

અધિપતિ-શાકરલાલ મહિરા કર ગામિદલ બી એ

અંકુશ.

ANKUSH

પ્રસન્ન ત્રાણ

પૈરાખ

અંક ૭ મે

૨૫૬

૨૫૬ નામ—સોદાણાદિતે-છ

પ્રાગમવલ પેનસ—સુખ

વાષિક લવાજમ હિદ મારે , ર ૨-૮-૦

” ” દશાવર મારે ર ૩ ૦-૦ પોસ્ટેજ સહિત
જામનગર—કાલીઆવાડ

દેવનું બાલામૃત.

લુઓની! આ બાળક કેવી હોમવી
“ નરુ બાનામૃત” પી જાયડે

બાળાને તુ મેં અને બળવાન
બનાવનામા આ બાવામૃત દરેમને
નાપરનાબલામળ -રીએ છીએ

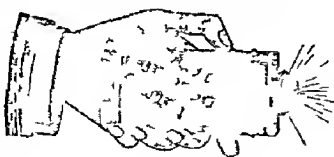
કિમત બાટની એકના આના ૧૨

પ્રસદિતા ૩ વક મ માવનારને મફત
મોકલવામા આવેડે

હી હીત્રવાદી,

ધન્ય નગી બોરવાનય—બામનગર

વિજળીના દીવા

નાના મનામા
રાખી ગમવા ડે

અતિનીગિત નધ નીનમી

િ — ૧ રા. ૧૪ ૫ ૬ ૭ અંક ૮
પોર ૧ ૮ આના

રોડ મે ગી કિ ૧-૩ પોર ૮ આરે

તેન કે દીવામળીની

૧૦ ૧ ની ૧ નથી કા

દી જ ગાકઝ, હમેઝિક રોગ

આપ નાવના ૧ લક્ષ્ય ૧૨

દે બેશીસ—ગ્રા. લીલા મુખર્જી ન ૪

રો હી કયડે

આવ બેશીસ—ચાર રતા-૫ ન કુના—અમદાવાદ

આતંકનિગ્રહ ઔષધાલયનાં અમૃતતુલ્ય ઔષધો

- ૧ સહસ્ત્રપુટી અભ્રકલસુમ—શયજેવા બચ કરે વાધિને મટાડવામાં આ ઔષધની
૭ ફોલ શાસ્ત્ર અને અનુભવ એ બે પ્રમાણથી સિદ્ધ થયેલ છે ઉષરસ દમ, અશક્તિ
વગેરેને તો તે નરત મારી દેવા છે પ્રિમન તોલા ૧ ના રૂપિયા ૫૦ પચ્ચાસ
- ૨ ઉચી કિમતનો ઉચો મુશ્મો—જાંખનાં ન મટે તેવાં દુકાલા દરદોને પણ દુકાલીને
આખિને રોગ દિન અને તેજસ્વી કરે છે કિમત તોના ૧ ના રૂા ૨૪ ચોવીસ
- ૩ લોહલસુમ—લાલીને સુધારે છે, લાલીને વધારે છે અને શરીરને લોગળેલું મળ્નશુત
બનાવે છે શરીરને ધસાવજીવુ તુરત અટકાવી મૈત્રતદાર બનાવે છે કિમત તોલા ૧ ના
રૂપિયા ૫ પાંચ
- ૪ આરો ય અવલેહુ—શરીરમાં તાકાઈ અને રક્તિ આરે છે પાચનશક્તિને સુધારે છે,
ખાદ્યમૂત્તા અને પથરીને મગારે છે, દુજતા દરસને શાત કરે છે અને વખતવગર ઘોળા
વાળી થઈ જવા તેને અટકાવે છે કિમત તોના ૨૦ વીસના રૂપા ૧ ના રૂા ૨-૮-૦
- ૫ હરીતકી અવલેહુ—શરીરમાં ક્ષયરોગના બીજરૂપ ગણાતી ઉષરસ આ અવલેહુના
મેવનથી નાથુ થાય છે તેનાથી દરત સાફ આવે છે, કફનો પ્રકોપ મટે છે અને અખડ
આરોગ્ય તથા મળ ટકા રહે છે કિમત તોલા ૨૦ ના રૂા ૧ ના રૂા ૨ જે
- ૬ અમૃતાર્ણવ અવલેહુ—પિત્તપ્રકારથી સતત થયેલ મોગી તથા વીરને સુધારી શરીરને
શક્તિવાળુ તથા તેજસ્વી બનાવે છે યાદગકિતને સતેજ કરે છે સમહૃષ્ટીજેવાં દુષ્ટ દર
દોનો નાશ કરે છે અને ધડપથુને દૂર રાખે છે કિમત તોના ૨૦ ના રૂપા ૧ ના રૂા ૨ જે
- ૭ વાલકરસુ તેલ—કમપુરપત્ત મગડામાં મટે બદારથી લગાવવાના ધનાજરૂપે આ તેન
અદ્વિતીય-ગમતકાદિ છે કિમત તોલા ૧૧ ની ખાટની ૧ ના રૂા ૫ પાંચ
- ૮ ગાળામિત્ર—ખાગકોને તદ્દરસ તેજસ્વી તથા તાકાતવાળા બનાવવાને આ ગોળાઓનું
મેવન કરાવું જોઈએ કિમત લગભગ ૩૦ ગોળાની રૂપી ૧ ના રૂા ૧ એક
- ૯ આતંકનિગ્રહ ગોળાઓ—ગકિતની તમામ દવાઓમાં અજન સત્તા ધરાવનારતરીકે
ત્રયમપ મોગવતી આ ગોળાઓ અખડ પાચન આપનારી અમત્તારિક ગોળાઓ છે
કિમત ગોળા ૩૨ ની રૂપી ૧ ના રૂા ૧ એક

૪ધારે માઓની નિમત જાપવાને અમા પ્રાઈસલિસ્ટ મગાવો

વૈદ્યશાસ્ત્રી મણિનકર ગોવિંદજી

જામનગર—કાઠિયાવાડ

ઔદીચ જ્ઞાતિમા તેજસ્વી પ્રકાશ પાડતુ.

આત્મીય પ્રકાશ—(માસિક) સ્વચ્છ તિના અન્યુદયસાધક વિષયો ધમ અથ
કામ અને મોક્ષની સિદ્ધિની હેતુભૂત લેખો જીવન ચરિત્રો રસમય વાર્તાઓ
આદિ ઉપયોગી સામગ્રીથી રસ માસે નિયમિત પ્રગટ થતુ ખાસ અંગે અને
ભેદની છુક સાથે સચિત્ર આકૃતિઓથી બહોળો પેતાવો પામેતુ આ માસિકનું
વાર્ષિક સવાજમ રૂ. ૧-૧૨- બરી તુરતજ મરક થઇ પરમ યોતિમય
પ્રકાશ સ્વરૂપ થએ.

ઔદીચ્ય રહસ્ય—આદી ૫ બામ્બોના ઝોન પ્રવર વેદ શાખા કુળદેવી
શિવ મહાપતિ નેરવની યોગ્ય તથા ઉત્પત્તિ સાથે સમસ્ત ગુર્જર પ્રાકૃત્યોની
ઉત્પત્તિ આદીચ્ય બામ્બોનાં જ્ઞાન પ્રકરણ વિસ્તાર રિધિત અને ઉત્કર્ષ સાધક
વિષયોથી સચિત્ર બરપૂર પુસ્તક મૂ. ૫ રૂ. ૩ -૧૨- આદક થવા સત્વર
લખો —

“ઔદીચ્ય પ્રકાશ” કાર્યાલય

કળાચાર, પો. ૬ હાડા-હાડીઆવાડ

સુ. સહાયક—

ધી મેરેજ પ્રોહીટેબલ રૂ. ૬

જો તમારૂં કે તમારા છોકરા છોકરીનું
લગ્ન કરવું હોય તો રૂ. ૨) દાખલ રી અને
રૂ. ૧) કોત ટીપોગ્રીટ મળી રૂ. ૩) મની
એડરથી મોકલી તાકીદે નામ દાખલ કરાવે.
એડરે દાખલ સદિ રીક્ટ આપવામાં આરથે
આદ લ ન થતાં સુધી જેનું જેનું લગ્ન થાય
તેનો રૂ. ૧) કોલનો ક પનીપર મોકલવાના
બસ માસિક કે વાર્ષિક કાર્ડજ બરવાનું ઉજ
નહી લગ્ન થતાં ન મ કમી થઈ જાય છે
આ પની સવ મોહોના કિત માટે પ્રયમજ
હિ દુસ્તાનમા રથાપવામાં આવી છે મમે
તેમની ઉમ્મરના અને સવ જ્ઞાતિના
મેમર થઈ શકે છે આદક મેળવવાનામે કમી
શન ૧ આદકે રૂ. ૧) ૧ મહો રૂ. ૩
૧૨-૮- ૧ આદકે રૂ. ૫] અને
પાંચ હજાર આદકે રૂ. ૫ કમીસા આ
પવામાં આવે છે જવામ માટે રીમી બી
ડવી [બેકસ-મે -એડ ગેરમે]

ધી મેરેજ પ્રોહીટેબલ રૂ. ૬,

ઓશીસ—મુ. બર્ડ ન ૪

શામાટે હિસ્ટીરિયાથી કસુ ?

તેના સમજી બને બપર હોય પશુ તે
જર્મી પર ૨૪ કલાકમાં અસર ઉપજાવનાર
૨ ન ૧૬-૧૪ વાળી રવા વાયુમુકાનજ છે
તેનો કાપડો કાપમનો છે કી રૂ. ૫] પો જુદ
જાળમાટે કી રૂ. ૫] પો જુદ તજાણુ રીત બ
પાવા ગભરામજુ દાપગવળી જવા ચકરી પેટનો
ફાવો પકાયાત કુતર ચિત્રમનુ તોજાન
મટેછ કાવજી બચ્ચાની આચકી ને કલાકમાં
અંગે છે દેશીનામુ ચિખવાનું ઉત્તમ પુસ્તક
રેકસ છુક કી જા પો જુદ

હજાનનાલ સંસ્કૃતકાષ દશીનામાવાળા,

પેલેસ્ટા-બેડાદશ

સારસાપરિલા.

આ સારસાપરિલા કાષ્ઠપથ્ય કારણથી બગડેલા લોહીને શુદ્ધ કરી તેની વૃદ્ધિ કરવામાટે અકસીર દવા છે

આ સારસાપરિલા કૃત લોહી સાથે કરે છે એટલું જ નહિ પરંતુ ખીજા ધર્મા દરદો જેવા કે અરખી પ્રદર, સાંધાનું રહી જલુ મોમાં અને શરીરના ખીજા ભાગોપર આઠા પડવા રમરશ્ચશ્ચિત્તિ એાછી થઈ જવી, શરીરપર ફેલાયેલ વાતવવા ખુજલી-ખરજ, દરાજ, વગેરેને માટે પણ ધણીજ અકસીર દવા છે

શીશી ૧ ની િમત ૩ ૧૧ ટપાલખર્ચ તથા પેકીંગ ખર્ચ આના પાંચ બુદ્ધ

માર શીશીઓ પીનાથી સારો શુભ આપે છે આર શીશી સામટી મ ગાવનારને ટપાલ અને પેકીંગ ખર્ચ સાથે રૂ ૪૧૧ પડશે

માલેક—ડૉ ગૌતમરામ કેશવરાવ એન્ડ સન્સ,

કાકોરદ્વાર—મુંબઈ

રાજા મહારાજાઓ,

નવાળો, નામદાર સરકારના ધારાસભાના ઓનરબલ મેમ્બરો સેશ સ જજો કન'સો મેજર કેપ્ટન નામદાર વાઈસરાયના ઓનરરી એ ડી સી લેફ્ટેનન્ટ પોલીનીકલ એજન્ટ સરકારી સીવીલીયન ઓશીસર યુરોપીયન સીવીલ સરજનન એમ ડી ની ડીમી ધરાવનારા મોટા ડાક્ટરો તથા દેશી અને યુરોપીયન વ્યવસાયો અને શુદ્ધરોમાં આદરશાહી યાકુતી નામની જગજગદર દવા બહુ વપરાય છે એજ તેની હિપચોગિતાની નિશાની છે—ગવર્નમેન્ટ લેબોરેટરીમાં આ રજવાડી દવા એનાલાઇઝ થયેલ છે

આદરશાહી યાકુતી.

અમે તે કારણથી શ્રમાવેલી તાઝત પાછી લાવે છે પુરપાતન કાપમ રાખે છે આ રાજવશી યાકુતી વીર્ધવિકારના તમામ વ્યાપિ મટાડે છે અને વીર્ધ મદ બનાવી ખરૂં પુરપાતન આપે છે ખરી મદાઈ આપનાર અને નમલા માણસને પણ જીવાનની માફક જોરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ ભતામથ છે આ દવાવાપર તમારોઈપણ જાતની પરેજીની જરૂર નથી ૪૦ ગોળીની ડબી એકના રૂપીયાદસ

આદરશાહી યુનાની લેપ.

કમલા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે ખરૂં પુરપાતન લાવવા માટે આ લેપ ક્રોલેમ દ મસાજ છે આઈસ એકની ડબીના રૂપીયા આઠ

કાકોર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ

શું તમો કરકસર કરો છો!

જમાનો ખારીક છે કરકસર કરતા રીખો જો તમારે તમારા મકાન રચના હોય તો કરકસર કેમ કરવી તે અમે તમોને બતાવશું

અમારા બનાવેલા રોગાન બેવટેલ વારનીશ મેલેક નપાન વિદેશીમાત કરતા કિમતમાં મરતા અને વાપરવાથી ઘણા ઉત્તમ છે જો તમો વાપરશો તો તમને તે જરૂર કરમ્સર કરાવશે

રેડ જાતના પેટ બેવટેલ વારનીશ ડીસ્ક પર માટે લખો--

ધી પાઓનીયર ઇન્ડીઅન પેન્ટ
એન્ડ ઑઇલ વર્ક્સ, લીમીટેડ

લાયબના-મુ અઈ

ટેલિફોન ૩૯૫૩

નારડુ સરનામું—બ્રહ્મપુર પેટ

નાની છબી પરથી
લાડક સાઈડ મુવીના

એનક્સર્જમેન્ટો

[સિપિઆ-ગ્રામાર્ટ]

અમારે લા મુદર તમા આ નબી દામે
અને રાઈસર બનાવી આપવામાં
આવે છે

સતોપકારક કામને વાસ્તે ખાસ
માટે અમે સ્ટુડીયો બધાવેન છે,

સ્થાપના ૧૯૧૨

વધુ વિગત માટે લખો

જોશી એન્ડ વાગ

જામનગર ટ્રોટો કમ્પની

જામનગર

WONDERFUL REMEDY FOR PILES

હરસમાટે અકસીર ઉપાય

ગુનામાં ગુના દરસને નાશુદ રસાના
ખોળ ઉત્તમ ઉપાય આ વાથી નારી
પામ થયેલા રદીઓના અમલ દુખનો અ
ત આવે છે આ પ્રાપ્તના ધાગજ કીમતી
સદીશીકોગે જે દવા માનવાથીજ આગમ
કરે છે

રોડીંગ અને ટપાસ ખા. ઉપગત ૧)

નીની મિન રૂ. ૧૦-૦

JAYANTI VERAIAA
SASTRI

- Ayurvedic Physician
Po CHODAYARAM
Wh Vizagapatnam

મફત?

મફત??

૨૦ ચીજો તદ્દન મફત

ના ૧

રેલવે કેમ્પુસર નિમી ઘડિયાળ

અમે ખાત્રીપૂર્વક કહીએ છીએ કે મઆળપૂર્ક આ માહત્તગ રાખવાથી વર્ષોસુધી
ઘડિયાળોને ત્યા જવું પડતું નથી, અને તેથી ત્ર ૧ થની લો ગે ની આપવામા આવેછે
એટલું છતાં વળી તે ખરીદનારાઓને નીચેની વીશ ચીજો તદ્દન મફત આપવામા આવેછે

૧ ચેન	૭ ખાન કિડવાનો સહુ	૧૩ દત્તમળન
૨ કુમાવ,	૮ નકલીન ગજલ સોનાનીવીટી	૧ પેનમીન
૩ મોળા	૯ દેરફર્શનની વીંગી,	૧૫ શહી
૪ અરીસો	૧૦ ખાન દસુધા	૧૬ એક જાન લખવાના કાગળ
૫ સાધુ	૧૧ ગુનામ્બ પત્તર	વગેરે વગેરે વીસ ચીજો
૬ ખમીસનાં બટન સટ ૧	૧૨ ખુશમોદાર તેવ શીશી ૧,	

આટલાં છનામો છતાં આ ઘડિયાળની કિમત માત્ર રૂ ૮-૮- સડાઆક છે અને
ચોરસે અર્થ ૦-૧૨-૦ ખાર આના

ના ૨

અધારામા પણ જોમ શકાય તેવું ઉત્તમ ઘડિયાળ—આ નિશાનમા અધારે પણ
સારી રીતે સમય જોમ શકાયકે અને તેથી સાથે પણ ઉત્તર જાણવેની વીશ ચીજો
છનામમા આપવામા આવે છે

મળવડુ ઠેકાણ—મેનેજર 'આન મુધા' કંપની,

અ ના ના ના ૧-મથુરા

Be a Doctor Yourself

To save your own family and your neighbours in times of epidemics which create a havoc in the country

Here is your opportunity to save your poor brethren helpless and it is your time to be a helping hand to them

Shall we tell you the way you will discharge this philanthropic duty?

Buy a **SAMPLE BOX** of **DR BURMAN'S SPECIFICS**
Contains—1 Camphor 2 Cure for Asthma 3 kola Tonic 4 Nervine Tonic Pills 5 Purgative Pills 6 Essence of Mint put up quantities sufficient for the purpose For details ask a copy of The Medicines you want

Price Re 1-8 Per Box

Postage 4 Annas

DR S K BURMAN

5 Tarehand Dutt Street—CALCUTTA

THE
Indian Commercial Museum and
Intelligence Bureau

RAJKOT

Kathiawar—India

This Bureau aims to promote and consolidate Indian business with various parts of the British Empire and friendly countries puts its services FREE of CHARGE at the disposal of respectable firms and furnishes Agents Agencies, Addresses of Exporters Importers Manufacturers etc

This Museum exhibits Indian and foreign merchandise samples and articles of reference on its premises keeps up correspondence with various commercial & industrial bodies inland and abroad exchange printed matter undertakes distribution of samples and advertisement. furnishes enquiries and reports translates catalogues and price lists into various Indian languages and supplies information for the inland raw products etc

NOW IS THE TIME TO INCREASE YOUR TRADE

— WITH —

ASIA.

The Indian Directory and Year Book containing a mass of very useful information regarding the Government Native States, trades and industries of India Illustrated with photos of ruling chiefs and gentry Price Rs. 25 or £ 2/

The Directory of Merchants and Manufacturers in India This edition contains not only the addresses of Merchants and Manufacturers in India dealing in each class of goods, classified in alphabetical order but it also includes various useful facts and figures concerning Indian trade and industry with patent and design acts interesting account of Native States and Political divisions of India and up-to-date list of Societies, Hospitals, Colleges, Schools Newspapers Clubs Physicians, Libraries and other information not accessible in customary Directories. Price Rs 10 or 15 Shillings

The Indian Mercantile Directory, containing carefully selected lists of Leading Business Houses located in various commercial and manufacturing centres throughout India, Burma, China Straits Settlements etc Price Rs 10 or Shillings 15

The Mercantile Directory of Japan giving the names of the Merchants Manufacturer, Exporters, Importers, Agents & Industrial Establishments located in Japan with notes for tourists use Price Rs 10 or Shillings 15

PROPRIETORS —

LAXMICHAND DOSSABHAI & BROS

Head Office —

RAJKOT [INDIA]

લૂટો માટીની કિંમતના સોનું લૂટો

પેટ્ટ રાસકોપ સિસ્ટમ ૭૯૫ ધરીવાળી વિવિધ આ નાર ગાગીમાં ચાલતાં પછી ૩૮ કલાક સુધી બધ નથી પણ બાવા મ જૂત રીવાળી સાથે ૨ મી ને અમે મહત્ત્વ આપી રહ્યા છીએ જેવી કે—મજૂરાના મા , મટ મલ દેવદર્શનની વીંગી જમનને સટ બસ સકિતની રવા બાલ (દરેકને માટ) લીવવાની તા દતમ જન પીતળનો ચોકિટ ગભાજ મજ નકયા, પેનથીસ પેન સરકારી ૧૩ કસકી અસર વગેરે િ ૩ ૧

મોટી ખખર વાચો, પીતળના બત્રીસ રમકડા

જીવન દિવસ

કિંમત રૂ ૪ ચાર આ મટ જોવાયજ મનને તાજાખી થશે કે બાવી સાધારણ કિંમતમાં આવો મજબુત સમ કેમ મળી શકે? પસદ ન આવે તો પૈસા પાછા બચાવોને આખો દિવસ આનંદમાં રહેતા માટે તમને દસ વગા માટે તગત મળાવે લાખો સટ ને ચાલુ છે ૪ નજની કિંમત ૧ ૫ તથા ૧ તરત ખરી કરો

પડિત જ્ઞાન મંગલ-મયુરા

આનંદમંગલ-મયુરા

આખા હિંદુસ્તાનમાં વખણાયેનો

વાળ કાળા કરવાનો

પક્કા કલપ.

આ કલપ મુજબના તથા રાત્રીના સફેદ વા ને લગાડતાં તે પાયજ બિનીટમાં મુદત કાળા થઈ જાય છે વાગતા શેખી એ ચા ખબુ કે અની બરોમ આજ કોઈપણ કલપ નથી આ કલપ વાપ વામા રહસો છે સેરમમાં ગમતો છે શુરુમાં અ મીર એ રમમાં મળે છે અને કિંમતમાં સરતો છે કિંમત રૂ ૧-૪- ૮પાલ ખચ જુદુ

બાહરગામમાં એજ ટો જોઈએ છીએ

મેસર્સ નવરત્ન એન્ડ સન,

૧૮૬ ૧૫નાદેવી રોડ—મુબઈ ૨૦

“આ તેલ મેસર્સ કરશનદાસ લધુ (રાજે ડ્ર રોડ-જામનગર) ને ત્યાંથી મળશે.”

અલક- -રંજન તેલ.

બહુજી ખુશખોદર, સુ
વાસિત તેલ વાળને એક
ચાકિત મનાવે છે અને ચંદને
મધુલ બનાવે છે વાળ ખરી
પડતા અટકાવે છે અને
ચગળને શાંત કરે છે

એક શીશીના રૂ ૧-૦-૦

ત્રણ શીશીના રૂ ૨-૮-૦

એક ડઝનના રૂ ૧૦-૦-૦

ઝરઝીના (રંજક)

જીવાનીમાં યાત્રી લેવક જીને અને યાત્રી લાડીના બગાડમટે સચોતમ છે
આમડીના દરેક રોગનો નાશ કરી લોહી સુધારવામટે શ્રેષ્ઠ છે ચાર ઝોસની શીશીના
રૂ ૧-૧૨-૦ ત્રણ શીશીના રૂ ૫ ડઝનના રૂ ૨૦ એક રતલના રૂ ૬-૮-૦

અવરીન

શારીર અને માનસિક નમજાડને દરેક વાનુ ટોનિક છે દરેકાઠ ભલની
નમજાડને દરેકરી સ્મરજીશક્તિને સતેજ કરે છે નમજી તદ્દસ્તીને જળવાન બનાવી
દરેકાધ વારજીથી ક્ષત્પલ થયેલ અશક્તને હમવે છે દર ડોઝની શીશીના રૂ ૧-૦-૦
ત્રણ શીશીના રૂ ૨-૧૨-૦ ડઝનના રૂ ૧૧ ચપ્પ ડોઝના રૂ ૩-૮-૦

ઈન્ડીઅન કેમીકલ એન્ડ ફાર્માસ્યુટિકલ રફસ

ટેલી એડ્રેસ-‘ઝ ઝીના કલકત્તા ૧ હોગલ કુરિયા-કલકત્તા

એન્ડ-કલકત્તા મેડીકલ એન્ડ સર્જીકલ સ્ટોર્સ લે મેક ડ્રી, ૩૮-૫ બસ્ટ

આદર્શ જીવન

જીવન

જેના પોષ માસના આ ૧ જાણીતા નરસિંહાચાર મીથુન ઠંકુર નારાયણ ૭ વિરુ નજીની જીવનની અથવા મસાર કે સમ થી નામની આત રસદાર વાર્તા શરૂ થઈ છે આ ઉપરાંત દરેક વ્યક્તિ માટે આ ૧૦ ૧ ઉપરથી ૧૧ પોષ-માસનાં ૧ સમ આપો-કાળેલા જીવનમાં ૧ ધર્મની ની ગમત આપનર પ્રવચાના અન મુખ ૧ ઉપર આર્થ ન નો ફોટો પ્રથમ થઈ દુઝી નહેર ખમરો માટે સર્વોત્તમ સાધન છે દોઢ આનાની દીકરી બીકી નમુનો જરૂર મળેલા —

વડીનાન મુળજીભાઈ-વીંમરી

આલુ જમાનાના નવી રાધ

સમ જમા રસ

શાહીની દીકરીઓ

એક આલિસ પછીમાં એક દીકરી નાખવાથી ઉત્તમ શાહી બને છે દીકરી પછીમાં એક મ મરી નાખે રાત્રી દીકરીને મિલકુવ બગાડી નથી મળે તે એ જીએ

જે નિન બી એ

જેનેજર થી સનમદખો યુ ક પતી

૪ શિશુકર માનીક મની—દલ તા

લાખે વખ થયા રૂપ ૧૧૩ આ મન દરદીઓને વિલાસો

તદન મરૂત! “વૈદ્ય ય ન મનિ” તદન મરૂત!

પોતાના કોષપથ રાજને માટે ખરેખર અને આવસર દર્શક પવધી લ ૧ જાણવાનારને વૈદ્યક શાસ્ત્રાનુસાર “વૈદ્યકીય સમનિ” તદન મરૂત મળી મોક્ષર મા આવે છે

આમાં સલાહ પ્રમથે વર્ત ૧ ૧ અને આ ૧૧૩ સે ન કરાણો દરદીઓને રૂ ૧૧૩૦ થશે તેની આવી એ વખત ૩ રૂમા મલવ પા અથ ૧ પત્રાશ પુણવી જોવાથી થઈ થકરી

જવાબને માટે અર્ધાઆનાની રહેમ પડવી તમામ જ અવલદા ખ નગી રાખવાયા આવે છે

આમાર આપવાસખમાં પ્રતેક રો ને મટે રાસ્તી દ અને અનુકૂળ ઉત્તમોત્તમ આપવા અમેરને માટે સૈવાર રાખવામા આવે છે વધુ વિગત મા અમાર પ્ર મંત્રીશર મ માવી પાંચ

વધ મા લ ૧૨ વિ પોષરમાઈ શાસ્ત્રી

આરે ૨ અથ ૧૨

જામનગર—કાઠીવાવાડ

નેત્રરક્ષક અન્નન

શરિયા ૨૭ વર્ષકા પરીક્ષા ક્રિયા વાં છુલી મોટીવાવિદ પુષ જાલા માન વકા રતોદ ઊમિર માલતા સુર્ષી સુઝલી માંસવૃદ્ધિ અદિકો જલસ સો જ્વા ૬ કીમત પી ક્ષીકી ૧) ૨ ૩) ૪ ૧) નમૂના ૧) ૨) ૩) ૪) ૫) ૬) ૭) ૮) ૯) ૧૦) ૧૧) ૧૨) ૧૩) ૧૪) ૧૫) ૧૬) ૧૭) ૧૮) ૧૯) ૨૦) ૨૧) ૨૨) ૨૩) ૨૪) ૨૫) ૨૬) ૨૭) ૨૮) ૨૯) ૩૦)

જેનેજર કાદિયે—પ્રાકેસર મુનીલાઈ મુક્ત રજાવા ગુ પો

અત્તરાંચા નવીન કારખાના

સદ્ગૃહસ્થ હો, ખામચે કારણા યાન સર્વ પ્રકારની શુદ્ધ
ચંદનાચે તેલાવર વનઝેલીં અર્ચે, મુલામિક તેલે, ગુલાબજલ,
કેવડા જલ, અર્ક મુરવે, તથાસુ વગેરે સર્વ માલ માફક
દરાનેં સ્વાત્રીંચા મિઠતો, તરીં એક વેઠ અનુભવ ધ્યાવા
અત્તરેં

ગુલાબ, કેવડા, ચમેલી, અસ, જૂડી, હીના, સુરમી,
માલતી, આવા, ઝેંદૂ, તારા, કાવતાં ઇત્યાદિ દર ટોલ્યાસ
૦||= આળેપાસુન ૧૫ રૂ પૈત
તેલેં

ચેલા, ચમેલી, મોપરા, ગુલાબ, મસાલા ઇત્યાદિ દર
શેરાસ રૂપયે ૨ ૧૫ પૈત

તથાસુ દર શેરાસ
રૂ ૨ ૪-૧૦ ૨૦ ૩૨ પૈત

મોડા કેટલોગ ફુલટ પાઠક

માસનલાલ વિશ્વનાથ, જનરલ મર્ચન્ટ, મુ કન્નોજ સિટી

૧ રૂપિયે કાંઈ વધારે નથી

મનોવિકારના સપાટામા સપડાઇને શરીરે સતરહીન થયેતા તરણો ? તમારી પાચન
શક્તિ મદ પાવાનું, દસ્ત સાફ ન આપવાનું હાથ પગ કુપણ થવાનું, કમ્મર કુપ
વાનું શરીરમા ત્રીણોત્રીણો તાવ રહ્યા કારવાનું કારણ શુ તે જાણો છો ? તેનું
કારણ ધાતુપાતજ છે તમે વિચાર કરતા હશે કે હવે શરીર સાફ કેમ થાય ?
—પણ નિશ થશે નહિ

એક રૂપિયે એ કાંઈ મોહોળી વાત નથી અમારો “ ધાતુપાટિક પાટ
ખરીદો અને તે ૨૧ દિવસ અનુપાન સાથે ખાઇને તમારી તમીયતમા કેવો
સુધારો થાય છે તેનો અનુભવ હો તમરી તમીયતનો સુધારો તમને પોતાનેજ
માનુમ પડશે

ખરેખર ? એક રૂપિયે કાંઈ વધારે નથી માટે અનુભવ લ્યો વી પી
અર્થ પાચ અના થશે

Aryana hadhalaya—MIRAJ

આર્યાધાલય—મીરાજ (S M C)

૧૬૭૬

અંક ૨૧.

ANNUAL

પુસ્તક ત્રીજું

વેશાખ ૧૯૭૬

અંક ૭ મો

જેવું ન જગમા કોઈ તહિનો સખળ શ્રી ઘનશ્યામ છે.

(હરિગીત)

સ સારના હુખ અણ વે લાખા જહાને આથડે,
ગાંતિ નિકેતન શોધતા આપઁ હજારો માપડે,
ક્રંદાય વાચુ કારમો મા માતલો મહુ ભેરથી,
ઘસડાઈ જીવન નાન મે ખડકો થઈ લાગી જતી

સૂઝાનીઓ નૌજાતવા આપાં જે ફરતી ફર,
પ્રાણ ભેરી દશ્ય કેખી મગન રહેતા અતરે,
નિરખા નિપુણતા નાનિકો પેતાતણી નિમા ઠરે
હુખતા જીવેને તારવા પણ હાથ લાખે ના કરે!

“સ્વાર્થ” એ સિદ્ધાંત જરા લાડુ બલ રવડી મરે!
અમલ વ ને નહિ સ્તંદ જ્યા તે દેગ ગ્યામી બળહળે!
રાખો બરસો ઇશામા સુખ શાન્તિનું એ ધામ છે
જેવું ન જગમા કોઈ તહિનો સખળ શ્રી ઘનશ્યામ છે

રમણિક ૨ મહેતા-રાજકોટ.

મિલકતનો માલીક કોણ?

પેજક—શ્રીયુત ગાન્ધી પાપટલાલ અ. મા. ૨—જામનગર

જૂમડગીના જૂમણુ શરીરવાળા મોના સિરે મા ય વિધાતાના સ્વૃષ્ટમામર્યની સીમા પુરુષાયતુ પાત્ર અને રિવેકના વરિષ્ઠિ થવાને યોગ્ય મનુષ્યનતિ કે જેમા સાધારણ રિથિતિવાળો અસાધારણ રિથિતિવાળો અને મિનરિથિતિવાળો જનસમુદાયને જાણાવે અને દુર્મેશ અનુમતેનત કરી પોતાની આજીવિકા ચલાવનાર કોઈ વખતે સકાચ મરી નયા વેલી નજીવી પૈસની રકમને કોઈ માદગીરી રે હુદશાના સમયમા કામ લાગશે એરી કદપ નાથી કાચવી રાખનાર અને આજીવિકામાટે વખતોવખત પોતાના રહેઠાણને બદલાવનાર જનવગ સાધારણ કોળીમા ગણાયછ જેઓ સ્વતંત્રતાથી રહેનાર હોય પૃથ્વીવોરેનો પ્રાસ [ગરાસ] હોવાથી આજીવિકાની ઉવાચિ વગરના હોય, હુકમ કરવાની શક્તિવાળા હોય બીજા લોકોથી દયાઈ જાય તેવા ન હોય ખાનપાન વસ્ત્ર અને ગાડીગાડોરે વાહનોની સપાત્તવાળા હોય અશ્રિતલોકોનુ પાલન કરનારા હોય ગરીબલોકોનુ પાલણુ કરનારા હોય જેઓની ઉત્તમરિથિતિની પ્રલા અનેક લોકોની ઉપર પતી હોય કેઈ વખતે દુઃકાળવગેરેના નસગમા જેઓની જાનવાલીમા જરાપણ યૂનના ન થતી હોય અનાય લોકોની પુરતી ખમર લેનારા હોય જેઓની ઘણી ધનવગેરે સપાતિ વગરઉપ ગોળમાં જમાખાતે પગી રહેતી હોય અને

તીવ્ર ક્ષેત્રવોરે પરિત ક્ષેત્રમા અજસત ૨ નાર નિર્જલ પ્રદેસમાં જાનુ પરણ કરનાર અને લયવાળા પ્રદેસમાં યોગીપહેરાના બદિષ્ટ પત કરી લોકોના જનમાલનો બચાવ કરુ ના હોય એવો જનવગ અસાધારણ રિથિતિવાળો કહેવાય છે

જે લોકો ઉપર હેરી સાધારણ રિથિતિના તથા અસાધારણ રિથિતિના પણ લક્ષણોવાળા હોય તેઓને મિનરિથિતિવાળા ગણવામા આવે છે એ નમાણે જણ પ્રકારમાં વિભક્ત થતા મનુષ્યો પે નપોતાની રિથિતિના પ્રમાણમાં મિલકતને મેળવનારા હોય છે

મિલકત રચાવર અને જમન યોગ એ પ્રકા નીતેય છે મૃદ મામ ક્ષેત્ર દક્ષ જલ સ્થાન અને રત્નાદિની ખાણ ઇલાદિ રચાવર મિનકતમા ગણાય છે અને રોક રકમ ખાવ, બેસ શૂબલ અથવાગેરે પ્રશુરગ વસો મા યો પાત્રો મનુષ્યો ગુચ્છાદિ ધાતુઓ માતીવોરે તો પુરતકો યત્રો અને તેવીજ રે રે વસ્તુઓ એક જગોથી બીજી જગોએ લઈ જવામાં આવે છતા તેના સ્વરૂપમાં કોઈ ફેર ન થાય તે તે વસ્તુઓ જગમ મિનકત ગણવામા આવે છે એક વિદ્વાન કહે છે કે ગાયબે સવોરે રે પશુઓ છે એટલે જે કદાચ પ્રાણીતરીકે એળખા સકાય છે તે અર્ધી મિલકત સમજવી કારણ કે તે અ

મુક વખતસુધી જીવતી રહેશે એવી મિત્ર
કુલ ખાતી નથી તેથી તથા કોઈ શત્રુઓ કે
ચોરલોકો કે તેવા હરામખોર લોકો તે પ
નથેની ચોરીને પણ લઈ જઈ શકે તેથી
ને ઉપર લારેસો રાખી સત્ય તેમ નથી
ગૃહજેવા જે જે પાંચ છે તે તે પેલાભાગના
મિત્રકત છે કારણ કે તેઉપર અકસ્માત
અમિત્ર પાલની કોઈ વખત નદીવગરેના
જળધાનધ જલજન્ય ભયની, કોઈ વખત
અતિદુષ્ટિજન્ય પડી જવાના ભયની પ્રકાશ
ધણ ઉચ્છેદ હોય તો અજાણતાના ભયની કે
અકસ્માત વિધુતપાતના ભયની કે શૂક પના
અથવા ધારતીમાં રહેલ હોય છે પણ તે અ
ચેતન પદાર્થ-પાપાણુ કાષ, લોહ અને તેવા
કેટલાંએક મૃત્તિકામય પદાર્થોથી ગોઠાએવ
હોવાથી ઉપર જતાવેલા ભયોની ધારતી ન
આવી પડે તો ધણા ભાગ વખતસુધી એ
ટલે ધણા મેકડાનર્પસુધી ટપી રહે છે અને
લાં આવી પડે તો કાચ ત્ સવ થા નષ્ટ
ચક્ર જાય છે અને કદાચિત્ કષક અશ જ્યો
પણ જાય છે અર્થાત્ તે ગૃહાદિ પદાર્થોઉપર
પશુવગેરે ચેતન પદાર્થોઉપર જેલે અશ
નષ્ટ થવાની ધારતી રહા કરે છે તેમલે અશ
ધારતી હા મરતી નથી તેથી તેને મિત્રમત
તરીકે ગણવામા એક અશ વિરોધ આપેના
છે તથા તે ગૃહજેની મિલકતને કોઈ શત્રુ
ઓ કે લૂગરા કે ખાતર પાડના લોકો
ચોરી કરીને લઈ જઈ શકતા નથી તેથી
પણ તેઉપર ધારતી ધણે ઓછે અશ રહે છે
આરપછી સ્થાવર જ્વાતપણુ ખેતર તથા નાડી
વગેરે કે જેઓમા મારવાડજેવા દેરમાતૃક

દેશમા વર્ષાદિના જલથી કે સિધુજેવા નદી
માતૃક દેશમા પૃથ્વીના જલથી અનેક
પ્રકારના ધા યોની ઉત્પત્તિ થતી હોય છે
અથવા પ્રાણીઓની આજીવન ચાલે તેવા
ફળકુન, શાકપન ધાસ અને ઔષધિવગેરેની
ઉત્પત્તિ થતી હોય છે તેવી પૃથ્વી આખી
પૂર્ણ મિલકત ગણવામા આવે છે જેમ મનુ-
ષ્યોજેવા ભૂચર પ્રાણીઓ પૃથ્વીરૂપ આવાર
વિના એક ક્ષણમાત્ર પણ રહી શકે તેમ નથી
તેમ ધા ય કે જે અજખોર કવિગેરે શબ્દોથી પ્ર-
સિદ્ધ છે તાંના પણ રહી શકે તેમ નથી.
કહ્યું છે કે 'જન દિ પ્રાણિના પ્રાણા જેને
આદાર કરવાથી મનુષ્યવગેરે પ્રાણીઓ
ચોતાના સસરીર જીવિતને જાળવી રાખે
છે તે અજને પ્રાણીમાત્રના પ્રાણતરીકે ગ-
ણવામા આવે છે તે ધા વગેરે અજો સવાઈ
મિલકત ગણવામા આવે છે ને કે ધા વ-
ગેરે અજઉપર પણ ચોરાઈજવું ખેતરમા
ચવા લાગે લારથી પાકોને તૈયાર થવા સુધી
તીક વગેરે અનેક પ્રાણીઓનો ભય, અતિદુષ્ટિ
અનાદિની ધારતી ઇલાદિ ધણા તુકસાનોની
જીવિત હોય છે તોપણ શરીરો ટકાવી ચ
અજના કામમા તે ધાન્યની બરોમરી કરી
શકે એવો જીને કોઈ પદાર્થ દુનિયામા નથી
રકથી આરબી ચક્રવર્તી રાગસહિત મનુષ્યોને
અજવગર આશરું નથી સોનું રૂપ હીરા-
માણુક મોતી અને રત્ન વગેરે પદાર્થોના મ
હોટામા મહોટો સન્નદ હોય પણ જ્યારે
મનુષ્યને મુધાપિપાસા લાગે છે ત્યારે તે
સોના રૂપ વગેરેમાત્રો માર્ગપણુ પદાર્થ કા-
મમાં આવી શકતો નથી તેથી કુધા લાઈ

ત્યારે જો અજ ન હોય તો સુવર્ણવગેરેનો ખજાનો લારપૂર છતાં તેનો સ્વામી દ્વાયપગ વ ખીને થોડા વખતમાં મરણશરણ થાય છે પણ જે મનુષ્યની પાસે ધા ધ તથા રત્નરૂપ મિન ત હોય અને સોનારપાત્રગેરે કરી મિલકત બને ન હોય તથાપિ તે મનુષ્ય સેકડો વર્ષોસુધી જરાપણ મુજાતો નથી કે દુ નથા માર કુદુબ થી રીતિથી ાગી શખીશુ

નાચીન સમયના ઇતિહાસો વાચતાં આપણે જાણી શક્યા છીએ કે ધણા જાણીયાં દુ ક્ષમોને મારવામાટે અથવા તો પેતાના બચાવમાટે ઉચાકાફનાઓમાં જોતા દરના ન વ્યથ કરેલા હોય તેવી રાજધાનીમાં આનંદ લાખને બેઠેના હતા તેઓ પાસે ફરતો ચોમેર શત્રુઓનો ઘેરા હોવાથી નવું અનાજ વગેરે ઘોરાક ન પહોચી શકવાને લીધે તેઓએ પોતાપાસે સમૃદ્ધ કરી રાખેનો જે ઇ બો । જોટલો વખત પહોચી શકેના હતા તે લો વખતજ તેઓ ત્યા રહી શકના હતા જ્યારે ઘોરા ખૂટ્યો હતો તરે રોકડ પૈમા વગેરે છતાં પણ નિરૂપાય જ ા શત્રુ યાની સામે મે કાનમાં આવી પડવાની તઓન જરૂર પડી હતી જોટલામાટે ધા ધ લ અન ધ વન ઉત્પ ન કરનાર પૂણુ પૃથ્વી મે સમ ન બીજ કોઇ ગીવકત નથી ન કે રોકડપૈસા મણુ ઉત્તમ મિલકતરૂપ ગણવામાં આવે છે કેટલાકેક લેકે તો રોકડપૈસાને તથા સો નાંખવાને જીવની મિલકત માને છે અને તે સિવાયની બીજ મિલકતને મરેલી મિલકત માને છે કારણ કે વ્યવહારમાં કમવિક્રયમાં બે

રોકડપૈસા હોય તો તેજ વખત જે પડા જોતો હોય તે મળી જાય છે એટલે રોક પૈસા એ વ્યવહારુ સાક્ષાત્ અગ છે અ તે । બીજા પદાથો એ વ્યવહારુ પર પર અગ છે વ્યાપારીવગેરે લોભ ટીરા મા જિયમ સુરક્ષા ધાતુઓ અને તેમાં બી પદ વાના વિક્રય કરીને પણ તેને બદલે રો કાપેલા લાખને પોતાના વ્યવહારને સફલ થએનો માને છે ઇચારા એ લોકોન માન ા છે પણ તે લોકો પણ અત કરપુમાં ખરોતર સમજતા હોય છે કે પૈસાના બટ નહિ લરાય જા । તો અનનાજ લરાશી ને ટેરી શરી છા ને અને મન સ્વરસ થા શકે છે શરીરને ટકાવવામાટે જેમ અજની જરૂર કે ધા વની જરૂર છે તેમ મનની સ્વ સ્થતાને ટકાવવામાટે પણ અજની જરૂર છે

અનમય નિ સામ્ય મન મે શુનિ પણ મનની સ્વસ્થતા બાગવવામાટે અજની જરૂર બનાવે છે શરીરની સારી તથા નહારી સ્થિતિની અસર મનઉપર થાય છે અને મનની સારી તથા નહારી સ્થિતિની અસર શરી ઉપર થાય છે મેમાં કંતો સસય નથી કવુ છે કે છુધતુરાણા ન વલ ન વિલા છુરાપપાસાની ઘેરાએના મનુષ્યના શરીરમાં નિ કુન બત-ત કાત-શક્તિ કે કોઇબતતુ નન હી શ શુ નથી બળ છે એનો શરીર આનંદ છે અને નાન છે એનો મન આનંદ છે એ બ ને આનંદો અજના અભાવથી જ્યારે અસમય થઇ જાય છે ત્યારે આનંદો બળ તથા જ્ઞાન એઓ પણ અસમય થઇ જાય છે કારણુ જા અને શરીર એ બ

નનો તથા મન અને જ્ઞાન એ બન્નેનો આશ્રયાર્થિગિવાય નામનો મળવ કે જ્યારે બંને મળ્યાથીઓમાંથી એક સમગ્રી કાષ્ટપણી દષ્ટાદષ્ટ કારણને લીધે અસમર્થતાનું પાન થાય ત્યાર તે પોતાની સાથે સળવ ધરવ નાર બીજા સળધી પશુ અસમર્થતાનું પાન કુઠી દે છે જેમ રથાદિક નષ્ટ બદ થયેલુ એક ચક્ર પોતાની સાથેના બીજા ચક્રને પણ કાર્યમાં અસમર્થ કુઠી દે છે તેમ ઉત્તમ ઉત્તમ વ્યક્તિ પણ એક જાતની મિલકત છે તથાપિ તે વિરોધ સમયસુધી અદિ ટકી રહનારી નીચ તાત્કાલિક મિલકતરૂપ કે મનુષ્યશરીરે અવસ્થા જોઈએ એના નબ પદાર્થો કે તેમના પ્રથમ પાથ અવજન કે બીજા પદાર્થ રૂપ છે અને તેને પદાર્થ રહેવામાટે વરતોરે જગો છે એવો નામ મળશે જે ન મરે છે તે તેઓની આસ્થાના પ્રમાણમાં છે ત્યાંથી ઉત્તમ ચમત્કારી પુરુષો તેમજ સાક્ષ કળાઓમાંની જેટલી મેળવે તે હાર તેની કળાઓ અને અધ્યાઓ પણ મિલકતરૂપ ગણી શકાય તેમ છે કારણ કે તેમાંથી પોતે પણ કાઢે છે એવી રીતે કે તથા પોતાના પુત્રવગેરે વસવારસોન પણ નો તે માનવની તાત્કાલિક આપેન હોય તે તેઓ પણ જેમ પોતાના વડીલોના ધનમાલ વગેરે મિલકતો તોળાયા વધુ શરૂ કે તેમ કળા નથા વિદ્યા વગેરે જે ન વેરોને પિતા તોરે માલેથી કે પિતા તોરે તે સમાવતાથી મેળવેલ છે તેમાંથી પણ પાંચે સારી મિલકતો પામી શકે છે જેટલે ને વિદ્યા પણ એક જનમ અકારની મિલકત કે ગાઓ

ઓ અધ્યાઓ તે ખરી મિલકત છે જેમ સમજી જેના પુનપરિચાર વડીલરૂપ પાસેથી મળી શકે છે અને ઉત્તરોત્તર પોતાના જગા થતા અને થનારા વચ્ચેને માટે અધ્યામ્નારા જાગ્રી રાખે છે અને તેને બીજી મિલકત કેવળા ઉત્તમોત્તમ મિલકત સમજે છે તેઓ જાન દિવસ પોતાને તથા પોતાના વચ્ચેને નિષ્કૃષ્ટ સ્થિતિએ પેહોયના રતા નથી કિંતુ ઉત્તમ સ્થિતિઉપરજ રાખી શકે છે એક જાઓ તથા અધ્યાઓરૂપ ને મિલકત છે તે બીજી રચનારૂપ મિલકત જેમ ચોર લોકોના દ્વારથી ચોરાઈ જાય છે તેમ ચોરાઈ જતી નથી જાતાઓ ન્યારે છુદા થાય છે ત્યારે જેમ બીજી મિલકતનો સાચા છે તેમ આનો ભાગ પારી દેવો પોતા નથી તેમ બીજાથી ભાગતરીકે વડીલો પાસેથી બીજી મિલકતમાંથી અમુક અશ્વત્થા વચ્ચે રચેને જાનતરીકે દેવામાં આવે નો તેટલો અશ તે મિલકતમાંથી કમતી થયે જાય પણ વિદ્યાત્મક મિલકતમાંથી તો જેમ જેમ નામ આપે કે તેમ તેમ સિદ્ધતા પના જનની પેટે કમતી નથી થતી તેમજ અધ્યાત્મમાંથી થવાને બદલે અધ્યાત્મમાં છે એટલા માટે વિદ્યાધન મવધનપ્રધાનમ્ એ અભિયુક્ત યોગ્યોએ મહેનુ તેની અર્થાત્ક રૂપ સામે નિતિપાદન કરના સુત સવ માય થયેલુ કે મન મચવાને પોતાની મનમુદિમાં મરાર વચ્ચેના ન્યારે સમાવતન સરખા રતો વિચાર વનાવેલ કે જ્યાર ને દિવસ વચ્ચેના મનમાં ની ગુરૂની મેલા કરી અક્ષય નિવિરૂપ સાંગ અને સાથ વેળા સપૂણ અ

ખચન કરી પોતાના ગૃહપતિ આવે છે ત્યારે
 તેની મધુપક થી પૂજા કરવાનું કહેલું છે કારણ
 તે દિવસની સાંની મિનકતક સહિવાનું સ
 પાદન કરી પોતાનું તથા ગીત અનેક લોકોનું
 કલ્યાણ કરનાર અનૌકિ મિયક્તને મેળવનાર
 તે થોડું છે જોઈશો તો જ મિનકતવાળો
 મનુષ્ય અવરથથી દાનો છતાં મોંઘે જ
 પૂજાય છે એ વિષય પણ મનુરમ્યતિમાં કહેલો
 છે આરિસ નામના એક કવિ કે જે
 દાની ઉંમરના હતા છતાં અસાધારણ વિ
 શાળુ સપાદન રતા દોવાની વાણી નહોતી
 તેણે વિદ્યાર્થીયો કરતાં હતા તે પ્રસન્નમાં
 કેટલાંએક દેવો પણ તેણે વિદ્યાપાન
 રતા હતા તેઓને તે અપાપક હોય એ
 ધ્યેતા દોરતો ગુરુત્રિ દેવો જાણ છે જે
 વિદ્યાની પરીક્ષામાં પોતાથી અવરથારા
 મોટા શિષ્યો પળ હે કોઈ ગો સુધામાં
 આવી અત્યંત વિરમન પ્રતિપાદન કરતા મા
 યુ મોટા શિષ્યોને તે નાનકોર વાણી
 અમિ થયો લીધે કેટલીક તકરાર કરી તે
 નામની ગોઝવના અપોઝવનાના વિવાદમાં
 તેઓ બ્રહ્માપાસે ગયા અને બ્રહ્માપાસે
 તે વિદ્યોત્તમ પ્રાપ્ત થયા અને પ્રાપ્ત
 નામને સ્વપ્નથી વ્યુ દેવો તમારા
 ગુરુ તમારાથી શારીર અવરથથી દાનો
 જતા રાજ તમેને જે નામની સર્વોર્ધાત
 રેના જે તે ગોઝવ જેમના તાલ રા
 જા અગોચર તા કુ નરી તા
 આપણા અનામિ પ્રાપ્ત મા ગાનવા
 ત સ ના મગન જે રમાત આદાતી જે
 વિશે વિદ્યા દાનો તે અવરથથી દાનો

જતા મોટો ગણાય છે તેવું બ્રહ્માનું વ
 અન સાબગીને પુજવા ગોના દેવો નિર્માન
 થઈ ગયા એ પ્રમાણે વિદ્યાત્મકનિધિ [મિ
 સકત] અનૌકિ છે એમ મિદ્ધ થાય છે
 તેથી તે વિદ્યાર્થનિધિ જેની પાસે હોય તેણે
 તે નિધિ જેને આપવાનો હોય તેને સુધા
 રેના તોજ આપવો પણ કુપાત્રને ન આપવો
 એમ આપણને પ્રતિપ્રતિપાતિ (વિદ્યાર્થીએ
 કરેલો પ્રાદ્યક્ષમિતિ) ઉપેશ સૂચના કરે છે

વિદ્યા હવે વ્રાત્તળમાનગામ ગાપમમ્ મા ગવ
 શિષ્ટમમિ ધત્તાનિ રુતિવા ર છે તેમાં
 આવો એક ટુક ઇનિદાસ આપેલો છે કે એક
 વિદ્યાનુ ધાણણ મેકાતમા મેકેતા દાનો ઓ
 મળીર વિદ્યાર્થા મમ્ દાનો તેની પાસે વિ
 દ્યારેની કલ્પમા પ્રાપ્તથી આવી કરેલા
 ના મા જે દેવનામાં દુ તમારો એક અ
 મનિધિ હોય એમ સમજતો તેથી તમે માં
 સરતા રતો ઓ તમે મારેમાં કરેના
 પવિત્રતા સુધી કરી શકો તેમક તે માર
 સરતા કરતાં ઓ તમારો વિદ્યાસ ૥ ૬
 વિદ્યાર્થક રિત્રમન સંગ કરવાનો વિષય
 નાનું છે જે મનુષ્ય અત્યંત (પરના ઉ
 કરે તે દાનો મરતુ) મિદ્ધ થાય અને
 મારા એ ગોરી મગોતો હોય તે
 વિદ્યા આવી નહિ પણ જે હોય જોઈશો
 દોરેથી મન ગર ઓ રતા અગુદામાં
 પ્રસન્ન નાર તા અતવાની હોય અને ગુ
 ઉભાન દોષ તે વિદ્યા આપી જે પ્રમાણે
 કરવાથી તમે ઓ અનીદસિદ્ધિ થશે તે તમે
 વિદ્યાને એવા રોગ અને તાલ રા ૥ ૬
 ગો તથા વિદ્યાઉપરજ સ્વપ્નનિદ થમ

નિશ્ચય રાજ્યો તો તમારા યોગક્ષેમને નિ
શ્ચયી અનાયામે પોતાની મેળેજ સિદ્ધ કરી
દેશે એમાં કશો સંદેહ નથી

શ્રીકૃષ્ણપરમાત્માએ પણ ઉપાસ્ય દેવતા
અન યભાવથી ઉપાસના કરનાર ઉપાસકના
યોગક્ષેમને તે ઉપાસ્યદેવજ સિદ્ધ કરી દે છે
એ પ્રમાણે ગીતામાં કહેલું છે

શનુશાશ્વન્તયતો માં ચે નામ પયુષાવતે ।

તેષાં નિત્યાનિયુક્તાનો યોગક્ષેમ વત્સલ્યત્મ ॥

એ શ્લોકમાં મે જગોએ ને અરમદ શ
નો પ્રયોગ છે તે ઉપાસક ॥ કૃષ્ણેનો
પણ લાગુ પાડી શકાય તેમ છે કારણ કે
સર્વના અત્યથી પરમાત્માજ એ અથવા
સર્વ દેવતાઓ પરમેશ્વરનીજ નિશ્ચિતિ છે
જ્યારે ઉપાસક મનુષ્ય અન યત્ન તથા નિ
ત્યાનિયુક્તવ એ નામના અતિ દુર્લભ
મનુષ્યની નિશ્ચિતિ થઈને ચિત્તનર્તક ઉપા
સકે ॥ પયુષાસા તત્પર થાઉં છું ત્યારે
તે અરમદ ઉપાસ્યદેવને પ્રસન્ન કરી શકે
તેમ સદિશા નિશ્ચિતિ મનુષ્યમાં સ
દિશા નો હોય તો મનુષ્યે મિલકતનું શુ
પ્રયોગન છે ॥ ત્યાંદિ નાગીન વિદ્યો પપુ
કહી શકા છે ॥ નાગેરે મિલકત તો
બાલ પામી દોષથી ક્રમ આ લોભાજ
કામ આવે છે તે પણ નો નીતિથી મેળવેની
શક્ય તો હિં તો આ લોકમાંજ અથ ને
હવે અન્યથો નિયમ છે ॥ મનુષ્ય કે-

અથવાપાજિત વિષ્ણુશ્વપાણિ સિદ્ધિનિ

પ્રાપ્ત વચ્ચાદેવ નય મમુજ નિ વિનમ્યનિ

આ શ્લોકમાં નિશ્ચિતિ ૧૧ પદ નિશ્ચયન
અથવા મેળો નગનગ આ વિરમમાં ૧
નાર જેવા શ્લોક ૬ મેળોના સર્વ ॥
ઉપયોગ રી ને મન માલગેરે મિનમત
મેળવવામાં આવે છે તે નરમ તો મિશા ॥
મિશ્રિતિની માફક સ્વાદિષ્ટ નારે છે પણ

ન્યારે ઘણામાં ઘણા દર વર્ષે જેટલે સમયે
તેજુ પરિશ્રમ આવે છે ત્યારે ખીજ સમય
નો પણ નષ્ટ કરી પોતે નષ્ટ થતા
અથવાપ્રાપ્ત મનરાજના જીવિતમુધી ॥
પદાર્થને પણ સશયમરત કરી દે છે અ
ન્યાયપ્રાપ્ત થતાદિ મિલકતનો કાષ્ટ યનગેરે
ધાર્મિક ક્રિયાઓમાં ઉપયોગ કરીશુ એને
આપણે અથવાવગેરે ને પાપકર્મ કહ્યું હતો
તેમાંથી મુક્ત થઈશુ આ પ્રબળને પ્રાપ્ત ક
રીશુ તથા આનુભવિક સાધારણતા પિ
તરનવૃત્તા એ વ્યાકરણ મદાભાષ્યમાં કહેતા
એક ક્રિતા કરનાથી અનેક પ્રયોગન પણ
સિદ્ધ કરી શકાય છે એ ના પદમાંથી કીર્તિ
મય-સિદ્ધિને પણ મેળવીશુ એમ સમજ
નારા કેટલાએક લોકો યનયાત્રગેરે કરી પોતાને
દુનૃત્ય માને છે પણ તે પ્રમાણે તેઓનું
માનવુ ગોળ્ય નથી શ્રીમદ્ભાગવતના દશ
મરક ના ઉત્તરગર્દમાં ત્યારે કુરુક્ષેત્રની
યાત્રાનો પ્રસંગ આવે છે ત્યારે આ પદાર્થના
શ્રીકૃષ્ણના પિતાશ્રી સુદેવજ એ મુનિ લોકોની
નવામાં પ્રવેશ કર્યો કે હ મુનિઓ કે ॥
ઉત્તમ કર્મ મતાવો કે જે કરવાથી શ્રો ક
જેઓ જીવાત્મા ૧ મધનકપ લાનાથી મુક્ત
થાતા નથી તેઓ તો નાશ થા ॥ ના ૧
જેવેલ ॥ એ પ્રશ્ન ॥ ઉત્તરમાં મદાત્માઓએ
અંકગતરી ઉત્તર આપેલ છે કે-

તમણા કમનિદાર મય સાધુ નિર્મિત ॥

ચંદ્રચાંદ્રવિત્તન પુરુષનેવેત પૂર્ય ॥

૧ ન્ય ગુરુસ ને ૧ મેટન ના ૧ પિતિના મા
ગથી મેળવન દોર તેમ પોતાના સ્વામિ ॥
વાળા થાથી નરગેરે ધાર્મિક ક્રિયાઓ
કરી પરમેશ્વર પૂજન કરુ એ સર્વ મ
અખોમાંથી ૩ ॥ નાર ઉત્તમોત્તમ કેતવ્ય
મ ॥

[અભ્યુ]

बाल-प्रार्थना

7
2014

ଗାନ୍ଧୀ-ପଦ୍ମାବତୀ

ਦਾਸੋਂ ਤੇ ਹੋ ਜੰਗਨਾ, ਨਿਰਲੇਖ ਸ ਮਨਿ ਦਰੇ
ਅਮਾਰੀ ਨਾਵ ਦਾਸੋਂ। ਸੁਖ ਅਦਾਇ ! ਲੁ ਕਰੀ ਤੇ

અમે! ॥ મો નર્તિ શ્રદા ॥ કમોને આત્મ-પદ દેવે ।
અને મતકમ - પશિ દધને અનીતિ ઉ મેલન શ્રદે ।

દાગા પ્રેરો > આ નાર્તિ-ત વેા સમજાવતે
સાજી િ ૧ > જાન સુધા-રમ-વાત કરવાયો

જગાનના ર દગ્ગા યા ત હૃદૈ હૃદૈ ન
અને જન-મેરગા રીને સકળ આતુર એવુ રા

ਜਮੋਨਾ ਦੇ ਖਾਸ ੭ ਭਾਗਿਤ ਪਾਸ਼ਨਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਹਿਬਾਨੇ
 ਨੇੜੇ-ਦੂਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਾਗਿਆਂ ਨੂੰ ਲੀਏ।

અન્યાયિ માત્રમાં પણ દાં દુર્મેસાં શક્તિન મર્યા
અમૃત સુદિનુ પણ દાં જીવનની ઉન્નતિ મર્યા

भस्ममिन् प्रितिते हि दुः सङ्गमा नातता मेरा।
मने अयेन्य मभाये मये जे ॥ १३ ॥

गो. विचार लब्धि ने रा. पैदा आया
रा. ने हनी सिद्धि लब्धि के ज्ञान समारे

ଅଂଶ ୫୨ ଶିରୋମୁଖ ଲେଖନୀ—ଫିଲ୍ମ

ચિત્તવૃત્તિવિજ્ઞાન શાસ્ત્ર

અનુભવ — શ્રીચુત્ત 'અભ્યાસી'

પ્રકરણ પાચમું ચાલુ

[અગ્ર ૧૧૧ પૃષ્ઠ ૨૨ પી]

આ ચર્ચામાં હવે પાંચ વાગે આગળ ઉતરવાની મરજી હોય તો આપણે એમ મહી શકીએ કે અરેબરી પૂજા માત્ર એજ ન કે હેતુભાદ સાધવાની—કરવાની હોય કે [૧] એમ પણ તો એ કે તેમ જોનારો અગત્યવાળા કાલે ખીજથી જુગે જોનારી જાતો સાથે થાય તે હેતુનાથી છે અને [૨] ખીજને પાત્ર તાના શબ્દને પાત્ર આદર્શદારા જોત કે એ સાત પર્ગા ૧ ગ્નુ તેથી મન વાગેરુ પાણ સાને કુટી શ તે હેતુ અગાથેન કે પ્રથમ પદા (આથ ૫૧) મા અને તેજુ વાપળુ પૂજાસમયે પૂજામિત્ર ત્રાય નો ગમે ત્રિપુ પૂજતાના અત્રીયામાત્ર મત્રિ ૧૧૩ ત ખાતુ હાય તે પળ જોનારો મને અમર સાથે સાથ નોગનો કે તે મુખ ૧૫ વાસનાથી કે માત્ર અપાતિ અને નાય કે આ નામ સકામતપ અમામપૂજા સકામ સ્વાથ ૧૧ મહેવા કે તેમા અમ મોદત્ર ૧૧ વાસના ૧ મ પદાથી

અધિ પ્રાપ્ત કરવાપાત્ર અમામેલુ કે કે કામા તેનો અથ એમ છે કે તારી પૂજા કરે હવે તારી પામે સાદાગ નત પ્રાપ્ત કરી પાચ ૧૧ કે ૧૩, હુ અવ નમસ્તુ મુ અને અગત્યતાઓ ભન તે અગત્ય ખુ રી ઉખી મરેની હોય તો પછુ તારી (પૂજા ના આદર્શના) આનાઓ ૧૧ પાનનમાજ્જ સહન કે ૧૩ નો મદાત્ર અમર તને અ ૧૫ પાળ [તેનામાત્ર] ૧૩ ૧૫ મદાત્ર અમે ને પ્રાર ના ૨ મદારાઉત્ર નાકર અને મે ને ને આ મન મધુ તેના ના સામા ના અમથ અને શન્તિ મદારી અગત્યમાણે અને મદારા અગત્ય સાથસા તેનો ઉપયોગ રી શુ તેના જાસાર મો આપ ૧૧ ૧૧ મા [પરાથ ૧૧ મા] ને ને સાપાળ દૂગ મદાર ભનત તેના અ પ્રપ્રિ કરે છે કે ને મા આત્મનોય આપે છે નેમા રી નો સદાય ૧૧ મા જોને મ શન્તિનાનુ ગાય તે નિ—તે ૧૫ મુ પદે તેનો કે અને પદી તે જિથીજ

તે હેતુમાર્ગ-પોતાના બાદશી મનાવે પ્રતિ
 કે તેના પ્રતિનિધિપ્રતિ કે સપિઓ તેમ
 મનો અને સાધુપુરોષિતિ સર્વ કરારનો
 તેનો ભોગ બધાવ છે કદાચ બદાર દેખ રમા
 ને ભોગ અમુક ભરે સમવાદિત મિત્ર
 ગળે લઈને બનતો હોય તો પણ તેના
 ન થમાં અનુગત તો તે મપૂજતાવાળા
 આત્મભોગ રહ્યા એ સમવાદિતપત્ર
 કાચ એનામાટે પણ હોય કે સર્વ જગતના
 આજીવન-સર્વ મા આત્મવત્ દષ્ટિનુ બીજ
 નેમા વ્યામ હોત ખડે જોના આ મોલગ
 મર્ષાદા મવાદિતપણનો વન માસ આવા
 હોય તો તેમા પોતાના અગતસાબ અગત
 અખનો નેત્ર વિચાર તત્ર આવનો તેના
 અને નેથી તે ન પ્રતિગત એ-કષ્ટ છે આ
 બીજા દષ્ટાન્ત-૧૨-ની પૂજના અથ એમ
 છે કે નારી પૂજ-સેવા મ્હં હડે જોયી
 સર્વ બીજા મનુ શાની અન પ્રાપ્તિએ તમ
 તર જગતલી સેવા મ્હારાથી ચાર અને જે
 કે શક્તિ તથા વિશ્વતિઓ તારી પામે ની એ
 પ્રવવાની ને તે ત ની મા
 નહાત્ર મનવામા અને ઉપપાદિ થાય નેટના
 માટે ન એટલુજ નહિ પણુ કે દા
 સ્વસ્વ તને અપણ કદ જડે તે બધાથી
 નિવ્રત થવાતે પડિ પામે ત મ્હન પા કરી
 એવો બનાવ ને અ યની મંત્રમાટે મરિગપ
 તે પ સાંચા આ સામાજ રમ પર
 નગચારી મનુ તે નામ ખરી અને નદ્ય
 રૂ ની ભમિ ને સપિઓ નિષ્કામ
 તપ ને આ ને તેમા ને પાપા વાય
 નથી પણુ પૂરો પ્રશય કે પ્રમમના વચ

પત્રમાં જે આ મનોગ કે સ્વાપણ છે તે
 માન આપનો-ઉપર ઉપરી તાવવામા
 મવામા આવે કે આપ મા પુરાજોગા દે થો
 અમરોના દષ્ટા તો થઈ મળી આવે છે
 જેમા તેવુ આપણ કરી ગતવિવચા
 પ્રસા કરી તેમને તુમિ કરી જ કપર
 ને દેવગ વચા પરાવજ થમને ન અને તે
 ફોજાની પ્રાપ્તિ થા કે તેમનો અનુરોધોન
 કિતિસાવ પૂજનાન તાતાપ કલ્યાણિ સર્વ
 આ કુશ્યુ

આ પ્રમાન મુનામે કરાપડી પણુ
 કેટલા ના મનમા પૂજના સબધમાં સરખા
 પલ મરોજરી સ દનો ઉપયોગ કરવામા
 જય વાધા જેવુ મહે છે તેવુ દારખ એમ
 તો ને કે સરખા બનરા કે સમાન થવાના
 નય તો ને ને જીવોત્તર પધામા-દરી
 કામમા સરખા મના આમા થવાના
 નાત કરવાના અથમા ભેગવી દ્વામા
 આવે ને પરતુ તે અથમા મો એ સરખા
 પાતાને અથ સમજાતો નમ નથી તેય
 ને નવએ ને તા અમાનતા નેજારાના
 થવા પ્રવત્તમાં પણુ તે નાના થતી નથી
 બીજા ના ના ની (પરાવ પતની) અવા
 દાખની ના ઉપ વજુવી મવા તેમા
 રાધા નહિ પણ ભાગીઆ કે ભાઈચારાપણ
 અમજવાનું છે પુત્ર હોગે સયો અને પિ
 તાની સાથે અમ જમા જે ભાગ ને ને તે
 મા તેના રદામા થવામાટે નહિ પણ તેનો
 ભાર ઝોડો દ્વામાટે છે સપૂજુ તેમ
 પ્રવત હે આજ ભવ અને અભિમાન નદ્ય
 મા કે એક માગક પોતાની ચાનાના

ખભા કે માથાઉપર એ છે તે માતા એ
કિયને પોતાની રહાય એ બાળ થયા માગે
છે એ ગળગીએ ભોતી નથી તે જાણે ?
કે ગાંધી અને સપૂજ્ય પ્રેમને સુ એ માગ્ય
તે એણે કરે છે અને તેનામા 'મહાર' લઢાઈ
એ બાવ નથી બ ? તેથી વિરુદ્ધ જો મે
બન્ને કાંઈ જાય પામવું હોય એમ ? ૥૧
કરે અને ખસસ તે માતાથી દુઃખ એવા
પ્રય ૧ કરવું હોય તો તેની ૥ મનમા સ
ગણી થાય અને તેનીનું હૃદય બાપ પના
બચ્ચાને પણ એવો અપૂર્ણ વિશ્વાસ મેલા
હોય છે કે એ માતા તેની પોતાની એકલા
નીજ, લેશમાત્ર કાલના સામ વિભાવી મીચ ન
દે અને એ તદા નહિ પણ એકાદ
એ બાવના મુખ્યપતે પ્રવેતે છે એ
પ્રતના મદાનુ રચાગમા તેસવ નાય તો ત
માર (આપનો મનુષ્ય) પચ દાના બચ્ચા
નમાણે ૥ ૧૫૧ કે નાન આનંદ્ય થ ૧
નાનું આ મુ દનુ ૧ ૧ ૧ ૧ તે બાન થ
નિપા ન કર ?] ૧ મામા વળી અથ
છિન્નિ દૂધી જો એ વિપરીત ગાળી કરીમે
તો જે રૂબાનમા મ નમા દા
તેમાન કાન નોત થી અમમ સમાસ
હાય તે તે, પ્રય બ મના અભિમાન
અ ૧ મદર ૭ અને એ મેવાના કે ન
તાયક થવાના બાપ' તો વા અમાર ૧
એવી રૂબમાં અરમિત બા અથવા મોતાના
દમા ૧૦૦ અભિમાનનું આરોપણ કરવાનો
મય સમામાજેવું નાં જે વાન પૂજ્ય
પૂજ્ય ૥ સમધમાટે કેાગ ન ગળે ૧
રીજ ૧

આટલું જે કાંઈ ઉપર પ્રમાણે કહેવાય
મયુ તેજુ ના ૧૧ એ કે પૂજ્યમા જે રમણ
અને સાગી ચિત્તવૃત્તિ સમાએની કે ને પ્રેકે
પોતાના ઝટપામેથી ચોકસ એમય કે વિ
ભૂતિ-પાસાદી મેળવરી, તેના સમાન થવા
પ્રયત્ન કરવું ભક્તિ એ વળી ભુજીજ બાનત
છે અને તેનું નિ પહુ પોત્ય મથને દવે પડી
મામા આ ૧૦

માયાજીપણ દયા, અનુરૂપા વોરે

૩ પોતામતા દાની કાગીના મનુષ્ય
અનિ ચતા આકપણુ નામ માયાજીતા છે
તેન બાલ્ય ચિ દ રસમુખા વલન સાથે તેને
બોલાવવું-નનાવું ઉત્તરમા તેની લાગળીના
શીખરની ખાડી અને પોતામા જે કાંઈ વિ
શાના કે વરિનતા છે તેમાંથી જેટલું મો
તેટલું ખુતીથી આપવાની અગાએની ક-અ
તેમ છે

દસમુખાપાળ કે રિમન ૧૬ અને અથ
દામામા જે ન રલા ૬ તે વિશે દવે પડી
નખા ૧ જા મથ ૧ ૩૫૨ જ દસમુખાપાળ
કરી ગયા તે ૧ પોતાની મ્હોમપના બાનના
વિ દતરિષ્ઠ અથવા વિદીન નજીવાનરીષ્ઠિ
સ મોખાએ નથી

ન્દાની કાગી ૥ મનુષ્યોપ્રતિ તવારે થના
આ પાલન નામ અનુ પા કે નેમા ઉ ૧
બા રા તેજ માલ્ય નજીઓ છે પરતુ ત
વધારે ખ્યા, આવે તેના રારે આ વખત
દગવા મજરામા તેને કાગીઓ મ્હી આલિચન
રવા સૂધી ૥ ૧ મુ હે વ કે

ના ૧૧ નું નામ ના-આ તા આ

છંદા કે વાસનાનું નામ અપ્રેમ દ્વેષ છે અને
જેમ જે મનુષ્યોવચ્ચે પ્રેમ કે રાગના બા
મારથી બને સદતર એકતા કે ઐક્ય, અદ્વૈત
પામતા નથી તેમ અપ્રેમ-દ્વેષથી પણ તેઓ
એક બીજાનો કેવળ નાશ કે પ્વ સ પણ
કરી શકતા નથી અર્થાત્ રાગ અને દ્વે
અને તે જીવો વચ્ચે ગમે તેટલા ઘટ હોય
પરતુ બન્ન જણા વ્યક્તિતરિકે તો જુદા
જુદા અસ્તિત્વ ધરાવે જાય છે એકતુ બી
જામા લય થતુ રાગ કે દ્વેષના એકે સયોગમા
ઘટતુ નથી એ તાત્પર્ય છે

પ્રથમ દૃષ્ટિએ એમ દેખાય કે (સામાનો)
એવો નાશ કે પ્વ કરવાથીજ સાવ ત્રિયોગ
તદ્વન જુદાપણાનો અવકાશ છે અને દ્વેષિત
અતી વ્યક્તિનો સપૂર્ણ અત આશુવાની,
વિનાશ કરવાની ઉત્કટ વાસના ખુદશીરીતે
દ્વેષમા સમાએથી પણ કદાચ હોય પરતુ
હંસ ઉતરીને નેહથુ તો એ સયોગમા વા
સનાનું સ્વરૂપ પછી બદલાય છે કેમકે જેનો
નાશ કરવો તે અનાત્મા અને નાશ કરનાર
તે આત્મા એ બંનેના-ઉભાયના અસ્તિત્વની
એકીસાથે જરૂર હોય છે નહિ તો જે બે
ન હોય તો તેનો અવમાશજ નથી એટલે
કે બેમાથી એકનો સાવ નાશ થઇ ગયો તો
ચલી દ્વેષ કેના પ્રતિ શીરીતે, કાણે કરવાનો
પ્રસંગ રહે? એકના દ્વેષના દૃષ્ટા તમાજ નહિ
પણ પ્રેમ-રાગના દૃષ્ટા તમા પણ ઉભય પક્ષ
(આત્મા અનાત્મા) ના પૂર્વ પૂર્વ અસ્તિ
ત્વની આનંદયક્તા છે નહિ તો લા પણ
જો બને એકજ થઇ જાય તોપણ કેના પ્રતિ
કાણે પ્રેમ કે રાગ કરવાને રહે? અને જો ઐક્ય

આથ તો પછી પ્રેમ કે રાગની છંદા કે વાસના
પણ સાથેજ નહ થઇ સમજવી સારાશ જો
બને રાગ અને વા તેની અતિમગતિ, એટલે
કે આ ની ક્ષત્રીશાસ્ત્રપ્રમાણે પૂર્ણતાની ગતિએ
પહોચાડવામા આવે તો તેનું મૂળ સ્વરૂપ
બદલાઇ જાય છે બદલે તે (ચિત્તવૃત્તિ) જ
તેજ નહ થઇ જાય છે અ વપક્ષપણાનો
કે પ્રતિરૂપદ્વિપક્ષપણનો બેદ સમૂગગો
દળી જાય છે અથાત્ રાગ કે દ્વેષ એકે ચિ
ત્તવૃત્તિનો પછી લા અવકાશજ જતો રહે છે
કેમકે રાગ-પ્રેમના અતિમમા એકતામા,
જેમ લય થાય છે તેમ દ્વેષ પણ આખરની
અવસ્થા એવે સામાનો નાશ થવાને પ
રિણમે, એક પોતારૂપેજ રહે છે

આ ની ક્ષત્રીશાસ્ત્રીયદૃષ્ટિએ કરાતા
વિચારો

રાગ કે દ્વેષની સાન ગેરહાજરી ગતિની
ગેરહાજરી એક અને અનેકની ગેરહાજરી
સંલેપ તથા મિગતની ગેરહાજરી પ્રત્યગા
તમા કે મૂળ પ્રતિતિની ગેરહાજરી કેવળ
પરબ્રહ્મ, કેવળ પરમાત્મા પરમતામાજ ઘટે
છે પરતુ આ વિવચની તેમજ તેને સાવ
નિકટનો સમય ધરાવતો પ્રશ્ન જેનો ઇસારો
ગત પરિવેદ 'પારીમાર્ક' મા કરવામા આ
વો છે તેની ચચા પણ આ વોક્ષિકીશાસ્ત્રને
લગતી છે આ પ્રશ્ન એ છે કે જો મોક્ષને
આદિ શબ્દ લાય છે તો તેનો અત છે કે
શીરીતે? આપણે જોઈ ગયા છીએ કે જો
બે વ્યક્તિઓ કે જીવોનું એકમા સપૂર્ણ
સમીકરણ થતુ હોય તો અતવિનાની તે દશા
છે તેથી ઉત્કટ ગમે તેટલી નિકટ-સમી

પતા હોય કે ગમે તટલા દીધ કાળપર્યંત
એ સમીકરણ કોઇ અપવાદથી દષ્ટા તોમા
દેખાવમાં આવે તો પણ સમર્થાદિ અતનાથી
દશા કે રિયનિ છે અને તેથી એ વિસમગ્ની
પુન સર્ગવાળી સ્થિતિ બીજા કલ્પમાં આ
રહ્યો છે [ભગવાનદાસકૃત શાંતિ પદ
પમાડનાર પુસ્તક પ્રકરણ ૧૬ મુ ભુએ]

આ વિચાર કે અનુવાગેનુ તાત્પર્ય એ છે
કે આપોઆપ દેવ તો એમ બોલી ઉઠે છે
કે હુ એમ છું છું છું કે મ્હારા દુશ્મનના
એ સો જ મો યાચ કે ડેથી ૮ તેનો પુન
પુન -જ મોજ મ-વિનાશ કર એ દેવ પણ
રાગ કે પ્રેમના જે લોજ અનુભ રહે છે અને
તેના વિરોધપક્ષ-વ્યક્તિના વિનાશ સાથેજ
એ ચિત્તવૃત્તિનો પુનરોજ વિનાશ થાય છે

દુન અને તેના વિલાગે

અના ૧ થી ૬૫ અતીતિરી મૂળ ચિ
ત્તવૃત્તિના વિલાગે તેના રહામી વિરોધી
ચિત્તવૃત્તિના સમાન છે

અવિનય, માન, ઉત્સીનતા, ક્રાધ
ક્રોધ વગેરે

અને બીજી રીતે સમાન પક્ષો હતા અ
નાકષણથી જે અસમાનતા નીચે છે તેના
પ્રારભકાને રહામ રહ્યો અવિનય અસબ્યતા
અને તોછાપણ તેમજ મૈત્ર કે અસુક
અશે વિચિત્રપણ અનુભવાય છે આપ
બહારનું સ્વરૂપ એ બીજા મને લારે જરા
આધા ગાનવામાં દૂર ને દૂર રહેવામાં અથવા
વગર બોલ્યે માલ્યે આદ્યા જવામાં દેખાઇ
આવે છે

જે નામમાં જે દેશકાળે વિકાસક્રમના
નિષ્ક્રમપ્રમાણે વ્યક્તિપૃથક્ત્વ પોતે કાંઈક
છે એ જ્ઞાન અને માનસિક વિકાસ વધારે
સમજતાથી જુદે પામેય હોય છે લા લા
આ પ્રકારનો મૈત્રભાવ આ પ્રકારનો તમે
તમારે કામે અને અમે અમારે કામે જે
વ્યવહાર આ ગીતે એક બીજાથી દૂર ર
હેવાની પદ્ધતિ વધારે પડના ચિત્તવૃત્તિના
ઉમંગકા કે વધારે ઔત્સુક્યઆદિ વિરોધી
નકારની ચિત્તવૃત્તિ જેને કોઇ વખતે અતિ-
શયોક્તિપણામાં તિરસ્કાર થ દેથી પણ
નિરપણ કરવામાં આવે છે તે દાની દધ
અતિશય બહાર દેખાઇ આવે તેટલે દરજ્જે
વિકાસ પામી ગયેન છે આનું ખૂં સ્વરૂપ
છે અને તે કેવું છે તે લેશમાન સમજ્યા-
સિવાય તેમજ કેવા સયોગ કે કારણથી તે
સ્વીકાય પણ હોય તો તેનો પરાપરનો સ
યોગ ચિચાર્યાવિના તેવો એક સદ્ગુણ
મનુષ્યમાં હોવો જોઈએ એમ ગણના થઇ
કોઇ સમયે સ્વાભિમાનપણાથી સ્વીકાર
થાય છે

જે જીવોવચ્ચે મતબેદ થઇ ખૂબ પજાનેદ
પ્રસંગ વધારે અશોભા જનારે પડે છે ત્યારે
તેનું નામ આપોઆપ ક્રાધ દુશ્મનાઇ કે
રિપુતા છે બાલ ચિત્ત એક બીજાને પ
છાડવાપણ અને જ્યા મનકરતાં શરીર
જગવાન હોય છે લા તો એક બીજાને
માળો દધ મારનાનું હોય છે વધારે લજેદ
ગણેલ કે મુધરેન અને મિનિત માનસિક
શુદ્ધવાળા પપવચ્ચે પાં તેવો પ્રસંગ
આવે છે લા સામસામા સાચતા સંબંધ કે

કડના વચનો કહેવા-મેલા મારવાની બાજુ
ચેષ્ટા થાય છે

છે હી સ્થિતિ-પરાકાષ્ટાને ક્રોધ સક્રોધ
અર્તિમાન દેવ નામ આપવામા આવે છે
આ સમયે ઉધાડી લગાઇ કે કલહનો પ્રસંગ
અને છે અને એક બીજાને જડમૂળથી ઉખેડી
નાખવાના શારીરિક તેમજ માનસિક ધાટો
દાય છે જે હથીઆર-સાધન દ્વાયમા આવ્યુ
તેનાથી પ્રહાર પણ કરનામા આવે છે મ
દાભારતના આચાર્ય મહારથીએ બીજમ
અને અર્જુન જેવા પણ તેના પ્રસંગે અર
સ્પરસના સત્રામની મર્યાદા જૂની ગયાનાં
દષ્ટા તો ગતકાળમાં જેમ છે તેમ આધુનિક
સમયમા મુધરેલી પ્રજાના સેનેટરો વચ્ચે
ખરાબુલાના ખડોમા સામસામી મુડીએ
ઉગમવાના અને શાહીના ખીરા કે ચોપડીએ
રંગેરે દેવનાના દાખના પણ જોરા સાંભળ
વામા આવ્યા છે

લીલા, લય, ત્રાસ વગેરે

જે સયોગમા બે પક્ષનચે વર્ણિ કનિ
જતાનો ભેદ બોલો હોય છે અને હજી તે
અરામર સમજાતો પણ ન હોય અને જ્યાં
મ્હોટાને હલકા પાડવાની વાસના કે ઇચ્છા
દેખાતી હોય અને શક્તિ તેટલી ન હોય ત્યા
તેમજ, જે અચુ વાતની બાબુ ધરો તો
ચેલો [મ્હોટો] પોતાને વધારે હાનો કરશે
જે વિચારસમયે જે સક્રોધની ચિત્તવૃત્તિ
ચેના કનિષ્ઠ કેટીરાગામા દેખાય છે તેનુ નામ
અપ્રીતિ છે જેના દેખાનુ ચિત્ત શરીર અને
મનનો સક્રોધ છે

વધારે અશી, જ્યાં મ્હોટપ ન્હાનપના

ભેદવચ્ચે અને તે ચિત્તવૃત્તિના વધારાનો
અનુભવાય છે સાં તેનુ નામ લય વહેવાય
છે જેનુ બાહ્યદર્શન તેનાથી દૂર રહેવાનુ કે
ભાગી જવાનુ બહુધા હોય છે

ગ્રીહ અને અતિમ દસાના નામને વાસ્ત
કહેવામા આવે છે જ્યાં અપ્રીતિ અને બ ને
વચ્ચેનો મ્હોટપ ન્હાનપનો ભેદ સર્વથી
મ્હોટો હોય છે આ સ્થિતિમા બહારનુ ચિદ
પોતાની આ અશયિત અને ન્હાનપ કે ક
નિષ્ઠતાના સંપૂર્ણ જ્ઞાનસાથે પેલા મ્હોટા
માણસની હાજરીમાથી ભાગી જવાનુ છેક
જૂનાઈ જવાય છે કે વખતે તેના [હાના મા
ણસના] માત્રમા જાણે પક્ષધાતનો વ્યાધિ
યષ આવ્યો હોય એવુ લાગે છે

ગર્વિષ્ઠપણ, પ્રિકાર તિરસ્કાર

૩ એક વ્યક્તિ બીજી વ્યક્તિથી બહુ મોટી
કે એમ સ્થિતિ હોય અને તેમા અપ્રીતિ કે
દેમનરપનો સયોગ ઉભો થાય અને તે વૈ
મનસપણ સહજ હોય તે વખતે, પોતે હોરો
છે પોતાને તે સ્હામો હાનો માણસ કાઈ
હાનિ પહોચાડે તેમ નથી છતા પણ તેનાથી
વધારે દૂર રહી તેના પ્રસંગમાં ન આવવાના
જ્ઞાન કે જ્ઞાનસાથેની ચિત્તવૃત્તિને માત્ર ગ
વિદ્યા કે મગરૂરી કહવામા આવે છે ત્યા
બાજુ ચિદ દેખવામા તો બહુ હોતુ નથી
પણ અતર્જિત આત્મવકાષ કે મ્હોટાઈ
તો રૂઆળ મ્હોટાઉપર (મ્હોટા માણસના)
તરી આવે છે અને હાનો મજાજ સામો
મુજો તો તેના તરફ કટાક્ષ દષ્ટિએ જોવાના
અને પોતે ઉચુ માયુ રાખી દમાયમા ચાલ
જવાના દાખના દષ્ટિગોચર થાય છે

વળી તેથી વધારે રિયલિટી નામ ધિક્કાર છે, જેની લક્ષણો હોંક કરવા દ્વારા કરવી વગેરે પ્રકારના હોય છે

ત્રીજી અતિમ રિયલિટી આ ચિત્તવૃત્તિસ્વરૂપની જે ઉદ્ભવે છે તેનું નામ ચોખ્ખો તિરસ્કાર છે સ્વાભા માણસને ચતુર્દીનાખી ખાપમાન કરવો તેને વૃદ્ધમારચેળવો તેને ડોકાઉપર પગની એડી મૂકી દુખ દષ્ટ તેને એક ગુલામની રિયલિટીમાં લાવીમૂકી તેનો દમ કાઢી નાખવો વગેરે પ્રકારના બાલ્યચિ હોવાના સંયોગમાં જોવામાં આવે છે

પ્રાચીન અને અપ્રાચીન સંસ્કૃત પારિભાષિક શબ્દો

આ સ્થળે હવે જે કહેવાનું છે તે એ કે સંસ્કૃતસાહિત્યમાં આવી સ્થિતિઓને વહુમય છ ઉર્મિઓ કે છ અવરના અરિઓ (અતરાયો) એવા નામ આપવામાં આવ્યાં છે આ છ ગ્રિપ્તો કે દુસ્મનોઉપર વિજય મેળવવાપછીજ આત્મવિદ્ યત્રાય છે તેમજ મોઢા પણ તે પછીજ સાધ્ય છે વળી તે છ રિપ્તિઓનાં કે વિકારોના નામ બહુધા તો કામ ક્રોધ લોભ મોહ મ અને મત્સર એમ એળખવામાં આવે છે આ શબ્દોને છ પ્રકારની ચિત્તવૃત્તિઓના બુદ્ધાણુદા નામ આપી આપણે આ પ્રકરણમાં પણ ન કડુ તેની

સાથે બધેએસના કરવાનું જે કે પ્રથમ દૃષ્ટિએ કંઈક લાગે તેનું ધર્મ પડે છે પરંતુ જે રથગેએ એ શબ્દોનો ઉપયોગ સાનિયત્વામાં રિયોમાં કરેલ છે ત્યાં પૂર્વાપરનો સંઘ નિયારમાં રાખી સદૃશ્ય અને દુઃશ્ય બંનેથી પર જવાનો પ્રસંગ વર્ણવે છે તે યાદ રાખી ધટાવીએ તો કામનું નામ તો રાગ કે પ્રીતિ છેજ અને લેહમાં પૂળ કે પ્રાચીનાના અસને વધારે ખેત્રી અથ કરીએ તો સમાન અને પૂળનો પણ લાગાય ધટાવી સકાય મોહમાં દવા-આ તાનો સમાવેશ કરાય કેમકે દવાથી અગત્ય મધ્ય મનુષ્ય વખતે પોતાના સ્વાથ ને પણ બૂરી જાય છે અને પોતાને અગત્ય થયે તો વિચારવું પણ બૂરી જાય છે કાચ તો કાચ સુધી પહોંચાડનાર વિકાર છેજ મનું નામ ગવ કે અભિમાન અને મત્સરમાં સચુતા તેમજ ભયનો સમાવેશ કરી શકા મતનમ એ છ પ્રકારના મુખ્ય વિકારોને રાગ દુષ્ટતા જૂદા જૂદા ઉપર પણ વેલ ચિત્તવૃત્તિઓના પેટા વિભાગસાથે બધે એસના કરાય કેમકે બંને બંધે તે સદૃશ્યરૂપે પણ હોય તો પણ આ ત્મજ્ઞાન આત્મેજ્ઞાતિને ખેડી બધનરૂપ સસે ગળ્યા છે અને સદૃશ્ય થા ધમ-કરજ

Duty રૂપ હોય ત્યાં વાત જૂદીજ છે

પત્રવ્યવહારથી શીખવાની શોર્ટહેન્ડ પદ્ધતિ

આ પદ્ધતિ છ માસની અંદર શીખાય છે ફી રૂ. ૨૫ (પાસ્ટિફ ફી રૂ. ૪ તથા હાઇન ફી રૂ. ૨) ઠેકાણું—ધી યુનિવર્સિટી શોર્ટહેન્ડ બરો,

દીલ્હી

કહો શો નહિ

કહો તિ મળને મળ્યા

દિન નારીના નામુક છે
એ માન્યતામાં આપની

વહાયા' ખરેખર ચૂક છે

કહેગો નહિ સિચરપ છે

દુનિયા ગઢારીજાગી

ક. દમેશા તોય ન

હા' તજ મા મે મે

મજા નહિ આ આનમે,

અયો પના સમભાત ખ

કુ અમ ને માપાસથી

કાલિય મળેલા ધાવ ને

કહો તિ મળ ની

ખલે કહર મજાત ખ

ગો ને દમ ને જોક

હા હ ય મૂઝાય ન

કહો તિ દારા નસિત

મહાતમ ત તમાત ક

ત તમા મેદગરાતી પ

દશી ગસધાય ન

કહો તિ માનુષ

આશમનના દ કા ન

મજા મરે મુરજાય કયા

વયસા હમરમાં મ્યા છે

કહેગો નહિ નવદાર આને

હાનના વિનિમયવરે

કા' ને મેલુ દમદમને

તથ દારા અથ

કહે તિ ખ પાલ ન

તરી સા ની જા નસરે

મત' તિવિ રહનાનના

કા નિજરો અમાત ક

ચક્રકાત મગજાજી જોખા—રાજકો

જયોત્સ્નાગીત

પ્રેમક—શ્રીયુત આલકવિ—જામનગર

અત રૂપિ (Inspiration) એ એક અદ્ભુત રસ છે ચિત્રકલા હો સંગીત હો નાટ્ય હો અથવા ર યન્નાઓડુ નસય ર ન રૂપ દૃષ્ટિગોચર કરનારી ખીડ ગમે તે સનિત કના (Fine art) હો તેમાં ખરી અત રૂપિ વિના—અત કરણની અસત લગી / સિઓ તેજિત યનારિના ઉત્તમ કુનિ ન નથી ભયજ થી પ્રથમ તો રમ્ય ર ન ઓ થોડા પ્રતિભાશાનિઓને નમે છે અો તે પણ મેલા અા ધીરને મૂજ છે એમ નવું નથી કોઈ વાનજ એવો નો ? કે તે વખતે કોઈપણ પ્રારંભી અત કરણના કપટ છુ ની જાય છે તે વખતે સાધારણ વિચારનાળા માણસને ત્વ પ્રતિભાશાનિ વા કિત એને અ વ વખતે ન મૂજ તેવી સદર ર પનામાં સુએ છે

ઉત્તમ કા નો ચિત્ર ર યથા શિ રક શાના અનુભવ નસનામાં અથવા સંગીત ા અપ્રતિમ સીએ ા મધા આ રા નન અ ત રૂપિના િષ્ટામ ર ામક રમ ર સંગીત ાઓ અને ાનના િત રાડુ જ્યો રતા િત [Moonlight Sonata] ામનુ પા છે તેતો તિહાસ રમ્ય હોવાથી ને અત્રે આતા ાઓ ? પેળીયો દનના

એક મિત્રે લખેનો છે આ હકીકત બોનાત હેરમાની છે

શીયાળા ા વિસેમા એક અજવા ા સારિએ ટુ ખીયો દનના મેર ગયો એવા વિ ચારથી કે તેને લઇ બહાર કે વા જવું અને વગતી વખતે રાત્રિગોજા માટે પોતાને ધેરજ તેને રાખેલો અને તે નમાણે અમે અ ને રના મા ા જતા જતા એક સાકડી અધારી ા નીમાં ર રચાગગ તે એકદમ અટ રો

તે ર પો— ર રા બુપરહે જોડે એ અદા કોઈ માઝજ પેતુ પવ ગાય છે વાહા કેવ હદર ગાય છે ?

અમે એક નુપમાસરણા ન આ ા િ આ િી લાંથી ર તે ગાન સામનના દના ાન આનવું તું પણ થે મીજવારમા ને મધ રાધ કવાનુ રમ્ય સમગાડુ અને ગા નારના મો ામધી આગમના ર ા સલગાયા

ા ા મા ાથી ન િ ગવાનું કેવ મનું ગાન ર ર મા ગાન ર િ ગીતે ા ા નોંધે તે ા મા ાથી ન િ ગાનું નરેર ! જો કોનોતમાં યાગ જતમામા મા રાથી જન સકાન નો—

‘જહેના’ તેની પાસેની બીજી વ્યક્તિ
જોયી- જે વાતો આપણી શક્તિમદ્વાની
છે તેનામાટે એ કરવો ગા કામનો ‘આ
પણાથી આપણા ધરનું જાત એ પડે જરી
શકારું નથી’

‘હા તે ખરૂં છે બાપ’ પણ આખા જ
નમ્રતા એકવાર તો નાગ ગાય। સાબળનાની
અબુ નક આપે એવી મારી બહુ ધ-છા છે
પણુ શુ ?’ તેમ કહી તેજો દીવ નિશ્ચય
સુ યો

બીથો હને તુરત મા નમ્ર જોયુ તે જો
હ્યો-‘આનો આપણે આ ન જાણો

શુ ? અદર જનુ ? શામાટે ? આન
મથી મે પડુ

હુ આજે માફ એ ગાય। તેને સદા
જાવીશ અહીં મને ખરો ગુમાહક અને
સિક સામળનાર મળો મારા ગામનતો
ખરો મર્મ તેજ સમજશે એમ મો જણાય
છે’ બીથો જન । મદિત કરે જો યો

આનુ જોનીને ના- ॥ કર તે પચેવ
તો તે જાતલ ઉધાડીને અદર નગ ગશે
મેની । જાવ ગયા

એક દેવનપાસે એક નિમ્નેજ ના ॥ મુ
હીનતો મેઠો હતો તેની પાસે એક મૂત્તા
પિઆનાને અંગેની એક ન ર સોગ વાની
બાવિકા મેરી હતી તેના બા રજના વાજો
તેના સુકાએના મમમ જાહા પ્રસના દતા
બ નેના મધમ સ્વર ધાએલા પણ દરિ
વસ્યાસૂચ્ય હતા અમને જોઈ મ ને ગમતી ।
અમારાતરફ એકી મે એ રવા

‘માફ કરો’ બીથો હને કહ્યું- ‘અહા
મયનના ચર સાબળી મને અદર આપવા
હજી થઈ હું પણ ગર્વ્યો છું’

આ નામ્હે સામળી તે માફ કરતા ચહ
નાપર નરમથી જાતિગા જાણ તે યુવાન
પણુ શકારુકત થતો નામ્હે વિચાર કરતો
જણાયો

બીથો હન આગળ મો યો- ‘મે બહારથી
તમારી વાતનીન પણ થોડી ઘણી આંખળી
તમાગ મનમા ગાનન સામળવ કે ? હા-ત
મને નેથી આ દ ગાય છે તો ચલો હ
તમને સામળી

આ સમળી પરિરિધિનિ એવી મળની
હતી અંતે મીથો હને તેના દષ્ટેતાના રમુજ
સ્વભાવનમાજો શમ્હે પ । હનવ અ પે
એના જાહનત ગાનથી ઉ-આર્ના કે માણુવારમા
સરમ-ગભીરપણુગેરે કોણુ મજો કયા
જેવું શુ ? અને સધળા દસી પડા ।

આપનો મુ કિસાર-પગ- તે યુવન
મોચી જોયો- પ । અમારો પીઆનો જોનો
સારા નથી તેમ ગાયનવિદ્યામા પ ।
અમને જેવું તેજુજ સમજાય કે ?

શુ જેવું તેજુજ આન ? વારે આ
જાણએ તો નાગી-

આદન મોની ત અટકતા તે ॥ ચડે ૧૩
પગ શરમ જામ મારણુ આ નખતે તે ॥
તર એ મિગિકા જોવા નાગી એ મ ને
આજે આપના મુ તો જાણુ

ને મે યો- મને-મો મા કરો મે
૧ ॥ ૧૨ જોધ ન રજ અરે’ સારે તો તંજો
અન માનિ મ શીજ ॥ ૧૦ ॥ અને મ

જવો છો! હીં પશુ ત્યારે અઝા જનસા
સાંભળવાનો વખત તમને આવતો નથી તો
પછી તમે પ્રીત્ત્યા શી રીતે

પહેલા અમારા પડોસમાં એક બાહ્ય
ગાના-અગવનાં તે ઉપરથી સાનગી સાંભળીને
લીંખી તેમના પરતી ખારીઓ દેનાગાના
વિશેષમાં ખુશી રહેતી અને રસ્તામાં
આમતેમ દિગ્ગતા તેનું ગાયન સાંભળતી

ઉપરોક્ત શાંતિમાં ઉત્તર આવ્યો પશુ
એ આપનાં સરમથી તેની એવી રિધિ થા
દત્તી કે લેધી બીયો હતો મંછ વધારે પુછક
નદિ તે પિઆનાપાસે ખાલી ગો જ્યને તે
ખમ્બી તે સાથે ગાનતી રાત્રીની
તો પિઆનાપર શાંતિમાં ફેરી સરવાનના
મુર પે પા, લા, આગી ખાલી ૫૪ કે જ
જો પ્રમગ કાઠક જ્યારે - ભુદેવ છે

૫૭ આ શાંતિમાં ૨૨ મ જનમવાનોજ—

મારી આ જાણના ખરી ફરી મારો જ્યને

રાથી તે દિવસ સમીપના મધુર ચતુર્થમાં
નિરોધ મતો દોષ' જે સુખમાં તે અલ્પત
રમણીય સુખ ૨૨ ખેનો અનુભવ નેતા દત્ત
જ્યને જા ગુખમય રસને જલદી પુર થઈને
દુખમય જન્યતિ-ફરી પ્રાપ્ત થશે કે જ એ
એકજ વિચાર વચમાં વચમાંથી મારા મનમાં
સ્થાવરો હતો

ઓહો! એકવાળા તે દિવસના સપ્તમ મા
દીવાની મીસાતી ખાસત રાત્રીની
ઉપરની જે થઈને દીવો પોપલા ગો
લીયો જાત ગાન જ્યારે પાત્રે ગુણ
ખારી ઉપાગી તે સાથે જલ્દીથી ૨૨ મા
દત્તીમાં પ્રકાશ ૫૬૨ મા પે પ્રથમ દીવાનો
૭૮ મો હતો તેમજ પ્રકાશ ૫૨ મમ દેવે ૫૨
જ્યારે તો પશુ ઉપરોક્ત શાંતિમાં જા
જ્યને હતો જા મા મા અનુભવ આ
પો દેવ મુખ્ય ખાસ મા મોડે નિ
માર્ગ ૫૭૬ વિવિધ માર્ગો ને આનો

પુરત ભારે તો આપ પોતેજ ખીથોબ્હન છો।' એના ઉદ્ગારો કાળ્યા તેમનો હ ૫ કૃતજ્ઞતાથી ઉભરાઇ નીકળ્યા અંતે ખીથો બનના હાયઉપર આન દાશુ ટપખાવતા તેમણે યુગ્મન કર્યા

ચોડીનારે ખીથો બન જવામાટે ઉભો થયો પણ અમે તેને આગ્રહથી ખેસાડી દબ્બુ એક ગાયન એ વાર તો ચના દો આમ ખવાએ કહેનાવી તેણે પિઆનો ફરી હાયમા લીધો. આ વખતે હિમકરના મુધાવનન રિણો અદર આવીને તેના ભય શરીરને પ્રમાણિત કરતા હતા

ખીથોબ્હન બોલ્યો— 'તમારો આગ્રહ છે તો હુ હવે આ રમણીય ચિકાનુજ ગાયન ગાઉ છુ

પુરત તેના આગળ પિઆનાઉપર ફર્ના લેમાથી મધુરરર પણ તે મનને એક જ નાની ખિજતા દશાવનારા આલપસાચે નીખના લાગ્યા, એ રમ્ય ચન્દ્રિતાના કિરણો જેમ પ્ર સાર્યા હતા તે પ્રમાણેજ એ વાદના રરર આખી ખોનીમા પ્રસરી રહ્યાં

સર્વના અત કરણુ ગાનિથી છવાએલ જોતા પુરત તેણે ધણી ઉતાવળથી અને અત કરણુને ચચળ કરનારી એક ઉસ્તાદી ઝીજ છેડી તેમાના આરોહ-અવરોહ-પદ લાલિસ-તાલની રચના આર્મિ એનુ દણુ કે સ્વાભળનારને ગધનું ગાયન અને અપસરા એનો નાય એક વખતેજ આપણ આગળ ઝરુ છે એમ આભાસ થાય' તે ગાયની ગતિ કમશ વધારે ને વધારે જલ યતી આલી વળી તેમાં ભાવ તો એટલે બધો મુ કાયો હતો કે ક્ષણવારમા આનંદ તો ક્ષણ વારમા ગૂં બીતી ક્ષણવારમા ખિજતા, તો ક્ષણવારમા આશ્ચર્ય ! એવી ભુદી ભુદી વૃ ત્તિઓ યતી હતી

પ્રશ્ન તમારું ક'વાણુ કરે હવે હુ રગ

લખડા' ગાયન પૂર ચના ખીથો બન ઉડીને બોલ્યો અને દરવાગતરક ચાલ્યો

પણ પાછા કોઇ દિનસ પધારી ઉપમરી કરો તો ખરાને? તે બહેનભાષ્યએ અત કરણુપૂર્વક વિવેકથી કહ્યું

ખીથો બન જરા અટક્યો તેણે એ કમ નમીમ અધ બાળિખાતરક એકવાર સદય પ્રેમદ્ દૃષ્ટિથી જોઇ કહ્યું- બને ચાવીશ જરૂર આવીશ પણ અભારે તો હવે રગ લઈ છુ

તે બહેનભાષ્ય કાંઈ બો નહિ પોતાની મજા જનમાનુ સંગીત માબળનાની જે પૂણું ન યધ કોકે તેની અનપાસ ખીથો બને પૂરી ર્જામાટે તેમનુ હ ૫ ઉભરાણુ હણુ એતો દેખીનુજ છે કે કોઇ ખિચારા ગરીબનુ કાય કરતા તેન જે આનંદ થાય છે તે શીમાનુ કાય મહાન પરિશ્રમે કહેલ દોના છતા દ શર્વાતાર સતોપથી હજાર દગળે વધારે હોય' છે અને તેવીજ રીતે આ મરીબ ખિચારા ભાષ્યબહેને આન થાય તો આનંદ' પણ શુ? તે બ તે અમને વળાવવા રનામસુધી, આભ્યા અમે દૃષ્ટિએ દેખાતા બધ થયા લા સુધી તે દગનામમાજ ઉભા હતા તેમનુ એ મોા તેમના પરિા ભાનને શબ્દો રના વધારે રપટ કરણુ હણુ

ચાલ હવે જનદી વેગ ચાલ ખીથો જન બેટો- આ પલ સંભરે છે લા સુધી! એ મારે મારી તોટમા ટપકાવી લેનુ જોઇએ અમે ઠાનજો ઉતાવળે ઘેર પહોંચ્યા પછી ખીથો બન તેજ પલ મરી ફરી મણુગણુતો તેમા કાંઈક સુધારો વધારો કરતો રસાત સુધી બેટો હતો

ચયુ નિવનાચકાએ જમન સંગીતશાસ્ત્રજ ખીથો બનના પ્રસિદ્ધ વૈયોત્સનાગીન તો એક જરીમના હુપડામા અણુચિત્તે ઉદય થયો

ભારતવાસી સ્ત્રીઓનું શિક્ષણ

રેખક—શ્રીયુત સવ ત નરવત ન નૈવરાજ પ હિત શિવરામર શર્મા
ત્રવેલી અધિકારી—અમનગર

આમગના વખતમા અગ બ મદેશ કલિગ
વિરાટ-મગધ- દ્રવિડ ગાડ મિથિલ કના /
અને માલવ વિગેરે વિગેરે દેશની સ્ત્રીઓ પો
તાના દેશની વિદ્યા સ પાદન કરવામા બુદ્ધ
કુશલ હતી આજકાલ ઉપયુક્ત દેશરથ
આજ સ્ત્રીઓને હો તેનુ ધામિ' ગિમણુ ધણુ /
આજ પ્રમાણુમાં લીધે છે એટલુ જ નહિ પરતુ
સ્ત્રી એટલે શુ અને સ્ત્રીના શુ નમ છે તે
બાબતથી પણ મેકદમ અચાન રહે છે તેના
આટે ભારતવાસી આપ સ્ત્રીઓને સવિનય
નિવેદન છે ? કોઇપણ રીતે પોતાનુ ધા
મિ કશિક્ષણ લેવામાટે ખત રાખવાની અત્ય ત
જરૂર છે બદ્ધ પોતાના પાતિત્રસાદિ ધરે
પાતનાસાથે દરેક રીતે ધામિ ક પ્રરતિ જરી
રાખવાની આવશ્યકતા છે — તે ? હાતમા
આપણા ભારતના સ્ત્રીઓ પોતાના દેશની
વિદ્યા અને ધામિ કશિક્ષણ ન મેળવતા જે
કદમ મુદ્દો જોએ છે તે બાબત સહુ ઓળખા
જાણવામા છે- જો ? આ બાબતમાં એટલે
સ્ત્રીશિક્ષણમાં પછાત હોવાવિશે સ્ત્રીઓનો
અપરાધ નથી તરુ કે સ્ત્રીઓની ન્યાદ
શામાજ તેમના પિતાને ઘેર માતાપિતાની
આજ્ઞા પાળવાવિશે મુખ્ય હેતુ સમાજેનો
છે પરતુ માતાપિતા પોતાની ન્યાદ કેવળ
પોતાનો સ્વાર્થ સાધવા સામા ધ પણ વિદ્યા

ન લાભાવતા કેવળ મુદ્દુલમાં જ જેવા કે
રસોડ કરવી વાસણ માળવાં અમેટ
કરવા રિગેરે રિગેરેમાજ તત્પર રાખે
છે અને કે વાશાગામા અથવા ઘેર મેદા
પણુ ધામિ મશિમણુ આપવા અનેક પ્રકારની
ગેરસમજીતીસરની વાતો કરે છે જો કે
પોતાની કે વાએને શિક્ષણ ન આપવાથી
ભવિષ્યમાં કન્યાને સ્ત્રી દશમાં શુ શુ કપ્ટો
અનુભવવા પડે છે તે પોતે માતાપિતા સા-
રીરીતે સમજી શકે છે-તથાપિ કે વાશિક્ષણ
અપાવાવિ. પૂરતુ લક્ષ્ય આપી શકના નથી

જો સ્ત્રીઓને પોતાની વિદ્યાનુ શિખણુ લઇ
સાચોનાં તત્વો જાણવાવિશે કોઈપણ નમરનેદ
નિતિય ધ હોત તો આમગનાં આપણા ભા
રતસ્ત્રીઓ કોઈરીતે પણ ધામિ ક પ્રરતિ
કરી શકેત નહિ

આપણે આપણા ઇતિહાસતરફ દષ્ટિ કે
રીય તો ખરેખર માનુષ પડશે કે મત્રેથી
શકુતલા વાગસટકન્યા અનસુયા દ્રૌપદી
વિતાવતી રત્નદા જગત્પતિરુકિમણી ચિ-
ત્રલેખા ભગવાનીરાણી વિદ્યાલકાર રથામા
સુદરી ચેલણા સત્સભામા મદોદરી મેના
સુદરી સતી મદારાણી લીલાવતી માલવી
શ્યાંટકી ન્યાદિ ન્યાદિ સ્ત્રીઓ અનેક
સાચો જાણી શિક્ષમાં વિખ્યાતિના સ્થાનને

પ્રાપ્ત થઇ, અદ્યપિ પણ સમગ્ર જગતમા પોતાના યશસ્વી નામોને શોભારી અમરપણને પ્રાપ્ત થયેન છે સ્ત્રીઓને ધાર્મિક શિક્ષણવિના અત મરણમા નિરંતર મદ્યેષ્ટા અને અસંભવિત વાતો ઉત્પન્ન થાય છે અથવા આશ્ચર્યની વૃત્તિમા કે મોગી આપત્તિ વખતે અત્યંત યાકુળ થઇ અભિક્ષિત હોવાથી દુષ્ટકર્મો અગર પાપવૃત્તિમા લગ્નીમગ્ની રહી પોતાના કુળને કલંકિત કરી ઘોર નરક ભોગવવાનો સમય લાવે છે

આના મદનામા વિદ્યા અને ધર્મસબંધી નિત્યવાર્તા અને યયા કરનામા આવની હોયતો, કુકર્મોનો અત્યંત અનાદર કરી કલ્હ અને સદ્ધર્મમા શુદ્ધિ પ્રેરાય છે તેમજ મનરૂપી હાથીને યાનરૂપી અકુશથી જરામર નિયમમા રાખી પોતાની કુલોચિત વૃત્તિનું રક્ષણ કરી નિશક આ લોકમાજ સ્વર્ગસદૃશ સુખ મેળવે છે અને એક પ્રથમવાનું કારણ મળે છે કે સ્ત્રીઓની શુદ્ધિ સાદસ કરવામા અને વિગેરે કરીને રતત વરીતે વર્તવામા બહુજ અતરાણી હોય છે આવા કેટલાક કારણોની કન્યાના માખાપો કયાને શિક્ષણ આપવામા મદદર થાય છે પરંતુ તેની રીતે માનવુ કેવળ સમજીતી વગરનું છે કારણ કે શુદ્ધિસ્તાસા ચતુષ્પાળ એ નીતિનાકપ મુજમ પુકોથી સ્ત્રીઓની શુદ્ધિ શિક્ષણ લેનામા ચારણી તત્પર છે પરંતુ બહુજ આશ્ચર્યસાથે કહેવું પડશે કે હાલના સેનેરી જમાનામા ઉપયુક્ત સ્ત્રીઓની પરીક્ષા કરનામા કાઇ પણ પુરુષરૂપી ઝવેરી લાગ્યેજ ઉપસ્થિત થશે ખરેખર ને તે

સ્ત્રીઓને શાસ્ત્રનું નાન તેમજ વ્યાવહારિક દરેક વ્યામનનું શિક્ષણ આપવામા આવે તો સ્ત્રીઓને ૧૮ રીને પણ મૂર્ખ અગર સાદસિક માનવી પાપયુક્ત નથી અર્થાત્ તેજ સ્ત્રીઓ પાસેથી ધાર્મિક અને વ્યાવહારિક દરેક પ્રકારની પ્રવૃત્તિ સારીરીતે સાધી શકાય છે, બહુજ જારીમથી જોઇશુ તો માનુષ પુરો, કે સાધારણ રીતે ધરમા માતાપિતા કન્યાને પોતાના આવરયમીય કામો શીખવે છે અને તેને અગે કયા પોતે સ્વયમેવજ પોતાની ચતુરાઈથી લગારતુ કામ ચિત્રકળા, ગાયનકળા તેમજ વિવિધ પ્રકારનાં મિષ્ટાન્નો અને ભોજન વિગેરે વિગેરે કામોમા ધણેજ સતોષ આપી એકદમ પોતાની અભ્યયજ શુદ્ધિનું પ્રદર્શન કરાવે છે આ ઉપરથી જોઇશુ તો જરૂર માનવું પડે કે જો ભવિષ્યની સ્ત્રીઓ અને વર્તમાનની કન્યાઓને યોગ્ય શિક્ષકદ્વારા ધાર્મિક શિક્ષણ દેનામા જાણે તો કામળહૃદય કુમારિકાઓ નિઃસંશય પોતાના શિક્ષણનો સદુપયોગ લઇ પોતાના કુળને તેમજ પોતાની સન્તતિને અત્યંત સારી રીતે ઉપર મૂકી ૧૫૫ સુખને ખરેખર અનુભવી શકે એટલુંજ નહિ પરંતુ પરનોકસબથી પણ સુખસાધનો મેળવી નિરવધિ આનંદ ભોગવી શકે છે

ખીજી રીતે જો સ્ત્રીઓને અમુ અરો ૧૫૬ શિક્ષણ આપવામા આવે તો પોતાના પતિ સાનુ સસરા વિગેરેની સેવામા લાજર રહી તેઓની આજ્ઞાનુસાર વતવામા ઉત્સાહ ધરાવી શકે અને પોતાના સ્વામીની આજ્ઞા સિવાય કાઇપણ કાર્યનો સમારભ ન કરતા તેઓને અનુકૂળ રહી સતોષ આપી શકે

મારું દલેના જમાનામાં તે સ્ત્રીઓની અચનાતા સમગ્ર મુજબ તેમાં દોર કરાવી દુખ ભોજવાનો સમય પ્રાપ્ત થાય છે તેથી જો સ્ત્રીઓને તેની કંયા સામાજિક ધાર્મિક શિક્ષણ આપવામાં આવે તો પોતાનાં ગૃહસ્થો અને પરિસરનાં કામોથી પરવાર્યાના નિરતર સામગ્રીયોકનની સાથે સ્વધર્મ માન્યતા સકામ તેમ આ વિષય ઉપર કેટલાક દર્શાવેલા ઉદાહરણો છે કે સ્ત્રીઓને સારા શિક્ષણો લઈ ફરીથી પોતાનાં પિતૃ યશસ્વિપદે પધરાવના છે જુઓ યાદરૂપ નરિએ પોતાની સ્ત્રી મૈત્રીને સાચી બચાવી અનાદિક મુખ મેળવી સ્વયં પદ પ્રાપ્ત કરાવું હતું તેમજ નવનરિની કંયા સકુતલા પણ અનેક નારનાં સામેનું અધન કરી વિજીત થઈ પોતાના પતિના તથા યમા જઈ મહારાણીતરીકે પ્રસિદ્ધ થઈ હતી અનિ નરિની સ્ત્રી અનસુયાએ પણ અનેક જાતની વિદ્યા સંપાદન કરી અન્ય સ્ત્રીઓને શિક્ષણ આપ્યું હતું પદ્માવતીની કંયા પાંડવોની સ્ત્રી દ્રાપદીનું બાદોશપણું અને કંગાકૌસલ સહુ કેળવી જાણુજહાર નથી તે સમયથી કેટલીક આ વરનકીજ ખીના જાહેર કરવી વિક સમજી લખ્યું ઉચિત છે કે એક વખત પાંડવો મહાભારતસમયથી શુદ્ધી નિષ્ઠા થઈ રાત્રે ગંગાકિનારે સૂતા હતા તે દરમ્યાન યાજ્ઞથી દ્રોણાચાર્યનો પુત્ર અશ્વત્થામા લખ કર રાત્રિમાં આવી દ્રૌપદીના નાનકડાં મુત્રોનું શિરસ્સેદન કરી કોઈ ન જાણી સડે દેવી રીતે લાગી ગયો હતો પ્રાતઃકાળ થતાં અશ્વત્થામાને ઉપધુંકા વૃત્તાત માલુમ થતાં વૃ

તત્કાલે તે અશ્વત્થામાને પકડી આવી અને ૧૫૧૫સે લઈ ગયા હતા અને કહ્યું જે આ દુટ અશ્વત્થામાનો વધ રવો સવ થા ઉચિત છે માત્ર કે આરો આપણા નિરપરાધી પુત્રોનો નારા થયો છે આવી રીતે પોતાના સ્વામી અશ્વત્થામાના વચન સાંભળી ૧૫૧૫એ પોતાના મનમાં વિચાર કર્યો કે મારા પુત્રો તો મૃત્યુને ગાત થયાં હશે અશ્વત્થામાને મારવાથી માત્ર પુત્રો મને પાળ મળી શકે તેવું કોઈપણ કારણ નથી જેવી રીતે મારા પુત્રોનો નાર થવાથી હું પોતે તેસમયથી દુખ પામું છું તેવી રીતે અશ્વત્થામાને મારવાથી તેમની માતા ફરી અત્યંત દુઃખ વેશે માટે ૧૫૧૫ પછી રીતે આને બચાવી વિનંદાન દેવું હી છે કારણ કે શ્રીકૃષ્ણે મુખ્યધમ એજ છે ૧૫૧૫માં મને અમલ આપવું આવી રીતે ૧૫૧૫એ જીતી રીતે નિજી કરી પોતાના સ્વામી અશ્વત્થામાને નમ્રતાપૂર્વકે નિવેદન કર્યું કે મહારાજા અશ્વત્થામા ગ્રહસ્થ છે એમનો વધ કરવો ઉચિત નથી શ્રીકૃષ્ણભગવાનના મહાવાક્યો તેમજ છે કે—

મહાવૃત્ત હવે અશ્વત્થામા વધાઈ ૧

મુગ્ધ દ્રૌપદાચાર્ય સ્થાનાનિવાસ સયા ૥

મારના યોગ્ય હોય તો પદ્ય બ્રાહ્મણનો વધ કરવો ન જોઈએ તેમનું મુકન કરાવું કલ્પ લઈ લેવું અને શનિકાનની શિક્ષા આપવી હીક છે આવી રીતે ૧૫૧૫એ નતિ અને ધાર્મિક મહાવાક્યો સમજાવી અશ્વત્થામાના પ્રાણ બચાવા દતા આ ઉપરથી સંયોગ પ્રતીત થાય છે કે આગળનાં સુશિક્ષિત સ્ત્રીઓ દરે રીતે કુલગ અને ઉપયોગી હતા તેવીરીતે દરેક સ્થળે દરેક મનુષ્યોએ પોતાની કંયાઓને ધાર્મિક શિક્ષણ આપનાં જોઈએ તે વધારે લક્ષ્યમાં લીધા ૧૫૧૫ છે

જુદું રહેવું નથી સારું.

જુદા થઈને હવે ખેડે એ કહેડું નથી સારું
તણને પ્રેમ મિનાઈ અનગ પડવું નથી સારું—જુદું

દરેકે કારણે એકાએક થઈ મે થોડું સદુને
જુદાઈ જાણણું કાગે જણાવે એ હિં સારું— જુદું

આ સગમની ગોલા છે જ્યાં મળીજાય છે અનુ
આ ગયા-અમાન જુદા વડેવું નહિ સારું— જુદું

સરિયા હાથ જમણો છે મુહો તો ય કયો ?
ઉભર આગોથાની જોતા જણ્યારો તેજ કરા કરા છે જુદું

પરેલા હાથ મે પહેરે અને તો મેવની ગોલા
સગમન ફક્ત મેકળની કાં ભાગે નહીં સારી— જુદું

મરી કામ પરમ જુદો ભન મળેમુજમ મહાને
પણ આગમ કામને જુદા જગત નથી સારું— જુદું

જગતની સીડો જાણો અને સી પરમ ગોભ
મની તેમાઈ ગતમેદી દમ મળતું નથી સારું— જુદું

કયા પે ? કરાતારે ઉભયના અગ ઉભો પિ
મિનનમાલી અધા છે જુદા રે કરા નહીં સા— જુદું

નહિ જો રથભા હોતો નો કહો જત પીરોને રો
ગદા રા તા રાત નો સીડી ભીત ચૂક સારી— જુદું

મિના દહા દુધ પે રાત નહિ માણણ મગે મીઠ
મળ્યાવિજા પીજ જગસિયન રો મ અભ સુ ? સા—જુદું

બેહુલા

લેખક—શ્રીયુત ડૉ. ભાઈલાલ નરસેશ્વર અધિનારી-ભાવનગર

[અનુસંધા ૧૪૨૪ થી]

કોઈ કોઈ રખત પારે વિધવાનું ગોકથી
લૂગાથેનું શિર પોતાના બોળામાં લઈ બેહુલા
તેના છુટા રહી ગયેલા વાગ બોળતા બોળતા
અત્રિમિદુ બેરતી ત્યારે તે એ ખરેખર દેવતા
જેવી જણાતી ગોકાતુરનાં વિદ્યુત ચમુઓ
તેને નજરે પડતા તે મનમાં ધારતી કે તેનું
ખુબ જલો રવગની કોઈક જામરી દેરીની
છાતીમાં રાગી આ શુ હોય અને તે રવગના
મુખને તો આવી પોતાની પથામાં ધરિત
થઈ સારા આપવા આ પા હોય એમ
નાં છે મે ના શુ કહેતી નહિ પણ તે
પોતાના રિનધ બાબાએ અપૂર્વ શક્તિ
લાવી પેતી હતી

કોઈ ૧૦ વખતે વતત ચિતાની ાશુમાં
ઉઠી રહી એકી નજરે મેના કોઈ સનીને
પોતાના ઉદાગ નનાદપર સિદ્ધર લીંડી
ગાય સ્વયં લોક નિદાગતી નિદાગતી સ્વામીની
ાશુમાં ગી ખાખ થતી જતી તે દરમ
લોથ પેહલાના ને ગાલપર ઉવગના
ખવાઈ રહેતી ને પુણ્યનોકમાં સતી આવી
જતી તે બેહુલાની આગે પ્રથમ થઈ રહેતું
રોય એમ તમામ હતું

કોઈ રખતે સીતાના કાગળી વાગ વાયતા

વાંચતા તુરાર નિદુથી લીંળાયેના પત્તદગની
માફક તેના ચમુઓ બારે થતાં અને સાનાશ
પકડતા પણ ત્યારે સમિત્રીએ કેવી રીતે
મરણ પામેના પંનિને જાનીએ મત્યુના જડના
માંથી તેના ઝનને પુનરુદ્ધાર કરી નીચે
હતો તે ખીના પેહલા રાંધી ત્યારે તે
પુણ્યમય સતીને બાર તેના હૃદયને બરપૂર
કરી નાખતો અને તેમાંજ તે એકે થઈ
જતી હતી

ના રસની ઉમ્મરે પારે તામિકા અર
જીન થઈ પડી ત્યારે રામ વાલિયાને ર
શોધના શોધના માનીતી શોધમાં નિકળેના
જનાનશમનિ હારે આદ મોગરના પુવ
લજ્જી રતી વાત સામશરાગા આવી

ગ તાજીઓ સોનાના પાંચ રહી
જાકરાનું વેશવાગ કરના નિજની નગર આ
પે એકેમો જશુ તત જનની સામગ્રીઓ
લઈ તરાર થતા પેડા તરી શોદનયાગ
સૂત્રેક્ષ્ણી મોનીઆ લા રીવડા કેળા વ
મેરે નાના પ્રકારની ખાવાની વસ્તુઓ કાઢ
તથા જનારમી સાડીઓ ઉડિયાના વિચિત્ર
અલ્પાવત કારો નદમૂ પ ડીરા તા દારો

મણિથી જડેલા દાંતિયા, કાસકીઓ વગેરે
લગ પરિચારકો બાગળથી પહોંચી ગયા

નાંદને સાથ વાણિજ્યાના ધરમા મહોટા
ગાન સદિન રનાગત મનુષ્ય યા જોઇ
ચાંદની આંખમા પાણી ભરાઇ આ યા
તે કયા હોરજ નહિ પણ જાણે પદ્માસન
છાડી સાક્ષાત્ લક્ષ્મીજી બ્રુનજપર ઉભાં હોર
અને પગમા અળતો નહિ પણ તે રક્ત
પદ્મની પ્રલા હોર એમ તેને લાસતું હતું
એ વહુ મજાથી સનમનો છવ ફરશે એમ
વિચારે છે કે એક હાથમા પાંચે સસારની
માયાના બધનમા યાદ જરાજેવુ જણાતા
સોદાગરે આરતે રહીને હુ યમાથી સાસારિક
સુખની આરા દહસેની નાખી। રક્ત ચદનુ
તિલક તેના લનાટપર રડી ગયુ હતુ તે અને
રમ્ય પદ્માસ પહેર્યું હતુ તે જાણે ઉજ્જવળ થઇ
જરાની તૈયારીમા હોય એમ નાગયુ તિ
વદુર્ગા' નુ પ્રામ મ્મરી ચદ્રધર વડીજી
મજારની ઉરની શાંતિમા સરખી ગયો

આ સામવલિકને કહ્યું ' હા મો
મનમાનતી મળી છે પણ અમારી મેક
કુળીત્રી અથા કે અને તે તમાણે ક નાની પ
રીક્ષા કરરી પો જોતાના નાવેના અ
રાધી અમને પીરસો અને કા જો ન મી
દરો તો જોના અડા જાની માફક ચગી
જો મે સાત સાકળી મેહુલાની મા
અમના રડતા નાગી અને કહેતા નાગી
એવી તે વાત કાન સાંભળી છે? જોના
અ દેરાનાની આંખે તે કેાઈ દિવસ મગેક
સાગ મો જગ માથે ટાથ ઈ મેમી રવા
તે વખતે મેહુલા લા આની અને જોની

'તમે મહારાઓ છે શાને? હું બારમાસમાં
બાર નત પાણુ છું અને દરેક બમાવારમાને
દિવસે ઉપવાસ કરી મનસની પૂજા કરતી
રહી છું દેવ-પ્રસાદે કરી હું જોતાના અડદ
રાધી વેસ જેવા કરી નાખીશ' પછી કાચી
માગીને ત્રણ સારવાળો નવો ચૂલો તૈયાર
કરવામાં આ પો। ચોનીશ દાણા જોતાના
અડદ નાવવામા આ યા અને નના રીંગ
દાડતામા આધિયુ મૂકી ઓરવામા આ યા
બેહુલાએ મનસનીની આરાધના કરી ચૂ
લામાં અની પૂજા સળગાવી તેના નાખ્યો
અને જોના। જોતા જોના અડ મગી
ગયા અમલા તથા સામ વાણિઓ છક્ક
બી ગયા અને વિચારના આ યા "અમારા
ધરમા કે વાંકેપિણી આતે કાણ? સદ્બચરીઓ
તે જોઇ ઉડો સ્વાસ લઇ મઇ અને વિચારમા
પડી કે અમારી સાથે જે જેને કુદ છે તે
અસાધ્યજી કે અમારા જેવી નથી પા
રેલીઓ વાતો કરવા લાગ્યા કે એ જેની કાંઈ
ગાપથી બહુ થયેલ દેની છે આ સોદાગરે
એ કયા નદમી દરને લાયક ડેગની અને
ગણકો આવી નરક વાની શશિ મેળાને
એમજ મ્મી ગયા

(૪)

આ જે આ પિનાહના સાજ સરવામ
માટેની તૈયારી કરના મગી ગયો જુ। જુ।
કામો મેક બીજાને મોપનામા આ યા
ચા પોતે સાનામી પરતપર જોખડનું ના
સજા ગનાવવા મનુષ્યને ઠમે બગાવી દીધા
અને તે જોખડના મુદ્દની દેખરેખ રાખનામા
રોકાઈ મગે એક પ્રચલોની દિવાનવાળુ,

હોવાના કમાવાનું અને પેતાની ખતનાનું
મહાન ઉશ્ચિદ્ધ યથુ સાતાની પવતના કાળ
પતથરોનો ભોતર કરતો તેમ અજ્ઞાતામાં
આ યો તેપરના હોવાના તોરણો મગનચુ
મિત યથુ રજા દત્તા અને તે વિશાળ શુદ્ધ
યમપુરીના કાગશુદ્ધ તેમ રેખાના લાગુ તેની
ચારે પાશુ મેકડો ચરત્રી પત્રેગ દેવા નિ
માયા અસખ્ય નોખિયાઓ દારમધ તે
વિશાળ કોમી આસપાસ રો દો કંગા
લાગ્યા તેઓના તી ચુ દોતો તથા નખો
સોનેનિ જુથી જુરી રંગો કદા ના તત્પર
ચંદ રજા દત્તા નોખિયાઓની મકડીઓથી
જરા દર પુ ઝીનાથી મારો ભમવા ના
મા તેઓના પગની આગળીઓ તથા માથો
સોનેનિ નાસ્ત નાહુદ ખાને રાખી કરતા
ચંદ યુ ઉની અને સાતાની પવતના ગા
નપરના શાસુ નિક ન કદા ના મેદી તે
નતની આલુ પાશુ નત જાતની જગીમુડીઓ
તથા લનાનો લગ્નકાની મુદ્દી દત્તી તેઓની
નીચ ગમથી સપસમાટે સાતાની રતન
ત્યાગી દર દુરાનરે નરયાન કહુ

મનસાગરી આ શામાથી એ દદ મુગમિત
પવતદુષ્ક જે વિહારમા રી ગયા
તેલે નો રડનુ વાસપર જાવાનારો દશન
ગધા અને કહ્યું કે એક સાગ પેરી શકે
એકુ નાનુ મ મ માપ વિશ્વમા સખી ને
નુદાર દેશને તેમ અજ્ઞાત રી મો નો
અને સો ગરે વેનન તથા જ્ઞામ આ રી
વિદ્યન કરો કે તો દહે મો નર નર કરા
છગથી તે રમા ફરીની પ્રવેશ ર
ગીગે તેને ધરતી પાત્રી એવો તે કો

માથાનો મેન પ ન હોય કે વિરહની દેશના
કાપથી ન રેર નુદાર તેનુ કહેનુ મા ય
રાખુ અને રીથી ર ર રે ર ર જોવાનો
ગમ ફરી એક નુમ્મ નિ માડી નાખુ
અને તે કાપસાના જુકાથી પૂરી મ ધરમાથી
બદા નિકરો

લક્ષ્મી દરે વિરાદ કે ના સિંહાસનાની
તથારી ફરી આકમરના તથા અનુદાનો
કશેએ અમાવ નજરે પડતો નહોતો દાથી
ધેડા તથા પાલ્લીઓપર સવાર યથુ સગ
મદાસામે નમ્મી ર સાથે જાનયા યથ
આ મા જાનેરાઓના નિચિત સોનેરી ધેરી
વાગા પોતાકો તથા માથાપર રી ગરેરી
ત્તીઓના મળિઓ અને પીરાના દારોની
નખા નિસમરે રવિકિ જુની ભલિ આ રી
રદી દત્તી મદુમૂ ન મુ માથે મૂળ
લક્ષ્મી દર જેવો ધરમાથી દાર નિકળ
ધેડપર મેમવા જતો દોનો કે ત તજ તનો
મુકુ મારસા મા અથકા ની ન રી-નીરે
પડતા ન માપ રે ઉરાગી તેના માથાપ
પહેર નો આઅ ન પ ના સાકાની ન રો
નજર થા નહીની પબ ય મો ગરો
નત્વસ યથ દત્તી મેન નતી જોસ જરાસ
ઉગી જવ જેનુ જાજાય

જાનુમે મથાલિક [ધાર્મી] તેમા ર
મીન રસા [ઓ- જાના થા ના ન
માર્ય જ નહીર આમે નોરે એવા ન
જસો વિરાદના પિત ને ના જોતા કુ
કરતા આ પા અસખ્ય માની તથા તેઓ
કોલી પીના ર પહેરી સાતમે ન મીઓ
સખ્યામધ ગેલ શગ્ગાપ નગાના આ પા

વાવકરો, હજમ, સઘ મોગી સુતાર લૂ
હાર, પિત્તરા વગેરે અને સાત હજાર
નિષ્ણત બાહકર-બાતશાળવાળાઓ નિ
જીનીનગર તરફ ધરના ચક્રચક્રતા સોનાના
તથા રૂપાના એવા સાતસો પાટ અને સીતેર
મોનાના પલગો એ સ્વારીમાં સૂઈ ચડના
બન્ધાઓની ઉપમા થઇ પડ્યા હતા ગજ
મુખતાની જાનરથી મોભતી ઝૂલવાળા મજરાજ
પર મેકેતા ચ મગ મિત્રો તથા અતરગથી
વિદાઇ યાત્રાએ નિકળે. એ કડો મસાનથી
ઓએ તેઓની સાથે સાથે નરથાન કેલુ અને
વચમા વર્ષાપેદા સુગોભિત ગધર્વ રાજ
કુમાર જેવો દેખાતો લક્ષ્મી-દર ધોડસ્વાર
થયો તેના મસ્તક પર મણિમય મુકુટ રહી
ગયો હતો, ગળામાં ચંદનહાર ડોતર તથા
બેલસરીના પૂલની માળાઓ મુક્તાનારને સુ
ગંધી મરી મેલતી હતી હાથમાં શુભ
વિનાશના ચિત્ર દર્શણ કરતી તથા ત
લુ જલ્લી મજરી તથા મુકુટ પર નીડી
નમણુ તથા સ્વર્ણમય તોરામાં માતાએ
આપેલ ગોમ્ નીલુ લટકી રહ્યું હતું.

બેલવા લક્ષ્મી દરને આ નક્ષત્રી ર બે
દલાઓ જોઈ એક બીજાને હાથ ચાદ આ ગો
દોષ એમ માનવા લાગ્યા તે પુલ લગનનું
તજનાળ રાપી મુખ તેઓને ન ભ લાસ્ય
એ સુદર્શના જે સુખનું આરનાદન મળ્યું
તે સિરાય જાણે ન માગ મૂનો જણાતો હોય
એમ વાગવું હતું ને કે સુદર્શપદેલા તે
આનદનો આપુ પણ નેઓ તજના નદિ
મે વગીની જ ર જનનનો એક અધના
આરલાયો અને તે તત્ત્વ નવોજ દનો

અમલાએ જમાણને ચોખી લીધો અને
મોનાનો અનોખ લઇ રતેહલરી દૃષ્ટિથી તેનું
મ્હો જોયું તેને જ પુત્રો હતા પશુ તે દૃષ્ટિની
સાથે જાણે તેના પ્રિયતમ સાતમા પુનરૂપે લ
દમી દરનો અભિષેક થયો હોય એમ જણાયું

અમલાનું શયનગૃહ વણજ રમણીય તથા
પૂરતી ગોઠવણવાળું હતું તેના રત્નભની
ઉપર વાધનું મ્હોડું નૃલશીન શારિકાઓને
(મોનાઓને) વિહારનું સ્થાન થઇ પડ્યું હતું
વરનો ધુમટ વાદળાઓસાથે વાતચિત કરતો
જણાતો હતો અને તે ધરનું નામ ' ઉદયતારા
હતું ઉદયતારાની લગોલગ મણિમુકતાની જા
લરવાળા મોતીઓથી શુષેન શત લવાળા
તથા ભાતભાતના પુષ્પપદ્મવૈથી ચિત્રાઓના
ચંદરવાનીએ વિવાહનું સ્થાન નિર્માણ કે
સ્વાર્મા આ યુ હતું ચંદરવાની વચમાં દે
મજત ધરવાર્મા આ યુ હતું અને તેની નીચે
પદ્મજ તથા ગળામાં ટૂલની માળા પહેરી
લક્ષ્મી દર ઉભો હતો ડાબેપાળે બેલુલાનો
મસનવાળો છેડો તેના ઉત્તર ભાગમાં
મણિલો પડ્યો હતો ત્યારે લક્ષ્મી ર મ
નું ઉચ્ચારણ કરવા લાગ્યો ત્યારે તરતજ
અચાનક દેમજત મ્પતિના માથાપર પડી
લાગી ગયું વિવાહના મુખમાં ' શુ યયુ
શુ યયુ યનો એક પરિતાપમયક પ્રલાદલ
હવડ્યો અમના બેસીતે માથે હાથ મૂકી ર
ડવા લાગી સામવાણિઓ તે દેમજતને પાધુ
ફરીથી સુદ કરી ઉભું કરવાની જોગનાઇ
મરના લાગ્યો તેના મ્હોડો દીકરો દરિસાવ
મામરી આઓ અધીર થતી તથા આક્ષેપ
કરતી અન્યાયવા મડ્યો (અપ્રજ્ઞ)

લુટારો કે સિક્ક દર ?

લેખક--શ્રીકૃષ્ણ કવિ અપ્પારાઈ હરિયાન્દ-વામનેર

સિક્ક દર આદલાદના રાજ્યમાં એક લુટારો હતો તે રાજ્યના લોકોને લૂંટતો અને મારતો હતો જ્યારે તેણે ધણો ઉપદ્રવ મચાવે ત્યારે તેને માટે પૂરો બંદોબસ્ત કયો અને છેવટે તે પકડાઈ ગયો અને સિક્ક દરની સમુખ તજર તેને લાવવામાં આવે તો તેને જોતાજ સિક્ક રને અત્યંત ક્રાવ ચઢ્યો અને તેણે ચોરને પ્રશ્ન

સિક્ક દર—શું તે તુજ ચાર છે ? કે જો મને પણ તરણા જોવા સમજીને આટલો બધા જી મ અને તોફાન મચાવી મૂકે ન હવે ?

લુટારો—મહારાજ હું તો સિપાઈ છું

સિક્ક દર—શું કહે છે ? તું સિપાઈ છે કે લુટારો અને હુતારો ? હું તારી વીરતાની તો પ્રશંસા કરું છું અને તારા શૂરવીરપણાને ધ વવાદ આપું છું પણ તારા જીવનથી અધોર કમને નીધે હું તને દ વીધા વિના-સજા થા વિના નહિ છે

લુટારો—મે એવો કયો લૂટારો શું મારી છે ? મેને માટે આપ મને દડ દેવા આહોર

સિક્ક દર—કેમ ? શું ત મારા દુકમને ભગ નથી કયો મે મારી આવ્યા લોપી મે માર અપમાન નથી કરું ? મે મારા દેશમાં કળ

કળાટ અને અશાંતિ નથી કેલાવી ? શું મે મનુષ્યમતિની મારી પ્રજાનો નાશ કરવ મા તારે શ્રવતર વિના શું નથી ? મે એનુજ સધળ કયુ છે તેથી તું મારો શું હેગાર છે

લુટારો—શૂરવીરનાથ ! આ વખતે હું આ પના દાયમાં છું તેથી આપ ? કમ કહેશો મે સંભળાશ અને જે દડ કરશો મે સહન કરીશ પણ આપ મારા આત્માની સ્વ તવતા જીનવી લેવામાં દેકદાર નથી તેથી જો આપ મારા હૃદયની સ્વતંત્રતા મધમ રાખી મને સત્ય મોનવાની છું આપા તો આપના પ્રતનો ઉતાર ન રીજ મોખ્ખી રીતે-સ્વદેશ દળકત સધ પમા આપનાની દ ગ કરું છું ? કાઈ કલ મે મે સાચુ સામગવાની આપનામાં શક્તિ અને સ્વીરતા હોય તો આપ જાણીને ખુશી થો ? કે અરે સ્વરૂપ શું છે ? મે હું સભળાવું અને આપને, અમ, તવનેથી આપને, નજરમાં આવે પડ માયુ પાડ ક તુ હોય કે મે આ મી સદન કરવું અને સભળાવનારને સાચુ હેવા મદલ સચવતા રીકે ધ વવાદ આપી મારી મક્કવી એ વગી ધડ મ ફેલ છે તેવી શ્રવીરતા કાઈ વીરના રાજ્યઓમાં હોય છે અને તેજ મહારાજ કહવાય છે તે આ

પનામાં છે? જો હોય તો મારો જવાબ કાઢી
લુદોજ છે હું બીજાજ રૂપમાં છું અને આપ
પણ કોઈ બીજાજ રૂપમાં છો

સિન્દર—એટલે? કેવા રૂપમાં?

લુગારો—એના જવાબ પહેલાં મારે જ
છે તે જોઈએ કે મારા હૃદયની સ્વતંત્રતા
પૂરી છે કે કેમ?

સિક્કર—અન્યતઃ તું પેગારના સુન્દાપુ
રતીજ સખ રાગઓના અપસારમાં છે
પણ એથી કોઈની આત્મસ્વતંત્રતા ઝીનવી
તેવાનો રાગને મોઢો પણ અપસાર નથી
તેથી હું સ્વતંત્રતાપૂર્વક બોલવાની તને કહી
છરીતે અટકાવવા કરી શકતો નથી

લુગારો—ઠીક છે તો આપ એ બનારગો
કે આપે આપનું પેતાનું હૃદય શી રીતે
કેવે પ્રભાવે વિતાવ્યું છે?

સિક્કર—મેં મારું જીવન ખેરી અદ્યુત
રીતે જીવીત કયું છે કે જેમ કોઈ યુવક
પુરુષ ઉત્તમ પરાક્રમપૂર્વક રી શકે છે
સુ તું મને મારી જાણ્યો? તમામ વીર
પુરોષોમાં મનાવીર અને બગવાનોમાં સદુથી
મેંડોલો બગવાન છું

લુગારો—મદારાગને હું રણી / બરીબાને
જાણ્યું અને મદારાજ પાંચ મને અછી
ગીને જાણે કે મારાથી વધીને સાદસિક્કર પુ
ત્ર આપના સુન્દારોના કોઈ નથી મને
મારે મારનાં તો આવ ની નથી પણ એમ
તો હજુર આપ પણ જાણો છો કે મને પ

કડવામાં આપના મદાન સરદારોના પણ દાંત
આગ ચણ ગયા હતા હોશ ઉગી ગયા હતા

સિન્દર—હા, તો તેથી શુરુ મને તેવા શુ
રવીર તો પણ અતે તો તું એમ ચોરજ,
પુતારો તુરો દલારો અને અલાચારી
ખરો કે નહિ?

લુગારો—અલખત મદારાજ પણ મને વિ
ચાર એક એજ થાય છે કે તો પગી દેશને
જીવાનાગા રાગ મદારાગઓ એટલે બીજું
શુ? એ બીજું શુ કરે છે અને કેવીરીતે
જને છે? શુ આપ શ્રીમાનેજ રાજ્ય પામવાની
લાલચમાં અને મને તુ રાજ્ય મેંડો બનાવ
વાની આશામાં પગીને ન્હાનાં અને
રાજ્યોને ઝિન સિન નથી કરી નાખ્યા
શુ આપે સુખશાંતિથી જરૂર રા પોતે
હું મ અને અશાંતિમય નથી બનાવી દીધો?
રીલીછમ જેરી નદેમતી વેલી જેરી મનુષ્યોથી
જરૂર વરતીમાં મારાગ મચાવીને તેને
આપ પ્રુટી બાળીને રમશાનજેરી જાણ્યો
નથી બનાવી? આપે અધર્મ અને અયાયથી
હજુરો લોકોને તુ માર્યા જે જો કદી મે
મારા થો પાંખા સાથીઓને નાથ લાંબને એકાદ
ગામ તારાજ-વેરણુ હેરણુ કયું છે તો આપે
તો એકલાખ સગાથીઓ લાંબને દેવતા જે
હજુર વેગન કર્યા છે જો કદી મે કોઈપણ
એકએમ તાલદારી મુસાદરને લખ્યો દગો તો
આપે અનેક રાજ્યો અને ગામડાંને
વિનાશકે મારીમાં મિલાતી દીધા દગો-વજમાં
મારી દગો, જો મે એમ ગામ બાંધ્યું

આરો તેણે મને લે. ૧૧ નિતેરીમા રાખી
 મુકયો. ત્યાં મારા ડેવા બીજા ૫ દલા
 બો ને કાંઈપણ પ્રકારની શાંતિ દેાય તો
 એજ કે દમેશાં જ્યારે તે સવારમાંજ રૂપીઆ
 મળ્યા બેસતો ત્યારે અમો ખુશી દલા મ
 ગી કેટલાક વર્ષ આ પ્રમાણે કે મા રવા
 પછી તિજેરીઉપર કાંઈ મા મારીને લોકનું
 દેવ એમ જાણ્યું પછીથી ખગર પડી કે
 એવો લોકીઆનો દીકરો હતો અને લોકી
 ભાલ જ્યારે મરવા ૫ થો ત્યારે તેણે આતિન
 નિજેરી તોગી અમને મૂટા કર્વાં છુટાપડી
 મારા બાં ન મિત્રોનું શુ યયુ તે મને ખગર
 નથી મને મીઠાઈની દુકાની મોકલો. મી
 કાંઈકાગાજ ખવાસને ખાસે દારૂગાને
 ઠા રાગાએ તેની આંતે આમ કે પડીઆને
 કાપીએ કે સાચને કે સારે થે ૧૧ ૫ ૧૧
 સોનીએ મોનીએ દાણાવાળને અને તણે
 દોઢલવાળાને આ ત્રમએ ૫ પાડો દુનિ
 આમાં મુસાફરી કરવા લાગો. કારણ કે મે
 આગળ કે તેમ અમન મુસાફરી ગેરુ મીઠું
 કાંઈ રસદ નથી કાંઈ વખત લોકો મારે
 જદન મેર ઘી નાનકન એવેરા અરી
 લોકમાં એ દિવસ બોજન ચાર પાંચ કે
 લોક સાધકલ કરવામાટે નેતા તો કાં બે
 મિત્રોની સાથે બે માફતસુધી બાહુતી રમ
 ટાયર માડીમાં સ્ના કરવા જતા.

હું જ્યારે આમ મનમગતીરીતે પા લા
 રખ તો જો ત્યારે એક વહેલી આંખે મને
 મેલી કાયગીમાં કેર કયો કારણ કે તે એમ

મનની દગી કે જો મદ રાખી ગિઠારિય ૧
 કાપવાગે રૂપીઆ આપવૃદ્ધિ મે દેાય તો
 બીજા રૂપીઆ મેલી મેજ બદરથી આવે
 અને કેઈ વિસ પૈસાની તગી ન થાય મે
 બાંદી થો. ૧૩ મદિનાસુધી સખન કે મેગી
 હેરે સોગ આના લઈને મને છો. ૧૦

આમ એક ખિરખમાથી બીજામાં દે ૨
 ખ નો હતો ત્યાં કુનીઆમાં મ ૧૫ ત્રાસ
 વર્તાવનાર મગાનારત ત્રાસ જાગી સારે મને
 કહેતાં ચમક થાય છે કે મે આ દેશના કે
 ટલાક માણુએને લલચાવીને લકાઈમાં દાખલ
 કરાવ્યા બીજા રૂપીઆકરતાં મારો અંદર
 વધે અંદર હોવાથી રીકું ૧૦ એરીકર
 દમેશ અને રેગત ઉપર ૧ રાખતા અને
 એરીમમારી ઉકવા રીકી પોતાની પામ
 રાખી મુ નો એક વખત નિય નિયમ કરતા
 રેગે બદલ કરવા નિહલો ત્યાં તેણે કાંઈ
 ગોવાનજીને લેઈ અને તેનાર મેદિન થો
 મોગોવાનજીને આપે. ગોવાનજી તેના ૧૦ને
 આપે - છે દર વેચવાગાને દરારો
 જે તે ૧ થી દારૂ લાવતો હતો તે પારસીને
 પારસીએ તેની હાલીસેઈ દુકાનીને-દુકાનીએ
 મ મોગાનાને એમ કેટલોક વખત જાં ત્યા
 મુસાફરી કરી ધણી પરાઈએ કર્યા પછી ૧
 કાંઈ જી ૧૦ લ્હેરી લાનના હાનપા તેન
 મરવમ પિતાના નિતની સથે ૧૫ અડો
 જાવજી ધણે ૧ મોજનો જો ને પૈસા ખન
 ઉડાવતો તથા ૧ રાગમા ૧૨થો રહેતો વિલ
 બેઠને પહેનાં તો ને અત્યત પ્રસન્ન થયો પથ

ઉઘાડીને વાચી જોતાં ખમર પડી કે મારી
જે યનાં તેનો જાગીર અને માલમિલકતના
વાગસતરીકેનો હક ર કરવામાં આયો
હતો આથી તે ગુસ્સે થયો અને નિશાન્ય
પૂર્વક મને હાથમાં લઇ નાટકમાં થાય છે
તેમ-ભાવણુ શરૂ કરી મ પ દીધો ઠોકર
મારી ફેંકી દીધો હુ જુની દિવાલના પ
ડખામાં જઈ પડ્યો આહી કે ઇ આગતુ જાતુ
ન હતું તેથી કેળાક નથો મુઠી પડ્યો રહ્યા

જહાર આ પા પછી મારા જીવનના સા
મા પ પરજનો મુઠી ધને દવે થોડીક જાણના
જોગ ધનનાઓજ કહી મળીજાતુ છુ એક
વખત હુ એક કવિના ખિસામાં ગયો, માફ
સ્વરૂપ જોઈ કરિ પ્રશ્ન થયો અને સુ ર
મિત્ર નખ્યુ—

જેના બે અરધા અને પ્રતાપી ચાર પાવલા મો
અઠ બેઆની બોઈ અતિશય નિરાજે છે
જેમા એકસે ને નાહુપાછ સર । અચન રહી
સોળ માના બર્થો મેમ સદા મુ મકારી છે

એવો રૂપાનો રૂપેયો કાઢને અપાય કેમ,
કઈ હરન ર ઇજદેવ એ અમારો છે

એક વખત દયાળુ દિલના ગૃહસ્થે સુરદાસ
ભજન કરતો હતો તેને આપવામાટે ખિસા
માથી પૈસો કાઢવા જતા બૂનથી મને ફેંકી
દીધો અને હુ સુરદાસના પાથરણાપર પડ્યો
સાથી વળી મુસાફરીએ નીકળતા મારી જી
કગીમા પડી ન અનુભવેલ ભય કર અકસ્માતનો
ભોગ હુ થઇ પડ્યો એક સોનીએ મને પ
કડ્યો અને સમાજીથી કાર કાપી નાખી
ખૂન વસ્યો ને કટકા કરી નાખ્યો હુ એટલો
બદલાઇ ગયો કે મને કાંઈ ઓળખી ન શકે
આ વખતે મારી સ્થિતિનો ખ્યાલ કરો જે
ત્યા મે મારા જુના મિત્રે ને જોયા ન હોત તો
મને ફરીને જહાર આવતાં પછુ શરમ
થાત તેણે અમને બધાને બહીમા નાખ્યા
અને ગાળીને પાછા શુદ્ધ સ્વરૂપમાં મૂકી દીધા
ત્યાથી જહાર નીચ્યા પછી કેનાં કેનાં પરક્રમે
ક્યાં તે વાત વળી કાંઈ વખતે—

* અડીલવના Addressed at a Schooling ઉપરથી

પાણ્ડવના આપનારો અલૌકિક અમતકારિક મોરો

મનમર રહેના આવીઆવડના રટજનમારતર મી કલ્યાણુરાય કરસનજી અ
ચાય પાસે એક મોરો છે તે મોરાથી કાઢપણુ જાતના સર્પનું ઝેર ઉતરેછે મોરાન
સપના દશવાળા ભાગપર મુકનાની થોડા વખતમા સર્પનું ઝેર સુસાઇ જાયછે જ્યારે
તમામ એ સુસાઇ રહે ત્યારે મોરો દશપરધી ખરી પડેછે આ મોરાથી સાત માણસોને
સર્પનું ઝેર ઉતાર્યું છે આ અમતકારી મોરાનો ઉપયોગ કરતા ખાનીથી ઝેર ઉતરેછે એમ
સાખીત થયાથી આ દખીકત જાહેરમા મુકના આવી કે ગી સદા દશ થનાપડી પર કલાક
સુધીમા અદિ આવી પડાયે તો તેને ખાનીથી ઝેર ઉતરી જશે આ બદલ કાઢપણુ પૈસા
લેવામા આવતા નથી ફક્ત ધર્મ । અને ત્ય શસેવાખાતર વાપરેછે એમ જજ્ઞાવવામા આવેછે

શ્રીસદ્ગુરુની દક્ષિણામૂર્તિરૂપે સ્તુતિ

શાહુલવિકીડિત.

યોગ શેમ સ્વધર્મ કમ કમર્મા રૂડી રીતે રાખતા
 દેતાદત વિવેક બાજ જનના કાળી બધ નાખતા
 મુ ૧ માત્રથી મોહ રાગ દુષ્ટી જે ગોધે બધી શકિતને
 વદે છે દણ દેવ નાથ રૂપ તે શ્રીદક્ષિણામૂર્તિને ૧
 જેનાથી જનનરક નિલ વિચરી સસાર સેતુ તરૂં
 જેથી તક વિતક સવ તજીને નિઃશ્ચય થઈને ફરૂં
 જેથી મમ દયામદિ વિચરેને દુષ્ટો બધા જે દરે
 એવા શ્રી ગુરુદેવને દણ નખી આઠે પહોરો રમરે ૨
 જેની પૂજા કૃપાવિના નદિ તુટે અસારના બંધનો
 જેનો નિમળ બોધ દડપ છે અગનીને અંધનો
 જેથી તરવમસિ મહા વચનના સાક્ષાત્કારો થના
 તે શ્રી સદ્ગુરુ નાથ દાય મહર્તા સતાપ સવે જતા ૩
 હોયે જ્ઞાન યથાક નજ ઉરમા, નિર્મિર તેથી ટળે
 બાળે ભક્તિ બરેલ ચિત્ત બ્રમરે અંધ જઇ સૌ બજે
 જેથી ચિત્તની વૃત્તિ શીતળ ચતી હેમતવારિ સખી
 એવા શ્રી ગુરુદેવને દણ રમરે આ' પહોરો નખી ૪

દસપતરામ ગોરીશ કર નવનખા,

જામનગર

ખોરાકના અનિયમિતપણાથી થતી કલેબ તથા હૃદયઉપર માઠી અસર

જેઓ પોતાની જરૂરકિતને દયાની નાખે એવી રીતે ખોરાક લીધા કરે છે તેઓના કલેબપર નુકસાનકારક ચીજોના ચીવટ પડે. બધાતા રહે છે અને હ વની આલુનાણું માસ કુલીને હૃદયને દબાવતું રહે છે. પરિણામ એ આવે છે કે કનેસુ સ્ત્રીજી જવાથી તાવવગેરે દરદી લાગુ પડે છે તથા હૃદય દબાઈ દમાઈને અસક્ત થતું જાય છે. ઘણાં માણસોને આપણે જોઈએ કે લીવરપરના સોજાને લીધે માદા પગી મદિનાના મદિનાઓ સુધી વેદ કે જામરને લા દવામાટે ચક્ષા આધાર કરે છે. કાલજ કે લીવર એ દલે કલેબપર જે નુકસાન રાકે ચીજોના ચીવટ પડે. બધાએના દોષ છે તે ધણી મુશ્કેલીથી તેનાપરથી ઉખટ છે. આ રીતે પડે. ઉખડવાની ક્રિયા ચાલી દોષ છે તેવા વખતમા વળી જો દરદી ખાસ પીવામા અનિયમિત નથી રહેતો તો કનેસુ રાની મુશ્કેલીઓ દર યવામા મુદત ધણી લાગ છે. એવીજ રીતે હૃદયની નુજગાઈને લીધે ઝોડી પણ મેદનતનું મામ કરતા અથવા નાનાસરખા દરદો સહેજ પણ ધક્કો લાગતા તે પોતાની ક્રિયા કરવામા મદ પડી

જાય છે અથવા કેટલી વખત એક મ બધ પણ પડી જાય છે.

ખોરાકના અનિયમિતપણાથી સરીરના મુખ્ય અંગવે કે જેનાપર હવનનો મુખ્ય આધાર રહે છે તેનાપર આવી માઠી અસર થાય છે. માટે દરેક માણસે ખોરાક લેવામા પણ નિયમિત રહેવું જોઈએ. એટલુંજ નહિ પણ ખાસ પીવાના વધારો પણ આ રીતે એટલે સહેલાઈથી પચી શકે નેવા અને પરિણામમાં કંઈ પણ નુકસાન ન કરે તેવા હોય જોઈએ.

ખોરાક દોઝરીમાં ગયા પડી તેના પરિણામ એ રીતે આવે છે. જે પાચન શક્તિ આરી દોષ અને ખોરાક પણ યોગ્ય તથા રોગ માત્રાથી લેવાયેલ દોષ તો તે પાકતાં તેમાંથી અધિકભાર રમ તથા લોદી વગેરે યોગ્ય ધાતુઓ ઉત્પન્ન થાય છે અને ઘરીર તથા હવિતને પોષણ મલતું રહે છે અને ધણે યોગ્ય ભાગ મગમગ પે પરિણામ માં પોતાના સ્થાનપર જાય છે. જો માંથી યોગ્ય વખતે તે ઘરીરના કે હાજુ ભાગને વગમી કે યોગી ન રહેતાં સરીરથી પડે પડે છે.

[illegible]

મુસોમી ૧૩ છે એવા લોકોએ લીધેલા બે
સાકમાંથી રિંગે ૧૧ મળ્યા હોજ એક
થય છે એ તે મળ્યા સરીરના નમુનામાં
૭૯લી ૬૬માં રોગો નેહએ તેના કરતા વ
ધારે દેવાથી તે ખરાબ વાત પેતાની
જગ્યાએ દૂરપૂરા ન જતા સરીરમાંના ગીળા
સાથે વળગતા કે ચેલતા રહે છે એ
તેમાં પણ કનેતુ અથવા દૃઢસરખા છ
રિનતા અથવાના લોપર ધારે તેઓ
વગે છે વી ૧૫ છે કે એવી રહે છે ત્યાર
તેની ધણી ૮ માની અસર થાય છે આથીજ
૬૬૬ લાજમા દિન મિત અને સમયસર
બોજન કરવાની સમામજ કરે છે કે નેથી
પાચનશક્તિ ઘટે નહિ અને બગેલી પા
ચનશક્તિ પણ તેના પર વધારેપડતો બોજો
ન થવાને લીધે મુખે છે

— सावित्राय स्वीकार —

આગળ ધસે—અમેરિકા લેબક એ
સીસનરવેકમાર્ગના પુર્ણિ ૧ થી ૬૮
ઉપરથી અનુવાદક કાપાવાઈ લ મલામાઈ
પરેલ તમા નાશ સુત્ર સહિય વધક
કાર્યાલય—મુખ્ય નરતાનના અનુવાદકે વ
એક આ એકજ વાક્ય આ પુસ્તકની ઉપ

યોગિના આપણા અત કર્ણમાં હસાવવાને
 પૂરું છે કે આ પુસ્તકે નિરાશને આશ્વાસવ
 વિધી અને જગતના મ્હીકાણને બહાર અને
 મુકાબી મહા જગતના બે વળી પ્રતાપના
 પૂરી કરતી વખતે પણ તે જણુ વે છે કે
 'આ પુસ્તક મુલેનાઓને જામન પેલાઓને

ખેડા, ઉભા, દશર નિરાસને આવાનત
આગસ્ટને ઉજાગી, એ ને દદ નિમળને
અળવાન બીકણુ અને બાબીતને બદલ
નિર્ભય અને મદ તથા મર્ત્યથી નિમુખ
અયેલાને કર્તવ્યપરાયણ કરશે રૂપ પ્રકરણમા
સ્વામીએ વિવિધ વિષયો વાચવાથી ખાતરી
આ છે કે એમનું જે કથન સમ છે એ
આજની ઉત્પત્તિ તથા દેશોદ્ધાર માટે મહુ થોમા
ને શુભોની આવશ્યકતા છે તે શુભે નું દશન
તથા તે શુભો મદ્રણ કરવાની સત્ત્વ છુટા
આ પુરતક ખ્યાનપૂર્વક વાચવાની આવશ્ય
કતા છે એમ કહેતું જરાણુ અયોગ્ય થી
આમાં તે તે વિષયમા આપેના દાખલાઓ
વાચનારના જોડીમા નવું જોમ અને ઉત્સાહ
આવે છે તેના નમતા આત્મનગને પૂર્ણ ઉ
ત્સાહ કરે છે કે જેના આત્મનગને લગે
એક તત્ત્વ કથાન માણુત પણ લક્ષ્યાધિપતિ
કે કરે અભિપ્રાયથી પણ ન બની શકે તેવા
કાવ્યાઓ ખીજીઓને કરી શકે છે અને એક
નદન નમતો કે જાગી મળુમ પણ પણ
જારીરિખ બળવાળા તથા પૂર્ણ તદ્દુર ત મા
જ્યસથી પણ ૧ થઈ શકે તેવા પરાક્રમે કરી
શકે છે અગો આ પુરતક દરેક માણુસને
વાચના બનામ થુ મ્નીએ છીએ અને તેમાં
પણ અનુવાદકના અગોમાં મ્નીએ તો એ
અવાકમા નિષ્ફળતા પામેના નિરાશ બની
અયેમા અને સાગા અમર પાદશાળા છાગી

જોડાઓને તો વિશેષ તેવી બલમણુ કરીએ
છીએ

મુખોષક નીતિકથા—લેખક, અરસીદ
બમતજ દુરામરોજ પ્રકાશક સમુદાય
લવધક કાર્યાલય મુબાઈ આ પુસ્તકમા
“પ્રથમ” ની નમ ઉપર દોસો ઉત્સાહ
દાની મુખોષક વાર્તાઓ છે પહેલીવાર્તામાં
પ્રમાણપત્રે દર્શાવે પ્રમાણે આપી વાર્તાઓ
ઉજરતા બાળકો જેઓને સામાન્ય સિધ્ધામ
ણના સખો કષ્ટપણુ અસર કરી શક્તા નથી
તેઓને પણ બહુ સીધા સમજી અને જાણી
બનાવે છે જે માનાપો પોતાના તોરી,
વાગીના દુર્ગના અને વારવાર અપાતી
છિ ભયોપર ખ્યાન નહિ આપનાં બ
આઓને ગરતે લાવવા ચિતાતુર રત્ના
મરતા હોય અને કદાચી મર્વા હોય તથા
સહેનાઈથી જોએ પોતાના બચ્ચાઓને જાણી
ગરતા હોય તેઓએ અવશ્ય આ
પુત્ર પોતની પામે સખી તેનો ઉપગ્રામ
કરી થોડે અર્થે અને થોડી મહેનતે પોતાની
ધાણ પાર પાડી જોઈએ, લેખકના આ
પ્રત્યક્ષ અમ પૂણુ આદરમાવસાએ મ
ખાલીએ છીએ

ઉપના બાત પુરતકોની લેટ અમે આ
ભાર સથે સ્વીકારીએ છીએ અને સાગુ
સાદિયવધક કાર્યાલય પોતાની આ અનુક્ર-
મેથી પ્રતિમા મેા વિશેષ કુલેદ એવર
રહે એમ હમ્નીએ છીએ

બોધ વચનો

લે બા—મીચુત હસપતરામ ગૌરીશંકર નવવખા-ભામનગર

આ વિષે એક રમઝૂમિ છે જ્યાં મ
મુખ્યો જાનેકે વેરે પોતપોતાના વિચિત્ર
માઠો ભજવે છે અને થોડો વખત પણ પો
તાનો જેલ ભજવ્યાભિયામ તેઓ લીધેનો
વેળ કાઢી નાખવો પસંદ કરતા નથી તેઓને
ઓઢીવાર તેમની ઇચ્છા મુજબ રમવા ડો
પછી ધુરતજ પોતાનો વેળ કાઢ સદ્ગુરના
વચનામૃતનું મનન કરતાં કાઢી નાખશે

* * * *

જેમ કાઢ કાચ ખુરશી માતો પણ ગર્માની
કમાનોપર જ્યારે માથે કાઢ બેસે છે ત્યારે તે
ફળાઇ જાય છે અને જ્યારે ગાથેથી ખસી
જાય છે ત્યારે પાછી ટટાર મધ જાય છે
એમજ સસારી મનુષ્યો પણ વળે છે જે
એકે જ્યારે તેઓ ધમ તે બોધ સાબળે છે
ત્યારે તેઓ ધમ સબધી વિચારેથી તીવ્રતમ
તીવ્ર જાની જાય છે, પણ જેવાં તેઓ દુ
નિયમની ઘોસરીમાં જોડાય છે તે ધુરતજ પેતા
જીવત જાને કલ્યાણમારી વિચારો જુદી
જાય છે અને જેવાં હતાં તે તનિન વિ
ચારના મધ જાય છે

* * *

માખીએકાઈ વખતે મોઢાઈની દુકાનમાની
મીઠાઈઓ ઉપર બેસે છે, પણ જો તેદલમાજ
કાઢ ભગી ટાપેલો લઇ જતો હોય તો તે
મોઢાઈપરથી ઉઠીને પેલા દુકાનમાની

નકના ટાપલાપરજ બેસે છે પણ મધમાખી
તેમ કરતી નથી માત્ર તે તો પુષ્પમાથી મ
ધુર લઇ લે છે સસારીઓ માખીના જેવા
છે વખતોવખત તેઓ કાચુકર ઇચ્છરી
આદલાદનો રવાદ ચાખે છે પણ તેઓનું નક
તરફનું રસામ વિકે લક્ષણ તેઓને સસારફી
નકના ઢગલાતે દુરતજ પાછુ ખેંચી
જાય છે સારાં અને સરકારી મનુષ્યો આથી
ઉતરી રીતે મધમાખીમાફક નિરતર ઇચ્છરી
સુકરતાના આનંદભરેલા ખ્યાનનોજ રવાદ
લે છે

* * * *

તેમ ખીલો પથ્થરમાં ખેંચે કરી શકતે
નથી પરંતુ માટીમાં સેદેલાઈની પેસી જાય
છે તેમજ પવિત્ર પુરૂષની શિષ્યામણુ સ-
સારી મનુષ્યના આત્માપર અસર કરી શકતી
નથી પણ ભક્તના હૃદયમાં તે સુદાં થત
કરે છે

* *

જ્યાસુધી દૂધની નીચે અગ્નિ હોય છે
ત્યાસુધી દૂધ ઉકળે છે અને અદર ભમરાઓ
પડે છે પણ તેના અગ્નિ શાત થયો કે તે
પણ શાંત પડી જાય છે તેમજ તવા શી
ખાઉનું હૃદય જ્યાસુધી ધમનો અવ્યાક
ચાલુ હોય છે ત્યાં સુધી ઉત્સાહથી ભરેલ
હોય છે પણ પત્ની શાંત પડી જાય છે

—સાહિત્યરસિકોને સોનેરી તક—

બહાર પડશે?

—ટુક સમયમા—

બહાર પડશે?

“વનમાલી”

(માસિક પત્ર)

આ માસિકમાં પ્રતિમાસે રસમય સામાજિક લેખો, સાચારિક તથા ઐતિહાસિક, બાળી ટુકી વાર્તાઓ મહાનુષ્યોના જીવનચરિત્રો અત્યુત્તમ કાવ્યો દનામી નિમધો, આ ઉપયોગી લેખો પ્રગટ થશે વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૩-૦-૦ હિંદ માટે દેશાવરમાટે રૂ. ૩-૮-૦ પોસ્ટેજ સહિત આદેક થનામાટે જલદી નામ નોધાવો

જાહેરખબર માટે આ માસિક અત્યુત્તમ સાધન છે ભાવ તદ્દન સરતા
'જાહેરખબર મેળવવા માટે પ્રમાણિત એજ ટો જોનએ છીએ'

વિદુષી બહેનો તમા સાક્ષર બધુ મોને નિશ્ચિ
ગુર્જર લેખકો તથા લેખિ । બગિનીઓને પોતાના લેખો તથા કા પો
વનમાલી માટે લખી મોકલવાને અમે માનપૂર્વક નિમત્રણ કરીએ છીએ

હરિદાસ જે સપટ

સપાદક “વનમાલી” બીમાણી સ્ટ્રીટ-૬૨૭ માડવી

➤➤ **GOOD LUCK.** ◀◀

Can be attained by following the rules laid down in

RAI SAHIB DR K C DASS

SEXUAL SCIENCE

The most useful guide for HEALTH WEALTH and PROSPERITY
and everyday companion for young and old Distributed gratis
and post free

Apply to—

THE SWASTHYA SAHAYA PHARMACY.

32-2, Harrison Road, CALCUTTA

નબળી પાચન શક્તિ

અને તેથી થતા બારું પેટના દર્દોના સવધી મોટા દરીફ
ડાં બેં મોતીવાળાની

વનર પાતિની હજમીયતની ગોળીઓ

માયાનાં દર અર ઇતી હરના આગ ઝોડકે, વાયુ બગડેની અથવા થરે બાઝેવી જીભ પીત ચમકે [દિસ્તરિયા] કબજાત મેહેર મારી મથેતુ લેજી પી! મથેનાં દ દ તથા ઘણાએક પ્રમારના બહુ દુખ દેનાગે ઉપ વે ૭ નબળી અપુરતી અને ધીમી પાચન શક્તી ॥ પે ૧ યાવ છે તે સરવે દરદોને પાચન શમી વધારી તથા માદાની તેજી રી એ વનરપાતિની ગોળીઓ મટા? છે જે રૂઝિયા દિસ્તરિયા અથવા ચમકયાં હેરાન થતી હોય તેઓ આ મેળ મો વારી જોતો તો તેના થોડાક વિવસના ઉપયોગની જે ગુજ થશે ને જોઈ તેઓ જરૂર તાજીન થશે — જેમને અપુરતી પાચનશક્તી સાથે મંદ્ર આમડીનું દરદ પચ લાયક પ યુ હોય તો તેવાઓ માટે અમારી દરાજની લુજી બહુજ ઉત્તમ છે અને તેવાઓએ આ લુજીને ઉપવી હજમીયતની ગોળીઓ સાથે ઉપયોગ કરવા હુડુ નહિ જો આ ગોળીઓ સખત અમજાવ નહીં તુટે તો તે માટે અમારે વખણાવેલા વન પતિનો જુનામનો પાક છુરત મગવી વાપરો જે પાકથી થતા ગુણો જોઈ દરી રાને આ મો પાચવા વિના રહેશે નહિ જેમના મોહામારી ખરાબ વાસ ની કમીતી હોય તેઓ આ ગોળીઓ સાથે અમારા દાતના સાધારણ દરોજના વપરાસ માટેના મ નો? ઉપયોગ ૧ ક ૧ લુનનું ન ૧ એથી મોળામા વાસ દુર યગ ઉપરાંત દાંત મજબુત થઈ મદર થાય છે બોલીના બગા માટે અમારી ટોનીક ઝોડ લાઈફ નામની દવા બહુ જ મિતી થઈ છે

કિ મત— હજમીયતની ગોળીઓ ની શીશી ૧ ના ૩ ૧ દરાજની લુજી ની શીશી ૧ ના ૩ ૧ જુનામના પાક ની ડમી ૧ ના ૨ ૧ તથા દરોજના વપરાસમાટેના મ ન ની શીશી ૧ ના ૧ ૧ તથા ડમી ૧ ના ૩ ૧ અને ટોનીક પીગા માટેની ટોનીક ઝોડ લાઈફ નામની દવાની શીશી ૧ ના ૩ ૧ તથા ૩ ૨

એમલા બનાવનાર—ડો બે મોતીવાળા,

મોરને ૨ ફોડ, ભાયખસા કલમની ખાતુમા, ભાયખના—મુબ્બ

સર્ટીફિકેટ

૧ મી અરદેશર ખરશેદજી ફરુનજી ને એમ બેળાના મુબબના શેરીફ તથા પા રસી પચાયતના ત્રરરી સહેજના બેટા અને યુનાઇટે સ્પીનીમ તથા વી કુ ના મત્રી જણાવે છે કે અરજી વીકાર તથા પીન વી ૧૨ જેડી ૮ વારીધડીએ હેરાન થતો તે તમારી હજમીયાતની ગોળીઓ વડે વાધી મટવાં છે

૨ મી એન એમ વહાડવા તે વાવ ખાતામા સરકારના આસીરેટ મેક્ટરી સાહેબ લખે છે તમારી હજમીયતની ગોળીઓથી અને હાપ્પો લાગે છે

ચેનવણી—મોતીવાળાની મુબી મુબી દવાની ધણીએક મોગી બનાવટ થાય છે માટે લેનારાઓએ ડી બી મોતીવાળાનાં સીમ શીશીને બને છેડે બરાબર લેખનેજ દવા લેરી

સાઉથ ઇન્ડિયાની આયુર્વેદિક કોન્ફરન્સ તથા એકઝીબીશન તરફથી
૨૨^{મી} જુલાઈ સર્વિસીકેટ મળ્યું છે

સિદ્ધ કલ્પમકરધ્વજ

મમે તેના હઠીના દરદોષટે એક અદ્ભુત મહાન શોધ

રોધક—આયુર્વેદરત્ન પદ્ધતિ એન વી શ્રીરામાનારનું શ્રીગીશીયન પેટન્ટ
અને આયુર્વેદરત્ન એન નરસિંહાચાર્ય રીગયર્ડ સબરજીસ્ટર્ડ

આ અમ્મીર ના ઘણા જૂતા વખતથી જણાયેલી છતાં યાનુ જમાનાની
અસ્ફુટિનાળી પ્રયોગવદ્ધતિરી જાણવામા આવી છે દીર્ઘજીવત દેવામાં તે અ-
મૃતવુ ન મિલ્લ થી યુક્ત છે

અશ્મનિ ત્વચારોગ થ રી માયાતો દુખાવો નસોની કમતાકાત, હન્ટાદ
સધિવા વાન, હીસ્તીરીયા કોમ્પલેક્ષ જાતનો સોજો મધુમ્રમેહ હરસ દમ, શુષ્ક,
ઉરરોગ ગર્ભાશયની પીડા મૂત્રરોગ, પ્રમેહ આંખોના માસિક ધર્મને લગતો
કોઈપણ જાતનો વ્યાધિ વગેરે આ પુરુષોના ધણા ઘણા કમિન રોગોને દૂર કરેછે

યુવાનરચામાં થતી બૂલોગે હીધે પીડાતાં મનુષ્યોને માટે આ આપદ અઢ
મીર પ્રલાજ છે તે લેહીને સુધારી ચહેામા રંગ લાવે છે અને નવુ જીવન અ-
પેંછે

આ દવા જનાવામા મુક્તા સુત્રણુ લેહ અને બીજી ચમત્કારિક વનસ્પ-
તિઓ આવે છે મમે તે નસુમા પ્રેષ પણ જાતની પરહેજની પીડાવગરજી
પુષો એક રોગનક તરીકે તે વાપરી સકેછે

સેવનવિધિ દરેક શીક્ષી સારેજ સામેન હોય છે કિમત—ગાળી ૬૦ ની રશ્મિ
૧ ના રૂ ૧ ગ વી પી ચાજુલુ

રેનિઆશીક એડ્રેસ
Kalpam
MADRAS

ધી મદ્રામ આયુર્વેદિક ફાર્મસી,
પોસ્ટ બો સ ન ૧૫૨
મદ્રાસ.

WONDERFUL TIBETIAN REMEDIES From THE MEDICAL TREASURES OF THE MIGHTY EASTERN SAGES

CURE DISEASES AS IF BY SPELL.

GUARANTEED FREE From ALL INJURIOUS INGREDIENTS

NERVENA an ideal blood purifier an excellent Tonic and a high class restorative Highly effective in all cases of Nervous break down it is a safe & sure cure for diabetes (both millesim and insipidus) phthisis Consumption worst form of Torpid liver Gonorrhoea gleet syphilis sexual debility from whatever cause brain lag loss of appetite etc etc. It will give the students a sharp memory the authors an excellent power of thinking the pleaders to efficiently carry on the cases of their clients & the Ladies the youthful bloom It gives tone to all the nerve centres eliminates poison from the system & purifies blood

No Medicine has yet been discovered so powerful and effective as the Nervens such is the version of the mighty sages of the East Price Rs 2/- per phial (tablet)

SEXOLIXPH—A most effective medicine for all forms of sexual debility from whatever cause a sure cure for impotency It invigorates the disabled organs and gives the old the r Halcyon days of youth & the youth the strength of alion Price Rs 5/- per phial (Tablets)

આપણે જાણે છીએ કે આપણી આયુર્વેદના દુરદર નહાત યોગીઓની પ્રસાદી-
દરોપર મનની આકર્ષક કામ કરે છે

હાનિકારક વસ્તુઓથી મુક્ત

નરવીન—સોહી આ કરે છે ઉત્તમ સાતિ આપે છે હમય વધારે છે શરીરની અને તે ખતની શારીરિક નિદ્રા કરે મીઠા પેશાબના યોગીઓની પીડાને જાનત પાડે છે દાવ મેદ પરમે અને કમ નેરી મગે છે એમ ખસી ગયેલ હોય જૂન લાગતી ન હોય વિદ્ય યોગીની શારીરિક કમી મન ગમ હોય પ્રયત્નઓની વિચાર સમિત નખળી પરી મધ હોય વકરે પેતાન અચીરેને સલાળી શકતા ન હોય અને ઓએ પોતાનું યોગન ટકાવવા માગતી હોય તે નરવીન ઉપયોગમાં લેવો તે શરીર મજને કાલુષ્ય રાખે છે અને ખુન સાફ કરી શરીરને બધી મજબુત કરે છે

નરવી ના જેવી ક્વા દળુ સુધી ગામાઇ ના એમ મન ન પુરો કહે છે કિમત શીથી એકના રા ૨- - (ગીકીઓ)

સેસોલીક્સર—જોઈ ખજુ જાગતી ગુપ્તમાગતી ચિદ્રિતતાપર રામ પાણુ છતાં રહે શરીરના દીકા વચ્ચે અચેત સાધાઓને મજબુત કરે છે જુદને નરી જુગાની આપે છે અને સિદ્ધ જેવ સામન આપે છે શાંતી એકની કિમત રા ૫-૦- (ગીકીઓ) બીજી ક્વાઓ આટે શી લીટ મગાવી વામે

Telegram

"INDPRODUCT"

CALCUTTA

Telephone 5678

હન્ડીયન પ્રોડક્ટ્સ કંપની,

કાલેજ રોડ માકેડ,

-કલકત્તા.

દિલ્હી દરખાસ્ત.

અનુવાદક—શ્રીચુત પદ્મીન

૧૭૭૯

મકરણ ૬ મુ ચાલુ

(અનુસંધાન પૃ ૧૪૪ થી)

આના નિયારમા હતી લા બાદીઓએ
કહ્યું ' શાહજહા પધારે છે ' તેથી તે સા
વધ થઇ

દાશના ધેનમા મુજતે પગે શાહજહા દાખલ
થયો અને કહ્યું લૂનિ ગારા જીગર, શુ
નિયાર કરે છે? મને નરકમા મોકલવા તારી
મા નો હા સમ્મત જણાય છે મારા બા
પતુ તખ્ત લેતા મે મદિ ખ્યાલ પશુ કર્યો
નથી લગાઇતા ખ્યાલ માન્યી થકુ છુ
તેને હું રિક્કારું છુ લૂનિ મને માન મેજ
શોખ જોઇએ છીએ આ ખૂનખરાખીનુ ફળ
શુ? સાકળે છે કે? આ નહુ શુ છે?

લૂની ધીમેથી પોતાના પ્રાણનાથવાસે
આવી તેનો હાથ પકડી તેના તરફ આગુર
નજર નાખી મધુર જવાળે બોલી જદાપ
નાહ મારી જીદગીના પ્રાણ! તખ્ત લેવા
તમને કેમ 'હ' જા થતી નથી?''

' લૂની જો છુ મને તરકરમાનમા મોકલ
તો લા જવા તૈયાર છુ લગાઇમા મોકલીશ
તો મારે જવુ પડશે અને તારી ખાતર બા
દશાહ પશુ થઇશ અને તારી મા ને બદલે
હવે પછી તું દિલ્હીમા તખ્તઉપર બાવીશ
આ મારા સાચક પિતાશ્રીને પગને આતી હુ
પશુ મોજરો ને પસંદ કરી નામનો રાજ
બનીશ અને રાજપનો બાર તારે શિર રહેશે

આ સમયે કુમારની આખ દુકમનો શ
જેતી નાચકાઓઉપર પડી અને તેની નિ
પવવાસના સતેજ થઇ તેણે પોતાની પ્રિય
પત્નીને કહ્યું લૂની તારી આ બાદીઓને
નુસ્ કરવાનું કહી મને રીઝવવાનું કર ઇન્કાર
બધું ફટલો સમય તારાથી દૂર રહીશ માટે
તારી રજા લઇ જાઉં તે પહેલા મને મોજ
મોજ બોગવો લેવા દે?'

લૂની હમેશાં પ્રાણનાથના દુકમને માન

આપની અને તેજ દામીઓને હસારતથી ન મળતી નૃસંહણથી કુમારને આનંદ આપવા નજા પુ ત્રિપુગિએ નૃસંહર કરી કુમારો રીજી ગે.

કુમાર બા નવવી મેટોનમધા ખુલી થયો કે તે ત્રિપુગિયાથી એકને જાણવા જતા હોતો. તંદુલીની દુગનાથી એ ત્રિપુગિ એકા એક ખટ હોતી ચાલી ગ.

પ્રકરણ ૧૦ મું

અમમ્મલ

ગોરાન તારના મોજા બાપરિ આપજી અચ્ચાગરી રણ જે ગયા હીએ હવે ના તતએવા કાગેતી એકાતતી મતર અનુભરીએ આ પત પચિત્ર પ્રેમતા પહતા અગ્રવાસ રતી રેળમિઓ એ મીન તર તધારે નિકમ્તા સઅધથી જોતી હતી તે સદરના એકાત તિજન સ્થળમા બે ત્રા બીઓના હૃદયમા પ્રેમના ? મીજના મસમા આવે છે તેનુ હા આરો તેની રતા પદ મનુષ્ય કેમ કરી ?

હોતુપુરમીકરીમા સરત વદ્ર પાત મા કાત રિસો નકા ની રવા હતો આ મા અને સા હતું માર કુવાસિન પુ પા આસપાસ પોતાની કુશલ નસરાવતી હતા કુ રત પજ સાતુ મ હતી રતની મારકુતિ નિરોતના અને સોદરની સ પુ મા આતિ ને લાવળ્યમથ દિવિઆને સાથ મૂડી નરિ ગયા રોત કુમારિ મગી ૧૫મા આવતી ને મતની હતી જે વામારી

નિસના ઉપયોગમાટે પાપી લેતી તેના કા કાપામે અ મારે તે આતિ હતી વાચી થા તમ કે તેજ દુવાપામે ઓરતના વેરમા એક યુવાનોનો તે મેગાપ થયો હતો અને તેજ વિવસથી તે તમેશા નિચારમાજ અમુસ હતી

તેમીના બોગા મનમા નાને પ્રમાણે વિ રતપર તા આવતી હતી

ને યુવાને કુદે મા નામ મીમમ્મિ

તે અ રનો રીસ જે મા સામે તેના માથામા મોગી રિમત જાગે મેદી અ અપ વાની મીમ્મી તે આવનતા પા મા આમતેમ ભરક છે આ રાફરની નિજનતા ને ને તેજ અ આગ્રે રીમા ન મા અકનિરી તે કુવા મોગી મ માગી તમ રી મ ઉપ નિમવતાની ભરેઆ તા રી રા પુ અને તમે ર કાર મા નિ મરી મા આ મા અને જા મા આવે તા અને આ વા આપો તો આ એ નવારુમા રીકચગ રતી મગીશ આ તે માગુશ મા અમા કુ ર મા ર જે પોતાના વિચારમા ત મી મીયુન હતી આ મધા વિચારો મેને રમ રત અ વિ વારે રી ને પાતા તા મારિ અમ્મ ખના વિસા ઉપગચગી અને કુસનતા આ રકમગને તને વિચાર થતા તેના પોનવાની રી ને ને પાપી મીનજાતમા તે માન ન જાણુનો તે મકુર પધુ મ મતી અ મા તસારે મહે ૧૨ હમેશ મકુરના ર અને સાતમીત રવાની અનુપમ મનોના ર વિચાર તો મી થતા હતા કુવાને અવારે જણા પુ મેતે હજુ અરિ

ગાદિત છે ત્યારે પોતાને થયેલ લાગણી દણુ
તેના સ્મરણુમા હતી

પોતાના મનમાંથી આ સર્વ વિચારો દૂર
કરવાને તેણે યત્ન કર્યો પણ તેના તે વિચાર
તેને ફરીફરી સત્તાનના વાગ્યા શુદ્ધમની
માથાળુ અનુભવની તરફ જાણિકા તે
અનુભવા સુવાનની કુદગી અચાવરા શુ હ
પાય લેના તેના વિચાર કયા લાગી અને તે
માળવની દુખીકત તેણે પોતાની દાયમા દ
મીદાને પણ જણાવી નહિ તે દિવસથી આ
સુવાનને તે કુવાકાંઠે મગતી અને પોતાના ખો
રા માથી લાગ પાગી તેને ખવરાવતી દુ
દમેશ તે સુવાન આ સુદર ખાંડકાને નિર્ણીત
તમયે મળેના અને તે મનોહારિણી મુખા જે
ખોગલ આપતી તે લઇ તે નારા થયેતા
ગનાગા આ પો જતો, અ પારસુધી લૂનીઆએ
તેના રિરે મલ તરાસ ફરી નટોતી તેમ
ળીમનસાને પોતાની છૂપીવાન લૂનીઆને જ
લાવી હોતી

દુદમેશ તે ગુપ્તી જો મગતુ અ
તમય આન માં ગાળતું ગદારની નિઆની
પગા કરતુ હિ એમએક પાછ કાઇ વખત
સુનિઆ સાવધ થઇ જતી અને તે કાંઈના
વિચારની તથા હતી । તે પકાથી ચિતાવર જની
પોતાના આશ પો દાઇ અનિ-જએ તરછોડી
દતર જતી

આ એશુખાણની શરૂઆતમા તેણી વિદ્યા
તી આ તરણુવિરે દુ ની જાણતી નથી
અગઉ તે વખત તેના રિરે પાત આભજેલ
પણ નથી ત્યારે આ સુવાનમાએ આવા એ
ખતમથળમા હતી । અંતે ૧૬ રાત્રે જાણ

કર્મવગર મળતુ તે શુ યોગ્ય છે ? બધી
વખત લૂનીઆના બોળા મનને વિચાર થતો
કે 'નહિ, દુ તેનીપાને નહિ જાત માત્ર તેને
ખોરાક આપી' રોકાવાવગર પાછી આવતી
રસીગ પણ તે વિચાર કાયમ રહેતો નહિ
કવચિત તેને વિચાર મતો કે પોતે અયોગ્ય
રતા ઉપર છે પણ શુદ્ધત્રેમ તેના તેવા વિ
ચારને દડવા આપતો હિ 'આ સુવાન કે
જેના વિરે તે કાલ જાણતી નહોતી તે સાથે
તે પ્રેમમા ત મય જની ગઇ હતી

સુવાન પણ આ ગૌરવદનની ગાગીઆથે
પ્રેમમા પ પો અને તેના મનનુ વનણુ પણ
તેણીના તરફ જ હતુ તે બોળી લૂનીઆ સમજ
શકી નહિ સુવાનની મગતમાં લૂનીઆને મન
મગ દનુ

રાત્રિ ચત્રમાંથી નકાશિત હતી હતી ।
અને સર્વ આ ત નિતામા હતા, આ સમયે
તેણી પોતાના આશને જ ખતી હતી લ
લીઆ પોતાનુ ખીજાતુ છોડી ધીર રીતે
કાલ અસ્થ શક્તિ તેને લઇ જતી તેમ તેની
રીતે કુવાના પોતાના વિનાશિત સ્થળે આવી,
પોતાના સાદમની ફતેહથી તે ગદુ આનંદિત
થત, 'મ' ખીમલસિન સા પારતો આની
પોતાના જાણતી રા જોતો હતો

લૂનીઆએ કહ્યુ મો લખ લાગ છે
તમને આવીરીને મારે મગતુ પો નવી

ખીમલસિન નેળીને પોતાની પામે બેસાગી
તેણીના નાજુક પામળ દાય પોતાના દાયમા
લઇ દસમુખા ગદેશથી પ્રવુત્તર વાજ્યો કે
'મધ' માગિ રા જો ન મને મળા આપનાતી

મહેરબાની કરે તો તારી તથા મારી મુઝબ
ધુનો તરત અત આવે

દુનીઆની રીતભાતથી અનુભવ લૂનીઆ
આનો મમ્ સમજી રાખી નહિ પ્રથમ વ
ખત આજે બીધલે તે સ્વર્ગીય હાથને લઇ
તેણીને છાતી સરસી આપી અને પ્રેમ અવા
હમાં લણાતા પોતાનું જ્ઞાન જૂની મોઝ તેણે
સ્વર્ગીય અધરાધુનું પાન કીધું લૂનીઆ
પણ લાગણીઓના આવેશમાં પોતાનું જ્ઞાન
જૂની ગઇ

ધુવાને રજપૂત સરાર તે મનપોદક અ
કૃતિમાં બહુ મુગ્ધ થયેન હતો લૂનીઆ તેના
બેજામાં પડી પ્રેમની પવિત્ર લાગણી અનુ
ભવતી હતી એંગેક લૂનીઆને જ્ઞાન
આવવાથી તે હિંમત યજી અને સવન નજર
નાખી પ્રેમગેજામાં તેણીના ચકચકીત લીસા
સુવાળા બાલ વિખરાઇ ગયા હતા પોચક
પણ સહેજ અવ્યવસ્થિત થયો હતો મનજી
પર અકુશ રાખી પોચાક અવસ્થિત કરી
બીમલસિંહે સમયસચક્તા જાળવી શક્યા મ
ગતા કહ્યું 'લૂનીઆ' તમે આથી મુસ્સે યારા
છો? અરપટ્ટરવરે જવાબ મળ્યો શામાટે
હું મુસ્સે થાઉં? સારે મહેરબાની કરીને
એસે.

ધુવાને ફરી તેણીનો હાથ પકડ્યો અને
પાસે બેસાડી લૂનીઆ તેની ના પાડી શકી
નહિ પુતળાની માફક શરમાળ થઇ તે બેઠી
આવી કામળતા તેણે કદિપણ અનુભવી ન
હતી અસાર મહેતા તેણી એક દાની આ
તિકા હતી પણ હવે તે મુગ્ધાસ્થાનમાં આવતી
હતી પોને સારીરીતે જાણતી હતી કે પોતાની

નવી જીવગી ચક્ર માય છે

ધુવાને કહ્યું લૂનીઆ હમણાં સુધી તને
બધીવાત ખુશા દિલથી કહેવા હું વિચાર
કરતો હતો પણ તેમ કરી શક્યો નહિ હવે
મને લાગે છે કે તારાથી કંઈ મારે છૂપાવ
જેછએ નહિ મેં મારાંત્રિયે તને કાંઈક કહે
છે અજરમા મારે થોડીક જામીન છે તે
માથી મતી પેદાશ વધારે નથી મોખ
દરગારમાં મારી મદાન પદવી હતી પણ હવે
તે ગઇ છે આ સવની સાથે મારું માણ
મેં જવવા બદલાઈ મોટું ધનામ કશવેલ છે
મારે આ અરેશ છોડવા વિના મારે બીજી
કાંઈ ઉપાય નથી આમ બાબત છે
આ સંજોગમાં જો હું મહેરબાની કરીને
મા' સાથે લગ્ન ગાંઠી જોડવાની કૃપા કરે
તો પૃથ્વીની સ્વર્ગીકૃપા મારા જેવો સુખી
માનુસ કોઈ ન માય આ બાબતની ના
પાડવાથી હું આત્મહત્યા કરીશ મેં ખ્યાલ
માનથી તરૂં માપાણુ અતરસણુ મુન્શી
પણ લાદના હાથે મરવા કે તારા અત્મ
દરજા હું સારી માનું છું આ સરળી વાન
લૂનીઆ ખ્યાન દહને સાબરજા કે તી હતી
વળી ધુવાને જણાવ્યું લૂનીઆ મને આ
બાબતનો તરતજ અપુત્તર નથી જોડતો
બાબત આપણુ બંનેને બહુ અગત્યની
આ બાબતને પુત્ર વિચાર કરી આવતીકાલ
સવારે મને જણાવજો રાત્રિ પછી ગરેબ છે
તેથી વધારે વખત તને આ દરજા ત વી
આવવા મારી મરજી નથી.

પોતાના દાદા બર એ છે કરી ધુવાન
ચાલ્યો ગયો પણ લૂનીઆ ત્યાંથી ખસી નહિ

યુવાને જે માંગણી કરી તેને પસંદ હતી તેની જ તે ઝખના કરતી હતી ખીમલસિંહ પોતાને પરણવાને તૈયાર છે તે જાણીને તે બહુ ખુશી થઈ એ જુવાન ખાનદાન કુટુંબનો અને જા શાહી દેખાવનો રજપૂત ધર્મ અને નાતજાતના તમાવવાને ખૂબી મુસતમાનની છોકરી સાથે પરણવા તૈયાર થાય છે તે પોતાનું જ સદ્બાળ્ય છે એમ તૂંડીઆ સમજી પણ બહુ સમજ અને ન દર થઈ શકે તેની મુશ્કેલી માજીમાં છે પ્રથમ તો ખીમલસિંહ એક રાજવારી મુ હેગાર છે, વળી તે જા ઠીકુડેન છે અને જે શણે તે પદ્માને તે જ લઈ તેના શિશુએ અવશ્ય થવાનો જ વધારામાં તેના કુટુંબનું વૃત્તાન અધારામાં છે તેના વિષે કાંઈ માટેતી નથી આ સંજોગોમાં જદ માણુ ૧૧ આ બાબતમાં પવાનની આખે કેમ? તે બાજુ રામાપડુ છે તૂંડીઆને વિચાર્યું કે મારું ૧૧૫ તેને માટે જ એ છે પણ દુશુ કડી ૧-૨ મારા માયાનું વડિલની દુઃખ અને લામણીને ભાવવી તેના મરતા કુમારિમાં ગી મળીત તેમની ઠ-જાનિ બમારે આ બાબતમાં માઈ કરવ ન જોઈએ પ્રેમદેવીની લગ્ન થઈ ૫૫ સદન કરીસ પણ મારા દાદાની લાગણી દુઃખાવી નહિ

જો તેમ નથી, પોતાનું દરજા કરવામાં ન્હાક લૂગારાઓએ 'પોતાનું મોટું બધું કેવું છે એટલું તે સમજી કેવું બયાન કરે'

પ્રકરણ ૧૧ મું

રાત્રિના અધ્યયનમાં.

ખીમલસિંહે પોતાના રહેઠાણના ડોરને ખચર આપ્યા નહોતા જે મકાનમાં તે રહેતો તે મકાનની તેના સાધારણ સોજાતીને પણ ખચર નહોતી મદમ જાન હમીદા અને જદ ઉમરાવને પણ તેની લીલચાલની ખચર હતી કે કેમ તે રામપ ની વાત છે તેમાંથી કાઢ તે જાણવા જિનાસા ખતાવતું નહિ આ યુવક લૂંડીઆનો દમેશનો મેનાપ દમીધી પોતી ગઈ ગઈ નહિ અને જે કાઢ દની ૧ જાણુની તે મદમદમન અને જદ ઉમરાવને જાણાવતી પણ તે જોમાંથી પ્રાઈ માર જાહેર કરતું નહિ જેથી ખીમલસિંહના રહેણાંની તે જોને ખચર છે એમ મીજે ૧૧૫ અનુમાન કરી જો

થે ૧ સમય પહેલા સવગા માણુ મોસજિત અછત આ રહેજો છોગી થો દનો જ્યાં મુધી તે સીમીમાં લા લાનુધી ખીમન સિંહ દમેશા તૂંડીગિતેજ રૂંતો ખચર કહીએ તો સતાઈ રૂંતો અછત થયા પડી તેરી સલામ રાખવા ખાસ આવન્યજના નહોતી અને જે નિજિતરીતે મીકરીમાં તે કે તો ૧૧૭ કે પોતાની લીલચાલ તપાસનાર કાજ થકિન હજે એમ તે માનતો નહિ

એમ એકે તેના માનઉપર બયાન આજ

સ્થપના પ્રવાનની સાથે લૂંડીઆના હ વમા આ વિચારોનું મથન થયા ૫૫ હુ હુ

એમ એક બયાન આજ તૂંડીઆના મોનામાંથી નીમીયો વા અમરાય તેણી વિચારમાં મચ્યુન હતી પણ એ ૧૧૭ તેને ના યુ ૧ પોતે નુન્યાઓથી રોગરોરી છે તે વખતની તેના મનની ધિલિન વળન થઈ

એક રાત્રિએ આવ્યો. તે અવાજ કંઈ બા
જીએથી ઠાના તરફથી આવે છે તે જાણવા
બહુ મહેનત કરી પણ કાંઈ કળી શકી
નહિ પણ વહેમ મજબુત થતો ગયો અને
આસપાસ કાંઈ જણાયું નહિ

ખીમલ અસાધારણ બુદ્ધિશાળી હતો, પોતે
ખમમાં છે એમ માની શયો નહિ આ
રસ્તે જનારાના પગનો અવાજ ચોક્કસ આ પો
કદાચ એકકરતા વધારે માણસોના સાથે
જવાનો અવાજ હોય વળી અવાજોપરથી
એટલું પણ નક્કી કરી શક્યો કે જે માણસોનો
આ અવાજ છે તે પોતાની પીઠપર કાંઈ
ભારે નીજ ઉપાડી જાય છે તેઓ છે કેણુ
અને આ મુલાનક મધ્યરાત્રિએ ક્યા જાય છે
પુતળાની માફક થોડો સમય તે ત્યાજ
ઉભો રવા અને મનમાં ધાયુ રાત્રિની શા
નિના સમયે દૂર થતા અવાજ નજીક જણાય
છે પણ આવા સમયે ત્યા માણસનો
સજવ પણ કેમ હોઈ શકે? ખીમસિંહ તો ન
હોઈ શકે ત આ સહેરમાં આવે નહિ વળી
કદાચ માગ જવામાં થયેલી દીવથી શું તે
અહીં આવતો હશે?

જરા આગળ વધી અટક્યો અને વિચાર્યું
માણસ બહુ સાવધ કેમ રહી શકતા? હશે
ચાલ જોડે કેણુ મારી પાછળ આવે છે?

ખીમતસિંહ ધણે દૂરરસ્તે ગયો રાત્રિ ચ
ક્યા પ્રકાશિત હતી સવળ સ્પષ્ટ નજર પડતી
માણસની હાજરી જણાતી નહોતી તેથી
રાત્રો ફરો અને વિચાર્યું કદાચ શ્રમ થયો
હશે પણ ખીમલ ક્ષણે વિચિત્રતા આ
નકાની માફક તેણે શુભ ખાડી નહિ નહિ

મારી જૂન નથી થતી ફરી મારા કાને અ
વાજ આવે છે

આ સમયે તે અવાજ બહુ સ્પષ્ટ સભ
જાયો અને તેને વહેમ દૂર થયો. જે માણસો
કાંઈ ભારે નીજને ખભ ઉપર ઉપાડીને
ઉતારણે જાય છે એમ તેણે ચોક્કસ અવધુ
પગનો અવાજ ઠાકવા તેણે પગની આસપાસ
કપાના કટકા વિટાળેલા છે જેથી અવાજ
બહુ ધીમે જણાય છે રાત્રિની શાંતિ ન હોય
તો તે અવાજ સહજાત પણ નહિ

અવાજ આવતો હતો તે દિશાતરફ તે ગયો
કાશિન અવાજ સહજાતો નહિ તેની બ
રને ડીવે ખી તે માણસો આરામ નેના હશે
તેમ તેણે ધ્યુ ખીમતની ગિચાસા વધતી
અમ અને તે માણસેને ચોર અથવા લૂંટ
ધારી અને સવ બે જણુ પાસે તેઓની
પાછળ જવાનો વિચાર તેણે થો તેને વહેમ ગયો
કે રૂઢ ઉમરાવતુ પર તુ યુ હશે અને લૂ
લૂંટના સહીસલામતથી સર્જ જતા હશે તે
એવો હું કાંઈ બાધનો નથી મારે આ
જોતુજ જોઈએ

ખીમલ ન જાડી શકે તેની સલામથી આ
લગા મનમાં વિચાર્યું હારાને સામે મળતુ
તે સલામતીભરેડું નથી વળી હું તેઓના
હેવ જા પુતો નથી હું હથીઆર લેવા જઈશ
તો અને જાય છે કે તેઓ મારી જાણુવર
ભાગી દૂર

ખીમલ બહાદુર સરદાર હતો તેથી ખીમતની
લાગણી ભાગે સમય તેનામાં રહી શકી નહિ
ધણેભાગે તે જ ને શું હેમારોને પણ એમ
મધુ કે કાંઈ તેની પાછળ પડેલ છે તેથી

તેઓ પેતાની લૂટસહિત જેટલી બની ચકી તેમની ઉતાવળથી દોડવા લાગ્યા હતા. બીજી બી બહેને જોયું કે તેઓ શહેરના મુખ્ય દરવાજા તરફ દોડી ગયા છે અને ધાકું કે ચોકસ તેઓ ચોર હોવા જોઈએ અને આ શહેરની હદબહાર રહેતા હોવા જોઈએ ચોરેશ માલ લઈને તેઓ ભાગી ગયા છે એમ તેણે ધર્મ

એક મદદીપાસેથી જતા બે માણસો યોડે છેટે કાઢ ઉપાડીને જતાં હવે તેણે જોવા અને જ્યારે બીમલે એક ચોરતને ઉપાડી જતાં જોઈ ત્યારે તેને બહુજ નવાઈ લાગી લૂચીઆની લાવણ્યમય આકૃતિ તેના હૃદયમાં કાતરાઈ મઠ હતી અને લૂચીઆ જે કપડું ઝોળતી તે પણ તે સારીરીતે પીઠાનનો તરતજ તેણે જોયું કે પેતાની માણસિયા લૂચીઆને આ બદમાસો ઉપાડી ગયા છે

એક માંડા માણસની માફક તે બદમાસો તરફ બીમલ દોડ્યો અને પોતે સાધનરહિત છે તે બાન તેને રહ્યું નહિ બદમાસો પાછા ફર્યા અને બીમલને જોયો ત્યાં શેકાતુ એ મતામતીભરે નવી એમ ધારી બેભાન અવસ્થામાં લૂચીઆને ત્યાં જમીનઉપર બે તેઓ નાસી ગયા બીમલ તે સ્થળે શ્વાસભર પહોંચ્યો બદમાસોની પાછળ જવા વિચાર કર્યો પણ નીચીઆની બેભાન અને નામનાજ સ્થિતિ જોઈને તે અટક્યો. નીચીઆને અવરજીવ મા બીમલ શેકાયો તેથી કંઈ તરફ દુર્ગમ્યોરો ગયા તે બીમલ નક્કી કરી ચક્યો નહિ

બધ છોડી નીચીઆને સ્વસ્થ બતાવી નીચીઆ આ અણધાર્યાં સંજોગથી બેબાબી

બની ગઈ, શુ યશુ હવે તે તે રીતકમી કે ચકી નહિ અને બીમલની હાજરીથી શરમાળ બની રાત્રિના સમયે પોતે બીમલસાથે એકલી હોવાથી શરમાળ કુમારિની માફક માથું નીચું કરી ધીમા સ્વરે કહ્યું 'તમે અહીં ?'

'હા, આ શુ છે તે સમજાવો તેઓ બદમાસ કોણુ હતો ?'

'તેઓ કોણુ હતો તે હું નથી જાણતી એ તણુજ જાણુ છું કે તમારા ગયા પછી હું મારા ગૃહતરફ જતી હતી જ્યાં એમએક પાછળથી કાંઈ એકે મારા મોઢાંઆગળ લુગડું નાખ્યું અને મને બાધી તેઓ પછી મને પોતાના રહેઠાણમાં લઈ જતા હતા કે કાંઈ એવા આશયથી કે જેના ખ્યાલમાનથી હું ધ્રુક છું સંબળો સમય હું અર્ધ બેભાન હતી પછી તેઓ મને આ જગ્યાએ મેલી ગયા'

બે માણસો ઉતાવળથી તમોને ઉપાગી જતા હતા જ્યાં હું પાછળથી દોડીને આ યો ત્યાં તેઓએ તમને આદિ મુખી પોતાને રસ્તો લાંચો

તેઓ કોણુ હતો ?

તે બાનત હું માંડ કહી શકતો નથી તેઓનો ચહેરો જોવા મને મમય ન હતો પણ આટલું તો ચોકસ કે તેઓ બાનવાન નહિ હોય, પણ હલકા-નીચ હોવા જોઈએ

તેઓ મને ક્યા લઈ જતા હતા ?

તે મ કહી શકું ! પણ એમનું તો નક્કી કે તમારે દિવસ યા રાત્રિના સમયે એકહું બહાર ફરવું નહિ આ સ્થળ દુસ્મતોથી ભરેલું છે ચાલો તમારે ઘેર તમોને મુખી

જનક મહેરમાની રીતે મારી ખાતર તમારા
પરમાથી એકલા બહાર જતા નહિ

મારા જ મથી લગભગ આદિ છુ
પગ મારા વાળ સરખાને અડવાની કોઈમે
અવાપિપર્યત રિ મત કરી નથી

તે વખતે કદાચ તમારા દુરમતો નહિ
હોય

પા અમોએ ગાળને ધિ રાગ કરેડી
નથી અમારા કાળો એવા નિર્ગર છે કે કોઈ
અમારી અદેખાઈ કરે નહિ તો પડી તેમો
દુરમતો છે મમ કેમ કા હો?

ગોળા મનની નીઆસાય આ સમાન
ચવવામાં પીમને હાપા માં નહિ નથી
તુ કુટ સ્વખાનવાળા માણસો પોતની
મેળજ દુરમતો થાય છે માટે તમારે ખસ
સભાગ રાખવાની જ ર છે

પા મેં ત સ્થગમા દુ રૂં છુ તેની
ગાળને ખમરે નહી હમી મદમદજાન અન
જઈ દા મિનાય આ માણસની દાજીમા
કહિએ પાય ગોન નહી મારા આ સ
ખવી મો પપુ મારી આદિની ત્યાતિ ઠપાવે
પાતચિતમા પણ માદ નામ ન આવો તેની
નેઓ બુ સભાળ રા ર છે

તે દુ જુન જે સદલા રે
આદિ ન આવી પહો પે હોત તો તમારી
શુ િથિતિ થાત તે તો રામ નહા

તેઓ તમો, મેં મો મ ભા પી ગયા?
શુ તેઓ તમને પીછાને છે?

ગુલાને બેઠકારીથી જવાબ આપ્યો કે
તે દુ કેમ કહી શકુ? પપુ કરીને મને
તેઓ નહિ જોગળી રાક્યા હોય એક મ
ગુપ્તને જોઈનેજ તેઓ ભા પી ગયા હશે તમો
બહુ નિદોષ ઠા અને ચોરોડોની રીતખાતરી
અચાત છે

જે તમો મો ઠા તેમ તે ચોરલો
હાય તો ખી બધી ચીજ છોડી મને આ
માટે તેઓ ઉપાડી ગયા?

લૂનીઆ તમો હુદરતનુ અમૂલ્ય જવાબીર
છો કુનિઆની રીતખાતરી અજાણુ છે પા
દરામખોરોતો હેતુ તમે સમજ શકો નહિ
તમારૂં ધર આ પુ માટે મહેરમાની રીત
અદર જઓ આવા લખથી મુખત ગેવા
સાવધ રહેજે

લૂનીઆ પોતના ખ મા દાખન થ
ખ ની નહાન કોઈ આનદરી માલુમ તેજો
સાજ તુ કે શાહનંદા રાત્રિના આવા સ
મને પડુ તમો તમારી પેયતની જાણી
નચાવના રા પલ્લા છે ત જોઈને મન ધણો
સતોર થાય રે

આ સાખ પી તૂડીઆને બુજ નવાઈ
લાગી અને પોતાના ખ નું ખારણ હિરાગી
જહા મેટુ તો કોઈ જાણુ નહિ ખીમત
તે મ્યમ તો કારનો છોડી ગયો હતો પૂ
ડીઆએ વિ તાજુ--

શુ મારી જુન થઈ હશે? તેનો અચાજ
મેં સાખ મોર અરે! અચાજ તો નોકસ
હતો શુ ત્યારે તે રજપૂત નથી?

પાલના આ કાળા હેરના મમરમાં
નિગમાર ચએ ના

અને આ મ્હાગ ન્હાનપ્પો લાઈ

પૈમેજ શ્રીમત નહિ

પણ

દિવના એ શ્રીમતના

ખગી

હલાવની રોજના પેસાએ

કરેલા દાનથીજ

ઉગર્યા છીએ

કેવળ

વનનાજ શ્રીમત નહિ

પણ

દિલના ખરા શ્રીમતો

જરૂર

દિનની સાચી શ્રીમતાઈ

જતારી

અમાતા જેના અનેક આશિષો

અચાવો

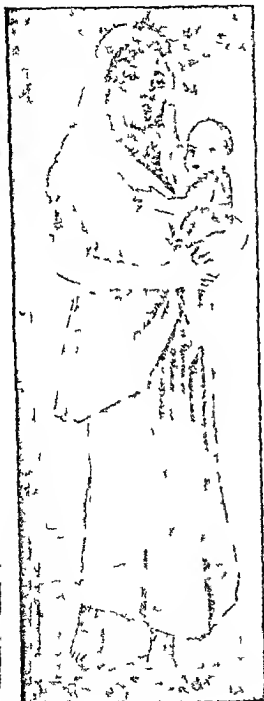
રોજની જ ખલમા હમને

જુનતા ના

તમારે જરૂર લખો—

મત્રી-હિંદુ અનાથાશ્રમ,

નડીઆદ

તેની આખી દુનિયામાં તેણી
નવી અને જેને મોના
ડપાના આદો મળેલા
કે એવું
જે આ દર

ઓ ટો યો હી ની

વાપરના ચુકતા નહિ

માત્રા હરીફાઈના કદાપ્તીના પ્રસંગોમાં પાતાની
રીસિને બાદ લી ગમનાર માન આ એ જ
સે ર કે, વાપરી ખાતી દો

જરા ચેનો અને વિચાર કરો કે બજાર બનતા તેવો
વાપરી તમારા બાલો સફેદ થઈ ગયાં છે અમારે આ—

રોબીનીયા તેલ.

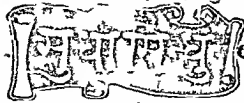
બાનને કાળા તથા સુવાળા બનાવે છે તેની અત્તમની
મા મનમાદ્દા ખુબો તમા મા ને ખુબી માને
બગ ર ફિ બા એમના રા ૧

તા અડધા આનાના ર ૧૫
બી વાપરી રોબીનીયાતેનનો બુનો
મફત આપેલ મા વાવશે

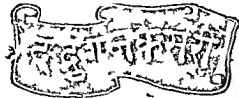
મોદિની એજન્સી

મામર — નુ બા

ગાનનમેટમા જીવર કરાવેલું —

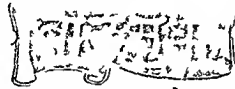

૨૬, ખાંસી દમ કોલેરા સગ્રહણી અતિનાર વગેરેની ૨૮ વર્ષ યથા ધરીશ્વિતીકું
ચરોલી દવા કિમત-શીથી ૧ ના આના આ દવાલખર્ચ ૧ થી ૨ શીથી સુધી ત્રણ આના.

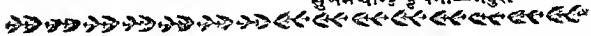
દાદરની દવા

બાળનરા કે વેદના વચરજ દાદરને બ મૂળ્ય ન થ મા નારી
કિમત-શીથી ૧ ના આના આર દવાલખર્ચ ૧ થી ૨ શીથી સુધી ત્રણ આના.

દુખળા અને નમળા બચાઓને કઢાવ પુષ્ક અને બળવાન કરનારી મીઠી દવા
કિમત થીથી ૧ ના આના બર દવાલખર્ચ ૭ આના વિશેષ વિગત બાણવાને
અમાર મોહોદ પ્રાણસંસ્કર મંગલો.

સુખમચારક ક પની—મથુરા

આહતનુ ચોક્કસ કામ કરનારી

દુકાન કયા છે ?

આવી ચિતા ચા માટે જમારી દુકાન તમારી ચિતા દૂર કરશે અનુભવ દયો
ઓને ખાત્રી ધરો

દુકાન તમારુ સાદર લી ચોખા હુગળી સોપાગી ગોળ, તેને, કાળ બગાડ
મરચા— આ સનળાનું આડળને હિમમે કાયમશરક વેચાણ બમો કરી આડીએડીએ
તેમજ મસીનરી જિનપ્રેસ ચ બી વગેરે યાનિક સામાનપણ મેળવી આપવામા આવેછે

BALVANT KESHAV JADHAV

General Merchant &

Commission Agent

Victoria Market-SHOLAPOR

બાળનત કેશવ જાધવ

જનરલ મરચન્ટ અને કમીશન એજન્ટ

ઉ-વિક્ટોરિયા મારકેટ

શોલાપુર

જાહેર ખબર

ચૈસા કેવી રીતે બચાવશો ? લાખની પાણી!!!

તમા ૬ મહામા દરરોજ વપરાતી સાધનો બચાવ કરો
અમારે ત્યાં વચર સા રનો બનતો સ્વાદિષ્ટ લેહજતદાર ચાહ પીવામાં
ધણેજ ઉત્તમ છે જેના બદલ બીજાકુલ સાકરની જરૂર પડતી નથી.

એક ટપ ચાહ બનાવતાં ફક્ત બેચાનીબાર ચાહ બસ, છે
ચાહ ધણેજ સ્વાદિષ્ટ બને છે એક વખત એકજ ડબો મચાવી
ખાતી કરો.

ફ્રેન્ચી લેબવચાણા ઇનામી ટીકેટ સાચેના
એક રતલી ટીનની કિ ૩ ૫-૮-૦ પોસ્ટેજ છુદુ

લખો—

એસ એમ મોદી એન્ડ કો
સે ૩૬૨૨ મોડ—મુબમ ન ૪

તા ૬—

તાકીદે બધથે છીથે

ચેનાના નાણુ વધાની સાથે બહાર ગામ અને મુબમમા ગુજરાતી તે
મજ સાધારણુ ઇચ્છિત બજાનાર માણસો પચાર ધણેજ સારો-કામ
કમાલે આપીય અ ધા ચાનાની ટીકેટ સાથે જરજ કરો લખો—

એસ એમ મોદી એન્ડ કો
જરીવાલા બીદીમ—મુબમ ન ૪

કસ્તુરની અગરબત્તી

જાહેર

વગર

તમેને આવશે નહિ, કારણ કે તે તમારો શ્રમ પતીન કરી તમને આ દેવતાશે.
તમારા, શુદ્ધ સવાસ દ્વારા તેને સાર્વજનિક બનાવશે

કિમત એક રતલના ૩૧ ૨-૮-૦

શાહ પોપટલાલ કસ્તુરચંદ જેન

અગરબત્તીવાળા-જામનગર.

ઉદ્ધાનત પ્રેમ

બાળી સાદિયના અગરબત્તી શ્રીયુગ બાઈનાન નરભેશ કરે 'ઉદ્ધાનત પ્રેમ' એ

બાળી અનુપમ મળે સહી, સરલ અને મધુર બાધામાં કરેલ અનુવાદ.

અચક્ષ્ણ અને પ્રકાશની ખાસ પરવાનગીથી છપાઇ તેવાર મળેલ છે

કિમત ૦-૧૨-૦

લખો

અ કુશ ઓડીસ-જામનગર.

તાવની રાખાણુ દવા

૩૧૦૦ ઇનામવાળી.

ફાયદો ના થાય તો પૈસા પાછા

ફાયદો ન થાય તો પૈસા પાછા દવાડવ ' એ ભરીએ ચોધીએ હોતો ટાકીએ,
તેમજ ચાલતા જમાનાના નવી નવી જાતના ઉડતા તાવો છ કહુએ આ અને 'દેખતા તાવો
અમારી દવાથી હિતરે છે અને રોગીને આરામ થાય છે અમારી દવાથી તાવ નથી હિતરતો
એવું સાબીત કરના તે લીધેલા પૈસા પછા આપીશુ તેમજ અમારી દવાથી ચોધીએ
તાવ નથી હિતરતો એવું સાબીત કરનારને રૂ ૧૦૦ મો ઇનામ આપીશુ કમી ૧ મી
કિમત રૂ ૧-૦-૦

લણુ દરદોનો તાકીદે નાશ કરનાર—

શક્તિ-સંલવન યાને વીર્યનો ઝરો

ધાતુને લગતા તમામ રોગો દોષો અને વાતરોનો નાશ કરી શરીરમાં શક્તિ અને
વીર્યનો વધારો કરી શરીરના તમામ અંગો વેળ પુરિ આવી મજબુત બનાવે છે

કિમત ૩૧૧ ૨-૮-૦

ધાતુરિકાર

ધાતુને લગતા રોગોથી બચાવવા માટે બ પ્ર નક અમુ પ છે, છતાં એક પેસ્ટકાલ
લખી મ મળનારને મહત્તમ મોકલાવ છે ટાલ બર્થ પસ લેવાનું નથી લખે—

વૈદશાસ્ત્રી ગિરધરલાલ કલાનજી,

મું, પોણકા-૯ અમલવાડ.

ભવિષ્યની ભાગ્યદેવી.

મનુષ્યજાતિએ પોતાનું ભવિષ્ય મુધાશવામાટે મજબૂત કરીર
અને દૈવ મન કરવાની ખાસ જરૂર છે અમારી પ્રવૃત્તિ પ્રતાપી—

મદનમજરી ગોળીઓ

જ્ઞાતે ધાતુઓને પોષણ આપી શરૂ રહે મજબૂત બનાવે છે અને
ઓજા નામના ધાતુને વધારી મનાજી પ્રાપ્ત કરાવે છે અને તેથીજ
તેને ભવિષ્યની ભાગ્યદેવી એમ કહેવામાં આવવામાં આવી છે તે
લોહીને સુધારી તેમાં પુરતા વખતે કે જે વિન વધારી તેને ધટ
બનાવે છે પેશબ અને રમખંડિતા વિનાવને અટકાવી રતબનશક્તિ
તથા રમરશક્તિને વધારે છે પાટ દફિ ન સુધાર દરતન સાદુ લાવે છે
માનવતુઓને મજબૂત કરી કરી ન કરાવ બનાવે છે એટલુંજ નહિ
પણ દરેક પ્રકારન ગેના નસ કરી ખરૂ જીવ કાયમનું પુરવણ
જશે છે કિ ગોળી ૪૦ નાં ૩મી ૧ નો ૩ ૧ અંક

વધાર દડકત જાણવા માટે તાનમંડિત મહત્ત્વ અમારૂ ૨૦
દવાઓનું રહસ્ય કે લાગે અજવી વાણે દ ક રોગ માટે સલાહ પણ
વધનમંડિત મહા હ લખો—

રાજવધ નારાયણજી કેશવજી,

હેડ ઓફીસ—ભાનનગ -કાશિવ વાડ આ ચ—૧૮૭ કાલબાદેવી રોડ—મુબમ

ચતુર્ની
પરીક્ષા
કરો

સિદ્ધ વીસાયંત્ર
ચાલીનું તાવી

નકલીવાઓથી
સાવચેત
રહો

તવ કોઠાઓમાં અમૃત્ય રતન

આ તાલીબના પ્રભાવથી મનુષ્ય વચ વાવે ધારેલ રચને પ્રેમ બધાયે મુકેમાઓ વને
સધર્મ કાળોમા જાત મળે છે ચતુર્ન હાવી સજાવજ કલાવ કાવ કે નુકસાન યતા
નથી દ્રવ્યની પ્રાપ્તિ થાય છે, પુત્ર પ્રપ્તિ થાયજ મહાના ક્ષા યા છે પ્રેમવને
રેની પીડા મરે છે અને જાણીતા રોગવોર પાડાઓના શાંતિ ચાવે છે

કિમત—૧-૫-૦

આત્રી ન ચાવ તે પાણી રાખવામાં આવશે

નોટ—પરદેશ ભયેત મનુષ્યનું આવવું ૬૦ મળવું વનફે કાવ રવનમા જલુધ ક ર
લીર્થનાત્રા, રિલપ્રાપ્તિ પરિણામ પાસ થવું આ સત્તુ હપર લખેલ વિહવીશા
વત્રથી કિ ક વા સાદતા હા વે જે સહ, ર ૨-૭- તથા—

ભુગુમહિલા—ત્રણ જ મળી હાજીત જાનમા આવ કિમત રા ૨-૭-

વધ દુષ્—કરવ ના રા ૧-૪-૦ કાશિવજી હુપનું નમ લખા—

P ndis Ayodhya પ્રકિત અધ્યાત્મપ્રસાદ, અધ્યાત્મીજીવણ,
(prasad J. G. hi) કે—૧૨ જલવજીનું મહિત—સાગર દરખા
JH No1 (Caroo 01) મુ અમી

સુખી જીવન અને આત્મોન્નતિ.

આત્મોન્નતિમાટે શરીર મજબુત નિરોધ અને ધાતુ પુષ્ટ હોવી જોઈએ કારણ કે વીર્ય એ શરીરનું જીવન છે અને સુખી જીવનમાટે તેની ખાસ જરૂર છે એવા જીવનરૂપ વીર્યને અત્યંત કે પ્રમાણથી અથવા ખીજા ગમે તે કારણથી દુરુપયોગ થવથી શરીર અશક્ત એકરો નિરતેજ અને ચિત્ત ચિતાવુર થઈ જીવન દુષ્ટી બની સમાર અસર લાસે છે અમારી-

વીર્યવદ્ધક ગુટિકા.

ના સેવનથી સારીરીતે લુખ લાગે છે શરીરમાં કંઈ તથા વીર્યનો વધારો થઈ તે વધે છે વાત પિત્ત તથા કફથી પે. થએન રોગોનો નાશ થઈ રામાન્દરામાં થતી શરીરની ખરાબી અ કે છે

કિંમત ૪૦ ગોળીની ૧ ૭ મીના ૩ ૨ ૦-૦

મૂલ્યના-સ્વાઓનુ મૂલ્યીવન અને રોગી. સલાહ રાખ આપ આ આવે છે

લખો-વૈદ્ય શકરરાવ ગોપાલરાવ,

ધોલકા (જિલ્લો-અમ. રા.)

રજિસ્ટર
નંબર ૧૦

આરુત્તરિકા

કિંમત ૧૧૧
પોસ્ટેજ સાથે

સખ્તમા સખ્ત માથાનો દુખાવો એ જ શીનીમા આ રામ! સધીના અને હા ના દગત ઉપર ઘાલજ અમીર! પાદો બદલજી આ ઉ મી નુ નિરોધ સચાટ અસ! ને. ઉપ તો ખાનીનીજ ના! ન-ના દુખાવા ઉપર નાદુષ ઉપચા! વીછીના ડખનો અન્વરેષ ઉપાય! ખીજા અ નેક રોગો ઉપર અમલ ની વા તરીપિ યાતરનુ અમૃતપિ દુ આજે ધરધેર વપરાય છે ૧ ૩ ૧૧૧ પોસ્ટેજ માફ કેટનાંગ મફત!

અમૃતપિ દુ ઓડીસ-નડિયાદ

અમૃતબિન્દુ

બહારા પાણી

આખના "૧, માધાનો વાલિ, નવી ફ્રેચ " ઓરલીન " ત્યાથી સહસ્રાબ્ધી
 દૂર થાયછે યજ્ઞા હેનતભરેલા સાળ થએલા પખલાઓ છે

હડ વર્ધની ઉમ્મરે તદન સાળ થયેલા બોરડનના રહીશ મી થોમસ વીન્સલોડ લખેછે—
 ' માધાના પાણિ વસડા મારે મને કહેતાં આનંદ થયે છે કે મે " ઓરલીન " નો કુપોળ કાપેા મારી
 માર પાણિ દૂર સમ હ અને હેતાં ૬૪ થાયછે કે કુ છાશીમાં જેવી રીતે સાબળા થકુ તેવા રીતે ૭૬ વર્ષની
 વડાવડયાએ સાબળા થકુડ અને તેથી બીજા સબળનાશએને નકાલ લાગેછે

આવા યજ્ઞા દાખલાઓ છે

આર રૂપિયાનો મનીઓર્ડર મોકલનાર દરે તે મોકલનારા આવશે
 આ કિ મતે બીજી રૂપિ સાચી રા નથી

એક વખત વાપરી ખાની કુરેા

ORLENE COY

Railway Crescent-West
 Croydon-Surrey

ENGLAND

ઓરલીની કમ્પની

રેલવે કે સ ટ-વેગટ કોલેક્ટન-સરે

ઇંગ્લાંડ

અધિપતિ-શકરલાલ મણિરામ ગોવિંદજી બાં

અંકુશ

[અંક નીચું]

અંગ્રેજી

[અંક ૮ મો]

મુગ્ધ બાલની ।

વાર્ષિક લવાજમ હિંદ માટે રૂ ૨-૮-૦

” ” રશાવર માટે રૂ ૩-૦-૦ પોસ્ટેજ સહિત
જામનગર—કાઠીઆવાડ

દેવનું બાલામૃત.

બુઝોની! આ બાળક કેવી દોઝથી
મનુ બાલામૃત પી જાય છે

બાળકને તદુરસ્ત અને બળવાન
બનાવવામા આ બાલામૃત રૂંધે
નારવાબનામજુ દરીએ હીએ

કિમત બાવી એકના આના ૧૦

દેવસદિતા કુળક મગારા ને મફત
મે નવામા અવે

હી હી નવાહી,

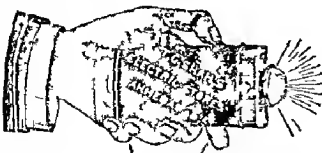
ધ ૪૧રી આનવાનર-બામનગર

૧૧ મ હી રોની આપે તેમ

વિજળીના દીવા

ટેનીમરીક એ મ

૫૦૦ 1000 1

નાના ગજવામા
રાખી શકાય છે

મિતિ મિત નધારવી નથી

૧ - ૧ નવા ૧ પેન ૧ ૮ આના
૨૧૨ ૧૦૧ ૧ ૧ પોરેજ આ ૧

દી જ ગાહજ, કનેકટિક સ્કોસ

એક આ ૧ આવતા ૧ સેટે
લાખપકાર રોશની થાય છે

થી આપ દયાનવાજ મ
ને હી નાન અને ત્રાજ આપ
દ આવતા ૧ ૧ ૧ રી રોશની

દે આરીસ-ગોળીય મુખ ૧ ન ૪

નાય આરીસ-ચાર રસ્તા-૫ થ હવા-અમદાવાદ

થાય છે

સજીવનામૃત ઔષધાવયમા બનાવેલી—

તાવ તથા કોલેરાની ગોળીઓ.

હિંદુસ્તાનની હવાને અનુકૂળ પ તો, કદીપણ આલી નહિ જાય તેવા હિપાય એક વખત મોતના પળમાંથી છુટલું હોય અને અમરપણુ ધારણુ કરુ હોય તો આ અમારી બનાવેલી તાવની ગોળીઓ વાપરો. આ ગોળીઓ સર્વગી જાતના તાવ તથા તેજના ઝેરનો એક મ નાશ કરેછે. ઇન્ડુ મેન્ડા મલેરિયા નેમુનિયા ટાદીલા ગરમ એજીંતરા ચોથીઆ પ્લેગ જાતના તાવને માટે આ ગોળીઓ ધણીજ અડમીર છે. કિ ગોળી ડર ની ડબી ૧ નો ૩. ૧ કોલેરાની ગોળીઓ ઝાડો તથા હાતીમાટે અકસીર છે. કિ ગોળી ડરની ડબી ૧ નો ૩. ૧ વાપરવાની રીત ડબી સાથે આવશે.

સધળો પત્ર વવહાર અમારા એજન્ટ સાથે કરો.

સોલ એજન્ટ	} વૈ. ગાહ શીવજી બેઠાભાઈ
શાહ બેઠાભાઈ રતનગિ હ મોઆયા	
બુમ્સેલર	
ટે માડવી મસજીદ પુર કંપર	
મુબર્ક ન ૩	} પ્રોપ્રાઇટર—સજીવનામૃત ઔષધાલય હેડ ઓ—નાગલપુર ૬૨૭ પોસ્ટ—મોડીવી આય ૩૨૦—માડવી બંદર

સજીવનામૃત સેરાજ નામનું પુસ્તક મફત મે. નવામાં આપશે પોતાનું નામકામ ઠેકાણુ શુદ્ધ અમરે અમારા એજન્ટને લખો.

માગ મરહોને માટેજ

સંસાર સુખમા અજાયબ મદદ

પુરુષ રત્ન ગોળીઓ

આ ગોળીઓ કાષ્ઠપણુ પ્રમરથી મદ પડેતી શક્તિને પ્રદીપ્ત કરે છે સુસ્તી કમતાકાતીને દૂર કરી પુરપરવ બક્ષે છે ફક્ત પાચજ દીવસમા એટલે ચમત્કારીક શુભ જતાવે છે.

કીમત ગોળી પાચનો રૂ. ૧.

એ એમ જ હબ્બુરી

ઝાંખાગજર—મુરત

અગ્નિનો ધામ્તી વગરના, ગજવામા રાખવાના

વિજળીના દીવા

ELECTRIC POCKET LAMPS

તેવ કે દીવાસળીની જરૂરગર ફક્ત એક ચાપ ખસે. તાજ રોરાની થાયછે કિમત—રૂ. ૨૫, ૩૫, ૪, ૫, ૬, ૭ અને ૮ પોરેજ ૮ આના, સ્પેર બેટરીનો રૂ. ૧ ઠેકાણુ—સી ગોવિંદ એન્ડ કંપની—અમદાવાદ.

THE
Indian Commercial Museum and
Intelligence Bureau

RAJKOT

Kathuwar—India

This Bureau aims to promote and consolidate Indian business with various parts of the British Empire and friendly countries puts its services FREE of CHARGE at the disposal of respectable firms and furnishes Agents Agencies, Addresses of Exporter Importer Manufacturers etc

This Museum exhibits Indian and foreign merchandise samples and articles of reference on its premises keeps up correspondence with various commercial & industrial bodies inland and abroad exchange printed matter undertakes distribution of sample and advertisements furnishes enquiries and reports translates catalogues and price lists into various Indian languages and supplies information for the inland raw products etc

NOW IS THE TIME TO INCREASE YOUR TRADE

— WITH —

ASIA.

The Indian Directory and Year Book containing a mass of very useful information regarding the Government Native States, trades and industries of India Illustrated with photos of ruling chiefs and gentry Price Rs 25 or £ 2/

The Directory of Merchants and Manufacturers in India This edition contains not only the addresses of Merchants and Manufacturers in India dealing in each class of goods, classified in alphabetical order but it also includes various useful facts and figures concerning Indian trade and industry with patent and design acts interesting account of Native States and Political divisions of India and up-to-date list of Societies, Hospitals Colleges, Schools Newspapers Clubs Physicians, Libraries and other information not accessible in customary Directories Price Rs 10 or 15 Shillings

The Indian Mercantile Directory, containing carefully selected lists of Leading Business Houses located in various commercial and manufacturing centres throughout India, Burmah, China, Straits Settlement etc Price Rs 10 or Shillings 15

The Mercantile Directory of Japan, giving the names of the Merchants Manufacturers, Exporters, Importers, Agents & Industrial Establishments located in Japan with notes for tourists use Price Rs 10 or Shillings 15

PROPRIETORS —

LAXMICHAND DOSSABHAI & BROS

Head Office —

RAJKOT [INDIA]

લૂટો માટીની કિંમતમા સોનુ લૂટો

પેન્ટ રાસકોપ સિસ્ટમ ડેનુ ઘડીયાળ નિયમિત ચાલનાર માટીમાં ચાલતાં પશુ ૩
કલાક સુધી બધ નથી પડતું આવા મજબૂત ઘડીયાળની સાથે ૨ ચીજો અને મૂલ્ય
આપી રતા છીએ જેવી કે—૧. જીરાક મોજાળ ગટર રમાલ દેવદત્તનનો વીંગી બગ્નને
સદ બસ સક્તિની દવા બાલ (દમેદને માટ) ઉત્પાદાની દવા દત્તમજન પીતળને
પોકેટ ગ્લાસ તજ ન સા પેનથીલ પેન સરકારી કાક કાસિયી અત્તર વગેરે કિ રા ૧

મોટી ખબર વાચો, પીતળના બગીસ રમકડા

૧૯૨૬

કિમત રા ૪ ચાર આ સદ જોવાથીજ મનને તાલુખી થશે કે આની સાધારણ
કિમતમાં આવો મજબૂત સગ કેમ મળી શકે? પસંદ ન આવે તો પૈસા પાછા બચ્ચાએને
આપો દિવસ આનંદમાં રહેવા માટે તેમને દસાવવા માટે તરત મળે લાખો સગ
નેચાણા છે ૪ નજની કિમત ૧ ૫ તથા ૧ તરત ખરી કરો

પડિત આનંદ મગલ-મથુરા

આનંદમગલ-મથુરા

આખા હિંદુસ્તાનમાં વખણાયેલો

વાળા કાળા કરવાનો

પ ક્કા ક લ પ

આ ૬૧૫ સુછેતા તથા દાનીના સફે વાગને લાગડતા તે પાચળ મિનીટમાં સુ ર
કાળા થઈ જાય છે વાગના શોખીનોએ યાદ રાખું કે એની બરોમ આજ કોઈપણ
કલપ નથી આ કલપ વાપરવામાં સહેલો છે સોરમમાં ગમતો છે મુશ્કેલીમાં બક્સીર
છે રત્નમાં પાકો છે અને કિમતમાં સરવો છે કિમત રા ૧-૪-૮ દયાનંદ ખચ જુડ

બાહરગામમાં એજ ટો બેઝએ છીએ

મેસર્સ નવરત્ન એન્ડ સન,

૧૮૮ કાનગાદી રો—મુબઈ ૨)

તાલના આ મળા પ્રે ના સમયમાં
નિરાધાર થયેલા

અને આ મારો દાનપ્રે બાઈ

પ્રેમજ શ્રીમત નદિ

પા

વિના એ શ્રીમતના

પગ

દવાલની ગણના પેસાએ

પ્રે ના દાનધીજ

ગર્યા છીએ

વળ

તાનાજ શ્રીમત હિ

પગ

વિના પરા શ્રીમતો

જ

નિની સાચી શ્રીમતાઈ

ખતારી

મમા તેના અને અનાયો

ત્યાને

રોજની જ નવમા દમો

નવતા

તેમણે ૧૨૭ રૂપિયા—

મની-હિટ અનાયાત્રમ,

નદી ગા

ભવિષ્યની ભાગ્યદેવી

મહુધ્યશ્રુતિએ પોતાનું ભવિષ્ય સુધારવામાટે મજબૂત શરીર અને દૃઢ મન કરવાની ખાસ જરૂર છે. અમારી પ્રવૃત્તિ પ્રતાપી-

મહનમજરી ગોળીઓ

સાતે પાતુઓને પોષણ આપી શરીરને મજબૂત બનાવે છે અને 'ઓજ' નામના પાતુને વધારી મનોબળ પ્રાપ્ત કરાવે છે અને તેથી જ તેને ભવિષ્યની ભાગ્યદેવી એમ ઉપમા આપવામા આવી છે તે બોહીને સુધારી તેમા પુરતો વધારો કરે છે. વિષ ને વધારી તેને ધ બનાવે છે. પેશાબ અને સ્વપ્નમાં રના નિર્મસાવને અટકાવી સ્તબ્ધશક્તિ તથા સ્મરણશક્તિને વધારે છે. ૫ મનશક્તિન સુધારી દરતને સાફ લાવે છે. નાન તપુઓને મજબૂત રી શરીરને કઠોર બનાવે છે એટલું જ નહિ પણ દરે નખરના ગિતો નાશ કરી ખરૂં અને કાયમનું પડપાન બસે છે કે 11ળી ૪૦ ની ડબી ૧ નો ડા ૧ એક

વધારે હકીકત નજીવા માટે તદનમજૂત મલગુ અમારૂં ૨ નાઓનું મોટું કટલોગ મળાવી વચો દરેક રોગ માટે સત્તાઈ પણ ત નમરૂત મલ છે લખો -

રાજનૈઘ ના ૧૫સુછ કેસવછ,

દે ચોરીસ-૧૫મગર-૧૫િયાવા ખા ચ-૧૮૭કાન મદેરી રા -મુ ૧૭

સત્યની
યરીયા
કરો

સિદ્ધ વીસાયન
ચાહીનું તાવીજ

નમ્હીયાઓથી
સાવચન
રહો

નન પ્રોહાઓમા અમૃત્ય રાન

આ તાવીજના પ્રલાનની મનુ ૧ નસ યાયછે ધારેલ રયો પ્રેમ ૧ધાયછે મુક માઓ વચો સધળા કામોમા રાત્ત મગેછે ચતુર હાવી સકાયછે કનાર કાય કે નુ ચાન થના નથી દ રની પ્રાપ્તિ ધાયછે યુગ પ્રતિ ધાયછે ગભાની રક્ષા યા છે પ્રેમવો રેતી પીડા મગેછે અને બાગકોના રોજમગેરે પીડાઓની ગતિ ધાયછે

કિમત-૧-૫-૦

ખાના ન ધાય તેા પાછુ રાખવામા આનશે

નોટ-પરદેશ ગયત મનુ પનું આવવુ ૧ મગનુ થનારૂ કાય રજનમા જજીમ થ નુ તીયવાત્રા, વિદ્યપ્રાપ્તિ પરિણામ પસ થનુ આ સંઘળ ઉપર લખેલ સિદ્ધવીસા ૧ નથી સિદ્ધ કરવા ગદના હો તે બે સદિન ૧ ૨-૭- લયા-

ભયુસદ્ધિતા-૧જી જ મતી દરીકન પાનમા આવે કિજીત રા ૨-૨-

વપ ફળ-રવાનો રા ૧-૪- દાર્પણ પ્રપનું નામ લખો-

Pandit Ayodhya

pra ud Jyoti hi

JHANI (Corrected)

પદિત અધિધ્યાનસા, જ્યોતિષીમુદ્રાપા

૧-૨-૧૨ બનવજીનું મદિર-તાગર દરવાજા

મુ છાસી

જેની આખી દુનિયામાં જોડી
નથી અને જેને સોના
રૂપાના આઠો મળેલા
છે, એવું
→ આ ←

ઓ ટો મો હી ની

વાપરના ચુકતા નહિ.

આવા હરીફાઈના કામદીના પ્રસંગમાં પોતાની
હિતિને ઝળકતી રાખનાર માન આ એકજ
સે, છે, વાપરી ખાતી કરે.

જરા એનો અને વિચાર કરો કે બનકે ભવતા તેલો
વાપરી તમારા બાલો સફેદ થઈ ગયાછે અમારૂં આ—

રો ખી ની યા તેલ.

બાલને કાળા તથા મુવાળા બનાવે છે તેની વ્યત્તરની

માન-મ મામાલ- ખુશો તમારા મનને ખુશી કરાવે

બમ છે કે બા એકનો ડા ૧

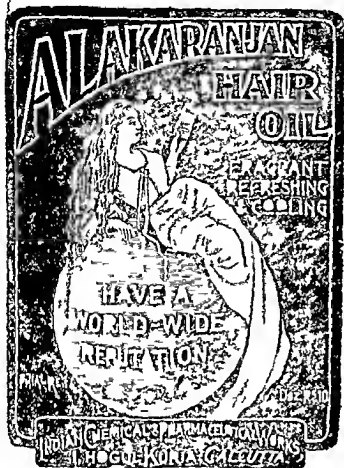
તા કે મ મા આનાના રંગ }
ખી વાથી રોખીનીવાતેતનો ખુનો
મકલ આપવામાં આવશે

મોહિની એમન્સી

જુમામરછદ—મુ બઈ

“આ તેવ મેસર્સ કરસનદાસ લઘુ (રાજે ટ રોડ-ગામનગર) ને ત્યાથી મળશે.”

અલક-
રંજન
તેલ.

બહુજ ખુશખોશર સુ
વાસિત તેલ વાળને ચ-
ચકિત બનાવે છે અને મનને
પ્રફુલ્લ બનાવે છે વાળ ખરી
પડતા અટકાવે છે અને
મગજને શાંત કરે છે

એક શીશીના રૂ ૧૦-

ત્રણ શીશીના રૂ ૨૮

એક ડઝનના , ૧૦૦-

અરઝીના (અરઝીના)

જીવાનીમા યતી લયકર બૂતોને અગે યતા લોહીના બજારમાટે સર્વોત્તમ છે
ચામડીના રેક રોગનો નાશ કરી લોહી સુધારવામાટે એક છે આર ઔસની શીશીના
રૂ ૧-૧૨-૦ ત્રણ શીશીના ૫ ડઝનના રૂ ૨૦ એક રતલના રૂ ૬-૮-

અવરીન

શારીર અને માનસિક નબળાઇને દૂર કરવાનું મૅનિક છે હરકોઇ જાતની
નબળાઇને દૂર કરી સ્મરણ્યક્રતો સતે ૧ મે છે નબળા તદુરસ્તીને બળવાન બનાવી
રોગોષ વારણથી ક્ષત્પલ યથેદ અલખતેદાવે છે ૬૪ ડોઝની શીશીના રૂ ૧- ૦
ત્રણ શીશીના રૂ ૨-૧૨- ડઝનના રૂ ૧૧ ૨૫૬ ડોઝના રૂ ૪-૮-

ઇન્ડિયન કેમીકલ એન્ડ ફાર્માસ્યુટિકલ નર્કસ

ટેલી એન્ડ્રેસ- અરઝીના કલકત્તા

૧ હોગત કુરિઆ-કલકત્તા

એન્ડ ૮-૬૫૬૪૫ મેગીક-૧ એ સરખમ્લ રોડ નં ૮ બેક રટીટ કોટ-સુખડ

અત્તરાંના નવીન કારખાના

સદ્ગૃહસ્થ હા, આમચે કારખાનાત સર્વ પ્રકારની શુદ્ધ
ચંદનાચે તેલાવર ઘનઢેલી અઘરે, સુવાસિક તેલે, ગુલાબજલ,
કેવડા જલ, અર્ક મુરબે, તથાશુ વગેરે સર્વ માલ માફક
દરાઠે સારીના મિલતો, તરી એક વેલ અનુમવ ધ્યાવા
અતરે

ગુલાબ, કેવડા, ચમેલી, રસ, જૂહી, હીના, મુરગી,
માલતી, ખાવા, કૈંદૂ, સારા, શેવરી હયાદિ દર તોલ્યાસ
૦||| = આળેપામ્ન ૧૫ રૂ પર્યંત
તેલે

વેળા, ચમેલા, મોગરા, ગુલાબ, મસાલા હયાદિ દર
શેરાસ રૂપચે ૨-૧૫ પર્યંત

તથાશુ દર શેરાસ

રૂ ૨ ૪-૧૦ ૨૦ ૩૨ પર્યંત

મોટા કેટલોગ ફુલટ પાઠક

માલનલાલ વિશ્વનાથ, બનરસ મચંદ, મુ કલોજ સિટી

૧ રૂપિયે કાંઈ વધારે નથી

મનોવિકારના સપાટામાં સપડાઈને શરીરે સતતવીન થયેલા તરણો ? તમારી પાનન
સ્થિત મદ ધડવાનું દસ્ત સાફ ન આવવાનું હાથ પત કુખગા ધડવાનું, કમર કુખ
વાનું શરીરમાં ઝીણોઝીણો તાવ રહ્યા કારવાનું કારણ શુ તે જાણો છો ? તેનું
કારણ ધાતુપાતજ છે તમે તિયાર કરતા હોયો કે હવે શરીર સાફ કેમ થાય ?
—પણ નિરાસ થયો નહિ

એક રૂપિયે એ કાંઈ મોઢોળી વાત નથી અમારો ધાતુપાતિક પાક
ખરીદો અને તે ૨૧ દિવસ અનુષ્ઠાન થાય ખાઈને તમારી તબીબતમાં કેવો
સુધારો થાય છે તેનો અનુભવ લ્યો. તમારી તબીબતનો સુધારો તમને પોતાનેજ
માનવ પડશે

ખરેખર ? એક રૂપિયે કાંઈ વધારે નથી માટે અનુભવ લ્યો પી પી
અર્ચ ધાય આના થશે

Aryasushadhalaya—MIRAJ

આર્ચાધવાવધ—મીરજ (S M C)

વાડીલાલ મુળજભાઈ-લીંબડી

સુસરસમા કરસ

એક આઉસ પાણીમાં એક રીકરી નાખવાથી ઉત્તમ
શાહી બને છે રીકરી પાણીમાં એકદમ મરી જાય છે શાહી
ટાકો મિનકુલ બગાડતી નથી એજ ટો જોઇએ છીએ
જે મિત્ર બી એ

મેનેજર થી સનરાઈઝમે યુ ક પતી

୪. **ସିଦ୍ଧାନ୍ତ** ଓ **ଆଦେଶ** ଗ୍ରନ୍ଥ—କୃଷ୍ଣା

तदन भजत। “वैद्यकीय स भति” तदन भजत।

પોતાના ઠોઠપથુ રોગને માટે ખરેખરી અને સવિસ્તર દર્શીત પત્રથી લગી જણાવનારને મેલક સાંચાલુસાર “વૈદકીય સમતિ” તદ્દન મફત લખી મોકલવામા આવે છે

અમારી સત્તા પ્રમાણે વર્તવાથી અને આપવું સેવન કરવાથી દરદીઓને શુ હાયે.
અને તેની ખાત્રી એક વખત રજમા મનાથી અથવા પત્થારા પુછાવી જોવાથી થઈ શકશે

જવાબને માટે અર્ધઆનાની ઝેમ્પ બીજવી તમામ પત્ર વ્યવહાર ખાતગી રા મરાયા આવેછે
અમારા ઔપાસાયર્મા પ્રત્યેક રોજને માટે સાસ્ત્રિશિદ્ધ અને અનુસૂત ઉત્તમેત્તમ બોધધો

શ્રુમેશ્વરે માટે તૈયાર રા મનામા આવેછે વધુ રિગત માટે અમાર પ્રાર્થસીરીસ્ટ મ ગાવી વચ્ચો
વૈદ્ય કાલિ રસ વિ પોપટભાઈ શાસ્ત્રી

આરોગ્યકર ઔષધાલય

જામનગર--કાઠીયાવાડ

नेत्ररक्षक अञ्जन

शर्तिया २१ वर्षका परीक्षा किया जा फुली मोतीयात्रिन्द धुध जाला मादा वका रत्तोंद, तिभिर, नालूना सुखी खुजली, मासपृद्धि आदिका जडसे खो देता ह कीमत फी खीन्की १) व ॥ ४ ॥ नमूना ॥ का टिकट भजनेसे मुफ्त भेजा जाता है

एजेन्ट चादियें—प्राफेसर मुनीलाल गुप्त, इराबा सु पो

અમરત્ય મુનિએ પોતાની સ્ત્રી લોપામુદ્રાને હેલુ

“ માન સતી થ ”

લેખક—શ્રી માર્કેન્ડાર કદ્દાનજી ટ્રિવિ

પવરચાપક—શ્રી સુખોદિની સલા—રાજકોટ

ત્રીય યાત્રાનો મહિમા આપના ધમ પુ
રતંગમા બટુ સારી રીતે વધુ વળા તેના ચાર
નકર કલા છે— કેવળીય પિતૃત્રીય મનુ
બ્યત્રીય અને અગ્નિત્રીય આજના વિદ્યનો
(માનસત્રીયનો) સમાવેશ આત્રીયોમા યથા
અધનદા બાલુએ રાખી પવરારદષ્ટિએ
લોકેએ તેો આ રે ત્રીય અને અગ્નિના
છે એટલુજ નદિ પશુ તની સાચી સમજ
ધ્યામાં ઉતરે તેો સનતુ અવ ન નજ
થાય પરતુ દાન આપણે ટુકી નજરે ત્રીય
એટલે પાછપુ નવાના ધામમાં નુ એમ
સમજાએ છીએ એ અસક ત્રીયો મુખ્ય
અનાય છે પરતુ નવસો નવાડ નદીએ
દેટલાક લેવા પવતો મોટા ના
તળાન અરખ્ય વક્ષ અને સમુ કાળના સ્થળો
રે ત્રીય દેવાય છે તેનો સરવાળો રીએ
તો સેકાની સખ્યા યથા તપ મુખ્ય ત્રીયો
નાશી કાંગી અરોધ્યા મથુ । દ્વરિકા
ગંગાચા ન્યાદિના માદાત પ સૂત
તેમજ પ્રા ન આરામા ગદપદાર્પે નમાર્માં
છે તેમા ન્યાયુ છે કે ત્રીય કરવાની
ચિત્તશુદ્ધિ થા છે, પાપ બને છે સતતિ
સપત્તિ-યથ અને આયુષ્યની વૃદ્ધિ થાય છે
અને સ્વાસ્થ્યના અવતાગ અથવા જ મ-

મરણના પેગ ટળી ચલધર્મ મુક્તિ અમર
રતંગપ્રાપ્તિ થાય છે નરાનર સમજને ત્રીય
સ્વામા આવે તેો આ કથનમાં કશીપજ
અનિચયોદિત નથી છતાં એને વિશેષ નદા
નથી તેને પશુ અટુ તો સ્વીકારતુ જોઈશે
ક યાત્રાના સ્થળોમા સ્પૃષ્ટિસા યં વિશેષ છે
અને તના શનયી અથવા અવનોકનથી
પ્રધગી લીલાની ગાપ અત કરજીઉપર પડે
છે અને તેથી શારીરિક તેમજ માનસિક
શક્તિનો રિમસ યથાવિના રહેનો નથી,
અથાત્ ચિત્તશુદ્ધિ એજ ત્રીયા નનો પ્રધાન
હેતુ નેવાથી એક વેળા સતી લોપામુદ્રાએ
પોતાના રનામી અમરત્ય મુનિને પુછ્યુ કે
માનસત્રીય પેટન શુ તેની મને
સમજ પાગે ત્યારે મનિ હે છે કે —

ગય ત્રીય કમા ત્રીય ત્રીયમિત્રિયનિમ્મદ ।
મવમૂનદયા સાથ સાયમજ્ઞવમેવ ચ ॥
દાન સાધે દમસ્ત્રીય સત્તોયસ્તાયમુચ્યતે ।
બ્રહ્મચર્ય પર ત્રાય ત્રીય ચ ત્રિયગાનિતા ॥
જાન સાધે જ્ઞાનસ્તાય તપસ્વીમુદાહૃતમ્ ।
ત્રીયાનામપિ તત્તાય વિપ્રદિગ્મનચ પરા ॥

નિત્ય સાનુ મેલતુ કામા રાખવી ધૃદ્ધિ
એને કમજે કરની નાણી માનપર દવા

જોવું, પ્રિયવચન જોલવા તેમજ સતોષ અને
સ્વરણતાપૂર્વક વાતવું તે માનસતીર્થ આ
તીર્થોનું સેવન કરવાથીજ શુદ્ધિ મળે છે વળી
સુપાત્રે ન અને અખડ ક્ષત્રચર્ચ એ પણ
સર્વોત્તમ માનસ તીર્થ છે

ન જલાપ્તુતદેહસ્ય સ્નાનમિત્થમિષીયતે ।

સ સ્નાતો યો દમસ્તાત ગુચિ શુદ્ધમનોજલ ॥

શરીરને નહવાવનાથીજ સ્નાન મધુ કહેનાય
નહિ, પણ જે દમસ્તાત થયો એને ધિયોને
વશ કરી રાગદ્વેષાદિ રોગોને દૂર વધા અને
તેથી જોશે અત કરણ શુદ્ધ મધુ તેજોજ
તીર્થસ્નાન મધુ એમ જાણવું કેમકે કેવળ
અજોશ કરવાથી નહિ પણ અત કરણ શુદ્ધ
કરવાથીજ પાપરહિત થનાય છે અને તે
માટે જ્ઞાન વીરજ અને તપશ્વરતા પણ
ચિત્તની શુદ્ધિ એ સર્વોત્તમ તીર્થ છે

યો ડુષ્ટ પિપ્પુત્ર વ્રસ દામિકો વિપયાતમક ।

સર્વતર્થેષ્વપિ સ્નાન પાપો મલિન ણ્યસ ॥

ધન સધરનાગ (લોભી) પરાધા ગુણની
અવગણન કરનાગ (નિ) બી નતે દુઃખ
દેનાર (નિર્દય) પોતામાં આવડત નહિ જા
ખાની ડોળ કરનાર (દંભી) ને પાપનાસના
જેના મનમા રહી છે તે (નિપટી) મતુ ૫
ગમે તેમલા તીર્થમાં જઈ હાથ આદ્ય સરાવે
કે જોજન મરાવે પરંતુ તે કદી શુદ્ધ થતો
નથી

નાવતે ચ દ્વિયતે ચ જલ ધેવ જલકલ ।

ન ચ ગચ્છતિ તે સ્વગમવિદ્ધમનોમગ્ન ॥

ચિત્તમન્તગત દુઃહ તીથસ્તનાન્ન ગુપ્તિતિ ।

સ્વતોષ જલેષાત મુરાભાઠમિવાગુચિ ॥

દાનમિજ્યા તપ ધાત્વ તીથસ્તેવા શ્રુત તથા ।

સવાળેતાયતીયાતિ યદિ માવો ન મિર્મલ ॥

મગર માળના કાચબા, દેહકા ધત્વાદિ
જળજળુઓ જળમાળ જન્મે છે ને મરે છે,
પરંતુ તેની ઉત્તમ ગતિ થતી નથી, હાઝ જેમ
મેઘાર ધોવા જતા શુદ્ધ થતો નથી તેમ જોના
ચિત્તમાં હિપર કહેલા દુઃશુભો રહેવા છે તે
મે દેહો તીર્થ મા સ્નાન કરે તોપણ શુદ્ધ
થવાનુંજ નહિ વારતે ચિત્તની શુદ્ધિ તથા
પોતાનું કર્તવ્ય સમજવા સર્વેજી સદા
ન્યાસ કરવો

સતીના મનનું સમાધાન કરતા વળી મુનિ
કહે છે કે — મહારથી હાથ પોત શાશ્વત
નવણ કરે, જીદી જીદી તરેહના દાન દે ને
યત-તપ-તીર્થ એ સવળુ કરે પણ કોઈ
ધર્મિનિમિદ્ધ અથવા મનોજમ ન કરે તો તે
સર્વ આચરણ નિષ્ફળ યાય છે, વારતે ધર્મ
ઓને કમળે મરી સારાં વર્તે તેને સદૃશી
પ્રેમ અને પવિત્ર જાણવો

નિઘ્રીતેદિયપ્રાપ્તો યત્ર ચ વસેતર ।

તત્ર તત્ય કુલ્લેત્ર નૈમિષ પુષ્કરાણિ ચ ॥

યાનૂતે જાનજલે રાગદ્વેષમલાપદે ।

ચ સ્નાતિ માનસે તીર્થે સ વાતિ પરમા ગતિમ્ ॥

અને એના મનુષ્યો જ્યાં વસતા હોજ
તેજ સ્થળો અરેખાર કુલ્લેત્ર નૈમિષપુષ્કર
અને પુષ્કરાદિ તીર્થ જાણવા આ માનસ
તીર્થો ભૂમિના તીર્થોની પેઠે મનનાચક હોવાથી
ગય-પરથી મળ રહેતા નથી એ તુજ નહિ
પણ ધ્યાનથીજ પવિત્ર કરનાર અને મનનારી
એટલે તેવિને કહેની રીતે વાતતા અવગણ
ઉત્તમ ગતિને આપનાર ઇ

રાજા જનકે એજ પ્રમાણે તીર્થનો મહિમા
 મૂલ્યે ત્યારે લોમશ નામના ઋષિએ કહ્યું કે
 આ જગતમા સત્ય સતોત્ર દયા અહિં સા
 અદ્રોહ અદ્વા, વતિ કોમળતા ઇત્યાદિ
 માનસતીર્થકિરતા અથ કોઈ તીર્થ ગદિય
 યુ નથી વે મા દાન ય ન (શાસ્ત્રનો
 અભ્યાસ) તપ પવિત્રતા સેવા તથા નવલ
 એટલાને તીર્થ ગણ્યા છે એનું નહિ પણ
 જેનું મન નિમજ્જન તેમા સત્ર તીર્થનો વાસ
 વણ્યો છે વારતે તેમા સ્નાન કરનાર પરમ
 ગતિને પામે એ નહીં જાણુ સુગંધી ચંદન
 નાના પ્રકારના ધુપ ધૂપ દીપ નવેલ ને
 નૃત્ય-નાચનથી વિષાદ્ય પામતા નથી
 પરંતુ પાપરહિત નિર્મળ ચિત્તવાળા હોયો
 થીજ પ્રસન્ન થાય છે પરમહસ રમકૃષ્ણ
 કહે છે કે —

માતા મળામન તીર્થ પિતા તીર્થ પુત્ર પુત્ર ॥

એમ વ્યવહારમા પણ તીર્થરૂપ લખાતા
 માતા પિતા સાથે સસરા નવા સદાગરૂપી
 મત્સ્યતીર્થની સેવા કરી તેમનો પ્રેમ મેળવવો
 અશ્વિનપર્વા દામ ધણો મતરેર આવે છે
 તે એટલેસુધી કે કોઈ દુષ્કારથી ચમત્કાર
 દેખાડે તેને પણ ગુર કહી ગુણીજનો નમસ્કાર
 કરે છે પણ એ તો ઉડતી વાણી છે તેમજ
 સરદતે ચેતીય ગુર કરી લુહી લુહી બાજવોથી
 એમ જ્ઞાન મહલુ કહ્યું તેમ પ્રોક પદાય માથી
 મહાન અથ શોધી કા વે એ તેનું લક્ષણ છે
 પરંતુ ગુર ચંદના નય પ્રમાણે તેમના
 જેવા લક્ષણો જોઈએ તેવો મહાત્મા સુદર
 કાસજ કહે છે કે —

(૭૫૫)

નિત બ્રહ્મ લયતીન નિત્ય રીતસો દિ ૫
 ક્રોધ રહિત સત્ય સાધિ સમુપ તાદિ ન નિ ૫
 અદકાર નહિ નેશ મદત સ પન સુખ નિ ૫
 શિષ્ય પરીક્ષા વિચારી જગતમહો સો ગુરૂ ૫
 જય

* * * * *

સદા પ્રસન્ન રવશાય જગ સર્વેપિ રાજ્ય
 તૃપ્તિ જ્ઞાન વિજ્ઞાન અથા પૂરસ્થ વિરાજ્ય
 સુખનિધાન સત્ત્વ માન અપમાન ન જાને
 સારાસાર વિવેક સક્લ મિથ્યાબ્રમ માને
 શિશ્વતે હૃદય પ્રાપ્તો નિષ્ઠાને સજ્જ સશ્યા
 હી સુદર સો સતગુર સદી વિદ્યાનુદયન
 વિ મયલ

આજમાનો સવ બિમુક વર્ગ પોતે
 પોતાને ગુર માની પુ નવરા કહે છે તેને
 બોળા લેકે અધરાજાને લીધે ધણો બાદર
 કરે છે પણ એથી કેવા અનથો તીર્થ છે
 તે આણે પ્રત્યક્ષ નેહએ છીને સારને ટેથી
 વ્યવહાર ને પરમાથ એજ ગુર તેવા ગુર
 ગોપવા કનુ છે કે પાણી પીને બાણી
 ને ગર કીને જાણીને

એક અનુભવી પુરુષ કહે છે કે ગુર
 કતવ્ય શ્રુતિ મે અભ્યોએ નહુ જોઈ
 આપણી પ્રાચીન સંસ્કૃતિ ॥ ગુરથી સમાજમા
 બાણીજોનું રચાન ઉત્તમ ગણાયુ છે, એ ગુર
 નહિ પણ શ્રીસ દેશના સુપ્રસિદ્ધ પેટા ના
 મના વિદ્યાને ફિલસુફને એટલે જાતજોતેજ
 અમરચાન અનુ છે માટે જ મરુના
 ગુરુથી અભિજ્ઞાન બતાવવાની ખરેખરી જરૂર

છે કેમકે વ્યાસુધી ગુણુડે આહાણુત્ત નહિ
ખીનવત્તામાં આવે ત્યા સુધી તીથેની પવિ
ત્રતા અને પ્રતિષ્ઠા કદી જળવાય નહિ વારતે
જુદેવોએ હવે ભોજન જમનાકરતા આ પા
ત્રિક નિભૂતિ ખીનવવાનું વળણ ખતાવું
કે જોડી તેમના પ્રત્યે યાત્રાળુઓનો પૂજ્ય
ભાવ કાયમ રહે અને પ્રગતિનડે તે પૂજ્યભાવ
વૃદ્ધિ પામે પરંતુ જો તેમ નહિ થાય તો
આહાણુત્ત નિધન અને નિદારપદ થઈ પડે તો
તેમાં નવાઈ નહિ

બાર વર આનતી કુલની યાત્રામાં લાખો
યાત્રીઓ એકઠા થાય છે, ત્યારે ત્યા કોલેરા
અને તાવની ખીમારી એટલી ફાગી નીકળે છે
કે તેથી હાનરો મનુ યોનાં મરણુ નીપજે છે
જ્વળી જગત્રાયજીનો રથ ફરના નીકળે છે તે
જેણા થતી ગરમીમાં મેકડો માણસો કચરઈ
હાડમાર થાય છે તે જલાકનો તો પતા પણુ
મળતો નથી એ પ્રમાણે દરેક મોટા પર્વે
યાત્રાનાં પવિત્ર સ્થળો અશ્ચર્યકર થઈ પડે છે
તેથી સર્વનું સરક્ષણ અને સમાધાન થના
મહાત્માઓ બોલે છે કે —

નિરૂત્તરાગસ્ય શ્વ તપોવન મ

એટલે ધરમાં રહી રાગ-રૂપને દૂર કરો તો
ધર એજ તપોવન અને ધર એજ તીર્થ છે

તેમ ૮ સામાય લોકો પણુ કહે છે કે ‘ધર
એજ ગયાનો કોઠો’— મન હોય ચગા તો
અરોટમે ગગા આ શબ્દો શુ થોડા અર્થ
સૂચક છે?

આપ્રત તીર્થસ્થળોમાં ભિયુકો અને ના
મના જોર દેનતાઓ યાત્રાળુઓપર જે દોર
ચતાવે છે તેથી રક્ષણુ કરવા ‘સાબુ સુધા
રક અને યાત્રાળુ દ્વિતકારિણી મહાગીઓ
સ્થાપન થતી જોઈએ અને દરેક જિજ્ઞાસુને
દેવ-શૈવ-સ્નાન-ધ્યાન ઉપરાત ખરા સ
તમદાત્માઓન સત્સમાગમનો તથા દૈવીજ્ઞાનનો
લાભ મળે એના પ્રમુખ બાધવા જોઈએ
રાજનના બદોનરતને લીધે હિમાલયથી સિ
હલદીપ અને કારિકાથી જગન્નાથજીના માર્ગ
આબાદ અને નિર્ભય છે પરોપમારી થી
મતોએ હામ હામ અનસન અને ધર્મશાળાઓ
સ્થાપન કરી છે અને અગ્નિરથ તથા આ
જગોને લીધે થોડે ખર્ચે સુગમતાથી પ્રવાસ
થઈ શકે છે વારતે સર્વેએ શક્તિ અનુસાર
તીર્થાગ્નનાગ ઇતરી રચનાનું અવલોખન
કરી મનુષ્ય જ મનુ સાચક્ય કરવું પરંતુ
તે પહેલા અભિતિ નરમાં ને બદાર ‘માન
સતીર્થ’ નું નિત્ય સેવન કરી પવિત્ર રહીશુ
તોજ જગત તાં પ્રભુ નસ ન થયેજ યશે

પત્રવ્યવહારથી શીખવાની શોર્ટહેન્ડ પદ્ધતિ

આ પદ્ધતિ છ માસની અદર શીખાય છે ફી રૂ. ૨૫ (માસિ- ફી રૂ. ૪
તથા દાખલ ફી રૂ. ૧) ઠેકાણુ—ધી યુનિવર્સલ શોર્ટહેન્ડ બરો,

દીલ્હી

સાળ જનને એજ પ્રમાણે તીથનો મહિમા
 પૂજ્યો ત્યારે લોભશ નામના મરિપએ કહ્યું કે
 આ જગતમા સત્ય સતોત્ર દયા અદિ સા
 અદોહ 'અદા, વતિ કામળતા ઇત્યાદિ
 માનસતીર્થોત્તરતા અન્ય કોઇ તીથ અગ્નિ
 યુ નથી વેદમા દાન ધનન (શાસ્ત્રનો
 અભ્યાસ) તપ પવિત્રતા સેવા તથા અવળ
 એટલ્યને તીર્થ' ગણ્યા છે એટલું નહિ પણ
 જેનું મન નિમળ તેમા સર્વ તીર્થનો વાસ
 વધ્યો છે વારંતે તેમા સ્નાન કરનાર પરમ
 મર્તિને પામે એ નક્કી જાયલું સુગંધી નદન
 નાના ત્રકારના ધુપ ધૂપ દીપ નવેલ ને
 નુન-માવનથી વિષ્ણુ દેવ પામતા નથી
 ખરૂં પાપરહિત નિમળ ચિત્તાળા છડતો
 થીજ પ્રસન્ન થાય છે પરમહસ રામકૃષ્ણ
 કહે છે કે —

માતા ગમ્યમ તીથ પિતા તીથ પુત્ર પુત્ર ॥

એમ વ્યવહારમા પણ તીર્થરૂપ લખાતા
 માતા પિતા સાસુ સસરા તથા સહુડરૂપી
 જાતીયની સેવા કરી તેમનો પ્રેમ મેળવવો
 ગુરુનામમાં દાન ધણા મતરે ચાલે છે
 તે એટલેસુધી કે કોઈ કુખરૂપી નમસ્કાર
 દેખાડે તેને પણ ગુરુની સુણીજનો નમસ્કાર
 કરે છે પણ એ તો ઉત્તરી વાણી છે તેમજ
 સુરદાસે ચોતીસ ગુરુ કરી જુદી જુદી બાલતોથી
 એમ જ્ઞાન મહણું કયું તેમ ત્રણેક પદાથ માથી
 મહાન અથ શોધી હા વો એ તેનું લક્ષણ છે
 ખરૂં ગુરુ શબ્દના અથ પ્રમાણે તેમનાં
 કેવા લક્ષણો જોઈએ તેવો મહાત્મા સુદર
 દાસજી કહે છે કે —

(૯૫૫)

ચિત્ત જન લયતીત નિત્ય ચીતનસો દિદ્ય
 ક્રોધ રહિત સત સાધિ સામુપ તાદિન નિદ્ય
 અહંકાર નહિ નર મહતસમન સુખ દિગ્દીપ
 શિષ્ય પરીક્ષા વિચારી જગતમહી મો ગુરુજી
 જમ

* * * * *

સદા પ્રસન્ન રવમાન ગંગા સેનાપર રાજ્ય
 તૃપ્તિ જ્ઞાન વિજ્ઞાન અચન કુદરથ વિરા પ
 સુ નિધાન સારા માન અપમાન ન જાને
 સારાસાર વિવેક સકલ મિયાલમ માને
 કિંચિત્તે હૃદય પ્રધિકા કિંચિત્તે સન સસયા
 કહી સુદર સો સતગુરુ સહી ચિદાન દરન
 ચિ મયા

આજમાનો સર્વ જિનુક વર્ગ પોતે
 પોતાને ગુરુ માની પુજવના કરે છે ને તેના
 બોળા લોકો અધઃપાદને લીર ધણો આદર
 કરે છે પણ એથી કેમ અનધો નીપડે છે
 તે આપણે પ્રત્યમ જોઈએ છીએ વારંતે ૭થી
 વ્યવહાર ને પરમાર્થ મેઢ સુધરે તેવા ગુરુ
 સોધવા હજી છે પાણી પીતે ગળીને
 ને ગુરુ છોડે નગીને

એક અનુભવી પુરા કહે છે કે ગુરુ
 કતવ્ય શું એ જાણે નહીં જોઈએ
 આપણી પ્રાચીન સરકૃતિ ॥ ૧ ॥ થી સમાજમા
 પ્રાણજોતું રથાન ઉત્તમ ગણાય છે, એ ૧ /
 નહિ પણ ત્રીસ દેશના સુપ્રસિદ્ધ પંડેરા ના
 મના વિદ્વાને દિલગ્દેશને એ ને જાણીને
 અમરયાન અપુ છે માટે ૧ મકના
 ગુરુથી પ્રાણજીવ અનાવવાની ખરેખરી જરૂર

છે કેમકે નવાસુધી શુભરૂડે બ્રાહ્મણત્વ નહિ
ખીનવવામાં આવે ત્યાં સુધી તીર્થેની પતિ
ત્રતા અને પ્રતિષ્ઠા કદી જળવાશે નહિ વારતે
જુવેાએ હવે ભોજન જમનાકરતા આપના
ત્મિક વિશુતિ ખીનવવાનું રળણુ બતાવવું
કે જોશી તેમના પ્રયે યાત્રાગુઓનો પૂજ્ય
હાન કાયમ રહે અને પ્રગતિવડે તે પૂજ્યભાવ
વૃદ્ધિ પામે પરંતુ જો તેમ નહિ થાય તો
'બ્રાહ્મણત્વ નિધન અને નિદારપ યદ્યપિ તે
તેમા નવાઈ નહિ

બાર વર આનતી કુભની યાત્રામા લાઓ
આત્રીઓ એમ યાવ છે, ત્યારે ત્યાં કોલેસ
અને તાવની બીમારી એટલી ડાગી નીકળે છે
કે તેથી હાનરો મનુ મોના મરણુ નીપજે છે
વળી જગતાયજનો ય દુરના નીકળે છે તે
વેળા ચતી ગરનીમા મેકડો માણુસો કચરઈ
દાડમાર થાય છે ને દેવલાકનો તો પતો પણ
મળતો નથી એ પ્રમાણે દરે મોગા પવે
યાત્રાના પતિત રથમે અરૂચિકર યદ્યપિ છે
તેથી સર્વનું સરક્ષણુ અને સમાધાન યમા
અહાત્માઓ બોધે છે ૩ —

નિવૃત્તરાગસ્ય ગૃહ તપોવન ॥

એટલે ધરમા રતી રાગરૂપને દૂર કરો તો
ધર એજ તપોવન અને ધર એજ તીર્થ છે

તેમ ૮ સામાય લોકો પણ કહે છે કે 'ધર
એજ ગયાનો દોઢો' — મન હોય ચગા તો
ધરોજમે ગયા' આ શબ્દો શુ થોડા અર્થ
સૂચક છે?

આપન તીર્થસ્થળોમાં ભિનુકો અને ના
મના જોર દેવતાઓ યાત્રાગુઓપર જે દોર
ચતાવે છે, તેથી રક્ષણુ વરવા સાત્રુ સુધા
રક અને યાત્રાગુ દિત્તકારિણી મડળીઓ
સ્થાપન થવી જોઈએ અને રેખા નિશાસુને
દેવ-દર્શન રનાન-ધ્યાન ઉપરાત ખરા સ
તમદાત્માઓન સત્સમાગમનો તથા નીજાનનો
લાભ મળે એના પ્રયત્ન માધવા જોઈએ
રાખના બગે-ગરતને લીધે હિમાલયથી સિ
દ્ધાસીપ અને દ્વારિકાથી જગન્નાથજીના માર્ગ
આખા અને નિર્ભય કે પરાંપકારી શ્રી
મતોએ હામ હામ અનમત્ર અને ધર્મશાળાઓ
સ્થાપન કરી છે અને અગ્નિરથ તથા આ
ગમોને લીધે થોડે ખર્ચે મુગમતાથી પ્રવાસ
થઈ શકે છે વારતે સવે એ શક્તિ અનુસાર
તીથાગ્રનદ્વાગ ઇશ્વરી રચનાનું અવલોકન
કરી મનુ ન જ મનુ સાર્થક્ય કરતું પરંતુ
તે પહેલાં અગ્નિ વ યા ને બહાર 'માન
સતીર્થ' નું નિત્ય સેવન કરી પવિત્ર રહીયું
તોજ જગત્કર્તા ત્રણ પ્રસ ન યરોજ યશે

પત્રવ્યવહારથી શીખવાની શોર્ટહેન્ડ પદ્ધતિ

આ પદ્ધતિ છ માસની અદર શીખાય છે ફી રૂ. ૨૫ (માસિક ફી રૂ. ૪
તથા હાખન ફી રૂ. ૧) ઠેકાણુ—ધી યુનિવર્સલ શોર્ટહેન્ડ બરો,

દીલ્હી

પ્રણયી-મિલન

મ દાકા તા—

(૧)

ઉભા આવી ઉભય અદિઆ પ્રેમીઓ આ જીવને
વિનોદા સૌ સરન-હૃદયી! એમના કાતખને
જીઓ જીઓ ઉભય નયનો નૃપ કેવા કરે છે!
જીઓ જીઓ હર ગરોમ ભેગવાને ચહે છે

હરિગીત—

(૨)

પ્રેમી મગતાં પ્રેમીને હાલુ નરને આવના
પ્રેમી મગતાં પ્રેમીને દુખ-પાદગાઓ દૂર થના
પ્રેમી મગતાં પ્રેમીને પ્રેમભિંઓ ઉઠને હૃદે!
પ્રેમી મગતાં પ્રેમીને ઉત્સાહ ગાયાદિ સ્તુતે!

ચાલુ ન—

(૩)

એ દૃષ્ટ મગી જતા ઉભયના સિધિત અંગે બને
દે દે દૃષ્ટ મગી જતા સરમના અંગે રૂટે ખરે
દૃષ્ટે દૃષ્ટ મગી જતા ઉભયનું દૈયું વે તે ક્ષણે
એ દૃષ્ટ મગી જતા વિતકનો ચિંતાર દે દે ચડે

હરિગીત—

(૪)

એ હૃદિના તો મધર મિતને ત વ રસનસ તો બને
ને હૃદય-સિનારી ઉભયની નક્કી હા! ઝળઝળી ઉ
એ ઝણઝણાટે ગીન મુરિતું દિયું ઉતરી રમે!
નિમ ન એ ગાને થતાં વર્ગો આત્મ-એક્ય અનનવે

લેખક—શ્રીયુત રમણિકલાલ રતિલાલ મહેતા-જુનાગઢ.

હૃદય ખન્ધુ !

એક સમય એવો હતો કે મહારા હરતા દ્વારનાં દર્શન થતાજ ત્યારે નયનો હર્ષાશ્રુથી ઓવકાષ જતા ત્યારે હવે તેજ નયનોમાં, નેજ અક્ષરો નિરખતાં તિરસ્કાર અને પિ આરના સગીતા કણો ઝરશે, તે હુ જોઈ ચૂકું છું ને અતરના હિમળા શમા યા સમતા હોત તો અવશ્ય તેમ કરત પરંતુ આતો હૃદય લખાવે છે અને લેખિની લખ્યે જાય છે

આપણી શાળામાં બીજા દુનિયા વિદ્યાર્થીઓ ભણતા નસગાનુમાર હોમાના કેટલાએક સાથે હુ પ્રવિયમા પછુ આળ્યો કેટલાએક સાથે કહેવાતી મિત્રતાની ગાંઠથી બધાયો-પછુ દોર હતો સ્વાર્થનો-કાચો-તે તુની ગયો આખરે તુ અમારા વર્ગમાં દાખલ થયો સુપ્રદિય થતાજ જેમ પુત્ર ઉતરે છે હિમર દિમરુ આગમન થતાજ જેમ ચરકાંત રવે છે, તેમ તારા દક્ષ ન માનથીજ મહાર હૃદય વિકસિત થતુ-રનેદાર્દ્ર થતુ-તારા હૃદય સાથે એક થવા તારી રહુ તારા દિમસમ ધવલ ચારિત્ર્ય સાદુમ્મ સાદાઈ નમ્રતા જગ બહાર વિશ્વસનીયતા પ્રમાણિક સુખમ્મ । આદિએ મહાર હૃદય દરી નીધુ આપણા રિચારો અને ભાવનાઓ મળતા આ ર્ષા એકબીજામાં નાગણી થઈ ઉભય હૃદયો

આકર્ષાયા અ તે સ્થૂલ શરીર ભુદાં રજાઈ પરંતુ હૃદય એક થયા 'હુ અને તુ' ને ક્ષુદ્ર બેદ બેદી આપણે એક થયા

આશાના સુક્રામળ કરે આલેખાયેતુ ભવિષ્યતુ ઉજ્જવળ જીવન-ચિત્ર નિરખવા સર્વે આ પોતાના આતુર નયનો જે ચી રજા છે, પરંતુ ભૂતકાળના ચિત્રને જોઈ સતોષ પામે એવા આ લોકમાં તો કાષ્ટકજ વિરવા અસ્તિત્વ ધરાવતા હશે ! પરંતુ જો ભૂતકાળ-તરફ આર્દ્ર હૃદયે જુએ તો તેને માનૂમ પડે કે પોતાનુ ગત જીવન તેણે વ્યર્થ ગુમાવ્યું છે

આજે હુ સ્મરણદેવાને જોણે પડ્યો પડ્યો અવિરત હૃદયાશ્રુ ખાળ્યા કરે છુ સ્મરણદેવી મહાર બળતા અત કરજીને સતોષવા કેટલાક ચિત્રો ખતાવ્યા કરે છે, પરંતુ તેથી તે કલ્પતા હૃદયનણો વધારે વકરે છે-રજાત નથી

આપણે એકજ વગ મા બેઠા છીએ નયનેતુ પુત્રમ્મા છે પુટોમાં અક્ષર નથી પરંતુ આખો સમક્ષ તારી મનોમોહક મૂર્તિ છે, અ ય વિદ્યાર્થીઓ ભવિષ્યતુ જીવન ખીલવવા ત્રિદેહી સાક્ષરોના સાહિત્યનાગમાં વિહાર કરે છે ત્યારે હુ નદનવનમાં વિરાજ સુધા-મય સ્નેહગીતાનુ પાન કરે છુ

રાત્રિ છે હુ ઉપવનમાં જળાશયની પાળે બેઠો છુ, નયનમાં નિદાનુ ધેન છે પરંતુ હૃદયમ્મ

તુ છે સમીરની શીતળ લહરીઓ એપેરથી
પુષ્પપરાગ ઘસડી લાવી મૂને અપહર કરે છે
પણુ તેની કોને તમા ? હસ્તમાં કુલ છે પણ
ખૂંચે છે ચંદ્રની મીઠી ધારાઓ પણ હૃદય
વિદીલ્ય કરે છે કૃતા ત અને નિ ને કાણુ
આધીન નથી ? નિદાને શરણે હોવા છતાં
સ્વપ્ન ઇષ્ટિમા વતવપણે હું તારો સાથી
અંતે હર છું

હુ લાન ભૂલ્યો છું તને રીઝવવામાજ
હુ મથયુવ રહ્યો છું મહારી સસારી પ્રવૃ
ત્તિમાં બેઠરકારી જોઈ-ખીજમા આખી જોઈ
રાજ રહેનારાઓ-વિધ્નસંતોષી જનો-મહારી
ચેલગપર હસે છે મહારા હિનેમ્હુઓ મને
વારે છે પણ હું બેપરવા છું તારા ચર
ણુરનિ દર્શા મહાર ૧૫ મહારી આશા પો
મહા સ્પર્શ સોપી કૃતાય ચાહી છું—
બસ યત્ર ! જૂનકાળીતુ રમરપુ જૂતની મા
મને મહારો બતાવે છે ॥

દુષ્ટાંએ આપણાં અ નર વચ્ચે જો ના પા
નાખ્યા ત્હારાં દિ ય અબુઓ ઝાંખા ચા
મહારામા મસ્ત રહેનારો તુ મહારામા નખ
શિખ દુમ્હો જોવા લાગ્યો ૨ જુને સપ
ગણી કરી ગયો હૃદયીજીનો મધુરનાદ
સભળાતો બધ થયો મહે જાણ્યુ તુ વિશ્રામ
લે છે પરન્તુ છેવટે મને ખબર પડી કે
તારજ તુની ગયા છે આપણે ગા સબંધી
છતાં નિર્જ ધ યષ વિજન યથ-અતિ પરિ
અથથી અવના થા ! મહારી આશાનો
જોભેમય દીપક નિર્વાપિત થયો મનુષ્ય
મત્ર જૂલને પાત્ર છે' એ સત્ત્વું જૂલી ગયો
સવત્ર પ્રમુક્ષમદા જે અનૈકિક ક્ષમાની

તને જિજ્ઞાસા હશે એવીજ ક્ષમા મહારાજર
વર્ણવવી હતી એક દારડીઆ પાસવાનના
કહેવારી જુના નિમકદવાલ નોકરને ગમે તે
ખ્દાને ગમગમ્યુ આપતુ એ તો એક જુ મં
અવ રાગતું કૃત્ય છે આ લોકમા જૂનરદિન
મિત્રનો રનેહ સપાદન કરવા આશા રાખના
મનુષ્ય ધુમ્મડાને બાચકા બરે છે—વેકુરમાર્થે
તેન કા વા અપલ કરે છે ।

મહારા મનમાં ઘણું હલુ તારા પ્રવાય ના
ઉંચા આદેશો લાગ અને સેવાના શુદ્ધ કા-
ચોમા બનતી સદાનુભૂતિ આપત સસાર-
સમરમા યારે શ્રમિત થાત ત્યારે હું તને
હૃદયનળ આપત શરના વરસાદસમ વપ તો
સસારની વિટબણાથી જ્યારે તુ ધાયત થાત-
ત્યારે મહાગ નનમનથી તારી શુનૂત કરત
ધા રૂઝવવા તનતોડ અપલ કરત જો તારો
કાઈ ચડુ કદાવ તારી ધવન મિતિને કલ-
કિત રન તો તે કાલ મહારા ગોણિતથી
પણુ દૂર કરત સુખદુખમા તારો સાથી
તારો પડજાયો થા હેન મનુષ્યદસ્ત સોતુ
રપુ અપણુ કરે પરતુ ૭ બક્ષિઓ સોતુ
અને રપુ પણ વપવાને અચક્ત છે તે હ-
દય-અક્ષિઓ તારે ચરણે મરત—! બસ
તારે શુ લખુ ?

મનને દનારી અહોરાત્ર સળગના અરને
અનુધારાથી શુરૂવવા થય નજલ કરે હુ
હવે તો યારે આ રથન શરીર બળશે-મા
ટીમાં મળશે ત્યારે ન હૃદયમા ન વસિત
ચપેલ આગ દરશે । લી

તારા મનથી મહારો નદિ પર હું
મહારા મનથી તારો

મિલકતનો માલિક કોણ ?

લેખ—શ્રીયુત શાસ્ત્રી પોપટલાલ અબાશકર—જામનગર

(અનુસંધાન ૫૪ ૨૪૭ થી)

એ પ્રમાણે શિષ્ટ લોકોના ઇતિહાસ ઉપરથી પણ સિદ્ધ થાય છે કે નીતિના પૈસામાંથી જે કાંઈ ધર્મ કરવામાં આવે છે તેજ આત્મધર્મ છે પણ અનીતિના પૈસામાંથી જે કંઈ ધર્મ વગેરે કરી જમતમાં સાર કહેવ રાવે છે તે છનધર્મ કહેવાય છે જે મનુષ્ય ધનવગેરે મિલકતનો ધાર્મિક ક્રિયામાં ઉપયોગ નથી કરતો નથા તેની સાથે પોતાના ઉપયોગમાં પણ નથી ખર્ચતો અને એમને એમ બદ્ધમુદિ થઈ કદ્યની પેઠે વતે છે તે સર્વ પુરુષાર્થોથી બહુ યામ છે શાજ કહે છે કે—

વનાનિ ધૂમા પશવશ્ચ ગોષ્ઠ
કાતા શૂદ્રાદિ જન મશાને ।
દહશ્વિતાયા પરલોકમાર્ગે
કમાનુગો ગચ્છતિ ઇક એવ ॥

મનુ ૪ નાંરે અત્રિક્રિય કાજગતિથી મળુને ગમ્યુ થા જા છે ત્યારે તેની મિલકત સાથે જાય છે કેમ કે એના પ્રજના ઉત્તરમાં કહેવામાં આયુ છે કે—માણસ નવા શ્રિત થઈ પરનોક જાય છે ત્યારે તેની મિલકતમાં જે ધન હોય છે કે જેના સબધર્મો તે મરનાર ધણી એક ક્ષત્ર માત્ર પણ વાહુને પણ વિશ્વાસ ન કરતો હતો તે સખ્યાયધ શોક

તથા સુવર્ણ વગેરે ધન પૃથ્વીમાં જ્યાં દાટેયુ હોય કે પેગી પટારામાં કે મજબુત તીજેરીમાં પૂરતા જાખદાથી જાળવી રાખ્યુ હોય તે ત્યાજ પડ્યુ રહે છે તેમાંથી વધારે તો શુ પણ એક રાત્રી યાદ પણ સાથે લઈ શકાતી નથી તેમજ હાથી ઘોડા અને ગાય બેસ વગેરે પશુઓ હોય છે તેઓ પણ ગોઠ મદુરા અને ગોકુન વગેરે રથાનોમાં જ્યાં જ્યાં બાધેલા હોય છે ત્યાજ બાધ્યા રહે છે તેઓમાંનુ કોઈપણ સાથે જતુ નથી પોતાની સ્ત્રી કે જેને અધાજના ગણીને વણાં વણાં લાડ લવવામાં આવે ના હોય, તેણીની છુન્ડા પ્રમાણે ધરેણાં તથા લુગ (એક લઈ) દીધા હોય, તેપણુ મૃત થયેલા પતિની પાગલ ધરના દરવાજા સુધી આનીને પાગી વગે છે પુત્રો માતાઓ લાખાતો મિત્રો, જાતિઓ અને ખીજા પરિચિત લોકો મરણ પામેનાનો અગ્નિ સરકાર કરવામાંટે રમશાનસુની આવે છે તેથી આગળ વધી શમ્તા નથી અને મરણ પામેલા મનુષ્યનો આ દેહ કે જેથી ખીજો કોઈપણ પદાર્થ વિશેષ પ્રેમપાત્ર નથી હોતો તે પણ ચિતાસુધીજ પાડાઈ આવે છે તેથી આગળ જાગમને ની કૃત એવુ

રોપકારમાં અને ભોગવટો લેવાવા રોપકારમાં બિનકુલ કોઈ વખત પણ કરો ઉપયોગ કરતો ન હોય તે મનુષ્ય જે તેવા કસા કામમાં ન લેવામાં આવતા ધનથી મિલકતવાળો ધનવાળો કહેવાય તો તે ધનથી આપણે કે જેઓ તે ધનના ધણી ન હોવાથી તેમાંથી કરો ભોગવટો કે ધર્મદા કરી શકતા નથી તેઓ પણ ધનવાળા મિલકતવાળા સામાટે ન કહેવાય એ કેમ તે ધનમાંથી કરોપણ ઉપયોગ ન લેવાય એ બાબત બંને પક્ષમાં સમાન છે આ રથનમાં એક શકા થય છે કે પોતાના ધનમાંથી જે મનુષ્ય કરો પરા પાર ન રના કુલ રોપકાર જ કરે એટલે પોતેજ અબીષ્ટ બાનપાન રથ આશુભ રા રન પિત નૃત્ય અને બીજા પણ ? ? સામાજિક નુષો કહેવાય છે તેઓને ભાગ વટો લેતો હોય તે મનુષ્ય પોતાની મિલકતનો માનિક કહેવાય કે કેમ ? એ શકાના સમાધાનમાં કહેવામાં આવે છે કે સાધન સ્ત્રિય પરથ અને શ્રુ એ નારવણો તથા યજ્ઞચારી શુદ્ધ વાનપરથ અને સન્વાસી એ ચાર આત્મિઓ કે જેઓ ચતુર્વ મળ્ય સુદ ગુણક્રમવિભાગ એ ગીતાના ૧૦ માં નિર્દિષ્ટ કરેલા છે તથા તે તે વ જોમાટે અને આત્મિઓ માટે ? જે સ્વ ધમ તરીકે બવતારતત્તો વદિ ધમચારો મા ઉપદિષ્ટ કરેના છે તેઓમાંથી શુદ્ધ ધમ ધર્મચારો આસનાર મનુષ્ય શુદ્ધ મનુષ્ય ધર્મમાં ગણી શકાય છે અને તેવા મનુષ્ય કેવળ હિરણ્મયી [રે બરો] થી શકતો નથી રણ કે તે કદાચ નિનિન વિશે દાનાદિ

ધમ ન કરી શકતો હોય તો તે વાત બા બુપર રાખો પણ તેજે જે પચ મહાવચ્ચ વગેરે મોર્ષ દુર્મેચા કરવાનાં છે તેઓના આચરણથી સાધારણ પદ્ધતિથી તેના દાયરી પરાપકારાદિ સ્વધર્મ અવસ્થ થાયજ છે તેથી તેવા સ્વધર્મ રથ મનુષ્યને માટે કરો વધી નથી પણ જે મનુષ્ય સ્વધર્મનિ ક ન હોય અને કેવળ ઉ રણરી હોય તેને તો આ કૃતિથી મનુષ્ય રેવો છતાં શુભોથી પશુપ્રાણ જેવાજ મણુવામાં આવે છે કહું છે કે—

યપાનવિદ્યા ન તપોનદાન જ્ઞાનસ્વધર્મો નિયમાયમાના
તમત્યલેકે શુભિ ભારમૂતા મનુષ્યપેષ મૃગાધરતિથિ

જે મનુષ્યમાં વિદ્યા તપ પરાપકાર પારમાં થિક નાન સ્વધર્મ નિયમો અને ધર્મો એઓ સરળા ? જેટલા મેળવી શકાય તેવા શુભો ન હોય તેઓ મનુષ્યો મા એક કૃત્રીને જાર કરનારો મનુષ્યના આ રવાળા પશુઓજ કરે છે એમ સમ રવાનુ કે પે રમાણી હો વાથી જે માણસ પરમાથ મા હ સમજતો ન હોય તે તો જે પૂર્વ કરેલા પરમાથના પ્રવાચથી પોતે મુખનો અનુભવ કરી રહ્યા છે તે તરફ શુ ધ્યાન ન દવાથી મિલકતને એક નાખવામાં પોતાની મિલકતના રવા મિલકતનો ઉપયોગ કરે છે

ધનના સમધમાં ઉપરના મૂળસુત્રાત્મક લોકમાં ધનમાંથી પરમાથ રવો બો પોતાને માટે પણ ધનનો ઉપયોગ કરવો એમ ? કહેવામાં આ યુ છે તેને ટેકા આપનાર આ એક બી તુ પણ મહાવાક્ય છે—

દાન મોર્ષો નાશાન્તજ્ઞા વાચા મવતિ વિત્તસ્ય
યા ન દર્શાનિ ન મુચ તસ્ય તૃતીયા નતિમવતિ

આ જગતમાં જે ધન વગેરે સપત્તિ જે વામાં આવે છે તેના ત્રણ ભાગો યતા જણાય છે એક ભાગમાં દાન બીજા ભાગમાં ભોગ અને ત્રીજા ભાગમાં નાશ થાય છે જે સપત્તિ [મીયકત] વી હોય છે તેનો ઉપયોગ નાશિ ધાર્મિક ક્રિયાઓમાં પ્રધાનતાથી અને શારીરભોગ ક્રિયામાં અન્ય પ્રધાનતાથી થાય છે અને જે સપત્તિ આમુરી હોય છે તેનો ઉપયોગ દુર્વ્યસનો, લુભારે દિસા અપેક્ષાન અભ્યુદયલક્ષણ અને અગમ્યાગમન વગેરે અસત્ ક્રિયાઓદ્વારા અથવા તો વી કોપને લીધે તરુર થતુ અને અ

યાના સપાટામાં આવી જવાથી ના માજ થાય છે પોતાની સમૃદ્ધિનો ભોગવરો લેવો એમ જે મહેવામાં આવે છે તેનો અર્થ આવો નથી કે કૃપ્ત મિલમતના મીટકે એ ન જ ઉત્તમ ઉત્તમ પાતપાત રત્ન વગેરેથી યતા સુખનો અનુભવ મરી ખેસી રહેતુ પરંતુ, માતાપિતા, સતીત્તી બાલો, પુદ્ધા અનુજ્ઞાપુત્રો અને તેવા જે જે અતિથિ વગેરે પોષ્યવર્ગે હોય તે સંવત્તા પોષણપૂર્વક મોતે સપત્તિનો ઉપયોગ લેવો જોઈએ કે મનુષ્ય એવા પ્રકારે ધનમાંથી ભોગવરો લેવો નથી તેમ રૂપરંગ પણ વરતો થી તે અન્યથા પચાતાનજ પાત થાય કે એમાં મોટા સદેહ નથી

આ વિષયમાં આ પ્રમાણે મહેવામાં આવુ છે કે જ્યારે પુરસ્કાનમાં ધનના બ્લાલુરૂપ પારાનગરીમાં મળ્યોજ કે જે ગ્રીવાલુ નિદાનો આધાર હતા રાજનીનિરૂપ રતોના આમર હતા સપત્તિઓના અમુ હતા અ

નામોના નામ હતા અને પતિનોના પરજ હતા, તે પોતે એક દિવસ સલાહરી રાજસિદ્ધાસન પર મિરાજતા હતા અને પ્રજાને યથાર્થ થાય આપતા હતા, તે વખતે કૃતલ્લેખિક કાચોની સમાપ્તિ થતા તેમની દષ્ટિ પોતાની સામેના નજીક ॥ પ્રદેશમાં બેઠેની મહિકાઓઉપર પડી રાજ્યએ જ્યાં ધ્યાન લખેને જોયુ તો માખીઓ પોતાના હાથ પગ ધસતી હતી અને મોળને કુતી હતી તે જોઈ રાજતા મનમાં ધણો વિસ્મય થયો ૨ આ માખીઓ આમ પામોટ ફરે છે કે કૃતલ્લેખિકનારસુધી જોવા કયુ તેમાં જે જે માખીઓ નજરે પડી તે સઘળીની જોઈ તે પ્રમાણેજ જોવામાં આવી હારે રાજ્યએ તે માખીઓની તેની આશય કારક પ્રતિ જોઈ સમામાં બેઠેના મનોઓ, ઉપમનોઓ શૂદ્રનો અમલારે પરિતો, કવિઓ ભાટ્યારણો અને છરી રપધત લોકોને પુઠપુ કે તમો આ માખીઓ હાથપગ ધરે છે તથા મોટું કુટું છે તેતુ કારણ કે શક્તા હોતો કહો મને એ જાનત જણનામાટે ધણી ઉત્ક્રમ થતું છે

રાજનોજતુ એક પ્રજા સાબળી સર્વે સમાસંગતુ ધ્યાન માખીઓનરૂક જે થાયુ સર્વે પેઢોએ ત્યાં તપાસીને જોયુ તો રાજના કહેવાપ્રમાણેજ જોવામાં આવુ મ પેઢોએ એકનીનસામે જોવા વાગ્યા બો મનમાં મુજારા લાગ્યા કે આતો ઉત્તર થુ જેવું કાંઈ સમજુ પ્રાપ્તિ હોય તો તેને પુત્રી પછુ જાણી શકીએ પણ આવો અમ્મતાખી કે જે થાતી શકે તેતુ

નથી કેટલાએક લોકોએ કહ્યું કે રાજના એ
નમાણે હાથપગ ધસવા એ માળીઓને રૂ
ભાવજ હોય છે અને સ્વભાવની સાજનમાં
રાણુ ગોધવાની જરૂર રહેતી નથી સાએમા
મા જ નહિ સ્વભાવ પમનુચાલ્ય એવું
વચન કહેલું છે એ ઉત્તર રા ન બોજને
નિયંત્રિત ગમ્યો નહિ તેથી તેણે તેઓને કહ્યું
કે એ વાત તો હું પણ જાણ છું એથી
આગળ વધી નેઈ વિરોધ ઉત્તર જાણતા હોવો
હો.

૫ । વધ નકાએ કરું આ
હવે કેવળ નકાર નમાણ આ મા ઈઓને સ
જ વિષય ય પિત્તપ્રકોપ હોવાથી હ ય વોરેમા
અ તવાન આવતી હોય તેથી તેઓને તે વસતી
હોતી ને એ એ ઉત્તર પણ રા ને નિયુ
ક્તિ તથા તકનાદી નાગવાની આદ પાન
થયો નહિ ત્યારે પડી દનાએક ધમ વાદી
ઓએ કહ્યું કે વિવદની નમાણે ત્યારે ડી
પર પાડવો ગ ન રતા દના ત્યા એક
વખતે તેઓએ નયમ ન ગામમા માળીઓને
જોઈ ને તેઓ મના અપવિત્ર જગામા પ ।
રેતી દતી અને દુરનજ અનપાનઉત્તર
પણુ આવી તે બેસતી હતી તે નઈન
પુરિષિર ગાળો કા ને હવે ના સન
વાશે નહિ કારણ કે આ મનિકાઓ એક
કાર કરી દેને માટે હવે આપણે અહીં રહી
ગયા થી એમ કહી પાડવો દિમાનતરક
આની નિ ત્યા દના એ ને મનિકાઓ ન
ગનમાંથી વગનીવાળા નેગમા તે વખતેજ
ખત થઈ કે અને કમિયુગની તેઓ દાસી
ઓ કે તેની ધમ તે દાનિ પહોચા છે એ

મનિકાઓ અપવિત્ર પદાર્થોથી દૂષિત થયેલા
પોતાના હાથ પગવોરેને સાફ કર્યા કરે
છે તેથી તેવો દેખાવ થાય છે એવો ઉત્તર
પણુ રાજના મનમા સચો સમાધાનકાર
થયો નહિ

એ પ્રમાણે અનુક્રમથી જેને જેમ પ્રતિ
બાસિત થયું તેશે તેમ તે વિષયમા ઉત્તર
આપ્યો તેઓમાની કાષ્ઠપણુ ઉત્તરથી રાજના
મનનું સમાધાન થયું નહિ ત્યારે સર્વ સભ્યો
નિચારમાં પડી ગયા અને રા ન પ । મિ ન
ધા ગયા રાજએ નિચાર કરી પડિતોની
મ ની તરફ નજર કરી કહ્યું કે અરે ! આપણે
આ ચાનની આમતના ખુનાસા માટે જેઓને
પુજનુ જોઈએ તેઓને તો ખાસ કરી પુજતા
નથી એ આપણી મ્હોની ભય છે આ કામ
તો પડિતોત્તર છે કારણ કે સાદિત્યશાસ્ત્ર
સમગ્રી ઉત્પ્રેક્ષાઓ અને અમર્યાઓની
સુખ્ય યુક્તિઓ તેઓના ખાનમા હોય છે
નેથી તેઓ આ વિનયનુ સમાધાન કરી શકે
અથવા સમજ છે એમ મોની રાજએ પ
ડિતો ઉદરીને કહ્યું કે રાજપાનિ ને ! તમે
આ ચાનના વિનયની ગાનુ સમાધાન કરો
એ વિનયના સમાધાનનું નરણ કરવામાટે
હું ધર્મો આપણે હું રાજનુ એ પ્રમાણે
વચન આપળી પાનિ એકબીજાસામે
જેવા જાગરા અને વિચાર કરવા સાગ્યા કે
કાંઈ સ દશાસ્ત્રની ઉ સર્ગાપવાદસ નથી તક
શર હોય કે કાંઈ ધમ શાસ્ત્રની વારસા વ
ગેરેની બાજગડ હેય કે કાંઈ માય શાસ્ત્રના
જેવાખાસ વોરે નાખા હોય કે કાંઈ પૂવ
મીમાસાનો નાકપસ નથી વિચાર હોય કે કાંઈ

નિરીશ્વર સેશ્વર સાખ્ય દર્શનની મુરઝેલી હોય કે કોઇ વૈશેષિક દર્શનની શકા હોય કે કોઇ જૈનધર્મી સંપ્રદાયની વગેરે જાળની ધુ અચળી હોય કે કોઇ ઐશ્વર્ય લોકોના ક્ષણિક વાદ સંબંધી પૂર્વપક્ષ હોય કે કોઇ ચાર્વાકના અનુયાયીઓની ચર્ચા હોય કે કોઇ મત તત્ત્વ પ્રતિપાદન આગમન થોના મરોદ્ધાર યત્રોદ્ધાર વગેરે સદિગ્ધ વિષય હોય કે કોઇ યત્ન યાગ સંબંધી વિષયોનો ઉપદેશ કરનાર ત્રાસ ગ્રાસી કલ્પ ગ્રંથોની અભેદ દુર્બોધ ગ્રંથોનો બેદ કરવો હોય કે કોઇ અપૌરુષેય વેદનાકથા ॥ અર્થનિષ્ઠામા? યારકમુનિપ્રણીત નિઝગ્રંથ ગ્રંથને લગાવવો હોય કે કોઇ પિંગ નાચાચપ્રણીત જોહોવિષયનો નિવેદ કરવો હોય કે કોઇ જ્યોતિશાસ્ત્ર કે જે ગણિત રમક દ્વારેશ મુકધ અને મુદ્દત રમકધાત્મક ત્રણુ નિભાગોમાં વિભક્ત છે તે સંબંધી ગણના હોય કે કોઈ શુક્રનીતિ નિગૂનીતિ આજુ કચનીતિનો પ્રપચ હોય કે કોઇ કવિ પડિત શ્રીહર્ષ કવિએ વાચનાજના ખજના ઉપર શો મુખ્ય કરીને સત્પ્રજ્ઞાનિ અસત્પ્રજ્ઞાનિ અપ્રજ્ઞાનિ અને અપ્રજ્ઞાપ્રજ્ઞાનિ ખજન કરી પેતાનસ મત અનિવચનીય પ્રજ્ઞાતિનું રચાપન કરવામાટે રચેશ ખજનખજનાદ જેવા દુર્બેદ ગ્રંથનું તાત્પર્ય ગોષ્ઠવાનો પ્રાસ કરવો હોય કે કોઇ વાચકપ્રાણ અષ્ટાદશ પુગણોનો સંબંધ મેળવવો હોય કે કોઈ પચ મહાકાવ્યમાનો અભિધા નક્ષત્રા રજના અને ગોખી વૃત્તિસંબંધી સમન કરવો હોય કે કોઈ વિશ્વકોશ અમરકોશ વગેરે કોશાય થોસંબંધી નામનિગોના અવ

શાસનને ઠેકાણે પાડવું હોય કે કોઇ મહા ભારત વગેરે ઇતિહાસગ્રંથો તથા રામાયણ વગેરે આદિકાવ્યગ્રંથોના વક્તવ્યની વ્યવસ્થા કરવી હોય તો તેવા કાર્યમા આપણે લોકોનું કામ છે પણ રાજાએ જે આ અકોડ તાડવજેવો પ્રશ્ન ઉપાડ્યો છે તેનું આપણે શું કરવું? એમ પરસ્પરમા ચર્ચા ચાલતાં છેનટ આ નિશ્ચયઉપર આ યાકે આ પ્રકૃત પ્રશ્નો ઉત્તર દેવો એ કંઈ જેવી તેવી જાળત નથી કારણ કે જે જે લોકોએ તેવિષે ઉત્તર આપ્યા તેઓથી રાજાના મનનું સમાધાન થયું નથી તેથીજ એ જામતનો જોખમ આપણી મહાનિષ્ઠા આવી પડેનો છે તેથી તે પ્રશ્નના ઉત્તરમાટે આપણે અમુક વખતની મુદત માગવી જોઈએ કે જેથી આ પછાને પૂરતો અવકાશ મળવાથી કોઇપણ માર્ગ મળી આવશે

એ પ્રમાણે એકમસ કરી પતિએ, રાજાએ પ્રશ્નના ઉત્તરમાટે એક માસની મુદત માગી રાજાએ તે વાતનો નિરૂપાય થઇને સ્વીકાર કર્યો પડિતો તથા બીજા સર્વ સભ્યો પોતપોતાને રચાને ગયા રાજકીય નોકોમા તથા નગરીના લોકોમા એ જાળતની ચર્ચા ચાલુ થઇ પડિતો શુ ઉત્તર આપશે? જે ઉત્તર આપે તે રાજાને રચો કે કેમ? વગેરે વાતો થવા લાગી જેમ જેમ એક માસમાથી દિવસો ઓઝ થયા લાગ્યા તેમ રાજા ખુશી થયા લાગ્યા અને પતિને પોતાના ઈરિતમાથી વિચો ઓઝ થતા હોય તેમ જામરા તાગ્યું પડિનેએ વળી ધળી મેનન કરી ૧ : ૬ / પતે ના પો નિ

અને દિવસો લાંબા જ્યાં આપા સારે સગ મળીને કાળી સપડિતો રૂંધ્યા કા નિદાસપડિતે સર્વ વિદ્યાનો અભ્યુદયન દર્શન સત્કર્મો જે, કે અનિયમ ધરતે આ પેના નિદાનો રાજસભામાં વખતોવખત કાલિ સપડિતો વિશેષ સત્કર્મ થતો અને પોતાનો તેનો સાર ન થતો તેથી કાલિ દાસપડિત ઉપર મત્સરભાવથી વત્તાતારા દતા આ કાલિ સમા એવગી થુ વિદ્યા છે એવી અધિક વિદ્યા હોયતો અમારી સારે આપા રે હયાં અવજવા પગ પરોષમા બા નતા અને તે સર જ્ઞાન કાલિસપડિતી અજાન ન હતો તો રૂંધ્યાતીને પોતાને રૂંધ્યાએનો હુમ્મન ગાય તોપા તેનો સાર કરવા એ નિયમને નાગરી કાલિ એ નાયતા કરી કે હા બાગા છે પડિતાએ કલુ કે આપથી રાનના નતરિતી અથા કે અરો અનાત નથી માસ પૂરો થતા આ રો છે હવે પતિની આઝવિકા તથા લાંબા તમારા હાથમાં છે તમે પા પડિતો સાર છે માટે તમને પોતા તમે કરા એ નમાણે તેમજ વન સાભળી કાલિ સર્વ કલુ તમે સર્વ નિરિત રહો એવિત રાગ પા તેજામ ન વેતા કા આલશક્તિ જગ આ ત્રિપુરસુદરીન ખ્યાન કરો તેની ક પાથી આપણે મુદ્દસુને તરી લાકીશ એમ કી સર્વો વિદાર કયા એ માસ પૂરુ થતા રાજાએ સભા બગીસા પતિને પોતાના પતિ આરી થોગ આસનપર મેઢા રાતએ તુરતજ કલુ કે તમારો એક માસનો અરધિ પૂરો થા ગો છે માટે આજ ત

મારે માગ નમનો ઉત્તર દેવા છે આ વાત તમારા જાણવામાં છે ! તુરંત ઉત્તર આપા રાગનું વચન સાભળી સર્વ પતિએ કાલિ સર્વ નામ આપ્યું કે એનો ઉત્તર કાલિ દાસપડિત દો રાગએ કાલિદાસનરૂંધ તે વાતની પ્રેરણા કરતા કાલિ સપડિતે કુ કે રાજનું ઉત્તરતાથી પુણ્ય પ્રતાપથી અને સરસ્વતી દેવીપ્રતિ અપૂર્વ સદ્ભક્તિના પ્રભાવથી આપને કોઈ પદાય દુનલ નથી આ રેવગ ખીજ રા નઓની પે જ્ઞાનનાજ પાવક નથી પણ સરસ્વતીના પદ પાલક છે તેથી જે નિયમો નન આપે કરેલો છે તેનો ઉત્તર પણ સર્વ રીતિથી જાણે છે જ્ઞાન પતિને મનિમા વધારનામાટે અને સરસ્વત વિદ્યાને ઉત્તર દેવાના તેમથી પેતાના દાખનારી ખીજ પેઢાને સીખામ જુ આપવામટે આ નયસ આપે ઠાકેનો છે આ મહિકાઓ દાપણ વમે છે તથા મે કુટે છે તેનું રાજુ આ નમાણે છે કે મે મહિકાએ પોતે રાજા એલવાની શક્તિવારની હોવાને ત્રિધે હાય પગની એજાથી આપણને સનના દે કે અમે (મહિકા એ) પેટો પ વિનમ કરી અનેક દુર નેશમા જઈ અસખ્ય વ્રમા લતાઓ આ પોમાથી મુર મુર રસ લઇ તેને એક પ્રધોનમાં ભરીએ છીએ એ રસમાથી અમે દાપણ રસને આપતી નથી અરે જે માં ખીજે માગી લેવા આવે છે તે અમે અમારી વિદ્યાથી વળેલી નથી પેલા શકરીએ જીવે નથી તેને પીગના દશની બા આપ

એ અમારી મિનસ્તરૂપ મધુર રસનો અમોએ ઉપયોગ કરી નહિ તેમ બીજાને પણ ઉપયોગ કરના આપ્યો નહિ અને જે પ્રાણી આશાયા આ મો તેનો ઉપાગને બલે અપકાર કર્યો તેમાં કોપ પામેલા ખરેખરેજ મોકલેન હોય શુ । તેમ પારાધિ લોકોએ આવી જે દક્ષિણ અમાર મધ્યે લાગેલું હવે તેની નીચે અસલ રૂપાસનિવ અનિ કરી કે જેના તાપથી અમારે મનાત । થી અમારી સત્તરી મિલકતસાથે તે રથાનન છોડવું પડ્યું એટલુંજ નહિ પણ તે મામ લાભા અમારા કેટલાએક ઇષ્ટ જનોના પ્રાપ્ત પણ થયા એ પ્રમાણે થાયથી જેમ કોઈ દય સોજી મનુ રના ધનને કોઈ ચોરીત્વ કે પ ડાની જાય ત્યારે તે માણસ નિરપાય યધને હાથ પગ ધસવા લાગે છે-પછાડવા લાગે છે અને મોટ માનુ ક્રૂરા લાગે છે તેમ પમે પણ અમારી મિનસ્તને બોગની શખી નહિ તેમ તેમાંથી પરાપકાર પણ કરી શખી નહિ અને પરાપકારને બલે ઉત્તર પરને કષ્ટ દીડ તે બામનનો અમોને પશ્ચાત્તાપ થાય છે તેને લીધે અમો હાથ પગ વમીએ ઝીએ અને મોહુ ટુગીએ ઝીએ ત્યારે પ્રાઈપણ નાણી ચોતે કરેલા અકૃતસમધી પશ્ચાત્તાપને પામે છે ત્યારે કરેલુ અકૃત્ય સાધારણ હોય તો તો મનમાજ તેનો પરિનાપ સળગીને ઘાત થઈ જાય છે પણ જો તે અકૃત્ય અસાધારણ બૂન વાળુ હોય તો તેટલાથી નહિ અટકતા તેના કર્તાથી રાદનવગેરે બાલકિયાઓ પણ થઇ જાય છે શોક ખેદ અને પશ્ચાત્તાપ એ સરી રને તથા મનને પરાધીન કરી દઇ મનુષ્યને અગના વાંદરાની પેઠે નચાવે છે એટલા માટે

જે કોઈ મનુષ્ય અમારી પેરે પ્રયત્ન કરીને સચેરી મિનસ્તને પોતે બોગનનો નથી તથા બીજાને બોગવવા પણ દેનો નથી તે મનુષ્ય ની છેવટ અમારાજેવી (માખીઓ જેવી) હાથ પગ ધસતા રહવાનીજ શા આવવાની એમા મશો સદેહ નથી એ પ્રમાણે કાવિ ।સ પડિને મેધની પેઠે મલીર અરાજથી તથા દમ માલેરી ઝટાદાર નિશક લા પણપદ્ધતિની કહેલા માખીઓના હાથપગ ધસવાના તથા મો કુપવાન કારણને સા લખી ।ગ બોજ તથા બીજા સત્તાસ લોકો અને પડિનો સાન આશ્રયની સામે પ્રથ સાના વામોથી યુક્ત ધ વરા ની ઈષ્ટિસાથે પુષ્પોની વૃષ્ટિ કાનીદાસ પડિનઉપર કરવા લાગ્યા અને બહુરતના વસ્તુધરા એ કિ વદતી આ કાવિ ।સ ।ગિત જેના મદાત્મા પુરુષોને ઉદ્દેશીતેજ થાનુ છે એમ વિચક્ષણ પુરુષો કહેવા લગ । બીજા પડિતો કે જેઓ લલેના હતા પણ મળેના નહતા તેઓએ કાવિ ।સની અપ્રતિમ તતિલ નો અનુલન કરી તેને દન્વત્ત નપુમ કયા અને કાલિદાસે રાજ તરફના મળેના સત્કારનો તે પડિતોનો પણ સચેજ સત્કાર મગની સ્વીકાર કર્યો એવા એના અનેક દુર્ગમ્ય તતાના ઉત્તરો આખી રાગના મનને અત્યંત આનંદ આ પતા હોવાથી રાગની અસાધારણ પ્રીતિ તે પડિત ઉપર થઇ હતી એ પ્રમાણે રાગ બોજ તથા કાલિદાસ પડિતના સમધમા આનની કિવદતી ઉપરથી પણ જાણી શકાય છે કે મિનસ્તનો માલિક કોણ ।

મકાશિત પંચો

કહોને થુ બને કિસ્સા બા નામે મીગને—૧૨

હિ બે મેમ્મરો ફાવે ભરાવા આપ પેગને

રે તો એમ્મી — દી ફરજ સાચી સમેગને—કહો ૧

બવા સુ લાલુડી જાણો તમારો ભાવ બગને

રે ૭ હા ૭ હા હુધી પડીને પાવ લેગને—કહો ૨

અતિ બ વાવ દેખીને ની પાછ એક ટૂંકી લે

બનો તો લા પચાગી હો બને બે શીર પગને—કહો ૩

બનાવા લોટમાં મોગી મોતાની નાક મીગને

ચની સા સામગી મના રિયે ચાપીજ ચિગને—કહો ૪

નિતીને ન્યાય પાનો ભરાવે ઉચ ખાગને

ચગાવે કાગની રીને અકેનો ક મીગને—કહો ૫

બને નવા મી હોયે મદા દુખ મોત વેગને

ના એ તોય મોહડેરી જતુ મુ કેવ મીગને—કહો ૬

રખાએ દાર ચારે ૭ ૭ પાની ખાન ખેચાએ

ખાને ખા ૭ પા જરી ઉધી વસીગી હો—કહો ૭

મજ તો મુખ્તમ ને કરે વર મોગી મીગને

સફાઇ મુખ્તરેલાની કરે મોગી મીગને—કહો ૮

ધા ૮ ૮ અધિપતીએ પ્રકારે ન્યાય પેગી હો

તપ્પા આનંદ થુ છાપા વમે વે મીગને—કહો ૯

રો ૧ સાચને માટે મરે કિરણો પ્રકાશીને

પરતુ મોગી લા હેમે જગતમા હસ પાતી હો—કહો ૧૦

બેહુલા

પેખક—શ્રીયુત ડૉ. લાડલાવ નરસિંહકર અધિકારી—ભરૂચનગર

[અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૨૬૮ થી]

તે મડગથી જરા ૨૨ દિનાળની જેટી ।
 સાથે કદાવર તેજના પુજ જેવો સો ।ગર
 જાને શકાપુણ્ય ચમુઓને ઉચે ચાવી
 મહેશ્વરનું રમગણ કરવા લાગેો વિવાહ નિાવ
 વધ રહયાખાદ આદ સો ।ગરે સામ વણિક
 ને કહ્યું 'હું હમણાજ પુત્ર તથા પુત્રવધૂને
 લઈ સિનારીશ વિવાહની રાત્રિ કયાને પિ
 તૃશ્રદેજ વિતાવની જોએ એ તથા લાદા
 કાળથી ચાની આવેઢે તેથી સામ મો ।ગરનો
 મામો વધ માનનો ।દેવાસી નીનાબગાસ
 મહોરો વાધો ।તવા લાગેો આદ મોદાગરનો
 નાનો મોકો-વહાવતિનો જમાલ ધનપાત પછુ
 એ રખારત વિરલ્લ દી ના મો મ્મી
 બેઠો । આ તરફ અમળા અને નિજની નિ
 વસી રમણીઓ પપુ અનુવિત ત તાવ સામળી
 મહોડા બગાડી મેરી

આદ વહેવાઇને એમતમા મોનાવી જઈ
 તેનો દાય પડી બા મનનો ઉતરો ।દાગ
 કદાડના ઇબ ઉતરી નહિ પચુ આખમાયા
 અશ્રુજળારા વહેતી ગખી તે કછ નહિ
 મોલી શકતો હોવાથી અને તેનો ।ગધડો
 જોઇ મામ વણિ દમ ।ઇ ગયો ત્યારે આદ
 જરાવાર ઠાનીપર પત્થર મુગી ગદ્ગદ મરે

મો મો વહેવાઈ । મારી કુમળતામાટે
 તમા કરશે પછુ જે કજીથી મારાં ચમુમાથી
 પાણી વણુટયા છે તે સામા પ નથી વિવા
 હના વાસગૃહમા મારા પુત્રનું અર્પદ શથી,
 જન જનાની દેશત રહે છે મારા ।
 દીકરાઓ સર્પદશનથી માર્યા ગયા છે મનસા
 સાથે મારે અણુમનાવ છે તે તમે ક્યાં નથી
 ગણુતા ? મે ચપકનગરને સિમાડે પર્
 તપર લોખડનું મજાનુત ઘર બનાવી
 ખપુ છે આજ રાત્રે પુત્ર તથા પુત્રવધૂને
 વા રાખવા વિચાર છે પહેલી આજ્ઞ એ
 બી ગયા તો પછી નખો વહુને લઈ અદિ
 આવશે ને જેટલા વિસ તમે રાખના માગશે
 નેમના વિસ રહી જશે તેતો હવે તમા જ
 સતાન છે સામ વણિ શ્વાસ લઇ મો મો

તમે આ બધી વાતો ગખી રાખી
 કેમ ? પહેલાથી ખમર પડી હોત તો
 એવે ઠેકાણે મારી દીકરી નાખના રાજી થાત
 નહિ ।

[૫]

આસોદાગરે પુત્ર તથા પુત્રવધૂને લઈ
 સાનારીપવતના લોખડના વરમા રાખ્યા
 અને પોતે ઉમતતી માફક જેટિકા દાયમા

સહ તે મરના સત્રીએને ખમરદાર રહેવાનું
કહી આખીરાત ઉઝગેરો ધરવા લાગ્યો
તે લોહગૃહમાં નવેશ કરતાજ બેલુલાનું
હૃદય કંપી ઉઠ્યું અને સદૃશ ખમરજીવને
દાય પળે જતા બેલુનાની પાતાનો સિંદોરનો
સેયો બ્રુસાઈ ગયો શરમાતી શરમાતી અને
ઠંડીતી ઠંડીતી અનુભુષી બેલુના પાણીની
ભરેલા એક રીંદ-દીપ્ત મેરની પેડ રૂપ
ગ્રાથી ધરને દીપાવની સ્વામીની શબ્દ પાસે
ફાજર થઈ અને ધરમાં આવી ફરીથી ૧૫વી
ઉધાગી પોતાની મેજે સિંદોર પૂરો

બેલુલાએ દેવનાની ગપુના પી વાત સાંભળી
તપી એટલે તે સ્વામીને આખ ભરી ભરી
જોવા લાગી લક્ષ્મી દર ધરમાં નવેશ કરતા
જ સુ ગયો હતો દુનની માગાઓએ તેની
છાતી પાસે ઢળી પળે ચ નયી દીડી રહેલ
પ્રતિને વનદેવતાની મા સુતોસિત કરી
મેરી હતી તે માગાને ગાઠરવામાટે બીર
બાંધી ૧ જેવી હાથ લગાડી શરીરનો રપથ
કરવા બાંધ છે કે તરતજ લક્ષ્મી દરની ઉપ
લાગી પડી મારી આખની કીકી પ્રાણની
પ્રતિમા! એકવાર મારી બાથમાં લેવાદે
બોલી લક્ષ્મી-દરે તેને પાસે આવવા કહ્યું
શરમથી બેલુલા જરા છેટે ખમી ગયું લક્ષ્મી
-દર ફરીની સહાયો

આખને ઘેરાયા ન દઈ બેલુલા બેગી
બેગી પતિની રૂપસુધાનું પાન કરવા લાગી
લક્ષ્મી-દરની ઉપ પળી ઉડી ગઈ અને
તે દરે દગ બોલા લાગ્યો રૂપસુ પ્રતિમા
સરખી બેલુલાની જોઈ કહેવા લાગ્યો કે જો

મો ખટુ મુખ લાગી છે મને જરા ચા-
લ્યા ચોખાના તાથી ?

લક્ષ્મી રને ફરીની પેન ચળી મનુ મેહુલ
આની મોગી રાત્રે તે ગૃહમાં પરી રીત
ભાત રાંધી ખવડે તેની ચિતામાં રળી
વર જાનમાં એ મુખ ધરે અને પાર પાર
નાજિરો હતા તપુ નાજિરે નઈ ચુનો મા
ડો એ દામા ગાળી નાજિએનું પાણી
ભરી યજ્ઞ માલેના ચોખા ચોખા અને પેતાનો
શુભાગી ૫ સ્વનો છેડા ફાળી ચુનામ
દેરતા નકટારી પે ના ભાત રાધવા બેગી

આ તરફ આ શમા એ ધમરોર મેધ
ગૃહમાં મનસાગરી નિરાગ સપેલુ રમરણ
કરવા લાગે તે ધગી રોથપર એક ઉઘ
અગ્નિરિખા પનાકાની નાક ફરવા ક
રતી હતી સપ ૥ અમુ ૧ મહિમે ધરમ
સવત્ર ઝકઝક થઈ હા હા મનસાન
આ હાનથી દિગદિગ ૧ ની અર્ધ તરી આ પા
તેઓમાં છ કોઈ એ મેક માથવામે હતો
કોઈ કોઈની દેહ ચક્રાકૃતિરાગી હતી અને નિચિત્ર
વર્ણોની શોભા પામી હી હતી ૧૭ કોઈના
શરીર વગર સ્વપુ રેખ મય ન્યાતા હતા
તથા વગેરે અસખ્ય સપોત્યા ઉપનિષદ થવા
તે મોની ગતિની મન મદ અને ન્યાયો
અને સદાર કિન તમા ચા હામાં વિવ્રતને
પણુ દાર ખાવી પડી

લક્ષ્મી રને કરવા કોણ જોયે તે બાનત
દેવી પૂજપરજ રસ લાગ્યા પણ સવ સ
માજ માનુ નમારી બેગી પેક કાંધ
લાલ ચતુવાલો સર્પ બેગી સતતાવી

પર્વતપર જે બધી જાળુઓ સધરામા
આવી છે તેની ગદ્ય દ્વયી આવતા અમને
દમનું ગદ્ય પે । થયું છે વિપદત વિકાસી
નણુ શિરનાગે મહિજગ બોયો મયૂર
અને નકુળના દાયમાથી અમને બ્યાવશે
કાળ ૨ તેઓના લયથી મારા મામાના દી
કરા લાખએએ પૂર્વજોનુ વાસરયાન સાતાળ
તજ નીલગિરિમા આવી આશ્રય લીધો છે

શક મર્પ રોમેલરેલા ચક્ષુઓ આમતેમ
ફેરવતો બોલ્યો આદ્યોદ્યાગ જગતમા
જેટલા જા નારાઓ છે તેઓને સાતાની
પર્વતપર મેળા કરી બેઠો છે તેઓ
મળતા ૪ મન લાગી જાળુ નાણે છે
મેળે અદિકુળ દરમાજ મુલુના જાળમા
પડે છે લોખળના ઘગમા એક કાણુ કે પણુ
જે મધાસનીઓ પહેરા ભરે છે તેઓમાનો એક
એક જણુ ચક્રુન અને રાક્ષી એક એક
તોનો એક એક વાર ખાન આખ એવી તો
લાતવોજ કરી મેલે છે તેઓની સામે
જતાજ અમને ત્રાસ ટ છે તેઓના દાતમા
જે રિર એક થયું દશે નેનાથી અમાઝ ૪
આરી જનના સબર કે મરવાગે અમા ।
વિત્તી તેઓને કથુચાનુ નથી તેઓ માત્ર
પીચુ રી ડર સા ન આવે પણુ તેઓની
સગીતના ગો । ખાનાયોગે પામા ત્રાણ
મયાવનો મુકેવ છે

મનેસાદેવી ફરીથી મોયા- ૪ આજમા
નમાના માવનાઓની રાતો નાભગત માગતી
નથી અદિકુળમા થ એવો એ પા ૧૪
નથી કે ૭ સવળી નકનરો ગા ૧૪૧ ૧૪૨
નગી ના વામગદમા પે ૧૧ તેને જાણ

જે સધળી વિટબણાઓ રસ્તે આડી પડાતી
છે ને બધી મારા જાણુવામા છે પણુ તે જુન
માનાઓને મેડો સાલગવા આહતી નથી જેને
વિષ મા કરો લય ન હોય તે જુ ૧૧થી આ
ગળ પડે

તે વખતે વિકરાળ ફણુ પાવી બકરાજ
સર્પ આગળ આયો અને ગુપચુપ પીનો
માનીતો થયો હોય એવા લાવથી માંથુ ભારે
રાખી સાતાની પર્વતતરફ રનાના થયો

એ વેળા બેટુલા સતી અ ન ગધતી હતી
તે કાળ રાત્રિએ રોતરફથી એક શમ સ
ભગતો હતો આ વાળીઓ ધરની ચોખાણુ
આગે મારી વચમા વચમા ઉડો નિસામે
મૂતો હતો તેનોજ તે પ્રતિધ્વા દોવો
જોતએ । લોખળી દિવાની એક જગો
એથી મોહપિડ ટુગી જતા અને તે લો
તથુર્ણ ખરી પ ના અયાનમ મેટુલાએ
જેયુ તે તપારી જોયુ તો પાનસાનો ભૂદા ।
તે માણને રસ્તેથી ફણુધર નકરાજે પ્રવેશ
કયો મેટુલાએ એક મોનાની વાટખીમા કાચુ
દુધ તથા મેનેરી ફળા રાખી તે સપની સામે
ધવા ખાવાની લાવએ બકરાજનુ માથુ
નીચ કરાવી વામખમા મેડો નખા નુ અને
મોનાની સાગસીવતી એની એ દાનનમા
નખને કે કડી ત્રીજો ગવિના પીજે
પ્રદરે મગ ત સપને અને ત્રા ૭ ૪ ૩
છિય-કામ સપને એવી રીતે ૧૬ મ્યા ગે ।
રાત્રે જાના લગી રને ભાન ખાસ મોના
વા લાગી પણુ તે ભર નિ ૧મા ૧૧૦ એમે
તેજે ક ૧૧ દીધી નદિ

મગમ પિત્તી ૧ ૧૧થી તથા મગમ

ઉપવાસી મેટુલા યાત્રી લોથપોથ થઈ ગઈ હતી તો બહીવાનોને એ મોટા પાદ । નીચે દાખી રાખી મેટુલા ગ્રામીના ગરબ પાસે આવી બેસી તેના બ ને ચમુઓ ઉધમા ઘેરાવા લાગ્યા વારવાર આખ ખોલી ખો લીને જિ તરફ તાપી રહેતી હતી અને ઓના ખાયા કરતી હતી તે વેળા વાહુની ગતિવાળી કાળ નાગણીએ મનસાદેશીની ધ મકી ખાઈ જિ મા હો નાખ્યુ -તે શુભા નવેશ કરતી વખતે અન્નાન પાણુ એ રવરથી કાગ નાગણીનો અતસ મા મુકાઈ ગયો-થોડીવાર તે ચર્સા રાખી પપુ તદિ કોપુ જણે શાવારતે વિનિ ચાટે તે સમયે પાદ ૧૮ અનિષ્ટની આસકામા ૧ । ૨૧ી જુમ પાડી હતી

ચોગ ૧ખન નિચળ ૨ । કાગ નાગણી પાડી આવના નાગી તે વખતે મેટુલા ડાણુ કાળને વારતે ઉઘી જઈ ગ્રામીના ગરબ કમળપાસે નાગી પગી હતી તેના નિતિ લનાટર અ નિતાની રેખા નાગી રતી હતી

૧ ગતિથી કાગ નાગણી લખી ગના પગપાસે જડ પહોચી તે વખતે ઉધમા

પડખુ મેરવવા જતા તેનો પગ નાગણીના દેહસાથ અથડાયો કે ૧૧ નાગણીએ ફણુ ચાવી તેને મરી લીધો લલમી દર રીસ પાડતો ઉભો થયો—

જાગ રે મેટુલા સાયતી એ ટાળે તને પકરી કાગ નિદ્રાએ મને રીધો કાળે ?

મેટુલા હનાકળી નાગી ઉડી અન કાગ નાગણીને તુમનિથી તે રૂતેથી બહાર નિ જતા જોઈ કે તરતજ કટાર લઈ આડ આ ગળી જોડતી તેની પૂછડી કાગી નાખી પુચ્છ હીન કાગ નાગણી સપાળાનુધ સરી પગી

તે વેળા પૂવ આમશમા સયોદ્ય થયો હતો સન । પુત્ર તથા પુત્રવત્તુ મહો જોવા માટે સાતાલી જવતપર દેખતીની જે આ પિપ હસ્તે ઉભી હતી અને ત્રિશૂળધારી મહાવિતી પડે તે રવાળપાએ નિતાનની જોટિકા નઈ લાગુના રિણુ જોવો ઉજવળ દેહવાળો ચ ખર ચિત્તના પ ની પડે રિથર ઉભો હતો ચદ્રધર વિપદનુ વાળ પટાઈ ગયુ ધારતો હતો છતાં તેનુ વક્ષ રથળ શામાટે ધ પડ પનુ નુ જો મ ને નેરો કાવારતે પાટલા નખી થઈ જોમેર નિ નાખતાં તતા તેની ખનર પડતી નહતી (અપૂર્ણ)

જાહેર ખખેર

અમન કુટા ૧૫નો મકતાઈ નન A K ૧ મારકાના અમારે લાધા મજશે તેમ મમારતના બાધકામ માટે ખાસ લગીઓમા ચોરમદરી મેદ પ થરનો પકાવેલ સુનો ફરેટ કવેલીનીનો જ્યાખધ મનથી

બતાર ગામ ૧૧ જ્યાખધ ચોરકરો પુરા પાડીએ છીએ એક વખત મગાવી ખાત્રા મરજો

મિત્રણુ અખુખુમર કાસમ

મેદ હતર લાદી મકતાઈ સુનો તથા નનાના વેપારી
ચોરખ ૨- પીઆવાડ

સત્પુત્ર નચિકેતા,

યાતો

આર્યાવર્તની ધર્મભાવના અને આત્મદષ્ટિ

લેખક—શ્રીયુત્ત દેવપતરામ લક્ષ્મીશંકર નવલખા—ભાનનગર.

સત્પુત્ર, સત્તારીઓ અને સત્પુત્રોમાં અદ્વૈતાત્મે આપણા આચારનમાં અનેકાનેમળી આવે છે ઉત્તમ દૃષ્ટાંતો આપણને જે અસર કરે છે તેની ખીજ કશાથી થતી નથી એ અનુભવસિદ્ધ છે આપણા દેવમંદિરમાં અને ગૃહોમાં પુરાણોની પ્રિય કથાઓ વચ્ચે જે તે ઉત્તમ દૃષ્ટાંતોની ગદ્યતાનો નવજીવરૂપો છે

પ્રગણ—મનુષ્ય આજથી નગમગ ભેદભરે વરસથી પણ વર્ષાને વરસ પડનાનો છે તેની પહેલાં સ્મૃતિ-કાળ અને એ સ્મૃતિ મનથી પાછા નુતિ એટલે ઉપનિષદ-માર્ગ આચાર તમા નરતેનો દત્તો એ ન અતિ નાસ્તી સમયમાં-ઉપનિષદ-કાળમાં આપણા યેશમાં આચાર અને તત્ત્વનામ પ્રદાતા ઉત્તમ નાનેરુ કે ન દિ રાત વચ્ચે ભાષ્યોની નિ સમીપ નિર્ણય માટે આ લેખ લખાવો

ગાત્રમ પોતાના વાજવા નામે નિ દના નેના નવ નામ આશિષ અને નાયક દનાં તેને નચિકેતા નામના પુત્ર દત્તો

એક વખતે વાજવાના સપિએ યન કરી તેની કિણમાં પોતાની ગાયો, દાન આપ્યું ગાયો સન પ્રમારુ ધન પેરાથી અંતે તેમણે પોપણુ સનક હોવાથી તેઓ, ન ઉત્તમ ગણાય છે પિતાએ દાનમાં આપેલી ગાયો જદ હોધને જનપાત તૃણભયજી ક ધન ન અને ગભ ધાગણ કરવાને અસમથ દત્તી આવી ગાયોનું ન નીરે ધને ન નીધા જેવું અને ન લેનારને અસતોષ તથા ઉપાધિ જનક હોવાથી એક માણુ કરનારે ભાવી પુત્ર નચિકેતાએ મ્હુ કે મને આપ કરા સુનિ આપો ને

પિતાએ એ વચન સાંભળવાની રમક કરી નદિ પુરે મીજવાર એન એ નયન મ્હુ ને પિતાએ ગણમણિ નદિ પાછો તો જવાર એજ નયન મો પો આથી પિતાએ શરસે થઈ નચિકેતાને કહ્યું કે તને દ્વેષમન આપ છુ

નચિકેતાએ વિચારુ પિતાના મતોનાવો પ્રનગપથી ભાવી નઈ આગ્રહ થતા પેલાજી ધણીવાર ને ને તમા ન નયનને

હુ ને તેમની તમામ આનાઓ આદરપૂર્વક પૂરેપૂરી મે પાતેરી છે આથી દુ પિતાને અતિ પ્રિય હુ છતાં તેમણે મને યમને આ પ્યો તે દીક થયું નહિ મારા નથી યમનું કંઈ પણ ઝોજન સિદ્ધ થરાતું નહિ હોય તો પણ મારે પિતાનું વચન પાળતું જોઈએ અને મેમને સત્યવચની ધરના જોઈએ

પિતા પાળવાને નચિંતનામે કલુ દે મારાસ ધા યના છોડ પેઠે પુન મુન ઉત્પતિ નાશ પામ્યા મરે ૨ અનિચ સરીરમા ન ચનને મિયા ૨૧ પો નથી પૂર જાત અને સાનત સત્પુરુષને જોઈ તેનું અનુકર ૧ કરી માન આપન નચન સચ કરે જોઈએ

એ વરનો સ્થાવળી નરિ નાજનવાએ પોતાના તમે કવન કન નચિંતનાને યમ લો મો મો મો આ વખતે યમરાજ સ્થન લોકમા ગયેના તેથી નચિંતને તેમના શનમાટે સ્થાવળ રાત્રિ રોકાવું થયું

મરા ન જ્યારે પાઠા મનેલકમા આ પા સારે તેમના મત્રોએમે તેમને અનિચિ-સ ત્માર માટે નાયના રી ૨—

અનિચિ એ અમિનુ ૮ સ્વરૂપ છે તેની શાંતિને માટે જમ આસન ઓ બોજનનું અપણુ કરતું એ સન્પુરુષોનો ઉત્તમોત્તમ ધમ છે ૭ અપ શુદ્ધિનાળા તુ પો એ ઉ ત્તમ ધમ નો અનાર કરી અતિચિ પ અમિની માતિ રતા નથી તેમન નિગનો ને

સ્વર્ગનું સપાદન આ લોક ને પરલોક સખધી ઈચ્છિત સત્પુરુષોના સમાગમનું ફળ શુભવાણીનું ફળ અને પુત્રો તથા પશુઆદિ સર્વ નહ થાય છે

પોતાના અતિચિરૂપ નચિંતનાને નમસ્કાર કરી બોજનવિના ત્રણ રાત્રિ કાળપાનદન નહુ વર માગી નેવા યમરાજએ જાણાવ્યું

નચિંતના—મારા પિતા શા ત સક પ નસજમન અને કોષરદિત થમ મને આપે પાઠો મો તવાનું જાણે અને તેઓ મેમપૂ ન મને મોનાવે એવો વર નયમ હે માગ હુ

૧મ—ઉત્તમક મારા અનુમદથી સુખપૂ નક સાન કરશે અને કાષરદિત થઈ તને મે સારીરીતે મોકળો રહેો જોઈ પૂવે ૭વો રનેદ્દ હોતો તેવા ૮ રનેદ્દથી નારા નિ વતરો દવે હુ ખીને વર માગ

નચિંતના—મત્ત નો માં મુધા તૃપા જરા અને મૃયુ રહેના છે તણુ સ્વજ મા તેમાનું ૧૧ નથી માટે સ્વચના સાધનનત અ નિ જે તમે જાણો છો તે મને કહેો

અત્રિ જાણના આદિષ આનથ પ સ્વચ પ્રાપ્તિના સાધનમૂત અને શુદ્ધિષ શુ દામા સ્થિત છે એમ યમે કલુ બળી તેના ધારણુ માટે જે હોટો જેટની સખ્યામા નીરીતે જોઈએ તે બહુ પણ કલુ

(અપણુ)

આળસોનો જય શામાં છે ?

રેખક—શ્રીયુત્તમ દવિ અભાસકર હરિશકર-વામનેર.

આ સમારમા એવન નિર્ભર પ્રનાર
દરેક મોહી ઉમરનાં માણસોએ તો પોતાનો
જન-ફતેદ-ઉત્તિ શામાં છે એ રાતનો ખુમ
શો ન-વિચાર કરીને વિજય શ્રી તો તે
વસ્તુ કે માગ મળતું કરી નીધો છે અને
તે પ્રમાણે વરતી રાતપોતાની ઉત્તિ કરે
છે પણ જાનકોનો જય શાની અદર છે ?
એ વાતનો વિચાર બહુ અપ માણસોએ
કર્મો દશે તેના વિચાર અને નિર્ણય
કરવો એજ સદુથી જાગૃત્યનું અને પ્રથમ
કર્તવ્ય છે કેમકે બાળ્યાવસ્થા એ મોહાલનો
પાયો છે જો પાયો પાકો નથી હોતો તો
અમે તેવું સાર અને મોહાડું બનાવેતું મકાન
પણ પાવામાં એકદમ કાચુજ અને બ
યવાગુ રહે છે તેથી જ્યારે પકમ
શામાં છે તે જાણી તેને બનાવવું એ જુદામાન
કડિયા-કારીગરો સાચું કર્તવ્ય છે પ્રથમ
ભક્તિ ગુરુભક્તિ વિદ્યાભક્તિ પ્રિતિ બલ
ચાર નગેરે બંધેના જ્યના ઉપારો અનેક
છે પણ તેમારી મોટો અને મદદી મોહો
તના ખુમ રમ્તો આ છે

માતાપિતાની સેવા અને તેવું આનાપાનન
પાનન 'આગો' તમારે પોતાની માતા
પૃથ્વીથી પણ અનિમે મોહો અંતરે
તના આશ્રયથી પણ અનિ મિત્ર પત્ની

શાળ સમજના જુઓ, જેમ પૃથ્વી આપની
ફુનીયાનો ભાર ઉપાડે છે તે પોતાની
ઉપર અનેક રીતનો ભાર નાખના છતાં પણ
તે આપણને સુખજ આપે છે, અન આપે
છે અને પાનન કરે છે તેરીજ રીતે તમારી
મા પણ તમારે માટે અનેક કષ્ટ સહન કરે
છે અને જયપણથી તમને પાળે છે જેવી
રીતે આકાશ બધાની ઉપર હાથા શ્રી રહે
છે અને તમામની બતાવો માટે મેદ
માવે છે તેરીજ રીતે તમારા પિતા પણ
તમારા ઉપર હવરે રહે છે અને દુનરો ઉ
પાયોથી તમા મણ અને પાનન કરે છે

તમારા મુખને માટે તમારા માતાપિતા જે
જે દુખ ઉઠાવે છે તેનો બંધે દેરા શ્રી તમે
અસખ્ય નાસુથી તેની મેવા કરો તોપણ
તેમાથી મુક્ત થઈ શકો નહિ

ધણા માણસો આળસને માટે છશરભક્તિ
ગુરુઆના વિરોધે નકુથી પ્રથમ ઉચારના
મોહો અને તેથીજ જર તથા મદતો નવ
વાન માગા કરી સવે છે અસખ્ય
આ વતો પણ મોહી મદદરતી નથી પણ
સૂઝમ દટિથી વિતાવનું એ કે જે નધુ
આપણાં મારેજ શી વિ કાચ ૨૨ ૧૧
રે ઉમરતાયક થાં નિશાળોમા નતર
આવના થમ ૧૧ ને પહેલાંની જ

વરનામાં તો આપણે માતાપિતાની ગોદમાં
અને તેઓની દૃષ્ટિમાં હોયએ છીએ તથા
આપણુ દુધ ખાન પાન વિગેરે તેઓની પા
સેથી મેલનીને સારીરતું પોષણ કરી ઉછરવાનું
ટોપણે મારી નકારી શુદ્ધિ અને શુભ અશુભ
લાગણી-આદતો મનની ટેવો જ્ઞાન અજ્ઞાન
એ સવ સમજાવી પણ આપણને-આજકાલે
ત્યાંથીજ મળે છે અને મેળવવાની હોય જે
છાછની દરેક ક્રિયા અને રીત રિવાજ
આપણને પ્રથમ ત્યાંથીજ સમજવાનાં હોય છે
નાતવુ ચાલવુ અને ક્યાંજવા આવશ્યકો સુખ
દુઃખ થાયછે એ સમજ આપણને પ્રથમ તેની
પામવાજ મળે છે માટે જે આજે તેની
આજ્ઞામાં રહી તેની પાલણી ધીપી સાકળી
ધીપી દો તેવ આપણને ભવિષ્યમાં માનવાનું
યરી માટે તેમનું કહેવું એવી રીતે માનો કે
જેથી તે। જેને માતાપિતાના આમો
આપણા ઉપર જ પાણુ નારાઈ ઉપર ન ન
થાય અર્થે મેમનું મન સુધી પામવાથી
આપણને મીઠા અનેક મે। રતાની માદિ
તી મળી જમતની જેમ જીવે તથા પાલણી
પરણા જા। જન રવ તારી મસારમાં દરેક
અ। આના મુળમાં રહેલીકરણી રીતરીવાજ
તથા શુભ દાનની ખાતર પતી આપણે અહીં
માનુષ્યના ધર્મની અર્થ તથા ખુશીએ
જાણી આપણે સારો રસનો મદદ કરી કહે
દર જે તા ધીપીથી જાના તરીકે મળી
અને તેના અર્થની વાલ પ્રસિદ્ધ જે
ઉદ્દેશના ઉનામણાના શુદ્ધરોની જરૂરો
ખાતર ન હોતી તેની પામ જવાથી મુખ્ય
થાય છે એમ તેની માએ હોય તા પેદાતો
જતા પણ જો મુખ્ય જરૂરોએ તેના કહેવા
ઉપર વિશ્વાસ રાખ્યો અને માતાની આજ્ઞા
ન માળી તો તે અચ્ચ મરણ પામ્યુ-છવ
માત્રી જગનમાળી તેને ગાધા જવ પડ્યુ

તેનીજ રીતે કારણે દુર્વેધનઆદિ એકસી
બાધઓએ જો પિતા તુતરાટીની શિખા
મળ્યુ । માની પવિત્ર પાંડેસાથે વેર જાં
ધ્યુ તો અતે સૈતે મરણ પડ્યુ આ
ઉપરથી દરેક જાળકે સમજવું જોઈએ કે
માતાપિતાની આજ્ઞા અને તેઓની દરેક
વાતપર લખ દઇ તે પ્રમણે ચાલવુ એજ
માનકોના જવનો અને સુખનો રસ્તો છે
અને સુખી તથા લાલુ આપુર મેળવવાનો
પ્રથમ ઉપાય છે કેમકે તેઓની મોળી ઉમર
હોવાથી દરેક રીતભાતનો પુરતો અનુભવ તેમને
ટોપણે અને આપણા ઉપર અનિ પ્રેમ હોવાથી
તેને આપણને સુખના મારા રસ્તાઓ જ
તાયે ?

સસારનો એ નિયમ છે કે એક માણસ
ખીજને પોતાના કરતાં મોટો થઇ જાય એ
પર્યંત પડવું નથી પરંતુ કલએ માતા-
પિતાજ એવા અનિ ઉદાદ જે ?
જોનાના પુત્રપુત્રીને પોતાના રતા પણ
નમાગ પાતોમાં હોય નન તા તાદ
અર્થે તેમની કડી જો રસ ન થાય
જે મેનામાત્ર હોતા તામણી નમે પામ
નિત્ય સવાર સાંજ તેમને પ્રગામ કરા
કરો અર્થે તેમના અનુપર વિશ્વાસ રાખી
તેમને માન આપો એમની માનમર્થાદાનું
સદા પાન સખે સભાગે માનરિખવું યત
વધારવામાં સદા નત્થર રહે અને એવું કામ
કરો કે જેથી માતાપિતાનું ચિત્ત રસા રહે

માનારિખવું કહેવું માનો અ। મદા તે
નાથી રતા મહે કે તેની આપણી ઉપર
નારાઈ ન મળ તથા પાછાકાએ એવા
હોય છે કે જે પોતાના શુ। માત્રાની સેવા
નો નથી કરતા પણ સિત્તે એની ઉપર
ચિસલ છે અને તેને કષ્ટ આપે છે જેવ કર
માર આનકો નો નીચ મહેથાય છે તેવો

બનુ કદી પણ ક્યાંય થનુ નથી કેમકે માતાપિતાનું અન કરણ તેઓનાથી નારાજ થવાથી તે ઠી કાંઈ વખતે સારી સનાહ આપવાનું બધ કરી દે છે સારા રસ્તા ખતાવવાનું બધ કરે છે, તેથી પછી બાલકને દુ ખની વખતે છુવાનો રસ્તો ન મળતાં મુઝાઈને મરવુજ પડે છે તે છવે છે તો માત્ર પિતાની નારાજી જોવાથી પછી દુનીયાના બીજા માણસો પણ તેને ખરાય સમજી સોચત કરતા નથી માટે ગોગ મોટા વિદ્વાનોનું કહેવું છે કે 'પુત્ર તેજ છે કે ને માતાપિતાના હુકમમાં વહે છે

માતાપિતાની આજ્ઞા પાળવાના ઉત્તમ નમુનારૂપ બાળક આપણા દેશમાં જો થઈ ગયા છે એક અરણ્ય અને બીજા શ્રી રામચંદ્રજી તેમની વાતો વખતપર વાંચો અને સાંભળો

તો સમજશે કે માતાપિતાની આજ્ઞા પાલવાથી તેઓને કેવું અત્યંત સુખ અને મોટાઈ મળી હતી, માટે બાળકોનો જય તો તેમજ છે કે " માતાપિતાની આજ્ઞા પાળવી શિક્ષા માનવી અને તેમના કહેવામુજબ કામકાજ કરવું અને વરતવું કહ્યું છે કે --

માત્ર, પિતાની શીખ જો મારે બાળ સદાય, વહે સાબ તે જન્મનો નહિતર અર્થ જણાય એટલામાટે માતાપિતાની આજ્ઞા માનવી એજ બાલકોનું પરમ કર્તવ્ય છે તેમજ બાળકોનું બનુ છે અને તેજ બાળકોની ચાલીનો ઉપાય છે તેમજ તેનો જન છે

જલ્લા બાળકો આ વાતને કદી પણ નહિ ભૂલશે તો તેથી જન્મતમા તેઓ મોટા માણસ થઈ સુખી થશે

સદુપદેશ

૫૬

શુ બાની મરણાવ ?

મુખા

- ૧ ધન જન યોગ । ગર્વાનિ । ત વૃ યો ડોભા આ । મૂરખ ૧
- ૨ તુજ નજરે તારકા જાપા આ આવે કે તે જતમ-
- ૩ માસ તેજ નરિ નોર રવાય થી જાણ જાણ કે વાપ-
- ૪ વરિ પ્રમના ૨ ત્ય રમતા, અગનતા મરમાય-,
- ૫ છે તાર કત ૧ મર્ ગુ તે નિ શર મનમાય-
- ૬ નિશાન જ મ નદમ મરનાવ જો ને નુમી માય-
- ૭ ગોકુતાનિ ગિરિવર રાગિને તુજથી મ ન જ નય ન-

चित्तवृत्तिविज्ञान शास्त्र

અનુવાક—શ્રીયુત 'અભ્યાસી'

મહા-રા ૬ ૩

કેટલાક અસવિત આતરાવા કે વાધાઓ.

(२५३५ ५ ५ ५५५ ५५)

આ યજ્ઞ કેનાએક વાજા કે વિરોધી
 ॥ તો આડે આનંદ સહજ છે તે સદાથી
 વિગતથી ચચા થરી પોડા છે

૨૫૧ ગરીબના મરજી નસ ગથી
C બવતી રાકા

આપણા આત્માને એમ ક'ં ગયા થ
તુમી સગી-સ્વયં શરીરનો ।। થય નહિ
તમામની પ્રાણિ કે રાગ અથવા અપ્રાણિ
હૈયો પો પો એ એવાને સુદૃષ્ટ
એય ક સપૂર્ણ ચિત્તાગ લગતો અસલ
નિત હોના તા જ્યા પ્રાણિ કે મને લ
પેતાત્ત એ અનજી કરી મરણ પામવા
અથવા હાલ નહ દામાન મુન કરી તેો
અત આજુનાં તો છે ત્યા આત્મા પ્રતિ
નાને વિરાધેતો નથી પાવતુ શરૂ આ
પ્રમ-શકાતુ મમાધાત એમ છે કે એવા
નસો (બનેતો કાર્યિય બનવામાં હોય છતાં)
યા ઉદભવે ત્યા પછા કે । ઉતરી એમ

તો એ સરીસાનો, ૧૭ ૬ ને નહિ અત
આવે છે-મ જ થાય છે ત્યા મરણોત્તર
સ્થિતિમાં તો તે એવામાં (વાસના આદિ
સરીસામાં) એ વિષાદ્વિત્તિ-રાગ તો નો નાશ
થો. અમુકવાનો નથી પણ તનુ થવા
(અથવા પણ) તો છે એને ૫ કેવલ રોગ ૩
૫૪ : વિરોધનો અનાવૃત્ત છે

अवित्त-यत्नना-ना न्यमान्दारा
यत्न अभाषात

आ रथश सगीता भरपुष्पी के तथा
 अनिरिक्त पञ्च इति ॥ १८ ॥
 योम रथु मधी न मानवावाग्योने ॥
 पुष्पासो । सने इति नदि सागे तेम
 ज्वां तेयोने ॥ अनित्त सन के नानना
 नि यत्प के सनननास मधी अशर पररप
 तो सणध (अनित्तो) भरपुष्पासो
 रथ पडतो नथी मे विव सावट कनी
 होअने ते ॥ १८ ॥ पारे जो मानस

બીજા માણસના હવામાટે કે ક્યાંક અર્થે
પોતાને જીવ આપવા નિશ્ચયપૂર્વક રાજ
પ્રુથીથી તત્પર થયો હોય છે તે પોતે મરણ
પામેન હોય છે તારે જાને તે કાલ પાછ
ને ન જાણવાના હેતુથી છુપી રીતે વગર
જોલે, સાન એકાતમા કથું હોય જાને
તે નાસ્તિક મતને કે જે વર્તમાનમા છે
તેથી ઇતર વાત કે સ્થિતિ ન માનનારો દોષ
જાલે તે જીવાત્માના અગ્નિતત્ત્વમા મરણ
પછી જીવન જરૂરી રહી પુનર્જન્મની સ્થિતિ
અવિધ્યમા છે તે માનવાના ન હોય તે
પણ તેના મનનું યુક્ત મધનોથી નિરીક્ષણ
કરીશુ તો ત્યા પાસે તે ગતકાળમાં કરેન
સ્વાપ્ન કાચીનો અમુક નકારે સ્વીકાર
થવાની ઇચ્છા કાષ્ટ દેકાયેલ હેતુ ઊંચે દયા
પ્રેલી જોવામા આવેજ એ સ્વભાવ કે
ચેતના-નાન કે અતરજ્ઞાન કે જે કાષ્ટ નામ
આપો તેમા તેના આત્મસ્વાદિના સતત
નિત્ય અનત મૂલ્યનું સ્થાન પેાશે એવું જ
નરિ પણ એ જ્ઞાન કે જ્ઞાનવાગો ચેતના-
અથા બીજા સર્વ અગરકરતા ચિરસ્થાથી
અનતો નિરતરમાટે પ્રચરતો વરતાઈ આ
વરોવાવગુન ચેતનાના અગો અમુક પ્રોજા
સમયમાટે કે અમુક ચિરસ્થાથી એના
ભાગ પડી શકતાજ નથી તેમ ચેતના પોતા
પરતે પડી શકે જન ચિત્તિ પ્રાપ્ત
પરતી પણ નની સરકૂત ભાવામા આ રાતને
અનુભવ ન તેવો નીચેનો સ્વા પાલીના
પહેલા અપામમા આત્મો

માતાન્ત્યુગક-યેષુ મતાગમ્યેષ્વનેકવા ।

તોતેતિ તાત્તમેયકા મરિષ્વા મયદ્રમા ॥

બુનકાળના ગ્રાસો વધી, યુગો કે કલ્પોમા
તેમજ અવિધ્યના અનત જામા પણ જે કાષ્ટ
કદિ ઉદય કે અસ્ત પામતુ નથી પણ એકજ
ચિરમજ સ્થિતિ ભોગવનાર વસ્તુ છે તે આ
સ્વય નકાશ સવિત (ચેતના) conscious
જાણક છે વળી તેને મળતો બીજો
સ્તોક યજુર્વેદી ભાગવતમા કે

મવિદ્યે વ્યભિચારન નાનુભૂતોત્તિ વાહચિદ્ર ॥

ચદિ વદ્યાનનુભવસ્તપ્ય ચેન સાક્ષિણા ।

જાનુમૂત મળવાત્ર નિગ મચિન્નુ સ્વયમ્ ॥

ચેતના-સન્નિતની એટા જદિ બ ન પ ની
અનુભવાઈ નથી અને પાછ દષ્ટાતમા તે બ યુ
એમ મણી ને માનો તોપણ તે સમયે તેનો
જ્ઞાન ચેતનામાથેજ જ્ઞાતપ્રાપ્ત થઈ ગહે
જે (આ સ્થિતિનું નામ સમાધિ છે) થોડી
જા ઉપર આપણે ઉપર પડી ગયા કે ખરે
ખરો રાગદ્વેષની પરિપુર્ણતાએ પહોંચેલ સ
જોગવાળો દષ્ટાતમા એટલે કે આત્મસ્વાપ
જમા મરણ થવાના પ્રસંગ તેમજ રાત-પુન
થવાના પ્રસંગે આગળ વાર્યવાઈ ગયેન
સિદ્ધાંતનું સમાધાન કરી શકે તેમ છે બીજા
દષ્ટાતો [એટલે જેમા મરણ ન થાય પણ
તેથી ઉતરતી માત્ર બની જાય] રાત્રી વગર
મની આવે કે પગ તુ તે એવા નથી કે તેને
નહી પેના સિદ્ધાંતનું સમાધાન કરવાની
જરૂર પડે

ગગ કે દુનના પરિહાસે નિપજેલ મગા ।

નક ઉત્તરજો અને તે પ્રસંગે તે બનના

વાસ્તવિક અર્થ નુ ?

જુ પ્રેમ કે ગગને માત્ર નિ

પરતે પેના માત્ર આત્મભાગે આપા

સમયે જોવામા આવે છે જો બ ને વચ્ચે લન પાવન રે છે એવુજ નહિ પણ
સ્પર્ધા ન હોયતો તેમા સમાજેલ વ્યાપી ર તેઓને ખરાની પીવરાવી રૂપુટ-માતેલા
હેવ દેપને પ્રાદુર્ભાન પામવાપણુ હોતુજ રાખે છે અને તેમના અ ય વ્યવહારમા લે
નથી પ્રવાસીઓની નિત્યનોષ આદિ દ સમાન પણ દેપને અ કુર જોવામા આવતો
પ્રકટોથી જણાય છે કે મનુષ્યોને હનતા નથી પરતુ જો તે ભોગ્ય મનુષ્ય પેવા તેના
મારીને ખાનાર પશુ સમાન જ ગરી માણુસો મારી નાખનારની મામે-પોતાના છનનના
તેઓનો ભવિષ્યનો ભોગ-ખોરાક જે મનુષ્યો જથ્થાનમા પણ સામે યાય તો ભય ક
ચોના સરજએત હોયછે તેમજ પણ તેઓનો ક્રોધ અને ક્રૂપ એકએક સાકાર થા જાયછે
ઉપયોગ કરવાનો સમય સમીપ આવે ત્યાં
સુધી તો મહુ મમતા આી મભાગથી લા (અપૂણ)

મુજ સ્નેહલી ના શબ્દને, સ્વીકારજો! સત્કારજો!

હરિગીત

(૧)

આવા પ્રલેભન શુ રહે? આ સ્નેહવન દિન! સખિ!
શાને ભાવે એકીને? ત્રિતિ શ થી-ત્રિતિ કમ થી
નિમત્તજો પ્રાપ્ત ઉત્તરે! આપનામનો રસ ઉમિંઓ
એ સર્વ સાવન કહી છાદિ રાજ જો નવતરનો

(૨)

મીઠા અનેક સુખોલ્યા જે જ નસગા છનનના
અતર ત્રિચારી જે મખિ! સ જ ર છે એગિતિ ॥
એ સાવના એ પ્રેરણા સ રસ આપે એકીને
નવ નમગે તમચકી તમ દ્વિમા સાકર મગે

(૩)

ગો ઉમિંઓ એકી નિન મુસ સદજ ન હા! મનન કે
મહ આ કયુ ને તે જુ એનો ભા યદગ કે
શુ થા હુ 'સી' હવે દમગ્ધનના સત્કારે!
મુજ સ્નેહ લાના શ ને સ્વીકારજો! સત્કારજો

આયુર્વેદનુ તથા ધર્મશાસ્ત્રનુ પૂર્વજન્મવિષય

ઐક્યમત્ય

૨૭૨

આસ્તિક લોકો પૂવજ મનો સ્વીકાર કર
છે તથા નાસ્તિક લોકો પૂવજ મનો સ્વી
કાર કરતા નથી એ પ્રમાણે જ ને પ્રતિવા
દીની પરસ્પર વિરૂદ્ધતામા એક નિષ્પક્ષપાત
વાયધીશની જરૂર છે એ ન્યાયાધીશ અથવા
મધ્યસ્થ જ ને યોગાળા જેને કષ્ટિય રાખે
તેવો હોવો જોઈએ વારે આસ્તિક ને કો
ને બાતમા પાતાતરફ ॥ વેદાનુવાયી ધર્મ
શાસ્ત્રને વાયાધીશ દરાવે છે ત્યારે તે
ઉપર આધાર નહિ રાખતા નાસ્તિક લોકો
આયુર્વેદ અથવા વેદશાસ્ત્રને વાપ આપવાનું
કામ મોઢે છે કારણ કે આયુર્વેદ ચરીરના
રોગને ઘાત કરવામા સારીરને સુધારવામા
તથા દીવ આયુર આપવા વગેરેમા દૃષ્ટાઈ
એટલે જ વળ રૂ ન પતાનનાર છે અને ધર્મ
શાસ્ત્ર ને જ દાર એને જ વક્ષ ફલવાળુ
ન હોનાથી તે ઉપર આધાર શી રીતિની
રાખી જાય એમ કહે છે વિવાદના સ્થાન
જ પૂર ન મના સબધમા પરસ્પર વિરૂ
દ્ધતાને તેરિત ન વાયાધીશમાટે પણ વાધો

પડે એ આશય નથી એ પ્રમાણે વિવાદ
થતાં છેવટ એવા સિદ્ધાંતઉપર વાત બાવી
કે આસ્તિક લોકોનું ધર્મશાસ્ત્ર તથા નાસ્તિક
લોકોનું વેદશાસ્ત્ર એ બન્નેની એક કમીગી
કરી તેને પૂર્વજ મના અસ્તિત્વ તથા નાસ્તિક
તરફના સિદ્ધાંતમાટે ન્યાયાધીશનું પદ
આપુ ક્યો જ ને પક્ષવાળાને કશો વાધો
હોવાની શકા રહે નહિ એ પ્રમાણે થતાં
આયુર્વેદ તથા મનુસ્મૃતિવગેરે ધર્મશાસ્ત્ર
એ જ નેની કમીગીએ ન્યાયાધીશની પદવી
સ્વીકારી અને વાદી પ્રતિવાદીને કલુ કે
તમે જ ને પોનપોતાના પમની દલીલો કરો

અમમ આસ્તિક લોકોએ કલુ કે પૂર્વ
જ મ ન હોયતો કૃતનાશ અને અકૃતા
વમાનમર એ મહોટામાં મહોટો દોષ આવે
છે તેથી પૂવજ મ સ્વીકારવાવિના છુ કો
નથી જગતમા અનેક પ્રાણીઓ અનેક જાતિ
મ જ મે છે મરે છે અને જુદા જુદા રૂકો
રતાં સુખ દુખોને લોગવે છે એકજ દેશમા
એકજ કાનમા અને એકજ માતૃપિતાની

ઉત્પત્તિ થએલા પુત્રોમાં અથવા પુત્રીઓમાં
 જેની આકૃતિ એટલે સ્વભાવ પ્રતિ અમે
 સુખ તથા ખતો ભોગ દરિયાદિ જ નોમાં
 કોઈ રીતિથી મલતાપણ આનંદ નથી
 તેમજ એકજ શુદ્ધપાસે એજ રચનામાં
 એકજ સમયમાં એકજ ગાજનો અભ્યાસ
 એક જાતના પરિશ્રમવગેરે સાધનોથી કર
 વામાં આનંદ હતા પણ વિષયો ઓને જ ન
 રૂપ દ્વનમાં ઘણો ફેરફાર થતો જોવામાં આવે
 છ તેમજ એકજ દેશમાં એકજ કાનમાં
 એકજ ધધામાં એકજ પદ્ધતિથી કરવામાં
 આવતા ઉદ્યોગોમાં પ્રાગ જરૂર પુરોત્તે દ્વનનું
 તારતમ્ય થઈ જવામાં આવે છે આવા
 અનેક પ્રસંગોમાં કારણો એક જાનના હોવા
 છતાં પણ તેના કાર્યમાં ઘણા અનર થાય છે
 કે જે સર્વ લોકોના અનુભવમાં એક વાર
 નહિ પણ અનેકવાર આવ્યા કરે છે એ
 સર્વ જગતનું વૈચિત્ર્ય સકારણ હોય જોઈએ
 પ્રત્યેક નસગમાં કારણના વિચારવગરની
 વિચાર શક્તિરહતા કારણયુક્ત વિચાર શક્તિ
 વિશેષ પ્રમાણ હોવાથી આલ્પશક્તિમાં પ્રથમ
 લેવાજેવી છે તેથી સર્વાનુમતે સ્વીકાર કર
 વામાં આનંદ અનેક જાતના વિચિત્રપણામાં
 તે તે પ્રણીઓએ પૂર્વજ મમાં અવધા આ
 જ મમાં કરેલા સારા નકારા કર્મોસિવાય
 મીજુ જાળ દરી પ્રપ્ત નથી ઉપર કહેલી
 ઉદાગરોની સમાનતામાં પણ તે તે કર્તા
 ઓના પૂર્વજ મના ઓની અમમાં તને
 તીરે ફવતી પ્રાપ્તિમાં રક્ષક થાય છે એ
 સિદ્ધાંત ઉપર મૂલ્યનો હોવાથી ગિરિ
 દરી શકાર તેવા તરી આ જ મમાં તેવા

શુભકર્મો કર્યા ન હોય એટલુંજ નહિ પણ
 તેને જ લે લેલગ નકારા કર્મો કર્યા હોય
 છતાં કેલાએક લોકોને સારા ફલ મના
 જોવામાં આવે છે તે પ્રમાણે આ જન્મમાં
 તેમાં નકારા કર્મો કર્યા ન હોય એટલુંજ
 નહિ પણ સારા કર્મો કર્યા હોય છતાં પણ
 કેટલાએક લોકોને નકારા ફલ મલતા જોવામાં
 આવે છે તેનું કારણ કર્મો છે અને તે કર્મો
 આ જન્મના નહિ પણ પૂર્વજ મના છે
 કારણવિના કાર્યની ઉત્પત્તિ થાય નહિ એ
 પડિને કાંઈ આરબી પામર વૈકાસુધી
 શિરોમાન્ય તરીકે સ્વીકારાએના નિશ્ચયપ્રમાણે
 જ મધ સુખ મલે છે તે પૂર્વજ સારા કર્મો
 નજ ફલ છે આ જ મધ ફલ મલે છે
 તે પૂર્વજ નકારા કર્મોનુંજ ફલ છે એ પ્રમાણે
 અમે (આરિત્ત લોક) ધર્મશાસ્ત્રને આધાર
 પૂરજ મના અસ્તિત્વને પાકા પાયાથી સિદ્ધ
 કરી આપીએ છીએ આ જાનતમાં હજી
 જોનનાનું તો ઘણું નો પલ અવકાશના
 નમાળમાં અતિસંક્ષેપથીજ હી વક્ત વના
 મળધમાં રિગમ દરીએ ઝીએ

તે પ્રમાણે આરિત્ત લોકોની લીના
 રવણ દરી પાપાધોલની પદ્મી ઉપર રથા
 ચેર ધર્મશાસ્ત્ર તથા આનંદે ની કર્મીએ
 નાન્નિત્ત નોકોને કલ્પે છે આન્નિત્ત ના
 જેમ પોતાના મતન્યાનિયન અનાદી
 તોથી સ્થાપન કલ્પ તેમ તમે પણ પોતાના
 મત વનિયનનું સ્થાપન કરો તે પરી એને
 ગજેની દરીને આનંદના અમેને જે પોત
 જુવાને તેવા તપ આપીશ

અન્નિક જે મોડે પૂર્વજ મ

જ્યેષ્ઠ માસનું વાર્ષિક

વચન ત નિલકા

- અમારવૃદ્ધિયિ થતો નયિ આ મહારો
આ તાપ અમિયિ થતો નદિ ચિત ધારો
નિસીમ સયયિ થતો પશુ ચામ માયો
આ ઉચ્છનો વખત જેઠ જણાય આયો ૧
- આ ઉમ તાપયિ તપેન અનેક પા ।
ગાધી જતા જલમરેલ જ્ઞાપ આડા
ચાદેલ લોખ સદુ ઝાડતળ વિરામ્યો
આ તાપનો સમય જેઠ ગણાય આયો ૨
- ભારે પડે રમિ ને તડકે તમાવે
પાળી તુના વધિ જતા મ રીવરાવે
પાલીનણો નુખ આનય હાત નબ્યો
આ જેઠનો વખત ત્રીજ જણાય આયો ૩
- ભારે તપેલ તડકાયિ અનેક પખી
ગમા મુશીનમ જના મન મધ્ય ઝખી
ઝાગીવિર જરૂર કોઇ જો ભારો
આ ઉચ્છનો વખત ૪ જણાય આયો ૪
- નાતુ અને અડિક હે સ ૧૫ તારે
પાળી ન વેશ પશુ નુસ કોમ આપ
સર ખરો ડુપુ જને જનતો પિપા ૧૧
આ ઉચ્છનો સમય ૨૬ જણાય આયો ૫
- અ ૪ માનવ નિહાણિ જનીન આખી
છે દડ આ વિરેજ તમાવી રાખી
આવો વિચા અડનામ ધી તમે
આ ઉચ્છનો વખત ૭ જણાય આયો ૬
- નળા નરી સકન હાત ઝકાઇ જતા
જેના નરી નુખદ ગાઇ જરાય ચાતા
જાલે અમસ્ત વખત તડકે તપાયો
આ ઉચ્છનો વખત જે જણાય આયો ૭
- ઝોટા હી અ રમતજા ઉડે છે
જેતા શ્વાજન ગૂપા તગિરે દિસે છે
ખાવોજ સંધીજન ૨૫ન ૫ ભાયા
આ તાપને વખત જે જણાય આયો ૮

પ્રકેપ.

(પરજ)

બેજા માછ જુડતો તારોરે અબે આછ પાર ઉતારોરે”
એ રાહ

વટોળિરે રોળ મયા પોરે જતે જમરાજ શુ આઘોરે-ટે-
વિક્રમ સવત ઝોગણી છોતેર જેઠ અધારી તોમ
શુક્રવા વાયુ ચક્ર ચનાચુ જાટ જણા શુ જેમ
રહી દિન ચાર સનાગીરે કગી દ બહાર ખુવારીરે ૧
ઉમત-નિદોર-સધિ-ધનુર જે વાયુ ઝોગણપચામ
મામળા સપી કપાવવા આન્યા કરવા મૌરાઈનો નાથ
મળા ઝકરાજો પાડ્યા રે ભૂમિમાથી મૂળ ઉખાડ્યા રે ૨
પ્રથમ કાઠિયાવાડ કિનારે લીધી બ રની દાર
વેરાવજેથી ઉઠ્યો સિયુ મેડની મુશળધાર
પચા? પુટ લોના પાણી રે કગી મેડની ધુળધાણી રે ૩
દક્ષિણ પૂવ મા મુસનાટે વળી તોડ્યા તડોત તાર
દેનને રસ્તામાં રોળ ગખી વિસ નાચી ચાર
બેટોને વાળી ઉડીરે દુનરોની દાની કીધી રે ૪
પખીના માળાઓ તુડવા લાગ્યા ને તુડી ધરોની દાર
ના શ લક્ષની દાની પા રો વેરાવગી વેષા
તોગા બોળી મયા પા રે ભાવોના ઝમ પાડ્યા રે ૫
કે મુવી જળ રસ્તે બજારમાં વરથી ન બહાર જવાય
ખાના પીનાનું લગુ કાથી ખાલડા મુઝાવ
ગડે નાગા પગા દાટ રે આખે આમુડા પાડ રે ૬
ગર ને ગર ડાનવા લાગ્યા ડો પા મોગમોટા મહેલ
જા તાત તુડવા મા રા ગમમ આવી રેલ
ધરોમાં પાણી ભગણા રે ચાપચા જાપ તણાણારે ૭
માગરોગે જહા તોર મચાળ્યે દાળ્યો મવરનો દીપ
લગાચિ-મોચિ-નાડ-વાળદના ધર પાડના થઈ મહીપ
માણસ તેર તેમા ધવાના રે નિરાતના કાઠે ગયા રે ૮
મળવા ૧ ર પડ્યા નના ધર ચા રાં બે નાજ દાજ
ડાનામાં અનીમો ૧૨ રે કા ચો દ-ચર લાલ
ચિમેગ પા યુ હ રે ભળ ૧ નાજક બુહુ રે ૯
ગોગનાથી નિનમદર પોના સોગતા નાનિના
તેમા દીધી દીવને ત લાખની પાટ એ થોડા માર ૧૦
જા ર થઈ સાગ ઘેની રે તામ મોને નવા લી રે ૧

રાણના ખાલા ને ડેડાલમાં વળી વાળ્યો વાણ્યે દાદ
 ધરને ઉરાગી ખડેર પ્રાધા ધડ્યો ધણનો ઘાટ
 અધિર તે કોને કેવુ રે પાપખળ માની લેવુ રે ૧૧
 ચોરવાગે ધર ત્રીસ પાડીને લાખની પ્રાધી રાખ
 ધોરાજીનાં ધર આઠસો ટાળ્યા દેલવાડ દે જાખ
 ધમે અમને ઉગાયા રે બતે દરિયે તાર્યા રે ૧૨
 પાલિતાણાતણા આગના ધાવને તાળ્ય મ્યા દધ તાસ
 મેત્રજીમા મહાપૂર આ પાધી ધણા ધરો પાગ્યા નાથ
 રખારી મહા રાગા પા રે કાવે તેમ નીચે કૃપા પા રે! ૧૩
 મુભાધુરે સતર ધ્ય રે લુ પૂખ્યો અરમાવતી ઘાટ
 મોરમી મે રાત્ર લેખિને અતર આપી ઉગ્યા
 મોખ્યો રાજકોટ મુકામે રે રામચોનાં મોટાં ધામે રે ૧૪
 ભુવિલી બગના લુના જાડો ડડા ડર્યા ને રાનકદાર
 લિજડો-પીપળો-આમલી-આવા વાસનો પ્રાધા સદાર
 -જુમીવાડ વાસ ઉપાડ્યો રે રકોનો સધ નસડ્યો રે ૧૫
 આલુપાલુ ગામ ને ગળ ઘેવા પ્રાધા ખેડાન ખેડાન
 રાત બધી લો ભમતા મેમ ભૂપ જપે ભમવાન
 દયાનિધિ આવી ઉગારો રે નથી કાષ્ટ ખેલી અમારો રે ૧૬
 ભેનભેનામા ચારસો ધરને ભામતા લાગી ન વાર
 પ્રિય પ્રલમની વાતને બાણે આજેન સાક્ષાત્કાર
 તા પા દેસમા વાળી રે બેશુમાર થઈ અરાખી રે! ૧૭
 અચ્છો ધરનુ મે બિચારૂ ચારસોનો લીધો મોગ
 ભમનગરની આલુપાલુના પેઠક કરે છે શોક
 બુનાગલ જલ્લ ગિ તારે રે વજ્રિણી માયા પ્રદારે રે ૧૮
 વાધ તે સિદ્ધની પે તડડી મુકાવી વીરની દામ
 ડગ ગડાડ ગાગે ગગન ત નણે જાડુ મગ્રામ
 બામ કામ ભુપતા ર લોકો ત્રાહે ત્રાહે ભલતા રે ૧૯
 તડ ત ત ત થાય અવાજ ને ધરધરે થભ વિરાળ
 -જાણવાળા પોતા વાસ કરે ત્યા ધુ ધુ ધુ ધુ કરાળ
 આકારો ડે ગાળારે પે લોક કાચો પેનારે રે
 મે મે મા વહે મીધના પાણી વાળી કાળી જવા
 ખગ ખગ ખગ ખગ નદીના નીરમાં વાણુ ફરફર થાય
 મોમાસુએ આનુ આવેરે કહાન તો મેમે વધાવેરે ૨૧
 ઉઠો ઉર મીમત પ્રસસ હામર રાગધરાજ
 દીન પ્રમને આશરો આપી ર ની રામે નાજ
 ફરજ તો બળવેરે પ્રતપ પ્રેમ બનાવેરે ૨૨
 કવિ કદાનજી ધમજિદ (રાજગોષ્ઠ)

—સાહિત્યરસિકોને સોનેરી તક—

બહાર પડશે?

—ટુંક સમયમાં—

બહાર પડશે?

“વનમાલી”

(માસિક પત્ર).

આ માસિકમાં પ્રતિમાસે રસમય સામાજિક લેખો, સામાજિક તથા અતિદાસિક, લાખી ટુકડી સાર્તાઓ મહાનપૂરોના જીવનચરિત્રો અત્યુત્તમ કાવ્યો, કનામી નિબંધો, સ્ત્રી ઉપયોગી લેખો પ્રગટ થશે વાર્ષિક લવાજમ ફક્ત રૂ. ૩-૦-૦ હિ માટે દેશાવરમાટે રૂ. ૩-૮-૦ પોસ્ટેજ સહિત આદ્ય યવામાટે જસદી નામ નોંધાવે.

જહેરખમર માટે આ માસિક અત્યુત્તમ સાધન છે ભાવ તદ્દન સરતા
' જહેરખમર મેળવવા માટે પ્રમાણિક એજ ટેા જોઈએ છીએ

વિદુષી જહેનો તથા સાદાર બન્ધુઓને વિદ્યમિ

ગુર્જર લેખકો તથા લેખિત લગિનીઓને પોતાના લેખો તથા કા પો
વનમાલી માટે લખાં મોકલવાને અમે માનપૂર્વક નિમત્રણ કરીએ છીએ

હરિદાસ જે સ પટ

સ પાદક “વનમાલી” બીમાલી સીટ-કમ્પ માહવી

➤➤ **GOOD LUCK.** ◀◀

Can be attained by following the rules laid down in

RAI SAHIB DR K C DASS

SEXUAL SCIENCE.

The most useful guide for HEALTH WEALTH and PROSPERITY
and everyday companion for young and old Distributed gratis
and post free

Apply to—

THE SWASTHYA SAHAYA PHARMACY.

30-2 Harrison Road CALCUTTA.

નળની પાચન શક્તિ

અને તેથી થતા ભારે હાડકા દર્દોના સવધી મોટા હાડકા
ડો. બે. મોતીવાળાની

વનરપતિની હજમીયતની ગોળીઓ

માથાની દરદ મકર પાતી ઘસના ખાટા એકકર, વાયુ બગડેની અથવા ઘસે
ખાતેની જીભ પીત ચમ [રિરિ રિચ્ચ] હમ થાત બેરેર મારી મથેતુ કનેતુ પીક
અથેનાં દરદ તથા મજાએક પ્રધારના બદ્ધુ હુડ દેનાગ ઉપ વે. નળની અપુરતી અને
ધીમી પાચન શક્તીથી પેદા થાય છે તે સરવે દરદોને પાચન રાકતી વધારી તથા માત્રની
તેજ કરી એ વનરપતિની ગોળીઓ મટાડે છે ? અગ્નિ દ્વિષ્ટિરિચ્ચ અથવા ચમકથી
હેરાન થતી હોય તેઓ આ ગોળીઓ વાપરી તેથી તેના થેલાક વિવસના ઉપરોગથી
જે યુગ્મ થશે તે જોઇ તેમો જરૂર તાતુજ થશે—જેમને અપુરતી પાચનશક્તિ
સાથે કાંઈ આમીનું દરદ પાડાતુ પડતુ હોય તો તેઓએ માટે અમારી દવાજની બુકી
જુઝુજ ઉત્તમ છે અને તેઓએ આ બુકીને ઉપની હજમીયતની ગોળીઓ સાથે ઉપયોગ
કરવા યુગ્મ નહિ જો આ ગોળીઓ સખત કમજવાત નહીં તુટે તો તે માટે અમારો
વખણોરો વનરપતિનો લુલાખને પાક દુરત મગથી વાપરો એ પાકથી થતા યુગ્મો
જોઇ દરદી પાને અથવા પાચ્યા વિના રહેશે નહિ જેમના મોખાથી ખાત્ર વાસની
કળની હોય તેઓએ આ ગોળીઓ સાથે અમારા હાતના સાધારણ દરદોજના વપરાશ
માટેના મજનને ઉપયોગ કરવા લુલુપુ નહીં એથી મોખા વામ દુર થવા ઉપરાંત
હાંત મજલુન થઇ સુદર થાય છે લોહીના બગાડમાટે અમારી ટોનીક એક સાધક
નામની દવા બદ્ધુ જરૂરી થઈ છે

કિમત—હજમીયતની ગોળીઓ ની શીટી ૧ ના રૂ. ૧૦ દરદી બુકી
ની શીટી ૧ ના ૧ ૧૦ લુલાખના પાક ની કમી ૧ ના રૂ. ૧૦ તથા દરદોના
વપરાશમાટેના મજન ની શીટી ૧ ના રૂ. ૧૦ તથા કમી ૧ ના રૂ. ૧૦ અને લોહીના
બગાડમાટેની ટોનીક એક સાધક નામની દવાની શીટી ૧ ના રૂ. ૧૦ તથા રૂ. ૨

એવના બનાવનાર—ડો. બે. મોતીવાળા,

મોરને હાડકા, લાયખવા મલખની બાચુમા, લાયખના—મુબબ

સર્ટીફિકેટ

૧ મી અરેશ ખારો જી દરદનજ તે એક વેળાના મુખના શેરીક તથા ખા
રમી પચાવના જરૂરી સરે પના એ ૧ અને યુનાઇટેડ સ્પીટીંગ તના વી કુાં ના મ ૧
જલુને છે કે અગ્નિ વીગર તથા પીન વીગર જેા હુ વારીધગીએ હેરાન થતો તે
તમારી હજમીયતની ગોળીઓ વાપરવાથી મટયાં છે

૨ મી એન એમ વઢાહવા તે ન્યા ખાતામા સરકારના આસીરદટ સેક્રરી
આહેજ લખે છે તમારી હજમીયતની ગોળીઓથી મને હાથે લાગે છે

સેનવણી—મોતીવાળાની સુદી જુગી દવાની ધણીએક બોગી બનાવવા થાય છે માટે
એવનાઓએ ફી બી મોતીવાળાના શીટી શીટીન બને છેડ બસા ૧૨ તેજનેજ દવા લરી

WONDERFUL TIBETIAN REMEDIES *From* THE MEDICAL TREASURES of THE MIGHTY EASTERN SAGES

CURE DISEASES AS IF BY SPELL.

GUARANTEED FREE *From* ALL INJURIOUS INGREDIENTS

NERVENA an ideal blood purifier an excellent Tonic and a high class restorative Highly effective in all cases of Nervous break down it is a safe & sure cure for diabetes (both milletus and insipidus) phthisis Consumption worst form of Torpid liver Gonorrhoea gleet syphilis sexual debility from whatever cause brainfag loss of appetite etc etc It will give the students a sharp memory the authors an excellent power of thinking the pleaders to efficiently carry out the cases of their clients & the Ladies the youthful bloom It gives tone to all the nerve centres eliminates poison from the system & purifies blood

No Medicine has yet been discovered so powerful and effective as the Nerveana such is the version of the mighty sages of the East Price Rs 2—per phial (tablet.)

SEXOLIVER—A most effective medicine for all forms of sexual debility from whatever cause a sure cure for impotency It invigorates the disabled organs and gives the old their Halcyon days of youth & the youth the strength of alion Price Rs 5/— per phial (Tablets)

આશ્ચર્યજનક ટીમેટની ઔષધીઓ-આયુર્વેદના પુરુષ મહાન યોગીઓની પ્રસાદી-
દરદાપર મનની માફક કામ કરે છે

હાનિકારક વસ્તુઓથી મુક્ત

નરવીન—લેહી સાફ કરે છે ઉત્તમ શક્તિ આપે છે હિમગ વધારે છે શરીરની ગમે તે જાતની શરીરિક અપિ દૂર કરે છે, મીઠા પેશાબના રોગીઓની પીડાને શાન્ત પાડે છે ક્ષય મેહ પરમે અને કમળેરી મગાડે છે બેભુ ખસી ગયેલ હોય જૂખ લાગતી ન હોય વિદ્યા ઝિની વાદ્યશક્તિ ખી યજ ગઇ હોય અથર્તાઓની વિદ્યા રચિત નમણી પડી ગઇ હોય વાકિયો પોતાના અસીતોને સભાગી સમ્મા 1 હોય અને સ્ત્રીઓ પોતાનું યૌવન ટકાવવા માગતી હોય તો ' નરવીન ' ઉપયોગમાં લેવો તે શરીર યત્રને કાળુમા રાખે છે અને ખુન સાફ કરી ચરીરને જામો મજબુત કરે છે

નરવી ના જેવી ક્વા હજુ સુધી સોખાઈ ના 1 એક મહાન પુરો કહે છે કિમત શીશી એકના રૂ ૨- - (ગીકીઓ)

સેકસોલી-સર—કોઈ જુલુ જાતની ગુપ્તમાત્રની સિપિતતાપર રામચાચુ ધલાજી છે શરીરના હીના યજ ગયેલ સાધાએને મજબુત કરે છે વૃદ્ધને નવી જુવાની આપે છે ઓ સિ હ જેવુ સામર્થ્ય આપે છે શીશી એકનો કિમત રૂ ૫-૦-૦ (ગીકીઓ) ખીજુ દવાઓ માટે ક્રી ની મગાવી વાચો

Telegram

"INDPRODUCT

CALCUTTA

Telephone 5678

ઇન્ડીયન પ્રોડક્ટ્સ કંપની,

કોલેજ રૂ. માફેડ,

કલકત્તા

શાસ્ત્ર મહિમાની આયુર્વેદિક કો દૂર પ્ર તથા એન્જીનીયર તરફથી
૧૨૨ નામ મહાદેવ મળ્યું છે

સિદ્ધ કલ્પમકરવજ

મમે તેના હઠીતા દરદામટે એક અદ્ભુત મહાન શોધ

નોંધક—આયુર્વેદન પડિત એન વી શ્રીરામાચાર્યુ શ્રીશીવન ડૉક્ટર
એને આયુર્વેદન એન નગસિદ્ધાચાર્ય રીગપડ સમરદરદાર

આ અમ્સીર દવા મળ્યા નૂના વખતથી જણાયેલી હતા ચાનુ જમાનાની
સંસ્કૃતિવાળી મોગપદ્ધતિની જનાવરામા આવી છે દીવગવત રેવામા તે અ
મૃતવુ ર મિદ્ધ થઇ ચુકી છે

અશક્તિ ત્યારેજ ચમ્પરી માયાનો દુખાવો નસોની કમતાકાત હ માદ
સધિવા વાઇ, હીરગીરીયા કોઇપણ જાતનો સોજો મધુમ્રેહ દરસ દમ ક્ષય
ઉદરરોગ ગર્ભાશયની પીડા મૂત્રરોગ, પ્રમેહ સ્ત્રીઓના માસિક ધમ ને લગતો
કોઇપણ જાતનો નાધિ વોરે સ્ત્રી પુરુષોના ધણા ધણા કનિ રોગોને દૂર કરેછે

યુવાવસ્થામા થતી જૂનેને નીધે પીડાતાં મનુષ્યોને માટે આ આપધ બાક
સીર મહાજ છે તે ગોઠીને સુખારી ચહેરામા રગ લાવે છે અને નવુ હવન આ
વે છે

આ ના જનાવરામા મુકના સુવચ્ચ લેહ અને બીગ ચમત્કારિક વનરપ
તિઓ આવે છે મમે તે નવુમા કોઇપણ જાતની પરહેજની રીકાવમરજ સ્ત્રી
પુરુષો એક દોન તરીકે તે વાપરી શકેછે

સેવનવિધિ દરેક પિત્ત સાથેજ સામેલ હોય છે કિમત-ગોળ ૧ ની શીશી
૧ ના રા ૧ દસ વી પી આજ ગુરુ

| ૩

રેલિગ્રાફીક એસ

Kalpm

MADRAS

ધી મદ્રાસ આયુર્વેદિક ફાર્મસી,

પોસ્ટ મો સ ન ૧૫૧

મદ્રાસ

દિલ્હી દરબાર.

અનુક્રમ ૧—શ્રીયુત વકીલ

પ્રકરણ ૧૨ મુ

મ ય રાત્રિના નિચારો.

ગત પ્રકરણમાં વણુ જેન જનાનની અસર
લુનિઆ બૂસી રાખી નહિ પોતે પધારીમા
અ પિપણુ ત્યા તેો મેન પ ૧ નહિ સર
વ્યાધિ દૂર કરાગો મદે અરસ ઉપાન નિ ।
અપાર તેળીના ન ૥ ૧માજ નહોતી પા
દુનિયા ૥ ચિતાથી દમશાસુરી તે મુકત
હતી પણ દવે તે નિતાએ તેો ચિતાતુર
અના ૥

પ્રેમના પારમા તે મધાજ ચૂપી હતી
તે રત્નપૂત સ ૧ પ્રકા પવિા પ્રમથી તેળી
નિદાખતી હતી જે પ્રમમરિમા પોને
દાખત થવાની જ તે રત્નો રત્નો નુડીયન
વાગો ૭ એમ તે સમજતી હતી અો કાચ
લાળે કાજે તે રત્નો વિનાયતુ મૂળ પણુ થા ।
એ લાગનાજ એ ૨૧ ૨ જેો નેદાતની
અરકર શિક્ષા થયેલ છે, બને પત્રી તે દુમાજ
દોષ તેપણુ તેની સાગે જોમાની ઈજા

ફળીમૂત થયા ૧૬ ચોડો સલામ છે કાગણુ છે
તેણીનુ દિલ આદનાર તેના ૧૫૨ દા । તે
સાતને મ નરી આપજેજ નહિ અને તેથી
પરિણામ એ આપરાણુ ૨ દગ્ગમેશ તેને
ડુભાંગતી સાથે નકાબજો કરવાનીજ પોતાના
હકનજી જગાનીય જે દાણે તે અજુત
આવ્યો તેજ લણુો લુનિઆ અપમાનિત
રમા લાગી અગાઉ તેળીને લગનનો ખમાન
માત્ર નહોતો આ પો દદ ૧ ૧થી લુદા
પ રાનો ખ્યાલ માત્ર તેડી સદન કરી
રાકતી નહિ

રત્નપૂત સગ રત્ની જોગખા । થયા પછીના
દિવસો તેડી આનદથી પમર ૭ગતી હતી
૧ નની માગમી ગઈ કાનેજ કરવામા આરી
હતી જિમનમિદ આ વરત નિર્દય થયો
હશે ૨ આ સરદારને અર્ધ અતણી પમ્નિએ
'સાહજદા' પછી સ પોષા તે તેને મ ૧ગર

યા હવુ આ હુવાન છે કે ? નેની
પાઠ્ય માટે વે છે શાહજાદા
કયો શાહજાદા ? શા માટે તેણે આપ
આવના તકનીક રીધી હતો ? શાહજાદા ન
હોયતો કેવું છે ? આ બધી બાબતો
સહવકાતક મુકામો લુનિઆ રી રાખી
નહિ આનંદ અને ખની સાથે ખની
લાગણીઓ તે અનુભવના લાગી શકે ના
નો રાખે તેને મુ દેરાન રવા નાગો
આખી રાત્રિ નિ ન આવી તે ન આવી
નલાતનો સમય થવા આ રો હતો

ચોડ હ બાન રીસ સાલગી લુનિઆ
અમી રપટ રીવ મિમનસિયનો છાતીકા
વિલાપ સાલગીવાથી ન ચિતાનુ બની ગઈ
ગાડાની માફક બે હાર ડોળી જતી હતી
યા હતી । સામી મગી હતી એ પણ
આ બાન અવા / સાલગી હતો તેથી
પથારીમાની છી મ છે તે જોવા હતી હતી
પણ લુનિઆને તેજ અ યી પગી હતી । તે
રૂસિઆને કહ્યું કે ?

લુનિઆનો ચહેરો બનબીન હતો હતી ।
એ નવન આ ડોળીને કા અકરમાત
નરેલ હતો હતી એ મી કહ્યું કે શું
છે ? અવાજ કોનો અને મારી આવે છે ?

અવા સાલગી રા ન તેમી રીને લુનિઆને
જવાબ વે છે ન હતી નથી તે
મેખમર લુનિઆ પોતાની કી રાતો જાવા
વવા જતી હતી પા અ રી હતી એ કહ્યું
તારે જાની જરૂર નથી દુ ના અ
કહે છે

લુનિઆ કાંઈ કહેવા જતી હતી યા
મદમ જાન આ રો તે વામન હતો બહુ
રની આવનો હોય એમ જણાવુ તબો
મ મ કે ? કહ્યું તરત—તરત—

મ મ જાન હુ મ્હેતો હતો ને રૂસિઆ
સમગ્ર નહિ મદમદ નને ફરી કહ્યું તરત—
તરત મ મ જાન ? હવા માગનો હતો
તે હતી સમગ્ર મમ ધરનર રીડી ગઈ
અને આ રની વધ કરી લુનિઆના હાથ
પડી અર મેગી લીધી તે દરમ્યાન
મદમજાન ઉનાવગીની હાથ નીકળી પો

રમેશના નિયમપ્રમાણે સવારમા જદ
સનામન મે કમા મેગે હતો ત્યા મદમ જાન
આ રો તારે સનામને તો કહ્યું શું
બહુ બગાડ છે ? મદમ નને ત્યુતર
આપ્યો હા— તમારે કાઈ ચિતા કરવા
કારા નથી

તેનું શું ? તેના હસ્ત મને કાઈ
સમાચાર મ ના નથી

તારે તેની તપાસ કરી મેધો અને
કયા છે તે મગી કરતું જોઈએ

તે હ હાથા / કરીશ ખાસ
સજાણ રાખે

હા સામેનું એનો રોજનીઓ બુ
કચનામાટે આપનો ઉપકૃત છું

દુ ધાર છું કે અમર અને માગવાડ
ન રો નહિ અવા તો ખાદલાને મ
રે

તેથી આવા કાષને બહુ પમર થતો
નહિ તે માણની આપણને આશ જ નથી

‘ આ રથજે એકાએક તેના આવનાનો
હેતુ તુ સમજી શકે છે ?

ના પણ આનું નામની જી રી ર
ક્યો છું જાનસો આદિ આની આપણી
દીક્ષ્યાત તપાસે છે

‘ તેઓ કાણ છે ?

તે જાન તુ કાંઈ બાકસ નિશ્ચય
ઉપર આની શકશે નથી

આજ વખતે બદારથી ગાળો અરાજ
આગો અને મહામહાન તે જોવા ગમે
જદ સનાતન નિરિતાની પ રો રહ્યો

જરાવા પડી મહમ તન પાછો આ પો
અને સાથે જાન તન દેખાતા એક મોગન
સુવકનં તેડી લા પો અને હદ સનાતનને
હલ્લુ કે આ જુવાન તમારી સાથે મુતા ન
જેવા ઇન્જા રંગવે છે

તેલે આ માણસના ચક્ર નરે દેમની દ
દિધી જો તેને થોડય માન આપ્યું મહમ જન
બદાર નીમી આમપાસ લગાઇ ગયો જોયી
સ્ત્રી તે જ નેની વાતચીત પાતે સહન્યા
સાબળી શક

સુચો લ્યુ ઉમગવ આદ્ય તમારી
સાથે ખન ની વાતચીત કરવા માગી ન
છે હું ના છું કે કોઈ આપને તુ સ
રીતે પણ સાબળી ગમે નહિ

મહમ નિ મારી સાથે મારો હદ
જે ગદમ જન છે જે તમજાવ મમ
કપ ૧ ૨ ગા તે સિવાય ધરમા નીલુ
કાંઈ નથી માટે તમારે જે માન મહેતુ દા
ને મર્મી ૧ વિના સકોને મહા આપ

આથી પધારો છો અને આ એ ત રથગમા
શા હેતુથી પધરામણી થઇ છે તે હું આપને
પુઝી ગડુ

મુવાને કહ્યું ‘ હું આપથી આપને મળવા
અવેન હું

મને મળવા આવો છો ? શા હેતુસર ?
મા જ નરરી કારણસર હું આપ
કર્ બાલુ છો ?

મ્મ બાલુ—કંઈ બાલુ કેમ ?
મા નામ અમદુવગની હો ?
આપનું મમ કહા ?
દનપાજ મે આપને જણાવેલ કે તમે
હું બાલુ છો તે જણવા આવેલ હું
નૃપ અજણપણાનો ટાંગ રી કહ્યું આપ
હું હેવા માગો છો તે હું નમજી શકતો
નથી

મારા ધારવાપ્રમાણે તમે બધું જાણો
છો જાં માગી પામે જુનામો માગો છો

જુવાન ! તમે જાન તન જણાવો છો
મારો પિતાકારજો મો તકનીક આરો છે
મ્મ કહેત તાય તે તરત કહો મારે બી તુ
નમ

જુવાન નીરે નીં મો પો મા નામ
મદગ તન

સનાતન દ પો અને હદય યા નમય
પરત્તા હું અમદનગની દતો દવે મદ મન
થઇ મન અને પો ! મમ ૧ ૧ તુ રત્નાવ
પણ થઇ જાગેશ

એ કાંઈ નવાં જ નથી
હદ ઉમરાવ આ સાબળી વિગા મા પ મ

મનમાં વિચાર્યું કે આ માણસ ગણિ થશે
જણાવે છે તે બધું જો કારક ?

જુવાને પોતાના ઈસ્લામાથી કાઢી બેઠો
કાલુ ? જોઈ તે જુદા એકાએક કુળ પડ્યો
તેજો આમ ધાયુ નહોતું

મકરણ ૧૩મું

બદશાહની ધાવણી

૫ લામો સમયમાં ધારવામાં આવતી
લગ્ન અખર થઈ માલિક બાપ અને
નીકરા વચ્ચે તથા બાપ બાપ વચ્ચેની હતી
પોતાના દેશના ગૃહસ્થિતારને જો પાદશાહ
કુરમનસામે લડ્યો હોત તો લોકોને કાંઈ
કલ્યાણ રહેત નહિ હમેશની મોજસોખ
તથા ૭ મુ બા શાહ પાત ન રા તરફ
એ જો લોકો ધારી ન તથા લાગી તરી
મામની વધારે ૧ બી રા ૧ મેથ નામએ
અખર માલુ સાપ અને દીકરાવ નવી
આ લગાઈના કારકુઓ લોક અગાત હતા

લગ્નના મોરે ૭ બા શાહ જહાંગીર
હતો અનુપમ સુદરી તુરજહાન સખ્યાવધ
બાદીઓસહિત પોતાના ખાવિદની સાથે હતી
અને સાથે કુમાર શહેરીયાર હતો

જહાંગીર રીકરીનજીક રમણીય ગવણી
નામી ઉપર બાદશાહી ધ્વજ રકતી હતી

લગ્નનારો બાગેજ બાપના હાકે શા
માટે પાની સાથે લવાતું કે ૪ બા બામન
લણા ગપાટાઓ સળળાતા હતા એમ કહે
વાતુ બ મો ૧ લક સહિત શાહજાદો
મરવીશ રજપુતાના તરફ જાય છે એમ પણ

વાત થતી હતી કે શૂરવીર બીમસીંહની ધ્વજ
ચાહળા ૧ ખુરમને ન ત અખાનવાની છે અને
તેને મ દક્ષતા અછન સરાર મોદનખાન છે
તેઓ ૧ નેતુ ન કર આગ તરફ જતુ હવ
પણ આ સમય કારણ કુમાર ખુમનો
કાલ પગ નથી ખુમના રહ્યાપુ સળધી
કાંઈ ૧૦ જાણુ નથી આ કુનીયામાં તે
તમાર કે ૩ કમ તે ૧૧ તેમો મો સ લી
શક્તા નહિ હાય ફા સતાધીશ તુરજહાન
નો તે બોમ પણ થશે તાપ ૧૦ મ વાતો થતી
વળી એમ પણ કહેવાતું ૭ જો તેને મારી
નાખનામાં આવેત હોય તો બીમસિંહ આ
મોદનખાન શા માટે લરે છે ૭ માર જવતે
હોવો મેથમે પણ રજપુતાવણીમાં નથા
એવું તો એકસ વતુ

પરવંત બીમસિંહ જો મોદનખાન સુરો
લડવા અથો હતો તે મગાને મ ને
બા શાહે પોતાની ધાવણી મીકરીમાં નાખી
તેથી મેગાને વિરોધ નવા ૧ થઈ લોકોને
સકા થઈ કે મા શાહ પોતે પોતાની હીન
આવથી વાકે છે કે કેમ અથવા તો કે
પોતાની મહારાણીના કહેવા પ્રમાણે વગ છે
કે મુ ૨

પણ ઝમિદાર સિદ્ધ કે જહાંગીર
મદાન વિદાન મદાન કવિ અને પ્રીજ
સદ્ગુણોથી અનુકૂળ હતો જે તે પોતે
પોતાના રા થ વહીવટમાં વાન આપ્યું
હોત તો ત્રણ વધારે સુખી અને સારા વિશે
મોગવત પણ કાંઈ કાંઈ હી શકતુ જ નહિ
જહાંગીર વિલાસત્રિય હતો જો કાંઈપણ
ત્રસમે સહેજ હસારામાત્રથી જહાંગીર

પોતે તુરજદાનથી ટાળેન છે એમ જણાવેલ હોત તો દરે રીતે તેને પૂરતી મ મળત અને એક કાણુમા તુરજદાન હતી નહતી ચક્ર જાન પણ વેા દી । વહાસે ?

॥ શાતની ઝાનણી એ ખરેખર મોજ શોખનુ રચન હતુ રુદર નાયનારીઓનુ નૃત્ય સર્ સમય આનુજ રહેતુ રગ રાગ અને આનદ સર્ સમય પુર જહારથી ભભકતા તુરજદાન પોતાનો સમય વૃથા ગુમાવતી ન હતી તેની પોતાના ભિન્ન દલાલ સરદારની મ દથી ફતેહપુર મીડરીને ઘેરે ધાનતી હતી કુચ્યાઈથી ભરપુર મહા રાણી પોતાનુ કામ પૂરુમનેને જાણુ મ્યા વગર કુપી રીતે કુદિપૂવક કરતી હતી

મંદરણ ૧૪મુ

તળાવનુ રાહે-

ચે । સમય ઉપર જે પ્રેમ પ્રસંગને આપણે ફોગી અ ય ઉપયોગી હમીકત જાણુમાં રોકાયા તે પ્રસંગ રી અનુમનના ચાવે । આમખાતની નિઆનુ બાન નુરી નિઆ અને નિમનસિધ એખીજસાથે ચાદની રાત્રિએ આનદથી રખત પીતાવના હતા પોતાના વિરદ કાનુ રચનામા આવે છે તે વાતનુ નિમનસિધને રચન પણ ન હતુ તેણે ધાર્યુ કે અતસિદ અથવા અનિન સિદ્ધતા કાઠ સિધ એએ લસિઆને પમી એટુ બધ કરેન દરો અને તેનુ કારણ લૂનિનાના અસાધારણ લાવખથી તેઓની અધમ વૃત્તિ ઉરકેરાઈ ગઈ હશે અનસિદ

અને અનિલસિદની વાનણુ કપકાને પા । નહતી કારણ કે આવા બહાર ગરવીરો આવા મધુર પુષ્પને આમ ચગની નાખવા પ્રયત્ન કરે નહિ લૂનિઆને ઘેર સળી સના મત રાખી જવારે તે પાઝે ફરતો હતો ત્યારે તેને એક રજપુત સિનાઈ સામે મળ્યો

નિયાર નિમગ્ન થઇને ચા રો જતો હતો ત્યા રજપુત સિપદમે તેને નુ કહ્યુ તે તે બરાબર સમજ્યો નહિ પણ તેના આમુ ભેષ રહ્યો અનુભવ માણુમે હસતા હસતા કહ્યુ હ મજાને માટે જો તમે પ્રેમપ્રસંગ છોડી આપો તો વધારે સાર

‘ અરે મારા બહાના દોખત તમારાથી કાઠ હુ ખાવવા માગતો નથી મે સખ્યાબધ ખાનદાન કુટુંબની સુદરીઓ માગી ડહગીમા જોયેન કે પણ વિરદ પ્રેમની લાગણી અજાદ કદી મને થયેન નહોતી

હાના દોરત પ્રેમપ્રસંગમા પડવા અત્યારે સમય નથી આપણી આસપાસ કાચ વધતો જાય છે

‘ મારેમાટે કાંઈ સમાચાર છે

‘ તમારે સમાચાર જોઈએ ડીએ લ । તરતમાજ થરો ને દિમતવાન તુરજદાન આ ગાનસાથે મે નામા આવેતી છે

ભરે નેઓ આ ના આપણે તેની બ રખર નથી પરવીગ દ્વારે એનીજ આપણે રાહ જોઈએ છીએ પત્રી મામ સરગ છે

તે નાચ નહિ ન કે અને આપણી હત થમે તોપણ નહુ લભ નિ ધાય તેન મરણુ તો અનરય છે

બીમસિદ્ધ આવી ગીતે મનુષ્યસદાસ
રવા મા મન નથી રાખતા આવા અથોર
કૂતચી તુ તારા દાનને નિન એ મે
મને ગમતી વન નથી

રજપૂતો આવા નીચ મો રતાજી નથી
તે તો માત્ર મોગન રમારમા ન થય છે
તમારો હેરાનો અથ પમછ
સકતો થી

તે નામમાં પરવીલ નદિ મારા નય
તો મુરજહાન નેને મારી ન ખાવશે

આથી નિમને મન આનય થયુ

બીમસિદ્ધે તુ સુસલાત મો
ખમર થયા છે કે નર દાન તે શાદજા
નો નાશ રવા છે હે છે તુ વા સ હોમા
કહુ તો બોને છુડી રીતે મારી નખા
પવા માગે છે

ગા માટે

ગા માટે તે સમજન મન સહેન
દિલ્લા રિયના મહેનચાનગીકે સાતાના
રમાછ સમગીવારને તખ્ત અકાસના મુરે દાન
છે એ ત એના અસાધારણ આ નને
માટે કા પસકર ની

નિમને માછ ત્યામ આ મા ને જ
એ આરે તરફ નજર મરી રાત્રિ પૂરી થયા
આવી હતી

વિનાય નમ્ર થયો અને નિમને બીમ
સિદ્ધને કહ્યું કે મીજામન છા બીમસિદ્ધે
થુ ૦ ૧૧ મમજ થ નથી દિલ્લાની
અદરની પવજ આવતો હતો એમ મને
તાગે છે

નિમને તુ હુમ મતુર લુનિઆમારે જહુ
ચિતાપુર બહુ અને વિચાર કે એ છે એક
દરમખોરે મારી ત એજીકીપર હુમનો
પો નમે રમ વહુ ઉમતાવના પર હારથી
અવાજ આવતો હતો તેની તે વિનાર ફર
રો આ અવાજ શુ અને પ્યાથી ર નિરાશા
વાગી નિમને વિચાર કે આરે તરફ બ
ક્યો રરનો લેવો તે કાઈ સમજતુ નથી

બીમસિદ્ધે કહ્યું આ સહેનજક મુર
તો છાવણી નાખી છે અને મે આજરાત્રે
તેની તપાસ રીધી છે

શુ કહે છે કદાચ કોઈએ તને એ મળ્યા
તો હોજ તો

દરેક મોજ રોખમા યુવનન દના
ઓરતો અને શર સિવાય કાછ હતુજ નદિ
નાય રમ દા ની મોજ મખદ આરે તરફ
જખાની હતી દરેક એમાન દતા રખી મે
મારવાડના સિપાઇનો પેસાકે રહેવો ત્યા ત્યા
મને માથ પોમને

તે ને ત્યા મુ જખાવ છોધમના મોટ
ગો હા કે

બીમસિદ્ધે ત તરફ તર રી અન
તુ તેમો આપણા જખી થી મો
મારો આ ચમર મેરી લેના ત્યા નમ
રખા છે

બીમસિદ્ધે તે કહ્યું તેમ બસે જવા
મોજ મોખમા મુલતાન રોય પલ મદાન
હુદિય મો મુર ન્દાને આનિધી અને ૦ વિચારી
થી આપણને મેરી વીધા છે અન આપણે-

નિમનસિદ્ધ કુલ્યો અને થોડા પગના ખરથો પડખેના વગા ૭ પરામાથી એક નાંદો ૩ થો અને તેના પગ પરથી આવી ઉભો આના નિ ન એકાત રથને વાજારાની દાઝરીથી તે બહાદુર સટેજ લયલીત થયા અને તે વાદગપ્રાંત ઉવાડી આખે જોઈ રહ્યા, નાદરાના આકારના પ્રાણીએ તેના પ્રત્યે નજર કરી બચાર રીત દાસ્ય કર્યું અને નવારે તેણે કહ્યું કે તમારા માટે આ પત્ર ત્યારે જોવાને મહુજ આનંદ થયું

તે જોતુ પ્રાણી હવે કે કોઈ તેને વા રા સિવાય જોળખી રાજ્ય નહિ રાણી મે પગે ઉભુ થયું અને બગનમાથી કાગળનો પકડો એવી માથે જે જોઈ બીમસિદ્ધ પૂછતુ હ કોણ છે ?

હુ બાની

દુલાની ! આના વિચિત્ર દેખાવથી તું બાલી ? મ ?

રાજકુમાર સાનજો નમામી વાત કરવામા એક થયું પણ ગુમારાવાની નથી આપુ ૧૨ ના શાહના મિપાછઓથી ઘેરા ચેતુ છે અને આ જગ્યાએથી કોઈ નાતી ડુગી શકશે નહિ

નિમન ગમમિદ્ધરે નજર નાખી અને બીમસિદ્ધ તે પત્ર ઉવાડી વાની નિમનને આપ્યો ગામ ૧૦૮ ની ને નમાણે દતો

મિલમ બાંધાનું ઘર—ના શાહની છાવ બીમા રહતી

બીમસિદ્ધે પૂછતુ આ પત્ર કયાથી ?

દુલાની ! બીમસિદ્ધના ગામમા કાઠ થયું

બીમસિદ્ધે કહ્યું ' એક દાણુ પેલુ ગુમારાવી નહિ. જાઓ જાઓ મરીયમ બીમીનું ઘર

નિમનસિદ્ધે પૂછતુ અને તમારું શું ?

બીમસિદ્ધે કહ્યું મારો પોડો બદાર તૈયાર છે મારવાની જાવણીમા ચારવાડી સિપાઇઓ સાથે લગી જમણ

પણ તે કાઈ સહીસલામત નથી

રજપુત લયથી ડરતો નથી. જાઓ જાઓ

"તને લયવાળા રથને જવા દેવા મારી મરણ નથી

જાઓ, જે તમે આવી રીતે સમય ગુમાવશો તો આપણને વધારે કાલ નકશે "

થોડા પગલા આગળ વધી નિમન ઉભો રહ્યો અને કહ્યું ' મારી હાજીના જોખમે મારે લૂનિઆતુ રહાયું કરતુ જોઈએ—તેને કેમ બચાવવી ?

બીમસિદ્ધ તરફથી જવાબ મળે તે પહેલાં દુલાલીએ કહ્યું નાસુધી હુ જીવતી છુ તાસુધી તમે ચિંતા ન કરો

નિમનસિદ્ધે વા રાની આકૃતિરાજા તે ગાણી નરક ચિનાતુર નજર નાખી ત્યારે બીમસિદ્ધે કહ્યું નમે ચિંતા ન કરો આપણા સમ-ધીઓએ તેના ગદાજુમાટે સઘળી જોડવજુ કરેલ છે તમે તરત જાઓ નહિતર જો તમારા ઉપર આક્રમ આવી તો સઘળુ મુગ ધાણી ચરો

દુલાનીએ કહ્યું રાજકુમાર દુલાલીમાટે પ્રાણ પાથરનાર ધણા છે હુ આ રહેજમાથી ખસવાની નથી અને એક ગપરેથી જાજો

છાપરે આમતેમ કુદાકુદ કરીશ જો મોગનો આ
શહેરમા દાખલ થશે તો પરિણામ એવું
આવશે કે આખી છુદ્ગી યા કરશે બધા
નક ગીસો અને દુખાવક વિનાય થોગી
મીનીટઉપર મે ક્યો તેથી તેને આ જગ્યા
ભાવના લાગી હશે

મિત્રને કહ્યું મારી ચિતા દૂર થઇ તે
અજાજ કરનાર નમોજ દતા કેમ ?

દુલાનીએ કહ્યું તે સિવાય ઉપાય નહોતો
નક્કિતર ગદરજન મને જોઇ જાન અરે તે
બા. ભવાન માણસ છે

તે કાણ છે ?

તુર ન્હાનનો બાલુસ

તે અદ્ધિ છે ? રાખીસ ૧ છે ?

અરે હા, થોડા સમયઉપર એકાએક
દુ તેના મોઢા આગળ હતી અને જો તે
ગીમો ન પાડી હોત તો દુ પકામ ૧૭
હોત

હમબા તે કયા છે ?

“ તે સલામતખાનના રેર મધ છે

કેડુ બાકર ! તેમાથી છુદવાનો રસ્તો

મારામા અને તેનામા રસ્તો મજાશે
ગદરજનને છુદી મુકવા જોડી નથી આજ
દાએ એમરો તે શહેરની અદર અગ્યા
જાણામ બીમસિદ્ધે ભમરને પકડે મારો
અને હોતે પશુ નમરમા યા રો રો

નિજા ત્યા ચોકોનો નદિ તે પશુ બચા
મા ગ્યો અને ત્યા સતારો દુલાલી એક
મિનાસ મેરી કેટલો સસપ ત્યાજ ઉમી રહી

પશુ અવા ન વધતો ગયો તેથી દુલાની ત્યાથી
આવી ગઇ

મકરણ ૧૫ મુ

વા રેર

બીજા સવારે મહાન મોડા ૧૨ રે રૂતે
દુપરમીકરીને રોરા પા રો દરરાજાપાને
મહાન સરદાર પોને રહો અને તેની પરવા
નગીવમર કોડ ૧૬૨ કે અદર ૧૭ થા તું
નદિ સરદારે દુદ સલામતો મોલા રો જય
મહામુરકેનીએ આ રો અને સદારો નમન
કયુ તેની તાળી સરેન દી અને મલીક
દેખાવથી જોનારના મનમા માનની કાવણી
ઉત્પ ન મની સરદારે સલામતને પડખે એ
સા રો દરેક બચાતા દવા કે સલામત
પવિત્ર માણસ છે અને પશુ ખાનમાજ રો
કાશેલો રહે છે

સરદારે રોમ નમન કરી ૫૭૫ દુ
વનગીર છુ કે તમને તરડી આપી પડે રો
પશુ બાદશાહનો દુકમ માનવોજ જોઇએ

સલામને કયુ બાદશાહે આ શહેર ન
છુક ગવણી નાખી છે મને તે ખમર મધ
મવ રાજેજ યયા આ રે મારે તેને નમન
કરસ જતુ જોઇએ આપુ થા ફરમાન છે
બાદશાહે અમને યાદ કર્યા તેથી અમારે તોરો
ઉપકાર માનવો જોઇએ દુ આશા રાખુ
કે આ યાદ આદિ પધારશે

હજુ મને તે ખાજાનો લકમ મ રો નથી
દવારે તમો બધા આદ કેમ—?

“ આ મહેરને રો રાલવાનો મને દુકમ
થયો છે અને આ શહેરમાથી આવવા જ
વાની મન ઇ ફરમાવેની છે અપણ

મફત?

મફત?

૨૦ ચીજો તદ્દન મફત

ના ૧

રેલવે રેગ્યુલર ઈનામી ધડિયાળ

અમો ખાત્રીપૂર્વક મહીએ છીએ કે સલાજીપૂર્વક આ ધડિયાળ રાખવાથી વર્ષોથી ધડિયાળોને ત્યાં જલુ પડતુ નથી, અને તેથી તથા વર્ષની તો ગેરની આપવામાં આવે છે એટલું જતાં વળી તે ખરીદનારાઓને નીચેની વીચ ચીજો ત ન મફત આપવામાં આવે છે

૧ ચેન	૭ ખાત ઈલાવવાનો સાથુ	૧૩ દત્તમ જન
૨ રૂમાન,	૮ નકવીન ગજડેવ સોનાની વીટી	૧૪ પેનસીલ
૩ મોજા	૯ દેવદશની વીંગ,	૧૫ શહી
૪ અરીસો,	૧૦ આનદમુધા	૧૬ એક કબૂતર લખવાના મગજ
૫ સાથુ	૧૧ ગુલાબનુ અંતર,	વગેરે વગેરે વીસ ચીજો
૬ ખમીસનાં ખમન સટ ૧	૧૨ ખુશખો ૧૨ તેત થીથી ૧	

આટલાં ઇનામો જતાં આ ધડિયાળની કિંમત માત્ર રૂ. ૮-૮-૦ સાડાઆઠ છે અને ચોરસ ખર્ચ ૦-૧૨-૦ બાર આના

ના ૨

અધારામાં પણ જોઈ સમય તેતુ ઉત્તમ ધડિયાળ—આ ધડિયાળમાં અધારે પણ સારી રીતે સમય જોઈ થકાય છે અને તેની સાથે પણ ઉપર જલુાવેની વીચ નીજે ઇનામમાં આપવામાં આવે છે

મગરાનુ ઠેકાણું—મેનેજર ‘આનદમુધા’ કંપની,
અનાપાડા નાં ૧-મથુરા.

Be a Doctor Yourself.

To save your own family and your neighbours in times of epidemics which create a havoc in the country

Here is your opportunity to save your poor brethren helpless and it is your time to be a helping hand to them

Shall we tell you the way you will discharge this philanthropic duty?

Buy a **SAMPLE BOX** of **DR BURMAN'S SPECIFIC**. Contains—1 Camphor 2 Cure for Asthma 3 Hoka Tonic 4 Nervine Tonic Pills 5 Purgative Pills 6 Essence of Mint put up quantities sufficient for the purpose For details ask a copy of The Medicines you want

Price Rs 1-5 Per Box

Postage 4 Annas

DR S K BURMAN

5 Tarchand Dutt Street—CALCUTTA

ઔદીચ્ય જ્ઞાતિમા તેજ્સ્વી પ્રકાશ પાડતુ

ઔદીચ્ય પ્રકાશ—(માસિક) સ્વજ્ઞાતિના અબ્યુદયસાથ વિષયો ધમ અથ
કામ અને મોક્ષની સિદ્ધિના હેતુભૂત લેખે યુવન ચરિત્રો રસમય વર્તાઓ
આદિ ઉપયોગી સામગ્રીથી દર માસે નિયમિત પ્રગટ થતુ ખાસ અંકો અને
કોટની છુક સાથે સચિત્ર આવૃત્તિઓથી બહોળો ફેલાવો પામેતુ આ માસિકનું
વાર્ષિક લવાજમ રૂ ૧-૧૨- લાંબી દુરેતજ માહક થઇ પરમ જ્યોતિર્મય
પ્રકાશ સ્વરૂપ થાયો

ઔદીચ્ય રહસ્ય—ઔદીચ્ય બાઇઓના જોત પ્રવર વેદ જ્ઞાપા કુળદેવી
શિવ મહાપતિ ભૈરવની યોગ્ય તથા ઉત્પતિ સાથે સમસ્ત ગુજરાત જ્ઞાણેની
ઉત્પતિ ઔદીચ્ય બાઇઓનાં દાન પ્રકરણ વિસ્તાર રિધિતિ અને ઉલ્લેખ કાષ્ઠક
વિષયોથી સચિત્ર ભરપૂર પુસ્તક મૂલ રૂ ૧-૧૨- માહક થતા મતગ
લખો—

“ઔદીચ્ય પ્રકાશ” કાર્યાનય

કુળશાર, પોષ દાદા-કાઠીઆવાડ

સવ સહાયક—

ધી મેરેજ પ્રોડીટેબલ ફંડ

જો તમારું કે તમારા છોકરા મોકર્ડનું
લગ્ન કરવું હોય તો રૂ ૧) ૧૫૦ થી અને
રૂ ૧) ૩૦૦ થી પોષી મળી રૂ ૩) મળી
ઓડીચી મોકલી તાકીદ નામ દાખલ કરાવો
એટલે દાખલ સર્ટિફિકેટ આપવામા આવશે
બાદ લગ્ન થતા સુધી જેનું જેનું લગ્ન થાય
તેનો રૂ ૧) કોઈનો કંપની પર મેકલવાનો
બસ માસિક કે વાર્ષિક કાંઈજ ભરવાનું છેજ
નહી લગ્ન થતા નામ કમી થઇ જાય છે
આ કંપની સર મોકેના દિત માટે નયમજ
દિ દુસ્તાનમા રચાવવામા આવી છે અને
તેટલી ઉમ્મરના અને સર્ સાતિના
મેન્સર થઇ શકે છે માહક મેજવનારને કમી
ચન ૧૦ માહકે રૂ ૧) ૧ મહકે રૂ
૧૨-૮-૦ ૧૦૦ માહકે રૂ ૫] અને
પાંચ હજાર માહકે રૂ ૫ મીસન આ
મવામા આવે છે જવાબ માટે ટીકીટ બી
લી [લેટર્સ-એક-ઓફ બોમ્બે]

ધી મેરેજ પ્રોડીટેબલ ફંડ

એડીસ-મુબઈ નં ૪

ચામાટે હિસ્ટોરિયાથી કરવું ?

તેના લખણો બસે બાંધકર હોય પણ તે
બધા પર રૂ ૨૪ કલાકમાં બસને ઉપગમવારે
૨ ન ૧૬૬-૧૪ વાળી રવા વાયુમુકત ૮ છે
તેનો ફાવેલો કાયમનો કે કી રૂ ૫] પો જુદું
બાળકમાટે કી ૨] પો જુદું તથાનુ કાત બ
કાંદાર જાણરામજી દાદપમ વળી જવા સહી જેનો
કુખાવો પક્ષાપાત ધનુર ચિત્ર ૧૫૦ તોફાન
મટેલે કાવણા બ ચાંતી આચકી તે કાશકમા
અટકે છે દેશીનામુ સિખવાનું ભતમ પુસ્તક
ટેકસ છુક થી ના પો જુદું

જગનવાન નદતુભાઇ દેશીનામાનાળા

વેલેસરા-વડોદરા

શું તમો કરકસર કરો છો!

જમાનો ચારીક છે કરકસર કરતા શીખો જો તમારે તમારા મકાન રચના હોય તો કરકસર કેમ કરવી તે અમો તમોને બતાવશું

અમારા બતાવેલા રોગાન બેનવેન ચારનીશ બેક જાપાન વિદેશીમાલ કરતા કિંમતમાં સરતા અને વાપરવાથી ધણા ઉત્તમ છે જો તમો વાપરશો તો તમને તે જરૂર કરકસર કરાવશે

રેક બતના પેન્ટ છે ના ચારનીશ ડીસ્ટે પર

માટે લખો—

ધી પાઓનીયર ઇન્ડીઅન પેન્ટ
એન્ડ ઑઇલ વર્ક્સ, લીમીટેડ

લાયબલાન્સ બંધ

ટેલીફોન ૩૮૫૩

તારણ સરનામું—૦૬૬૪૮ પેન્ટ

નાની છબી પરથી
લાઈફ સાઈઝ સુવીના

એનલાઈવમેન્ટો

[સિપિઆ-ગ્રામાઈ]

અમારે લા સુદર તથા વ્યાજબી દામે
અને વાયરસર બનાવી આપનામાં
આવે છે

સતોષકારક કામને વાસ્તે ખાસ
મોટા ખર્ચે સ્ટુડીયો બધાવેલ છે,

સ્થાપના ૧૯૧૦

વધુ વિગતમાટે લખો

જેશી એ ૧ વારા

જામનગર દોરો કંપની

જામનગર

WONDERFUL REMEDY FOR PILES

હરસમાટે અકસીર ઉપાય

જુનામાં જુના હરસને નાથ કરવાનો
ઘણાજ ઉત્તમ ઉપાય આ વાથી તાસી
ખાસ થયેલા દીઓના અસલ દુ ખનો અ
ત આવે કે આ બાબતના ઘણાજ કીંમતી
સટશીકેટો છે દયા લગાવવાથીજ આરામ
ચાય છે

પેકીંગ અને ટપાલ ખર્ચ ઉપરાંત ૧]

ખીની કીંમત રૂા ૧-૦-૦

JAYANTHI VEERAYYA
SASTRI

Ayurvedic Physician

PO CHODAVARAM

Wh Vizagapatam

સારસાપરિલા

આ સારસાપરિલા કાષ્ઠપથ્ય મરજીથી બગેલા લોહીને શુદ્ધ રી તેની જાદી મરવામાટે અ સીર દવા છે

આ સારસાપરિલા ફક્ત લોહી સાફ કરે છે એટલું જ નહિ પરંતુ બીજા ધણાં દરદેહ જેવાં કે ગરમી પ્રદર આધાનું રહી પુ મોર્મા અને શરીરના બીજા ભાગોપર આજી પડનાં રમરજીશતિ ઓછી થઇ જવી શરીરપર ગાલા થઇ આવવા યુજીલી-ખર જ દરાજ વગેરેને માટે પથ્ય ધણીજ અકસીર દવા છે

ચીશી ૧ ની કિમત રૂ ૧૧ ટપાલખચ તથા પેં ૧ ખચ આના પાંચ જુદુ આર શીશીઓ પીવાથી સારો મુશુ આપે છે આર ચીશી સામગી મનાવનારને ટપાલ અને પેં ૧ ખચ સાથે રૂ ૩૫ પડશે

માલેક—ડૉ ગાંતમરામ કેશવરાવ એન્ડ સન્સ,

કાંકોટ્કાર—મુ બઈ

રાજ મહારાજઓ,

નવામે નામદાર સરકારના ધારાસભાના ઓનરેબલ મેમ્બરો સેથ સ જજીએ કનહો મેજર કેપ્ટન નામદાર ગોધસરાયના ઓનરરી એ ડી સી નેફ્ટેન ટ પોલીંગીફલ એ જ સરકારી સીવીલીયન ઓફીસર યુરોપીયન સીવીલ સરજનન એમ હી ની હીઝી ધરાવનારા મોટા ડાક્ટરો તથા દેહી અને યુરોપીયન અમલદારો અને મુદરથોમાં આ શાહી યાત્રી નામની બજાબદેર દવા બહુ વપરાય છે એજ તેની ક્રપરોતાની નિશાનીએ-ગવન મે ટ લેમેરેટરીમાં આ રજવાડી દવા એનાલાઇઝ થોલ છે

બાદશાહી યાકુતી

અમે તે કારણથી યુમાવેની તાકાત પાછી લાવે છે પુરુષાતન ૧૫મ રાખે છે આ રાજવશી યાકુતી વીધવિકારના તમામ વ્યાધિ મગડે છે અને વીધ થ બનારી ખરૂં પુરુષાતન આપે છે ખરી મદદિ આપનાર અને નવલા માણસને પણ જુવાનની માફક જોરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેતા અમારી ખાસ ભલામણ છે આ દવાવાપરવામાં કાંઈ પણ જનની પરેશની જરૂર નથી જ ગોળીની ડમી એકના રૂપીયા દસ

બાદશાહી યુનાની લેપ

કમદા દનાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે ખરૂં પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ ફેલેમ દ ધલાજ છે આર્લસ એકની ડમીના રૂપીયા આઠ

કાંકર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજમેટ-કાલીયાવાડ

‘ભાવસાર શુભેચ્છક’

સામાજિક વિધિની ચર્ચા ૮૪૭-૮૪૮ માસિક

વાર્ષિક લવાજમ રૂ ૨-૦-૦

ભેટનું પુસ્તક દર વર્ષે આપવામાં આવે છે
તૈયાર છે તાકીદ મગાવો તૈયાર છે

સ્વામી રામતીર્થના વચનામૃતો

ના

શર્વોત્તમ સંગ્રહ

સ્વામીરામની છત્રી સહિત કિંમત આઠ આના
પોષ્ટજ સાથે વી પી ખચ લુહુ અગર આઠ આ
નાની પોષ્ટની ટીકીટા નોકલી મગાવો—

ભાવસાર શુભેચ્છક’ ઓફીસ

રાયપુર વચલી શેરી—અમદાવાદ

THE HOMŒOPATHIC DIRECTOR

The only popular English monthly of its kind in the East, Conducted by the best Physicians of the Homœopathic world helping towards your getting full Responsible Government from the Homœopathic point of view Annual subscription—Rs 3/ ordinary and Rs 5 Royal postage Annas six only Edition Dr R C Ghose H M B the renowned High-potency Homœopaths of No 42/10 Doctor have Calcutta

Published by—Arya Chemical works Ltd,

Homœopathic Depth, 2, Wellesley St

CALCUTTA

For Shareholders Only

The Encyclopædic Directory Co., Limited

ALAHABAD

LOANS DEPARTMENT

1 Loans are usually granted or arranged for upon the security of—

(a) Promissory notes debentures stock and other security of the Government of India or of the United Kingdom of Great Britain and Ireland and securities of the Government of Ceylon

(b) Bonds debentures and annuities charged by the Imperial Parliament on the revenues of India

(c) Stock or debentures of or shares in Railway or other joint Stock Companies

(d) Debentures or other securities for money issued by or on behalf of any Municipal Body or any District Board or any Body of Commissioners for making improvements in any port or of trustees of any port.

(e) Life Policies having a surrender value

(f) Bullion or other goods which are the documents of title to which are deposited with or assigned to the Company as security for such loan

(g) accepted bills of exchange and promissory notes indorsed by the payees and Joint and several promissory notes of three or more persons or firms unconnected with each other in general partnership

— Loans are secured only for *Shareholders of the Company*

3 The maximum amount that can be recommended for any shareholder is five times the face value of shares held by him

4 The minimum rate of interest charged is 3 percent and the maximum 1 percent

The shareholder shall pay to the Company one percent as commission on the amount of loans granted or arranged for

6 All correspondence is strictly private and confidential

કસ્તુરીની અગરબત્તી

૨૫૦

વગર

તમેને આનશે નહિ, કારણ કે તે તમારો અમ વ્યતીત કરી તમને આન દ આપશે
તમારા શુદ્ધ સુવાસ ફેલાવી તેને સ્વર્ગસ્થ બનાવશે

કિંમત એક રતલના રૂ. ૨-૮-૦

શાહ પોપટલાલ કસ્તુરચંદ જૈન

અગરબત્તીવાળા—જામનગર

ઉદ્ધ્રાન્ત પ્રેમ

બગાલી સાહિત્યના અવ્યવસ્થી શ્રીયુત ભાઈનાલ નરભેશ કરે ઉદ્ધ્રાન્ત પ્રેમ એ
મગાલી અનુપમ અથનો સાદી સરલ અને મધુર ભાષામાં કરેલ અનુવાદ

અથકર્તા અને પ્રકાશકની ખાસ પરવાનગીથી છપાઇ તયાર થયેલ છે

કિંમત ૦-૧૨-૦

લખેા

અકુશ એફીસ—જામનગર

તાવની રામબાણ દવા

રૂ ૧૦૦ ઇનામવાળી

ફાયદો ના થાય તો પૈસા પાછા

ફાયદો ન થાય તો પૈસા પાછા દહાડવો એકાતરીઓ ચોધીઓ ઉનો ટાનીઓ
તેમજ આલતા જમાનાના નવી નવી જાતના ઉડતો તાવો ઇં ફુલો અને પ્લેગના તાવો
અમારી દવાથી હિતરે છે અને રોગીને આરામ થાય છે અમારી દવાથી તાવ નથી ઉતરતો
એવું સાબીત કરનારને લીધેલા પૈસા પાછા આપીશું તેમજ અમારી દવાથી ચોધાઓ
તાવ નથી ઉતરતો એવું સાબીત રનારને રૂ ૧૦ સો ઇનામ આપીશું ડામી ૧ ની
કિંમત રૂ ૧- -

ઘણા દરગેનો તાકીર નાશ કરનાર—

શકિત-મજબૂત થાને વીર્યનો ઝરો

ધાતુને લગતા તમામ રોગો દોષો અને વિકારોના નાશ કરી શરીરમાં શક્તિ અને
વીર્યનો વધારો કરી શરીરના તમામ અંગોને પુષ્ટિ આપી મજબૂત બનાવે છે

કિંમત ડામી ૧ ના રૂ ૨-૮-૦

ધાતુવિકાર

ધાતુને લગતા રોગોથી બચાવવા માટે આ પુત્ર અમૂલ્ય છે જો એક પેરટકા
જાળી અંગનારને મજબૂત બનાવે છે દુષ્ટતા અથવા પક્ષ લેવાનું નથી લેતો—

ત્રિવેણી ગિરધરલાલ કહાનજી,

શુ ધોળકા—જામનગર

ઘણીજ ગુણકારી દેશી માત્રા

“અપૂર્વ માનિની વસત”

વત માન જામાં ધતુક્ષીણતા શરીરની અશક્તિ અને મગજની નબળાઈ આ પુરૂષોમાં ઘણીજ પ્રેલાયતી છે. આ સંને બહુજ સારી અને નિર્વિપરીતે મગ વામાટે તથા અરૂચિ અપચો મદદામિ પાહુ ચહેરાની શી ઇચ વગેરેને સત્વર દૂર કરી શરીરમાં લોહીનો વધારો વીધ વૃદ્ધિ મુખપર લાલી અને તે ત્વરિતા મગજની પુષ્ટિ અને બદનની તાકાત પ્રાપ્ત કરવામાટે આ અપવ માલિની વસત અતિતીય છે. હયાત્રા હિન્દી કરતુરી અબર શુદ્ધ સદસપુત્રી અથ લરમ મુત્રદ્ય રૂપુ ઇત્યાદિ અતિ મોલી ચીજો મોટા પ્રમાણમા મેળવીને ચયાચાજ આ અશૂ વ માત્રા બતાવવામાં આવેલી છે. વૈદ્યકના ઘાળા અતુલવ ઉપરથી અમોએ આ માત્રા બનાવેલી છે અને ગત પચીસ વપથી દળતરો દરદીઓપર અજમાવી અ તજ કાપડો અતુલવેનો છે અને સખ્યાજ ધ સિ શીકેરો મેળવેલા છે. પોતાના તન મનને તર બ નાવવા હચ્છનારાઓએ અ ય વધાશ્યને બાલે (અમર તેની સાથે) આ માત્રાનો ભર ભર ઉપયોગ. રી જોવો એવી અમારી ખાસ લાજામણ છે કીમત સોનાના વરક ચ લેરી જોળાઓ તોલા એકના રૂપીઆ બાર અને ચાંદીના વરક ચદાવેળીના રૂપીઆ દસ વી પી અને ટપાન ખચ જુદુ ખી ન દેશી વધાને ત્યાથી વીસ પચીસ રૂપીએ તોલાના લાવથી મઢની વસત મ લતીની જોળાઓ કરતા પછુ આ માત્રા વણી ર ચીયાની છે એમ અનુભવથી ખાત્રી ચઘાવિના રહેતી નથી. માત્રા એકથી બે જોળી સાધા જુ અનુપાન ઇલાયચી સાકર નાંખેલુ આશરે અરધો શેર દૂધ જોળી ચાવી જઈ ઉપર પીવુ નાગરવેલના પાનના બીડામા લેવી હોય તો એક જોળી વાપરવી જેથી લાખા વખત સુધી મુખ સુવાસિત અને છે. પ વ કોઇપણ નતની પાજવાની નથી. પોતાના શરીરની દખીલ લખી મો લનારને ખાસ અનુ પાન અને બીડ સલાહ મહત લખી મોખવામા આવશે. અંગી આનાની રીકા મોકલેથી આ જોળી નમુના તરીકે મોકલીશુ.

મગવાનું દે તજ—મોગીવાલ નીમખવાલ

વીજ કોટના વડીલ ને ધન્વતીના સપાદક—વીજનગર

સુખી જીવન અને આત્મોન્નતિ.

આત્મોત્તરિમાટે શરીર મજબુત નિરોગી અને ધાતુ પુષ્ટ હોવી જોઈએ કારણ કે વીર્ય એ શરીરનું જીવન છે અને સુખી જીવનમાટે તેની ખાસ જરૂર છે એવા જીવનરૂપ વીર્યને અગ્નિના કે પ્રમાદથી અથવા બીજા ગમે તે કારણથી દુરુપયોગ થતાથી શરીર અશક્ત ચેહરો નિસ્તેજ અને ચિત્ત ચિતાત્તર થઈ જીવન દુખી બની સસાર અસાર લાસે છે અમારી-

वीर्यवद्ध क गुटिका

ના મેવનથી સારીરીતે ભુખ લાગે છે શરીરમાં કન તથા વીર્યનો વધારો થયે તે વધે એ વાત પિત્ત તથા કફથી થતા થયેન શરોતો નાશ થયે સ્વપ્નાવસ્થામાં થતી શરીરની ખરાબી અટકે છે

કિંમત ૪૦ ગ્રામીની ૧ ડબીના ૩ ૨ ૮-૦

મુચ્ચના- સાચો મચ્ચના અને રોગીને સલાહ મફત આપનારા આવે છે

લખો-વૈ. શકરરાવ ગોપાલરાવ,

ધોલકા (૭ મો-આમદાવાદ)

रजिस्टर
नंबर
८४१-१०

चारुतरिका

कि० रु १॥
पास्टेज साथे

[illegible]

अमृतबिन्दु

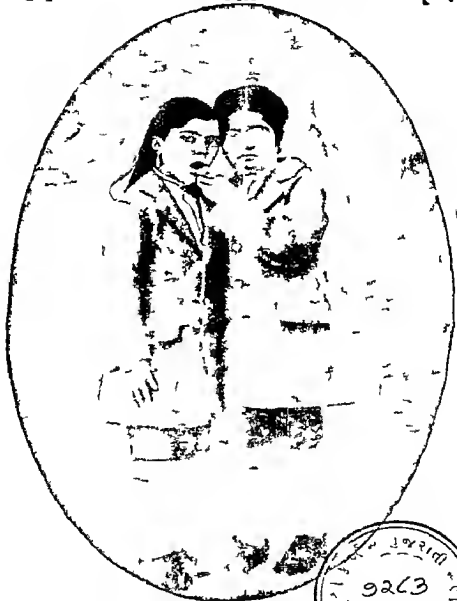
અધિપતિ-રાકરલાલ મજિરા કર ગોવિંદજી બાં એ

અંકુશ .

[પુસ્તક ત્રીજું]

અપાક

[અંક ૬ મો.]

નિશ્ચિત યવન

વાર્ષિક લવાજમ હિદ માટે ૨, ૧-૮-૦ -

૨૨ ૨૨ રેશાવર માટે ૨ ૩-૦-૦ પોસ્ટેજ સહિત

જામનગર—હાડીઆવાડ

દેવનું બાલામૃત.

લુઓની! આ બાળક કેવી હોસથી
“દેવનું બાલામૃત” પી જાય છે

બાળકોને ત દુરસ્ત અને બળવાન
બનાવવામા આ બાલામૃત દરેકને
વારવ લવામણ કરીએ છીએ

કિમત માટની એકના અ ના ૧૨

દેવસ હિતા પુરતક મગાવનારને મફત
મોકલવામા આવે છે

શી શી ત્રવાદી,

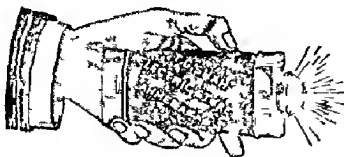
ધ રતરી ઔપધાય—જામનગર

રમ બેરગી રોગની આધે તેવા

વિજળીના દીવા

ટેનીપ્રાશિક એ મ

Shreea Bombay

નાના ગાજવામા

રાળી રા ૧૫ ટ

અગિની મિનકુનધ રતીનરી

કિ —શ ૩૩ તથા ૫ પારે ૧૨ આ ૧૧

રોર મે રી રા ૧ પા ૧૩ આના

દી જ રાહડ, દલેદ્રિક રટાસ

દે બારીસ—ગોળીકા મુ મર્ ન ૫

અ ચ બારીસ—ચાગ રરના-૫ ૧ ૧—અમદાવાદ

એક ચાર દાવતા ૧ સડે

જાલપકાર રોસની થાય છે

પિ આપ દાવતા ૧ મ

જેતી લાન અને ત્રીજ આપ

દાવતાજ મુ રી રી રોસ રી

થાર છે

કસ્તુરીની અગરબત્તી

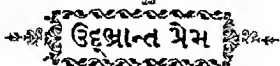
વગર

તમેને આનંદ નહિ, કારણ કે તે તમારો શ્રમ વ્યર્થ કરી તમને આનંદ આપશે
તમારા મૃદુમાં સુવાસ ફેલાવી તેને સ્વર્ગસમ બનાવશે

કિંમત એક રતલના રૂ. ૨-૮-૦

શાહ પોપટલાલ કસ્તુરચંદ જૈન

અગરબત્તીવાળા-જામનગર

બ ગાલી સાદિયના અગરબત્તી ચીસુત બાધનાય નરબોલ કરે ઉદ્ભ્રાન્ત પ્રેમ' એ
બ ગાલી અનુપમ ગ્રંથો સાદી સરલ અને મધુર બાધામાં કરેલ અનવાદ

અથડતા અને પ્રકાશની ખાસ પરવાનગીથી છપાઇ તૈયાર થયેલ છે

કિંમત ૦-૧૨-૦

નખો

અ કુશ બોક્ષીસ-જામનગર

તાવની રામબાણુ દવા

રૂ ૧૦૦ ઇનામવાળી.

ફાયદો ના થાય તો પૈસા પાછા

ફાયદો ન થાય તો પૈસા પાછા દહા વો એકાદગીએ ચોધીએ ઉતો ટાળીએ
તેમજ ચાલતા જમાનાના નવી નવી જાતના ઉત્પાદો તોવો ઇ કુનએ જા અને પ્લેમના તોવો
અમારી દવાથી હિતરે છે અને રોગીને આરામ થાય છે અમારી દવાથી તાવ થી ઉત તો
એવું સાગીત કરનારને લીધેના પૈસા પાછા આપીશું તેમજ અમારી દવાથી ચોધીએ
તાવ નથી ઉતરતો એવું સાગીત કરનારને રૂ ૧૦૦ મો ઇનામ આપીશું જી ૧ ની
કિંમત રૂ ૧-૦-

ઘણા દરદોનો તાકીદે નાશ કરનાર--

શક્તિ-મજબૂત થાને વીર્યનો પ્રેમ

ધાનુને લગતા તમામ રોગો દોષો અને ત્રિકારોનો નાશ કરી શરીરમાં શાંતિ અને
વીર્યનો વધારો કરી શરીરના તમામ અવયવોને પ્રુષ્ટ આપી મજબૂત બનાવે છે

કિંમત ૩મી ૧ ના ૨-૮-૦

ધાતુવિકાર

ધાનુને લગતા રોગોથી બચાવવા માટે આ પ્રુતક અમુ પ છે જતાં એક પેરટકા
અથવા મોટાનારને મહત્તમ મોલક તાવ છે ટપાલ ખર્ચ પણ લેનાર નથી લખો--

વૈદ્યશાસ્ત્રી જિગ્મજલાલ કહાનજી,

સુ ધાનકા-જામનગર

ઘણીજ ઓછાકારી દેશી માત્રા

“અપવ માવિની વસત”

વત માનકાળમા ધાતુક્ષિણતા ધરીરની અશક્તિ અને મગ્ની ન બળાઈ જો પુરવોમાં ઘણીજ દેશીવધી છે આ સર્વને બહુજ સારી અને નિર્દોષરીતે મટાડવામાટે તથા અરુચિ અપચો મ દાઝે પાક નફેરાની શીકાયા વગેરેને સત્વર દૂર કરી શરીરમાં લેહીનો વધારો રીપરુદિ મુખપર લાલી અને તેજસ્વીતા મગ્ની પુર્ણ અને બદનની તાકાત પ્રાપ્ત કરવામાટે આ અપવ માવિની વસત અદ્વિતીય છે ઉચામા કમી કરતુરી અગ્નિ રુદ્ધ સદસપુત્રી અમ્બક બરમ સુવર્ણ રૂપ ધર્મા અતિ મોઘી મીઠો મોઠા પ્રમાણમા મેળવીને વધારા એ આ અમૂલ્ય માત્રા બનાવનામાં આવેલી છે વેલકના લાંબા અનુભવ ઉપરથી અમેએ આ માત્રા બનાવેલી છે અને મત પચીસ વધ થી દહાડે દરદીઓપર અનુભાવી અજમ કાપડો અનુભવેલો છે અને સમજાવ ઘ સટિ શીટો મેળવેલાં છે પોતાના તન મનને તર બ નાવવા ઇચ્છનારાઓએ આ વ વચ્ચાણને જાહે (અગર તેની સાથે) આ માત્રાનો જરૂર જરૂર ઉપયોગ કરી લેવો એવી અમારી ખાસ બહામણ છે કીમત સોનાના વરક ચદાવેલી ગોળાઓ તોતા એકના રૂપીઆ બાર અને ચાંદીના વરક ચ વિલીના રૂપીઆ દસ થી પી અને દપાલ અગ્ર ઉડી બીજ દેશી વેધાને ત્યાંથી વીમ્બ પચીસ રૂપીએ તોતાના બાવથી મલતી વસત માલતીની ગોળા ઓ કરતાં યજ આ માત્રા ઘણીજ સ્વીચાતી છે એમ અનુભવથી ખાતી થયાવિના રહેતી નથી માત્રા એકથી બે ગોળા સાધારણ અનુપાત મલાનથી સાકર નાખેલુ આસરે અરધો સોર દૂધ મેળી ચાવી જમ ઉપર પીવુ નાગરવલના પાનના શીડમાં લેવી દોઢ તો એક ગોળી વાપરવી જેથી લાખા વખત સુખી મુખ સુવાસિત ની છે પરંપરે રાષ્ટ્રપણુ જાતની પાળવાની નથી પોતાના ધરીરની દહીકત લખી મોકલનારને ખાસ અનુ પાત ની બીજ સજાદ મફત લખી મોકલવામા આવશે અને જાનાની દીકરી મોકલેથી આ ગોળી નમુના તરીકે મોકલીયુ

અગાળું રકમ—બાગીસાલ નોકમખાલ
વીજ કોલ ના વજાલ ને ધ વતરીના સ પોલ-વીજનગર

લૂટો માટીની કિંમતમાં સોનું લૂટો.

પેટ્ટ રાસ્ટ્રેપ સિસ્ટમને વડીયાળ નિયમિત ચાલનાર ગામીમાં ચાલતા પણ ૩૬ કલાક સુધી બંધ નથી પડતું આવા મજબૂત ઘડિયાળની સાથે ૨ મીઝે અમે મફત આપી રહ્યા છીએ જેવી કે—ગઝરાકે મોઝ, ગટર માલ પેદાર્શનની વીંગે જટનનો સટ બસ સમિતીની દવા, બાલ (દુએકને માટે) ડાવવાની તા દત્તમજન પીતળનો ચોકેટ ગ્લાસ નગ નમ્શા પેનરીલ પેન સમગ્રી ડાર્ડ કાલ્થી અત્તર વગેરે પ્રિ ૩ ૧૦

મોટી ખબર વાંચો, પીતળના બત્રીસ રમકડાં.

કિંમત ૩ ૪ ચાર આ મટ જોવાથીજ મનને તાલુખી થશે કે આવી સાધારણ કિંમતમાં આવો મજબૂત સટ કેમ મળી શકે? પસંદ ન આવે તો પેસા પાછા બચ્ચાઓને આપો દિવસ આનંદમાં રહેવા માટે, તેમને દસાવવા માટે તરત મગાવો લાખો સ્વચાલુ છે ૪ નમની કિંમત ૨ ૫ તથા ૧૦ તરત ખરીદ કરો.

પડિત આનંદમગલ-મથુરા

આનંદમગલ-મથુરા

આખાં હિંદુસ્તાનમાં વખણાયેલો

વાળ કાળા કરવાનો

પ ક્કા ક લ પ.

આ કનપ મુછીના તથા રાગીના સફેદ વાળને લગાડનાં તે પાચજ મિનીટમાં શુ ૨ કાળા થઈ જાય છે વાળના શોખીનોએ યા રાખવું કે એની બગાડ આજ કોઈપણ કલપ નથી આ કલપ વાપરવામાં સહેલો છે મો મમા ગમતો છે શુભમાં અકમીર છે, રમમાં પામ છે અને કિંમતમાં સરતો છે કિંમત ૩ ૧-૪-૮ પાલ ખર્ચ જુદું

બાહુગામમાટે એજન્ટો જોડો છો

મેસર્સ નવરત્ન એન્ડ સન,

૧૮૮ કાન્યાદેવી રો—મુબઈ ૨,

THE
Indian Commercial Museum and
Intelligence Bureau

RAJKOT

Kathiawar—India

This Bureau aims to promote and consolidate Indian business with various parts of the British Empire and friendly countries puts its services at the disposal of respectable firms and furnishes Agents, Agencies, Addresses of Exporters, Importers, Manufacturers, etc.

This Museum exhibits Indian and foreign merchandise, samples and articles of reference on its premises keep up correspondence with various commercial & industrial bodies inland and abroad, exchange printed matter undertakes distribution of samples and advertisements furnishes enquiries and reports, translates catalogues and price lists into various Indian languages and supplies information for the inland raw products etc.

NOW IS THE TIME TO INCREASE YOUR TRADE

— WITH —

ASIA.

The Indian Directory and Year Book containing a mass of very useful information regarding the Government Native States, trades and industries of India Illustrated with photos of ruling chiefs and gentry Price Rs 2, or £ 2/

The Directory of Merchants and Manufacturers in India This edition contains not only the addresses of Merchants and Manufacturers in India dealing in each class of goods, classified in alphabetical order, but it also includes various useful facts and figures concerning Indian trade and industry with patent and design acts interesting account of Native States and Political divisions of India and up-to-date list of Societies, Hospitals, Colleges, Schools Newspapers Clubs Physicians, Libraries and other information not accessible in customary Directories Price Rs 10 or 15 Shillings

The Indian Mercantile Directory, containing carefully selected lists of Leading Business Houses located in various commercial and manufacturing centres throughout India, Burmah, China, Straits Settlement etc Price Rs 10 or Shillings 15

The Mercantile Directory of Japan, giving the names of the Merchants Manufacturers, Exporters, Importers, Agents & Industrial Establishments located in Japan with notes for tourists use Price Rs 10 or Shillings 15

PROPRIETORS —

LAXMICHAND DOSSABHAI & BROS

Head Office —

RAJKOT [INDIA]

સાચવનામૃત ઔનાધાન્યમા બનાવેલી—

તાવ તથા કોલેરાની ગોળીઓ

હિંદુસ્તાનની જવાને અનુકૂળ પાતો, કઠીપણ ખાતી નહિ બધ તેવો ઉપાય મેક વખત મોતના પળમાંથી, છુટવું હોય અને અમરપણું ધારણ કરવું હોય તો આ અમારી બનાવેલી તાવની ગોળીઓ વાપરો. આ ગોળીઓ સઘળા બલના તાવ તથા તેમના ચેરનો એક મ નાશ કરેછે. છ કુત્રો આ મલરિવા નેમુનિયા દાગીયા ગરમ એકાંતરા ચોથીઆ પ્લેગ બલના તાવને માટે આ ગોળીઓ ધણીજીજી શીરછે. ડિ. ગોળી ઉર ની ડબી ૧ નો ૩. ૧ કોલેરાની ગોળીઓ ઝાડો તમા ઉલ્લીમટિ અક્ષીર છે. ડિ. ગોળી ઉરની ડબી ૧ નો ૩. ૧ વાપરવાની રીત ડબી સાથે વ્યાવશે. સઘળો પત્ર વવદાર અમારા એજન્ટ સાથે કરો.

સોલ એ ૧૮	}	વૈવ શાહ શી-નજી જે ૧૯૫૪
શાહ જેઠાણાઈ રત્નસિંહ મોખાયા		બ. ૧૪
ગુકસેલર	}	ગોપાલદેવ-સાવનામૃત ઔનાધાન્ય
૬ માંડી મસાહ પુલકપર		હૈડા આ-નાગલપુર, ૧૪૭ પોરટ-માંડી
મુખર્જી ન ૩	}	ધ્યાય કર-મા ધી બ ૩
સાચવનામૃત સ. ૧૪ નામનુ પુસ્તક મફત મો વગમાં આવશે પોતાનું નામકામ હંકાવું શુદ્ધ અમરે અમારા એજન્ટને લખો.		

માગ મરદાને માટેજ

સંસાર સુખમા, અભયથ મદદ
પુરૂષ રત્ન ગોળીઓ

આ ગોળીઓ કોઈપણ પ્રકારથી મદ પડેલી શનિને નીપ્ત કરે છે સુસ્તી કમનાકાતીને દૂર કરી પુરુષને મદ છે ફક્ત પાચજ દીવસમા એના ચમકારીક ગુણ બતાવે છે. ઈમત ગોળી પાચનો ૩. ૧. એ એમ જ હનુરી. ઔપાચનર-મુરત

અગ્નિના ધાસ્તી, વગરના, ગજવામા રાખવાના

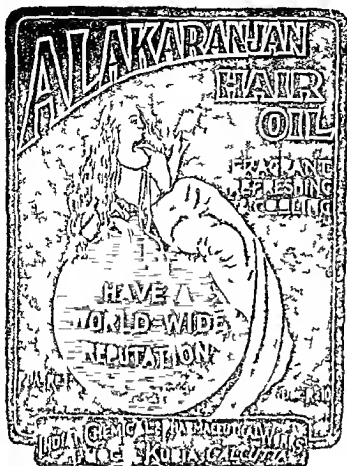
વિજળીના દીવા

ELECTRIC POCKET LAMPS

તેન કે દીવાસળીની જરૂરવગર ફક્ત એક ચાપ ખસેડ તાજ રોશની થાયછે. કિમત - રૂ. ૨૫, ૩૫, ૪, ૫, ૬, ૭ અને ૮. પોરટજ ૮ આના, સ્પેર બેટરીનો રૂ. ૧. ટા.જી-સી ગોવિંદ એન્ડ કંપની-અમદાવાદ.

“આ તેલ મેસર્સ કરમનનારા લઘુ (રાજેન્દ્ર રોડ-જામનગર) ને ત્યાંથી મળશે”

અલક-
રંજન
તેલ.

બહુ પ્રમોદાર સુ
વાસિત તેલ વાળને ચક્ર
ચાં ત મનાવે છે અને મનને
પ્રસન્ન બનાવે છે વાળ ખરી
પડતા અટકાવે છે અને
મગજને શાંત કરે છે

એક શીશીનો રૂ ૧૦

ત્રણ શીશીના રૂ ૨૮૦

એક ડઝનના ૧૧૦૦

અરઝીના (૨૭૨૮૬)

જુવાનીમાં ચંદી લય કરે જુનેને અંગે ચતા લોહીના બગાડમાટે સર્વોત્તમ છે
ચામડીના દરેક રોગનો નાશ કરી લોહી સુધારવામાટે શ્રેષ્ઠ છે ચાર ઓસની શીશીના
રૂ ૧-૧૨-૦ ત્રણ શીશીના રૂ ૫ ડઝનના રૂ ૨૦ એક રતલના રૂ ૧-૮-૦

અપરીન

શારીરિક અને માનસિક નબળાઈ દૂર કરવાનું ટોનિક છે હરકોઈ જાતની
નબળાઈને દૂર કરી સ્મરણશક્તિને સતેજ કરે છે નબળા તદ્દરસ્તીને બળવાન મનાવી
હરકોઈ કારણથી ઉત્પન્ન થયેલ અશક્તિને દૂર કરે છે ૬૪ ડોઝની શીશીના રૂ ૧- --
ત્રણ શીશીના રૂ ૨-૧૨-૦ ડઝનના રૂ ૧૧ ૨૫૫ ડોઝના રૂ ૩-૮-૦

ઈન્ડિઅન કેમીકલ એન્ડ ડાર્માસ્યુટિકલ્સ વર્ક્સ

ટેલી એજન્સી-અરઝીના કલકત્તા

૧ હોમલ ડુરિઆ-કલકત્તા

એન્ટી-કલકત્તા મેડીકલ એન્ડ સર્જિકલ સ્ટોર્સ લિમિટેડ મેક રટ્ટી કોલે-મુંબઈ

अत्तरांचा नवीन कारखाना

सद्गृहस्थ हो, आमचे कारखान्यात सर्व प्रकारची शुद्ध
चंदनाचे तेलार वनवेली अत्तरे, सुवासिक तेले, गुलाबजल,
केवडा जल, अर्क मुरवे, तवाखु धोणे सर्व माल माफक
दराने खात्रीचा मिळतो, तरी एक वेळ अनुभव घ्यावा
अत्तरे

गुलाब, केवडा, चमेली, खस, जूनी, हीना, सुरगी,
मालती, आभा, झेंडू, खारा, शेवती इत्यादि दर तोळ्यास
०।।२ आणेपासून १५ रु पर्यंत

तेले
बेला, चमेली, मोगरा, गुलाब, मसाला इत्यादि दर
शेरास रुपये २ १५ पर्यंत

तवाखु दर शेरास
र २ २-१० २० ३२ पर्यंत
मोटा केटलोग फुकट पाठक

मासुनलाल विश्वनाथ जनरल मचेंड, मु फत्तोज सिटी

» GOOD LUCK. «

Can be attained by following the rule laid down in
RAI SAHIB DP K C DASS

SEXUAL SCIENCE

The most useful guide for HEALTH WEALTH and PROSPERITY
and everyday companion for young and old Distributed gratis
and post free

Apply to —

THE SWASTHYA SAHAYA PHARMACY.

30-2 Harrison Road CALCUTTA.

આદર્શ ઇવન

જેના પોત માસના / અર્થે - અણીના નવલકથાકાર શ્રીયુત હંકુર નારાયણ વિર-
નહની પુરજની અથવા સસાર કે સમરમૂળિ નામની અતિ રસદાર વાર્તા જરૂર
યથ છે આ ઉપરાંત ફરેક અકર્મા વાચકો પોતપોતાના ઉપયોગી વિષયો-કાળો-જાણવાનો
સમાચારો-ક ટાણેલા ઇવનમાંથી ધડીભરતી ગમ્મત આપનાર પ્રથમાળા અને મુખ્ય પૃષ્ઠ
ઉપર આદર્શ નરનો ફોટો પ્રગટ થાય છે જેથી જાહેર ખાસરો માટે સર્વેતિમ સ્થાપન
છે દોઝ આનાની ટીકીટ ખીડી નમુનો જરૂર મળેલા, —

વાડીલાલ મુળજીભાઈ-લીંબડી.

ચાલુ જમાનાની નવી શોધ.

સસરસમા કરસ

શાહીની ટીકડીઓ

એક આર્કસ પાણીમાં એક ટીકડી નાખવાથી ઉત્તમ
ચાહી અને છે ટીકડી પાણીમાં એકદમ મરી જાય છે ચાહી
ટીકડે મિલકત બગાડતી નથી એજેટો જોઈએ છીએ

જે મિત્ર ખી એ

મેનેજર ધી સનરાઈઝમે યુ ક પની

૬ ચિવસ ૨૨ માનીક મની—કલકત્તા

લાખો વખ થતા હુદ દરદાથી હુ ખી થતા દરદીઓને દિલાસો

તદન મરૂત! “વૈદ્યકીય સ્મ મતિ” તદન મરૂત!

પોનાના પાછા ચુ રોગને માટે ખરેખરી અને સર્વિસ્તર હકીકત પત્રથી લખી જણાવવારને
વૈદ્યક શાસ્ત્રાનુસાર “વૈદ્યકીય સ્મ મતિ” તદન મરૂત લખી મોકલવામાં આવે છે

અમારી સવાહ પ્રમાણે વર્તવાથી અને આપધનુ સેવન કરવાથી દરદીઓને શુ ફાયદો
ચરો તેની ખાતરી એમ વખત રજૂમાં મલકાથી અથવા પત્રાણ પુછાવી જોવાથી થઈ શકશે

જવાબને માટે અર્ધાઆનાની રટેમ્પ ખીડવી તમામ પત્ર વ્યવહાર ખાતરી રાખવાયા આવેલે.

અમારા ઔરધાલયમાં પ્રત્યેક રોગને માટે શાસ્ત્રસિદ્ધિ અને અનુકૂળ ઉત્તમોત્તમ ઔષધો
દર્શને માટે તપાસ રાખવામાં આવે છે વધુ વિગત માટે અમારૂં પ્રાર્થસતીરટ મળી વાનિ.

વૈદ્ય કાલિદાસ વિ પોપટભાઈ શાસ્ત્રી

આરોગ્યકર ઔષધાનય

જામનગર—કાઠિયાવાડ

નેત્રરક્ષક અક્ષન

શાંતિયા ૨૧ વર્ષકા પરીક્ષા કિયા જો પુલી મોતીવાવિન ધુધ જાલા માઠા દરદ
રતોંદ, તિમિર, નાવૂના સુર્ષી ચુલી માગ્યવદિ જાદિકો જલલ રા વ્તા દે કામત્ત ફેર
જોણી ૧) વ ૨) વ ૩) નમૂના ૧) કા ટિલ્ટ મજબેલે સુસ્ત મેજા જાતા દે

તત્તેજ્ઞ જાદિકો—પ્રાણેજ્ઞ મનીજાલ ગપ્ત. દટાવા ય પો.

— વિપયાનુક્રમ —

વિષય	પૃષ્ઠ
(૧) કિ હુકા પોકિન (કવિત)	૩૨૧
(૨) સ્વતંત્રતા	૩૨૨
(૩) પ્રભુગિન અને મહાત્મા (કવિતા)	૩૨૮
(૪) ચિત્તશક્તિવિજ્ઞાન શાસ્ત્ર	૩૨૮
(૫) ખેડ	૩૩૪
(૬) ભારતના સ્ત્રીઓનું શિક્ષણ	૩૩૮
(૭) મનુ યજ્ઞતત્ત્વની પ્રકૃતિ અને વિકૃતિસભ્યે અભિપ્રાય	૩૪૩
(૮) નહિ વચનબાણે વીધવને (કવિતા)	૩૪૫
(૯) કૃષ્ણ અને દેવપાની	૩૪૬
(૧૦) દિદથી દ્વા સમુદ્ધીની દરિવાઈ મુસાફરી	૩૫૧
(૧૧) અભિસાર (કવિતા)	૩૫૫
(૧૨) કષ્ટ ઇ નશુનાજેડુ	૩૫૬
(૧૩) સાહિત્યના રત્નો ૧૨	૩૫૮
(૧૪) ચાનવિનયની ચર્ચા	૩૫૯
(૧૫) બોધવચનો	૩૬૧
(૧૬) [હી દરબાર (ચાનુ વાતી)]	૧૬૧થી ૧૬૬

જગતજીવન ચાલ

આ ચાલ ખુશમોહાર પત્રિકા અને સરસ છતાં ભાવમા કિશ્કિયન હોનાથી મરીમ અને ત્વગર સરવેળો વપરો ॥ થાય છે તેથી દુઃખનદારોને મારો લાલ મળે છે એજ સી લેવી હોય તો કવોડીગી સાધજ અને જાનની માહિતીમાટે પત્રવ્યવહાર કરો

વજર હમને વાગ કાનગો રોમશાહી સાથુ-આ સાથુ જે જગ્યાએ લગાડવામા આવે છે તે જગ્યાના વાગ પાચ મિનિટમાં ઘણી સહાયથી દૂર થાય છે કિ મત-નજા ગોળીવાળા એક વાકસનો રા ॥

વજર હમને વાગ કાનગો રોમશાહી પાડિર-આ પાડિરથી ફક્ત બે મિનિટમાજ વજર દૂર થાય છે કિ મત-તથુ શીશીનો રા ૧

કાદરનો મનમ-કિ મત રા ૧ પોરટબચ દરેકનું છુટુ

અંકુશ.

ANAKUSH

પુસ્તક નીળું

અસાડ ૧૯૭૬

અ ૪ ૯ મો

*કિ શુકાન્થોક્તિ

ગદ્ય (કાવાલી)

કુનાએ કેમ કિ શુક તુ નકામી કાતિને પામી,
ભ્રમરને કામતુ કયા છે? રૂપાણુ રૂપ છે તોયે—કુનાયે—
નિપેલી દેહને દેખી, નકામી શુ કરે શેખા?
મ્રમોદી કયા પરાગો છે? પરાગી કોપની માહે—કુનાયે
કદાચિત્ કાન્તિને પેખી, કરે સત્કાં સારો ને,
પશ્ચિય પામતા તારો, ગણે ના શુષ્ક તુ મા એ—કુનાયે
રૂપાણુ રૂપ તેથી શુ? વયેલુ વૃક્ષ તેથી શુ?
સુગંધી સુમનની સાથે કદી ના રચાન તુ પામે—કુનાયે

વેણીશકર કાનજી દવે,
સીનિયર શિક્ષક—ભાજનડ

* સ્વયાવનસપના વિજ્ઞાનકુલભવા ।

વિચારના ન કામતું નિગમ્યા દવ કિ શુકા ॥

સુનાસહીન ખાખરાના પુષ્પ (કેમુડા) જેવા વિચારીન પુરુષો ભલે રૂપ અને વાચન-
અપદ્મ હોય તથા ઉચ્ચ કુળમાં જન્મ્યા હોય તોયજી સોમતા નથી

સ્વતંત્રતા.

લેખ — શ્રી ૬૭ મહુરચરમ બળવચરમ હોરા — મુરત

વાસ રજા છે વાચરા ઉવરાછાપી
 હવીના હુદિયર ચારે ખુલેલી જોખાં
 એકજ શ મો મુમરા કરતા કરતવના
 રવનતતા રવનતના તારે શુ આનય છે
 કે તેમાં સવ મનુરો આનગીરદ આ ને
 પુરના તેની તીવ અસરની સપાઈ ગોશા
 છે પશિમ પ્રદેશની ઉદ્ધાર મના પૂ
 વમાં તેની ગનિ વરાથી થોડી છે સવના
 મુખમાંથી એક સામાય ઉચારણ થનું
 આપણે નવણ કરીશુ કે અમે રવનત જ
 મ્યાદીએ અને રવનતના એ જાનો જ મ
 થી દક છે તે અમે કેમ જવાદારી આ
 કથનમાં કેવળે આ સવ સમારેણ છે તે
 શોખી કદા તુ એ પ્રત્યેક વિચારવન પુરતનું
 કલ્પ છે સપુણ રવનતના ક્યાં રહેની
 છે તે જો સમજાવતા ના માનદાગમા આથી
 રહેના નાના પ્રારના વાદવિવાદોનું સનુ
 રવરપ મ દ થાય

સુદમ દિલી નિખિય બદ્દાનું નિરીગન
 કરીશુ તે શુ સિત્ત મગમે મદ નાન
 સિસ મુલ અને અસખ્ય તારાઓ આપથી
 હવીના સરખા માત્ર પોગ એ છે તે નિરવર
 અખાનિ વેરથી જનિ રી રહેલા છે વિદ્યાગ
 અનત અવમાસમા રખીના કોઈપણ આધા

રચિના એ સર અધર કેમ લી ચક્રાહર રહે
 દા હાની સુખરેખાઓથી તે સવ સકળા
 વેના છે સમરત બદ્દા ના અધિપતિ હુધરની
 મદાન મદન પોનરપ સવબાપક જ
 જિના પ્રસાદમા તરના એ સર ગેળાઓ
 પોનપેનનું મામ બદોનિશ ક્યા જાય છે
 જો કશાગિન એકની રિથિનિમા વિરુનિ થાય
 છે તો તેનું પરિણામ સકળોસા સરને
 બોગવતુ પડે મનુષ્યજનિનું નિવાસ-
 રથન આ હવીનો ગોળો એજ સ
 કળનામા ગિથ છે વિરામ બદ્દાને એક
 મદાન મતરરે નિરીત્ય કરતા આપણને
 દેખારો કે તે અનેક અરથવોથી ચારેક છે મ
 તના વિગ બિલ જો એક ના અને અનુસરી
 એકથી વન અનુગા રહી પતપાત્રું
 કન કો વય છે લા નથી મન નિવિ
 મ કમસ માણુ ના છે પોષ પજુ
 અવ રવનતની કુનમા રા છે પતે વટે
 છે તો તે મનો અધિકારી તેને દેહી દે જાને
 કે જો અમે કેલ મેટરું થયા છતાં જો તે
 અવરથ છે આ અને અનુકલાની આ
 પ્રાણમ પડે તો તને વત્રમાંની કદાહી
 નાખીને નિરપયોગી વરતુતરીકે નાખી દેવામા
 આવે છે અને તેમ થતા તે અવામ અતે
 કીરેથીરે નાર પામે છે

આપણી પૃથ્વીના સબધર્મા વિશે વિચાર કરતા આપણને જણાશે કે તે અપેક્ષારહિત નથી જ્યાં બીજાની અપેક્ષા છે સાંસ્કૃતિક સભવજ નહિ અપેક્ષાની સાથે પરાધીનતા સદાય વળગેલી છે શુ દેશીને જળતત્ત્વનો અગ્નિતત્ત્વનો વાયુતત્ત્વનો અને અવકાશતત્ત્વનો આનંદ નથી ? શુ એ તત્ત્વથી નિરાશ નેના જીવનનું અસ્તિત્વ સભરી શકે છે ? જો નથી સભવતુ તો સ્પષ્ટ છે કે જુદી ને પરાધીનતા છે સપૂર્ણ સ્વતંત્રતા નથી

દુરની જોને આશ્રયે મનુષ્યનું જીવન છે તે જો સપૂર્ણ સ્વતંત્ર નથી તો મનુષ્ય સપૂર્ણ સ્વતંત્ર બની શકે ? માણસ પણ બીજાની અપેક્ષા ધરાવે છે તેને જળવિના નથી ચાલતું અગ્નિવિના નથી ચાલતું વાયુવિના નથી ચાલતું અને અન્ન તો માણસનો આધાર છે અન્ન અને વસ્ત્ર કૃત્રિકાર પૂરા પાડે છે દુધ દહિ, માખણ અને ઘી ગાય નસ નગેરે પડ્યો આપે છે કૃષિમાર અનાજ અને કપાસને ઉત્પન્ન કરનાર છે તેજના અનાજ અને કપાસને જુદાજુદા રૂપમાં મુકવાને બીજાઓની સહાયની આવશ્યકતા છે વધારા તાપથી રક્ષણ ધરાવી જરૂર છે અને તેજ કારણથી વર બાધવામાં આવે છે ઘર બાધવામાં પણ કેટલાં સાધનની જરૂર છે તે સર્વ પૂરા પાડ નર બીજાઓ છે સુધાર કૃત્રિયા મનુષ્યોની સદાય નહિ હોય તો સાગ મકાનો કેમ હિસા થઈ શકે ?

માણસ નિનિએ નિનાનને માટે જામ । અને નગરો પસંદ બીધા છે તેમાં પણ એજ મર્મ રહેલો છે જ્યાં જ્યાં વિશેષ સ્થાન

ઓછો જગ્યા શોધવાનો હેતુ બની જાય છે એકકરના બેનું બળ વિશેષ છે અને અનેકતું અનિ વિશેષ છે અદિ પણ અન્યોઅન્ય આશ્રયની, સહાયની અપેક્ષા રહેલી છે

પશ્ચિમના પ્રદેશોમાંથી સ્વતંત્રતાનો ધ્વનિ ગાજતો આપણે આપણે તેને અદિ ઉપાડી લીધો છે પશ્ચિમ પ્રદેશની સર્વ વાતોનું આપણે અનુકરણ જ્યાં કરવા માંડ્યું છે ત્યાં આ આશ્રયકર્તા નથી પશ્ચિમમાં સ્વતંત્રતાના સમજ વેળા ગાજ રહ્યા છે એ વાત ખરી છે પણ ત્યાંની સંસ્થાઓની રચના તો મનુષ્યની સ્વતંત્રતાઉપર ત્રાપ મારનારી જણાય છે બારત વર્ષમાં પરાધીનતા ચાર વર્ષ આઠમા આવે છે અને તેના ઉપર અનેક પ્રકારની ટીકાઓના વર્ષા વર્ષા રહેતો છે પશ્ચિમમાં નિવાસકર્તાઓનું સદા નિધારણ અગરજો પ્રથમ દૃષ્ટિએ જુદું અને સારૂ લાગે છે તોપણ બાંહે વિચાર કરતા તેમાં જે પરાધીનતા વતે છે તેવો પરાધીનતા અદિ આ નથી એજ સાતિમધે રાજ અને રાજ જે સમાનતા અદિ ભોગવે છે તે ત્યાં નથી ત્યાંની પક્ષિભેદ અદિના પક્ષિભેદકરતા વિરોધ ખરાબ છે આ વિરોધ વિચેચન અદિ ઉચિત નથી ત્યાંની બીજી સંસ્થાઓનો આપણે વિચાર કરીશું આને માટે આપણે મોટા મોટા કારખાનાઓનું જાન લઈશું ધનિકો એકન થઈને જાણી મહા મહા બાધી બરીજ મનુષ્યો કરનારાઓને કેટલી સત્તા ચલાવી રહ્યા છે, તેઓને કેવી નમ્ર સ્થિતિમાં તેઓએ આપણીને મુક્યા છે તેના પૂરેપૂરા બ્યાલ આપણે

“અહિ આવતો નથી જેને પેટપૂરવું ખાવાનું નથી જેને રાત્રિએ લાગ્યા થઈ સુવાને માટે તુપકુ પશુ નથી એવાની સખ્યા ત્યાં કેટલી છે? હજારોની આનું પરિણામ અત્યંત નિવર્ણન અને અનીતિ છે અરે! દૂર દેશોમાં દષ્ટિ કરવા કરતાં આનહુજ-અનુકરણ કરવાવાળા દેશની સ્થિતિ તપાસીશું ડેરેડેર મડલો કપનીઓની રથાપના થઈને સેકડો મીરો બપોલ ગઈ છે અને કામ વેળવ છે શું છે સ્થિતિ તેમાં કામ કરતાં મનુર વગની? સવારથી તે જાજ સુધી પશુની પેડે જુસરીમાં જોતરાપવા લાગ્યાને ૧૫ કરતુ પડે છે મજુરોને રહેવાનું મીલમાં નથી કે મીલની પાસે પશુ નથી કેટલાકોનાં રહેવાના ઘરો અગ્નિ હુપડાં થઈને આગે હોય છે એવો દૂર રહેનારો મજુર સૂઈ ૧ થતા પહેલાં જો વખત થઈ ગયો વખત થઈ ગયો જોડી રિતામાં અને ચિતામાં ઉધતો જગડીને જગડી ઉઠતો અધારામાં આમતેમ ફાફા મારતો અને અફળાતો ફૂટતો દાતજીવાડીના સાવન શેષતો કુરતની હાજોતોને જેમતેમ તામે થઈ પરવારી લેતો સૂઈ ટહાડો રોટતો અરેસુ મીકુ ફાટેલા તુટેલા કપડામાં બાધતો બાધતો ઘેરથી નીકળતો રસ્તે ઘિનાવજો આવતો ને વખતે દોડતો મીલને દરવાજો હાજરી લેવાને સમયે હાજર થઈ જાય છે બીનમાં દાખલ થતા કામે વળી પડે છે અને પાચ છ કલાક સુધી જરાપણ નિરામનિના વખતરામાં પીકાય છે બપોરના એક કલાકની સ્વુદા મળતા પોતે ઘેરથી બાધી આગેનું અમાનું ઉતાવળથી જેમ તેમ ખાઈને પાણી

પી લે છે એટલામાત્રો ૧૦ વાગે છે અને તેને ફરીથી જુસરીમાં જોડાતુ પડે છે આ પ્રમાણે દરરોજ સવારથી તે સાજાસુધી મનને બહેર પમાડતા ભુગમાના બોંબા ન સાચાઓના મોટા થતા અવાજમાં આગ તાપ પાળળ તાપ ઉપર તાપ નીચે તાપ, તાપથી જોગરદમ ઘેરાયેલો હાફતો પરમેશ્વરી નીમળતો ફરતા સાચાઓની પાળળ તણે ઘસડાતો મરીમ નિયારો મજુર કામ કયે જાય છે સમીક્ષાજ થતાં મીનમાંથી છુટી અધમુઓ થયેલો ધીરેધીરે રાતરે ઘેર જઈ પહોંચે છે તેને જે કંઈ મળ્યું તે ખાઈને લાગે સાસોટ થઈ પડે છે આવી સ્થિતિમાં કુદ જના સમાજમનુ સુખ તેને શું મળતું હશે તેને સુઠ પુરોએ વિચાર કરી લેવાનો છે આ જીવનને આપણે શું મનુષ્યજીવન ગણીશું? જગનમાં વસનારા પશુઓ આ મજુરના કરતા વધારે સુખી અને દનત છે કામ કરતાં જો જરાપણ અડે છે તો ઉપરી અધિકારી ને દુષ્ટ હોય તો તેની આશુક અપવા સોગીનો સ્વાદ પણ શરીરે આપવો પડે છે આ જો મુવામગિરી નથી તે બીજું શું છે? આવા સેકડો અને દબારો મનુષ્યના શરીરના, તેની તકુરસ્તીના તેના અનુભવના તેના આયુષના બોગથી જે મોટે લાભ-વફા થાય છે તેવડે ધનિક-શે હોનાડરો માડી લાડી અને પાડીની સહેવમાં મથતા ને મોટામ મારતા છાતી કઢાડી મદાવતા ફરે છે મીલમાં આવી પરિસ્થિતિ છે તો કોલસા અને બીજી પૃથ્વીની અદરના લાગણીથી જોદકામ કરી બહાર કઢાડી બાવવાની વરણ

ઓના સબધમાં જે મળે. મનુરદારા
એ લાભ મેળવે છે તેઓના નામદારોની
સ્થિતિવિશે શું કહેવું ?

પહેલાં એટલે પચાસ અને મો વધે
જહેના કારીગર અને મનુર વર્ગની રૂ સ્થિતિ
હતી તેનો વિચાર કરો તે વખતે મોનો નહોતી
તેના જેવા કારખાના નહોતા પ્રત્યેક જન
પોતાપોતાનો ધંધો ઉઘાગ સ્વતંત્રપણે કરતો
હતો પોતાને અનુકૂળ સમયે તે કામ હાથ
ધરતો હતો વચ્ચે વચ્ચે આરામ લેતો હતો
નયિતે ખાતો હતો ખેસતો હતો ઉતો હતો
પોતાના સગા અને સ્નેહીઓની સાથે સમા
ગમમાં ધાડુ ખરે જહેના સ્નેહની રૂદ્ધિ કરતો
હતો, સસારવ્યવહારમાં સારી રીતે, ભાગ
લેતો હતો દારૂ વિનાશ અને રમત મમત
ગાટે તેને પૂરતો અવકાશ મળતો હતો
પોતાના ઇષ્ટદેવનું ભજન મીર્તાન મરીને મનુ
બળ મનો પરમ દેવ સિદ્ધ કરવાને તે યથા
શક્તિ પ્રયત્ન કરતો હતો ધર્મા યાદિ
આદ્યુજ નહિ પણ પોતાના ધંધામાં પોતાની
કૃતિ વધારવાને પોતાની વિચાર શક્તિ અને
શુદ્ધિને ઉપયોગ કરી નહીં નહીં કૃતિ અને
ચોજના શોધી કઢાડતો હતો આ પ્રમાણે
ચરાધી દેશની આર્થિક સ્થિતિને પણ લાભ
સતો હતો સ્વતંત્રપણે મનની શક્તિને વાપ
રવાથી જ મનની ખીનવધી થાય છે મનુર
કારીગર વર્ગની દાલની સ્થિતિ મનની
ખીનવધીને સહાયકારી છે એમ કોણ મંદેશે
આ સ્થિતિ કેવળ તામમી ડ એ નમમ
ટળીને વ્યાધી રજનની રૂદ્ધિ કારી
રીતે મરો નહિ લાંબની જનમતિમાં

સુધારાની આશા રાખવી વ્યર્થ છે ગારીક
બળને જેમ કેળવીને તેમાં વૃદ્ધિ કરવાની
વ્યવસ્થકતા છે તેવીજ આવસ્થકતા માનસિક
કારીરમાટે છે

પ્રથમ પ્રશ્નની સુધરેલી ગણતરી પ્રત્યે
સ્વતંત્રતાના મોદા મોદા બખાળા તો બહુ
નાખે છે પણ તેઓની કૃતિ બતાવી આપે
છે સ્પષ્ટ રીતે કે આતો માત્ર ભુગ બખાળા
ખીનઓને ભોળવવામાટે છે અને તેના વ્યર્થ
પ્રમાણે તેને અમલમાં મુકવાના નથી પ્રીચ
ટાણમાં અને ખીન પ્રદેશમાં લખાણથી
બધાઈને મનુરી કરવા જનારા અલગ માણ
સોની સ્થિતિ ભુએ

સમસ્ત જનમળનો સામાય રીતે આ-
પણે હવે જરા વિચાર કરીશુ મુખ્ય
શહેરોના ઉપર આપણે દૃષ્ટિ કરીશુ તો
આપણને શું જણાયે ? માણસને વર બાધવું
હોય તો તે કેવું બાધવું ? પોતાની મરજ-
પ્રમાણેની બધી રચના કરી શકાય છે ? ના
બધિતાં પહેલાં તેનો નકો મ્યુનિસિપાલિટીમાં
રજી કરી તેમાં જે જે ફેગદાર તે સ્થાયે તે
જે કણુવ કરવામાં આવે તો ? માણસને
ધર બાધવાની પરવાનગી મળે છે પરવાનગી
રિનાતો બધાવજ નહિ પૈસા હોય કે નહિ
હોય પણ અમુક પ્રસંગે ધરને રીપેર અને
રજ રોજાન કરાવવાની તેને-માનીકને માથે
ફરજ નાખેલી છે પૈસાનુ સાધન-જોગરાધ
નહિ હોય તો સાહુકાર પોથી મરજ કઢાગ
ધરની માલીકી ભને તમારી પોતાની માનો
પણ ધરવેગ નામે ફરજ તમારે આપવોજ
પણ પાળીને માટે પહેલાં દાંડા કુવાઓ

હતા તેને બદલે હવે નગો' થયા છે નળનું
પાણી મફત નથી મળતું તેને માટે પછુ
પૈસા આપવા પડે છે કેમકે દિવસ જો નળ બ
ગડે અથવા તેના સાંચાકામને સમારતુ
હોય અથવા કેમકે કારણથી પાણી આપતુ
બધ યાવછે તે સમજા લોકો પાણીવગર
રહે એક વખતે બધા એ પીધા ભોગવો
લોભપયોગી મીઠા પાણીના જાહેર કુવા થ
કતર સાહેબોના અભિપ્રાયને માન આપીને
ઘણા ખરા પુરી નાખવામા આવેલા હોયછે
એને પાણી મળવાનું એ સાધન રહ્યું નથી
નળ યથાથી ખાનગી રાંકા કુવા થોડાજ
જોવામાં આવે છે એજ નમાણે બાસ જ
અસા વીજળીના દીવાઓના સળધમા સ
મળવાનું છે જો કેમકે કારણથી એવા દીવા
પુરા પા નાર યત્ર અટકી પડે તે આખા
ગ્રાહરમા એજ વેળાએ અમારુ યજ્ઞ જાયડે
જે વખતે જુદા જુદા વોકો જુ । જુદા કા
મમા રોકાયલા પોતપોતાનું કામ કરતા
અટકી પડે છે હાનની સ્થિતિમાં વખતે
વખતે કામ કરનારાઓની હડતાલ પડેછે
અને તેથી જે મુશીમતો લોકોને વેઠવી પડેછે
તે આમલા વખતમાં વેઠવી પડતી નહોતી
જાજરુઓ સાફ કરનાર બગીચાઓની હ
તાવનો તમે વિચાર કરો! પટેલા ફંચુ
જાજરુ હતા તેમાથી નીકળતા મિદુ પ્રવાહથી
(Percolation) કુવાને નડરી અસર થા
તછે એ કારણુ દશવી તેને પુરાવી ન ખા ગા
અને તેની જગાએ ફરેજ સાફ કરવાના
જાજરુની રૂઢિ દાખલ થઈ એવા જાજરુ
ઓથી મોટોડાઓમાથી ગદબી જતી રહી
કે તેમાં વધી તેના સર્વ કાંઈને અનુભવ

છે અને તેથી તેરિરે વિરાન કહેરાતી જ
ફર નથી પાણીના કુવાઓ અધ યજ્ઞ ગયા
છતા ફંચુ જાજ ની પરવાન ની મળતા શુ
નુકસાન થશે તે સમજતુ કમિન છે

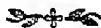
શેહેરો અને ગામ ભોમાં માણસો સાથે
શામાટે રહેછે તે આપણે ઉપર કહી ગયા
આ પ્રમાણે ના જગ્યામાં માણસો રહે ત્યા
નપેક જણે બીજાઓની સાથે અનુકૂળ થ
કને પોતાનું વર્તન રાખવાનું છે ઉર
વિચાર કરતા જણારો કે પરસ્પર રને
હયી સકળાનું એ હેતુ અદિ ખરેખર
રહેલો છે આ સરથાં શ્રાવણાવની વૃદ્ધિ
કરી મનુષ્યન પ્રેમનું શિખણ આપી કે યાજ્ઞ
કારી સુખને માગે દોરનારી છે ન
સમાજના સામાય દિતને અથેજ સવ ના
ઉપર અકુશ રાખનાર રાજ હોય છે જેની
સપાને સવ અને પ્રત્યેકજને આધીન થવાનું
છે અહિંતા પરમા ધમ એ નીતિને અનુષ્ઠીને
પ્રજાને માટે રાજતરફથી નિયમો નાયદાઓ
બાધવામા આવે છે માણસે પોતાની ઇચ્છામાં
આવે તે પ્રમાણે વત ન રના આ નિયમે
તેને અટકાવે છે કે કૃત્ય ની તને હાનિ કે
રનાર હોય તે કૃત્ય કરવાની કાંઈને શુ નથી
બીજાના તનને મનને તેની બિત્તિને તેની
મીતકતને જે માણસ અનાચારથી દાર્ન પ
હોચાડે અથવા તેમ કરવા પચતન કરે તે
દિશને ખાત યાય છે આ ઉપરથી સ્પષ્ટ
ચાલે કે માત્ર કાયિક કમ ઉપર સળજ
અકુશ છે એનુજ નહિ પણ વધીઉપર
પણ છે મન વિરોધ સ્વતંત્રતા ભોગવે છે
મનમા તમારે જે કે તરંગો ઉડે તે તે વ

રજામાં તમે મોજ માનો તો તેમાં તમને કોઈ અટકાવી શકશે નહિ પણ તમારા અનના વિચારો અમલમાં મુકવાનો વખત આવે ત્યારે તમારે સાવચેતી વાપરવાની છે

ત્યારે પ્રશ્ન એ રહે છે કે 'સંપૂર્ણ' સ્વતંત્રતા કરતાં માનસિક સ્વતંત્રતા વિશે વિચારણ છે તેનાપર કઈ અકુશ નથી? એવું નથી મનને પણ પોતાના સારા અને નમળા વિચારોના રૂળ ભોગવના પડે છે સ્થળ દેહ ઉપર રચૂળ ભૂમિના અધિપતિ રાજાની સત્તા છે તેમજ મન જે સૂક્ષ્મ છે તેના ઉપર અન્ય સત્તા રહેતી છે દેહધારી જીવને સૃષ્ટિના નિયમને આધીન થવાનું આવતું જ નથી સૃષ્ટિના નિયમો તેજ પ્રધરની કુશળતા છે તેનો જે ભગ કરે છે તે શિક્ષાને પાત્ર થાય છે ત્યાં સુધી સંસારમાં મોહીને તેની સચે જોડાઓને જીવ રહે છે ત્યાં સુધી તે પરાધીન છે આ પરાધીનતાનું મરણ સ્વરૂપે પણ અજ્ઞાન છે સંસાર પ્રતિભય છે અને પરમાત્મા તેથી પર છે ત્યાંસુધી જીવ સંસારને વળગેલો છે ત્યાંસુધી પ્રકૃતિની તેના ઉપર સત્તા છે આ માં તેજ પરમાત્મા છે એવું જ્યારે જ્ઞાન થાય છે ત્યારે પોતાનું ખરું સ્વરૂપ જોળખાય છે સમજાય છે અને અનુભવાય છે ત્યારે અસ્થિ-અજ્ઞાન-નો અભાવ થતા પ્રકૃતિ માં મોહ નાશ પામે છે અને જે અસાચી અત્યાચારથી ગણાતો હતો તે પર જ્યોતિષ્કાંત આત્મા પ્રકાશવાદિતીયમ્ પ્રગળી રહે છે તેજ એક

છે અને ખીજી કંઈ નથી ત્યાં ખીજી નથી ત્યાં શુદ્ધ, સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા હોય એમાં શું કહેતું! આ સાચી સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા અકળિન પરમ આનંદની સ્થિતિ અવસ્થા પ્રાપ્ત કરી એજ મનુષ્ય જીવનનું કર્તવ્ય છે જો એ સ્વતંત્રતા મેળવવાને આપણે મથન કરીશું તો તેથી આપણને પોતાને લાભ છે એટલું જ નહિ પણ ખીજાઓને પણ છે પણ પ્રથમ તેને માટે અધિકારી થવાની આવશ્યકતા છે હંચામાં ઉંચું ચારિત્ર સંપાદન પ્રાધાવિના અધિકારી થવાનું નથી સખ પ્રમાણિકપણું વિનય, અક્રોધ અલોભ પ્રાણીમાત્ર ઉપર પ્રેમ વિવેક વેરાગ્ય શ્રુતિ દેહ, પ્રાણ મન ઉપર અકુશ આસિ દ્યુલોનું સેવન કીધાથી અધિકારી થવાય છે આ સદ્યુચો જનમડગમાં જેમ જેમ નિશેન ખીનીને પ્રકાશતા જશે તેમ તેમ દેશની ઉત્તરિમાં શ્રદ્ધિ થતી જશે સ્વદેશ ભક્તો જે દેશની સાચી સેવા કરવાનું ઇચ્છતા હોય તો તેમણે આ ધમ અને નીતિનો માગ પડવો જેથી ધારેલા સ્થાને નિર્ભયગે નિવડ પહોચાશે માટે પ્રયત્ન કરો પ્રયત્ન કરો મારા પ્રિય સ્વસ્થી બધુ મો એ ધર્મનીતિનો માગ ગોધી તેમાં વિચરવાને એ પથે ત્રણાશુ કરો તેમાં સ્થળે સ્થળે દૈવી સહાય તમને મળતા વિના રહેશે નહિ એમ નિશ્ચયપણે મનમાં કાતરી રાખજો

પ્રમુમિલનનો મહામત્ર!

મજલસ — રો.રહી -

પાળી નરતન મન કરે કે મને નહુ આ લવે
જશે નહિ તો દેહ દુર્લભ થય માનવનો ખરો-ટેક
પૂવ જ મોનાં સૂરો દેહ માનવનો મળે
યિ નન નિરજન સ્વામ રતને નહી ફરે? તુજ દલ્યો -પા
કચનસરીખી સુ ર કાયા છે મળી પછી રત દરિ
કે જ મો / મની બાઝે બગડી જાય પાછી મુપરી -પા
સુખદુખ વૈભવ માતપિતા થા મ રો સ સાર સા
યમદ દકાટનદાર વિસરે નહી ઝેરે* તુ કમ્યો-પા
નરતનરહી આ રતન મોલુ પ્રાપ્ત હજને તો થયુ
તો કામના જય છોડીને ઉપયોગ કરવા રમર વિભુ! -પા
થદુવ થમૂનજી પ્રજુનપાલક ખલવિનાશનદાર ને
રધુલલિલક નહુને રહી લવસિ હુ તરી જા રુખે -પા
શા માટે આ થો જમતમાં? શા માટે કચન તન મળ્યુ!
વિચાર કરી તેનોય લે નરતન મળે મુલાયુ શુ? -પા
નહિ લાજન કે કીડુ રમરજી તે વચ જ મ ગુમાવિયો
પ રે છુરો યમદ ત્યારે સાન સૌ સમજાય તો -પા
લજન કરજે મુદિત રેજે શુદ્ધ ચિત કરજે સખે!
વદ કે ચિત-શુદ્ધ યાતા નહી પરમાત્મા મળે -પા

ચ નચકર ધીરજરામ પાયા-ઉમદના
(ગજપીપળા)

* હરિમીતમાં પણ બોલી શકા.

૧ લક્ષ્યોવાશીને

પત્રવ્યવહારથી શીખવાની શોર્ટહેન્ડ પદ્ધતિ.

આ પદ્ધતિ છ માસની અંદર શીખાય છે ફી રૂ. ૨૫ (આસિઃ ફી રૂ. ૫
તથા ફાઇનલ ફી રૂ. ૧) ટેકાણુ — ધી ગુનિવરસન સાટ હેડ ખરો,

દીધી

ચિત્તવૃત્તિવિજ્ઞાન શાસ્ત્ર

અનુવાક—શ્રીયુત “અભ્યાસી”

પ્રકરણ ૬૬ આહુ

[અનુસંધાન ૫૪ ૩૧૩ થી]

આતો ત્રવાસીઓનાં વૃત્તાંતોની વાત કહી ચાલુ તે પ્રત્યેક જાણના અગત અનુભવથી સ્વામી કરાની શકાય તેની નથી તો આતો એવું દૃષ્ટા ન થયે એ કે જે લગભગ દરેક જાણના નિર્ભરના અનુભવની ખામત ગણાઇ શકાય

મરના, કુકડા તત્ત્વ ઉઠેરનાગ કે માસ કે ગોસ્તવગેરે વેચાણાળા ખાટકીઓવગેરે તેમના તે તે પશુઆં જનવરો કે પ્રાણીઓનું બહુ સલાખપૂર્વક જતન કરે છે કાંઈ પ્રેમપૂર્વક કહેવાતું હોય તો સ્વાર્થને અંગે તેટલેસુધી પણ તેમને સાચવે છે અને જવાસુધી તેઓના ઉપયોગ કરવાનો સમય ન આવે ત્યાંસુધી તો તેમનું પોષણ પણ એવી સારી રીતે કરે છે કે જાણે તે પ્રાણીઓનું જીવન વધે અને તે એટલેસુધી કે રૂપલાવનાઓના સંયોગ કરતા રાગ કે પ્રીતિ લાવનાથી જાતે તેમ કરતા હોય એવું પણ લાગે ખરું પરંતુ જે પ્રસંગ આવે—એક પ્રાણી પણ સાદાસુ થાય તો અથવા પોતાનું

માસ આપવામાં જરા આનાકાની જેવું પણ કરે તો તેનો ધણી તેની થુ વને કરે ? વાન આં વનચરો જે વખતે તેઓના ખોરાક એમલે કે શિકારનું કાંઈ પ્રાણી કે પશુ સામે થાય તે વખતે તેની મજાના અને ભયાનક કાંધના આવેલોના પાર જે રહેતો નથી તે કાંઈ માન દેખતે લઈને નહિ પણ પેતુ સામે થતું અને પોતાનું માસ પેતાના ડેવનમાટે આચરનાની ઈચ્છા થઈ એમને સ્પષ્ટ બધાઈ અને પત્રી તે બચવાન પ્રાણીની તરિંગના આવેશમાં ખટાર આવેલું એટલુંજ તે દૃષ્ટા ત સચવે છે મતલબ વા સનાની સ્પષ્ટતા તે દેવરથી અતર્કિત રહેલ અગિતે બહાર લાવનાર અસહ્ય માત્ર જે માસ આં ખોરાકની ગણના કરીએ તો તે જે હરણ જે યાદગરો શિકાર હોય તેને પેતો વાધ તેની માદા [વાલ] કરતાં ઓછું ચઢાતો નથી એમ પણ કહેવાય છે કે દીવડા ચિત્તા વાધ વગેરે તેઓના શિખર-ભક્ષનો પ્રાણ લીધા પત્રી, તેના મરેલા શરીરોસાથે ગેલ

કરે છ દા તે વ્યાગ્રાદિ રંગજુને-પોતાના શિખરને તેમજ ચુરે રે તેના જાણ લેના જેટલું તદ્દર થાય છે તેમજ પોતાની માદાસમયે રતા નથી અગ્રાત્ તે મા ૧ એનો ૭૫ લેના નથી કેમકે તે માદાના ભવિષ્યતા બીજા સુખો તેમને પુન પુન અનુભવવાનાં દોષ ૨ તેથી તે માત્ર વા લન પાનન કરે છે અને તે તેમ ન કરે તો પોતાના ભવિષ્યના સુખન માધન નષ્ટ રના તેમજ થાય પા મરે ૧ દરજીસમયે રેતા નથી એમને કે ત વામનિનું નિત્ય તે શિખરને સેવવા રના મારવામાં સધાય ૭ પા સ્થળે મા ૧૫ પુણ્યના ઉવમા અપરાધમાં આશુન મુનિનુ દ્વિધાન આપતુ ઉચિત રાગે છે તે નામની મોગખાતી રકિત રેના તરના રાગી અને વેરાગ્ય આ નિતિજ્ઞાના રનાયે જાણને ૭ ૧ મનુતરીકે તેને રીકા રવો ૫ મો હતો તેને અમુક જ્ઞાન દિ ઉ ૧ મા જા પોતાની માતાના હિરમાથી જ મ પામતા પોતાનો ગત જ મ રમરજી આવવાના પરિણામે પુરત ૮ હસતુ આ ૭ માતાએ લયથી તે પુરતતા ૮ મેના બાગ કને પૂછ્યું કે તારે આમ હસવાનું કારણ શું થય ૫ પુ ૧ તેના ઉત્તરમાં તે કુમળા જાળને વાયા થય ૩ તુ મને આહે છે મે અ પશુ તેજ પ્રમાણે આ ૮ ગરી નિવાડી વામ નેતી હતી છે કે મારે પ્રસંગ આવે ને તે મને મારી ખાઈ જા ૧ તેથી તે બિલાગી પશુ જિલે તે પોતાના લક્ષના કારણથી) આહે છે આ સૂચ્ય ભૂમિકાઉપરની અપર જોઈથી જેને તુ જોઈ શકતી નથી પણ દ જોઈ

રાગ ૭કે તે પશુ મને આહે છે તે એટલા માટે કે સમય આવે મા ધિર પી ને તે રાગ થાય મનનય તમો બધા મને આહે ડો ખરા પપુ સરેના નદાવાના ત્રીનિર્ના રાગના દૃષ્ટિએ દુઝો જી ૧ જુદા છે

૨ કામાં બીજે તો, ૭૫૫ની એકવચ્ચક સામા ૧ વાસતા વિશેષ અચનું સ્વરૂપ આખરે રાગમાં અને તેજ ૭૫૫ની શિખતા સૂચ સામા ૫ વાસતાનું સ્વરૂપ ૭૫મા વિશેષ અચનું આખરે પરિણામ પામે છે તે નિર્વિવા છે

બી ૧ ૬ જાએક ઉ દરજીમાં ૬૫ રીયોજી ઉ ભવે ૭ ૧ મેકે એક બીજાએ કરેન સામ- સામા અપમાનઆતિ નસ ૧ તેમજ અ મુક રકિતની વરિષ્ટતા મ્હોટાછબાદિ કે પ્રતિ ૧ ૩ પદના બીજાપણના વિચારમાં અમુક હેવાતી મ્હોતી રકિતી મદલના અથવા ૧૫ આગ દરવાના નસ ૧ મા જરૂર પડેતો અનુકને ૬ ૧ કરવા (માગી નાખવા) મૂધી જે પ્રવરતો રચાય છે તેવે સમયે તેમ ૮ વેરા અ ૫ પ્રસ ૧૦એ જોઈશુ તો અમુ માણ્યને અસુક પ્રકારની જાનિ પહોચા સીજ છે આ નિ ૧ વિના દે ૧ હિ દાવવાના બીજા આકગરા કારણે કે હેતુએ દેખાતા નથી સરૂતમાં નીચે પ્રમાણે વાક્ય છે —

પ્રકૃતિ મલ સા મહીયસા ૧

સન્ત નાપયમુદ્ધતિ ચયા ૧ ૧

તેનો જાણાય એ છે કે ગવિષ્ટ ધક્તિમોનો એ સ્વભાવજ હોય છે કે તેઓ બીજાની

ઉત્પત્તિ ખમી શમ્તાજ નથી—આરા દેહા
કે દેહા તો હોર છે કે ન્યા કેવળ દેહાન
નાથી અમુક પ્રકારનું મૃત્યુ પણ નીપળવ
વામાં આવે

રાગ, દેવ ઉલ્લાસ કારણને લઇને નિષ
જતા મૃત્યુના દેહા તો

અને એમ પણ ગણવાનું શક્ય કે યુદ્ધ
મા જે મરણવગેરે થાય છે તેમા ઉત્પત્તિ
અને નાસ ઉભયજ ય ફારણો હોય છે
ચોક્કાઓ પેતાના શ અને લોના પ્રવાણ
આટે સસપરાયણુ ધર્મ—યુદ્ધમા લડે છે તેઓ
જાને છે તેઓ પોતે જે સામાના પ્રાણુ
હરે છે તે પોતાનો ધર્મ—ફરજ બળવવાના
કાર્યને અગે છે અને તે પ્રસંગે તેઓનું
ઉદાર ચારિત્ર્ય છતાં તે રાગથી પ્રેરાયલ હોય
છે અને લાઈમા મારામારી ખાતરજ
દ્ર ય જમી. તે રાજ્ય ખાતર લૂટ ખાતર
કે તેવી ખીજ નીચ વાસના ખાતર સામાના
પ્રાણુ લેવામા આવે તે પ્રસંગે તે યુદ્ધમા
લડતા લે. દ્વાયી ઉત્તજિત યદ્ એ કાર્યમા
પ્રવર્તે છે

આ બધા દેહાતો જે ઉપર અપાછ મયા
તે સર્વમા હિદ્દુ ધર્મ સનાનન નૈદિધ ધર્મ
પ્રમાણે તો મરણોત્તર સ્થિતિમા પણ ચેતના
સચિત્ દ્વારા ગતુવનમાં કરેલ કાર્યોઆ
દિનુ સ્મરણુ ગ્રહે છે અને ફરીથી પુનર્જન્મમા
તે પ્રાદુર્ભાવ પામી તેની નિરતરતા ગ્યાપે
છે એ કહેવાનું તાત્પર્ય છે

સ્મરણુ, ધ્વન્દ્રિયદ્વારા અને તેમા વ્યાપી
રહેલી નિરતરતા

દ્વેષ કે અનાકર્ષણુ જેનામા હોય છે, તે

વ્યક્તિમા પ્રારભમા ક્રોધ થાય છે, અને
તેથી જેના પ્રતિ તે ક્રોધ થયો હોય તેને
જેમ અને તેમ પોતાથી દૂર કરવાને પ્રયત્ન-
ગ્રીન અને છે અને તેની ચરઆન ધીમે ધીમે
પેલા પાસે જે સાધન કે સપત્તિવગેરે હોય
તે છીનવી લેવા અને તેને પોતાથી નીકે
બનાવી દઈ દૂર રાખવામા થાય છે સામે
માણસ પણ તે પ્રમાણે આચરણ પેના પ્રતિ
આપે છે અને પછી સામઆમી મારામારી
(મુકકાગ્રાજી) વગેરે નિપજે છે અને પછી
જે સળળ થાય છે તેનો ક્રોધ ગર્વમા અને
અને નમજો પડે છે તેનો ભયમા પરિણામ
પામે છે પેના સળળના મનમાં એમ ખાની
ભય છે કે મે તે નમજો માણસના હાજ
નરમ કરી નાખ્યા નમજો રક્તિ એથી
કરી કિ નો યેર હૃદયમા રાખી પોતે પહેલા
દા યો નહિ તેનો બદલો લેવાની તમ જ્ઞેને
જેસે છે સામાન્યમા સામા ય દ્વેષ કે અના
કર્ષણુ આ સ્વરૂપ છે ઘણી વખતે કોઈ
પ્રસંગે એક પક્ષનું મરણુ નિપજવાસધી
બનાવ બની નય છે હવે બીજો જે માણસ
પાછળી જીવતો રહે છે તેના હૃદયમા દ્વેષ
જારી રહે છે અને પેલા મરનારનું સ્મરણુ
તેના મનમા અને તેની ચેતનામા અવિ-
ચિજ્ઞ રહેવાના કારણથી તે તેનો સબધ
લેને એકના રથજ શરીરના અભાવે પણ
બધ પડતો નથી દાખલા તરીકે જોઇશુ
તો પરાજય પામેના દુરમનોપ્રતિ સબોધાતા
ગર્વ અને અભિમાનના શબ્દો અનેક મામેદ
તથા જયધ્વનિઓ અને સમારકો તેમજ તે
જયનો ઉત્સવ અમુક દિવસે ઉજવાય છે તે

વગેરે પ્રસંગો કયાં જોવા નજરે પડે છે ? હોય સમૂહજો બધે ધરી જાય છે અને નહીં કોઈ સમયે તેને બ લે કુદરતી રીતે હોય જોડો પેના માણસમાં પચાત્યાપ વગેરે વિકારો ઉભરાય છે ત્યારે પણ એક બી જળેા દૂધ કરનાર તથા જેના પ્રતિ દેવ કરવામાં આવેા હોય તેનો સમય જારી રહે છે કેમકે સામસામાના મનમાન્વેતનામાં એક બીજા નિરતર વસતજ રહે છે જો કે તે સમયનુ સ્વરૂપ બદલાય બીજી ભતે મનુ હોય એટલે કે દાને બદને પચાત્યાપે ભલે સ્થાન લીધું હોય તોપણ પ્રથમનો સમય તો આનુજ રહે છે આજ નમાણે રાત્ર કે પ્રતિ પક્ષે જોઈશુ તો જેના ઉપર ઉપકાર કરેલ હોય તેનું સ્મરણ ઉપકારકના મનમાં તેમજ ઉપકારનું સ્મરણ ઉપદેશના હૃદયમાં વાસો કરી રહ્યું હોય છે અને શુભ સ્મરક કે નામ રાખના વગેરેના દૃષ્ટા તો તે મન પછુ પુષ્કળ મળી આવે છે આથી જાતના માનસિક શુશુધનના સિવા તેના મરણોત્તર પરિણામો ઉચ્ચતર ભૂમિકામાં આવવાના અસમ્ય દાખતા પુરાણોમાં પણ મહત્તમ પડે છે

આ પ્રમાણે સવ જીવો રાગદ્વેષના સીધા મધનથી કિવા તે સમયથીના સ્મરણ કે અનિત જ્ઞાનની આ લોકમાં એ બીજા પ્રતિ સ્કળિત રહેવા છે અને એક બીજાના અવશ્યેા જાણે હોય તેમ જાનેા છે આ જમન કે બેટી અમુક વ્રકારનું આધ્યાત્મિક જ્ઞાન કે તેનું વણન હવે પછીમાં ચોઅ સ્વજે કરવાજ આવશે તે પ્રાપ્ત થાય ત્યા સુધી તે

સર્વ મનુષ્યો કે વક્તિઓ જોગવવાના છે અને અન્ય વાધાઓ કહેવાતા નિર્જીવ પદાર્થો પ્રતિ ચિત્તવૃત્તિઓનો અવકાશ

અને બીજા એ વાધાઓનો સભવ છે નિર્જીવ-જીવનરહિત પદાર્થોપ્રતિ આપણી ચિત્તવૃત્તિઓ આક્રાંતી નથી એ શુ સત્ય છે? આપણને સમુ મા તથા અન્ય સ્થળે તોહાનનો અને વાવાઓ નો ભય લાગે છે અથવા ખાળકોને જોઈ તિરસ્કારવૃત્તિ થાય છે અથવા તાપ વરસાદ ઝાકળ કે બરફના અવાચાર થી આપણે ત્રાસ પામીએ છીએ કોઈ જાતકને પત્થર વાગવાની તેના ઉપર કાંઈ થઈ આવે છે એટલું નહિ પણ તેને (પત્થરને) મારવા સુધી પણ તે તત્પર થાય છે આપણને ઘર આગળે રહેવાનું કેલીક વખતે મન થાય છે અથવા તેલ પવત ગિરિશાળ કે બીજા જગતવગેરેનું સૌંદર્ય જોઈ આ નદ થઈ આવે છે તેમજ કોઈ વનમણિુ ઝવેરાત કે કિનખાન વગેરેની ઉત્તમ રી ગિરી જો તેને હાનની બે વાસુધી કે મજા થઈ આવે છે આ બધા શુ નિર્જીવ પદાર્થો નથી કે શુ તેતરફ આપણી ચિત્તવૃત્તિઓ આક્રાંતી નથી અનેા ઉત્તર એ છે કે તે સમયે અત કરજીમાં તે નિર્જીવ મધ આવે છે તેનું વજન રૂપરૂપાં શી રીતે આપણે કરીએ છીએ એ ચિત્તવૃત્તિઓ આક્રાંત નાર પદાર્થોના ચિત્રો તો મનુષ્ય જે હનિત પ્રાણીઓની પેડે પનામાં તો ખરા થાય છે અને તે પદાર્થોની પણ સુખ કિવા દુઃખ (રાગદ્વેષ) નો સ્વતંત્ર પામન થાય ન નિસાસા તેનાં અને આપણા શરીરમાં

ચિત્તપ્રેત ન થઇ શકે તેવા સાધનો તરીકેની ગણના પણ થાય છે જો તે પાંચન થઇ જાય તેવા હોત તો તો તેને સારા કે ખુરા ખોરા કના પદાર્થવત ગમી તેને રાત્રિ કે અર ચિત્રની સહા આપી તે કામિયા દાખલ કરતે અને તે કામિ પયાર્થ ચિત્તવૃત્તિઓની કામી ગણાય નહિ

હવે બીજો વાગો આમણી માનસિક રિચિત્તિઓ થાય કે બ નાય તે સબધતો છે તેનું નામ સામ્યદર્શક ચિત્તવૃત્તિઓ આપ વામા આવે છે જેમકે-નૂતનતા ભિન્નતા એકસ્વરતા સ્વતન્ત્રતા સમયતા વિસ્મયતા વગેરે કેટલીક ચિત્તવૃત્તિઓ ધી શક્તિદશક છે જેમકે-નિશ્ચિતતા ભિન્નતામા પણ અમુક પ્રકારની સમાનતા વૃદ્ધતા કે તર્કશક્તિની ઉત્કૃષ્ટતા ખુબી કે શુદ્ધતા ઇત્યાદિ વળી કેટલીક આ હા દશક ચિત્તવૃત્તિઓ કે જેમો સૌદમ સપ ઉપયોગિતા યોગ્યતા ભ પતા

વગેરે નૈતિક કે ધાર્મિક ચિત્તવૃત્તિઓ કેટલીક જેમકે આત્મ (મોતાપ્રતિ) આદર આત્મગણુ ૧૧, આત્મનહતા ધર્મ્યાદિ કેટલીક શારીરિક શક્તિ કે કાય વક્ષતાની ચિત્તવૃત્તિઓ છે જેમકે પુરુષાર્થના વગેરે વગેરે આ પ્રકારના વાધાનો ઉત્તર આ છે કે-એટલુંક પૃથક્ ઉપર બતાવેલ ચિત્તવૃત્તિનું પૃથક્ પ્રજ્ઞા મીથુ તો આગળ મ્લી ગયા તે કાષ્ઠ વિભાગમા તેનો મનો સમાસ થાય અથવા તો હવે પછીના પ્રપ્રજ્ઞમા જેને મિનિત કે સેનમેળ ચિત્તવૃત્તિઓના નામથી કહેવામા આવશે તેમા ભળી જન અને વાકીની ચિત્તવૃત્તિઓ જેનો તેમા સમાસ ન થઈ શકે તે કાતો રચિ કે અરચિના ભેદવાળા વિભાગમા દાખલ થામ વિવા સ્થપ કે કુખ જનક સવેદનો કે ક્રિયાને બળ આપવાવાળી ભમિઓમા વગવી શમાય

જાહેર ખમર

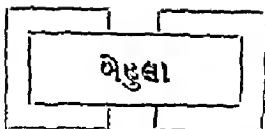
અસન કુક ૧ જાપનેઝ મકલાઇ યુનો A H P મારખનો અમારે ભાર્ય મલશે કોમ પ્રમારતના બધિકામ માટે ખાસ લાહીઓમા પોરવદરી સદેદ પત્યરનો પખવેલ યુનો ફર્સ્ટ ક્વોલીફીકેશન જવાબદ મલશે

બહાર ગામના જવાબદ ઓરકરો પુરાપાઠીએ ડીએ એક વખત મ માત્રી ખાના પ્રશે

મેમ્બર અબુમધર કાસમ

સદેદ પત્યર, લાહી મકલાઇ યુનો વયા યુનાના વેપારી

પોરબ દર-મારીઆતાર

તેમ — શ્રીકૃત દા. સા.વા.જ નરભેશકર અધિકારી—જામનગર

[અનુસંધાન ૧૪ ૪ ૨ થી]

(૬)

એવે વખતે સનકા ધરમાંથી અરધુ રા
દન-ધ્વનિ સાંભળી વ્યાકુળ થવા લાગી તેની
સાહેલીઓએ દરવાજાને ધકા મારી બારણું
ખોલી નાખ્યું બેદુલાએ ઠાગ નાગણીને
પીઠે કથો ત્યારે એકવાર બારણું ખાલ્યું
હવે પશુ તે પાછું મધ કડુ નહોતું બેદુલા
રહતી હતી —

અમૃત સમાન પ્રભુરે તારી મુખતી વાણી
પુનરપિ ન મુળી મૂઝ અભાગણી
દાયના શખલા ભાગીચ કરીશ કક્ષા ચૂર
ભૂસી નાખીશ દુ મેયાતો સિદ્ધર
આ મુદર રૂપે પ્રભુ? પ્રકાશી રજની
નાગણીએ રૂપ દનુ યજુ ચ સૂઝ લલી
ચ પા કમિસમ નજી હો તારી કોમન આગળી
મારા તું પ્રભુરે અભાગી બેદુલાની નાદ
ચાહ મધુ મેલી

બધાઓએ ધરમા દાખલ થઇ જોયુ તો
સ્વામીનું શબ જાળાપર ધારણ કરી કેસપાજ
ધુગ કરી સિંદૂરથી પાળ રંગી દરીની
માફક બેદુલા બેડી છે તે જે અસ્પૃશ સ્વરે
રહતી હતી તે તેઓ અદર જતાં બધા રંગી

મધુ હતું કેવળ સાદી સ્વરૂપ એક ઉજવળ
અન્ન ગાલપર વ એવમ્મ વળગી રહ્યું હતું
સનકાની સાહેલીઓ બેદુલાને ગળેા ભાં વા
લાગી નચીનતી આગળી બેદુલાએ વિવા
દની રહેલીજ રાત્રે સ્વામીનો ૭૫ લીધો ને
નારા સચાની પહેલા પ્રથમની સિંદોરની
દપડી હતી મઠ નથી પ વસ્ત્ર મેલા ચર્વા
નથી પગલા ચાલવામા ધુગ પગી નહિ
વિવાદની પહેલીજ રાત્રે વશનો દોષો કારી
નાખ્યો!

નચીનતી આગળી બેદુલાએ કાસકાને દાંતે
સચને દિવસે પોહ ન કામતાં પહેલાં પતિને
ખાધો સન । પુનતુ કરમાયેમ છાંડ જેતુ જે-
રવીજજ રિત બનેતુ મુખમકળ જોઇ ઉ મૂ
લિત તરની રહે તેજ સ્થળે ધમ નીએ પડી ગઇ
ચાહ એક દાણુ માટે પશુ ત્યાં ન ચોલતા
તે જગાએથી ચાલતો થયો

બેદુલાએ કીઓની નિદા સાંભળી નહોતી
તેનું મન તેતરફ હતું જ નહિ જ મની
હેલી ઘડીએ સ્વામીએ એકવાર તો જામ
સ્પર્શ કરવા ઇચ્છ્યું હતું અને જ મની
હેલી ઘડીએ એકવાર તેના દાયના રાધેશ

જાન ખાવા માગ્યું હતું, બેદુલા તે દષ્ટિ
જાણી નહિ, તેના કષ્ટમાં, તેનું હૃદય વદાધ
જવું હતું સ્ત્રીઓએ તેને નશીનની આગળી
અને કાસકીના દાંતા જેવા દાંત વાળી કહી
તે બરાબર છે તેમ ન હોય તે પછી આવું
કમનવીન યાચન શાને? વિવાહની રાત્રેજ
ધતિનું મૃત્યુ કેમ યાચ! બેદુલાની આંખ
કાટમકાટ થઈ પાણી વહેવા ખાકી ગયા હતી
તે તેણે ખાળી લીધા

એકવાર જરા આખ ખોરી બેદુલા જુએ
છે તો ગ્રાહ મ્નેહ-વિદુળ મૂર્છા પામેલી
સનકા સ્વર્ગેથી પડી ગયેલ કિતરી હોય એમ
બોલિપર પડેની જોઈ એવી સાસુને લાઈ તે
સૌભાગ્ય ચિહ્ન ધારણ કરી એક દિવસપણ
સસારનો લાવો લઈ રાખે નહિ!

‘પરમ સુદર લખાના લાના માયાના વાળ
ચાતિલા લઈ ચા-ચા ‘ગાયુડે’ તે વાર

બેદુલાને આજ કોઈ જાતની લગ્ન કે
સરમ હતી નહિ તેપણ સ્વામીના નગસાથે
સાથે ચાલી લખાવાસ્તે પછી-સુમધી લાક
ડાની ચિતા ખ કવામાં આવી-બેદુલા તે
ચિતાને પડખે જઈ બેસવા લાગી જે
આને અગ્નિ ૧૬ દેશે તો હું આની સાથે
સાથે ચિતામાં બળી મરીશ પણ આને
જાળવાની જરૂર નથી, સપથી બાંધેલાને
જાળવાનો નિયમ છે નહિ એને તરાપાસાથે
તરત મૂકી દીધો વખતે કોઈ ઝાડનારની
કૃપાથી તેનું બચન પાછું આવવા સંભવ છે
અને તે નગપાસ થઈ હું પણ જીવશ

બધાઓએ બેદુલાની વાતને અનુમોદન

આપ્યું બેદુલાની જાણે જવાની વાત ‘એક
વાતની વાત’ માની ઉઝારી દીધી કોઈ તે
વિષે કંઈ બોલ્યું નહિ પણ જ્યારે તરાપો
તૈયાર થઈ મથિયાના પાણીમાં તરવો થયો
અને તેમાં શન રાખવામાં આવ્યું ત્યારે પટ્ટા-
બરધારી સિંદોર ચદનથી લીંપાયેલ લલા
ટવાળી સાક્ષાત દેવીસરખી પ્રતિમા તે તરા-
પાપર જઈ બેઠી બધાઓ તે જોઈ હાથ
‘હાથ કરી હાથ ધસવા લાગ્યા જેઓએ
'અભાગણી વગેરે કહી બેદુલાને કેટલીએ
ગાળો આપી હતી તેઓ આવી આવીને કેટ
લીએ રીતે મનાવવા લાગી એવી અણલવ
જરની બાળિકા તો કોઈએ ક્યારેય જોઈ નહિ
હોય બાળિકા યુવતી રૂઢ કે ગમે તેનો
સ્વામી મરીગય ત્યારે તેઓ વિધવા ધન
હરમાન વસવાની પણ સ્વર્ગસ્થ સ્વામીને
બચાવો એવી વાત કોઈએ સાંભળી છે?
તેઓ જળજળી આંખે બેદુલાના મૃત્યુત
જેવા કામળ કરને હાથમાં લઈ લઇને મના
વવા લાગી પણ બેદુલા મથિયાના જળમાં
નિશ્ચય થઈ તરાપામાં બેસી રહી શોકમાં
ચિત્રમય બનેલી અને ધૂળમાં ખર-પેલી સ
નકા ડસકતી ડસમતી ગાયુડાને તીરે આવી
બોલી- જૂડી ધેરથી અપવાસ કરી આવી
છો એક વેળા મુઠી ભાત પણ ખાધા
નથી આવ જા! મારા લખાનો શોખ તાર
મ્નેહ જોઈ શમાવવાની કારોષ કરીશ” પણ
બેદુલા એક ટળી બીજી યત્ર નહિ તે નરા
પામાંથી ગઈ પણ નહિ

તે વખતે ખરો મખાન્દ તપી રહ્યો હતો,
વપન્નજરની લોકો મથિયાને કિનારે માન

નહોતાં લોકોની આવ ચારે બાજુથી ચાલી આવતી હતી તેઓ અંગે તો આસુઓથી ભરી મુખ ગમગાં યહ દેવા લાગ્યાં અને ભુધિહીન તરણુ જનની ! અમને છોડી ચાલ્યા જતાં નહિ તમારો સ્વામી ની પછુ અમે ચપમ્પાળી તમારા સંતાન છીએ અમને મુશી જતોમા

સન । હવે સ્વરે હમાકાટ રની રતી યોડી મારી સાવિત્રી પેર વળી આવ દુ લખાનો શોક તને ભેડ ભુતી નહિ અમને ગામગામી દેશ વિદેશની લોકો આવી છુએ છે તો સ્વામીના સમપાસે સ્થિર સાર્દામિનીની પેઠે સાધી મેરી ત્વી છે ગા ગુજના તીરમા તરપો તણાતો જવ છે ને લોકો કહે છે અમે સીતા તથા સાવિત્રી બાત પુરાણમાં સાંભળી છે આ ભુઓ એમની એક ચપ નગરમા નજરેનજર જોવામા આવે છે

માણના તરંગોના આધારની ધસડાતો ધસડાતો તરપો જતો યો અન તેની સાથે સાથે બેટુલા ને દેશમાં મૃત્યુ નથી તે દેશમા મારા સ્વામીનું જીવન પાણુ મેજવીલ એવો અમાલ કરતી ચાલી

સૌકાતુર માતા સન । મોઢ રીતે નહોતો કઠો ન છોડતાં ધૂળમા આજોની અજોની મળમળ આવા લાગી બેટુલા છેરેથી તાણી તાણીને તેને કહેવા લાગી વાસરધરમાં કડવા તેને દીવો બધે છે તે આર નો આજળીએ બધ સખવો મારા સ્વામીના પ્રાણનો ઉપકાર કરી ત્યાસુધી પાછી ન વળુ

ત્યાંથી દીવો દરી જવો ભેડએ નહિ વાસરધરમાં સોનાની થાળીમા ને લાન રાધી ગૂમ્મા છે તે દાડમના કા નીચે દાગી રાખને ચેમેરથી સે યે શોકાત નરનારીઓ બે હુલારે ખોનાવી વારવાર કહેવા લાગ્યા 'માનગી તા મેં ભેડ અમારૂં દેધુ ફાગી જન છે—કમનશીન માતા— પાછ વળી આવો બેટુલા કિતરમાં સજળ નેરે હાથ ભેગી કેવળ આપુ ખોની તમે આરની દીઓ કે જેથી દુ મારા પતિને સજવન કરી ચક્ર ભોતાં ન ભોતાં બેટુલા શય તથા તરપો નદીના તરંગોમા બહુ દૂર ચા વડ મર્થ

આ મહાસોકની કઠાળી પોમેર ફરે વળી એકની ના ન બાગી મગરમગરેવાં ફાકી ખાનારા પ્રાણીઓની ભરેની નદીના તરંગોસાથે અથડાતી સ્વામીનું શન લઈ સ્વાના થઈ છે એમ બધાએ શોર બકોલ મરવા લાગ્યા ને લોકોએ એ દશ ભેડુ દઉ તેઓ એ વાત રહતા રતા કહેવા લા આજને સાંભળનારા મળમળ યહ આખમાંથી આંસુ વહેવડાવા લાગ્યા ચપકવાસીઓએ તે માણના નદીના જળને મગા નજરત પછુ વધારે પવિત્ર માની લીડુ—એ નદીમાં સતી વક્ત્રી ચા થાં ગયા જણી તે નદીના તીરની મટોડી પવિત્ર સમજ પોટલીમાં બાધી પોતાના દેવોની મુત્તિ સાથે એક જોએ રાખી મુશી

સનકા લખા તથા વહુની વાત મનમાં લાવી દિવસરાત અજાન અવરથામાં પગી

રહી તેને સાત્વના દેવામાટે સો ભરે ઘરમા
એકવાર માટે પશુ પગ મૂકે નહોતો બધા
કહેવા લાગ્યા કે મોદાગર ગાડો યદ્ય જ ગલે
જ ગલમા ભડકતો દરેકે શુધ્ધિમા આ પા
મળી નારે સનકા એ વાત સાભળતી કે
આડી તરત તેને મૂકા આની જતી

(૭)

પરંતુ મોદાગરની શુદ્ધિ ખસી ગઇ નહોતી
લાલ પીતાબર પહેરી રૂઢીની માળા ધારણ
કરી સોદાગર સાતાની પત્નના જગને જગનમા
લાગ્યા કરતો સધાનખતે વ્યારે પવર્તના
નૃગની ટોચ બેઠી છિ ન લિ ન યદ્ય મેરપતિ
ઉત્તી ત્યારે તે મનમા ધારતો કે એ જગ
કુની વિશાળ જટામૂળ હે ની જોઈમે ગાય
નદીની છેલ્લેથી અફળાતુ ગિરિનુ પાદમૂળ
જોઈ તેના મનમા થતુ કે નમનકાય મહુદ
રતી જટામાથી શુભ ગંગાધારાનુ અવતરણ
તો થાય છે ક્યારે ક્યારે વાય રૂવામા ક
દનારવિ દનુ દર્શન થતુ ત્યારે ધારતો કે
હરના ત્રિનેત્ર નકાશી નિકળ્યા છે કોઈ વખત
રાનના પવર્તના સિખર ઉપરથી ચત્રની કળા
આની નિકળતી જોઈ તે જટામૂળની દીપી
રહે ન ચત્રચૂ સમજી વર્તે તે ગિરિને અચ
ખ્ખવાર પ્રણામ કરતો પાડની રાત્રિએ કમમાઈ
અયેત નક્ષત્રપંકિન તે ગિરિના સિખરપર ફરી
વળી એ ગોખા આપતી તેઓને હરના
અંગને શોભા આપતી રૂઢી સમજતો
અથવા સિપરેદનુ દુમ ભરમચિન્દ ધારી
અકિતભાવે ગદગદકંઠે સકરસ્તોત્રનો પા

કરવા બેસી જતો તો કોઈ કોઈ વેળા
ગાયુડાના અસ્પર્શ સખ થી આના મની તેમાં
હરના મુખથી ઉચ્ચારાતા ઝંકારનો આભાસ
પામતો વિસરાત તે એનીરીને શિવધ્યાનમા
ચકચૂર રવા કરતો

મારો નખો કયા ? એનું ક્ષણે
ક્ષણે કોઈ વ્યૂમ ચિત્ત પાડતુ હોય—તિર
સ્કારથી કોઈનું હૃદય નિરાશ જતુ હોય
અને વાત ન મોની રાકનાથી કેવળ ઉગા
નિસાસો દેખી પ્રાણુભેગી યત્નશામા તર
ફતુ હોય એમ જાણી ચિત્તમય સોદાગર
તે કાગી સ્વર તથા નિષાસ પડતા શબ્દો
કપનામા વિચિત્રિત યદ્ય પોતાના વસ્ત્ર દ
દટિ નાખતો દનો અને તે વખતે તેના ચ
શુઓમાથી અશુઓ ટપખી રહેના હતા

કોઈ વખતે સિવમૂર્તિનું ધ્યાન ધરી બે
સતો ત્યારે જાણે કોઈ ઉમાદિની રમણી
કોઈ પ્રાણુપ્રતિભાને યતીએ લલ આરાવગરની
નદીના તરંગોસાથે ઉગતી તણાન જતી
હોય એમ જોનો એ તે પ્રાણુ ? તેનો
નિર્ણય કરવા જતા મો ગંગો મેરગંગેનો
કાળ પીતો હતો અને તેનડી પાછા તેની
આખમાથી અશુઓ સરવા લાગતા ત્યારે
ફરીને જરા જીનને ડેકાણે રાખી તે રાકર
સ્તવનનો પાડ આરબી દેતો તે વખતે
ઉચ્ચ કંઠે ઉચ્ચાગતા દર દર શબ્દો તે
પદાડ ઝમઝમ લાગતો

અપૂર્ણ

ભારતવાસી સીએનુ શિક્ષણ

લેખક—શ્રાવ્યુત સન ત નરવત ન વૈવરાજ પ કિત શિવરા ડર રામી
દવેની અધિકારી—અમનગર

[અનુસધાન ૧૮ ૨૬૪ થી]

તાનજીજીગીમા નિકમરાજનો માધવ નામે એક પુત્ર હતો તે માધવ એક રિતે કે સાએક લરકરમાથે મૂગયા કરવામાટે ૧૮ નિર્જન વનમા ગયો તો સમય વિશેષ થઈ જવાથી રાત્રમાર પોતાના લલ રતે છોળી પોતાના મેાએક પોા સાથે અત્યત વેગથી એક દો ના હરણની પાળગ યતો નિજ ન અને ઘાટા વનમા ગાની પટો પોા મુદ નની પોશા અને અનુનિમ રથ તેના જોતા તેની રિ એએ સુશોભિત પુવરાગુ સરોવર જોરામા આ પુ અને સરોવરના કાઠાઉપર એક નવવાનના મોળ વાની યુવતી જાહરડુ રવામાટે ઉભેની તેરામા આવી

રાત્રમાર માધવે તે વાનુ મનોહર વ રૂપ દેખી એકદમ મુગ થના તેની સાથે લગ્ન કરી સુચારીતરીકે જીવન નિમસન કરવાનો સ પ પોતાના મનમા રોગો અને તેની સાથે નિનયપૂરક વાચવહાર રવાનો આરભ કયો

કુવર માધવે કહ્યું કે આપ જાણુ છો અને આપનુ નામ શુ છે? આપના અ ત કરણની

મહોભાવને પ્રશ્ન કરના આપનું સો દય જોઈ આપની સાથે લન રવા આહુ છુ

ક વાએ જનાન આપેા કે રાત્રુત્રી માટ નામ અનકના છે અને દુ વીરયાહુની સી છુ આપે જે ન કયો છે તેનો પ્રપુતર વથ મતિ આપુ છુ કે રાજશાસનમા રેક લોક પાપ અથવા લકિત કયોથી રૂપ રહે છે વળી શાસનકર્તા ખુ રાજ પોતે આપા પુરોએનો આરભ કરે અને પોતાના ધમનું રક્ષણ ન રે તો સમગ્ર દુનિયા પશુ કુટ્ટ થોઈ કરનામા પાપલુદિ માને નહિ માટે રજપુત આપ ધમ પૂરક સદાયરણુગો લાગ ન કરે આપના વશતેમા માહએ અવાધિ પુટલ જુ નની મારાગેરી એ ની અગળા સ્ત્રીઉપર આપ વીરપુરના પરાક્રમની કાઈ થપુ આપનો વથ વધો નહિ પરસ્ત્રીના સત્રી થપેરી દુષ્ટાતિ કે પપવ ત રહે છે આ દુલભ મનુ રજ મ પામીને સદ્ધનનુ પાનન કરી પુજોપાજન કરવુ ઉચિત છે અન્યથા કામાદિકના મેવનની પાપ કરેનું પડે છે પાપથી મરણ થાયછે અને ઉવટે મરણથી નરકનુ અસલ દુખ અનુભવવુ પડે છે

તેથી માસ મૂત્ર વિજ્ઞાપિગેરેથી બનાવેલા
આ મનોહર શરીરને દેખી કામાસના થયું ઉ
ચિત નથી જુઓ માછના પોતાના અગવને
લીવે માસ યોગાડેલા લોખના મુખને ખાવા
જાયછે આથી તૂર્તજ નિધાઇ મરણાધીન થઇ
જાયછે આથી દેરાજપુત્ર આપ સ્વયમેવ જાની
હોમ જોડેથી માસથી આગળિત પાપ ગિને
ગળવા ઉત્સાહી ન થાઓ કારણ કે મુખનું
મૂલ વિવેક છે અને દુખનું મૂલ અવિવેક
છે વળી સાલજો કે પનજીવમા ની
વ્યતી નગરી છે તેમા ગુણામર રાગ રા ન્ય
કરે છે રાગની સ્ત્રીનું નામ મુલીના છે
અને તે રાગને મુનોચના નામની એક નુ
દર મોળ વર્ષની કન્યા છે તે મુનોચનાના
સદગુણ, ઉપ શીન અને વિદ્યાનું વર્ણુ
ર્વ શકે તેમ નથી દુ પડેના મુનોચનાની
દાસીતરીકે હતી હાનમા મારા લમ યવા ના
આદેશમા આવીધુ મુનોચનાજેરી રૂપવતી અ
ગુણવતી રાજકુમારી અ ય લો મા ભા રેજ
હોઇ રામે તેમ કહેવામા અતિદોષિનિ નથી
માટે આપ આપને યોગ્ય મુનોચના રાજકુમારી
સાથે લમ કરવાના ઉત્સાહ ધરાવે. રણુ કે
સિદ્ધ પોતે પોતાની પામે રહેતી સિપાગને
આગ કરેછે અને પોતાની આને મે પ
સિદ્ધજનું મદધુ રેડે તેરી રીત આપ
નુન નાસાથે વિરાહ મ રાની છુલ્લ કરો
જેવા નાપુત્રની મુનોચના પજુ આપના ના
સ્તપનિને પામીને પોતાને યોગ્ય મુખને અ
નુસરશે તે વાન સિદ્ધ

આ વાન સાલજી કુમાર મારવે તૂર્તજ
ઉત્તુક મનથી એ કળાને વદન મગી તેમના

સદેશ મુજમ દીવ્યતીનગર તરફ જવાની ને-
ચારી મધી એક દિવસમા લા પહોચી કોઇએક
મુજમી નામના રાજમાગીસાથે સોનાની
વીંગી સદિત એક પત્ર રાજકુમારી મુનોચનાને
મોકલા થો એ પત્રમા એવો અભિપ્રાય હતો
કે હે સુદરી રાજકુમારી મુનોચના તમારા
દેવતુ યરૂપ અને સદગુણ સાલજી સમુ પાર
ઉતરી દુ તમારા નમરમા આવ્યો છુ એથી
આપ મારી પત્નીતરીકે યઇ માફ અભિ-
પ્રિત સિદ્ધ કરો કારણ કે કમલિનીના ગુણને
ભમરજ જાણેછે પરતુ દેકુ જાણી શકતુ
નથી તેમજ આકાશમા રૂંકે મગજ વિગેરે
અસખ્ય તારા દોષા છતા કુમુદિની એ વિનત
કોઇને સાહતી નથી

રાજમાગીએ આ પત્રિકા રાજકુમારી મુ-
નોચનાને મોકવાની ગુણવતી મુનોચનાએ
રાજકુમારનો પત્ર વાચી તૂર્તજ અન્ય પત્ર
મારા ઉત્તર આપ્યો કે આપનો પત્ર વાંચી
આશન વિદિત થયો પરતુ અચારના વ-
ર્તમાનમુજમ આપને નિવે ન કરે છુ જે
આજ મારા નમનસગના અધિવાસતુ મુદ્દત
અને આવતી કાન મારો વિવાહ થશે
અને મારા પિતાના આરભેના ગુમ મામ માં
દુ બાધ કરી રાડ તેમ નથી તેમજ દરેક
મનુ રે અસાધ્ય કામ મા પરિશ્રમ કરવો ઉ
ચિત નથી કાગ્યુ કે તે માય સિદ્ધ
યાવ તે પરિનમ જાણતો નથી પરતુ
માર્ગની સિદ્ધિ ન મરે તો કેવળ શ્રમજ
છે તથાપિ આપ મારેમાટે મદાકષ્ટ ઉગાવી
સમુનું ઉ લયન કરી અને પનાર્થ હો નેટ
એક ઉપાય જણાવતુ જે તાર લગન અન-

તુ સર્વ અવકાર અને સુ ર વચ્ચે મારણ કરી ધૂળ કરા આવીશ હારે મારો જ અણો હાય તું ઉચે રાખીશ એ વખતે જે મારો હાય તહણ કરો તે મારા પ્રાણપતિ મનારો આવા હેતુની પત્રિકા રાજકુમારી સુલોચનાને આપન આવેલા માળીસાથે રાજકુમાર માધવને મો નાવી પોતાની અતિમ કળાનો અને વિદ્યાનો સહઉપયોગ કરી બતાવ્યો હતો.

તાત્પર્ય એ કે જો ચન્દ્ર લા દામી પોતે વિદ્યાવતી કે સદૃશુષ્ણાગી ન હોત તો રાજકુમારથી મુખ્ય યદ પોતાના અમૂલ્ય શીશ્વ તને લાગિત કરી પાપભાગિની યાત તેમજ રાજકુમારી સુલોચના પણ જો શિક્ષિતા અગર ધાર્મિક કેળવણીવિનાની હોત તો પોતાના ધર્મથી બદ્ધ થઈ ઉત્તમ પુત્રને કલકિત કરવામાં તથાત રહેત નહિ પરંતુ ઉત્તમ જન સ્ત્રીરત્નોએ ધાર્મિક અને વ્યવહારિક દરેક નકારની ઉત્તમ કેળવણીનો લાભ લીધેલો હોવાથી અત્યારમુલી પણ સતી સ્ત્રીઓમાં યાતના યશસ્વી નામે સ્થાપિત છે.

ઉપરના મહારાષ્ટ્રાપમે એક લવકા નીસિદ્ધ નામનો યશસ્વી યૌદ્ધાણુ રાજા હતો તે દશા ધર્મ તથા દાન વગેરેથી હથેશા વિમુખ રહેતો હતો મહારાષ્ટ્રાપાસે પણ ધર્મ-દય-દાનવગેરેની નિંદા વખતે વખત કરતો હતો અને દરેક સરદારોને જણાવતો કે તમારે કેમજે આરી આશાસિવાય ન દેવ નહિ એ બચાની સિદ્ધી સ્ત્રીનું નામ વિદ્યાવતી હતું વિદ્યાવતી અસ્તિ અને ધર્મ નિહ હતી કારણ કે પોતાના આત્મપિત્રને શ્વેર વિદ્યાવતીએ મુજીજ સારી

વિદ્યા બહુ પાતિતત્વધર્મનું દરેક શિક્ષણ મેળવ્યું હતું વિદ્યાવતી પોતાના પતિ ભગા નીમિદ્ધ હતી દાન દયા ધર્મ વગેરેમાં વિમુખરૂતિ જોઈ બહુજ વિચારમાં પડી હતી અને નિવશ કર્યો કે જો આ શહેરમાં કેમ દાન પુણ કરતો નહિ તો કોઈને સુખ થશે નહિ કારણ કે મનુષ્યોને સદાય કરનારો ધર્મ છે તેમ પતિની આશાનું ઉત્તર ધન કરવું એ પણ સવ થા અનુચિત છે વળી મારા પતિને હું દાનપુણ્ય કરું છું તેવા ખચર મળે તો તુત જ મારો નાશ કરે અને મારી હલા કરવાથી મારા પતિને પાપ લાગે તેમ લો મા પણ તે નિંદાના પાન યામ માટે તેમ કરવું પણ ઠીક નથી.

આવી રીતે વિચાર કરી વિદ્યાવતી પોતાના પતિપાસે નમનાપૂરક પ્રાર્થના કરી લાગી કે રામિનાથા કોઈનાં દુષ્ટી મનુષ્યને આપણા રા ધર્મો અનદાન દેવું અત્યાવશ્યક છે દાનદેવું રહી જ કરવું વિગેરે રાત્રી ઓનાં મુખ્ય કત મો છે માટે આપ મનાઈ મનુષ્યને અન્ન આપવાની મને આશા આપો આતુ વાક્ય સાજાગતા ભવાનીસિદ્ધ અનન્ત કાવાકાન્ત યદને કહેતા લાગ્યો કે દુષ્ટ સ્ત્રી તું બાજ મારી આશાનું ઉલ્લેખ કરવા આહે છે! મોટા મોટા સરદારોએ હજુમુખી મારી આશા ઓળંગી નથી આટે તે એક વખત તુને હું ક્ષમા કરું છું હવેથી પુન આતુ વચન બોલીશ તો તારો નાશ કરવામાં આશે. વિદ્યાવતી પોતાના પતિની ઉમતા જોઈ એકદમ આ ન યદ ગમ અને વિચારવા લાગી કે ધર્મથી જો દુષ્ટ થતું હોય તો

દરેક રાજ્યએ તેમ પ્રજાઓ ધર્માચરણ કરે નહિ પણ ત્રિનાદકાલે વિપરીતચુદ્ધિ । તે યાકયાનુસાર મારા પતિની મતિ બદલ થતી ગઈ છે છતાં મારે મારા પાતિનત્વપૂર્વક ધર્માચરણ કરવું અત્નાવશ્યક છે એ નહીં નિસચળી વિદ્યાવતીએ પોતાના પતિની પામે પ્રચ્છા કરી કહ્યું કે સ્વામિનાથ મો સાસુ સસરાનિગેરેની સાથે ભોજન કરતાં લજ્જા પ્રાપ્ત થાય છે માટે મારે માટે કોઈ અન્ય રથજે ભોજન આવે એવી આજ્ઞા આપો આપુ પોતાની રાણીનું વચન સાંભળી ભગવતીસિંહે રસોધ્યાને બોલાવીને કહ્યું કે વિદ્યાવતી રાણીમાટે તેના બગનામા ભોજન મોકલાવવું એમ હુકમ આપ્યો તે વખતે અન્ય કુટુંબ રાણીઓએ તે રાજ્યને જણાવ્યું કે વિદ્યાવતી તો દાન દેવામાટેજ પોતાનું ભોજન જૂદું મગાવવા ઇચ્છે છે રાજ્યએ કહ્યું કે વિદ્યાવતી જેટલું જમી શકે તેટલુંજ ભોજન મોકલાવવું આવી આજ્ઞા થતાં વિદ્યાવતીમાટે સાજા સવાર બન્ને વખતના ભોજન માટે ૧૦ દશ રોટલી દરરોજ મોકલાવા લાગી વિદ્યાવતીએ તેમાથી ૪ ચાર રોટલી પોતાની મુધાશાંતિમાટે રાખી દરરોજ ૬ ૭ રોટલી કોઈપણ અજાણીને આપવાનો વિચાર કર્યો હવે પોતે સ્ત્રીજાતિ અને વળી રાણી હોવાથી કોઈને બોલાવી ક્રોધ નહિ તેમ જો રાજ્યને માલૂમ પડે તો પ્રાણનાશ શિવાય અન્ય પરિણામ ન

આવે એવો પૂર્ણપર વિચાર કરી છેવટે નિશ્ચય કર્યો કે આ મારા મહાનની પછવાડે ખાઈ છે ત્યાં કોઈ આવી શકે તેમ નથી માટે બારીવેથી દરરોજ ૬ ૭ રોટલી નતરીકે છુટકોનો અર્પણ કરી દેવી ઠીક છે આમ ધારી તેણે તે મુજબ વર્તવા માંડ્યું આવી રીતે ત્રણવર્ષો વીતી ગયા એક વિસમહારાણાનું પત્ન આ પુત્ર કે શરવીર બધાની સિદ્ધ-સરદાર આપણા રાજ્યમા બીજા લોકોએ બહુજ ઉપદ્રવ મચાવે છે, અને પ્રજા બહુ દુઃખી છે માટે એકદમ ત્યાં જઈ બીજા લોકોનો નાશ કરી આપણી પ્રજાનું રક્ષણ કરે. આવી રીતે સમાચાર મળતાં ભગવતી સિદ્ધ વૃત્તજ પોતાના માતાપિતાની આજ્ઞા લઈ પોતાની સ્ત્રીઓને મળી તેમજ માનીતા વિદ્યાવતીને મળી મોટા લશ્કરની સાથે બીજા લોકોનો નાશ કરવામાટે રવાના થયા અને નિર્દિષ્ટ સ્થાનમા જઈ ભિનોની સાથે ભયકર યુદ્ધ કરવામા જોડાયા ભગવતી સિદ્ધ યુદ્ધમાં ગયાપાદ વિદ્યાવતી પોતાના પતિની ચિંતા કરવા લાગી અંગે મનમાં વિચારવા લાગી કે, હવે મારા પતિ મને ક્યારે મળશે? રણસપ્તમામા ભગવતીસિદ્ધ અને ભિનોનું પરસ્પર યુદ્ધ મચી રહ્યું છે તેવામા એક અમત્કાર ચલ્યો કે ભગવતીસિદ્ધના જેટલાં તીરે કે કયામા આનંદા દત્તા તે દરેક ભિનોને લાગતા દર્તા અંગે પ્રાણહારી થતા દર્તા પણ ભિનોનાં જે બાણો

આવતા હતા તે અસખ્ય રોટનીયા ડી
લેતી હતી એક તીરાજી બરાનીસિદને
લાગ્યું નહિ બરાનીસિદે બિદનોનો નાશ
ખરી પોતાની સુરક્ષિત નામસાથે જૂનજ પો
તાના શહેરમાં અતી વિવિધ વૃત્તાત મદા
રાજ્યાં નિવે । ક્યુ મહારાજા તરફથી તેને
૨ બે સાખ સોનામહોરનું ધનામ આપવામાં
આવું તે સહને બરાનીસિદ પોતાને ડેર
આવી માનવિતાને પ્રજ્ઞામ કરી સરા તથા
વ્યુ ત્યારના તે બહુ પ્રસન્ન ચિત્તથી પો
તાની માનીતી સાગી વિદ્યાવતીપાસે પો
અને પોતાના વિવેકનો સરા જત ત કથા
અને મો પો કે હ પ્રિયો મે યુદ્ધ ક તી રખને
એક આશ્વન જોડુ કે મારા ડેટના તીરો
જતા હતાં તે તો બિ પોતે વિધી નાખના
હતા રરુ મારી સામે તે વખતે અસ ૬
રોટનીયા આવી હતી તેની સિ પોતા દરેક
બાણો રોટનીયા અગ્ની જતા હતા અને મન
એકપડુ સાપ લાગ્યું નહિ આ અપરકારિક
હતા ત મે મહારાજાને કે અ ધ કોઈને કબા
નરી આમા શુ બે છે તે જણાવો તથી
વિદ્યાવતી રનાના રનિનાં વાક્ય સાંભળી
ઓરી હોરી ક—સ્વામિનાથા આર વિદ્યાનો
ને બોનારી નિડુવ કરો જેની માનૂમ પડશે
ત્યારે બરાનીસિદે પડિનેને બોનારી તેની
સમક્ષ પોતાના યુદ્ધની અપરકારિક વાત
જણાવી એ ન દરેક પડિને કહું કે હે
રાજના આ બધા પ્રભાવ કોઈ મો ૬ અ
લદાનનો છે કાગડુ કે દાન પુણ્ય દરેક રમજો

તાનું રમજો મરે છે આવુ ચાલજીમડસનું
કહેડુ સાસમ બરાનીસિદ થાચૂપ રીતે
મે ૩ નિનાથ સમાવિસજન કરી ઘેર ગયા
રજુકે તેને આગળ રીજ ૧ નુડ્યની વાત
જરાપજી પ્રસન નહતી ત્યારના તે પોતની
પતિનના સ્ત્રી વિદ્યાવતીપામે ગયા અને
માલગોના હેનામુજમ રેક જણાવું
ત્યારે વિદ્યાવતી નમ્રતાથી હાથમેડી પોતાના
પતિને કહેડા સાગી કે મહારાજા આપની આજ્ઞા
ન હતી નથાપિ મે દરરોજ મારા બોજન
સાથી ૬ ૭ રોટની દાનવરીકે આવી
છે અને તે આ ૮ જણુવરા યસા દાન કર
જુ માટે આ તથા નવાપ અજદાનનો છે
કેવલ ૬ ૭ રોટનીના દાનથી ૮ જ્યારે આટલો
અપરકાર જોવામાં આ પો ત્યારે સાગી રીને
અ નથી અનિવિચેનો સત્કાર કરવામાં
આવે તો તેના પુણ્યનો પાર રહેનો નથી
ત્યારે બરાનીસિદ પડુ પોતાની સ્ત્રીની ધમ
કિના તે સિદ્ધ પ્રસન થયા અને દરરોજ ૧ ન
પડુ ૬ રવામાં હેતુક યસા હતા આ હોગથી
તાતજ એવું સમજવાનું છે ૭ આગળના
વિદ્યાવતી ૭૩ સ્ત્રીઓએ ધ ધીજ હોવી ધ-
મિક કેવલ પૂરી સીધેતી હતી અને રેક
રીને રેક અને તે નુકગળીય દતા
આતુનિક સ્ત્રીઓએ પજી વિદ્યાવતી ૭૩
અપનિમ યુવતીની હરીકાષ કરી પોતાનાં
શુનનભોને ચિ સ્મરણી કરના હોયિન છે

મનુષ્યજાતની પ્રકૃતિ અને વિકૃતિસબ્ધે પ્રાચીન આયુર્વેદાચાર્યોનો

અભિપ્રાય

લેખક--શ્રીયુત વૈવ દાવિનાસ વિ. પાપ્પભાઈ શાસ્ત્રી-જામનગર

પ્રકૃતિ એટલે શું? અને વિકૃતિ એટલે શું? તે પટેના જાણનાની ખાસ જરૂર છે. કુદરતી રીતે માણસના મન અને શરીરની જે મૂળ સ્થિતિ નિર્ધારિત હોય છે તેનું નામ પ્રકૃતિ કહેવાય છે. તે પ્રકૃતિ, જાતિને મલતી ક્રુનને મલની દૃશને અનુસરતી કાલને અનુસરતી અવરયાને અનુસરનારી અને આત્માને અધીન એવી રીતે ૭ પ્રકારની છે. આવી રીતે પ્રકૃતિના વૈષ્ણિકશાસ્ત્રમાં ૭ ભેદો લખેલા છે. પરંતુ તાત્વિક દૃષ્ટિએ વિચાર કરી જોતાં તેના અઢેક ભેદો અનુભવમાં આવે છે. વળી પ્રાચીન સંસ્કૃત વૈષ્ણિકશાસ્ત્રમાં લખેલું છે "જગતમાં જોઈતી આકૃતિઓ નજરે પડે છે તેટલીજ નકૃતિઓ છે. હુકામાં જોઈતા મનુષ્યો છે તેટલીજ પ્રકૃતિઓ છે. એટલે એક માણસની પ્રકૃતિ મીઠા માણસથી મળતી આવતી નથી. જગતનિષ્ઠતા સર્વસાક્ષી હૃદયે મનુષ્યજાતને અસમાન પ્રકૃતિઓનાજાળ ઉત્પન્ન કરેલ છે. શરીર અને મનની યિતિનું જેમાં પરિવર્તન અર્ધ જાય છે તેને વિકૃતિ કહેવામાં આવે છે. વિકૃતિ એ લક્ષણથી ઉત્પન્ન થયેલી લક્ષ્યથી ઉત્પન્ન થયેલી અને નિમિત્તથી ઉત્પન્ન થયેલી એ ત્રણ પ્રકારની વૈષ્ણિકશાસ્ત્રમાં જણાવેલ છે. માણસના શરીરમાં લક્ષણો સ્વભૂત થાય છે. લારે લક્ષણનિમિત્ત વિકૃતિ કહેવાય છે. આ નક્ષણોમાંના કેટલાએક લ

ક્ષણો શરીરની સાથે નિર્ધારિત હોય છે જે લક્ષણો તેને શરીરમાં ઠાઈપણુ અવસ્થાને મેળવીને તે તે રોગને ઉત્પન્ન કરે છે. એક નિદાનમાં કહ્યું. પ્રમાણે લક્ષણો જોવામાં આવે છે તેને નક્ષનિમિત્ત વિકૃતિ કહેવામાં આવે છે. આ ઉપરથી વિદ્વાન વૈદ્યોએ આયુષ્યના પ્રમાણને જાણી શકે છે તેમજ આયુષ્યના ક્ષયના નિમિત્તભૂત અને મરવાને તૈયાર થયેલ મનુષ્યના ચિહ્નને અનુસરનારી જે વિકૃતિ છે તેનો અતર્ગત આયુષ્યના જ્ઞાનને માટે વિદ્વાન વૈદ્યો ઉપદેશ કરે છે. જેથી મૃત પ્રકૃતિઓ અને પ્રકારની છે તેથી જ નીચે સૂક્ષ્મદૃષ્ટિથી જોતાં વિકૃતિઓ પણ અનેક પ્રકારની નજરે પડે છે.

પ્રાચીન કાળમાં દેશી વૈદ્યો જેવા ને. રિદ્વાન અને અનુભવી હતા કે તેઓ દેશી પ્રકૃતિને તુરંત જાણી શકતા હતા અને તેથી દરદીની પ્રકૃતિને અતુલ્ય આયુષ્ય જોષ્ઠ આપવામાં આયુષ્ય હવું જેથી સ્વસ્થ રોગ પ્રશાન્ત થઈ જવા પામતો હતો. હાલના કેટલાએક વૈદ્યો પ્રકૃતિના નામથી પણ જાણતા છે તો તેઓ તેના સ્વસ્થતા કસાયીજ સમજી શકે? વિદ્વાન વૈદ્ય હોય અને અનુભવી હોય, તેને પ્રકૃતિ અને વિકૃતિ સૂક્ષ્મ જ્ઞાન થઈ શકે છે. પરંતુ આજકાલ તો કેટલાએક વૈદ્યો, અનાદિ દૈનિક પ્રકૃતિ

નરોને એ આણે મા નિર્ણય કરવાનું લે
 ખેલુ છે તે કયાંવગર એકાદ જમીની કે
 અશક્તિય ઉપાય અજમાવે છે પરિણામમાં
 દવા માફક આવતી નથી એટલે તેવીજ ના
 તરી બીજી કાંઈપણ બનાવટે આપવામાં
 આવે છે તે પણ માફક ન આવે એ બ
 રોગર છે કારણકે તે દરદીની પ્રકૃતિ અને
 ઔષધોના ગુણોનો વિચાર કયાંવગર અધર
 બાજુએ આપવામાં આવે નહીં આમ ય
 કાથી દરદીને નિરાશ થઇને જવું પડે છે
 આથી ન સરકતું વૈદ્યશાસ્ત્રથી જનસમાજ
 ઘણાજ અઘાત છે એમ હીએ તો પણ
 કાંઈ ખોટું નથી કારણ કે રોગીને કાંઈપણ
 દવા આપતાં પહેલાં તેની પ્રકૃતિ અને ઔ
 ષધનો મુજબ દોષ અને પ્રભાવ વગેરે જાણના
 એ વૈદ્યને માટે ખાસ જરૂરનું છે પ્રત્યેક
 વૈદ્યકલ્પસ્વર્ગમાં આ સબધે સવિસ્તર વધુ ન
 કરવામાં આવે નહીં પણ તેને વાંચનાર
 અને તે પ્રમાણે વતન કરનારનો લગભગ
 અજ્ઞાન હોવાથી દેશીનકુ લગભગ આશ્ચર્ય
 બહેંકું કુટાયા કરે છે

પ્રત્યેક વૈદ્યકશાસ્ત્રમાં રોગની પરીક્ષા કે
 રૂવાસબધે જોટલું સરિતર વધુ કરવામાં
 આવે નહીં છે તે તુ બી ન તી શી કે ઇત્યાદિ
 અનેરે વૈદ્યકશાસ્ત્રમાં લખેલું નથી એમ
 મારા અનુભવમાં આવે નહીં દેશીરોગોને યશ
 એટલે મળે છે તેનો મૂળ ઉદ્દેશ ઉપર
 લખી જણાવેલ પોતાની ગદ્યલેખ છે પ્રકૃતિ
 અને વિકૃતિ સબધે સપૂર્ણ ગાન થયાપછી
 લેલ દેહકાળ અવસ્થા અને માત્રા વગેરેનો
 વિવેચન કરવો જરૂરનો છે કારણકે કય

દવા આપવી અને તે દરદીને અનુકૂળ આ
 વશે કે નહિ તે જાણવાની ખાસ જરૂર છે
 દવાની બાબતમાં પણ કેટલોક ગોઠણો આ
 લ્યો જાય છે કારણ કે ઔષધી ૭ માર
 પછી મુજબગરની થઇ જાય છે અને ૨
 સાપનો શાસ્ત્રમાં લખ્યા મુજબ જો બનાવવામાં
 ન આવે તો તે પણ મુજબીનજ થઈ જાય
 છે આવી જાતનાં મુજબગરનાં ઔષધોનો
 સત્વરે કરવામાં આવે તો તૈયાર કરે ન
 બનાવત મનમાં યુ કામ કરી શકતી નથી
 વળી યાદ મીજ વધારે મોઢી પડતી હોવાથી
 નાખવામાં આવતી નથી તેથી પણ દવાનાં
 પાકોનો લગ ચાર છે અને દરદીને કાપડો યતે
 નથી દવા તૈયાર કરવાની બાબતમાં પણ
 વધુ ધક્કાજ આવેતી રાખતી જોઈએ પ્ર
 કૃતિનો વિચાર કરી યુક્તિ પુર સર અપાયે નહીં
 પણ જેવો જેમએ તેવો કાપડો કરી શકે
 છે એ નિસદેહ છે માટે રોગીને આપક
 આપતા પહેલાં પ્રકૃતિએરોગો નિર્ણય કરવો
 એ ખાસ જરૂરનો છે

ઉપર લખી જણાવેલ ખીના ખ્યાનમાં લેતાં
 સારી રીતે જાણી શકાશે કે ઔષધોપચાર
 કરતાં પણ રોગ પ્રચાત ન થવાના અનેક
 કારણો છે જેમાંનાં થોડાએક કારણો સ
 ક્ષિતમાં ઉપર લખી જણાવવામાં આવેલ છે

આજકાલ જનસમાજ દવાદાર રવાની
 બાબતમાં લાખો રૂપિયા ઉઘાડી દે છે પરંતુ
 તેના બદલામાં દરદીઓને જેવો જેમએ તેવો
 લાલ યતો એવામાં આવે નથી તે ઉપર
 લખી જણાવેલ કે લાએક કારણોને આભારી
 છે તે કારણો જનસમાજને ખાસ જાણવા

જોવા છે એમ ધારી લખવામા આવેન છે દુવે આ પ્રસંગ સમાપ્ત કરના પહેલાં
સોગોતપતિના તમામ કારણો નખતાર આ અમો જાણુવીએ છીએ ૨ જ્યારે ૨ાઈપણુ
અકૃતિ અને વિકૃતિના નિપયસન વં વધરે માણસન કોઈપણુ પ્રકારનો વ્યાધિ લાગુ પડે
વિવેચન કરતા આ લેખ ધણોજ મોટો યદ્ય સારે કોઈપણુ પ્રકૃતિને સમજનાર અને આ
જાણુ એમ ધારી આ વિષયને સક્ષેપમા લ નુભરી વિદ્વાન વૈદ્યને પોતાની તખીયત ખતાવી
અવામા આવેન છે તે વિષયોનુ પ્રસંગોપાત તેમનાજ આપધનુ મેનન કરવુ એ સર્વથા
ચર્ચુન કરવામા આવશે હિતકર છે

‘ નહિ વચનખાણે વીધજો ’

(ગજવ સોરઠ)

આચાલયા હૃદયે તિચારા દીનન ધુ આવતા
નિરખી તમારા મહાનયો નિજ હાથને લખાવતા
ના। ના। નહિ ધનરાન કે એ રાકડા રજડજો
વહી વેશ આવેશેલયા અગાર ના વર્ધારજો
સુદશે ના। છુદશે ના। ત્રેમજીના પુષ્પને
વિષમય કરશે નહિ ૮ યના રનેદકાણુને
આપુ શુવન અર્પણુ કયુ તત્ર પ્રેમવેદી ઉપરે
કટુવેણુથી ના દિલ એ દુઃખાવજો નિર્દય અરે।
નિજ માતના વચનો કુડા નન ખાલ ધ્રુવે સાખિયા
જકેશભાતા દેશ તરાગી રામને શરણે ગયા
શિર ફૂળો પત્યરપરે લાતા ગમે તો બોકજો
સલાળજો કદિ કોષને નહિ વચનખાણે વીધજો

કાલેજ છાત્રાનય
મિરિનગર }

રમણિક ર મહેતા

કચ્છ અને દેવયાની

(કચ્છનું આત્મબળ)

વક્ત્ર તત્તિવકા

નીચી દોરે શિર નમાના નવિ ત બેમે
વિદ્યામહી પરમ રાગ વિદ્યુત વેરે
બાળે ન અ યકમ શુક્રગ્રહે રહીને
વિદ્યા જાણે કચ્છ બૃહસ્પતિયત્ર પ્રેમે ૧

આચા ડરના ડુપ્પો નેત્ર કરેજા ઉચા
પૂજા કરી શુક્રતણી લાજુતો સુવિદ્યા
આગેની કાચ શુક્રતુ ત્યજ અ ય વાન
જોડા ત સ્થાનમહિ મ ન રહે સુધા ત ૨

છે અ ય કેલુ ગૃહમાં નહિ લાગ તેને
શિ પો તોળ બહુ કહે રમતુ ન જોને
છે એક પુત્ર શુક્રની પર દેવયાની
જોતી રહે મહુ રુ રુમા સુધાની ૩

છે નમ ઉત્તમ સુ ધીન સ્વભાવ જેને
છે માન નહ ચિતમા શુક્રદેવે
છે સુ દર સારપ કામચળા પ્રિયે
મોહી રહી ડરસુતા કચ્છથી પ્રિયે ૪

સૌ દેવવાન દુહિના અષ કામસુ વ
સજ્જિવિનીરૂપ સરસ્વતિ પ્રેમ સિન ર
તેના ઉવે કચ્છસ્વરૂપ રમી રહ્યુ છે
ત્યાગી બહુ કચ્છવિરે દિલ તો દમુ છે ૫

ઉપજાતિ

ગૃહે મન્યાનો નહિ યોગ થાય,
નિચારો એવું જરતીર જાય
સખ્યા કરે જ્યાં કય ધ્યાનમાહે
આવી કુમારી હોઈ રતન ત્યાંહે ૧

ધડો મુકી જૂપર મૂક ઉભી
ન બોતવા દિ મત ઉર આવી
રજા યથા દુઃક જમીપ ઉભી
પ્રપ્રભાથી ઉર ખીક લાગી ૭

સરોમિંઓ ત્યા સમિરે રકૂરે છે
ધીમા ધીમા તીર પરે પડે છે
છેડે ઉઝા આરસ સં બોને
'શુ નેશ? શુ નેશ?' હોરમિં બોને ૮

કદબ ઉગ્યાં સર તીર ઉઝા,
કેકા અને કાયલ શમ ધુન્યા
લાયી ઉરે દિ મત નીચુ નેતી
પોતી મુગાળા મ્યને નમ તી ૯

રેવણની—

અમાધિમાં મ ન કારિકુમાર!
સામે બુદો ત્યાગી ગયો વિચાર
ગુરુસુતાની ઉરકેરો વાત
ધારે ચિતે દિવ્ય કુમાર! ૭૩ ૨૦

ગીસમા વારન મન્ત ગળી
છા દાનમા સુગાથળી વિશાળ
કાર્તિ બુલાવે નકી કામદેવ
ન શુકનું આતુ મહા રતન ૧૧

રે ચિત ચોગ્ય પ્રિય! આપમ દે
ધારે પ્રે લગ્ન કરી હુ સાથે

નય ૩ છે આપ પ્રભાવ પૂર્ણ

સામુ જીવો દુ નમુ આપ મળુ

૧૨

મ દાદા તો

કવ્ય—

રે રે દૂરે ગરતજી સુતા કેમ આવી તું બાદી ?

આ એકા ત રથગ ન ગણુ તુ જાણી જામે ગરમી

આવા આવા અવરિત જામા કેમ રાખે વરે છે

તું શુ જામે મદન પ્રજાથી દૂરને દૂર રે છે ૧૩

વિદ્યા સાધી પત્ની મનુજને મોહ ખોટો હોય શુ ?

જાતા કોઇ જુન કરી દલી રે ! કુમારો જામે શુ ?

હોયે શુ ઈ નદિજ શુક ન જાગરુ ના તમોયી

રે તુ સાથે પથ ૧ ભગુ એવી એવમ નિહિત ૧૪

નાનિ સુરો સકળ લણીયો છે ગરગતી ખહેન

કો કપાથી દુ તમ કર મહુ જે ગર આપ કહેય

જાલા વિષુ શિવ મળી મથે આપો આપવાને

તોયે માર અવન જામા આમનું તે ન માને ૧૫

સીરા તઓ શુદ્ધિ તમે મૂકી મે જઈ ખોટો

મા જુઓ મુર ૧૧ જામા કો જાહે હેમ ખોટો

મળી ધર નિજ ૧ તલી અપરાઓ કરી તો

ના તું જામે કય દિ યશ મોહથી મ દ પ્રેતો ૧૬

રવયાની—

સહિમાહે તમ વિષુ મને અથવા ૧ થય સાગ

વિદ્યા શુદ્ધિ પરમ પ્રજાનુ જાન છે આપમાહે

દીસે શાંતિ અનુપમ ગુણુ વૈવનથી મનોર

ના કો દેખુ કપિકુળતનું સત્ર વાતે પ્રપન ૧૭

જેવાં જાની કપિકુળમહી કદમ-રેવહતી

શુભી જા તા જામ થતી સદ ૧૧ વશિષ્ઠ જાની

મોટા દાદા મરિયસુન ને દિ ય દિતી અદિતી

તેવી છુ કુ તમ સદ થયા પ્રેમની દિ ય મુતિ ૧૮

કચ્છ—

ના લોભાવે પ્રિય ભગિનિ હે ! તુજ માની મને તુ
 મોહા હોયે નસિર ઘણા માન ના તે સમે દુ
 તેઓ મે હ્યા પરમ પ્રભુની ગૂ ઇચ્છાએ એરી
 મારી પાસે તુજ જગ બધુ નષ્ટ થારો ભાગીની ! ૧૯
 નીતિ તોડી નહિજ પરણુ ના વૃથા માર ફક્કા
 ચાની જન તુ તુજ મુદ્દિન મુકી દે મારી આશા
 જે સિદ્ધા તે હૃદય દુ છે ફેરતુ તે નહિજ
 મારા પાકા હૃદયનમે તુ શુ જાણી શકેજ ૨

શિખરિણી

નયીકેતા નાના વનગુહ ગયા સ્નાન મહત્ત
 વમે લોભાવીને બહુ બહુ મ્હુ સૌખ્ય ધરના
 અહા તે વીરાતુ અનુપમ થયુ આત્મબળ શુ
 નકી તેજ બાળો નવિકુળમહો હોય કચ્છ શુ ? ૨૧

દેવયાની—

ત માનો કે માનો મુજ જીવન સનરવ અરધુ
 પડી પાયે વ દુ મુજ સુખ તમે સાચ નિરધુ
 તમેને ના ત્યાગુ વર મહો સુ તે ધર વિચર,
 મનાઓ હે શાણા ! તમ ગુણપરે મુખ થા છુ ૨૨

ઉપ નતિ

કચ્છ—

વિશેષ સ લાભલુ તમ તુ થી
 ન બોલ મિથ્યા મુજથી હવેથી
 વૃથા લઈ જાવ મુહું જઈએ
 આ જલનો કાપ જુરો સહીશ ૨૩

અતુલકૃપ

દેવયાની—

આત્મા ભગ કરી મારી ધીરા રી દડતા તને
 વિદ્યા મારા પિતાકેરી નિષ્કળા મનને તને ૨૪

કચ્છ—

મોહથી અ ધ હે બાળા ! સારાસાર વિચાર ના
 જાતપુન નહીં ચારે તુજને વરનાર હા ! ૨૫

હિંદથી ફ્રાન્સમુઢીની દરિયાઈ મુસાફરી

૧૫૫—શ્રી અમરેશ્વર એસ નાગલા, ૧૭૨ મારતર-જામન ૧૨

(અનુસંધાન-પુસ્તક ૨ તુ ૪૪ ૩૫ થી)

અમારી રંગીનમાથી ડતરી અમે કિ
નારે ગયા પછી મેં જરથોસ્તની સાથે વાત
ચિતમાં પદર મિનિ અને આ રાત્રી ક ના
ખી ૭ પદરેક મિનિ કહાયા ના એ ન
શહેર જોવાને માફ મન ઉતાવળ કરવા ના
ધુ મારા બચપણથી મેં ન શહેરના નખા
જી જુદે જુદે મોહોથી સાંકળેનાં રતેનીઓની
પાસેથી હ વસોનાર એ મુલકની નાગીક ન
ધર આવેલી અને જે આ ની મુદત મારા
નિમા ધર કરી મેં ની તે એ ન નેનાનો
આ ૭ વખત આવી ના મેં પણ મેમ કાઢ
એક મેં વાકમાં એકન જોનાઈ જવાનું હતું
વળી શેઠ મિનિ તો એ ૧ મેમોતેડથી મ
ગજને તર કરવામાં કહા વામાં આવી હવે
એ ન જોવ ની શ આત કરી એ ન ટાપુ
મે મોહોટા લાગમા વહેઓને છે આ ટાપુ
ને માટે ૧૬ વખાણ સાનમેતા પપુ આ
વખતે સ ઇતના રજુથી કે મ પુ જાણે મે
તે કારણથી તે ૪૬૫-૪૬૫ - ૧૧૧૫ જળતુ
મયક જળાતુ હતુ ત્યાં એ નવાતા સાહે
જોની જલોજ નાની બહુ સારી છે અને તેમની
આશીસ અને દુકાનમા ઇ પાય માણુનેનાં
ગોરો ૧ નવાયા ૧૧૧ તો નવા જોઈએ ત્યા

સુનમસુનાતો મામરો આને નગતા મારક
મારા વિચારો મેં જલ્યાયા ત્યારે એકનનક
મેં જુના રંગીન મેં મેરામ હા પટેલ
ડકમાઈથી કહેનાયા ના ૧૧ વામો તે
ખરા અમા ૧ ટાંકાં તો જુઓ દીક જીજી
મંઈ નહિ તેમ ૧ નવામાંજ એ ન શહેરનું
આનીશાનપણ આવી તુ અમારા મેં મિત્ર
૪ રથ વારવાર ટાંકાં પેતાની ભતામણ ક
વા લાયા તેથી આખરે અમે તે જોવા
આવા ટાંકા હતા લા પહોંયા અને જોઈ
તો જાણે નમનગરના ચાર પા નાહાના
નાહાના રાઓ મારી રા પામી જોઈ અમા
રા મિત્ર જરા કવાયલા ખાયા તો જા
તેમણે કાવપુ ચના ૫ ૩ ના ૧ એ ટાંકા તો
સા રસના વખતના છે ૧૧૧ સાથેજ કાઈ
કહેવા નાયા કે એ તો ખોદાઈ એ ઉપરની
ઉતારીને મેંકયા છે ૧૧૧ સાર ૧૧૧
મેંની વાત ૧૧૧ સાગસના વખતના મહાન
બાધકમો અમે કાતર કામને ૧૧૧ પીરા
પીડ અને એનો ૧૧૧ ૧૧૧ સાથે સરખાવે
અને આ દામ પહા માંથી કાતરી કહાકેઈ
કહે અને ખુદ ૧૧૧ આ મના વખતના છે
એમ માનવામા આવે ૧૧૧ ૧૧૧ પ્રિય વર્ત

નકો! જો તમારે યુરોપ જતા આમા
એકન ખાને ઉતરવાનું હોય તો આ ઠાંકો
જોવા જાએ અને તેમાં વખતે કાઠ મ
જોવોથી આનંદ ન આવે તોપણ તેના બને
તેમના વખાણ કરતે અને પરાણે પગાણે
પાય પગીસ સરાત પણ પૂજાને નહિતો
હે! આમાં ખપરો એકન! એકન! જોવાય
રહ્યું રમીમગર પહોચવાતો ધખત યત્ર
આ રો હવે એ નતો પ્રીટો છોડવો જોઈએ

રમીમગર જતી વખતનો દેખાન વાંતના
નયોં સુધી મારા મગજમાંથી જુલાશી નહિ
ડાનસાના રમજોયથી રમીમર મેગમ જાણે
કાળો મેનાસ સજી દુદ્ધા! મારતી દની
આપણે તો આપણી જગાએ સુપડુપ પહોંચી
ગયા તા ૧૦-૧૧-૧૨ની સાજના બેમમ
દરિયામાં આગળ વરી આ વખતે મોગ
સાહેબ થઈ રમીમરમાં આમનેમ આગ
આગવાજે ન હવું ખીસામાં હાય નાખી
અનગના અનગ ઉમા રહી જોવાજે હવું
ગા જો હવે કરવાનું મીધુ તો કમજખની
સમજતી દરતા કરતા યા હાય લાગી
તવડ તપા કાળો ખપની વધામણી અમજવી

ભલી રમીમર મેગમે એ રિથતિમાં દગેક
માનની મુસાફરી કરી હો તે દરખાન તો
અમધમ કરતા નવાઓ તથા આમનમ સ
પાલનક દોડાડો કરતા ચાનાક એનરેએ
તેને નેરી રાફ કરી મૂખ કે મેક કનાકના
અગસામાં કાઠ તનેસમાતથી મળે તે સ્વગા
હુ જેવી ચકચકાતમાં નતી ગય આખી
રમીમરમાં એક પણ દાણે નાનો સરજો
થયુ ૧૫ જોરામાં આવે નહિ પણ આદા

આ એક નરી પીગા ઉભી થઈ આવરી બંધ
ગરમી મધાથી ધુમી નિમી? તરતજ અગેએ
સાજમ્ય કે આપણે રેગીમાં આસી પહો
ચ્યા છીએ મે સાંજમ્ય હવે કે રાતો સમુદ
વજોજ ગરમ રહે છે તેનો આવા અર્ધો
જાતે અનુભવ થયો ચામડી તો ગરુ ગરુ
થના નાગી સદરાનું સ પાનાસ અને પ્રવરોતુ
ખાણુ ખરાગ એરી હવત યદ પડી શુદતા
રમરના તમીયા પીગમી જાય તે તો વગી
વધારામાં હમ્પર તો હા ગરમી ચોડી ધગી
સડન થાય પણ સુવાના રમમા મધા કે કા
ખખતીનો પાર નહિ અસન કરાની કીતકા
સમા સાત દફતેખાનોની કયા આપણે વા
ચના હતા તેમાંડેતુ હમ થયેલ એમદ દફ
તેખાન આ હશે રાતના ખારાનુ પણ દાંડ
સજો નહિ ખર મધુ છુ કે રેગીની મુસા
રીના પાંચે વસો નગી આપણે તો રમત
તગેરી લાગ વગેરે નહિ જેવો ખોરામ જ
ને સુધ રીને સજા હુ મારા વ્હાલા કમ
જોતે તો પોતાની કેમીનમા રાત અને વિર
ધેમિદ્ર પખા વાનુ રહે અને બીરગીસો
નો મારો આ ના કરે એ મોજમાં કાઠ ગર
મી જણાય નહિ આ રિથતિમાં આગળ
અધર્મ અધારી રાતે મળે સમુદી દાનને
વાનો જોગો ચરી આ રો હોય અને જોટો
વચકયા થાઇ આ થો હોય તેમ થના જો-ઓ
ના મનરજક અગમે આવવા લાગ્યા અ
પણને પણ જગ વોમીય થઇ જાપતે તો
કેમીનમા જઈ સુમ ગયા ચોગીવરમા જા
ખવ એમદમ મગી ગયુ અને રમીમર થાખી
પ્રથમની પેટ સ સા ૧૮ ચાતવા લાગી એ-

ખાજળ ગઇ તેઓએ એ રીમરને ઘેરી લેખી રહેવાની ફરજ પાડી અમારી રીમર બહુજ ધીરે ધીરે આગળ વધતી હતી રાત પડવા આવી હતી તમામ રીમરોપર તરેહવાર થયો ચાલવા લાગી કોઈકેના લાગ્યા કે એ તો એમ કનની સાથેની રીમર હતી કોઈએ કહ્યું કે એ રીમર એમના માટે પાણી તથા ખાદ્યાને રાખી લેતી હતી અમારી મુસાફરી તો આગળ વધતી હતી એક ઇલાકા બંધોને ત્રણ દિવસ થયા હતા એક બે દિવસમાં બહુભૂતી સુવેગની નહેરૂ બેવાની હતી પસાર થયેલી રીમરસબધી હિંદી એક સખર આગ્યા ન હતા આપણે તો સુપસુપ કેમી નમાં જઇ પરમાત્માનું નામ લઇ વિચારમાં ને વિચારમાં નિદ્રામાતાને આધીન થયા

તા ૧૪-૧૧-૧૪ની સવારમાં જરા દા તણુપાણી કરી ચમકીયો - વ એટલે કાંઈક ખબર મેળવવાને રીમરના કેકપર આપણે પહોંચ્યા તેજામાં બન કુતરો પૂરે વેગમાં આવતી જણાઇ અને સીગવ કરતી અમારી ડાબી સાઈડેથી આગળ પસાર થઈ ગઇ

બેપારના બેને સુમારે બીજ ત્રણ રીમરો સામેથી આવતી જણાઇ તેમાંથી બે રીમરો અમારી જમણી સાઈડેથી અને એક રીમર ડાબી સાઈડેથી પસાર થઇ સંજના હોતો અમલ થયે દરિયો બહુજ શાંત હતો અમારી ડાબી બાજુ નાદાના નાદાના પહાડો દેખાવા લાગ્યા રાત પડી અમે જગ્યા અને સુત સુખમાં પસાર કરી

તા ૧૪-૧૧-૧૪ની સવારના સાત બજે દરિયો તમારની પેરે બહુજ શાંત હતો આ બો કાફો પૂરતા વેગથી આગળ વધતો હતો એક બીગીય કુતરો પૂરતી ઝડપથી અમારી બાજુમાંની નિકળી આગળ ગઈ હતી આખા વિસ એમ ૪ પસાર થયો સંજના છ કલાકે ડાબી તરફ મોહોટા મોહોટા પહાડો ખુદા દેખાવા લાગ્યા રાત પડી હમેશ પ્રમાણે મોજન લઇ પેતા હીંચીયુ ચુરખાઓની કેટલીક રમુજ નાતો સાલગી અમે ખુશ ખુશાલ રહી ગયા

તા ૧૫-૧૧-૧૪ની સવારના સાત બજે હમેશનમાણે દાંતણુપાણી કરી અમારા મિત્ર મી બમનજ પેરતનજ કોહોનાની સાથે અમે રીમરની કેકપર જઇ બેમ નાનુમા કાંઈ ફેરફાર જણાવા લાગ્યો સુગમ મુદલ દેખાતો ન હતો કાંઈક બહુજ પડતી હતી ધુમસને લીધે અમારી સાથે આવતી રીમરો ત્રણ દેખાતી બધ પડી પોરના ઠારને સુમારે જમણી તરફ મોહોટા પહાડો દેખાવા લાગ્યા આગળ વધતા એક પહાડ પર ખુદી રીતે હીવાદાડી ત્રણ દેખાઇ અને તેની બાજુમાં એક બીગીય હતો પપુ હોતો જણાયા અમારી રીમરની બાજુ બાજુની બીજી રીમરો સીગવ કરતી પસાર થવા લાગી એક કેન્ય મેવ રીમર ત્રણ જમણી ત્રણ થી પૂર ઝડપમાં પસાર થઇ રાત પડવા આવતી સુમારે નવ બજે સામેના બાગમાં ત્રણ ઝીંડી બતીઓ દેખાવા લાગી અમે

આગળજ રધતા હતા દરિયો શાતજ હવો વેજની નહેરથી થોડા માઈન ફ આ જતી
 ચેલી નણ ઝીણી જતીઓ દેખાતી હતી તે ઓ લાઇઁ દાઉસનુ કામ કરે છે નાની બા
 દવે જૂદી જૂદી ાતી લીતી અને સરદ એમ જુએ એ લાઇઁ દાઉસ પણ ખાધુ અને
 ચુકી માનુમ પાવા રાગી આ જતીઓરિયે ગત પડના માવેન હોવાથી ૧૫ છોડી અમે
 જ મોતે એક ખનાસીએ છુનાસો યો કે સુ રાનીનમાં ગયા

અભિલાષ

(ગ્રાંથ)

[૧]

બહુ દાનથી અમ રહ્યા હું પ્રભુ!
 તુજને નહી ઓગળતો હું પ્રભુ!
 મુજ પાનકે માત પિતા તું નહી!
 મુર પૂજ્ય અનુભ મિત્ર પ્રભુ!

મુજ જીવભા

મુજ અતરભા

તુજ પ્રેમ સ્વરૂપ વિરાજ પ્રભુ!

[૨]

શમતા નથી આ દુખ દે પ્રભુ!
 ગમના નથી આ રસરાગ પ્રભુ!
 તુજને મળના તવમ હું પ્રભુ!
 મુજ અત વિ તન એજ નહી!

તુજને મળતુ

તુ ૧૩૫ થતુ

કમલ એ અભિલાષ પૂરાય પ્રભુ!

કઈ કઈ જાણવાનીવું

લાળી ઉમ્મરવાળા જનનરો

હાથી સગવળ વરસ સુધી જીવે છે
આ વાતની સામેતીમા એટલુ જ નણ્યુ બસ
છે કે જુલાઈ દાઈઓ ૧૩ વરસ સુધી
તેમના ધણીઓ અને વધીઓના વારમેના
હાયમા લા છે અને ચારે તેઓને જ મ
સમીથી પહેન નહેલા પકડવામા આ રા દના
ત્યારે તેમની ઉમ્મર કેણુ જણે કેટલી હશે
ઉંટ ૪-૫ વરસ સુધી વોડાઓ ૨-૩
વરસ સુધી બાદ ૨ વરસ સુધી મેદા
૮-૯ ન સ સુધી અને કુતરાઓ ૧૨-૧૪
વરસ સુધી જીવે છે કેટલીક જાતના પશુઓ
પણ રહી લાગી ઉમ્મરસુધી જીવે છે સા
રસ ૧ સો વરસ સુધી કાગડાઓ તેથી
પણ વધારે વરસ જીવે છે એટલાજ વારતે
જુ ૧ માણસને મોવતા ચાપણે કહીએ છીએ
કે એના વખતના કાગડા પણ મરી ગયા હ
નાકારી નહીંઓ પણ લા ડી ઉમ્મર કાઢે છે
પોપટ ૬-૮ વરસના ધરડા થએલા જ
જાણ્યા છે ગતી મરવા અને મરના જાતક
હસ અને એના જીવન પનીઓ દસ કે
પદ્મથી વધારે વરસ કા તા નડી એક કા
ચમાને ૧૬૩૪ની સાલમા વિતાવનાના એક
નામીયા મહેલના બાગમા મુકવામા આ પે
હતો એ કાચો છે ૧૭૫૩ની સાલ ૧૧
મરી ગયો આ તે પણ વગી હતી મોતે

નહિ પણ એક અકસ્માન નારથી પાળી
મા રહેનારો જનવરો પણ રહી લાગી
૭૬ગી કાઢે છે મગરમંડ ૪ વરસ
સુધી જીવે છે

અસહનતા વખતના ઘટિરાણો

આજ સેકેડો વચ્ચેથી ધડીઆગની
ગોષ કરવામા આવી છે અને અસહનતા વ
ખતના ધડીઆગોના કદ વજન અને ક્રીમ
તમા દાલના વખત સાથે સરખાવના કેમતો
મોટા ફરકાર થયો છે તે જણ્યારો

અસહનતા વખતમાં ગજવામાં મુકવાના
ધડીઆગો કે મા એક પ્યાસાની રકાળી જે
વડા મોટા દના આ ને મોટા ધડીઆગોની
માફક વજનકાર દના એકસન લાગામાં
વોચ તે અથ મોજી કરવી યાવછે તે
ઉપરથી ગજવામાં મુકવાના નાના ધડીઆગોને
એ નામ આપવામા આ જ છે ૧૫૪૭ ૧૧
વડાગા હજા એકવડ રાજાની પત્ન એક
નાડુ ધડીઆગ હતુ તેડુ કાંઈક નોખ નું
હતુ અને તેની ઉપર મોતાનો કાગ ચડાવેનો
દનો તેનું પેનડુલમ રીસાડુ હતુ

આશરે ૧૫૫ ના વડામા વજનનો જ
દને કમાન લાગુ પાડનામા આવી હતી

તેમાં એક સીધો રટીલો કટકો હતો પણ પાછળથી તેમાં સુધારો કરી વિદાએલી કમાન બનાવવામાં આવી આપની પડતી હતી અને માત્ર તેમાં એકજ કાટો હતો તેની ડાચલ ચાને તખ્તી પીતળ અથવા રૂપાની બનાવવામાં આવી હતી તખ્તીઉપર જે મ હાથ કાચ આવેછે તેમ કાચ નહિ હતો પણ ફક્ત હાથ આવતું હતું તેનો બાક આશરે આરથી પાંચ સચનો હતો એક સાર જે સાધારણ ધડીઆળ બનાવવાને લમલમ એક વર્ષ લાગતું હતું તેની કિંમત ૪૦૦ થી ૫૦૦૦ રૂા બેસતી હતી

૧૭૬૪ ના વરસમાં આનંદ નામે એક ધડીઆળીએ પોતાને હાથે એક નાનું ધડી આળ બનાવ્યું હતું અને તેમાં ટકરી વાગતી હતી તે ત્રીજા જયેજ રાત્રી બેઠ આર્યુ હતું તે ધડીઆળનું કદ એક બે આંગીના જેટલું હતું અને તે સવળા મળી ૧૨૦ કટકાનું બનેલું હતું તેનું વજન પોણા તોલાને આશરે હતું

દુનિઆમાં સૌથી નાનામાં નાનું ધડીઆળ ન્યુયોર્કના એક ઝવેરીની દુકાનમાં હતું તે ઈંચ લાંબુ અને એક સોનાના પેન હોવાના આકારનું હતું તેમાંથી ધણેજ ઝીંબો લાગીને અજાજ નીકળતો હતો તેથી આ દુકાનના ધ્યાનઉપર તે ધડીઆળ એકસ આશરે કરતું હતું તે ધડીઆળમાં એક ઠ

ચના સોળમાં જાગના બ્યાસની ત્રણ ઝીંબી ડાપલો ગોડવેલી હતી તેમાંની એકમાં અડવાડીઆના દહાડા બીજામાં વધતા તાર મહીના અને ત્રીજામાં કનાક મીનીટ અને સેકડ જણાતી હતી એ ધડીઆળો માટે એવું કહેનાએવું છે કે તેના જેવું નાનું ધડીઆળ દુનિઆમાં માત્ર એકજ બનાવવામાં આવ્યું હતું અને એવું બીજું કંઈપિ પણ બન્યું નથી તે એક જમના ધડીઆળીએ બનાવ્યું હતું અને તે બનાવી બરાબર આવું કરવાને તેને બે વર્ષ લાગ્યા હતા

દાધીના પસ્તાવો

માથુજગત પોતાના વાકન માટે પસ્તાવો કરેછે તેમ હાથી પણ પોતાના વાકને માટે પસ્તાવો કરેછે એવું જણાયું છે બરમાના થીમા રાત્રીના હાથી વણો તોફાની હતો એક વખત રાત્રીએ હાથીઓ વાકના માટે હાથીપાસે આવત ઉભો હતો ત્યાં કહ્યું સારે માનતે તે હાથીને ધણો વખોડરો બે આવો બરાબર છે તે તેને છોડવો નહિ વગેરે વચનો માવતે કહ્યા તે હાથીને બહુજ લાગ્યા હશે રાત્રીએ આવતનું કહ્યું ન ગણતા તેને છોડવું તેથી માવતે હાથીને ખીજવી મલત મ્યો ત્યારે બીજા હાથીઓસાથ તેને છોડવો તેવોજ તેણે સૌના દેખતાં આવતને હાથી ત્રણગર ઉંચે ફેંકી સપાટાઈ

મારી નાખ્યો માવન મરી ગયાના ખચ
તેની બીને થયા એલે તે બી પો
તાના ઊકારને તેડી દાથીપાસે આવી
હમી રહીને તેને ગાળો દેવા મગી તે કહેવા
લાગી કે હે દલે અમને પણ મારી નાખ એ
રહે માથુ ફરે છે છુને જરા પણ વિમાર ન
થયો? વગેરે અનેક કંવા વચનો કહ્યા આ
વખતે સૌ લોકોને એમજ લાગતુ હતુ કે તે
બાઈગી ઊકારને દાથી મારી નાખશે પરંતુ
તેમ ન કરતા તેણે જે વચનો કહ્યા તેથી
તે અરમાતો હોય તેમ માથુ ને સુઢ
નીચી નમાવી જાણે પોતે પરતાવે ક
રતો હેય તેમ જણાતુ પડી દાથીએ તે
ગાવરને ઉપાગી તે બાળતા બોળામા નકચે
છોકરો માવન હનો પારે તેમ દાનીની નુ

પડી હમો રહેતો તેમ જાણ હમો રહો
પણ તે કાષ્ટ બોયો નદિ ને ઊકારને જ
પાડીને પોતાની ડોકપર જે ડોકણે તે ઊકારનો
બાપ મેસતો ધા બેસા પો લોકો આજુ
પાગ્યા રાગએ બાળને કહ્યુ કે તુ દાથીને
બોનાવી અહીં લાવ તેથી બાઈએ દાથીને
મોના પો તેવો ત્યાં આવી હમો આ ઉપરથી
રાગએ કહ્યુ કે દાથીનો માવત તુજ પડી
બાઈ તે દાથીપર બેસી જતી દાથીએ તે બાઈ-
ના ઊકારા સિવાય બીજાને માવતનરીકે પો
તાની ગોકપર મેસવા દીધા નહિ. ફક્ત તેના
અસવ માવતના ઊકારોનેજ તે જગ્યા તેણે
આપી

— સાલિમાય સ્તીકાર —

ફસમજરી— મનાર તથા ઝકટ રનાર
મોરની નિવામી લામણ કર કુબે ૭ શુભ
કિમત આઠ આના મુખપૂજમા રિતાકર
સુ ર મિતસાથેના આ પુરતકર્માત્રબાસવણ ન
તિદેવ] ચરિત ઉદવ સતક માયા વિજય
નાટક મદ મહેશ સવા સમદ (જેમાં
હિવ શી મેનકા, રાગ અને પરમદ સ ચોરે
બુદા બુદા સાત સવાને છે) વગેરે પ્રકરણોમા
પદ્ય નાનો સારો ત્રયાસ કયો છે માત્રમેજ

પદ્ય રના અત્તરમેજ પદ્યાની રચના તે
રચનારના અબ્ધામી કસગની કસોગી કરા
વે ? જે શ્રવણ બોલતુ નહી ગ્યતારે એમા
વિશેષ ધ્યાન રાખતુ પડે છે સદૃશ પદ્યાની
પેઠે આવા ગુજરાતી પદ્યામાં પણ તેના નિ
વયો બાળવરાતું વિશેષ તપ રાખતુ એ તેડી
કવિના ત્તાસઓને શોધનાર છે

ખીતાફત-ટર્કીઆની સુલેદની શરતોથી કચવાઇને દિદુરતાનના મુસવમાનશાઇએ તથા તેની સાથે દિદુમઇએ પશુ પોતાની દુભાયેલી લાગણી પ્રકટ કરવા ૧લી જાગરેટ્રીએ ખીતાફત કે પાળી ફેટલાકાએ પોતાના સરમરી દાઇટલો પશુ છોડ્યા છે ૨૬ મહા રાજ્યના આગેવાનો સુલેદની શરતોપર સહી કરવાને પેરીશ ગયેલા છે ૬૭૫૫૫ ટર્કીના લાલમાટે યુરોપ ગયેલુ ડેપ્યુટેશન બનતા પ્રયત્નો કરે છે

મહારાષ્ટ્રના સોકનાયક શ્રીઆજીગાધર તિલક જેમનું કમ આજ્ઞા રવલાવનું રાજ દારીપણ પ્રખ્યાત હોવાની સાથે વિદ્વાન પશુ પશુ સર્વમા ૫ ૬૮ અને જેમણે જન સમૂહમાં ખ્યાર તથા પ્રધાનપણ મેળવેલ હતા તેઓ ઝાંગરટની ૧લી તારીખે મુ મધમાં સ્વર્ગવાસી થયા છે સોકોની ન કદી સકાય તેવી અસાધારણ સખ્યાએ તેમને છેવડનું માન આપ્યું હતું અને કહેવાય છે કે તેમનો એક નોકર તે તેમના તરફની અસાધારણ લાગણીને લીધે મગજનું સમતોજપણ ખોઈ એરી તેમની બળતી ચિતામાં પૂરી પડ્યો હતો પશુ તેને તે વખતે ઘુરતજ બચાવી લેવામાં આવ્યો હતો

ગયા વર્ષના પબ્લિ પ્રકરણમાં પ્રખ્યાતિમાં આવેલ સરાર ડાપરને તેના ઉગનગમયા તથા અરિયારી સાદસને માટે સરકારે જે ખાતામાંથી રૂપસદ આપવાને લીધે તેના પસવાળાએ તેને મદદ કરવાની વિચિત્ર એ પદાએ કરવા લાગ્યા છે અને તેમ કરી દિદી પ્રખતો અજુમો વોલોવારની સાથે તેઓ સરકારે ગેરેલી વાપરેખાને ખુસી ના ખવાની જરૂર ખેાડવા લાગ્યા છે

ખીતાફતને અજે સરકાર સાથેના અસદ-કારતરક વિદુધી બેનીબીસાંટ સર અદાવ-રકરગેરે કેલ્લાએક અમગણ્યોએ અજુમો દેખાવવા માડ્યો છે

મિત્રરાજ્યોએ ગાઠવેલુ પોનેડનું દવતન રાજ્ય રશિયાપર આક્રમણ કરવા ગયેલુ સાથી પાણુ રશિયાના આક્રમણનું ભોગ બનતું બન્યું છે તેને બચાવવા મિત્રરાજ્યો બનતો યતન કરવામાં મુથાર્યા છે

ચીનતરક અદર અદરના કહેણે તથા ઘણી બધાંતે અને આખી દુનિયામાં વસ-વસો પેલા મરેલ છે

ટર્કીના નેશનાલીસ્ટોને મિત્રરાજ્યોની મદદથી વય કરવાના પ્રયત્નની આગેવાની લેવામાં ગ્રીસનું શરીર વધતું જતું બધાવ છે થોડા વખત પહેલા બાલ્કન રાજ્યોમાં બલગે રવા આગેવાની ધરાવતુ હતુ પશુ જર્મન મહાદુરપછી બતગેરિયાએ પેતાનું તે પશુમા યુ છે અને દાલ એ સમૂહમાં આગ પડતુ માંસ થયુ કે ૨૬ મહારાજ્યની ગબધાની ઠા રે ગીનાપલથી બીજા નબરનું શહેર એડાવાનોપત્ર જે વણી મુ ન દેક સતામાં હતું તે પછી તેપર બતોરિયાએ આક્રમણ કરી પોતાના કબજામાં લીધું હતું પશુ પછુ ટર્કીના દાયમાંજ રતું હતું તે વળી દાલ ગ્રીસના તાત્કાલ આ હુ છે પ્રાણીએ જેમ એક સત્તાથી બીજી સત્તા નીચે પોતાના પ્રાર ધઅનુસાર જાય છે તેમ જ ગ્રીન પણ પોતાના પ્રારમ્ધાનુસાર એ કામથી બીજાના દાયપર હયા કરે છે

બોધ વચનો

લેખક—શ્રીયુત દવેપતરામ ગૌરીરાકર નવવખા-અમતગર

યશની ઇચ્છા થઈ કરી દરેક મનુષ્યને હોય છે પણ તે એકબરખી હોતી નથી નૌજન્યશાળી પુરુષોને યશ પ્રાપ્ત કરતાં અધિક પ્રિય હોય છે કેલકાંક એવા પણ છે કે તેને યશની બહુ દરકાર હોતી નથી પણ થોડા અપવાદ સિવાય એવો સામાન્ય સિદ્ધાંત બાધવાને દરકત નથી કે યશની ઇચ્છાથી રહિત કોઈ મનુષ્ય હોઈ શકેજ નહિ એપ રથી યશની ઇચ્છા કુદરતેજ સરળવી છે એમ સાખીત થાય છે, તે ઇચ્છા પાર પાડવાસાર મનુષ્ય માને નીચેના નિયમો ધારણ કરવા બેઠાયે [૧] નીતિસર ચાલવું [૨] નિયમિત રીતે કર્તવ્ય બજાવવું [૩] દિમ્મત અને દલતા છેડવી નહિ [૪] સત્ય બાધણ અને સરલતા રાખવી

* * *

નીતિસર વર્તવાગર યશની આશા આ કાલ-કુસમવત્ત સમજવી કોઈકામમા યશ મેળવવાસાર નીતિ નિયમ અને નિયમ એ ત્રણે બહુજ જરૂરનાં છે જ્યાં નીતિ છે ત્યાં જ યશ છે એ કુદરતી નિયમ કોઈની ફરવી કાકાય નહિજ નીતિવિના કદી યશ પણ મળે પરંતુ તે ક્ષણભરૂરજ શમજવો રચયો અને નિમજ યશ તો નીતિના અવલબનથી જ પ્રાપ્ત થાય છે

* * *

અનીતિમાન વિચાર મદા અનયનું મૂળ છે યશ એવી સુદર, આકાંક અને અમૂલ્ય વસ્તુ છે કે તે મેળવવાનું કામ ઘણું કુલક છે પરંતુ નીતિ તેને બહુ અગે સુલક કરી શકે

જપાનીસો રશિયાસાથેની લડાઈમાં નીતિના નિયમોને ચુરતપણે અવલબીને લડતા હતા તે બેઠને અસ્તિક સુત પુરો તેમના જ્યવિરો ખાતીભરેલા યથા હતા અને એક મદાન રાજ્યસાથેની લડાઈમા ફતેહ મેળવવાનો યશ તેઓજ મનશે એવું ધારતા હતા તેઓનીઅનન્ય નીતિને ટાળે મુકનારી લોખી વતણક તેને સુવશનો બોકના થવામા અતરાપર થઈ પડી હતી વોશિંગ્ટન પોતાના સુપરથીજ વિખ્યાત થયો છે તેનાં ઘણા કારણોમાનું એક કારણ તો એ છે કે તેણે ચુરતપણે નીતિનું શરણ લીધું હતું નીતિમાનનોજ સર્વદા જયજ છે

* * *

યથાયોગ્ય કતબ બજાવવાવિના યશની આશા પાવાગર લોન ચણવાતીજ છે નિજ કતબ સંપૂર્ણ રીતે બજાવવું એ કુદરતી નિયમોને તાબે થવાતું છે કતબ-બ્રષ્ટ મનુષ્ય કુદરતના એક અતિ અમલતા નિયમનો ભગ કરે છે તેથી તેવા માણસોની યશની આશા આશાચુસુધવત્ત થઈ પડે છે માટે સુત મનુષ્યે તે સવદા કતબ-પરાયણજ રહેવું ઘટે છે

* * *

મનુષ્ય માને નાનપણથી પોલી ટેવ મેરવવી જો કે મુશ્કેલ છે છતાં જો દલતા હોય તો નિર્બિમતપણે વળવાની સારી ટેવ ધીમેધીમે પાળી શકાય નિર્બિમતપણે કતબવપરાયણ રહવું એ બજાવવા ધારેલા કતબની ચાવી બરોબર છે તે ચાવી પૂરેપૂરા મજુમાં બાળ્યાપછી યશને માટે નિરાશ થવાનું કાંઈ કાંઈ રહેતું નથી

જેની આખી દુનિયામા બેઠી
નથી અને જેને સોના
રૂપાના આદો મળેલા
છે, એવું
→ આ ←

ઓ ટો મો હી ની

વાપરના ચુકતા નહિ.

આવા હરીશ્યાના ધાકડીના પ્રસંગોમા પોતાની
હીતિને અજાણતી ગણનાર માન આ એન્જ
સેન્ડ છે, વાપરી ખાની કરે.

જરા એતો અને વિચાર કરો કે બજાર ભવતા તેલો
વાપરી તમારા બાલો સકેદ થઈ ગયાછે અમારે આ—

રોખીનીયા તેલ.

બાલને કાળા તથા સુવાળા બનાવે છે તેની અત્તરની
માફ- મનમોહક ખુબો તમારા મનને ખુશી કરાવે
બસ છે કે બા એન્જો ડા ૧

તા કે અકષા આનાના રંગર
ખીકરાયી રોખીનીયાતેનનો નમુનો
મફત આપવામા આવશે

મોહિની એજન્સી

જુમામર-૬—૫૫૪

ભવિષ્યની ભાગ્યદેવી

મનુષ્યજાતિએ પોતાનું ભવિષ્ય સુધારવામાટે મળ્યુંત શરીર અને દૃઢ મન કરવાની ખાસ જરૂર છે. આમારી પ્રત્યક્ષ પ્રતાપી-

મુદનમજરી ગોળીઓ

સાતે પાતુએને પોતણુ આપી સરીતે મળ્યુંત જનાવે છે અને ઓજ નામના પાતુને વધારી મનોમજા જાત કરાવે છે અને તેથીજ તેને ભવિષ્યની ભાગ્યદેવી એમ ક્ષમા આપવામા આવી છે તે સોહીને સુધારી તેમાં પુરતો વધારો કરેછે. રિયને વધારી તેને જ જનાવે છે. પેર ન અને રમમા થતા વિપ્લાવને અટકાવી રતબનશક્તિ તથા રમરજીશનને વધારે છે. પાચનશક્તિને સુધારી દરતને સાફ લાવેછે. જ્ઞાન તતુએને મજબુત કરી સરીતે કલાવર જનાવે છે. એટલુજ નહિ પણ દરેક પ્રકારના રોગોનો નાશ કરી ખર અને કાયમનું પરપાવ જણેછે કે 11થી ૪૦ ની વયી ૧ નો ૩ ૧ એક

વધારે દર્શકત જણવા માટે તકનમદત મલગુ અમારૂં ૨ વાઓતુ મોટું ફેરલોગ મગાની વચો દરેક રોગ માટે સલાહ પણ તદનમદત મમે છે લખો—

રાજવૈદ્ય ના ડાયલુજ કેશવજી

દેડ ઓરીસ—જામનગર—ડિયાવાડ આ ચ—૧૮૭ કાનખાદેરી રો—મુનથ

સરની
પરીક્ષા
કરો

સિદ્ધ વીસાયંત્ર
આદીનુ તાવીજ

ન સ્ત્રીયાઓથી
માવચેત
ગ્રહા

નવ મહાઓમા અમૂલ્ય દાન

આ તાવીજના પ્રભાવથી મનુષ્ય વસ થાયછે. ધારવ રથો પ્રેમ બધાયછે. મુક માઓ નગરે સ્થળા કામોમાં રસદ મળેછે. રાત્રીને હાથી રોકાયછે. કર્પાંચ જાય કે તુકશાન થતા નથી. દ્રવ્યની પ્રાપ્તિ થાયછે. પુન પ્રાપ્તિ થાયછે. ગભની ક્ષા થાયછે. પ્રેમવચે રેની પીડા મટેછે અને જાજકાના રોગવરે પીડાઓની શાંતિ થાયછે.

કિમત—૨-૫-૦

ખાત્રી ન થાય તો પાણુ રાખનામા આવશે

નોટ—પરદેશ મથેવ મનુષ્યનું આવતુ દ્રવ્ય મળતુ થનાર કાચ રાખનામા જણાઈ થકતુ તીવ્રવાત્રા, વિવ્રપ્રાપ્તિ પરિક્ષામા પાસ થતુ આ સમગ્રુ હપર લખેલ સિદ્ધવી 1. થત્રથી સિદ્ધ કરવા ચાહતા હો તો બે સદિન રા ૨-૭- તથા—

ભૃગુસંહિતા—વજુ જ મની દર્શકત જાનમા આવે કિલ્લત રા ૨-૨-

વજુ રૂજ—કરવાનો રા ૧-૪-૦ કાઈપણુ રૂખનું નામ લખો—

Pandit Ayodhya
prasad Jyotishi
JHANSI (Careetd)

પકિત અયોધ્યાપ્રસાદ, જ્યોતિષીશુભજી
કે—૧ ૮૨ બલદેવજીનું મંદિર—સાગર દરવા ન
શુ હાસી

‘ભાવસાર શુભેચ્છક’

સામાજિક વિષયોની ચર્ચા કરતું - ઉત્તમ માસિક
વાર્ષિક લનાજન રૂ ૨-૦-૦

ભેટતું પુસ્તક દર વર્ષે આપવામા આવે છે
તૈયાર છે તાકીદ મંગાવો તૈયાર છે
સ્વામી રામતીયના વચનામૃતો

તો

સર્વોત્તમ સંગ્રહ

સ્વામીરામની છત્રી મહિત્ત કિમત આઠ આના
પોટજ સાથે પી પી ખર્ચ લુહુ અગર આઠ આ
નાની પોટની ટીકીટો મોકલી મંગાવો—

‘ભાવસાર શુભેચ્છક’ ઓફીસ
૨, ચપુર વચવી શેરી—અમદાવાદ

THE HOMÆOPATHIC DIRECTOR

The only popular English monthly of its kind in the East, Conducted by the best Physicians of the Homœopathic world helping toward your getting full Responsible Government from the Homœopathic point of view Annual subscription—Rs 3/ ordinary and Rs 5 Royal postage Annas six only Edition Dr R C Ghose H M B the renowned High-potency Homœopath of No 41/0 Doctor have Calcutta

Published by—Arya Chemical works Ltd

Homœopathic Depth, 2, Wellesley St
CALCUTTA

For Shareholders Only

The Encyclopædic Directory Co., Limited

ALLAHABAD

LOANS DEPARTMENT

1 Loans are usually granted or arranged for upon the security of—

(a) Treasury notes debentures stock and other security of the Government of India or of the United Kingdom of Great Britain and Ireland and securities of the Government of Ceylon

(b) Bond debentures and annuities charged by the Imperial Parliament on the revenues of India

(c) Stock or debentures of or shares in Railway or other joint Stock Companies

(d) Debentures or other securities for money issued by or on behalf of any Municipal body or any District Board or any body of Commissioners for making improvements in any port or of trustees of any port

(e) Life Policies having a surrender value

(f) Bullion or other goods & such or the documents of title to which are deposited with or assigned to the Company as security for such loans

(g) accepted bills of exchange and promissory notes indorsed by the payees and joint and several promissory notes of three or more persons or firms unconnected with each other in general partnership

2 Loans are secured only for Shareholders of the Company

3 The maximum amount that can be recommended for any shareholder is five times the face value of shares held by him

4 The minimum rate of interest charged is 9 percent and the maximum 12 percent

5 The shareholder shall pay to the Company one percent as commission on the amount of loans granted or arranged for

6 All correspondence is strictly private and confidential

દિલ્હી દરબાર.

અનુવાદક--શ્રીચુત વહીવ

પ્રકરણ ૧૨ મુ ચાલુ

(અનુસધાન ૧૫ ૧૬૦ થી)

૪૬ સનાયતને બહુજ નવાઇ લાગી અને
કહ્યું 'શા માટે તેવો હુકમ છે? મારા
અને મસીહના મુ નાસિવાય આ શહેરમાં
કાંઈ છેજ નહિ

મને તેવો હુકમ છે માટે ખેાદુ નગા
જતા નહિ

મોવવીને યજ્ઞબલાર જવાનો હુકમ નથી

'કાંઈને રગ્ગ નથી

શા માટે?

તે દુ જલજીતો નથી થો. સનાન પુછ
તેનો જવાબ આપો

૬૮ માયાઉપર હાથ મેલી મુ ૥૬
શાદનો હુકમ માનવોજ જોઈએ

તમારા અને મોવવીસિવાય આ જડે
રમા ખીજી કાણુ કાણુ છે?

'હુ-મારો નોકર મદમ જાન અને દગી.

"તમને ખાતરી છે કે તેસિવાય અપ
કાંઈ નથી ના

'ઉમરાવસાહેબ ધ્યાન રાખજો કે મારે
ભય છે

'દુ આજ્ઞા રાખુ છું કે આ શાદ સારી
રીતે જાણે છે કે સવામન કાંઈ સ્વિસ જી
મોનતો નથી

'તમારે ત્યા ખીજો માણસ છે એ ખામ
તનો અમારીપામે સમગ પુરાવો છે
સાહેબ! તે ન ન જી છે

સય હમજીજ મદાર આવશે તમારી
પુત્રો અથવા પૌત્રી આ શહેરમાં તમારી
સાથે તમારા નરમા ગ્રેહે તેની નમે ના
પાગે છે?

ગાફસ ના-કોઈ નથી.

કાચ ને ગાલિકા તમારા સખમવાળી
ન હોય કદાચ તે મદમદખ્ખન અને દગી ની
પુત્રી હોય

હોયજ નહિ જો મારા નોમરની પુત્રી
અથવા પૌત્રી મારા મરમા રહેતી હાલ નો

દુ તે જાણતોજ હોઈ

ત્યારે તમે—તેની સાથે ના પારો છો

કેમ?

હા—જોક્ષસ ના પાડુ છું

તમારા એ નોકરોસિવાય કોઈ નથીને?

ના નથી હોયતો યામાટે છતાં?

તે હું કેમ કહી શકું? આ મહેરની ત

સાસ રવા મને દુકમ થયેલ છે સપળે

તપાસ કરતા જે દસે તે જણાશે યા તમે

ના કહો છો કેમ?

હા ના ક છું

સરદારે ત તમે નાક્ષસ કહો છો કે

પુરમ આદિ સતાયેલ નથી

કોણ પુરમ? શું તે આદિ સતાયેલ?

હા અમને તેવા સમાચાર છે

અસહનિત જે તેમ હોય તો ન જા

બનોજ તે

તમે જાણાછો તથા પણ તે અત્યુ

પારો છો

મદ શરમે થો અને કહ્યું શ મારી

વદાવચ્ચ મા મારું આ રીતે અમાન કર

વાનો આદ્યાદનો મ ક

તને તમે કમ ન હોય પા જ્યારે

તમે તે આનિકા અને પુરમ ન તેની હા

જરી ધણવેણી સારે આદ્યાદની છાત્રખીમા

તમે મોહાણી આપરાને મને દરમાન થ

તેન છે

આ શાહો દુકમ માનવો ન જોઈએ

મને તે જણા દીઓ અને તૈયાર થ જાવી

તો પા પડીય

રદારે કહ્યું તમને ઘેર પાછા ન જવા દેવાનું

દરમાન છે

ત્યારે શું હું કહી શું?

હા—એમજ આદ્યાદના દુકમને માન

આપણ જોઈએ

વદ સવામતના મહેરાઉપર બચની નિ

શાની આ સમયે પ્રલસ થતી હતી પણ

આસાક અને પુ જો હોવાથી નાજણીઓને

રાહી તેણે અવાળે કહ્યું આદ્યાદના

દુકમને તામે થતુ જો એ પણ મારા નોકરને

સમાચાર તો મોકલ ને! મારે ઘેર બધું અન્ય

વરિયત છે

આદ્યાદવિરુદ્ધ કાવ રમવાથી તમારા

જ ને નોકરો પણ કેદ પકડાયા છે તે તમને

જાણુ છું

શું હમીદા અને મદમદાન કેવી છે

અને ને પણ આદ્યાદવિરુદ્ધ કારવામાં?

સરદાર! તમે શું કહો છો? તે ન કાઠ સ

મ—શકતો નથી

માફ કરો તિમે કાઠ કરવાનું દરમાન

નથી

મારા નોકરોને ક્યાં રાખ્યા તે

તો કહો

તઓને દમણાજ ફાતીએ લઈ જવામાં

આવમે

આ સમાચાર મને માટે અનિયમ જ

રાખ દતા તે મનમાં પણ તિયાર કરતો

દતો પણ સરદાર તોતાને મારીખાતી તપમે

છે તે જોઈને દિ મન સારી પૂજુ શું તેઓ

દેશર સામીન થઈ કુધા છે!

હા કોણે સામીન કહ્યું? મદદાનને

તે કાશુ છે? કાશુએક થોડા વખતપ
હેલા મને મળ્યુ હતુ અને ગદરગત તામ
આપેલ હતુ'

'ઉમરાવસાહેબ કાંઈ કહેવાનું નથી''

ત્યારે મ દગારતરીકે મને પણ ત્યા
લઈ જવામા આવશે કે?

'તે સમાચાર તમને આપી શકુ નહિ
તમને બાદશાહપાને મોકલવાનું ફરમાન છે

આવી વૃદ્ધઅવસ્થામા બાદશાહ મારા ઉ
પર આવો અ ધામ કરશે?

એમએક ચારે તરફથી ભયાનક અરાજ
આવો મોગન સિપાઇઓ બોલી ઉઠ્યા ના
દરો-નાદરો—

તે વા રા ન હતો-તે તો નાથી વા રાની
આકૃતિનુ પ્રાણીજ

પ્રકરણ ૧૬ મુ

ચોથ

જ્યારે મોગનસર ૧૨ વૃદ્ધ સનાયનસાથે
રાતગીત કરતો હતો તેજ સમયે એક પ
ત્યજ સરદારને લાગ્યો અને તોળાઈ કરતો
તે તરત હડી ઉઠ્યો થયો તેને ઇચ્છા થઈ
અને નાક લગતગ તૂટીજવાજેતુ થડુ આ
જાત આટ્ટનેથીજ અટળી નહિ પણ પત્યર
અને રાગીનો નરસ વરસવા લાગ્યો આ
કથાથી આવે છે ને દરેક તેજા મળ્યા અને
એક વા રાનુ આ ૫ છે એમ તેઓને જ
જાણુ તે પ્રાણીને પકડવા મહનગ મ્મી પણ
કાશુ સર ૧૨ે હુમ્મ કયો કે ગમે તે

ઉપાયે વાદરાને મારી નાખવો' અને આ
હુકમનો અમલ કરવા કેટલા મિપાઇઓ
વાદરાની પાછળ પડ્યા

વૃદ્ધ સનાયનસરુ આમળી ચીવી બીભ
કેટલા મિપાઇઓને સરદારે હુકમ કયો? કે
"આ વૃદ્ધ માણસને બાલશાહપાને લઈ ગઓ

ત્યારે સિપાઇઓ નહક આ વા ત્યારે
સનાયતે હુમ પાડી કે મહેરમાની કમીને
માર અપમાન ન કરો હુ મારી મેગેજ
આવુ છુ

ધીમેધી સંવાળત હિમો થયો અને પૂછ્યુ
મારા નોકરોને એમ વખત મને મળવા
તો દીઓ

સરદાર ૨ જોતો મિમ્મજ થયેલ હજને
પરિણામે કેકાળે ન હતો તે બો યો નહિ

સનાયતે જનામ વાળ્યો નહિ અને સ
ગદારના હુમ્મને તાબે થઈ સિપાઇઓપાછળ
આ યો

બા શાહી ન જા એજ કાપદો હતો વૃદ્ધ
સલાયત મ્મુ નજમઆગળ માનુષ પ તો પાપુ
દિગ્મન રાપો નહિ અને તેજે મનની સ્થિતિ
સમતોત જાગી રાગી મદમ જનન અને
હમી । ક્યાં છે એ તેને ખમજ નહોતી તેમજ
તેનુ મ્મુ મ્મુ તે પણ તે જાણુનો નહોતો

સનાયનના મથાપડી મોગત સ રે
સિપાઇઓને મ્મુ વા રાખને ૨ આપડો
મદુ મળીર ફરજ અજવવાની છે અને આ
પણી ફલદપર આપણા ભરિખનો આધાર
છે દર રાની દુકડી મની શેરની તપાસ મ્મો
મેકસાઈથી દરેક રેક મ ન નપાસને અને
જો કાશ મન આમનિ તમાગી નજરે ૧૦

અ તાલ છે તે ભારી સભાગ રાખશે

ત્યારે તમને વધારે, વખત તમલીક
આપવી જોઈએ નહિ પાલ થે. સરાલ પુછ
તેના જવાબ તમારે આપવાજ પ જો

અને પુત્ર

કે. આદિ સત્તાન રહેલ કે ?

નહિ

ત્યારે વૃદ્ધ સનાતન અને નેના નોકરો
નિવાસ આદિ ઇનથી ?

તે સિવાય કોઈ નહિ

તમે શ્રુતની રાતો માટે ?

ન ન વૂ

તેવે આશામ રીયો

જોનરી પુર જોગે સરાર આમગ આ રા
મનમા વિચાર્ય કે આ મુસનમાન કકીર શ
ન ન ગુદ જોને ? કદાચ આ શરે ની
દમી તથી તે અપાન હોય મ. તે કોઈ
અમ નવું નથી તે કોઈ સનાથેન હો તે
મળી આવશે આમ વિચારી તે ડાહુર
સરાર મદમ ગેકીએ મેકાએક ? માયો

મકરણ ૧૭ મુ

ભૂત કે અનુય ?

મોચનસરાર સકારણ ? માયો નો
તેનો માતુ કે ભરકર જરી નાગ પોતાને
દમવા કરશે અના ન અમેલ જરી ના
મોજા નો પેનામાટ બહુ મોટો

માયો અને તરવાર કાની પછુ નાગ કયા
હતો ? દરેક દિશાએ નજર રી પછુ સા
પતી નિશાની મળી નહિ તેણે કામ્ય કે નિજન
તહેરમા કદા સપ પા. રમા પેસી મો
દશે એણે તે વિનારથી આશાસન લીટુ જે
દિશાનરની પોતાના સિવાઈ જોનો અમજ
આવનો હતો તે તરફ વ થો બહુ ઉતાવળથી
આવતો નો થોડક મયામા રાજા કોઈ

કેમ તે મેતો પા. કોઈ મનમ પડતુ
ન હતું વળી આમગ વધનો અને તેને જ
બાહુ કે કોઈએક તેની પાઠગ પ ન છે
વળી પોતાસામે કોઈ નાખતે જુમે જે એમ
તને જબાહુ મહુ અસ્વસ્થ થયો વળી
જરા આમગ વધો અને મક્રો કોઈએક
ઝોરતનો મધુર સગીનના સ્વર તેને સજ
શયો આ શરેરમાં તાં રસતુ નથી ?
અહીં અમારી હાજરી જના રસનાગ મેરો
કોઈ તેનો વિચાર પ. થનો નહિ હો.
તેવે તેજો કરા જઈ સકશે

દરમજો છુ નો હતો અંતો નાગી તરવારે
તે ધરમા અત થયો પમ આ ધરની કોઈ
સભાગ રાખનાર ન જ ગુલાસી તેને બહુ
નવાઈ લાગી અમાગ અરો ધર્મર્થ કે કાર્યસા
રતા વરમા કોઈ ન હતુ જના સગીનો
મધરસ્વર તેને સમજાયા કરનો હતો તેણે
મોગ અના જે પૂઠુ

પ જેતા અ મા આ નિજા રચાનમા
કા. મીનાર. તેવે છે. સરદાર પ જેના
અ મા મો. ત્યા પછુ કોઈ માનુમ પડતુ.
તેથી તે પોતી હો. કે. ગાન રજા
તરીકા આજેના અ માથી માર અવાજ આવે

છે એમ તેને જણાયુ ધીમા જ્યાથી પોતે
જ્યા થો તેજ ખડમાથી મધુ અવાજ આ
વેઠે એમ જણાયુ તે ખડ તપાસ્યા તો
કાંઈ પત્તો લાગેો નહિ અને અવાજતો
આનુજ હતો

કહેતુ જોઇએ કે સરાર આયનો ન હોયો
પણ આ બનાવથી તેના મનમાં ભય અને
આશ્ચર્યની લાગણીઓ થઈ ત્યાં સુધી ઉભો
રહ્યો અને એકાએક તેના મોતમાંથી સ્ફુ-
ટીકણાં પડ્યાં. 'બુલ રેતની વાતો કાંઈ
પાયાનગરની જણાતી નથી

એકપણપત્રી મહમ દોડી [સરદાર] બોલી
હોયો. અસ્લાહ અસ્લાહ' અને ધરમદાર
પોતાથી મનની ઉતારણથી 'ડી નીકળેો
એકાએક સરદારની પાછળ એક ગધેડુ એવી
ભાવ કર રીતે બૂમ્મુ મહમદદોડી ભાન
બૂની ગયો. ગદાર નીકળેો ભારે ઓરોનું
અટહારય સાબળ્યુ સરદારે ત્યાં વધારે વ
ખત રોકાયામાં હઠાપણ માંડુ નહિ તેથી
તે મુખ્ય ફરનાગતરખ ગયો. સિપાઇઓ પો
તાના સરદારને આવી ઉજરાયેની વિચિત્રતા
તેઈં નિરમય પામ્યા સરદારે અમયસ રકત્તા
જળની પૂછતુ આ રસ્તે જતા ગાઇ મા
જામને તમેજો જોયેન કે

સિપાઇઓ એકમીનસમે જેઈં લ્યા
અને કહ્યુ ગાઇ આ રસ્તે ગયુ નથી
સરારે મ્યુ ભારે શ માગી મૂન થઈ
માગી સારે માથ આવતા તમે કો જે તોરેન
થી તેગોએ પ્રભામ કરી મ્યુ તા
તમાર પેરો બધા ખાની ઠે અંતો નાતો

સમયથવા નપરાસવગરના જણાય છે

'મદુ ડીક-મીડ તપાસ કરો' આમ
દમ્મ આપીને મહમ ગેળી આગળ વધ્યો
પોતાને વિતેન વાન સિપાઇઓને તેજો જ
ણાની નહિ સિપાઇઓને પોતાની પાછળ
સનામતખાનપામે, આવના મ્યુ

ગધા સનામતના રહેણાણતર ગયા મ
હમદમન અને હમીદાને પારે પકડામાં
આવેલ ભારથીજ તે મકાન ખુલુ હલુ સ
લાખતના મકાનની તપાસ સરારે કરી અને
ગાઇ માનગી રસ્તો જોધવા મદુ મહેનત
કરી પણ ફેાકુ રેક પેગી તપાસી પણ
કાઇ કયાય મ્યુ નહિ કો ઓરતને ગાઇ
સામાન ત્યાં માનમ પડ્યો નહિ રહેને મ
રાતખીને કાઇજો ખોડ સમગ્રવેન નગે
એમ મગરારે રિચાર થયો

મદરમન ત્યાં આરાથી સરારે મિપા
ઇઓને પૂછ્યુ મદરમનના નામરાગી
કેમ બખિતે તમે તોર?

ના આહે

'આનો ખીન મકાનોની તપાસ કરીએ

ઉમગવના વ માથી સરારે દાર આ પો
ને વખને મધા દો સમય દતો એક સિ
પાઇએ કહ્યુ હલુ 'વિસ વસો ગો છે

રાકષ પ થાય તે પહેલા બુરગીને અદારે
મ્યુ નહિ રથમ તરામ અંતો પગી તા
ન માન-

સિપાઇઓ મીડુ માંડ માયાગર ન
પાવત નેની રાજગ તા તા મીડુ તાડુએ

ગોલ ટોળા તેને મળ્યા અને સળે રથને
ચોક્કસીધી તપાસ કર્યા છતાં પણ ત્યાં મંડિ
માનુષ પડ્યું નથી એમ જાણુ.

સરાર પોતે જાતે બધી તપાસ કરતો
દમો મુખ્ય તો એ પણ કાંઈ પણ પગી
પગ લાગ્યાનું નહિ આ બધા અનુભવ
સરારને મન નવો હતો. સારે તે મરીમ
મહેનપામે પહોં પો. ચારે તારના દગ્ગા
ગને તાગી ગયા નેત્રે જોય ત્યાં પો.
સમગ્ર ઉમો રહ્યા અને રિચાધુ નવાજ
જુ છે આ એ જ પકાનને તાગુ આ
પન કે તાગુ ભાગી દગ્ગાને પોનસ
દમ મા.

પોતાની સાન માએ સિપાઇઓ તના
રસાને સોગી અરુ ખન થરા તો સર
વેરાન તુલન સરાર નમ ખન થરા
અને સિપાઇ પો એ પગી એક પાગળ આ
પા ચારે અરુ તમા દાખન થરા ત્યારે
તેમોએ જુની પોરતો વિનાય ગતી રોડ
પોમ સા. કુ પોતાને ફરતી મોગી દિવાનો
દની અને મુખ્ય રસાને તેઓ આગ્યા ત્યારે
તાગી દગ્ગા તો પગી આ અદર પોજી રહે
અ. કોને લા આ વિનાય ચાલે? મોકો
હેડ કે આ સહેર નિતન છે અને આ
વિનાય પોજી રહે?

સરારે કયુ માનમો! એ પોજી મા
પો? તેઓ અને તપાસ કરી પોજી મરી
મુજ છે? સિપાઇઓ ખરયા નહિ સરાર
નિમત અને બહા ગીધી પોતે અરુ મો
પણ પોત મનુષ ત્યાં માનમ પડુ નહિ
એ જો વિનાય બધ થા ગયો

સરારે પોતાના માણસોને આ માં બો
ના મા પણ તેઓ બધા પૂતળામાફક ઉભા
રહ્યા તદ્દન જાન જુની તેઓ પા. મુખ્ય
દરવા તરફ દો પા અને સરાર પણ પોત
તાની સાચી જુન વગેરેન છે એમ માની
સિપાઇઓસાને બહાર નિકલ્યો

મકરણ ૧૮ મુ

જાવણી છિત્ર ભિત

ગત મકરણમાં વળવેન તાત આખા લ
મકરમા નસગી તી સિપાઇઓ અદ તે
અગ છોડી આ મા ગ. તેઓ ખાદ્યાદના
મધી પોતાને મુ નુકાન થશે એમ
તાના દત્તા રેકને તે સાર તરન
કોડી જા રિચાધુ થયો મક વિસ પણ
તમા રોકાના પોજી ત જા નહોતી અદર
અદર રિચાર રી સરારને ત નિવન જ
ખાવવા નકરી પુ સરાર મદમ પોજી
સાને પોતાની જાત પીમા હતો બનેન બનાવો
ઉપર પોતી તારી વિચાર કરતો દમો અને
એવેન આમર પાછી એવવા નસન ગાના
ખાનગા દત્તો

સિપાઇઓની ક ગીના ઉપરી અમનારે
આપીને ખમ વ સરારે તેમને કુપુ
કર્ડ મમત્યા?

ના સહન આજ બન નાકમીથી
તપાસેન જ મકરમા કોઈ દાખન થયેન
નથી તેમ કો. બહાર એવેન નથી

હાલના આ કાળા કહેરના સમયમાં
નિગધાર થએના

અને આ મ્હાગે ન્હાનકડો ભથ્થો

પૈસેજ શ્રીમત નહિ

પણ

દિલના એ શ્રીમતના

ખરી

હવાવની રોજના પૈસાએ

કરેલા દાનથીજ

ઉગર્યા ઝીએ

કેવળ

ધનનાજ શ્રીમત નહિ

પણ

દિલના ખરા શ્રીમતો

જરૂર

િની સાચી શ્રીમતાઈ

ભતાતી

અમાા જેવા અનેક અનાથાને

બચાવેા

રોજની જ બલભા હમને

ખૂતતા ના

તમારે જરૂર લખો—

મત્રી-હિદુ અનાથાશ્રમ,

નડીઆ

ગવર્નમેન્ટના ૧૯૦૬ર કરાવેનું —

કે, ખામી હમ કાલેરા સમઢણી અનિષ્ટાર વગેરેની ૨૮ વ૪ થર્વા પડીસોતીણુ થયેલી હવા કિમત-શીશી ૧ ના આના આર ટપાલખર્ચ ૧ થી ૨ શીશી સુધી નણુ આના

દા રની દવા

ખળતરા કે વેદના વગરજ દા રને જામળયા નાસ પમાડનારી કિમત-શીશી ૧ ના આના ચર ટપાલખર્ચ ૧ થી ૨ શીશી સુધી નણુ આના

દુખગાં અને નમળા બ ચાઓને કામર પુષ્ટ અને બગવાન કરનારી મીઠી હવા કિમત શીશી ૧ ના આના ખાત ટપાલખર્ચ ૭ આના વિરોપ વિગત બાધવાને અમાર મોહોદુ પ્રાધુસલિરર મગાવે.

સુખસચારક પની—મધુરા

આડતનુ ચોક્કસ કામ કરનારી

દુકાન કયા છે ?

આવી ચિતા શા માટે? અમારી દુકાન તમારી ચિતા દૂર કરશે અનુભવ હોય એટલે ખાત્રી થશે

દળદર તમાકુ ખાકર ઘી ચોખા ૪ મળા સોપારી ગોળ તેલ દાળ બગાડ મરચાં— આ સધર્જાતું આડતને દિસામે શાવડાકાર વેચાણુ અમે કરી આવીએછીએ તેમજ મશીનરી બિનપ્રેસ ચકડા વગેરે યાંત્રિક સામાન પણ મેળવી આપવામાં આવેછે

BALVANT KESHAV JADHAV
General Merchant &
Commistion Agent
Victoria Market-SHOLAPOR

બગાવત કેશવ જાધવ
જનરલ મરચાં અને મીઠાન એજન્ટ
૧-વિક્ટોરિયા મારકેટ
શોલાપુર

શાલિય ઇન્ડિયાની આયુર્વેદિક કેન્દ્ર-તથા એકઝીકીશન તરફથી
 રસેનાસ સર્વિશીકેટ મળ્યું છે

સિદ્ધ કલ્પમકરવજ.

ગમે તેના હઠીયા દરદોમટે એક અદ્ભુત મહાન રોધ

જોધક—આયુર્વેદગ્ન પડિત એ. વી. શ્રીરામાચારુ શ્રીશીયન ડૉમ્ટર
 અને આયુર્વેદવેદ એન નરસિંહાચાર્ય રીયાયડે સમરજીસ્ટર

આ અકસીર દવા ધણા જૂના વખતથી જાણાયેલી છતાં યાનુ જમાનાની
 સસ્કૃતિનાળી પ્રયોગપદ્ધતિથી જનાવરાખા આવી છે દીર્ઘજીવિત દેવામાં તે અ
 મૃતતુલ્ય સિદ્ધ ચક્ર નુખી છે

અશ્નિ, ત્વચારોમ, ચક્રી, માયાનો કુખાવો નસોની કમતામત હ માદ,
 સધિવા વામ, હીરગીરીયા કાષ્ઠપણુ જાતનો સોજો મધુપ્રમેદ હરસ, દમ દાય
 ઉદરરોમ, ગર્ભાશયની પીડા મૂત્રરોમ, પ્રમેદ અંજીના માસિક ધર્મને લગતો
 કાષ્ઠપણુ જાતનો વ્યાધિ વગેરે સ્ત્રી પુરુષોના ધણા ધણા કઠિન રોગોને દૂર કરે છે

મુવાવરયામાં થની જલોને લીધે પીડાતાં મનુ યોને માટે આ ઔષધ અ-
 સીર ઇલાજ છે, તે લોહીને મુધારી ચહેરામાં રંગ લાવે છે અને નતુ જીવન અ
 પેંછે

આ દવા જનાવવામાં મુક્તા સુવચ્ચ લોહ અને બીજી ચમત્કારિક વનસ્પ
 તિઓ આવે છે ગમે તે નતુમાં કાષ્ઠપણુ જાતની પરદેજની પીડાવગરજ સ્ત્રી
 પુરુષો એક ટોનિક તરીકે તે વાપરી શકે છે

સેવનવિધિ દરેક શીર્ષા સાથેજ સામેલ હોય છે કિમત-ગોળા ૧૦ ની શીની
 ૧ ના રૂ ૧૦ દશ બી પી ચાન્ડુ

રેસિપ્રાશી એડસ
 Kalpam
 MADRAS

ધી મદ્રાસ આયુર્વેદિક ફાર્મસી,
 ચાન્ડુ બોમ્બ ન ૧૫૧
 મદ્રાસ.

નબળી પાચન શક્તિ

અને તેથી થતા ભારે દુખ કેતા દર્દોના સુવધી મોટો હુકીક
ડો. બે. મોતીવાળાની

વનસ્પતિની હજમીયતની ગોળીઓ

માથાનાં દરદ ચક્કર જતી ઉપરના ખાટા ઝોડકાર, વાયુ બગેરી અથવા ઘેરા બાજેરી જીભ પીત ચમકે [હિસ્ટિરિયા] કબજાત બેહેર મારી મથેલુ કલેશ પીત મખેનાં દરદ તથા ધણાએક પ્રમારના બહુ દુખ કેનારા ઉપદેશ ૭ નબળી અપુરતી અને ધીમી પાચન શક્તિથી પેદા થાય છે તે સરવે દરદોને પાચન શક્તી વધારી તથા ના. ૧ તેજુ રી એ વનસ્પતિની ગોળીઓ મટાડે છે જે ઝીંઝો હિસ્ટિરિયા અથવા ચમકેથી હેરાન થતી હોય તેઓ આ ગોળીઓ વાપરી જોશે તે તેના શોષણ વધવાના ઉપયોગથી જે યુલુ થશે તે જોષ તેઓ જરૂર તાલુજ થશે.—જેમને અપુરતી પાચનશક્તી સાથે કાંઈ ચામડીનું દરદ પણ લાગુ પડ્યું હોય તે તેવાઓ માટે અમારી દરાજની લુપ્ત બહુજ ઉત્તમ છે અને તેવાઓએ આ લુપ્તને ઉપલી હજમીયતની ગોળીઓ સાથે ઉપયોગ કરવા યુક્ત નહિ જો આ ગોળીઓથી સખત કબજાત નહીં તુટે તે તે માટે અમારા વખણાયેલા વનસ્પતિને લુલાજના પાક પુરત મજાની વાપરો એ પાકથી થતા યુલો જોષ દરદ પેતે અમલો પાચ્યા વિના રહેશે નહિ જેમના મોળામાંથી ખાખ વાસ ની કળતી હોય તેઓએ આ ગોળીઓ સાથે અમારા જાંતના સાધારણ દરોજના વપરાશ માટેના મજનનો ઉપયોગ કરવા લુલુ નહીં એથી મોઢામાં વાસ દુર થવા ઉપરાંત ફાત મજાસુત થઈ મુદર થાય છે લોહીના બગાડમાટે અમારી ટોનીક ઓફ લાઈક નામની દવા બહુજ જાણીતી થઈ છે

કિમત— હજમીયતની ગોળીઓ ની શીશી ૧ ના ૩. ૧૮ દરાજની લુપ્ત ની શીશી ૧ ના ૩. ૧૮ લુલાજના પાક ની ડબી ૧ ના ૩. ૧૮ તથા દરોજના વપરાશમાટેના મજન ની શીશી ૧ ના ૩. ૧૮ તથા ડબી ૧ ના ૩. ૧૮ અને લોહી ૧ બીગડમાટેની ટોનીક ઓફ લાઈક નામની દવાની શીશી ૧ ના ૩. ૧૮ તથા ૩. ૨

એન્લા બનાવનાર—ડો. બે. મોતીવાળા,

મોરવેડ રોડ, સાયબલ કલબની બાજુમાં, ભાયખવા—મુબઈ

સર્ટીફિકેટ

૧ મી અરેસર અરેસર ફરકુનજી તે એક વેળાના મુખ્યના શેરીક તથા પા ૨મી પચાયતા તરંગી સાહેબના બેટા અને યુનાઈટેડ સ્પીનીંગ તથા લી કું ના મંત્રી જીવાવે છે કે અજરજી વીકાર તથા પીત વીકાર જેથી હુ વારીધીએ હેરાન થતો તે તમારી હજમીયતની ગોળીઓ વાપરવાથી મટ્યા છે

૨ મી એન એમ વદાડયા તે ન્યાય આતામાં સરકારના આસિસ્ટન્ટ સેક્ટરી સાહેબ બને છે તમારી હજમીયતની ગોળીઓથી મને હાથદો લાગે છે

ચેતવણી—મોતીવાળાની લુપ્ત લુપ્ત દવાની ધણીએક એવી બનાવટ થાય છે માટે જેનારોએકે ડી. બી. મોતીવાળાની સીલ શીશીને જુને છેડે નર નર જોષનેજ દવા લેવી

શું તમો કરકસર કરો છો!

જમના બારીક છે કરકસર કરના છીએ એ તમારે તમારા મકાન નગર્વા હોય તો કરકસર કેમ કરવી તે અમો તમોને ખતાવશું

અમારા બનાવેલા રોગાન, બેનતેલ, વારનીશ બ્લેક બપાન, વિદેલીમાન કરતા કિમતમાં સસ્તા અને વાપરવાથી તથા ઉત્તમ છે જે તમો વાપરશો તો તમને તે જરૂર કરકસર કરાવશે
ર શતતના પેન્ટ બેલતેલ વારનીશ ડીસ્ટે પર માટે લખો—

ધી પાઓનીયર ઇન્ડીઅન પેન્ટ
એન્ડ ઓલ વર્કસ, લીમીટેડ

લાયબના-મુબઈ

ટેલિફોન ૪૮૫૪

તારતુ સરનામું—બ્રહ્મદેવ પેટ

નાની છબી પરથી
લાગુ સાથે સુબીના
એનસાઈમેન્ટો

[સિપિઆ-એમાર્ક]

અમારે લા નું ર તથા વ્યાજબી દામે
અને વાથેસર બનાવી આપવામાં
આવે છે

સ તોપનાર કામને વાસ્તે ખાસ
ગ્રાહી અથવા મુકુડીયો બધાવે ન છે,

સ્થાપના ૧૯૧૨

વધુ વિગતમાટે તમો

જોશી એ & વારા

અમનગર ફોટો કંપની

અમનગર

WONDERFUL REMEDY FOR PILES

હરસમાટે અકસીર ઉપાય

લુનામા લુના દરસને નાશુદ પ્રવાને
ધણાજ ઉત્તમ ઉપાય આ દવાથી નાસી-
પાય થયેના દરદીઓના અસલ દુ ખનો અ-
ત આવે છે આ ખામતના ધણાજ કીમતી
સ ટિપ્પીટો છે ના લગાવવાથીજ આરામ
થાય છે

પેડીંગ અને ટપાલ ખર્ચ ઉપરાંત ૧૧

મીની કીમત રૂા ૧-૦-૦

JAYANTI VEERAIYA
SASTRI

Ayurvedic Physician

Po CHODAVARAM

Wh Vizagapatam-

ઓદીચ્ય જ્ઞાતિમા તેજસ્વી પ્રકાશ પાડતુ

ઓદીચ્ય પ્રકાશ—(માસિક) સ્વચાલિના અબ્યુદયસાધક વિષયો ધર્મ અથ
ક્રમ અને મોક્ષની સિદ્ધિના હેતુભૂત લેખો. ડ્રવન ચરિત્રો સમય વાર્તાઓ
આદિ ઉપયોગી સામગ્રીથી દર માસે નિયમિત પ્રગટ થતુ ખાસ બેઠા અને
બેઠની છુક સાથે સચિત્ર આકૃતિઓથી બહોળો ફેલાવો પામેતુ આ માસિકનું
વાર્ષિક લવા નં. ૩ ૧-૧૨- બરી પુસ્તક માલિક યથ પરમ જ્યોતિ મય
પ્રાપ્તિ સ્વરૂપ થાયો.

ઓદીચ્ય રહસ્ય—ઓદીચ્ય ભાષ્યોના ગોત્ર પ્રવર વેદ શાખા કુર્ગવા
શિવ મણપતિ ભૈરવની ઓગળ તથા ઉત્પત્તિ સાથે સમસ્ત મુખ્ય શાસ્ત્રોની
ઉત્પત્તિ ઓદીચ્ય ભાષ્યોનાં દાન પ્રકરણુ રિતાર રિયતિ અને ઉત્તર સાધક
વિષયોથી સચિત્ર ભરપૂર પુસ્તક મૂલ્ય રૂ. ૧-૧૨- માલિક યથા સત્વ
લખો.—

“ઓદીચ્ય પ્રકાશ” તાર્યાનય

કળશાર, પોષ્ટ હાલ-કાઠીઆવાડ

સર્વ સહાયક—

ધી મેરેજ પ્રોડીટબલ રૂ. ૬

જો તમારું કે તમારા છોકરા છોકરીનું
જન્મ કરતુ હોય તો ૩ ૨) દાખલ થી અને
૩ ૧) કેસ ટીપોગ્રીટ મળી ૩ ૩) મની
ઓદીચ્ય મેકલી તાકીદે નામ દાખલ કરાવો.
એટલે દાખલ સર્ટિફિકેટ આપવામાં આવશે
આદ લગ્ન થતા સુધી જેનું જેનું લગ્ન થાય
તેનો ૩ ૧) કેસનો કપની પર મેકલરના
બસ માસિક કે વાર્ષિક કાર્ડબંધ ભરવાનું છે
નહીં લગ્ન થતાં ન થ કમી થઈ જાય છે
આ કપની સર બેકોના હિત માટે પ્રયત્ન
દિ દુસ્તાનમાં સ્થાપવામાં આવી છે અને
તેની ઉમરના અને સર જ્ઞાતિના
મેમ્બર થઈ શકે છે નાલક મેળવનારને કમી
ફોન ૧ આલે ૩ ૧) ૧ નાલકે ૩
૧૨-૮-૦૦ ૧૦૦ આલે ૩ ૩ ૫ અને
પાંચ હજાર નાલકે ૩ ૫ કમીસન આ
અવાજ આવે છે જવાન માટે ટીકીટ બી
કની [જે.કે.એ.કે. —ઓદી મોળે]

ધી મેરેજ પ્રોડીટબલ રૂ. ૬,
ઓદીસ—મુબઈ નં. ૪

શામાટે હિસ્દીરિયાથી કરવું ?

તેના લક્ષણો ભલે લખકર હોય પણ તે
જ્યા પર ૨૪ કલાકમાં અચર ઉપજવનાર
૨ ન ૧૬૬-૧૪ વાળી રવા વાલુમુકાબ છે
તેનો ફાયદો કાયમનો છે કી ૩ ૫] પો લુદ્ધ
જાળકામાટે કી ૨] પો લુદ્ધ તથાવું કાત બ-
ધારા અભરામણ દાયપત્રવળી જવા ચકરી પેટનો
કુખાવો પદાધાત ધતુર ચિત્રમનુ તોફાન
મટે છે ધાવજા બ ચાની આચકી તે કલાકમાં
અટકે છે દેશીનામુ સિખવાનું કિતમ પુસ્તક
ટકસ છુક કી જા પો લુદ્ધ

છગનલાલ લલ્લુભાઈ દેરીનામાવાળા,
પેનેસેરા-વડોદરા.

મફત

મફત

૨૦ ચીજો તદ્દન મફત

ના ૧
રેલવે રેઝ્યુલર ઈનામી ઘડિયાળ

અમો ખાત્રીપૂર્વક કહીએ છીએ કે સજાળપૂર્વક આ ઘડિયાળ તાખવાથી વોસુધી ઘડિયાળોને તમા જવું પડવું નથી, અને તેથી ત્રણ વર્ષની તો ગેરની આપવામાં આવે છે એટલું છતાં વળી તે ખરીદનારાઓને નીચેની વીશ ચીજો તદ્દન મફત આપવામાં આવે છે

૧ ચેન	૭ જાન હિંદવાનો સાથુ	૧૩ દત્તમ જન
૨ રૂમાલ,	૮ નકવીન ચ જડેવ સોનાની વોટી	૧૪ પેનસીલ
૩ મોજા	૯ દેવદર્શનની વોટી,	૧૫ શહી
૪ ખરીસો	૧૦ આનદસુધા	૧૬ એક હજીન લખવાના કામળ
૫ સાથુ	૧૧ શુભાશુભ ચતર,	૧૭ વગેરે વગેરે વીસ ચીજો
૬ ખરીસના બાવન સટ ૧,	૧૨ ખુશમોદાર તેવ શીશી ૧	

આટલો ઇનામો મળતા આ ઘડિયાળની કિંમત માત્ર રૂ ૮-૮-૦ સાડાઆઠ છે અને પોસ્ટ ખર્ચ ૦-૧૨-૦ બાર આના

ના ૨

અધારમાં પણ બેઠ શકાય તેવું ઉત્તમ ઘડિયાળ—આ ઘડિયાળમાં અધારે પણ સારી રીતે સમય બેઠ શકાય છે અને તેની સાથે પણ ઉપર જણાવેલી વીશ ચીજો ઇનામમાં આપવામાં આવે છે

મળવાનું ઠેકાણું—મેનેજર 'આનદસુધા' કંપની,

અંતર્યામી નં ૧-મથુરા

Be a Doctor Yourself

To save your own family and your neighbours in times of epidemics which create a havoc in the country

Here is your opportunity to save your poor brethren helpless and it is your time to be a helping hand to them

Shall we tell you the way you will discharge this philanthropic duty?

Buy a SAMPLE BOX of DR BURMAN'S SPECIFICS
Contains—1 Camphor, 2 Cure for Asthma 3 Kola Tonic 4 Nervine Tonic Pills 5 Purgative Pills 6 Essence of Mint put up quantities sufficient for the purpose For details ask a copy of The Medicines you want

Price Rē 1-8 Per Box

Postage 4 Annas

DR S. K BURMAN

5 Tarchand Dutt Street—CALCUTTA.

સારસાપરિલા.

આ સારસાપરિલા કોષપણ કારણથી બગડેલા લોહીને શુદ્ધ કરી તેની વૃદ્ધિ કરવામાટે અમ્મસીર દવા છે

આ સારસાપરિલા કૃત લોહી સાફ કરે છે એટલુજ નહિ પરંતુ ખીજ ધણી દરેક જેવા કે ગરમી તરફ સાધાનું રહી જવું મોખા અને શરીરના ખીજ બાગેપર પડવા રમરજીવકિન ઓછી થઇ જવી શરીરપર મેઘા થઇ આવવા મુશ્કેલી-ખરજ દરાજ વગેરેને માટે પણ ધણીજ અમ્મસીર દવા છે

લીલી ૧ ની કિમત રૂ ૧૧ દપાલખર્ચ તથા પેઢી ૧ ખર્ચ આના પાંચ જુદુ ચાર શીશીઓ પીવાથી સારો ગુણુ આપે છે ચાર શીશી સામગી મમાવનારને દપાલ અને પેઢીંગ ખર્ચ સાથે રૂ ૪૦ પડશે

માનેક—ડૉ ગૌતમરામ કેશવરાવ એન્ડ સન્સ,

મિસ્ત્રાન—મુળદ

રાજા મહારાજાઓ,

નવામો નામદાર સરકારના ધારાસભાના આનંદેયન મેમ્બરો સેથ મ ૮ જો કન લો મેજર કેપ્ટન નામદાર વાઇસરાયના જાનરરી એ ડી સી લેફ્ટેનન્ટ ચોવીંગકલ એજન્ટ સરકારી સીવીલીયન ઓરીશર સુરોપીયન સીવીલ સરજનન એમ ડી ની ડીડી ધરાવનારા મોટા કમ્પેશ તથા દેશી અને સુરોપીયન અમલદારો અને ગૃહસ્થોમાં બાદશાહી યાકુતી નામની જગજહેર દવા ખુબ વપરાય છે એજ તેની ઉપચોગિતાની નિશાની છે-જવન મે ટ લેમેરેટરીમાં આ રજવાડી વાએનાલામ્બ યથેલ છે

બાદશાહી યાકુતી

અમે તે કારણથી ગુમાવેલી નાકાત ધાંજી લાવે છે પુરુષાતન ૧૫૫ રાખે છે આ રાજ્યશી યાકુતી વીય વિકારના તમામ વ્યાધિ મગડે છે અને વીય ધ બનારી ખર્ચ પુરુષાતન આપે છે ખરી મર્દાંજ આપનાર અને નખલા માણસને પણ જુવાનની માફક બેરાવર બનાવનાર આ દવાના લાભ લેવા અમારી ખાસ ભલામણ છે આ દવાવાપરવામાં કોઈ પણ જાતની ધરેડીની જરૂર નથી ૪ ગોળીની ડબી એકના રૂપીયા દસ

બાદશાહી યુનાની લેપ

ઉમદા દવાઓમાંથી આ લેપ જનાવેલ છે ખર્ચ પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ કૃતેદમ દ ઇલાજ છે આર્ડસ એકની ડબીના રૂપીયા આઠ

દામદર/કાફીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાલીયાવાડ

સુખી જીવન અને આત્મોત્તતિ.

આત્મોત્તતિમાટે શરીર નિરુજન નિરોગી અને પાતુ પુષ્ટ હેવી જોઈએ કારણ કે વીર્ય એ શરીરનું જીવન છે અને સુખી જીવનમાટે તેની ખાસ જરૂર છે એવા જીવનરૂપ વીર્યને અઘ્ઘાન કે પ્રમા થી અથવા ખીજા ગમે તે કા જુથી દુરૂપયોગ થવાથી શરીર અશક્ત, ચેદરો નિમ્નેજ અને ચિત્ત વિતાતુર થઈ જીવન દુખી બની સસાર અસાર બાસે છે અમારી-

વીર્યવદ્ધક ગુટિકા.

ના સેવનથી શરીરને લુખ લાગે છે શરીરમાં કૃત તથા વીર્યનો વધારો થઈ તે વધે છે વાત પિત્ત તથા કફથી પે. થએલ રોગોનો નાશ થઈ રક્તપ્રવાહમાં ચત્તી શરીરની ખરાબી અટકે છે

કિ મત ૪૦ ગાળીની ૧ ડબીના ૩ ૨૦-૦

સૂચના-દવાઓનું સૂચીપત્ર અને રોગોને રલાદ ગદ્દ. આપવામાં આવે છે

લખો-વૈદ શકરરાવ ગોપાલરાવ,

ધોલકા (છ થો-અમદાવાદ)

રજિસ્ટર્ડ
નંબર
૮૪૧-૧૦

ચારુતરકા

ફિઝ ૧૧૧
પોસ્ટેજ સાથે

સખ્તમા સખ્ત માયાનો દુખાવો એડજ મીનટિમા આ રામ! સધીના અને હા મના કળત ઉપર ધણુજ અશરીર! બહી બલગમી જા! ઉગી થુ વિગેરે પગ અચોટ અસગ! લેરા ઉપગતા ખાત્રીનીજ દના! ૧- લના દુખારા ઉપર નદુધ ઉપચાર! વીછી ૧૧ ડબીના અમૃતધેન ઉપાય! ખીજા અ નેમ રોગા ઉપર ચમત્તરી વા તરીકે ચારુતરનું અમૃતબિંદુ આજે ધરેરે વપરાય છે થી ૩ ૧૧ પોસ્ટેજ માફ કેટલોગ મફત! અમૃતબિંદુ આંન-સ-નડિયાદ

અમૃતબિન્દુ

આતંકનિગ્રહ ઔષધાલયનાં અમૃતતુલ્ય ઔષધો

- ૧ સહસ્રપુટી અગ્નિકલ્પ—ક્ષયરોગી અથવા કશ્મર વ્યાધિને મટાડવામાં આ ઔષધની દરેક શાખા અને અનુભવ એ બે પ્રમાણેથી સિદ્ધ થયેલ છે ઉપરસ મ અશક્તિ વગેરેને તે તે તરત મારી દેશે કે કિમત તેના ૧ ના રૂપિયા ૫ પાંચ
- ૨ ઉચ્ચી (મતનો ઉચ્ચ) મો—આખનાં ન મો તેવાં દર્દીનાં પાંચ દર્દીને આખિને રોગ હિત અને તેજસ્વી કરે છે કિમત તેના ૧ ના રૂ ૨૪ ચોવીસ
- ૩ લોહભસ્મ—લોહીને ધારે છે લોહીને વધારે છે અને શરીરને લોહીનું મજબૂત બનાવે છે શરીરને ધસાડે જતુ તુરત અટકાવી પાવનર બનાવે છે કિમત તેના ૧ ના રૂપિયા ૫ પાંચ
- ૪ અરોધ અવનેદ—શરીરમાં તકાત અને રક્તિ આપે છે પાચનશક્તિને સુધારે છે મુખવળા અને પથરી મગરો છે દૂધતા દગ્ધને શાત રહે અને વખતવગર દોગા વાગ થઈ જવા તેને અટકાવે છે કિમત તેના ૨ નીચના ડબ્બા ૧ ના રૂ ૨-૮-
- ૫ હરીતકી અવનેદ—શરીરમાં ક્ષયરોગના બીજરૂપ મધુતી ઉપરસ આ અવનેદના સેવનથી નાશુદ થાય છે તેનાથી દરત શાંત આવે છે કફો પ્રકોષ મટે છે અને અખ આરોગ્ય તથા મજા ટકી હે છે કિમત તેના ૨ ના ડબ્બા ૧ ના રૂ ૨ મે
- ૬ અમૃતાલવ અવનેદ—પિત્તરોગથી સતમ થોત લોહી તથા વીરને સુધારી શરીરને શક્તિવાળુ તથા તેજસ્વી બનાવે છે શ્વાસક્રિયાને સ્તેર કરે છે અમૃતથી રોગ દુષ્ટ દર દોનો નાશ રૂપ અને રૂપપુને દૂર રાખે છે કિમત તેના ૨ ના ડબ્બા ૧ ના રૂ ૨ મે
- ૭ વાચકરજુ તેન—કમપુરપત્ત મગધ્ય માટે મગધથી લગાવવાના છનાજરૂપે આ તેન અદ્વિતીય-અપરકારિક છે કિમત તેના ૧ ના નાની ૧ ના રૂ ૫ પાંચ
- ૮ આશગિર—મગધો તદ્દરત તેજસ્વી તથા તાકાતવાળા બનાવવાનું આ ગોળીઓનું સેવન કે ૧૫૦ ગોળીને કિમત ૧૫૦ મગ ડ ગોળીની ડબ્બી ૧ નો રૂ ૧ એ
- ૯ આતંકનિગ્રહ ગોળીઓ—શક્તિની તમામ દવાઓમાં અજબ સત્તા ધરાવનારતરિકે પ્રથમ બોયવલી આ ગોળીઓ અખ ૧૫૦ અપનારી ચમતારિ ગોળીઓ છે કિમત ગોળી ૩૨ ની ડબ્બી ૧ નો રૂ ૧ એક

વધારે દવાઓની વિગત જાણવાને અમાર પ્રાદ્યલિસ્ટ મળે

વૈદ્યશાસ્ત્રી મણિશંકર ગોવિંદજી

જામનગર—કાશિયાના

અધિપતિ-શાકરલાલ મહિશાકર ગાવિંદ્ર બા એ

અંકુશ.

ANKUSH

[અંકુશ]

શાનલ

[અંક ૧૦ મે]

અંકુશ

કંપાનુસ

વાર્ષિક લવાજમ હિ- માટે રૂ ૨-૮-૦

" " દેશાવર માટે રૂ ૩-૦-૦ યોરટેજ સહિત

જામનગર-કાઠીઆવાડ.

Printed at the Atank Nigrah Printing Works-Jamnagar

દેવનું બાલામૃત.

લુઓની! આ બાળક કેવી દોસથી
“દેવનું બાલામૃત” પી લયડે

બાળકોને તુરંત અને બળવાન
બનાવનામા આ બાલામૃત રેકને
નાપરવાહનામલ કરીએ હીએ.

કિમત બાટલી એન્ડ આના ૧૦

દેવસહિતા પુત્રક મગાવનારને મફત
મોતવામા આવેડે

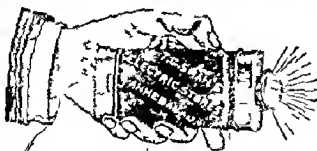
હી હીતવાડી,

૫૧૧ગી ઓરધાનય-બમનગર

૬૫૧ રંગી રોગની આપે તેવા

વિજળીના દીવા

ટેનીમારીક એ ન
Sihon Lom ૨)

નાના મજવામા
રાખી શકાય છે

અમિની પિત નધા તીનરી

૧ - ૧ ૧૧ તના ૧ ચોરડે ૧ ૮ અ ૧૧
ચોરડે ૧ ૧ ૧ ૧ ચોરડે ૧ ૩ અ ૧૧

દી જ ગોઢજ, દ્યેદટિક રોગમ

દે ઓરીસ-ગોમીય સુમર ન ૪

મા ૧ ૧ રીસ-ચાર રતન-૫ અ ચા-અમદાવાદ

૧૬ ની ૧ ૧૧ તના ૧ ચોરડે
બખરકાર રોગની થાય ૨
૧૭ આપ ૧ ૧૧ તના ૧ ૧
૧૮ ની ૧ ૧૧ અને ૧૭ આપ
દવારતાજ ૧ ૨ ૧ રીસ રોગની
થાય છે

લૂટો માટીની કિંમતમાં સોનું લૂટો

પેટ્ટ રાસકોપ સિસ્ટમને લુટીયાળી નિયમિત ચાલનાર, ગામમાં ચાલતા પથુ ઠંડ કલાક સુધી બધું નથી પડતું આરા મળ્યુંત ધડીયાળીની સાથે ૨૦ મીનું અમે મફત આપી રહ્યા છીએ જેવી કે—ગણકારક મોજી, ગટર રમાલ દેવદર્શનની રીટી બાનનો સદ બમ યમિતની દવા બાલ (દમેશને માટ) ઉડાવવાની વા ફતમજન પીતળનો ચોકેટ ગ્લાસ નજ નકશા પેનરીલ પેન સરકારી ધાડ કાસળી અત્તર વગેરે કિ રૂ ૧૦

~~મોટી ખખર વાચો,~~ પીતળના બત્રીસ રમકડા.

િમત ૧ ૪ ચાર આ સદ જોવાથીજ મનને તાલુથી થશે કે આવી સાધારણ કિમતમાં આવે મળ્યુંત સદ દેમ મળી શકે ૨ પસદ ન આવે તો પૈસા પાછા બચાવોને આપો દિવસ આનંદમાં રહેવા માટે, તેમને હસાવવા માટે તરત મળાવે લાખો સદ વેચાણ છે ૪ નજની કિમત ૧ ૫ તથા ૧૦ તરત ખરીદો રહે

પડિત આનંદમગલ-મથુરા

આનંદમગલ-મથુરા

આખા હિંદુસ્તાનમાં વખણાયેલો

વાળ કાળા કરવાનો

પડા કલપ

આ કલપ મુજબના તથા દાનીના સદ વાળો લગાડનાં તે પાયજ બિનીટમાં મુદર કાળા થઈ જાય છે વાળના શોખીનોએ માફ રાખવું કે એની બેગર આજ કોઈપણ કલપ નથી આ કલપ વાપરવામાં સહેલો છે સોરમમાં ગમતો છે યુવામાં અકસીર છે, રમમાં ખડો છે અને કિમતમાં સરતો છે કિમત રૂ ૧-૪-૮ પાલ ખચ લુક

બાહરગામમાટે એજ ટા બોધ્યો છીએ

મેસર્સ નવરત્ત એન્ડ સન,

૧૮૬ કાલબાદેવી રો—મુબઈ રો

THE
Indian Commercial Museum and
Intelligence Bureau
RAJKOT

Kathiawar—India

This Bureau aims to promote and to
update Indian business with various parts
of the British Empire and friendly coun-
tries puts its services **FREE of CHARGE**
at the disposal of respectable firms and
furnishes Agents, Agencies, Addresses of
Exporters, Importers, Manufacturers etc

The Museum exhibits Indian and
foreign merchandise sample and article
of reference on its premises keeps up
correspondence with various commercial
& industrial bodies inland and abroad ex-
changes printed matter undertakes distri-
bution of sample and advertisement
furnishes enquiries and reports translates
catalogues and price lists into various
Indian languages and supplies information
for the inland raw products etc

NOW IS THE TIME TO INCREASE
YOUR TRADE
— WITH —
ASIA.

The Indian Directory and Year Book containing a mass of very useful information regarding the Government, Native States, trades and industries of India Illustrated with photoes of ruling chiefs and gentry Price Rs 25 or £ 2/

The Directory of Merchants and Manufacturers in India This edition contains not only the addresses of Merchants and Manufacturers in India dealing in each class of goods, classified in alphabetical order but it also includes various useful facts and figures concerning Indian trade and industry with patent and design acts interesting account of Native States and Political divisions of India and up-to-date list of Societies, Hospitals Colleges Schools Newspapers Clubs Physicians Libraries and other information not accessible in customary Directories Price Rs 10 or 15 Shillings

The Indian Mercantile Directory, containing carefully selected lists of Leading Business Houses located in various commercial and manufacturing centres throughout India, Burmah, China, Straits Settlement etc Price Rs 10 or Shillings 15

The Mercantile Directory of Japan, giving the name of the Merchants Manufacturers, Exporters, Importers, Agents & Industrial Establishments located in Japan with notes for tourists etc Price Rs 10 or Shillings 15

PROPRIETORS —

LAXMICHAND DOSSABHAI & BROS

Head Office —

RAIKOT [INDIA]

સચ્ચવનામૃત ઔષધાનયમા બનાવેલી—

તાવ તથા કેલેરાની ગોળીઓ.

હિંદુસ્તાનની જવાને અનુકૂળ પ તો કદીપણ ખાલી નહિ જાય તેવો ઉપાય એક વખત મોતના પ નર્મથી છુટુ દોષ અને અમરપદ્મ ધારણ કરવું દોષ તો આ અમારી બનાવેલી તાવની ગોળીઓ વાપરો. આ ગોળીઓ કાવળો જાતના તાવ તથા તેમના એરનો એકદમ નાશ કરે છે. હં કનુએ જા મલેરિયા નેમુનિયા ટાળીયા ગરમ એકાંતરા ચોથીઆ પ્તેગ જાતના તાવને માટે આ ગોળીઓ ધણીજી અકસીર છે. હિ ગોળી ઠર ની ડબી ૧ નો રૂ. ૧ કેલેરાની ગોળીઓ જાડે તથા હલગીમાટે અકસીર છે. હિ ગોળી ડર ની ડબી ૧ નો રૂ. ૧ વાપરવાની રીત ડબી સાથે આવશે.

સધળો પત્ર પવદાર અમારા એજન્ટ સાથે કરો.

સોલ એજન્ટ	} વૈદ્ય શાહ શીનજી બેઠાભાઈ જા પછી પ્રોપ્રાઇટર-સ-વનામૃત ઔષધાનય હેડ ઓફીસ-નાગલપુર ૩૨૭ પોસ્ટ-મર્ડિવી થ્રાવ ૬૨૦-મા ની બહાર
શાહ બેઠાભાઈ નલસિંહ મોખાયા	
લુકસેલર	
૬ માંથી મકાન પુલકપર	
મુબઈ નં ૩	

સચ્ચવનામૃત સરજી નામનું પુસ્તક મૃત મોકનગામા આવશે પોતાનું નામકામ ઠેકાણું શુદ્ધ અથરે અમાગ એજન્ટને લખો.

માગ મરદોને માટેજ

સંસાર સુખમા અજાયબ મદદ

પુષ્પ રત્ન ગોળીઓ.

આ ગોળીઓ કેષ્ટપણ પ્રકારથી મદદ પરીવી સકિતને પ્રાપ્ત કરે છે. સુતી કમતાકાતીને દૂર કરી પુરવણા બદલે છે. ત પાચન દીવસમાં એવો ચમત્કારીક ગુણ બનાવે છે. કામત ગોળી પાચનો રૂ. ૧૧

એ એમ જી હનુરી

અ. ૧ જાગર-મુરત

અગ્નિના ધાસ્તી વગરના, ગજવામા રાખવાના

વિજળીના દીવા

ELECTRIC POCKET LAMPS

તેન કે દીવાસળીની જરૂર વગર ફક્ત એક ચાપ બમેટ તાજ રોશની થાય છે. કિમત - રૂ. ૧૧, ૩૧, ૪૧, ૫૧, ૬૧, ૭ અને ૮ પોસ્ટેજ ૮ આના, સ્પેર બેટરીનો રૂ. ૧ ઠેકાણું-સી ગોવિંદ એન્ડ કંપની-અમદાવાદ

‘ભાવસાર શુભેચ્છક’

સામાજિક વિપલોની ચર્ચા કરતું - ઉત્તમ માસિક

વાર્ષિક લવાજમ રૂ ૨-૦-૦

મેટનું પુસ્તક ૯૨ વર્ષે આપવામાં આવે છે

તૈયાર છે તાકીદ મંગાવો તૈયાર છે

સ્વામી રામતીર્થના વચનામૃતો

ના

સર્વોત્તમ સંગ્રહ

સ્વામીરામની છબી સહિત દિનિત આઠ આના
પોષ્ટ સાથે પી પી ખર્ચ જુદું અગર આઠ આ
નાની પોષ્ટની ટીકીટા શેકવી મંગાવો—

‘ભાવસાર શુભેચ્છક’ એડીસ

રાયપુર વચલી શેરી—અમદાવાદ

THE HOMŒOPATHIC DIRECTOR

The only popular English monthly of its kind in the East conducted by the best Physicians of the Homoeopathic world Helping towards your getting full Responsible Government from the Homoeopathic point of view Annual subscription—Rs 3/ ordinary and Rs 15 Royal Postage Annual six only Editor Dr R C Ghose H M B the renowned High-potency Homoeopath of No 42/10 Doctor lane Calcutta

Published by—Arya Chemical work Ltd

Homoeopathic Dept - Wellesley St
CALCUTTA

For Shareholders Only

The Encyclopædic Directory Co., Limited

ALAHABAD

LOANS DEPARTMENT

1 Loans are usually granted or arranged for upon the security of—

(a) Promissory notes debentures stock and other securities of the Government of India or of the United Kingdom of Great Britain and Ireland and securities of the Government of Ceylon

(b) Bonds debentures and annuities charged by the Imperial Parliament on the revenues of India

(c) Stock or debentures of or shares in Railway or other joint Stock Companies

(d) Debentures or other securities for money issued by or on behalf of any Municipal body or any District Board or any body of Commissioners for making improvements in any port or of trustees of any port

(e) Life Policies having a current reserve

(f) Bullion or other gold which or the document of title to which is deposited with or assigned to the Company as security for such loans

(g) Accepted bill of exchange and promissory notes indorsed by the payees and Joint and several promissory notes of three or more persons or firms interconnected with each other in general partnership

2 Loans are secured only for the holders of the Company

3 The maximum amount that can be recommended for any shareholder is five times the face value of share held by him

4 The minimum rate of interest charged is 5 percent and the maximum 1 percent

The shareholder shall pay to the Company one percent commission on the amount of loans granted or arranged for

6 All correspondence is strictly private and confidential

‘ભાવસાર શુભેચ્છક’

સામાજિક વિષયોની ચર્ચા કરતું-ઉત્તમ માસિક

વાર્ષિક લંબાઈ ૩ રૂ-૦-૦

ભેટતું પુસ્તક દરે વપે આપવામાં આવે છે
તૈયાર છે તાકીદ મગાવો તૈયાર છે
સ્વામી રામતીર્થના વચનામૃતો

નો

સર્વોત્તમ ગ્રંથ

સ્વામીરામની છબી સહિત કિંમત આઠ આના
ચોટા સાથે વી થી ખર્ચ લુહુ અગર આઠ આ
નાની ચોટની ટીકીટો નામ્ની મગાવો—

‘ભાવસાર શુભેચ્છક’ ઓફીસ

રાયપુર વચવી ગેરી—અમદાવાદ

THE HOMOEOPATHIC DIRECTOR

The only popular English monthly of its kind in the East, conducted by the best Physicians of the Homoeopathic world Helping towards your getting full Responsible Government from the Homoeopathic point of view Annual subscription—Rs 3/ordinary and Rs 5 Royal Postage Annual six only Editor Dr R C Ghose H M B the renowned High-potency Homoeopath of No 47/10 Doctor line Calcutta

Published by—Arya Chemical works Ltd

Homoeopathic Deptt 2 Wellesley St

CALCUTTA

For Shareholders Only

The Encyclopædic Directory Co., Limited

ATLHABAD

LOANS DEPARTMENT

1 Loans are usually granted or arranged for upon the security of—

(a) Promissory notes debentures stock and other securities of the Government of India or of the United Kingdom of Great Britain and Ireland and securities of the Government of Ceylon

(b) Bonds debentures and annuities charged by the Imperial Parliament on the revenues of India

(c) Stock or debentures of or shares in Railway or other joint Stock Companies

(d) Debentures or other securities for money issued by or on behalf of any Municipal body or any District Board or any body of Commissioners for making improvements in any port or of trustees of any port

(e) Life Policies having a surrender value

(f) Bullion and other goods which are the subject of title to which are deposited with or assigned to the Company as security for such loans

(g) accepted bill of exchange and promissory notes indorsed by the payees and Joint and several promissory notes of three or more persons or firms unconnected with each other in general partnership

Loans are secured only for the holders of the Company

3 The maximum amount that can be recommended for any shareholder is 1/2 the face value of shares held by him

4 The minimum rate of interest charged is 10 per cent and the maximum 12 per cent

The shareholder shall pay to the Company one percent commission on the amount of loans granted or arranged for

6 All correspondence is strictly private and confidential

“આ તે ન મેગર્સ કરસનના સહુ (રાજે ક રોડ-જામનગર) ને ત્યાંથી મળે”

અલક-
-રંજન
તેલ.

જુદા પુરુષોદાર સુ
વાસિત તેલ વાળને ચ-
ચાંદા બનાવે છે અને મનને
નિયંત્રિત બનાવે છે વાળ ખરી
પડતા અટકાવે છે અને
મગજને શાંત કરે છે

એક શીશીના રૂ ૧

ત્રણ શીશીના રૂ ૨૮૦

એક ડઝનના , ૧૦૦૦

અરઝીના (૨૯૨૨૬)

જીવાનીમાં થતી ભયંકર ખૂનોને અંગે યના લોહીના બગાડમાટે સર્વોચ્ચ છે
આમડીના દરેક રોગનો નાશ કરી લોહી સુધારવામાટે શ્રેષ્ઠ છે આર ઓસની શીશીના
રૂ ૧-૧૨-૦૦ ત્રણ શીશીના રૂ ૫ ડઝનના રૂ ૨૦ એક રતતના રૂ ૧-૮-૦૦

અવરિન

શારીરિક અને માનસિક નબળાઈને દૂર કરવાનું ઔષિક છે દરરોજ જાતની
નબળાઈને દૂર કરી સ્મરણશક્તિને સતેજ કરે છે નબળા તદુરસ્તીને બળવાન બનાવી
દરરોજ કારણથી ઉત્પન્ન થયેલ અસાધ્યતાને દૂર કરે છે ૧૪ ડોઝની શીશીના રૂ ૧-૦-૦૦
ત્રણ શીશીના રૂ ૨-૧૨-૦૦ ડઝનના રૂ ૧૧ ૨૫૬ ડોઝના રૂ ૭-૮-૦૦

ઈન્ડિયન કેમીસ્ટ્રી એન્ડ ફાર્માસ્યુટિકલ્સ વર્કસ

૨૯૦ એવેન્યુ - અરઝીના કલકત્તા ૧ હોમલ ફુરિયા - કલકત્તા

એન્ટી-કલકત્તા મેડીકલ એન્ડ સર્જિકલ રિસર્ચ લેબ્સ રજીડેડ હોટ-સપ્લાય

अत्तरांचा नवीन कारखाना

सद्गृहस्थ हो, आमचे कारखान्यास सर्व प्रकारची शुद्ध
चंदनाचे तेलार वनलेलीं अत्तरे, सुवासिक तेले, गुळानजल,
केवडा जळ, अर्क सुरवे, तवाखु वगैरे सर्व माल माफक
दरानें खात्रीचा मिळतो, तरी एक वेळ अनुभव घ्यावा
अत्तरे

गुळाव, केवडा, चमेरी, खस, जुडी, हीना, सुरगी,
मालती, आवा, जेंदू, खारा, शेवती इत्यादि दर ठोळ्यास
०।। = आणेपासून १५ रु पर्यंत

तेले

बेश, चमेला, मोगरा, गुळाव, मसाला इत्यादि दर
शेरास रुपये २-१५ पर्यंत

तवाखु दर शेरास

रु २ ४-१० २० ३२ पर्यंत

माटा केटलोग फुकट पाठक

पाखनलाल विश्वनाथ अनरक मचंट, मु कन्नोज सिटी

➤ GOOD LUCK. ◀

Can be attained by following the rules laid down in

RAI SAHIB DR K C DASS

SEXUAL SCIENCE

The most useful guide for HEALTH WEALTH and PROSPERITY
and everyday companion for young and old Distributed gratis
and post free

Apply to—

THE SWASTHYA SAHAYA PHARMACY.

30-2 Harrison Road CALCUTTA

જેના પોપ માસના ૧ અઠધી જાણીના નવલકથાકાર શ્રીયુત હકુર નારાયણ વિદ્ય-
નગની “પુરજની અથવા સસાર કે સમરશ્રમિ” નામની અતિ રસદાર વાર્તા સફ-
શય છે આ ઉપરાંત દરેક અકર્મા વાંચના યોગ્ય ઉપયોગી વિષયો—કાળો—જાણવાનું—
સમાચારો—કદાચેના જીવનમાંથી ઘડીભરની ગમ્મત આપનાર પ્રત્યક્ષા અને સુખ પૂર
ઉપર આદર્શ નરનો ફોટો પ્રગટ થાય છે દુકા જાહેર ખર્ચે માટે સર્વોત્તમ સાધન
છે દોઢ આનાની દીકરી બીડી નમુનો જરૂર મળાવો—

વાડીલાલ મુળજીભાઈ-લીંબડી

આહુ જમાનાની નવી શોધ.

સસરસમા કરસ

શાહીની ટીકડીઓ

એક આઉસ પાણીમાં એક ટીકડી નાખવાથી ઉત્તમ
શાહી બને છે ટીકડી પાણીમાં એકદમ મલી જાય છે શાહી
ટાકને બિતકુત બગાડી નથી એજટો જોઈએ છીએ,

જે મિત્ર બી એ

જેનેજર ધી સનરાઈઝમેન્યુ કપની
૬ શિવસકર માતીક ગલી—કલકત્તા

વૈદ્યકશાસ્ત્રનું ખરેખર રહસ્ય

અમિત સરકૃત વૈદ્યકશાસ્ત્રમાં એક રોગને માટે અનેક ઉપાયો લખેલા છે તે ઉ-
પરથી મનુષ્યોની વિવિધ પ્રકૃતિઓ હાનાનું સખીત થાય છે વળી આયુર્વેદમાં જ્યેષ્ઠ
છે કે યાવન્ય આદ્યતત્ત્વસ્થાવર્ય પ્રકૃત્યોગ્યવિત એટલે કે આ જગતમાં જોવા મળુ
બધા છે તેમની જ પ્રકૃતિઓ છે માટે કે હાથ રોગ લાગ પડતા પોતાના રોગની ખરેખરી
સ્થિતિ કાઢપણ પ્રકૃતિવગરેને જાણનાર વેદને લખી નજાવવી અને તેમની જ સચનાનુસાર
ઓપધોપચાર કરવો એ વધારે જ્ઞાનમતીભરેનું છે

ઓપધોપચાર કરતાં પણ રોગ ન મટવાનાં ધણીએક કારણો વૈદ્યકશાસ્ત્રમાં લખેલા
છે તેમાં પણ પ્રકૃતિને નિશ્ચય ન થઈ શકે એ મુખ્ય કારણ છે

પોતાના કાઢપણ રોગને માટે સદૃશ પુછનારને વૈદ્યકશાસ્ત્રાનુસાર ચો દ સ્વરૂપ
આપનામાં આવે છે જવાનને મટે અર્ધો આનાની દીકરી બીડી

વૈદ્ય કાલિદાસ વિ પાપદલાઈ શાસ્ત્રી—જામનગર—કાઠીવાલ

નેત્રરક્ષક અજ્ઞન

નાર્તવા ૨૧ વર્ષકા પરીક્ષા ત્રિયા જો પુલી મોતીયાવિદ, ગુપ્ત ગાઢા માઢક દરે,
સ્વેદ, તિમિર, માલ્લા મુર્છો, મુજલી માંમવૃદ્ધિ અત્રિકો ગઢસે ધો દેતા દે કલિયા વી
બીડી ૧) વ ૧) વ ૧) નમૂના ૧) કા રિક્ટ મજનેસે મુજ મેજા જાતા દે

એજેટ વહિયે—કાવેમર મુવીલાઈ ગુપ્ત, દયાવા મુજે.

— વિપયાનુક્રમ —

વિષય	પૃષ્ઠ
(૧) દિલદાર! અમ- (કવિત)	૩૧૧
(૨) મ ૧ ૨૬૨૫	૩૧૨
(૩) સ સારને કેમ સમજાવવો (કવિતા)	૩૧૭
(૪) મ ૭૫	૩૧૮
(૫) શુ કામ ૧૧? (કવિતા)	૩૭૨
(૬) ચિત્તવૃત્તિનિવાન શાસ્ત્ર	૩૭૪
(૭) બેઠુના	૩૭૮
(૮) ઉભતિ ક્યાથી ચાલ? (કવિતા)	૩૮૫
(૯) નાવણી પૂણિ મા	૩૮૬
(૧૦) આપણુ માસનું વર્ણન (કવિતા)	૩૯૧
(૧૧) દિદથી કા સમૃદ્ધીની દરિયાઈ મુચારી	૩૯૨
(૧૨) જામનગરમાં શુ શુ થય થકશે	૩૯૫
(૧૩) સાક્ષિનાથ સ્વીકાર	૩૯૮
(૧૪) ચાનુનિયતની ચર્ચા	૩૯૮
(૧૫) બોધવચનો	૪
(૧૬) દિલ્લી દરવાર (ચાનુ વાર્તા)	૧૬૮થી ૧૭૬

જામતજીવન ચાલ

આ ચાલ મુશબોદાર, પરિત્ર અને સરસ છતાં બાવમા કિશાયન હોવાથી ગરીમ અને નવનર કરવેને ઉપયોગી થાયછે તેની દુકાનદારોને સારો લાભ મળેછે એજ સી લેવી હોય તો ક્યોલીંગી સાધક અને બાનની માદિતીમાટે ખતબવદાર કરે

વચરક્રમજે વાળ કાઢવાનો રોમશાહી સાથુ-આ સાથુ જે જગ્યાએ લગાડવામાં આવે છે તેજગ્યાના વાળ પાંચ મિનિટમાં ધણી સફાઈથી દૂર થાયછે કિમત-તથુ જોગીવાળા એક પ્રાકસનો શા ના

વચરક્રમજે વાળ કાઢવાનો રોમશાહી પાઉડર-આ પાઉડરથી રક્ત જે મિનિટમાંજ નાજ દૂર થાયછે કિમત-તથુ ચીથીનો શા ૧

દારનો ખસમ-કિમત શા ના પોસ્ટખય દરેકનું જુદુ

પ્રિન્સ બોક્સ ન ૨૧૦૦

શ્રી. એચ મહેતા એ ૩ ફા-કવકતા

અંકુશ.

ANAKUSH

પુસ્તક ત્રીજું

શ્રાવણ ૧૯૭૩

અંક ૧૦ મા

“દિલ્દાર! અમ—”

(ગઝલ)

દિલ્દાર! અમ ચરમે જગતમા આપ એક લલામ છે
અતરતજા બસ હદગીશર આપે હા આરામ છે—

પ્રિય! આપ સુલગ વિવેકિને મનુ અમારૂં નાચતુ,
એ આપના શુભગાનમા મગ્તાન હરમ ગાયતુ—

ના આપની મેવાવિના અભિનાય પિનમે અતરે,
પ્રેમન ઉમળકા હગરના મનુ આપ પદમત્રે સહે—

શુન્તાન બનીને આપના મચીએ હમેગા પ્યારમા,
આનદીએ મસ મદાનતા શુચિ આપના સહચારમા—

અદ્ધકાન્ત મ ગળાજી ઓજા-મુબર

મને રહસ્ય

લેખ — શ્રીકૃત મનુચરશમ બળવચરામ-સુરત

કાળની મહાન બનિહારી છે તેનું ચક્ર
નિરતર ફરતું કરે છે અને તેની નવનવા ગો
નિર્મિત થાય છે. વનુચરશમ સત્ય એક
નિર્મિત રહેતા વારંવાર પનગના કરે. ગાના
સ્વરૂપમાં પશુ સત્ય રજ અને નમ એ ત્રણ
ગુણો પોતપોતાની સત્તાની નિર્મિતિ ચનારી
રહેલા. આ ત્રણેયો ગોડા વાં જે ઉપર જા
તનુ શુ શન થતુ હતુ અને અ તે શ
થાય છે. તેનો વિચાર રે નરી નવી શોધ
ઉપર રોમ થની ૧૫ છે વિજ્ઞાનશાસ્ત્રીઓની
માનીતતા નિર્મિત રી હેતી નરી જે વ
અતે વેવાત સત્ય નીકા વામાં આવતી
હતી તેમાં હવે ગોડા વિજ્ઞાનશાસ્ત્રી થાય છે વિ
જ્ઞાનશાસ્ત્રી અપૂર્ણતાનું આ પ્રમાણ છે
૧૫ ઉપર વરતુની પૂર્ણતા છે નિર્મિત
સપૂર્ણ સત્ય નિર્મિત સત્ય માત્ર એકજ છે
અને સમસ્ત નિર્મિત તેનો ૧૫ માત્ર છે
અશબ તે પૂર્ણ કેમ હોઈ શકે? આ મા
પૂર્ણતા પ્રાપ્ત કરવાની ગુણ બકિત બ ખરી
પણ બ્યાસધી તે રક્તિ સપૂર્ણ વિજ્ઞાનો
પામે નિર્મિત અને સપૂર્ણ પ્રકાશ પડે નિર્મિત
ત્યાસધી વરતુસ્વરૂપ થયાથ સમગ્રથ નિ
સામા થ રીતે સમા થતનું અભિમાન તુ
થય છે તે આ ઉપરની બ્યાસધ આ મા

વિના રહેતુ નથી થો વા પહેના પનિમ
પ્રેસના ૧૫ નોના વિચાર કેટલાકને વેદ
વા પ્રમાણે જતા આવ અનિ મુનિઓના
તેનારી નિર્મિત સિદ્ધાંતો અપૂર્ણતા આનકના
પ્રમાણે હતા એમ પ્રેસનામાં આવતુ હતુ કે
મનુષ્યજાતિની પ્રથમ અવસ્થા કેવલ જગ
લી હતી અને તે ધીરે ધીરે સુધરનાં
આવુનિ પશ્ચિમે પડોએની છે અને તેની
પૂર્ણતા વિચારોને મોટુ સ્વરૂપ આપતુ
એ તો મૂર્ખાંતુ ચિદ છે પરતુ આપણે
શૂની બહુ નિર્મિત જોઈએ કે એક જગતી-
મનુષ્યની જમરી તે મરણપથ ત બિજ
બિજ અવસ્થા હોય છે તે જ પ્રમાણે એક
પ્રાણે પડુ હોય છે પ્રે પ્રાણે પડુ બાળ
પડુની પ્રાણધાની સત્ત ચિનિમા ૧૫ પસાર
પડુ પડે છે એક બાળ તે શિશુ આપનાને
૧૫ હેથ તમજ પ્રાણે માટે પડુ સમ જાનુ
છે ૧૫ જે ઉપર શિશુ આવે છે તે જગતિ
૧૫ પ્રાણ રે છે તેનો અભ્યાસ કર છે,
અને ૧૫ ની અજ્ઞાને આપીત રહે છે વારે
નવી પ્રાણ થવા માટે છે ત્યારે તે અજ્ઞાન
હોય છે એ વાત ખરી છે અને તેમાંની ગુર
પ્રાણધારણ કરી શકે એનું ૧૫ મગી શબ્દ
નથી અને તે પ્રાણ માટે તેની પૂર્વે થય

મએના શિષ્ટજનોમાથી કોઇ પૃથ્વીઉપર અવ
તાર ધારણ કરે છે શ્રીમ્ભાગવતઆ
શ્રુતિઓનું અવલોકન કરતા જણાય છે કે—

સપાતે સદુ આસુરી

દુષ્કરી વિારવા મારણે

માયા મોહ્યો તારણે

પુરવના પાપો પુરા દારણે

૧૧ી ડુણુ પ્રચારણે

૨૧તણી રે ઉર્નાકારણે

આ સસાર સમુદ્ધી

સુજનને તે પાર ઉતારણે

૧૨ી મ વતરપા યુગેયુગ

૧૩ નિત્યે મથે જૂતણે

જાધે વેદ પ્રાનતુ પાનન કરે

માનોપદે પલે

કમોર્મા પાતય દે નરિ

મતુ ને સિદ્ધ સનપા ને

યોગી તારેયને

૧૪૧૦ પા ૧૭૭ને વર્તિને

આ વાન પ્રાનમા રાખતા પૂન મા યઇ
કેએથી સર્વ મનુ યજ્ઞતિના આચાર અને
ઓદ પમાડે એ તા ચરિત્રો અને કૃત્યોનું ।
૨૧ રાષ્ટ્ર નગર પડી તુરત સમ નો આવા
મહાન પુ તા ને યજ્ઞ કરી ગયા છે તેમાં
જિં શે વત્રા તેના દોષ સોવવાના પ્રત્યેકને
આપણે યાત્રી દષ્ટિએ જોવાની જરૂર છે
કેમકે નિરંકર વે એ આપણ તબ્બ
નથી અને સ જનને તે યોગ્ય નથી

સાત્રન સમયમા પૃથ્વીઉપર નિવાસ તર્ક
સનુષ્ઠોનો મોટો ભાગ આપજ્ઞ છે એ

આયજ્ઞમા જે મહાન નરિઓ—મહા માએ
ચલ ગયા છે તેઓ દીર્ઘદષ્ટિવાળા સત્યને
ઓળખવાવાળા અને અગાધ શક્તિવાળા હતા
અને તેથીજ તેમના ઉપદેશો અને તેમના
મથો અઘાપિ આ આપણા ભારતવર્ષમા
સ માન પામે છે અને પૂજાય છે મનુષ્યજન્મનો
પરમ હેતુ સિદ્ધ કરીને તેઓ હિંચી કાઢીએ
જઈ મિરાજેના છે અને તેથી એ હેતુ સિદ્ધ
કરવાના સાધન તેઓને પરિપૂર્ણરીતે તાત
છે એ સાધનો માણસમાનના ક યાજ્ઞઅર્થે
તેઓ બતાવી મએના છે નરિઓમા સર્વ
સમાન નથી, તેમા ભિન્ન ભિન્ન વર્ગ પડેલા
છે કેટલાક મહર્ષિ કેટલાક મત્ર વેતા કેટ
લાક વેદવેતા અને કેટલાક બ્રહ્મવેતા છે
બ્રહ્મ, કાશ્યપ, દધીચિ જમદગ્નિ શોનકઆદિ
મત્રવેતા છે માત્ર બ્રહ્મરોજ મત્રવેતા છે
એમ નથી ભગવાન વચસ્વતમનુ અને હર
રા રાજ એ બ ને ક્ષત્રિય છતા મત્રવેતા
છે વૈશ્ય મત્રદાની પણ યથેલા છે મત્ર-
પુરાણનો ૧૪૫ મો અધ્યાય જેમા જુ ૧
જુની વર્ણના તાપુ નરિઓના નામ જણા-
વા છે તેમા છેવટે કહ્યું છે કે એ બાહ્ય
નરિમે વે માના મત્ર બદલ નગર કયા
તેઓમા કોઇ બ્રાહ્મણ કોઇ ક્ષત્રિય અને
કોઇ વૈશ્ય છે

બ્રહ્મણા લરિયા વશ્યા નરિપુત્રાનિજેવત ।

જ્ઞાપસાણા મુતા ભવે નરિપુત્રા મુતપય ॥

આ નરિઓને મત્રવેતા હેતા કે વે-
દના સબધમા નરિઓને નજી ગણેના છે
કેમકે જગત્કર્તાના જાણે મસ્તકમા વિચારના
જે સ્વરૂપો બધારેવા દોષ વે સ્વરૂપોને ન

ત્યજ્ય તેઓએ દિવ્ય અશુભી નોખેનાં છે
અતઃનો શબ્દ એટલે આકાશવાણીને ને
અવણુ કરે છે તેને ત્રાતા કહે છે

વહા યુરોપખ ના પતિતો અને આપણા
હારત વપના અત્રે વિદ્યા સીખે । કે
વહા પામેલા ગણાતા યુરોપા કેટલાએક
પ્રેમ માને છે અને કરે છે કે મન તે
અધર્મદિત અરબ્દ પશુની ગિરાનુ ।
જન છે બીજમત્રોને તો તેઓ મુષાર્થક
અસબદ પ્રત્યાપ ગણીને હાસ્ય કરે છે ।
સીનાર આપણે જોઈએ છીએ કે ને વિદ્યાન
જરાપણ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાને જાતે નજન
જીવ નથી તે વિદ્યામાં શુ સાચુ તત્વ સ
માયેલું છે તે સમ ધાવિના પુષ્પ તેના
ઉપર ટી । કરવા - તેને હસી કહાવા ત
ચાર થન જાણ છે એવાને માટે શુ કહેવું ?
તે સુતજન પોતે / પિયારી લેતે

મન એટલે શું ? શબ્દનુ વ્યક્ત સ્વરૂપ તે
મન સ્વરૂપી સકળ સૃષ્ટિની વ્યક્તિ છે એ
નિવિવા છે નયમ જ્ઞાનશક્તિથી સંજેન
કલ્પના થાય છે કલ્પનામાં જેની રચના ર
આધ તે માની લેવાની મતજની રિયતિ
થાય છે પછી ક્રિયાશક્તિની ના થાય છે
પછી વાણીરૂપ થતા શ પશુ રૂપે નલક્ષ
પ્રમટ પડ છે ઇવર શબ્દનુ સ્વરૂપ છે કા
રણ છે અને તેથી તેને શબ્દબદ્ધ કથન
કરવામાં આવે છે શ એ આ શબ્દો
શુભ છે પણ આપણે જેને આ શ સમજ
એ છીએ તે તો મૂળ આ શાની છાયા તેનું
વિકાર પામેલું રૂપ છે એ આદિ આ શ
કલ્પ તે બદ્ધ છે બદ્ધ કાલ મા તેના

કારણનો શુભ તેના કારણની શક્તિ વ
દાય શુભ રહેવા હોય છે શી મણેયનુ
પૂજન વારવાર પુન અત્યુભ સર્વ પ્રજા
દિદુ મોમા થયુ આપણે જોઈએ છીએ તેના
ભકતે તેને ઈશ્વરરૂપ બદ્ધરૂપમાને છે એ
દેવના સદમ નામોમા એક નામ ગળનન
છે ગળ શબ્દો સાધારણ અને હાથી
થાય છે અને તેથી હાથીના જેની તેને સ
છે એવી સાધારણ માયતા છે પણ મનનો
અથ શબ્દ થાય છે અને જ્ઞાનનનો અર્થ
શુભ છે શબ્દ જેનું શુભ છે તે ગળનન
એટલે આકાશ જેનો શુભ શબ્દ છે તેના
અધિષ્ઠિતા દેવ અથવા બદ્ધ તે ગણપતિ
છે (જુઓ એ વિશેષ ખુનાસામાટે મહેશ્વર
મહિમા) આજ કારણથી ઝંકારને નણવ
બદ્ધ સર્વ મનમા નાયક કહે છે

ઝંકાર પ્રણવા પ્રપ મવમરુ નાયક ।

ત્રિપાદશૂતિ મહાનારાયણ ઉપનિષદ પ્રમાણે

પ્રણવામક વ્રદા । પ્રણવામક વેનાક મ્રદા
મ્રદાવિદ્યાપનિદ્ધમા પણ કહ્યું છે કે—

ઝં નિલેકાદાર નલય યતુક્રજદ્વાગમિ । જવારે
સસ્થિતો વ્રદા ઉવારે વિષ્ણુરાશ્ચિત ॥ મગરે
સસ્થિતો દ્રસ્તતામ્યાન વરાવર ॥

નિરાકાર બદ્ધ અને સાકાર બદ્ધ જન બદ્ધ
વાયક ઝંકાર છે તેના પ્રમાણુ અને આ શી
મળે છે અને તેથીજ અમર એટલે અવિ
નાશી કથન કરવામાં આવે છે અદ્યગ્ બદ્ધ
તે એજ છે જ્ઞાન મ જાને ક્રિયા એ ત્રણેનું
એક સ્વરૂપ ઝંકાર છે એમ તેજ સિયદા
નદ અને તેમાં ચારે વેદ સમાયતા છે જ્ઞાન

સુખી જાગે. ક્યામ બધી મુલે
કુચાસ બધી સામવે. અને એ તણી
અકતા અમરવે. માડુપોપનિદ્રામાલે
સર્વ કંકાર રૂપ છે અને કંકાર તે બધું છે
મન એટલે વિચારવું અને એ મન પાતું
ઉપરથી મત્ર સબ્દ બનેલો છે કે પના અ
થવા વિચારને ગતિ પ્રાપ્ત થતાં તે વાણીરો
પદ્ધતિ થાય છે આ બધાં મોતુ રસરૂપ તે
મન છે વિચારનું બળ કેવું છે તે સ્પષ્ટ
રીતે મર્ રથો હવે સ્વીકારવામાં આવ્યું
છે વિચારનું રસરૂપ પાછું નીચે બધું
ઉત્પન્ન થાય છે અને તે બધું જીવન તેને
વિચારકર્તાથી મળેલી ક્રિયા ઉપર આ
ધાર રાખે છે વાણી સમયી વાનલી છે
માટે બધું શબ્દ બધું તેજ મન છે શબ્દ
માટે પ્રકાર છે પ્રતિષ્ઠ અને વધુત્તમક
એ વસ્તુ અપક્રતા જે નાદ અથવા શબ્દ
આપ છે તે પ્રતિષ્ઠ છે આ પ્રતિષ્ઠા અર્થ
સમજાવે. ૧થી પ્રતિષ્ઠાનું સ્વરૂપ છે સા
ધારણ રીતે વધુ ની અધિકાર રીતે કહેલી
રચનાને મત્ર કહેવામાં આવે છે

વધુશબ્દના મે અર્થ થાય શબ્દ
અને રા. બગી રીતે જોતા શબ્દ અને
રગમાં મે ૧થી શબ્દ છે લા રગ અને
રગ છે લા રા છે મનક્રિયાર સતિમાં
અને માનક્રિયારમાં રસ ને બધું જોની
જિજ્ઞાસુ ક્રિયા અને રા છે તે દર્શાવ્યું છે
વિચાર અથવા મનાવી રગમય જે વિચર
પડે છે ઉત્પન્ન થાય છે તેને દર્શાવનાર શબ્દ
મે મત્ર છે રગ જે રાગને નહિ
પુરવ તો ચિત્તનું રૂપ ધારવું નિહાડું નથી
અને તેનું પરિણામે જીવન રૂપ નથી
નથી આજ કારણથી આજના ને મુને
ઓએ મનન શબ્દનું ઉચારણ કેમ કરવું
તેના નિયમે બાધેલા છે સુર અને પ્રતિ
ઉપર નક્કી રાખવાની પ્રેતી આવરણમાં છે

તે આડેપરથી સકુળ સમજાવે બધું છે
મત્રનું બાધાતર હવે સાધનમાં કેવળ નિરર્થક
છે એમ કહેવાની જરૂર નથી

આપણે ઉપર જે શબ્દમય કહી ૧૫
તેનું બીજું નામ મત્રધર છે અને બિદ્યુ-
જ્ઞા તે તેજ છે બાધાતર યદિવુ સકુળ,
અહીં પ્રતિષ્ઠિત થાય છે આ સ્થિતિનું મથાથ
જ્ઞાન થવામાં જે વિશેષ વિસ્તારની આ
વસ્થા છે પ્રથમ પરા સતિ છે જેની
સમજ આપવાને દેવતાઓ આ સરસ્વતી
જે તે વધુ શક્તિમાન નથી તે અને તેની
શક્તિ અભિનરૂપે એક રસ રહેલા છે પરી
શિત્તર અને સતિત્તર એ મેતુ એકજ
સ્વરૂપ તે પ્રથમ સ્પષ્ટ છે અહીં જ્ઞાન માત્ર
છે તેની પછી ના (ક્રિયાવશિત) જે મ-
ત્રમહેષર ગતિ છે તે છે એ વાદ અ-
ચક્ત છે અને પાછાની શબ્દ રૂપ થાય જે
સ્થિતિ તે ૧૧મે પની છે બધું નેત્રની
સ્થિતિ તે નિમેષ છે નિમેષમાં અહિંની આખી
જાયા પડે છે અહિં મરવાને વિકૃતિ થતા ર-
બ્દ બન અર્થ ઉત્પન્ન સંયોગ સ્વરૂપ તે
૧૫ જાણ મથ તત્ત્વ મત્રધર છે નહીં
ઉમેષ છે કંકારને પ્રથમ મત્ર આદિ
અના મત્ર, મત્રોના શિરોમણિ મત્ર રૂપ
માટે કથન કરવામાં આવે છે તે આથી
સ્પષ્ટ થાય છે

એ ૧૫ જે કંકાર શામાટે કહે છે એ પ્રશ્ન
ઉત્તર અથવા વેદના વિરહાનિય મા આપેલો
છે જે — યસાદુશ્વત્યમાજાવ પ્રાણાન હવ-
સુ કામવતિ (અના ઉચારમાનથી પ્રાણની
ઉચ્ચ ગતિ રાખે છે) એને પ્રપુરણ કહે છે
તેનું કારણ યસાદુશ્વત્યમાજાવ વ્યવસ્થાનું મમા-
ચર્ચાવિરલ વ્રત્ર વ્રાહ્મણેય પ્રણામવતિ નામ
વતિ (જેના ઉચારથી વધુવેદ મત્ર સમજાવે
આજ્ઞાઓ નમે છે)

સમસ્ત જ્ઞાતાની ઉત્પત્તિ પ્રજ્ઞા એ લે
 હૃદયથી છે એમ-એમ શબ્દની જલ્લા
 થકુ છે એમ યતુવેદ જાણવાવાળા કહેડે
 અને તેજ પ્રમાણે સગવે અને સામવેદમા
 કહેડુ છે (નિમિષરાપ પૂર્વાદ અધ્યાય ૧૭મો)

ઓમોંકારાદિક વાગ્ય નિલગુદ્ધ ત્રયોડશોડશે
 પ્રતિવિષ્ટ ઓમોંકાર સર્વ વાગ્યવ વશકર ચતુરંગે
 કન પ્રતિવિષ્ટ

અક્ષમાનિકાપનિભા

ઉંકારમા સર્વ અક્ષર સમાવતા છે અને
 તે શ અક્ષર છે તેની રા અક્ષરના અક્ષર
 મય સ્વરૂપું લિંગપુગાનના ઉત્પત્તિ કરેલા
 અધ્યાયમા વિસ્તારી વર્ણન છે મિહુસદિત
 પ્રયોગ અક્ષર બીજમત્ર છે વર્ણમાળા તે
 બીજમત્રોની માળા છે જા. વ્યાજ સમષ્ટિ
 રૂપે છે અને તેની પ્રજ્ઞા પણ મે પ્રકારે છે

ઓમિવિ શક્તિ ચિદિતમટિપ્રકારેણ

નારદ પરિનાયક ઉપનિષદ

જ્ઞાતાડે તેનું પિ રૂપે ઓ પિગાડે તેનું
 જ્ઞાતાડે એજ નિયમ છે લિંગલિંગ ભુવનાની
 ભૂમિકાની જેથી અને તેની રચના છે તેનું
 મોપપુ અને રક્ષણ છે તેનો સહાર છે તે
 અને તેની રીતે પ્રત્યેક મનુષ્યમાટે સમજ
 વાળું છે

લિંગલિંગ વર્ણ અથવા અક્ષરોના રચન
 લિંગલિંગ હોય છે એ ન કારણથી સરકુન
 અક્ષરોની ધણીજ ચતુરાષ્ટકરેની વગણી
 વરમા આવી છે તેમા કહ ક ત જી મૂર્ધા
 કત અને જોષ્ટ સ્થાની અપરો જીવેલા છે
 અમુક અપરોને અમુક સ્થાનસાથેજ સ
 જાય છે અને ચોગ્ય સ્થાનેથી તેનું ઉચ્ચારણ
 થતા દરીની અમુક શક્તિ પ્રદીપ્ત થાય છે
 નળી પૃષ્ઠી માણી તેજ વાયુ ને આકાર
 એ પચગવની ઉત્પત્તિ જ્ઞાતી અને પ્રજ્ઞા

તે ન જાન છે અને તેમાથી ન અવગણીની
 વ્યક્તિ છે તો એ વર્ણો પચમૂતને અનુભવતા
 અને અનુભૂત હોય એ ગ્રામાન્યિક છે પુરુષ
 ઓ પ્રકૃતિ અથવા ક્ષણ ચત ય અને માયા
 મય સકળ સૃષ્ટિ છે પ્રકૃતિ તે માયાનુજ
 રૂપ છે અને વસ્તુમાનના રૂપનું રણ તે
 છે ઉપાધિ સરીરરૂપે ચેત યને ધાણ કર
 વાવાળી તે છે પ્રજ્ઞાની નિમિત્તરૂપના અનુભૂ
 બેદેનું મૂળ અથવા કારણ છે બીજમત્રોની
 અનેકતા તામાટે છે તે આ ઉત્પત્તિ લક્ષમાં
 આવે છે બીજમત્રોના અવર મત્રો
 પણ આ છે તમામે છીએ એ મત્રો
 જુદાજુદા દેવતાઓના સમૂહના છે જ્ઞાતા
 વિષ્ણુ રૂપાનુભવિત સરસ્વતી હુલાલદમી
 આ દેવ દેવોના મનાય છે સર્વ મનુષ્યો
 ની વૃત્તિ સ્વભાવ રૂપિ એક સરખા હોતા
 નથી અને તેની સર્જન સામાય એક છજી
 દેવ નથી જે દેવો કાંઈ માણસ પેતાનો
 છજી લેજો છે તેને તે છજીરૂપ સકળ જગ
 તનો કર્તા માને છે જ્ઞાત મન વાણી શુદ્ધિ
 થી પર છે તેનું સમૂહ યથાત વર્ણન થ
 જ થી થઈ શકતું નથી એ લે શબ્દમાં તે
 સમાવે નથી તેનું કાંઈ નામ નથી તે ન
 નામો છે તેના જે નામ કહેશાય છે તે માત્ર
 તેની શક્તિ તેની કૃતિ તેના ચરિત્રસૂચક
 છે દર્શાવ લેતા થકર એટલેક નામ કરવા
 વાળા ત્રિપુરતત્ત્વ પણ પુરોના નામ કરવા
 વાળા ગમામર ગાજીને કારણેક તાનાગા
 ચો પિત્ર રોગીના કથે નાદિ નામ
 જુદાજુદા છતાં મૂર્તિ એકજ છે એજ પ્ર
 મણે જાય તેવતા અને દેવીઓને માટે સ
 મ લે નું છે જુદાજુદા દેવતા જુદા જુદા
 મત્રોમાટે જુદા જુદા બીજ કેમ હેય ?
 તેનું કારણ હવે સમજાય છે

સ સારને કેમ સમજાવવો ?

- સમગ્ર સ સારને ગિતો કહો ૧ી રીત સમજાવુ—૧૬
- મુખ ને માય ધાર તો હે પાશ્વ ઉગા છ
વચન જો સભાગાનુ તો કહો કૂ હડો છે— સમગ્ર ૧
- અતી તાણ વહવારે કહે તો તતનાજો છે,
કરી ખામેરા છો તો ગણે છે ગજવાજો ઈ— સકળ ૨
- ધર જો રનાગ ફછક તો કહેજે ફેની-ફદી છે
અતી કમ અવજતનાજો કહો અકલમદી છે— સકળ ૩
- કદાપી નોકરી ક તા કહે બૂખેજ ૧ મગ છે
વગી ખવાત ૪ વિચરતા કહે છે જ કચખગ છે—સકળ ૪
- સગી નુકશાન જે લેતા કહે બુકચન અને મેગમ
કરીએ ત્રશ ઉત્તર તો કહે નિવેકમા છે મ— સમગ્ર ૫
- મહુ જો મામ કરીએ તો મ્હેરો કેક કારણુ છ
મિનાવજ રાખતા માને ધરે છે અગુલ ધારણુન— સકળ ૬
- ચઇ શા ર અને ફરતા કહો વૂર્ત ઢાગી છ
કમાના પાતએ સિગન નહિ સમ્પિ ગિરાગી છે— સકળ ૭
- ગમાના રાગમા રુ તો કહેરો રાગનનો છે
નહાં જોવાવુ તો કહેરો જ એ હારચદો છે— સમગ્ર ૮
- કની જો માન ચદુ તો કહેરો ધ અધરો છે
બા નિરાલિમા ૧૧ તો કહેજે લાનચૂડો છે— સકળ ૯
- કર કરકસર તો કનુસ-મખખીચુસ માને છે
ખરચમા છૂ ખૂ તો ઉડાઉ લાલ જાણે છે— સકળ ૧૦
- વદુ વાક વડાનુ તો ગણાઉ દુજ અવચુમા
જણુ નાનાતણી સાથે કહે તો તગી છે તુણમા— સમગ્ર ૧૧
- હેરો કાઇ વિચારી વરતણુ રીગિને ત્હારે
જર આભાર માનીને અનુભવ “અમ નગ” તે ધારે—સકળ ૧૨

જે સિલાયર તે બેઠી હતી તે તરફ હુ ધીમે
પગને ગયો. બૂલી પડેલી સુરસુદરી નાકપથ
ગોચરી હોય તેમ તે આકાગતરફ જોઈ ગઈ
હતી.

સરને! એકાન્તનો ભગ કે તો ક્ષમા
મનશી ?

‘તેની વિચારમાળા યુગી ગદ્ય તે મ્હાગ
તરફ જોઈ મૂક રહી મ્હારાથી પણ ન
ગોચારુ.

રમેશ — તે મ્હી પીછાડતી હોય
એના જાનથી કહેવા લાગી — જો અન્ત
અન્યથાને એકાન્તના મળતુ ને ત્હારાજે
વિનીત અને કુશીન યુવકને ન છાજે ’ તે
ભાવિતે બોલી.

મને મોઢવમનની નજા થી હુ
પ્રેમભિક્ષા થાતુ છુ મ્હારાથી બોલાઈ
જવાતુ.

હુ નમય ન આપી પણ મે ત્હાડ
અતરુ છું હુ છે ત્હારી અજીબાનિ
લાગી ? —

તે તારા હુ યમા નવેલ મો ? હુ
નેજ બોલી ઠી.

ભરિખ્યામા તે જૂનને માટે તને પચાસા
થો, હુ યમા હુ ખનાં તીરો બા યો તેની
વાળીમા તા હતી અ ના હતી.

મ્હા હુ ય મગુ હુ અ ત ન
પ્રેમો ખાત હુ અ સન મગમા વહી
પણ કનિ છે મ્હારા હુ તાગનું મો
અભિમાન હત.

રમેશ! વધારે મ કહુ ન મના.

મધ થતુ છે તને પ્રેમદશન થાય એ ત ન
અસંભવિત છે અનૈમર્ગિક છે કહી તે
ઐતરફ ગા ! માણસની માન્ય નેવા તા
તે ઠી રમેશ ! હા વિશ્વમરણ કરને
ત્હારી જાની અધાગના — પુ માન્ય સ
ભાગ્ય ત્યારપહેલાં તો તે મ્હારાથી થાડે-
અતરે જતી ગઈ હતી હુ પણ લોહયુગ્મ
કની મારક તેની પાછળ નસાયો. પણ મગ
તા હુ યતે તરફથી તે અ પસંપચમા
અતરે થઈ.

[૨]

બે મહિનાની મુશ્કેલી અભોલા પાળ
રતી અનત ધમચક્રમા મજાત થઈ મળુ
જાની રમરણમૂર્તિ’ હુ યમાથી ખનેડા
અ થાદત નતન કયો પરતુ સવગુ તથ
અ તે આદ જારીને દાય મૂળે જારીએ
મિ’ મ્હારન મધ્ય-મ્હારી સારે જગમે રમી
મને કચરી નાખવા લાગ્યુ.

સાસાનિક ત્હારમા મ્હારી પેરવાન
જોઈ સરને આશ્ચર્ય થતુ પરતુ પ્રિય
યત જે અસાધારણ સમર ભૂમિમા હુ મૂમતો
હતો તેનાથી સર્વ શુભે-જો અગ્નિ તના
મને જાણે કે હુ મળુનાને માર હુ ય
અર્ષા ચૂમ્યો છુ તે મ્હારવની તો ખાત
દોત તો મ્હાગ-વનવ્રતાદમા માર્ગ નસાર
સરન અત પડત.

કાનકમે સનતુ નવ દારા તરફ અ
ગાયુ તના આગર મ માણસો અમારે
લાં રોગે પા લાગો તણુ હુ ધુરાન
અભશીમત અરે અવિદાદિન હતો અખ
વયે પડેબેની તાગાઓ મ્હારી મુનાને

આવી મ્હારો ૭ ખાવા લાગી ઓછામાં
૩૨ મ્હારો ૧૦ જે લાખે માફ વગમા
આમા બહુજ પકાય કે તેને આગ લગ્ન
સબધમાટે અત્યંત તેજરી પાતાલા લા
ગના વગમનાની માને દારી સાથે બેટો
આનવા એ પછા તક ચૂમતા નહિ તે સ
મને હું બેરીબ નગમાજ રહેતો કેમ હો
એમ મને નાગતુ આ ધો વખત તેજની
નિતિમાજેરી એક મધ્યમ આકૃતિ નયનસમમ
તથા કની તેની વળીલાત કવા મ્હરી
પામ કેડપણ ન આવતુ છતા મ્હાર મન
તો તેનાજ નરદ ૧યાતુ ન મમળ્ય એવી
ગીતે હું અથ અનગાઓને મહુલાસાથે
સરખાવતો જો ૧ આ ૧૨ તેમના આશા
મને મૂળીજી ઉછેદ કરવા પસ દતુ

જમ જમ રખત રહેતા ના થો તેમ તેમ
તો મહુલાતુ રમરણ વવારે તાતુ થવા
લાગ્યુ વિવે પ્રદિ ઓછ મેળે મે મુ
૧૧ જો મુ મે વા સ્ત્રી દુ ગુજગનમાજ
આથ મે ૧૨ મને ખાતી હતી કે તે
૩ આનમાજ હોતી તેજો ના માટે તેમ
તેવ તે સમ સકતો ૧ દતો ૧૨
આનામેજ એ વિના રડી કહા થો દો
અખિન નરનખ મા તામ ચનારી એ
એક મનાનારવ ૧૨ દતુ સમરન જગન
ફરી વગવા તો દા ૧૩ ના કનિન હા
યની આનખકતા હતી

પા ચિદ બુસ મા પછી નારો પક ના
દોશ પગી ૧૪ મ કેરી પકે ૧૫ ફાવે
લા જોષ-ખાગ ર ને ખર પરતુ તેરી
મ ૧૬ જોરતી ૧૬ ૧૭ ન શકાય અમ

વાદમાં પુરાતન કાગના એક ખડિયેર ૧૮
મકાનપાસે હું ઉપર પ્રમાણે વિચાર મરતો
હોતો હતો બે વિસ પૂવે જ શ્વેતાજી
ધારી મહુલાએ તે જગ્યા બોડી હતી એમ
તે જીર્ણ બેજનશુદ્ધના માનિકું કહેતુ દતુ
નિશાએ મ્હારા રક ધઉપર રથાન લીલુ-હ
વાવક પરિચમના બોગે પશુ પ્રભુય તિના
ચન ન થવા તેના દુક નિતાસ રમાન
જે કામા ન રડી હતી તેમાજ ૧ રાત્રિ
મે લ્યનીત કરી લાંના બેજ બને દુગધરી
નરપશુતુ મગજ પશુ પલનારમા ભમી જા
નિલો ૫ પુ મતી તેજ અને દસ
આપવામાટે અવાવર ૭નાપર પતી એક
નાની સરખી વાનાયત ૧ સામગ્રીમા ૭
થયેન જાજમ અને ભગ પુરથીએ સિાપ
લા અથ વરતુ ન હતી થા જુઓ ત્યા
કી અને પતગના અસ્તિત્વની સપૂણ મા
બિતી મળતી હતી ખ ૧૭ વો તો મહુલાના
અનુજગથી પવિત થોન ને રથ ન મ્હારે મન
તો રમ રન ૧૮ અધિક મુખ દતુ
જે દહા ૧ પૂવે આરામપુરથીપર પડેલી
ચિતાયુકા મ જુનાને દુ જો શકો ત્હેતો
વિન ક શિથિન થશે હતો તેના નય ૧૯
જ થવા હતી તેન શુષ્કએ હતી નહા ૨૦
જુ વાણ ની જોતો તો પ્રથમ ૨૧ લલા
૮ મે થી જામતું ત્યા ૨૨ નિશાસ ૨૩
૨૪ ૧૫ારે દુ મેજ ન શકયે મ્હારાની
ધુ ૧૬ મે રી ત્યાતુ નનમોવિન અનુ
૧૭થી વક્ષ રથા મિજાલા લાગુ—

(૪)

પૂદ મા બાનમૂય મદ દારવ કરને દતો

હું મ્હારી સમાધિમાથી જાગ્યો જે લાવખ્ય
મતિ મૂર્તિનું મેં આખી રાત ધ્યાન ધરું
હવે તેજ મનેમોહક મૂર્તિ સંજો મ્હારા સ
મક્ષ આવી ખેડી હતી તેની આખમા આ
ગયું તુ

રમેશા અહીંઆ શું કરેછે? તેણે કહ્યું
'હું તને / સોધું છું મગજને મ્હાત
નાપડી મીનાના રાત થતા રામને જેવો
આન થયો હરો તેના કરતા અધિક આ
દ મેં અનુભવ્યો

અસત્ય, કહી મલુલા સાત રતી તેના
અનાજમા આ પોના તરી

મલુના! મલુના! મ્હારે હૃદય ચીરી
જો સયાસત્યની સામિતી તત્કાળ મગરો
ચરથી તે ચાલો તુ લાગ્યો ત્હારી
પાંખમા ગાળી મા કબરમા રહ્યું હારી
આ મમાથી અરજો ખયા મેં આ પોલુછી
મલુના ખવો વખત જૂતજનુ હૃદય વાચતી
હતી

મુખ જતા ટક નવીન?

આજ બે વષ થયા મુખછ હોયુ
છે રાગની ખગર નથી લ્યારે ખીજ શું
સમાચાર આપુ? જમીનપરથી આ પો
ઉમેરી મલુનાએ મ્હારાનરજ જોડુ

હું અહીંઆ શામાટે આ પો છુએ ત્રા
અગ્રાચત છે મ્હારા અતરની અમિલાયા તે
પ્રથમથીજ જાણી લીધી હું હૃદય આરામ
તારાવિના હાડ વિરમ ૭૧૧ હવે મ્હારે
વખત ટકારી શકુ તેમ નથી નો ચ
છુ થા મરેવી તુ ત્હારો પ્રેમ —

તને મ્હારા છે તા શા દો—

અદિ માય મલુલા! ત્હારું વિસ્મરણ
મ્હારથી નદિ થાય તો જૂની જવા જીમ
નિમિદ્ધ કર્યો એ તરફ લક્ષ્મી વૈભવ મી
ત ક મલુલાપ્રેમ અ તે આયતિઓ
પ્રેમને ચરણ પડી આવી છે દાણિ મ
ખને લાત મારી હું શાશ્વત સુખ જોગરવા
મથુ છુ તુ તે અપા શકુ તેમ છે

પરના સપાટાથી મ્હાના પત્રો રંગે તેમ
તે મુજવા લાગી મેં મુજવતા પ્રસારી તેણે
મને જોરથી ધક્કા માર્યો તેની આખ સદસા
વીચાર ગયું મુ રાર રવનતા બાપી

મ્હારા પિતા પાણુ હતો? તેની તને
ખબર કે? તો મ્હામહેનને શરોડિઆર
ખો

॥

મલુના પોતાનું માથું પીચું નાખી
મુખા તિ સતા રા લાગી

તુ મલુના છે એ સિવાય વચારે જ
જુનાની મ્હારે આવશ્યકતા થી તુ મેં
કારીથી કે મો

મલુનાએ માનુ ઉંડું કરી મ્હારાસામે
જેતુ તેની ત્રીણી આ પો રમખી મમર
પરિપક્વ દાડમના પાસામી રતા ૧૨૧ રાગી
તે હમી પ તુ દારમમા મી રા ન હતી
તે ઉની થઈ 'હમણા તો હું નહિ છું નવી
મગીજ ની ને વિરનવેગે આવી ગયું
શિખા તે તુ તેવરફ જેવો માચૂરી હ
જેમી તા

મને સુખી કરના આપણે મેં દિવસ
ચૂલી નવલન કરી પરંતુ મહુનાવિના મને
સુખપ્રાપ્તિ નજ થઈ તેના પ્રત્યાગમનની શબ્દ
જોઈ શકાયો પરંતુ તે મન તે ગાજી ગીજો
નિમ્ન થી વિવાગને પેશા ચૂાવવા ગયો ત્યા
તેજો મહારા નાથમા એ પત્ર મૂક્યો મેં
આતુર નાને તે વાચ્યો તેમાં નીચેપ્રમાણે
લખ્ય હવુ—

રમેશ'

આ મળી ની મુનાકાત સમજે
તારી મન લામરિથી કુથા શ તેમ
નથી અને તેથી ન તને મ્હા મુન જતાવના
નિમન કરીશ નરિ મ્હા તારા પાસેલ
સનિકની માફ હુ મથી નિપ રતુ
ત્રેમામૃતના સિંચનથી રતુ ન જુસાર નવો
મનપર કન ને કાળા મપવા હારા
હયનો રસપ્રવાહ સુકાઈ ગયો છે આગ્રુ
આગ્રુ બાહુ છુ ડગ દારી અરાગના થા
તદા ડગનમા દગાદગ બગડુ-એટી ની
રથના નન મારવે' આ મન સન-એ
મ્હાગ ભરિયનો માગ થો

મેશ' મ્હારા આ નીગેના તીન શ મે
હારા હુ મારી મોહીની ની વટેવ મારો
તે હુ નિશારી શ છુ તેને માટે તારી મા
વાચ મ તારી માન મે ન સ્તન રટે
મ્હા માને તો દવે તુ પરવારો મ જ
અને સસારી હોયો જી છિ મી આ
ત્યાક ના મય હુ હય ડગ આગ્રે
તારા મપ હુ મા આ કમાનિ મ
તુમાજો સ્થાન ની મે જરૂ પરંતુ ને

સ્થાનમા કોઈ સુત 'અમળાને બિરાજી ની મે
તારો આત્મા સંતુષ્ટ થો

મને રોવવા નિષ્કળ નવલ ન કરીશ
મ્હાર હન અનાથને સનાથ કરામા
કુખીના હોયો હરવાત્મા ને તરસા અતરે
રજા હરવામા આગ્રુ છે આગ્રુ ત્યને
મ્હાર અવશેષ ડગ પા તેજ નમાજો
સમાન કરા નવલ મીગ

વાસુદેવી મામે ગામ રજગી તપાસ રી
પરંતુ પાર મહુનાનો પતા ન લા મે
આખરે દતારા ધઈ વેર પા મે એક વિ
સવ માનખ વાચના શ્રીમતા મહુના
ની એ નિષ્ક લેખ જોરો સાથે એક
પુવતિની હ મ્હારક છમી પણ દતી

પરંથ મહુનાને આતોએ ત કાગ મો
જળી તે ર દવની મી-મહુના— હુ
આવતા મે લેખ ના મે તેમા નીચે નમાજો
લખ્યુ ન

શ્રીમતી મહુનાનીને એક અનાથ બાળા
તરીકે અમારા આનમમા નારી પાળી પે રી
હોગ કયા તેમના માતાપિતા કો દત્તા
વગરે હુધીકત જલજ્વા નવન કરા પરંતુ
જક અમારામા હુ છે વિદ્યા મપત કર
વાની રમતી નાનપણથીજ ઉમેદ દતી ને
તો વરે પહોચતા પૂણ કરી સેના અને
ત્યાગના સક પથી હય શુદ્ધ કા તેમણે
પોતાનું ન ડગ હુખી નિના પાઈ
કાથી પવિત્ર કરું છે એ મુશસિન કુપ
પ્રાઈ વિકમે ત્યાગપહેલા નો નિય કામે

ચુની લીધું ! પ્રભુ તેમના આત્માને રાપિ
આપે !

પ્રત્યેક આર્થઅંગના તેમના ઉચ્ચગતિનું
અનુકરણ કરશે એવી આત્મા અદિત—

મત્રી—અનાથાશ્રમ,

અ માહનાદ

હવે હું એ જમીને નિરતર સ મુખ રાખી
દુર્ધા કર છું તેના પવિત્ર ચરણમા હૃદય
અશ્રુ ધર છું મને દુખી જોઈ તે કાષ્ઠ કાષ્ઠ
વાર રડી દે છે પરન્તુ જ્યારે સ્વયં મેળાપની
આશાથી હૃદયમાં અજનાળા પ્રગટે છે તમારે
તે દબે છે

શુ કામના ?

(હરિગીત ૬૬)

શુ કામના ધનધામ મેળવે રત્ન લી । મૂલ ના
કામના સ લા ૧ ૧૧ મત્રને પગિઆગના
કામની પદાર્થ ધરેલી દાન પણ સવળા રૂપા
જાનર પ્રભુ પ્રકટયા નદિ નદિ પ્રેમથી દર્શન કયા ? ૧
વેદો મને વળી આગ મળુનો લાગ મવળા જાણુનો
અમમાં વમે દેવી સરસરી જમ રિ । ત્ય યાર જો
પતિનો નાથક જને જરમ ચ તાગપરનો
પણ આમ મન મુદરે નદિ વોજ મ નિ મગ જનતજો ૨
રા ય દુઃખીન મ યુ ને દુઃખનો મદુ મી ગયા
ને સુખ ને નુરને કમા પ્રતિ । મનિયુ સરને દુર્ધા
જા પામળા પુ ત્રિ રને તર અને પ્રેરો નમો
શુ કામનું એ સુખ મદુ મ્યામ પ્રભુ જો ના મ પા ? ૩

ચિત્તવૃત્તિવિજ્ઞાન શાસ્ત્ર

અનુવાદક—શ્રીયુત “અવધારી”

પ્રકરણ ૭ મું

ચિત્તવૃત્તિઓ તથા ચારિત્ર્યનો અરમ્ભપરસ મળ્યે અર્થ સદગુણ-દુગુણો

[અનુસંધાન ૧૮૩૩ થી]

સ ગુણ-દુગુણની વ્યાખ્યા

ગત પ્ર રણ ગ્જેરેમા ૭ ને વણ ન રહ
શમ્યુ છે તેથી સીકુ તાત્પર્ય એ રીતે ઠાપે છે
કે મનુષ્ય તિર્થા ને સ ગુણ દુગુણ કે
વાન છે તે તેની ચિત્તવૃત્તિના રચયો કે પ્રભા
વશાત્તા રૂપા તરે છે એટલે કે માનસિક
વાસનારૂપે સ્થિતિ અમુક ધર્મિની નમબગ
નિત્યની રચારી ૭ છે અને તેથી કોઈ નસો
કારણગત ને કે તા ન રની અમુક સમ
ય મૂલી તની નય છે અને તે કે તમૂલી
પર્યાય છે તે શા ૭ આવા સંબોગ
સમરે ને બી ન મોસારે તે ના નકરનું પાન
અથાવે તે પણ તે ચિત્ત સૂચવે છે અતઃ
અમુ ધર્મિનું વિપત્તિ અને પ્રસંગોપાત્ત
ચારિત્ર્ય અને તે કાગે અર્થ સદિન્યો સાધે
તે શી રીતે વત છે તે જા નામનો એ મ
તાવે પ્રેમ-નાતિ આપણ કે ૧૧૧૧
૮ થારે તે ચિત્તવૃત્તિઓ પ્રાદુસાર પામે છે તરે
તેન નામ સદ્યઃ તેનાર છે અર્થ ૭

નાતિ આના પણ દુષ્ટાણે તે નાટ થાય છે
નો તે દુગુણ સત્તાથી ઓગળાય કે દુષ્ટા
તરીકે એક મન ન કટ-નરોરેના સભ્ય
તેમ ન રિગ્મ નધને નહ દા મર્યાદિ
રિત ૧૧ ૭ અગત પ્રેન નમરી ગહે જે તે
થારે બીજા ના સત્ત મા અર્થ છે ત્યારે
તે પ્રેમભા ૧૧ તે સ પ્રત ૧૧૧ તો ન
થ છે બ કે પ્રેમભા ૧૦૧ આરે પ્રદણ કરી
રાખતી તેથી પ્રેમ ભેનારી કુ ન અમ
તે સ્થિતિ નજારી રા રે તરે તે નામ પ્રમ
સીતિ મિનતા રેનદ નવા વિવાતામા
આવે છે અતઃ તેનામા અર્થ ૧૧
૭ થાય છે પિતાતરીકેનો પ્રે ૭ પુ ૭ રીત ૭
પ્રતિ દત્તાચાર કે તે મેતાક ના મીત કે ધ
પણ કનિષ્ઠ ૭ મી ૧૧ મનુષ્ય નધે કે ૮૮
૬૧ નિરાશિત્ય ત્વે દર્શાવ્ય તા ને ૮
ગુણ નાન અત ૧૧ ૧૧ સ ક્રમ મા
૧૧ ૭૮ ૧૧ ૭ આ ના માટે મનુ મ
જનો આ ૭ છે કે પોતાક ના માર ૭૬

નારીઓને માતાસમાન અને ન્હાનેરાઓને સતતસમાન દરેક જણે ગણુવી કે જેથી એક પિતા કે વીર તરીકેની અગત્ય ચિત્તવૃત્તિ એક સદ્ગુણમાં પર્યાપ્તિ પામે બાહ્ય સપ્રદાયના અહિંસાની સ્થિતિ એક અમર્યાદિત પ્રેમ રાખવામાં તથા એક માતા પોતાના પ્રયત્ન જ મેના પુત્રપ્રતિ જે રહેલા બાળ રાખે તેથી પણ અધિકારના ધારણ કરવામાં મરાઈ ગયે છે અસુચિરતના ધર્મ મત પ્રમાણે પણ પ્રેમ એજ એજ વિવિધ દ્રવ્યનું આ પ્રવાપણ સ્થાપિત કરે છે અને પોતાની સક્રિયતા જેટલો પ્રેમ રાખી શકાય તેમનો ખીજા મનુષ્યપ્રતિ રાખવો એજ મનુષ્યનું કલ્યાણ અને એજ સદ્ગુણ તેમાં જાય છે

ખીજા બાજુ હવે તપાસી જોતા હોઈ વચ્ચે વચ્ચે નાહકાન પામતા હોઈ કે નિરુદ્ધા ॥ જુસ્સાઓની પણ પેર કે રીસાગણના હુણુરીકે ગાળી કે વામાં આવે છે તે પછી આનું તાત્પર્ય એ આવે છે કે જે મનુષ્ય પોતાના સ્વભાવમાં આવતા નેજ અથવા મનુષ્યપ્રતિ સાથે પ્રેમભાવથી વર્તે તે તે સદ્ગુણી અને જે તેજ માણસ ખીજાઓપર જે અતિની કે અતિની બાંધાયે એને દ્વેષ છિત્રી પોતાના વર્તનથી આવે છે તે તે દુષ્ટતાની ગણાય છે અને તેનામાં જે આવે એમ વિભાજ કરીએ કે સદ્ગુણો તે પ્રેમ કે ગમલાવની ચિત્તવૃત્તિઓની કાળીમાં અને મુજો તે અતિની કે અતિની ચિત્તવૃત્તિની કાળીમાં જાય છે એનામાં આવે છે તે તે વચ્ચે

છે આ વાત ષ્ટકાક દૃષ્ટાન્તોમાં તે એવી સચોટ બધેસતી થઈ પડે છે કે અમુક ચિત્તવૃત્તિનું જ્યાં નામ આપીએ ત્યાં તેની ધર્મતર અપૃથક્તા કાંઈ ન કરતા તે માત્ર નામ આપના સાથે સદ્ગુણ કે દુષ્ટગુણની કાળીમાં તેની ગણના કરી દેવાય છે જેમકે અનુભવમાં 'કિંવા દયા અને મદ, મતનન અમુક સચોટ ગમા એ ચિત્તવૃત્તિનું સ્પષ્ટીકરણ થવા સાથેજ જેનામાં એ ચિત્તવૃત્તિનો ભાવ કે પાવો કહેવામાં આવે છે તે વ્યક્તિનો સદ્ગુણ કે દુષ્ટગુણ આપણે વર્ણવ્યામરોમર તે થાય છે

જે મુખ્ય ચિત્તવૃત્તિઓ આપણે આગલા અકલોમાં ગણાવી ગયા તે (રાગ દ્વેષ બંને સળધે) ના સ્થાપી સ્વરૂપો એમલે કે મનુષ્યમાં તેની નાગળીતરિકે તેની અસર કરવાની શક્તિતરિકે તેની ગાળા કે ભાત પાડવાતરિકે તેની વગભગ નિયના વધાર દારમાં રહેલીકરણીકર અસર કરી તેજ ચારિત્ર્ય બાંધી રહે છે તેતરિકે પણ તેની વર્તણૂકની શ્રીએ તે નીચે પ્રમાણે રચ્યા ૧૭ શકે-પ્રેમ કે રાગપદ્ધે—

મુખ્ય મુખ્ય સદ્ગુણો અને હુણુ
જોની પ્રયોગિત વગ નાગી
જે ત્રણ પ્રકારની વચ્ચે સ્થિતિદર્શન નો સમાન વ્યક્તિ વચ્ચે આપણે કે પ્રેમભાવની વ્યાખ્યા આપેલ છે તે ચિત્તમાથી નીચેના સ ૧૦ મહા અકલ થાય કે
૧. નાના નુ ધીવના, મ નાના ના વના
૨. નાના નુ ધીવના, મ નાના ના વના

મિત્રાચારી અહાયકતા સાગ્ર વ વાત્સ
લ્ય કે સ હયતા સાનસાધ

એજ પ્રમાણે એક વર્ષ કે વરિષ્ઠ વ્યક્તિ
અનિ પ્રમ કે રાગ ભાવને લઈ આ શુભો ૨૧૦
આય છે નરમાસ-મીઞની આ નમો ૧૨૦
ન આપવાની પદ્ધતિ, શાંતિ પૂજ્ય ભાવના
ગભીરતા આતુરતા પારવ મિલકિતા ચિયર ૧૧
વગરચિયારે જે તે શ દો ન કહી નાખવાની
સુસના લધુતા આદ્રતા આત્માધારકના અને
ઉપકારકના

એક નાનેરા કે કનિષ્ઠ પ્રતિ રાગભાવનામાથી
માયાશુના-શુભાદિકતા-શુભે-૭કતા જનમન
સાધ-અચંપ તા-માધુય-મુકેમળના-દયાશુતા
ઐશાદાય-ધત્યાદિ ધત્યાદિ શુભો પ્રભવે છે

હવે ૧૧ પદો નીઢાગી ૭ તે ૧૧ વ્યક્તિ
વ એના તે ભાવથી કરી કહેરના તોછાક
રીસાગપાઠ કેપાયમાનપણ ઉરકેરા નીડી
આપણુ બનાવતુ મીઞજ એક નાખવો
નારાં વોરે દુઝલો જોવામા આવે છે

વડિનવગ કે વરિષ્ઠ વ્યક્તિ પ્રતિ જો એ
ચિત્તવૃત્તિ જમીતો બીજતા હેમાએ ૧૨૭૨ ને
અભ્યાસ સંકોચના નીચકારાપણુ વૈરભા ન
વોરે પરિપુષ્પ પામે છે

અને જે તે ભાવના કનિષ્ઠ વ્યક્તિપ્રતિ
જો તથ તે ગવિષ્ટતા અનિ મ્હે ૧૭ સામની
કાંઈ ગણના ન કરવાની રીતિ, આપણુ
ખીઞમા વચ્ચે પકરાની ડોગસાશુ ચવાની
પદ્ધતિ નિરરકારપ્રતિ ચમની મારવામ્થીની
મ્હેમાત મગ રી વોરે વોરે દુઝલો નાસ
આપરાનાગ દુઝલો જિભવે છે

આ પ્રકરણના પ્રારભમા આપણે જે નિર્દન
કણા તેમજાને પુરવાર રવાસાર તેમજ
મનુષ્યની દાતની વિકાસક્રમની ગતિ જોના
મનુષ્યજનિર્મા જે ચિત્તવૃત્તિઓ હાય ૨૫૪
દેખાય છે કેવા તે વૃત્તિમા જે અરો કે
બેદો વગેરે અતગત રહેના છે તેની ૨૫૪
સમજણ આરાસાર ઉપર જે સદૃશ્ય
દુઝપુનુ વિવેચન કયુ તે નસ છે એમ
વાચક વગ ને વાગરો અનમન ચિત્તવૃત્તિ જેને
નામ આપી શક વું થી તેની મનની રિયત
કે વૃત્તિ ૭ ભાવનાઓનો તેમ ૮ કાંઈ સમયે
તેને સદૃશ્ય કે દુઝપુનુ મ્હેમા એ પડુતુના
કરની બારે ચક પડે તેવી તે ભાવનાઓની
રિયતિનો પણ વખતે તેમા સમાસ ચક
અથ છે ખરી

વિશયવ્યવસ્થા આટની રિયતિએ પદોઆ
૫૨ી કે નીક માનસિક લક્ષણામે કે રિય
તિઓ સમય શક છે અને તેથી કરી ૭
લગ ૧ ૭ ચિત્તિઓ ૭ કાંઈપુત્રક ૧૧
કરણુ યત અનાપિ સુધી જે વસ્તુ નક શુભો
વિષય જો હાસ્ય શુ ધુ છે તેને બધમેસની
આવે મેરી વિચારનાની આગળ વધારી
શકાન અને તેમજામટેજ હવે પનીના આ
હમા પ્રકરણમા તે ઉપર ચર્ચા કરવામા આવશે
આ વિજ્ઞાના અભ્યાસ ૧૨૧-અ ૫ મી ૧૧
મને-ત્નો રીક ૫ માટે અને આટલુ કહેતુ
અનિ છે કે, ચિત્તવૃત્તિજ ૧ સદૃશ્ય-દુઝ
લો/૭ ઉપર કહેલાઘ ગયા તથા મીઞ
કેટલાએક તેરા સદૃશ્યે દુઝલોની વચ રારી
ચવામા કેટલાક ખીજ શોજો વિજમાન

હા । સાથે તેઓ આત્મવક્ષી છે કે પરવક્ષી છે કે મધ્યસ્થ છે તે ગણુ ઊપર એ ૧ । ગંવારીની વૃક્ષનાનો આધાર છે દૃષ્ટા ત તકિ જે કે એક વખત આગળ થોડા અંગે સૂચન થઈ ગયું છે તેમ આત્મ । ઇનામાં શિષ્ય અથા આત્મલક્ષીપણુનો (સ્વસ્થવેદી)ણુનો, જેમ વ્યાપ્ત છે તેમ ગર્વિષ્ટ થામા પરલક્ષપણુનો । પ સવેદી પણુનો) નિશેર અથ વ્યાપ્ત છે કેમકે તે ગર્વિષ્ટપણુ અ વર્તતિ દશાવસ્થામાં આગછ) જ્યારે આત્મસંતુષ્ટતા તો બ તેની મધ્યસ્થ ચિત્તેસ્યથક છે અલગત આ મધ્યમા અ રખા' બેદ પડનર બાગત તો જ્ઞાનશક્તિ ધ્વજાધકિત અને ક્રિય શક્તિદશક જે બેદ પાડનાર અ શો કે તાવે પાપાર્થ છે તેજ આમા પણુ છે

હવે સદૃશ્ય અને દુઃશૃણ એ સંબંધમાં વસ્તુત થ ય નિગત સમાયેલી હોય છે તેમજ એ સર્વ માનસિક વ્યાપારો અને તેના અરસપરસના સંબંધોનુ પૂણુ તાત્પર્ય

શુ છે, તથા એક એકલે કે સદૃશ્યની કેમ શ્રદ્ધ, વિસ્તાર કરવો અને બીજાનો એટલે કે દુઃશૃણનો કેમ વિનાશ કરવો તે તેમજ તેને લગતા અથ પ્રશ્નોનુ નિરાકરણ ઠવાનિ બાગતો નૈતિકા આ વીક્ષિકાશાસ્ત્ર, ૮ જે અર્થ જોતા આ ચિત્તવૃત્તિ આ વીક્ષિકાશાસ્ત્રનુ સદચારી છે તે લગતી છે* આખ્યાતમ આ વીક્ષિકાશાસ્ત્ર બારીકાથી જોશુ તો તે ચિત્તવૃત્તિય અને પૂર્વે દર્શન કરાવનાર જિ પ્ય છે અમુક ચિત્તવૃત્તિઓ અ કુશ્મભા રાખી તેને અવરથિત કરી તે અબ્યાસના પરિણામે અમુક અમુક સદૃશ્યો ખીલવવા અને અ મુક અમુક દુઃશૃણો દૂર કરવાની જે બળદાર ઉપયોગી પદ્ધતિસ્યથક છે તે પ્રકરણની અર્થા આગળ જતા જ્યારે કરીશુ ત્યારે ઉ પર કહેન માનસિક વ્યાપારો તથા તેના આગમસાગમ સંબંધોની રૂપરેખાના વિ ૧૧મા ઉત્તરીશુ અત્યારે તે વાત આ રચણે અર્થારી ઉચિત નથી ।

* આ પ્રસ્તુતના પ્રકરણુ મારનો (મી) વિભાગ જોશુ તો જાણાછ આવરી કે સદૃશ્ય દુઃશૃણના તિત્ત પાયાપના અ શો વસ્તુ સતિએ તો સત્ય અને અસત્ય માજ થયેલ છે જે ૨૭મા ગદ્યે (પ્રેમ કે અપ્રેમ) એકતા કે અએકતાજ રા કજ છે સનાતન ધર્મ સપિશેર શિક્ષણ નમોધિગ ના ત્રીજા વિભાગસાથે પણુ અરખાવન-સુકામનો પ્રરા પણુ સૂચન છે

પત્રવ્યવહારથી શીખવાની શોર્ટહેન્ડ પદ્ધતિ

આ પદ્ધતિ છ માસની અદર શીખાય છે ફી ૩૧ રપ (માસિ- ફી ૩૧ ૪ તથા ફાખન ફી ૩૧ ૧) ઠેકાણ-ધી યુનિવર્સલ શોર્ટહેન્ડ બેરે, દીરહી

બેહુલા

સખત—શ્રીગુરુ ડા. ભા.જીવાન નરસેશ્વર અધિકારી—જમનગર

[અનુભવાન પૃ. ૪૩૭ ની]

(૮)

આ તરફ નિજની નગરમા માફા સમાચાર પટોડી ગયા કે ગાંધી નદીમા બેહુલા તરફ સાથે તજાતી જાય છે. સામ વચ્ચે ને ઘેર ગાંધીએ એ વાત અને પાડી નહિ પણ અમળાનું હૃદય અત્યંત વિચલિત થવા લાગ્યું તેના ધરપર એક કાગડો મ્કેશ કહે બેહુલાને દુલોતમારે અમળા ધારતી તે કોઈ કુખની વાત હે છે. બેહુલાની વાત મનમા આવના દેડ કરતા આમુઓ નળા પતા હતા અને કહતી 'મારે મુ મારી બેહુલાપર કાઠ આમ નહીં પડુ'.

પણ મેં દિવસ ગાંધી બેહુલા ગયો કે બેહુલાના સમાચાર સારા નહીં તમે માનુસ એકની મરુતુ રોડે મેં જાનથી અમળા અધિર બની આમતેમ દોડો. રતી તેના હૃદય સમાચાર પૂજાનવા ઉતાવળ રવા લાગી તેને હાટો દિ રો હરિસાનુ તેના બન લા. મુખત તેના શીરામસાધુને લઈ નપક નગ તરફ સિંધા થા તેઓ વિવિધ પ્રકારની મિડાલો જાતજાનના પાઓ તપાસી જોઈતી બીએ લઈ ગાયુડાના ની નકરવાના

થયા રરતે જતા જતા દુનરો નાબત હેવા લાયા તમારી માં કરીને એ કાચન પ્રતિમાસરખી મેહુલા તામ લઈ તમાપાસાથે તજાની તજાની આવે છે.

એ વાત સાંભળી નવે બહુઓના મરતક પર વળપાત થયો જણાયો તેઓ ચોડે દ આમળ વખા કે સરખાવની બેહુલા તરાપામા એટલી અને મૃત સ્વામીન મુખ સામે જોઈ મહેલી મીંગ તરાપો એક એક વાર હુમકી મારતો હતો અને પાટો ઉપર આવી જતો હતો એ નાનો તરાપો હુમ્યા છતાં હુમ્યા નહોતો ઉપવાસથી શીશુ થતી તે રો મળતી તેતરફ નજર નહોતી તેના ઉપર લવનદપર સિંદુરનું મિડુ ધિમાન રણુ હણુ બીજાન ગયમા પા વાળી દ નોમરી ફફેરી રહ્યા હતા ચારેમાલુથી કેટલીએ અરપાર મગર મરડો તે શવને 'ઓનિયા' રવા દોડી આવતી હતી અને બેહુલાના દાયના મો નહીં દૂર લાગી જતી હતી અને અવિરન અત નળથી બેહુલાના બન ગાન પતંગી રતા હતા હરિસાનુ સા પાગી બેહુલા મેની તારી આવી હાનન

કા ? અસર નેવી શણગારી કરી બે દિવસ
યયા તને સાસરે મોકલી તારી આ દશા
કાણે કરી ? મોલતા મોલતા હાંસાધુ દા
રાટ રડી પડ્યો

બેટુલાએ કથી વાત કહાવગર ફેળ
કપાળે હાથ દિયો કરી બતાયુ અને આવ
છુની નારાતી પેટે બંને આખમાથી પાણી
પાડના વાગો

હસિસાબુ ગદગદ કંઠે બેઠ્યો “જે યવાનું
હવુ તે થયુ દવે વખાને લઈ તરાપો અદિ
લગાન અગર તથા ચદન કાળની ચિતામા
વલનપૂર્વક લખાને સાર કરીશુ શન લઈ
પાણીમા ત વાનુ તાતપ્ત શ ? જુદીની
આદસોદાગર મુઆ સાથે જીવતાને પણ પાણી
મા ધકેલી ગયે છે અ પકનગરના નોકો કેવ
નિ ય ? તને અમાગ કોમમા ત્રાણ હશે લા
સુધી પાછી લા જના દધશુ નહિ

બેટુલાએ હરીર દલાવી દલાવી અસમતિ
બણી આ મતેહમા જીવનનો નચાર
કરી શકી તો નેશ પાળી વળી । રવાનીની
જે ગાત માગી પણ તેજ તીરછિડગના
લોગ બેટુલાની અપદશા જોઈ રડના લાગ્યા

હસિસાબુ પાછો ડચકાતો ડચકાતો બેઠ્યો
' તુ આપણે ઘેર આવ મરમા માનેતી યધ
બેસીશ તું માતૃશીની આ બની પુત્રી છો
પાય-સાત ની અમાગી મા કરીને એકની
એક પ્રેમ ગે તને શખતા પહેરાની ાડી
શ નહિ પણ મૃત્યુવાન સોડાની બગડીઓ
પહેરાનીશ સિ દોરને મરને કપાળે વ્યામ ગ

લાવની ટપકી મરીશુ મત્સ્ય માસ તજવા
જોઈશે પણ બીજી રીતે તને સાત વાનાની
મિઠાઈ કરી ખવરાવીશુ તરાપામાં કુદી પડી
છો તો ખરી પણ હમણાજ તને મગરમચ્છ
ખાઈ જશે રસ્તામાં જુલો લોકો તારાપગ
હુ ખ નીતાડતો તું અત્યત રૂપાળી છો
બેટુલા રડતી રડતી મોલી- મોગલાઈ તમે
પાછા વળી જાઓ હુ નિરામિય હાડકુ હમેશ
ચકાવના તમારે ઘેર આવી શમીશ નહિ જાને
કહેને જેના હાથમા મને સોપી આપી છે
હુ તેનીજ સાથે રહેવાની છુ હુ તેને યોડી
એક વડી પણ જીવી શકુ તેમ નથી અપ
કના ગાળીએ એ સવળી ખાવાની નસ્તુઓ
દાગી રાખો જે રવામીનુ જીવન પાછુ મેળની
શમીશ તો અમે અવી જમીશુ કાંઠે ઉભા
ઉભા રડો છો શામાટે । ' બેટુલાની આખમાથી
પાછા પ્રપ્ત કરતા પાણી પડવા લાગ્યા

જેતજેના તરાપો ત્યાથી આગળ નીકળી
ગયા એ ડાકુ જાય છે ગોઝાના પાણીમા
તરાપામા તગતી મૃત રવામીને હાથમા આક
કમા રાખી કોચુ જાય છે । જીવન-સ ગિની
લણી જોઈ દુગે મરણ-સ ગિની એ નાર
જોઈ લીઓ સંધવાના માથાપર સિ દોર ધણ
જોએ જોયુ છે વિધવાના માથાપર સિ દોર
જોઈ જાગ્યા તથા પ્રજાતનો તરણ સૂધ
તે સિ દોગના મિત્રને ઉજવળ કરી રહેન
છે એ રાર નગીનુ જળ સંધવાના અવા
ગમા કાશનની મનાન મોનિમા બેટુલાના
દેહને જાણી ગોળા આપી રણુ કે

વાધના વાંખામે શબ તાપ જવા ના
ગ્યુ તે અન્ન હ ગળી ગયો અને જીવ

ચિત્રની પુનઃગતી માફ બેરી હી હતી
પવન જાણે કંઈ ઘટક યદ ક તો વહેતો
હતો. બેદુલા પોતે જગમાં છે કે ર જમાં
છે તે તેને કશી ખબર પડતી નહોતી આ
કાચ કંઈ બાણુ, નહીં ક્યાં આવી ક્યાં
પવન કુદે છે અને અમારું ક્યાંથી ચડે
તેપણુ તેને સમજ પડી નહોતી તારા ચદ
દીવાદાની કે નોકાનો દીવા કંઈએ નહિ રેવ ।
જાણે કંઈ કશિરા તની માફ તેને વડી મગ ના
ક્યાં કરતું હતું-એનીમાં શું એવે ર ર તનામાં
કોઈ જાણે મુઆ તે શુ જીવત યાવત-
બેદુલા તું તારી વાચાઈ મૂકી ધર ન
બોનતું દેખ એમ બેદુલાએ સંભળ્યું એમ
ચપાપછી મોતરકથી એક વિકટ દો દો રે ।
કરતું અદ્દહાર્ય ઉર પુ બેદુલાએ તે સા
ભાણી નિખમપણે સ્વામીના કકાધને દ
આલિંગન કયુ અને તે વિકટ ભવિ જમ
પડી ગયો. અચાનક મેઘદુન પૂજ્યચદની
પોતિમાં એક નાનકડાળ જેવું રમ બેદુલા
કામે ખડુ ચડુ અસખ્ય નરનારીઓ એકવ
ચમ આન હોતમર હજવતા હતા તેઓની
વચ્ચમાં મધવ જેવા દેખાવ । પુરોતે બે
દુલાને ઉ થી બો વા બે સ । છ ।
મુઝાના હાડપિજરને છોડી ચવી આવ
સુમધી જગમાં હાથ પેછ દિ । પુ પ
માળા વિવિધ પ્રકારના વસ્ત્રાચકારે પહેરી
અદી આવ ઓઓનું વાવન અરથાપી છે
તે એ વાર મથુતો નદીના સાતતી પેઠે પાણુ
બારરો નદિ આવ રસાસાપમ તથા તરેદ
તરેદના સુખો ભોગવી જીવન મળીએ
બેદુલાએ તેઓને પ્રત્યક્ષ જોવા એ સ્વપ્ન

તેને ન બાધુ મધવ પુરોતો રવર ર દ
કાને સમજાનો હતો અને તેઓનું રા તેની
આંખ સમુ રાષ્ટ્ર ખજાં હુ તુ બે
દુલા મૂળથી ચડુ મોચી કાનમાં પૂર્માં
ના ઠી વધારે ને વધારે કકાગને દ અવિ
મન બરવા લાગી અને એ એક માત્ર
આશ્રય સમજી નો પ્રદણુ પુ મધવ પુરી
જોના ન જોનાં અ રા યદ મધ તે અને
તેને ત્રામદાયક ટાટે મક તમા લીધી અ મુ
સીર ગમ્થી કપચા લાગ્યુ અને તે માચિત
તથા જજ રિત યગ નાગી પચ્ચાણુ નિ
શય ન દને લીને રૂ ઉ યગલગા અને
પવન માળે ચડેત ચપુની માફ આવ
ચિત્રવા ભેગા બેદુલાને નતિ સુભમળ કરમ
સંધાપર બેરી એક રમ રાવાન જુનાનીઓ
નમે મેલાવતો તોયો મેદુન એ તેનો નિર
રકાર કરી આંખ બધ કરી અને દાખને
વિસારવા શીતજ સખાનું કકાળ છાતીને
ભરવી મેરી રહી દા ની સાથે સથે ને દરમ
પણુ તેમ યદ મધું

અચાનક મેદુલાને ચિરાગ તથા ધનાં
રોળાને ચિત્કાર કરી બોનતાં સાત ચા
આમાંના હાડકાં ફેરલાંક દે અને તે નારી
સનાનિરુતિ કરીએ એથી તાર કશુએ
વળવળું નથી તારા પેટમાં ક્યા છે અમને
ઉતરીશ નહિ બેદુલા તેઓને એમ કહેનાં
સાબળી બ્વીકથી દ િ જ ને છતીએ દાની
પેતાન કીડુ ચરીતથી નાખ દધ તા પાપા
પડી છી. વાચ તથા છીલાની આ લગી મર્માં
ત્રીજો પહોરે ગમે મેદુલા તેની માના
અમલાને જોવા લાગી કીણ ચરીતવાળી

વૂળથી ખરડાએની અને બાંખમાં દડ દડ કરતી વારિધારા વરસાવતી ' મારી નયન મણિ બેહુલા ' આવ નિહનીમાં તારા બાપ શામ સોદાગરની દશા જોઈ જા ' બોનતી અભાગણી હાથ વોય કરતી હતી ગાંગુડાના જળમા કોઈ તરાપો નજરે પડતાં ગાંડીની માફક અમલા પડતા જતી હતી ચપક નગરનું કોઈ માણસ આવતાં તેને પગે પડી કુટયા કરતી હતી કદલી વૃક્ષ આગળ જણાતા મૂર્છા પામતી હતી અને કેવળ મારી બેહુલા મારી બેહુલા ! જાતીએ આવ ' મોદયા કરતી હતી જુખ તરસે તથા હાથ વોય કરી કરી તેનું સોનાનું અગરવામ યજ્ઞ ગયું હતું જેને માટે રિષતના લોકો ઝુરી ખરે છે તેની અભાગણી માતા તો ૧૭ી શુ યજ્ઞ પ્રણય ધારણ કરી શકે? એકવાર મારા ધરતી રાણી! ધ મ આવ ' બોલતી બોલતી ચમુના જે જાતી ભી જવતી અમલા આવી બેહુલાનો હાથ પકાવ્યા જતી હતી મુવાને તે કોણે જાનતો ક્યો છે ! મારા કોઠામાં પ્રાણ રહેતો નથી એકવાર જાન આપી જા બોલી અમના તેને જાણતા આવી માતાને જોઈ બેહુલાની આબોમાંથી પાણી પડવા લાગ્યા ' મા ! હુ આવીશ નહિ મારાથી અનાશે નહિ કહી બેહુલા તે કે કકા લને જાતીસ સુ કરી સ્વક ડસક કરી રોવા લાગી એટલામાં અમલા અતર્હિત યજ્ઞ ગયું

તે વખતે મા મા કહી બેહુલાએ રડતું આનું રાખ્યું — ૧ મા ક્યાં છે અનાથને હાથ કે જે મારા હાથમાં ગળ નથી, પગમાં બળ નથી હેમાં બળ નથી માફ મહા કષ્ટનું ધન-સ્વામીનો બાકી રહેલો દેહ હુ હવે

સાચની શક્તી નથી મારા દેહપરનાં કપડાં મળી ઉડી ગયા મા મારે આખરનું રક્ષણ કરવું હારે યજ્ઞ પડ્યું છે મે ધણુ દુખ વેઠ્યું, મા, તું જે દુખ દર્શાવે તો કાણુ તે દૂર કરશે મે તે દુખ માથે ચડાવી લીધું છે—મને કહે હિમત હારી બેડી છુ—મા વિષદરી ! દીન દુહિતાને બોલે ઉચકી લે '

એટલામાં અપૂર્વ રૂપે જટાનધ આકાશ નો પૂર્વભાગ ઉજ્જવળ ખીલી રહ્યો અને કાણુ જાણે કોણે બેહુલાના હાથમાં એક અમૃતનો ખાલો મૂકી આપ્યો ! તે અમૃતનો ખાલો હાથમાં આવતા બેહુલાનું બોનાઇ ચણેલુ રૂપ વધી આદરા લાગ્યું અને તેથી તેના હૃદયમાં અપૂર્વ સહસ સચરવા લાગ્યું તે તેના અતરના અતરમાંથી સમજા કે હવે તેના સ્વામી બેઠો થશે અને તેમાટે નખપર દહાડા ગણના લાગી કોણે સમજાવ્યું તે સમજા બેહુલાએ જાણ્યું નહિ પણ તેને પૂરી ખાતરી યજ્ઞ

અમાનક બેહુલાને પોતાની પૂર્વ જ મના પૂર્વ જ મની વાતો યાદ પડવા લાગી તેણે જોયું તો છેલ્લા સાત જ મ ચિંતાનયમાં પ્રાણુચાગ કરેનો જણાયો અરુણેશ ઉજ્જવળ પદ્મ પહેરી દિવ્ય સિંગરવાળે લલાટે તે સ્નામીસાથે સાતવાર યજ્ઞ યજ્ઞ હોય એમ જણાયું દર વખતે તેણે વિવાહની પહેલી રાત્રિએજ સ્નામીને શુભા પો હોય સુખીસ સાગો લાવે લેવા વિવાહનીગરે કેટલો એ આનંદ બોગથી તેજ રાત્રે વિધવા યજ્ઞ બીજે દિવસે સ્નામીસાથે ચિંતામાં પોતે પ્રાણ વિસર્જન કરેલ તે પૂણ્યે કરી આ જ

મમાં સ્વામીને ઊંડી સૂત્રી ન હોય અને તેને મેળવવા તે પુરુષેજ કરીને તેને મૃત્યુના દ્વારે આવવાનું આવી જાય હોય આવખને તે સ્વામીને મેળવશેજ અને પ્રતિ હી વિધતા આવાર તેની સુકોર તપસ્યાથી નસત થયા હોય એમ મેહુલાને આંત્રણીના વેદાપર એક એક દુષ્ટ મધ રહ્યું

(૧)

ઉત્કટ રજની મગી પ્રભાત થતા મેહુલાએ નેતા નામની ધોખણને ધાટપર પાં ધોનાં દીકી મેહુલાનો તાપો આરતે આરતે તે ધાટપામે આવી અગ્રકમે નેતા જોઈ મેહુલાને મનમાં થયા લાગ્યું એ સ્ત્રી શરીર ધારી હોવા છતાં અસરીરી કોઈ દેવી છે અને ને દેસમાં મૃત્યુ નથી તેનું ઠેકણું તે જાણતી હોવી જોઈએ નહિતર એને જોઈ મૃદુ હૃદય માનવ દુલાઈ જાય કેમ ?

આખો દિવસ મેહુલા ધાટે તરાયે લગાવી નેતા ધોખણસામે લસપૂવક જોયા લાગી પછી નેતાએ તેની સામે જોયું નહિ

સવારના નેતાનો એક તોફાની ટિકરો ૫-૫ ધોતી વખતે પળવ્યા કે તો દત્તે એટલે નેજો તેની ગળગી દામી મારી નાખ્યો અને જુગડાં ધોવાના પત્થરપાસે મૂકી રાખ્યો તત્કાલ તેજો પાગી નજર પછી નહોતી કરી અને આખો દિવસ કપડાં ધોવા કયાં તેની જા પગથી કપડા નિમળ શબ્દરની માફક ધવળ લેખશ નાખી રહ્યાં હતાં મેહુલાએ તેવાં શુભ જુલના પૂલ જેવા ધોયેલા કપડાં આજ કોઈ દિવસ જોયા નહોતાં

સંપાદેશા તે મરેલા બાગકપર ફેરવા પાણીનાં છાટણાનાખી નેતાએ પેતાના દીકરને જાતો કે લીધો બાળક હવમથી ઉઠ્યો હોય એવું મોં કરી ખૂબ ખડખડાટ હસી ઉભો થયો એટલે મુદ્દ મુખવાળી નેતા કપડાં મોંસડોભાયે રાખી એક દાયથી બાળકને કાખમાં લઇ ઉમે અધર મડી જવા લાગી કાજ કાજમાં અપૂર રૂપનો દિલ્લોળ નાખતી વિદ્યુત જેમ ઝંબકી આવી જાય તેમ નેતા ધોખણ આવી ગઈ

મેહુલા આખી રાત તરાપામાં બેગ બેડી વિચારવા લાગ્યા એ શું મે સ્વપ્ન જોયું ?

બીજે દહાડે ધાટપર પાછી નેતા ધોખણ આવી કાજ રમ અને બાળકને અગાડીની માફક મારી સુવડાવી દીધો અને સંધ્યા વખતે જુગડાં ધોવાઈ લાં ત્યારે પાછો સજીવન કર્યો પરંતુ મરે જુલ જેવા શુભ નજો ગાદ મેધોમ કુખ્ય કેશના શુ જીવર સ્વપ્ન કરી એક દાયમાં બાળકને દાય લઇ અને બીજે દુષ્ટે જાગપમ ત અવલખિત પહેરેલ સાડીને છેડો તાણી રૂપ લતા આકાશ તરફ ચડતી તપારીપર હતી સારે મેહુલા એક કુલની પાદડીની ઠે તેના પમ તમે જઈ પડી

નેતા જરા ખમી ધ હો મલકાવી બોલી— આવી વર થેલી ઉઠારી તો કયાં મે જોઈ નથી સ્વપ્નને જા વો દાય તો મારી સાથે સ્વપ્નમાં માન મહેશ્વર તારાનિ દુપમાન થયા છે

અપૂણ

ઉત્તરિ કયાથી થાય ?

વસતતિનકાવૃત્ત

જે દેશના વૌર સુતો ધરણી છુ નવે ને શનુતો ડર અહો ! ક્ષણમા વિદારે
તે દેશના વૌર સુતો અંપકે મોંએ છે રે ! ઉત્તરિ પછો કહો તમ કયાર્યો થાયે ?
ઉત્સાહ રાધા રઘુનિ કર્તવ્યનિરૂપ કરો નગા નિ મજે નન આત્મચક્ષા
ના જના વૃત્તિ-દિલચાન કદી જણામે રે ! ઉત્તરિ પછો કહો તમ કયાર્યો થાયે ?
સ કાર્યસાથ પ્રોંનિ ના હુ યે ધરાવો, દુનિતિ તથા વિચારી મતિવપ્ત થાઓ
કિંતુ ન ગનાનિ હૃદયે તમને જગે રે ! ઉત્તરિ પછી કહો તમ કયાર્યો થાયે ?
શ્રીમત શ્રી ખરચના રસવિનાસઅથે ના પાઈતો ખરચના પરન દિનાથે
રાડો અપાર ધની ખરચી નયાવે રે ! ઉત્તરિ પછો કહો તમ કયાર્યો થાયે ?
ખોટા રસ કરોજ વિત્ત વધુ શુભાવે નિશાળ સ્થાપો કહો ॥ શિશુને ભણાવે
ખોગ યશે ફસોજ આપકે ના વિચારે, રે ! ઉત્તરિ પછો કહો તમ કયાર્યો થાયે ?
દારિદ્રમા સહતા જનો હૂંડો છો કૃત્યો અરાધનકાજ અરે ! કરો છો
કુલથામો ગતના દિત ના દુ રાયે રે ! ઉત્તરિ પછો કહો તમ કયાર્યો થાયે ?
નારી પરાધાર પ્રીતિ અર્પિતો વિચાર પના નિજનીપત્નિ ના બનાવો
અન્ધાઅમોઘ વિરો ફસોને ભ ॥ છે રે ! ઉત્તરિ પછો કહો તમ કયાર્યો થાયે ?
આદર્શ હમ્પતી બૂંદા નિ નરચના ગાળે રઘુનન અરે ! નિજ જિ મીને
સરોહચાન વહનો ન હટે જરાયે રે ! ઉત્તરિ પછો કહો તમ કયાર્યો થાયે ?
જ્યાં સહચર જ અખનિતો પમાતુ દષ્ટાત જે સવજે વર્ગો તે આપુ
આ ના રઘુ અરર ! નામનિશા દાવે રે ! ઉત્તરિ પછો કહો તમ કયાર્યો થાયે ?
સાહિલ દુનરરિદે નન ચિત્ત રેડો આરામ-એશમદિ છે ગુનત ન ના કો
વાલુડિયા બનોજ ગામગપાટ મારે, રે ! ઉત્તરિ પછો કહો તમ કયાર્યો થાયે ?
રે ! નાટકો અનોંતિના અહીઆ ભાળવી ભાવી પ્રમ્લ અરર ! દે કુપથે ચક્રી
અસાધારો તદયિ ના દિલ એ વિચારે રે ! ઉત્તરિ પછો કહો તમ કયાર્યો થાયે ?
ન્યાયી સુસ્વીય સરકાર પ્રશ્ન કૃપાએ પ્રિદેશ તે મળોજ છે અધુના તમોન
કિન્તુ ન જો તમથી કાય સધાય એકે રે ! ઉત્તરિ પછો કહો તમ કયાર્યો થાયે ?

અલંકાર

લંબક—શ્રીયુત વસંતભિન-રાજકોટ

આજ શ્રાવણી પૂર્ણિમા-સાદ્યોનું અત્યંત મોટું પર્વ-તેમના યજ્ઞતંત્રી સાક્ષિ પૂરનારો વિષ્ણુ-આ નસતે તેમના યજ્ઞ મંત્ર સંબંધી એ શબ્દ વચવા જે પરચને રહિ ગણાય

ભગવાને કિંવા આપણા સનાતન ધર્મ આતુવણ્ય પૂર્વે નિર્માણ કરી તે રૂપને અત્યંત પોતક થાપ તેજુજ પુ રાષ્ટ્ર એ એક કુટુંબ પ્રમાણેજ છે એટલે કુટુંબ સંસ્કારમાણેજ રાષ્ટ્રસંસ્કારમાટે આત્મ સામર્થ્ય શરીર સામર્થ્ય સંપત્તિ સામં અને હિંદાગ સામં એ આર સામર્થ્ય અત્યંત આવશ્યક છે તે પૈમી આત્મ સામર્થ્ય અથવા પરમેશ્વરકૃપા કાયમ રાષ્ટ્રી ન ગતિ કરવાનું કામ જ્ઞાતિજોને પ્રાપ્ત થયું શરીરસામર્થ્ય વધારવાનું કામ ક્ષત્રિયોને માથે આ પુ સંપત્તિ સમર્થ્ય વધારવાનું કામ વૈશ્યને સોપાયું અને આ નોને કાર્યો સંચલિતપણે ચલાવવાને ખાસ ઉપયોગી જગ મહેનત અથવા સેવા કરવાનું કામ શૂદ્રને આપવામાં આતુ આવી રીતે રાષ્ટ્રસંસ્કારમાટે રંગ આ આતુવણ્ય નિર્માણ થયું

આ આતુવણ્ય નારકમાં સ્વમાનન્દવગુણ અથવા ગુણવર્ણિમાગને કે હ

ત્યજ થયું તોપણ આપણા દુરદર્શી નરિજો જે પરપરાક્રિત જોઈને તે પરપરાગત કરી નાખ્યું આ આતુવણ્યની પરપરાપર કેટલાક લોચ આશંકા મૂકે છે પરંતુ આ પરપરામાં કેટલું સામર્થ્ય છે તેનો વિચાર કરતા નથી. કુટુંબનો કિંવા રાહે નો તો શુ પરંતુ દેશનો પણ અનુક્રમિતિન શુ હોય છે એ જુને જુડું નજરે દેખાયા જના આતુવણ્યની પરપરામાટે વિશ્વતા દર્શાવવી એ અવિચારી અને હાંધરેનું છે પરપરાની આ શક્તિ જોઈનેજ આપણા દુરદર્શી પૂર્વે જોએ રાષ્ટ્રના નારકમાં ગુણવર્ણિમાગ ઉત્પન્ન કરેન આતુવણ્યને પરપરાગત કરી નાખ્યું અને દમણના દારૂ પાંચસો વરનો સિંહાસ બજીએ મૂકી તેની પહેલાંના અનેક દારૂ વર આપણો રાષ્ટ્ર અને આપણો ધર્મ અવિનશ્વ સુખની અને આનંદથી માળતો હતો આ એક વાત તેમની દુરદર્શિ અને આ પરપરાનો પ્રભાવ દેખાડવાને પૂરતો છે અરુ

આતુવણ્ય એ આ નમાણે એક ર શરીરના અવધવ અનેત હોવાથી અને રાષ્ટ્રની દર્શિથી આરેની સરમીજ ઉપયુક્તતા અને નરર હોવાથી તે સવ વજુ સમાન દર રનાય પા અને તેસંબંધી પરપરામા હિંચનીચપણાની વાપમા જોવામા આવતી મત્સરશુદ્ધિ તે

ઉત્પન્ન કરવામાં આવ્યાપહેલાં, હજારો વર્ષ સુધી કદી જન્યત થઇ નહિ, કિંમદુના । અત્યેકને પોતપોતાના ધર્મમાં અને વર્ણમાં રહીને મોહસાધન કરનાનો માર્ગ ખુલ્લો અને સાધ્ય હોનાથી આ ભેદભાવ ઉત્પન્ન થવાનું કષ્ટપણ કારણજ નહોતું અને ત્યાસુધી આ વિવેકભાવ ઉત્પન્ન કરવામાં આવ્યો ન હોતો ત્યાસુધી દિદુરદ અને દિદુધર્મ ધણીજ સરળતાથી આનતા હતા હમણા પશુ આ મત્સર મનમાંથી કાઢી નાખીને સર્વ જાતિ અને વર્ણ રાષ્ટ્રમાટે એક લુપ્ત થઇ પોતાનું કર્તવ્ય માની પ્રવર્ત કરે કે તરતજ દિદુરાષ્ટ્રની સામ્રાજ્ય અવનત દશા મળીને તોને ઉપર ચર્ચા જરાય વખત સાગરો નહિ । અરવુ

આ માતૃવંશ્યવંશ્યવંશમાં પ્રાણલોપાસે લોકશિક્ષણ અને ધર્મસેના કરવાના ઉચ્ચ કામ આવ્યા તેથી તેમને રાજાવિક રીતેજ શ્રેષ્ઠપદ-શુરપદ પ્રાપ્ત થયું અને સમાજમાં તેમનો દરજ્જો વધ્યો ધર્મનું તેજ કાયમ રાખવાનું કામ પ્રાણલોપાસે હતું રાષ્ટ્રમર ક્ષણને આવરય, સમાજવ્યવસ્થા સંયુક્ત રાખવાની એટલે પર્યાયથી કહીએ તો રક્ષક રક્ષણનીજ જવાબદારી પ્રાણલોપર હતી રાષ્ટ્રમાં નીતિસામગ્રી અને કર્તવ્યનિષ્ઠા કાયમ રાખવાની જવાબદારી પશુ તેમનીજ પર હતી કિંમદુના સર્વ રાષ્ટ્રના સરક્ષણનું કામ તેમને માથેજ હતું માટેજ પ્રાણલોપે ઉચ્ચ પ્રાપ્ત થયું તેમને વર્ણશુરવરનું

માન મન્યુ તથાપિ આ માન તેમના સંતાન ધિકારથી કિંવા સમાજે નીચી દીધેલા કર્તવ્ય કરવાથીજ માન મન્યુ નથી આવડ્યું વર્ણશુરવરનું શ્રેષ્ઠ માન મળવાની મુખ્ય ચાવી વ્યૂદય છે અને તે પ્રાણલોપની નિભામદત્તિ કર્તવ્યતત્પરતા, ધર્મનિષ્ઠા, રાષ્ટ્રસાક્ષુની દૃષ્ટિ 'વસુધૈવ કુટુંબકમ્' એ નીતિવાક્ય અને અપૂર્વ સ્વાધ્યાસ એ શુભો છે એ શુભો-થીજ વર્ણશુરવરનું આ શ્રેષ્ઠ માન તેમના તરફ આપોઆપજ ખેંચાત આવું તેમજે ક્રમ્વેનો કદી લોભ ધ્યો નહિ, આગળ સુશી-આવીને માન ખાટવાની કદી લાલસા રાખી નહિ કિંવા ઇતર વર્ણની સપત્તિ જોઈને કદી વિશદ કિંવા મત્સર દેખાડે નહિ પ્રચારમાં આવેલ પ્રાણલોપી વાતો જોઈએ તો 'એક ધણોજ ગરીબ પ્રાણલુ હતો તેના ધરમાં કંઈ ખાનાનું નહોતું તેના બ ગઈપર પૂરા ભૂગર્ગ પશુ નહોતા એવુંજ વર્ણન મળે છે 'એક ધણોજ ફેસદાટ પ્રાણલુ હતો' એવું વર્ણન કમારેય માલમ પડતું નથી કેમ જાણે શ્રીમતો અને પ્રાણલુની પ્રકાશ અને અધિકારના જોટીજ વિભક્તતા દેવો ઐશ્વર્ય અને સપત્તિ એ જીવવામાટે કિંવા જીવ અને પરાક્રમ દેખાડવામાટે તેમજે કદીપણ પ્રમત્ત કર્યો નહિ આ કામ ઇતર વર્ણને સોંપી ચોરે નિર્ધનતા અને શિક્ષણતિ રીકારી, જે મળે તે શિક્ષા આત્મસરક્ષણપૂર્વક મેળવીને પાનિ'ક અર્થ, ઇશ્વરારાધન અને સમાજશ્રેષ્ઠ એજ લેમજે પોતાનું કર્તવ્ય માન્યુ કરાજી

તેમની નિર્લેશિત્તિ પરામર્શએ પહોંચી હતી અને તેથીજ તે કૈવલ રૂપદ હોવાથી તેમને આપોઆપજ પ્રેમપદ પ્રાપ્ત થયું.

તેમની ક્ષત વ્યતરિતતા પણ એવી જ હતી કે તેમને ધર્મ સાધનમાટે તે ગમે તે કષ્ટ સહન કરતા પોતાના રાજ્યમાટે કિ બહુના રા. યમાટે લડવું એ જેમ શત્રુઓનો ધર્મ અને તે મુદ્દખીલય સદન કરવો પડતો તેણે એજ જોને મન સુખ એવીજ રીતે રાષ્ટ્રો આવર્યક ધાર્મિક સામર્થ્યમાટે કદ મૂકીને આહાર કરી દેકષ્ટ સદન કરવાનું આજ્ઞાઓનું કતવ્ય થયું હતું અને આનું કષ્ટ મધ્યકાલન પણ સુખરૂપ માનીને તે પોતાનું કતવ્ય આખડ કર્યા જતા હતા કિ બહુના તેમનું આયુષ્યજ કતવ્યરૂપ હતું તે જો જો રતા તે રાષ્ટ્રને માટે કરતા યસા ઘટિક કરતા તેમા પણ રાષ્ટ્રમાટે જ માગળી રતા વેદાધ્યયની પરમેશ્વરની સ્તુતિ કરતા તે તે પણ રાષ્ટ્ર માટે જ કરત વેદાધ્યયનક સહ જ નજર રૂકતા પણ એવું જાણી આજરો કે તેમની પ્રતેક ન્યાના પહેલા ચરણમા પર મેશ્વરની સ્તુતિ અને ખી ન ચરણમા રાષ્ટ્રમાટે કષ્ટ જામગેહ હોયછે રાષ્ટ્ર એજ તેમનું દુઃખ અને રક્ષણ અથવા રક્ષણ એજ તેમની જીવિતી કામ હતું તેમનું રક્ષણ પર મા લીન થયું હતું અને પર રવ મા લીન થયું હતું તેમનો જ મ પોતાનેજમાટે ન હોતા રાષ્ટ્રમાટેજ હતો કોઈપણ રાષ્ટ્રમાં સ્વાર્થી લોકસમૂહસાથે પરાધર્મ અથવા રાષ્ટ્રક પાણેય

એક ઉત્ત અરુપ સમ્પાનાઓ વગર હોય છે આજ વગર આપણા દિદુરમા જાલ જીવનતરીકે એગપ્તો હતો

સારાશ દેશસેવા એજ જ હોતોનો ધર્મ અને એ જ આજ્ઞાઓનું કમ હતું અને આ દષ્ટિ જ્યાંસુધી કાયમ હતી દ્રવ્યની લાલસા અને માનનો લોભ નહોતો લોક કે પાણી ખરા પ માથની સુદ્ધિ જ્યાંસુધી કાયમ હતી અને લોકકલ્યાણમાટે પોતાના સુખને લાન મારી ગમે તે સક્રમી જ પલાવવાનું દ્વિય કતવ્ય યાસુધી તે કરતા હતા સાસુધી તે વણસર હતા ધર્મ સર હતા નજ હતા

સમદુ સમુદ સ્વસ્થ સમલોકાનકાચન ।
શુભપ્રિયાપ્રિયો ધીરસ્તુત્વર્નિગમણ્નુતિ ॥

એની માની ઉચ્ચભાવના રીતે તે કાયમ કરતા હતા જે તેજ તે નહતવને પહેલા તે ચરુજાલમસુદ સવમૂતહિતે રત નિર્લેખી નિરુદ્ધ સ્વાયત્ચાગી હત તે સદૈવ ધર્મકમ ના નિમન રહેતા લે કશિમણાયે કરતા રાષ્ટ્રકય માટે સરસ્વ અપણ કરતા અને એજ તેમની નહપદપ્રાપ્તિની મુખ્ય તરી હતી અને હજુ પણ છે અને આગળ પણ રહેશે આ શુભોનું નિર્ધારણ કરવાથી લોકક પાણીનું સદય ચિતન કરવાની અને તદુપરોધે નાતન કરવાથી દેશ સેવાનું કક્ષ હાયે બાધવાથી અત્યારે પણ આજ્ઞાતેને પોતાનું નેત્ર પ્રાપ્ત થશે પોતાનો પૂર જોત બોજવવાની તક મળશે

એજ કકણ હાથે બાંધવામાટે આવણ પૂર્ણિમાનો-ઉપાકર્મનો-એક વિસ વર્ષમાં આવેછે આજ દિવસે સર્વ બ્રહ્મવૃદ્ધ એકા અધને ઉ-અસ્વરે યત્નપૂર્વક પરામેશ્વરની પ્રાર્થના કરીને પોતાના રાષ્ટ્રના અને ધર્મના ક માણસુ ચિંતન કરેછે આજ દિવસે સર્વ દ્વિજ વર્ગ એકત્રપણે જુના યજ્ઞોપવીતને રખા આપી મોટા ઉત્સાહથી નવું યજ્ઞોપવીત ધારણ કરેછે ગત વર્ષમાં બનેલ બનાવો ધાલાવવાનો અને નવન વર્ષમાં તેનો અર્ચન કરાવવાનો આજ દિવસ જણાવે પોતાના ઉદ્ધોગના સ્મરણની અને અદાજ કાપવાની આ ઉત્તમ રીત સારથીજ પ્રચારમાં છે અને તે પ્રમાણે બ્રાહ્મણોને આવણી પૂર્ણિમા, દ્વિજોને વિજ્યાદશમી, વૈશ્યને દીપાવળી અને શૂદ્રને હોળી એ ચાર પર્વ નિશ્ચિત કરી રાખ્યા છે પ્રત્યેકને પોતપોતાના ધર્મધર્મનું જ્ઞાન કરાવવામાટે આ ચાર દિવસો છે બ્રાહ્મણોને આવણી પૂર્ણિમાથી નવીન સ્મૃતિ અને ઉત્સાહ આવેછે અને દેશના નેતૃત્વનું લક્ષણ જે યજ્ઞોપવીત તે મોટા ઉદ્ધોગથી ધારણ કરી દેશકાર્યના ઉચ્ચ તત્ત્વથી મંત્રેન હોવાથીજ સુતરના યજ્ઞોપવીતમાં પવિત્રતા આવી છે એ તે વિસરતા નથી દેશકાર્યનું સતત સ્મરણ રહ્યા કરે આજ આ યજ્ઞોપવીતનો ઉદ્દેશ છે અને અસલ બ્રાહ્મણ આ ઉદ્દેશ કદી વિશ્વરશે નહિ

સામ્રાટ કાળમાં બ્રાહ્મણોનાં ધર્મકર્મ અને દેશકાર્યને પરસ્પર કષ્ટપણ સંબંધ

નથી એવી માનતા છે અને એજ બ્રાહ્મણોની અથવા પપાવથી શેની અવનતિનું કારણ છે

શરીર અને તેમણેના પ્રાણ હીરો અને તેનું તેજ પુષ્પ અને તેની સુગંધ એમનો પરસ્પર જોડો નિકળે સંબંધ છે તેમજ રાષ્ટ્રને તેના ધર્મસંધે સંબંધ છે ધર્મસિત્તા રાષ્ટ્ર એટલે નિષ્પ્રાણ શરીર તેજહીન હીરો અથવા સુગંધરહિત પુષ્પ છે રાષ્ટ્ર અને ધર્મ એ એક વસ્તુ બનેલ છે અને દેશમંત્રિ એ ધર્મશ્રદ્ધાવિના અધ છે, અને ધર્મશ્રદ્ધા એ દેશમંત્રિવિના પામળી છે નસપત્તિમાં એક એવી વાત છે કે એક આધળાને અને એક પામળાને નવાસ કરવાનો હતો પણ બંને એકલા નવાસ ની વાનું અશક્ય હતું તેથી આધળાએ પામળાને ખોલે દહીં આપ્યા માકડુ અને પામળાએ આધળાને જરાજર રસ્તે હોયો આ વાતનું તત્ત્વ રાષ્ટ્ર અને ધર્મને પણ તેમજુજ લાગુ પડે છે રાષ્ટ્ર અને ધર્મ ને જો ધર્મિસત્ત્વ ધોય તરફ જતું હોય તો રાષ્ટ્ર ધર્મ ને ખજાપર લેવો જોઈએ અને ધર્મ પણ અનીતિના ખાડાખાખોચીવાથી રાષ્ટ્રનું રક્ષણ કરવું જોઈએ નીતિમતાનું સાતિત્ત્વ તેજ રાષ્ટ્રમાં રહેવા માટે જેમ ધર્મની જરૂર છે તેજ પ્રમાણે ધર્મનું બળ કાયમ રહેવામાટે અને તેના ઉત્તમલ તત્ત્વનો અપ્રતિહતપણે વિકાસ થવાને રાષ્ટ્રસામર્થ્યની પણ જરૂર છે ધર્મ મિત્ર અને આધ્યાત્મિક તેજ સાથેજ રાષ્ટ્રી

૪ અને ભૌતિક તેજ વધતું જોઈએ એટલે
ધર્મશ્રદ્ધાસાથેજ દેશભક્તિ આ પ્રાપ્ત્યોનો
પ્રધાન ગુણ છે અને ધર્માચરણસાથેજ દેશ
સેવા એ એક મુખ્ય કત વ છે તેનું
સ્મરણ ઉત્પન્ન કરી લઈને તે પ્રમાણે વતન
અસાનવા તે પ્રતિજ્ઞા લે સમ ખાચ તો
તેમની આવણી ખરી ગણશે આજ આવણો
દિહુરધાન દેશ આપણી પ્રિય આવજૂમિ
અત્યંત દીન ધિતિએ પહોંચી છે જગત્પત્ની
અત્યંત પાછળ છે એવી સવ ત્રણમ પડી
રહી છે તેના ઉદ્ધારમાટે ઉત્તિમાટે અનેક
સંઘટિત અને પકિતગત નયતન ધાર છે
વારતમેવકસમાજસંગમી મોટીમોટી સરચા
નિકળીને અદ્વિનિશ ૧૩ આસુજ છે તથાપિ
તેમને અલ્પપિ મળવો તેષમે તેટલો જગદી
વશ મળતો નથી આ દેશકાપ માટે અલ્પજી
વગે જ ધ્યાન ધ માણસો ૧૮૨ પાંચવા
જોઈએ ભારતમેવકસમાજનાજ શુ પણ

મેનાથી પણ અધિક મદદરતી મને
અધિક મોગ્યતાવાળા કાપ કરવામાટે,
દેશકાપમાટે પોતાનું આયુષ અપવાવાળા
પ્રાણો એક મ આગળ આવવા જોઈએ
પ્રયજ્ઞ મુક્ત એ જન્મ ક્ષત્રિયોનું કત વ છે
તેમ લોકશિક્ષણાત્મક કિવા જ વ કેમપણ
પ્રકારે ખરી પ્રયજ્ઞ દેરામેવા કરવી દેશ
માટે દેહદમન કરવું અથવા પ્રજાગ આ પે
દેહવાગ પણ કરવો એ ખરા અસલ પ્રાણ
જીવું કત વ્ય છે અને આ સ્મરણ ઉત્પન્ન
થઈને જે દિવસે આવો ખરો પ્રજાવગ
દેશમાં દેખાવા લાગશે તે દિવસે નાવણી
પૂર્ણિમા સફળ થઈ એમ મનાશે

આજની પ્રાણજીવની આવણી આ
વીજ થશે કે કેમ?

જાહેર ખબર

અસલ કુઠકા ડાખનો મકલાઇ યુનો A K P મારકનો અમારે લાથી મલશે
તેમ હમારતના અધિકામમાટે ખાસ લાહીઓમા પોરનદરી સફેદ પત્થરનો પથવેલ
યુનો ફરટ કવોલીગીનો જયાનધ મલશે

જાહેર ગામના જયાનધ એરકરો પુરા પાડીએ છીએ એક વખત મમાવી ખાની કરશે

મિમજી અપુષ્કર કાસમ

સફેદ પત્થર લાહી મ લાઇ યુનો વયા યુનાના વેપારી

પોરબંદર-કાલીઆવાડ

શ્રાવણ માસનું વર્ણન.

વસંતતિલકા

- ક્યારેક વાદળ ચડ્યાં નમમા નિહાળો, ક્યારેક લીમ તડકે તપતેજ લાળો 1
ક્યારેક શીત પડનાં જલ લોક બિલ્લો. વર્ષાતણો સમય શ્રાવણ માસ આવ્યો ૨
- શ્રીકૃષ્ણ જ મધકિ શ્રાવણ માસ સારો પૂળય તેની સમ માસ ન અ ય ધારો,
તેણે સમસ્ત યજુને પશુ છે ઉગલ્યો. વર્ષાતણો સમય શ્રાવણ દાસ આવ્યો ૨
- શ્રીકૃષ્ણ જ મ નલ માસની આંખે છે તે કૃષ્ણ પક્ષ તિથિનું મત જે કરે છે
તે જાણવો જરૂર વિધ્ય પહેજ પા થો, વર્ષાતણો વખત શ્રાવણ આમ આવ્યો ૩
- આ માસના અધિક પુખ્ત સોમવારો પાજે જરૂર જન તે શિવ પામનારો
માનુ નતોવગર કાવ દયા મુખાવ્યો. વર્ષા નો વખત શ્રાવણ દાસ આવ્યો ૮
- આ માસની પ્રથમ પાત્રમ નિ લોક નાગોતણુ મન કરે તજ ચિત્ત ગોઠ
તે નાગના ત્રિપિ નિર્ભય ઠ ગણા થો. વર્ષાતણો વખત શ્રાવણ દાસ આવ્યો ૫
- જે શુભ સાતમદિને નલ માસ માય શ્રી શીતલા મતધિ શીત અનાજ પ્યાય
તે નેત્રપીડિતપણાચિ રહે વિરામ્યો. વર્ષાતણો વખત શ્રાવણ દાસ આ થો ૬
- જાણે કહી જલતણી મૃદુતા મળી છે, તેની ચ દિકરસે મૃદુતા મળી છે
ક્યાંયે કંઠાર ડુણુ કાલવિરે ભરાયો. વર્ષાતણો વખત આમ જણાય આ થો ૭
- આ ૧ મન સ્વયં મન મુખ મળ્યા પ થો તેના વિરોધિ ડુણુ છે સદુ મહિ સાથ
લેથી ન જોડિ ગુણ સાવ જણાય દાયો. વર્ષાતણો વખત આમ જણાય આ થો ૮

હિંદી ફ્રાન્સસૂધીની દરિયાઈ મુસાફરી

લેખક—શ્રી અમરેશ્વર એન્ડ નાગતા, બખર માર્કેટ—અમનગર

[અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૩૫૫ થી]

ત. ૧૬-૧૨-૧૪ને રોજ અમારી તમામ એ. બી. ગિરિ દરિયા તથા ઇંગ્લેન્ડ અને એ. બી. ગિરિ દરિયા અને એ. ફ્રાન્સ કુઝરો અમારી રીમરોની બાબુબાબુ આવી હતી જન બાબુ રિજિયામબા પદાર્થ અભિને આ નદ આપતા હતા. આ રીમર વખતે સામેના લામમા પણ તે પ. એ. દખાતા હતા. મ. ખાત સુવેજની નદેર દવે નજદી થી હતી એમ જણાવુ. ૮ બ. આપો મોજન કરી પરવારી ૩૫૧ પહેરી તપાર થઈ રેકપર જઈ સામે જોના ગદા. બપોરના બે વાગતાં સુવે જુ. જદર નજરે પડ્યું અને ત્રણને સુમારે અમારી રીમર સુવેજના બારામા દાખલ મહલગર નાખી ઉઠી રહી સાથેની તમામ રીમરો તથા કુઝરો પણ પોતપોતાની જગ્યા પર જાણાઈ ગઈ. આ દખરજાવાના દેખા વનુ રિજિયામબા વલુન તો અરેખર એક નાનુંસરખુ કુરતકજ થાપ અમારી રીમરની સુવેજ સહેર બે માઇલ દૂર દશે ત્યારે દેખાવ અમે સામેથી વરાબર જોઈ શકતા હતા. કિનારાપર જાતજાતના ફલેજો ઉડતા નજરે પડતા હતા. જ્યાં પી. એ. ૩

એ. બી. ગિરિ દરિયા તથા ઇંગ્લેન્ડ અને એ. ફ્રાન્સ કુઝરો અમારી રીમરોની બાબુબાબુ આવી હતી જન બાબુ રિજિયામબા પદાર્થ અભિને આ નદ આપતા હતા. આ રીમર વખતે સામેના લામમા પણ તે પ. એ. દખાતા હતા. મ. ખાત સુવેજની નદેર દવે નજદી થી હતી એમ જણાવુ. ૮ બ. આપો મોજન કરી પરવારી ૩૫૧ પહેરી તપાર થઈ રેકપર જઈ સામે જોના ગદા. બપોરના બે વાગતાં સુવે જુ. જદર નજરે પડ્યું અને ત્રણને સુમારે અમારી રીમર સુવેજના બારામા દાખલ મહલગર નાખી ઉઠી રહી સાથેની તમામ રીમરો તથા કુઝરો પણ પોતપોતાની જગ્યા પર જાણાઈ ગઈ. આ દખરજાવાના દેખા વનુ રિજિયામબા વલુન તો અરેખર એક નાનુંસરખુ કુરતકજ થાપ અમારી રીમરની સુવેજ સહેર બે માઇલ દૂર દશે ત્યારે દેખાવ અમે સામેથી વરાબર જોઈ શકતા હતા. કિનારાપર જાતજાતના ફલેજો ઉડતા નજરે પડતા હતા. જ્યાં પી. એ. ૩

રેકપરમા સુવેજ દારખરમા દાખલ થયા- માટે બે મોર્ગ સાધુ દાઉસ ઉના દરવામ આ રાં છે એ બે ને લાઇ દાઉસની બરા બર વ એથી તમામ રીમરો તથા કુઝરો દારખરમા ખબ થઈ હતી બે ને લાઇ દાઉસની રોયની ટૂંકીબૂદી એ લે એક રાત અને બી. ૭ સદ્દ કસરની છે. ગારામા તજ અજ એકોથી વચારે રીમરો ઉમેની જણાવતી હતી. થો નજર કરીએ ત્યાં રીમરો તથા લાઇ વારકસો નજરે પડ્યા હતા. તથા નીસ લાઇ કુઝરો પણ જોવામા આવતા હતા. કિનારાપરનો દેખાવ ધણેજ રિજિયામબા હોતો તેમાં પળુ રમરેગી સારી મોર્ગ બી. ૮ રિજિયા વધારે ખાન બેચની હતી તેવીજ રીતે એક બાબુ ધણેજ ગ્રીન બગીચો દે

✽ જામનગરમાં શું શું થઈ શકશે ? ✽

નંબર—મગ્નુમ નાગેરી વજેશમ મોતીચંદ રતનશી,
ડીપોમેન્ટ એડ એ મેડેરીસ ઇન એગ્રીકલ્ચર—જામનગર.

હિંદુ ધર્મત્રય નાખતી વચાં વૃક્ષરોપણ સ્વદેશસેવા, એતી રેશના સ્થિતિ
યુવકોની રજ અને વિગ્રયકૃપિમાના વગેરે પુસ્તકોના લેખક તથા પ્રગટ.

સૂચન—દરેક દેગે પોતાની બનતો પ્ર
માન કરી દેશના હુતર ઉઘાગો ખીનની
સ્વાશ્રી મનુજી જોઇએ એ મહાન ચિંતણ
આ બચકર નિરહે આખી દુનિયાને આપુ
એ નામ ૧૨ ક્ષીગીશ સરકારે આની સચતા
સ્વીકારી છે ક્ષીગીશ હોંમાં આ માટે પો
ન્દરક પ્રયાસ થઈ રહેન છે, તેની સમજુ
લક્ષ પછુ આ દિશા તરફ દોરુ છે અમાર
નામ ૧૨ મહારાજા જામસાહેમે પછુ જામન
ગર રેલ્વેમાં થઈ કે તેના હુતર ઉઘાગો
સર કરવા માટે એક અનુગ્રહી અધિકારીની
આસ નિમણ પછુ કરી છે

જામનગર રેલ્વેમાં અને ગારના હુતર
જોલોગો આનુ ક્ષી શકાન તેની ધખી સગરો
એ પછુ તેની મરામત માંની જાહુ પ્રતને
ન હેનાને લીવે અમારી પામે આ નિપયની
એ જે હખીકન હોય તે જાગેશમાં મુકવાની
અમારી ધામિક કરજ માની આ પો તેના
હુતર ઉઘાગોનુ માત્ર તામસૂચન કરેન છે
પ્રાયોગિક મનાવશે

૧ સીમે ટ—ની બનાવમાં તેજી સર્વ
જીએ મોગ જગમાં ને ઉતમ જાનની છે

૨ પેગરી—ગેઠ, સીનાઈ, તપાં આદિ
માનીતા દરેક જાતના વાસણો વગેરેની જાન
વડમાટે સારી સમજ છે

૩ સાસુની મનાવમાં જોડતો માણ તપુ
મોટા જગ્યામાં ને સમો મજે તેમ છે

૪ પેઠ રો માટે ઉપયોગી રાશિ દેખ
વગેરે માનીતો જથ્થો ની છે

૫ આ કાનીતકસ—રસાયણીક બાદિ ને
વાર કરવાની સારી સમજ છે

૬ મીઠુ—પણ પકાવી શકાય તેમ જેને
તેમાંથી સોના, મેનેરીયમ કલેસાઈ જા
મીન હાઇડ્રોક્સીડીક એસીડ વગેરે દેશર
થઈ શકે તેમ છે

૭ શીરોડી—દીક નીકમે છે ને લેખક
ઉચી જાનતો પદારથ તથા રમકડું જે
થાય તેમ છે

૮ આરોડીન—જાપાનીક સીનજન કે દ
રીવાઈ વનસ્પતિમારી મોગ જગ્યા નીક
સે તેમ છે

૯ ટંબરી વડેસ—અમલ કાજાઈ
તમામ જાનતા ઉતમ સાધનો બહેન

ગયામાં મળે છે તેમજ કામલેવર વર્કસ પશુ કાર થઈ રહે તેમ છે

૧૦ પરાક્રમરી—સુગંધી દ્ર વોમાટે ના, મનગર એક આખુ બાગ છે, જાત જાતના ફુલો સુગંધી ધાસોવોરે ખુલ્લું છે આ ઉદ્યાન કુલુજ મોટા પાયાઉપર કરી શકાય તેમ છે

૧૧ ઇકક ડરટી—કાળી રાત્રી જુવ જોરે જાનની સાગિઓ બનાવી શકાય તેમ છે

૧૨ જગન ઇકક ડરટી—ચાર કરવામાટે છીપ તથા બીજા સાધનો ઠીક છે

૧૩ બેગન વર્કસ—શખમાંથી સારી બગીચો કરી શકાય તેમ છે

૧૪ રેકટી ફાઇડ રીરીંગ—લીંગીશ દિ દર્મ આ ઉપર મોટા કર હોવાથી જેમ વડોદરા વગેરે જીલ્લા રા પોએ આસ લાલ આપી વાગે પરાક્રમરી બગનજી વગેરેના ઉપયોગમાટે કારખાના ખોલાવેલ છે તેમ અહીં પણ મદદથી ફાયરો મળવાની સાથે સ્પ્રિંગ અનેક ઉદ્યાનોને પણ ટેક મળે તેમ છે

૧૫ એપ્રિલગી સ—એરરી તત મગફળી વગેરે તેલીયાં બીયાનો પાક થશે થશે હો આથી તેલની મીનો સારો ફાયરો મેળવે તેમ છે

૧૬ કાચળમાટે—જોષ્ઠનો માવો મેળવવા ને કે વાંસ તથા બીજા અનુકૂળ ધાસો મળ્યા છે

૧૭ અગવન તથા આસ વર્કસ—અહીંયા ફાયરવાળાં માવ કે કેમ તે અનિશ્ચિત છે કારણ કે મી. હોવર્ડ એગિય જેમણે રેતું

અગવે બ્રહ્મ સરવે કરેલ છે તેમના બ સિપ્રાય મુજબ આ બે ઉદ્યાનો રેતમાં ફાઇડમદ થયા સભવ એછો છે

એવોગિંગ તથા એપ્રિલગી બેતી

૧૮ એરીસી ક—રેટમા અર. સરવ બહુ સારા માવ છે તેમજ તે ઉપર રેશમ ડી. ઉહેરવામાટે દાહારની આબોધવા અનુકૂળ છે વળી આ ડી. ઉહેરી રેશમ કરવામાં અવધિ સાની જરાપણુ જરૂર નથી તેમજ આ રેશમ રગવામાટે ઉત્તમ રગા-રાઓ જામનગરમાં છે આ રેશમને સુતરની માફકજ કાંતી વણી શકાય છે અને વણાટ કામમાટે પણ જામનગર પ્રખ્યાત છે આથી એરી રેશમની બેતી મોટા પાયાઉપર કરવાથી મોટો લાભ થાય તેમ છે

૧૯ કોનોનીઅત ઇનસેક્ટસ—જોમાથી કા રમાઇન કપર બને છે તે સારીરીતે ઉછેરે તેમ છે

૨ ફાઈલર ડ્રા—રેસાનો ઉલગમોગ પ્રમાણમાં કરી શકાય તેમ છે હા તા પણ અગવડિ છોડ આડે વાડે ઉગે છે ને તેડુ રીતસર વાવેતર કરી શકાય તેમ છે તેમજ કેતકી કાંડી ખપાટ સુરજમુખી વગેરેના વાવેતરો વધારી રેસાનો ઉદ્યાન રા વખો મોટા પાયાઉપર થઈ શકે તેમ છે

૨૧ કેળ—તું વાવેતર પણ માવ છે ને તેમાંથી રેશા કા વાનું તથા કેળા સુગંધિ તેનો લોટ કરી સારા અધામાં નિકાસ કરે વાનું બને તેમ છે

આતો હતો તેમા મોહોટા મોહોર્ગ ઝાડો પણ જણાતા હતાં ૫૭૫૨૦ કરતાં જણવામાં આ યુ કે અસમતા વખતમા એ એક મોહોટું ગાડું હતું અને તે ત્યાના એક નામાકિત આરબ સરાર મુસફ જુલેખાએ બનાવેલ હતું

આ વખતે તમામ સ્ત્રીમરો કાનસા તથા ખાણી લેવાના કામમા નાગી ગઇ હતી તે જ સહેરના આરબ વેપારીઓ નાની મોગી બોટોમા બેસી દરેક સ્ત્રીમર પર જતા હતા તેની રીતે તેઓ અમારી સ્ત્રીમર 'બેગમ પર' જણુ આ ના તેઓ પોતાની સાથે ક્રીપ્સી ગરી બાધેન ચોનકી પણ રાખતા હતા અને ધણુ કરીન ઉદુ મા તથા ઇમેજમા તમામ વાત ચીં કરતા હતા તેઓનો પહેરવેગ ધણે સારો દેખાતો હતો તેઓ વેચાણને માટે જો ચીંજો લા ના હતા તેમા સીગારેટ સાણુ નમાકુ ખણુર પિક્ચર પોસ્ટકાર્ડ વગેરે હતા

રાત ના આવી તમામ સ્ત્રીમરોપર એનેક્ટિક લાઇટ જોવામા આવતી હતી બ દરનો દેખાર નજીજ રળિયામણો જણાતો હતો દરિયામા જાણે ઇમેજિક્ટિક લાઇટના બાળા નાના મરો ઉઘા હોય તેવો દેખાવ મ્હ રજો હતો અને મુખજનુ એપોલો જ દર ચાદ આનર્તુ હતું સુવેજના કિન રાપરથી આવરકુલ સર્ચલાઇટ બેલિસુધી દરિયામા ફેકાતી હતી અને એક જાપાનિસ ત્રણ દુન

લની કુચર દિનસે તેમજ રાતે આજુબાજુ ફેલી જણાતી હતી રાત અધારી હોવા છતાં અવારનવાર જૂદી જૂદી સ્ત્રીમરોપરથી સર્ચ લાઇટો ફેકાતી હોવાથી બ ર પામેતા પહાડો બરાબર જોઇ શકાતા હતા મ્હ વેળાએ આઠ દશ સર્ચલાઇટો એકજ સાથે ૫૬ વાથી ત્યાં ધણુજ અજવાણુ યઇ રહેલુ હતું જેની સામે ખુ ની આંખે જેન શ હતું હતું નહિ

રાતના ૧૨ થવા આ ના જળ્પરી ધમામ આલી રહી હતી કારણુ કે સુવેજ નહો જોડી પોટ સેઇટરફ ઉપડી જવાનું હતું

તા ૧૬-૧૧-૧૪ ની રાતે ૧ને મુમારે બદરમાંથી એક રહી એડ સ્ત્રીમર નગર ઉ પાડના લાગી સાથેની કુચરો પણ આગળ પાછળ ચાનવા નાગી નહેર સાકડી હોવાથી અને કિનારાપરની રેલી ધસી પડવાની હમેડ ધારતી રહતી હોવાથી રેડુ ઝર તથા સ્ત્રી મરના આગના ભાગપર કપાટ ના આકા ની મજા રગની એક એક પેગી આશરે ૮ કુ બાંધી અને ૭ કુડ પોહોળી બ ની જેતામા આવી હતી જેમા સર્ચલાઇટની મોઠવણુ હતી એ સર્ચલાઇટની સભાગમાટે તથા નહેરમાંથી સ્ત્રીમરને સહીસનામત પમાર કરવામાટે એ ઇટાલિયનો ગમ્મ કપડામાં અજ્જ યઇ બેઠા હતા અને નહેર પસાર ક રતાં સુધી સ્ત્રીમરનો ચાર્જ ફે ચ પાછબટના

રનાધીનમા હતો રાતના એકો સુમારે એ નહેરમા પેલા અદા એ નહેરના મહાન ગાયક મો ગી લેમેપ્સા તારા રૂઢિતર દબરો હ નર હકર હો ને શુ દેખારા એક તરફ ન નુ અજવાળુ મધુ હતું અને સાથે એમમરગીમરની નાગજીવ ઉમેથી એક દ નર કે જાતરની સચ નાષ્ટ લગાડેલી એને તેના જામોને લાગે નાશ નેહેરના નળી ઉપર પૂઠિસા તારાની માફ નગ ના કાન માણસસરી પડે અને તેની વ એ નાના જેવો રગીર રગી વીમે ધીમે આની જાવ એ દેખાવ કરી બુનાવ તો નરી નેહેર મહુ તો રૂપ ક મોહાગી લો ને નાગાર સામેરી રગીમર આનની લેવ તો નેને એ ખાજુએ નાથી મ નૂન એક સર્વ નાથી રેવામા આવે છે બી નાજુમે કિનારાપર નાના નાના ગાપરા તથા કનાલક પરીરી આશીસીના નાના રેની કલા રાના નેરો પગેરે ના દેખાર પલ દમેશ પા ના કહે તેવો દનો અમારી રગીમર ધીમે વીમે આગળ પધતી હતી કાલી જાજુ સુવેજ થ હર દેખાતુ હતું રટીમર ના જાનકપર અમે જાજુ બેરેના હોવાથી શહેરનો દેખાર નરાનર અમારી નજરે નો નો શાનર નાનુ જા કાલ ગિતિમાત જાજાતુ હતુ અને વજા મહાતોમા ઇનેક્ટિક સાઈ જાજાતી હતી તો રીમે કેટલીક દુકાનો અને સુ ર રો રપટ રી રી રજ દના નહેરમા કાલી જાજુએ

આશરે પા પા માઈલને અ નરે લાક ના તરાપાઓ મોડવેના દેવાવા લાગ્યા નેમા નયમ તો કાં જાજાતુ નહિ પા રેની રગી મર તે તરાપાપાસેથી પસાર થાય કે તુરત તેનાર તે તરાપામાંથી મે મોહોગી ચચ લાધા રાતી હતી કહ રગીમર છે તથ તેનો પા છત્ર કોણ છે તે જોઈ નક્કા કરી લેવામા આવતુ હતુ રાત નજી ગયેરી હોવાથી અમે સુમાપટિ અમારી નીનમા ગયા

તા ૧૭ ૧૧ ૧૪ની સવારના દાતજીપાણી કરી ગરમામરમ આદ પી રગીમરમા કપર જાજુ તેના અશરે એકમે રેની રગીમરો અરે કુચો નેહેરમાથી ધીમે ધીમે પમર થતી હતી પણ આવખને નરેની નેને જાજુપર મા છોના મધોસૂધી મોગ રેનીના રજુ નેસમા આ ના અને તેની સાથે જ ને જાજુ કિનારાની ના મા નરીસો બેદીને તેમા જાહુરે સ રેવા-ચુરખાઓ રજપુનો જિખ તથા ઇમે ન સિરામઓ અને જોરી સરે રેરાધ રેના નરે પડવા લાગ્યા અમારી રગીમરાર તમામ દલી લસકર હોવાથી રેનગીસમાના દેલી સિપાઇઓ અમારી રગીમરપરતા સિપાઇઓની સનામ ભરી ભરી મોગી બેરઆરીપન પૂજતા હતા કોઈ પો તાના દેશના ખાનર રૂઠના હતા તો કોઈ પેતાના ખાનમ આ અને જોઓની અપર પૂજતા અને તે રખત ન તેઓનો દેખાર તથ નેઓની બેલક નેનારના મનપર જાહુ અધર કરતા હતા

૨૨ બેંગા—નુ વાવેતર થવું થવું હાવાથી તેનો આટો કરી નિકાલ કરવાથી ફાયો છે

૨૩ લાન્ડીકદ—નુ વાવેતર થવું થવું આપે સહેનાઈથી થાય તેમ છે ને તેનો આટો બનાવી સામે નફા મેળવવા તેમ છે

૨૪ ફાશી—નીચાકેરી નૈવાર કરવામાટે જમ્યાબધ બી બેંગા થઈ શકે તેમ છે

૨૫ પેપીન—હ લારના દુરા પાણીને ઝાડ ચીકળ સારા માફક આવે છે ને તેમાંથી ચરસીન કાઢવાનો ઉદ્દેશ્ય નફાવાળો થાય તેમ છે

૨૬ કપૂર—તૈવાર કરવામાટે જમલી ટોડ ચાતરફ થાયછ તેમજ જાપાનીઝ તથા ચીનાઈ કપૂરના ઝાડ પણ થાય તેમ છે

૨૭ મે થા—મનારનામાટે દેલી છે તથા થાય છે તેમજ જાપાનીઝ મે થાના છોડનું વાવેતર પણ ફત્તેહમદ નીવડે તેમ છે

૨૮ એરજન—ધા ય વગની વનસ્પતિ ઉપર ઉછેરી શકાય તેમ છે

૨૯ આઈપીકેન્ડર—ની ખેતી થઈ શકે તેમ છે તેમજ આકાંડના મૂળની જાન ને આને બહુલ કામ આવે છે તે પણ સારા જમ્યામા બેળી કુત્રી શકાય તમ છે

૩૦ રૂયાનકટ—ગેશી તેમજ વિદ્યાનતી બીજો જાતના છોડ થાય તેમ છે

૩૧ કાનેસીયાક—મોટા જમ્યામા બેળી કરી શકાય તેમ છે

૩૨ કાલોસીન—તૈવાર કરવામાટે વનસ્પતિ બહુજ મોટા પ્રમાણમા મળે તેમ છે

૩૩ કાઇસેરિનીક એમીડ—મનાવવામાટે ઉપયોગી છોડ આડે વગરે ઉગે છે

૩૪ સીના [Seilla]—તરીકે ઉપયોગમા આવે તેવો જમની કાદો રજો થાય છે

૩૫ કુવેલીઆ—તરીકે અરુસાનું ના સનાળી તૈવાર મોટા જમ્યામા મેળવાય તેમ છે

૩૬ વરમેરીડીન—તૈવાર કરવામાટે મોટા પુષ્કળ મળે છે

૩૭ જેનપ—તરીકે ઉપયોગી કાળા રજુ તથા નસોતર મોટા જમ્યામા છે

૩૮ ગમ્મેગેકે ૧ તથા ગમ્કાવનો—સારા જમ્યામા મેળવી શકાય તેમ છે

૩૯ એરચી—સાનમતગી ઉપયોગી બીજું વાવેતર સાફ થાય તેમ છે

૪૦ વોળીમુમનીના ઝો નામાસે બહુજ ઉગે છે આનું રીતસર વાવેતર નફાવાળું છે આ સિવાય વધનામ વજ અશખર, ધતુરો મરડાશીંગી વગેરે દેલી આપધી મોનું વાવેતર ફત્તેહમદ થાય તેમ તેમજ બીજા ઉપયોગી ઝાડ જેવા કે કપુરી લોંગડા ૨ તાજની ગરમાળે મિટાગ આમળા દરડા અગીમ વગેરેના વાવેતરો મેળવવાના ઉપયોગ કરવાથી ફાયદો મળે તેમ છે આ વિચાર દરિઆઈ ચીને જેવી કે મોતી માળના ના દળી, સમુદ્રીજ સખના ધીવો શીલીઓ પાણી વગેરે કીક નીકળે છે તેમજ ઘણી જાતના ખનિજો પણ મળે છે તેની માહિતી જામનગર રે ના જીએલોજીકલ મેમોઇરમાંથી સારી રીતે મળે તેમ છે

બોધ વચનો

હિ મન અને દૃષ્ટા એ યસ મેજવવાનાં મ
જાણુન સાધનો છે બીકણુપાણુ અને ડગુમગ
પાણુ મલનાં સખત વિરોધી છે વેલિગ્ગન
આદિ નરવીરો મનની મજાણીથીજ ધારેડુ
કાવ સફળ કરવાને શક્તિમાન થયા હતા

* * *

મનુષ્ય માત્રે દંડ કરણુજ કે યથવચરણુ
જીવન તુલ્ય છે યથાજ મનુષ્યને ચિરજીવી
કરી કહે છે તેજ તેને પૂજ્ય જનાવે છે અને
તેજ મનુષ્યજ મને સાધક કરે છે

* * *

દુનરમા આગળ પડવા ઇચ્છા હોય તો
નમમ તમારા બાલકોને ઉચ્ચ કેળવણી આપો
કેળવણીવિનાના સવ ડેવલ નિષ્ફળ જશે
આધ્યાત્મિક તેમજ અન્ય સરચામાં કેળવણેલાં
મનુષ્યોની જરૂર છે કેળવણેલા મનુષ્યોજ
દેશમાં તદુરસ્તી સુધારી ઉદ્યોગમાં સરજતાયી
સુગમતા કરી શકશે

* * *

ઉદ્યોગ એ પ્રત્યેક પ્રજાની ઉત્થતિનો પાયો
છે ઉદ્યોગ હોય તેજ દેશના દુનરો ખીડે અને
રહેતું કાણુ ચામ મન કેળવાયે તાં નથી ત્યા
સુધી દુનરમા નવીનતા આવતીજ નથી અને
સગીન ઉત્થતિમાટે તો નીતિનીજ જ ર છે

* * *

ચાકરી કરે તો જાખરી મળે એ કહેવત
અશુદ્ધ છે સરીર હલાવો તોજ ખાવાપીવાનું

મળે આજસુ મનુષ્ય દનિયામાં બોલારૂપ છે
તેને જે જોઈએ તે પૂર પા વાને માટે કેદ
અધાયેલું નથી

* * *

જેમ જેમ તમે દુનરમાં આગળ વધો
વસ્તુઓ વધારે સુદર અને ઉપયોગી કરો
તેમતેમ પરદેશીઓનાં અત રણુ જેથી ક
કશી અને સમૃદ્ધિમાન થશે

* * *

આ અસાર સસારને ધણા ઉપનામો અ
પાયેલા છે તેમાં લવાટવી પણ એક
છે જેવી રીતે મુશાફર અરણ્યમાં જાય છે
અને રસ્તાની મુઝવણને લીધે મહામહેનતેજ
તેને ખરો રસ્તો જડે છે તેવી રીતે અદ
અસાર સસારમાં જીવરૂપી મુશાફરને સ્વથ
રસ્તો મેજવતા ધણી મુશ્કેલી પડે છે સસા
રમાં જીવને ધણા ભવો કરવા પડે છે અને
તે સસારમાં અટવીરૂપ છે તેવી જ
સસારનું નામ લવાટવી પણ

અટવી એટલે જમન

લવાટવી એટલે ભવની જમન

* * *

જીવને ભવો કરવાનું કાલજુ બીજું કો
નથી પણ પોતેજ છે કમનો તાં રહે
ભોક્તા તે જીવ પોતેજ છે એ બે તેજ કમ
કરે તેજુજ ફળ તે ભોગવે

જેની આખી દુનિયામાં જોડી
નથી અને જેને સોના

ડપાના ચાદો મળેલા

છે, એવું

આ

ઓ ટો મો હી ની

વાપરવા ચુકતા નહિ

આવા હરીફાઈના કા-લીના પ્રસંગોમાં પોતાની

હીતને અજાણી રાખવા માન આ એક

સેન છે, વાપરી જાતી રે

જરા ચેતો અને વિચાર કરો કે બજાર બચતા તેલો
વાપરી તમારા બાલો સકેદ થઈ ગયાછે અમારે આ—

રોળીનીયા તેલ.

બાવને કાળા તથા સુવાળા બનાવે છે તેની અત્યંત

માન્ય મનમોહક ગુણો તમારા મનને ખુશી કરાવે

બસ છે કે બા એકનો ડા ૧

તા કે અડધા આનાના રેડા
બી વાથી રોળીનીયાતેનનો તમુનો

મફત આપનામાં આવશે

મોહિની એજન્સી

ભુવનગર — ૧૫૭

લવિષ્યની ભાગ્યદેવી

મનુ યજ્ઞતિએ પોતાનું લવિ ય સુધારનામાટે મજમુત શરીર અને મન કરવાની ખાસ જરૂર છે અમારી પ્રબળ પ્રતાપી-

મદનમજગી ગોળીઓ

સાતે ધાતુઓને પોતાનું આપી શરીરને મજમુત બનાવે છે અને ઓજ નામના ધાતુને વધારી મનોબળ ત્રાસ કરાવે છે અને તેથી તેને લવિષ્યની લા યદેવી એમ ઉપમા આપનામા આની છે તે લોહીને સુધારી તેમાં પુરતો વધારો કરે છે વિદ્યને વધારી તેને ધ બનાવે છે પે. ૧ અને રસમમાં ચત્ત વિવસાવો જગતની રતબનશનિ તથા મરણશનિને વધારે છે પચનશનિને સુધારી દરતને સાફ લાવે છે ના. ૧ ધાતુઓને મજમુત રી શરીરને દાર બનાવે છે એટલું જ નહિ પણ દરે નકારના રોગોનો નશ રી ખર અને ૧૪મું પૃષ્ઠ ૧૮૧ બાકે કિ ૧૧મી ૪૦ ની ૨ી ૨ નો ૩ ૧ એમ

વધારે દષ્ટીકત જાણવા માટે તદનમદુત મદતુ અમારે ૨ નાઓનું મોટું કેટલોગ મળાવી વાનો રે- રાગ માટે સનાદ પણ ત નમદુત મલ છે લખે—

રાજવૈદ્ય ના ૧૫૯૭ ઉદેશવલ,

હેડ ઓફીસ— ૧મનગર- ટિપ્પાના આ ચ—૧૮૭ કાન ૧૬૬૨ી રો—મુ. ૧

સત્યની
પરીક્ષા
કરે

સિદ્ધ વીસાયન
આદીનું તાવીજ

નક્ષત્રીયાઓથી
માવચેત
રહે

નન કોમળોમા અમ ૨ રતન

આ તાવીજના પ્રલાનધો મનુ ૧ વશ રાવજ ધારેલ રથને પ્રેમ ૧ ધાયછે મુ દમા ૧ વોરે સધળા કામોમાં કષ્ટ મળેછે શનો હુ જાતી સકાયલ કયાંય કાય કે પુકશાન ચતો નથી વની પ્રાપ્તિ ધાયજે પુત્ર પ્રાપ્તિ ધાયજે ગજા ની રક્ષા ધાયછે પ્રેમવો રેતી પીડા મળે અને તાવકોના રોગવોરે પીડાઓની શાન્તિ ધાયજ

ઉત્તમ—૧-૫-૦

ખાતો ન થાય તો પાછું રાખવામા આવશે

નો—પરદેશ મને મનુજી આવતુ ૧ મળતુ ચતાર કાય રાખમા જણાઈ શ નુ તીથવાના, વિદ્યારાપિ પરિમાર્મ પાસ થતુ આ સવજી ઉપજ લખેલ સિદ્ધવીસા ૧ ત્રથી સિદ્ધ કરના ગાળના હો તો જો સન્નિ ૩ ૨-૭- તથ—

ભગુસ હિતા—૧જી જ મની દષ્ટીકત પસનમા બાવે મિજન ૧ ૨-૪-

વદજ—૨વાનો ૩ ૧-૪- કોઈજી પુ પનું ૧ મ લખે—

I andit Ayodhipa
pra ad Iyotshu
FHA\SI (Caretted)

પડિત અથો યાપ્રમા, યોતિધીપ્રાણ
રે—ન ૨ ૧૧૨૫—નું મિ—સાચદ રાગજ
સુ જાસી

દિલ્હી દરબાર.

અનુવાદ—શ્રીયુત વકીલ

જી. સી. સી.

પ્રકરણ ૧૮ મુ ચાલુ

(અનુસંધાન હ ૧૧૮ થી)

‘તો પછી અચારના સમયે તમે કેમ ?
‘સિપાઇઓ અહીં રહેતા માગતા નથી
‘કેમ ?

અસાધારણ અને અકુદરતી ભૂતના દે
આવેા જે આપ નામદાર પણ—

મને ભય લાગેા એમ તું કહી રાકતો
જુથી મને પણ આશ્ચર્ય તો થયુ

સરદારે પોતાઉપર વિતેન વાત કહી જ
ભાંતી અને કહ્યું કે વિવસા સમયે આ મલ
બુનેન દોનાથી મૂન થતા સભન નથી

બહુજ આશ્ચર્યની વાત છે તે મકાન
એના તપાસવા અમારી બહુ ઇચ્છા છે

હા ખુશી હી જાએ તે મરીયમોગમના
જામથી ઓગળ્યું છે

ક્યા આવેતું છે ?

સરદાર નોકરને બોલાવવા જતો હતો ત્યાં
જોતેજ તેની સાથે જવા તૈયાર થયો

તેઓ પાંચ સાથે ગયા મધ્યાહ્ન યજ્ઞ થયો
હતો નવાઇ જેવું તો એ છે કે આ બધા
હજી થયા નરો બાથ કરી યુદ્ધમાં જરાપણ
ગવારાય નહિ તે ભૂતના કુતોથી ભયભીન
થયા હતા ભારિની પ્રવળના કાણુ પારખી
શમ્યુ છે !

મરીયમનોમના મહેનમા ગયા મુખ્ય
સ્વાગ્ને હજી ઉતરી પ થો હતો મહમદટોખી
ચાર સર રોસદિત અદર દાખન થયો
આ વખતે સર્વત્ર શાંતિ હતી તેથી
તેમાંના એકે કહ્યું કે અહીં કામ જણાતું
નથી

મહમદટોખીએ કહ્યું કે બહુ રિચિન !

ચોટો સમય સુધી ત્યાં ઉભા રહી અદરના
ખાંડાં દાખલ થયા ત્યાં પણ માઇ જણાયા
નહિ ઉતર ગયા ત્યાં પણ શાંતિ મકાનની
રિચિતિઉપરથી એકે કહ્યું કે અહીં કામ એક

રહેતું હશે મદમદટોળીએ કલ્પ કે હું પણ
 જેમજ માનતો હતો પણ ખરી જાણ જે
 હમે કે કેમ તેની મોત્તવે સકા થાય છે

‘મોનની શું કહે છે ?

તે કહ છે કે હું-જ્ઞાન અને તેના ને
 મોકરોસિવાય હું રહેતું નથી

ખરેખર હું જ મિથિન

તેમો બધ તે રથના યજ્ઞો નખત ત્યા
 પણ હું તેમોએ સાન હું હિ તેથી તે
 કલ્પ કે કાચ નમાની મનનો દારી થતો

જો ત્ય એ ના હન તો નન
 ચલા સભન પણ હતો મરી સાચ મેકના
 સિપાઈઓ દના તે બધા હું જૂન રે નહિ

ખરેખર

જરાનારની તેઓ પાઠ રથા અને સ
 દારે પૂઠયુ

હવ શું કરવાની સનાદ આપ્યા બા

સિપાઈઓ બધ બધા મેરના મગના
 નથી

મા માનના મનિયાવ આપવા માલ
 ન રી રાખી

વિશેષમા ત્રાહણદો અહીં સતાયેવ છે
 કેમ ને આપણે નામી મરી સક્યા નથી

મો ખચર થયા છે તે નમાએ અહીં
 જેમ ઉપર દર્શા મનિયાવ રહેતું હોય એમ
 નશુવામા નથી

પણ તે માનન આપણે મોકસ કરી
 હ ના નથી

આમ વાત કરતા મુખ્ય રવા જે હોવામાં
 સિપાઈઓ જવાની તયરી કરતા હતા

મદમદટોળી અને તેના સરારોએ માર્યું
 કે ર નગર જવાની તવારીમા તેઓ મથામ
 છે આજ દાખ એક મોગન યોડેરવાર મા જે
 અને પોતાપાસેનો કાગળ મદમદટોળીને આ-
 વ્યો તે કાગળ બાદસાદન થી હતો

મદમદટોળી કાદ નદા પરતીશની દાર
 થા છે મહેલતખાન અને બીમસિદ આમા
 ઉપર ચડાઈ જવાની તવારીમા છે આ કાગળ
 દેખન તરત રજપૂતાનાતરફ તમારે જરૂ
 હ અને સા ન પનેલા સીકરીમા મમે તે
 જોખમે આનીશ જદા પીર

બા શ હતા હુકમને માન આની ત નજ
 સધમા સગદાર સીકરી હોગી ગયા

મોગલ ઇલાકી.

પ્રકરણ ૧ લું

લડાઈની અણીઉપર

સકા થયા ત્રિ હીના તખ્તમારે અ
સખ્ય મારા ૧૨૧ જાહેર ખુતબાર રૂનો
અને સખ્યાન પ લડાઈઓ થતી હતી એક
વાવનુ પૂરે ન થાય ત્યાં ખીન્નું તૈરાજી હોય
અને એક લડાઈને અતે ખીજી નડાઈ આનુજ
દોય દુમળ અને રોગના ભોગથી મરન થ
રીમ થત નુગરા અને ખુતીઓન દાય પડતી
મહાન મોગલ મહારાજ્યમાં છ પીની સના
ચતી થુ તે કાઇ સમજતુ નહોતું મોજરોખ
પૂરજહાનમાં દિલ્લી અને આગ્રામાં નજરે પ
ડતો હતો સ્વર્ગાય મુદરતા મોગલ દરબારમાં
નજરે પડતી હતી પણ તેનું શાતમુખ અનુ
લવાતુ નહોતું મહાન જહાંગીર વિનાસપ્રિય
હતો રાત્ર્યકારનાર તેની પ્રિય અર્ધાંગના
નૂરજહાનના દાયમાં હતો તેથી રાત્ર્યના
અમીંગ નામુશ હતા પણ તે નામુરી કોઇ
જણાવી સડતુ નહિ આખરે આપો પ્રથમ
જોઇ ગયા તેમ જે સત્તાવાન મનમથદારોએ
જાહેર બડ થુ અને તેઓ જહાંગીરની
દેવાનીમાં ખુરરમને તખ્ત અપાનના તજવીજ
કરતા હતા

આ મનનાની જાણ થનાથી નૂરજહાને
અજરાતના મુબાતરીકે રાજ નીમસિદને
નરત જવા હુકમ કર્યો પણ રાજ નીમસિદ
ખુરરમનો મિત્ર હોનાથી ભાં ગયોજ નહિ

લશ્કરમહિત આમાં છોગી આ દુહાવિરદ
જાહેર થયો જહાંગીરના લશ્કરનો કમાન્ડર
મોહમત મેગલ લશ્કરમહિત તેની સાથે
ભાગ્યો

નૂરજહાનો ખુરરમઉપર ચોખી ગેરિ
હતી એકરત્રે કુમાર મહેનમાથી આપે
ગયો અને ત્યાંથી તે કાં દતો તે કાઇ ન
જાતુ નહિ એમું તો મોજા દતુ કે મોદબ્બત
અથવા બીમસિદસાથે તે નહોતો

જહાંગીરનો પાટવીકુમાર વિપલજ પટ હતો
અને વજાઇ માત્રના નામથી ચમકતો ગાદી
વારસ હોવાથી તેનું રક્ષણ કરવા તે પોતાની
ફૂજ સમજતો તેથીજ પોતાની લલનાએ તે
ઝાડી તે લડાઈના મોખરે નૂરજહાનના અ
ગ્રહથી ગયો લડાઈના મેદાનમાં પજુ તે
લલનાએ તે લલ ગયો હતો નને ત્યાં પણ
દારની મોજ ઉડાવતે તેને વારતે સ્ત્રુ
નજક નજમ આવતું હતુ

આ કુમાર પરવીસને નૂરજહાન જરા ૧૨
પીઝનતી હતી સાહજદાની વત્તણક સારી-
રીતે જણાવી હોવાથી તેની સથે તેણીએ બહા-
દુર સરદારોને મોકલ દતા તેઓ જાણતા
નહોતા કે જેનું બન કરે કાનુ ત્યસમાં આવે ૧-

પાચદહાર ૧૫૫૫માં મહિન પત્તીને ૧૦

પૂતાનાના મહેશમાં બીમ અને મોહનતના
લશ્કરનુંક જાવણી નાખી ॥ ઘાહે અ
બર અને મારવા ને પરીશની મદદે મોકલ્યા
પણ મોગન લશ્કરને મગસકરતાં તેઓએ
દૂર જાવણી નાખી લાઇ સુ સ્વરૂપ પકડે
છે તે તપાસતા તેઓ દરજ રવ

મોગન સાદળાની જાવણી રૂપીઉપગના
સ્વર્ગસમાન હતી સુદરતામાં વધારે કરવા
દુકસ્તાનની શ્રેષ્ઠ સુદરીઓ ધરાનની અપેક્ષ
રાઓ અને જમાનની કામગીરીઓ
સાથેજ હતી લાઇ સમયે પણ આ મો
જશોખ છાડતો નહોતો આથી ઉત્ક
રૂપૂત જવણીમાં તુરંજ દેવા હતો મો
જશોખનો તદ્દન અભાવ હતો પુરામોદાર
અતરો કિમતી દારૂ અને ચોરતોની હાજરીજ
નહોતી મોસાકમાં માત્ર અથ જગી મથેન
જવ, રોગી અને ચણાજ હતો મોહનતની જા
ણીમાં કાંઠક ફેર હતો પ્રથમ તે રજપૂત
હતો અને પાછળથી મુસનમાં વયેત હોવા
છતા મોગનીના મોજશોખની તે વિરુદ્ધ હતો

અબર અને મારવાના સરકારોને સુ
રૂપુ તે સુધુ નહિ જાળવતા મહાનને
જહાગીરસાથે ઘણો વિજય મળ્યો હતો
મહાન મોહનતસિવાય તે એક જહાદૂર લ
ગતો હતો મોહનત મોગન લશ્કરમાંથી
અપાજાદ તે મહાન થયો હતો આથી બીજો
માનસિદ્ધ કહેવાતો પપ્પુ તે કઇ બાજુનો
ચક્ષુ લેશે તે કાંઈ જણાતું નહોતું બીમ અને મો
હનનનુ એક લશ્કર ૧ હજારનું હતું ચારે
મોગને આજ્યતે ૫૦ હજાર થયા હતા અને અ
બર તમા મારવા મોગસે સાથે લઈ તો મંડી

પુરમતા મ દગારોને કાઢ-અવકાશ આપી
નહોતો છતાં જહાદૂર બીમતિહે તેની લશ્કા-
રી નહિ

રાત્રિનો સમય હતો મહારાજ ગ નસિદ
જાવણીમાં રિયાતનિમત ન હતો તેણે મો
ગન મહારાજને નુરુત નજર આગળ જોયું
કદાચ પુરરમ તખ્તઉપર આવે તો મોજ
વસ લખાય પણ જો તે દેવાતજ ન હોત
તો રજપૂતની ઝન થતા કરજુસિન તખ્તઉ
પર આવવાનો આવા વિચારતે કરતો હતો
લાં એક સિપાઇ આગે અને કહ્યું મેવા-
ના કુમાર-

ગ નસિદ જુ મયજુમા ૧૧૦૧ આતે
અથ શુર તેણે ને સિપાઇસામે જોયું અને
નિપાઇએ ફરી કહ્યું

મેવાના બીમસિદ્ધ આપને મગવા
રાહ જુએ છે

ગ નસિદે આ ધાતુ નહોતું રજપૂત કુટું-
બોમાં મેવાનું કુટુંબ અગ્રેસર હતું અને
તેને દરેક માન આપવું તેમનું હતું ગ
જસિદ્ધ ઉભો થયો અને જુ મગવા
અને પૂરતા માનસહિત મેવાને

બીમસિદ્ધ દાખન થયો મમરર જુવાન
ગોગર કેળવણીના અભાવે શ કરતું તે સ
મગો નહિ અને આના મધ્ય ભાગમાં
આગી શાંતિનો રહો મહારાજસામે જોઈ
રહ્યા ગજસિદ્ધે તેનો હાથ પકડી વિવેકસ
હિત કાચઉપર સ્થાન આપ્યું આ કહ્યું
મેવાના કુમાર તમને મગવું એ મોહોદ
માન સમજુ છું ઇચ્છા દર્શાવો અને તે
પ્રમાણે અમલ કરવા માગથી બનતું કરીશ

બીમસિંહે જવાબ વાળ્યો.

તમારી પાસે આવવામા મારે એકજ રેતુ છે અને તે એકે હાનની લડાઇસખધી તમારો વિચાર જાણવો.

મકરણ બીચુ

મેળાપ

થોડો વખત ચૂન રહી ગજસિંહ જવાબ વાળ્યો બા શહેને મ કરવા મે વચન આપેતુ છે અને એક રજપૂતનુ વચન મિ આ ન વાપ

બીમસિંહે કહ્યું સારે આ લડાઇમા મોગનોસાથે મળના તમારો સકલ્પ છે?

ગજસિંહે કહ્યું 'તમેએ જોયેન દમે કે હજુ હુ તેઓની સાથે લ થો નથી

'તમારો નિશ્ચય નેમને મ આપ વાનો હોન તો સામાટે નેને મળતા નથી?

ગજસિંહે શાન પ્રકૃતિ ગળી કહ્યું એક કારણ છે જે આ વડાઈ બા શાહ અને તેના કેપ્ટુસ્મનસાથે હેત તો મે અસાગ સ્તરી શાહ જોન ન હોન પણ આ સ જોયમા સો તેમના જે મારોવચ્ચે તકરાર છે મે યાજ હુ અટકયો છુ

સમજો અમન રાજ બીમનુ લોલી તમણ હવે તે પોતને શુ સો લા રજ જાતી શક્યો અને જોતી ઉચ્ચો સારે લડવાની તૈયારીયા તમે આદને દર કેમ આના?

બાદશાહની ઝુજામે માન આપીને

અથવા નરજહાનના દુકમને તાબે ચઢતે "

એ બેનો એકજ અર્થ છે

'આ જોરતના ગુનામતરીકે તમે કહ્યુ થાયો છો તેથી તમને શ મ થતી નથી? તમારા રજપૂત લોહીને ગમ છે

ગજસિંહે મનમા વિચાર કરી જણાવતુ સારે મારે શુ કરવુ તેમાનત બીમની શી આના છે?

મોગનોસાથે તેના ગુનામતરી? નો અથવા—

અથવા?

મેદાન છોડી ચા યા જાયો

મેદાન છોડી ચા યા જવુ એ રજપૂતને જાજતી વાન છે?

સારે લડા

હા—બીશ

બીમસિંહ કોવાટુર થયો 18૫૭ વિવેક શાંત્યામિવાપ તે થ રો ગરે

રાજ બીમસિંહની આવી ઉદ્દત વત પુ ગજમિંદને પસ પગી નહિ મને સખ્ત અપમાનિન રગથી નેજ રાત્રે તે મોગનોસાથે લળી થયો

પ્રકાતે ત ઠ ગ થઈ હજુ , સારે ગત્રિ હતી સામે મેરામ માનની સદ્દારીહે જ મોગનોએ અને ગજસિંહની સગ લીહે જ રજપૂતોએ રજપૂત ગાવણીઓઉપર રેરા થયો

બીમસિંહ જ્યારે ગજસિંહપાસેથી પાઠો આજ્યો સારે તેજો મહોનતમાથે મચલદત કરી અને મિપાઇઓને જથાવમાટે તવાઈ રહેવા દુકમો આપવા લડાઈ ભયકરે થઈ

અને લાગના સરખા મમો શાહજો તો દારૂની બગીચાં ગુનતાન દોતો અથ નમ નાનનારીઓ નવ્ય રાગજ દલ શાહ જો ને તારાં નિઆતું બાન નટેલું એકાએક ગાયન બધ થયા દુરમનોતો બધ નજીક આવતો રહાયો સર્વે ઓરતો જાવ મીમાંથી ભાગતાસ કરવા મળી પાનાની શદી બચાવના એક ઓરતસિવાય સર ભાગી છૂટી ગે લાગરી તે એક બાગી માત્ર બાંદીજ હતી

મજમૂન મનથી તે લાગી શાહજો નિચામા અનોખા પયો દનો તે નર નો રહી પોતે અસાધ્ય શાહજ રાન દની બર જુનાનીમા હતી માત્ર પહે વેલ બાગીનો હતો જના તેરા દેખાવની નહેતી રોગે વખત શાહજોદા પરસીસતરક એખાએ જોઇ રહી પછી મજમૂન દાથથી પોતાના પોચા કમાથી કાંઈ બહાર ની પવવીવના સોનાના પ્યાલામા નમ યુ આખરે હ વરાં આજ બ દલો વગરો એમ તે મોરી આસપાસ નજર કરી સર ન એ ન લાગી સતાપ યાગી અને એક દાથમાં પ્યાનો નહ પરવીરાપાસે મજમૂન દાથથી મારના બાન પકડી ડોઠો કર્યો કુમાર અસ્વસ્થ રિચતિમાંથી જ ગૂત થઇ એ પો આદિ-આવ-મહારી વ્હાની મને એ પછી દારૂનો પ્યાનો જોઇ જમ સ્વગીલ જમ મને આપ તેળીએ તે પ્યાનો તેના મોઆગા ધયે અને આ ખના પન ગામા તે પી ગયો

બીજાજ દુજે લખર વેદતાથી પીડાવા લાગે અને આમતેમ ગોયા ખડ શાત

યો અને ઓરતસામે જોઇ રહ્યા સારે તે ઓરને કહ્યું

‘અરે હવે તું મને ઓગખનો પજુ નથી મારા ધણીને મારી મારી યુવાનીને તે ની પીની છે મારા કુટુંબને તે કલક લગાડતું છે અને સારા મજમૂન તે મને તારી પામેથી દબાવી છે તું ભાઈ ધણી અગા સતાવાન હોય તો પજુ એક ઓગખના ગુસ્સાન રિચામની ન ન અજાજ છે

તે ઝરની અસર ધારેતી થા પરવીસે પોચરા પ્રયત્ન કયો પજુ કાક

તે ઓરતે ગાનાં બોનું આગળ બગી રાખ્યું

તે ધણુ દલ કે તું માગ છે અને એ ગરીમ નિષ્વાને પી કરવી તેમા કાલ નથી પજુ દુ ભ જુની નથી જે લાગે તું મને જોરજુનમથી પાડી લાગ્યો અરે તે મારો મિત્રી ભાગર ગે લાગે જર રજુતમથી કીનવી લીવો તેજ લાગેરી તાર ઉપર વેર લેવા દુ ઉત્સુક હતી મેરુ અને મૂખ તને એટની પજુ ખબર ન પડી એક ઓરતની પવિત્રતા લૂંટી લેના નહુ સદન કરતુ પડે

શાહજો લા ભાદક પયો દનો ઓરતે વળી કતુ આ સમયને માટેજ દુ આતારસુધી જવની રહી હતી તાસ ઉપર વેર લેવાનેજ ઉપાવ રહી હતી આખરે છવરે મને શુભ અવસર આપી આપેલ છે ગરીમઉપર ત્રાસ વર્તાવવા

અને નમગાને કચરી નાખવા હવે તુ છ
જતો નહિ રહી રાખીશ એરતની આખરને
હવે તારો ભય દૂર થયો છે હવે તુ મ
રીશ અને એવા મૃત્યુનેજ તુ લાલક છે
તારે વાગ્દે નરમર્યાદા વાળી છે

આદતુ કહી તે એરત જાનબીમાથી નીકળી

૨) તેજદલો મદાર ભય મર અવાજ સમગીને

મદાર નડા) આલુજ હતી જે કુમારને
નખત આપવામા આ લખકર સત્યામ
આતુ હતો તે કુમાર જાનબીમા મરેતો
પડ્યો છે એમ જ મારા નાણુતા નહોતા
હવે પરવીશ અને ખુરશમે લ રાત્રી આવ
અવકતાજ નહોતી સર્વ શક્તિમાને વચમા
જડી પગીશને માર્ગમાથી દૂર ખમેજો હતો

૫) ગગસિ હે બહેરામખાને જલ્યા પુ કે
રવીશને જાવબીમાથી બહાર મે નમા લા
જવો જોઈએ અને તે બહાર આવશે એને
જાણનો અત તરત દેખાશે નહિતર છાની
આશા નથી મોગન સરદારે દા પાગી અને
તે જાનબી તરફ ગયો

ને સમનમા લાખની ઝત નાખકની દા
જગી અથરા ગેરદાજરીઉપરજ હતી
નાયક નજર આગળજ રહેવો જોઈએ નહિ
તર તેની જાણુતા માણુસો વિખેરામ જલ
આ લડાઇમા પણ પરવીશની દાજરીની જર
જાણુઇ બા શાહી લશ્કર જરામર લ છ હજુ
જોપણુ રજપૂતો લખકર કુમલા કરતા હતા

બહેરામ બધારે કુમારની જાનગીપાને
આ યો ત્યારે તેને તે રથગ નિ ન જણાના

બહુજ નવાઇ લાગી ન મગે તોકર કે ન મગે
દાસી કે જેની મારફત તે ખમર કહેવગવે
જરના પ્રસંગે વિવેકને તિલાન્જલિ આપી
કુમારના અમા બેહરામ ગયો અને સોનેરી
જાનરોનાળા પડદા ખેસવી અદર નજર
કરી તો રતમ્બ અધ ગયો

મકરણુ ૩ જુ

લડાઇ પછી

૭) દેખાન બહેરામે જોયો તેથી તે રતમ્બ
ચલ ગયો સર્વ અવશિષ્ટ હતુ સર્વ
ત્યાથી ભાગી છુટ્યુ હતુ પણ શાહજા
તો ત્યાજ હતો એક નજર માત્રથી બહેરામ
સમજી ગયો કે નિચારો કુમાર આ દુનિયા
આમા હવે રહ્યા નથી જતા પોતે તે વાન
બહાર બહાર કરી શકે તેમ નહોતુ કારણુ
કે તે સમાચાર બહાર યસા કે તગતજ ન
રકર વિખેરાઇ જવાનુ બીજી રીતે આ જ
યાનમ વાત હુપી રાખી શકાય પણ કેમ

બહેરામે તપાસ કરી તો જણાયુ કે
મારને મારી નાખવામા આવેલ હતો
શાહજાને લાકાની માફક પડ્યો હતો ત્યાર
આ કૃત્ય મરનાર કોણુ નિચારોની પ પરાય
તે મુઝારો વખત મુમાવમાનો સમય નહોતો
બહાર અવાજ સમગીને એક તોરનમ
મોટે અવાજે બોલતા તેજે સાંભળી શકા
હજાદને મારી નાખવામા આવેલ છે તમારી
છ ગી અચાવના નાસો

હવે બહેરામ જે એક મિનિટ પણ વધારે
રોકાય તો છતેજ નાજ દારે તે તણુ બહાર

આ થો અને નોકરોપર સ્વાર થયો. હરમરમા પહેલી તેણે કહ્યું કે શાહજહાં આવે છે બહા દુરો! બહાદુરીથી લડો આથી ઉત્તેજિત થઈને મોગનોએ બમણા ભેરથી દુરમનઉપર હ નાં કર્યો.

પણ તે બાદીએ ધારેલ કાચ સફળ થયું હતું. શાહજહાંના મેલતના સમાચાર ફેલાવી દીધા હતા જ્યારે મહારાજ ગળસિંહે મો હતતને હાથી કાઢ્યો હતો અને મોગનોએ બીમસિંહને ઘેરી લીધો હતો તેજ વખતે મહાન મોગલ હરકર વિખેરાયું શાહજહાં મરી ગયો ત્યાં કેને માટે લડ્યું? હરકર ભાગનાસ કરવા લાગ્યું અને મોહનત પાછળ પડ્યો. ગળસિંહે મોગનોને ભાગતાં જોયા તેથી તેને બહુ ક્રોધ થયો.

જે મહાન યુદ્ધ નભાતથી સાંજ સુધી હજારો જનની ખુવારીસહિત થયું હતું અને જેમાં મોગનોની જીત થવાની હતી તે યુદ્ધમાં એક ઓરતમાનથી જીતને જ લે હાર થઈ બહેરામ પોતાના નીમકહવાન નો કરોસહિત મેદાન છોડી આગ્રાતરફ ગયો. મોહનતે આવી શાહજહાંની ઝવણીમાં પાવ નાખ્યો. જો ? ન તેમની થઈ હતી તો મણુ તે જાનનો આનંદ તેઓને નહતો જી આંસહને સંત ઇશ થઈ હતી અને બચરાની આંસ નહેવી વળી જેઓને માટે તે લ તા હત તે ના હતો? શાહ નરે ખુરરમ કયા હતો? તે ત્યંતો નહતો ત્યારે શું પરવીદના

જેતુ તેનું લાગમ થયું કે શું તેઓ મૃત કુમાર માટે લોની રે ના હતા?

જ્યારે મોહનતે આવી શાહજહાંની બા વણી તપાસી ત્યારે મારને ત્યાં પડેલાં જેઓ મોતીની મૂં થવાન માળા તેના ગળામાં હજી લગતી હતી હીરા-માણેકની વીંગણો હતું તેની આંગળીએની પેપાવતી હતી શાહજહાંને અડવાની હિંમત ક્રોધએ રી નહોતી. મોહનત બહુ ાણા સરદાર હતો કુમારના મૃત સરીરને જોઈ મનમાં વિચાર્યું કે આ ઓર રણ બીજા કોઇનું આ કૃત્ય નથી. આમાં બેઠામાન નૂરજહાંનોજ હાથ છે બહુ સમય થઈ પરવીશ અને ખુરરમનો તેણી વાદ ધાયા કરે છે જો ખુરરમ ભાગી છુ ટ્યો નદિ દોષ તો તેના પણુ બાજ હાલ થયા હશે પોતાના જમાઈ સહેરીવારને ખાદિ અપાવવા તેણીનો વિચાર છે પણ સહેરીવાર તો પરવીશકરતા પણુ વધારે નાપાશક છે.

આ અભિપ્રાય મોહનતે પોતાના તાજાના સરદારોને જણાવ્યો. દરેકે જાણ્યું કે પરવીશને જરૂર નૂરજહાંને અપાવ્યું અને તે સમાચાર સવ ત્ર પ્રસિદ્ધ થયા અને સવ ત્ર તહાનને ચાપ આપવા લાગ્યા. કુમારને ઓર આપનાર કાણુ તે ક્રોધ બહુી સમ્યુ નદિ પરવીશને મારી નાખાવવા નૂરજહાંનો ધરતો હતો કે કમ તે તો ખુદા જશે ? ઓરતે પરવીશને મારી નાખ્યો તેણીએ નૂરજહાંને માટે તે કામ કર્યું નહોતું પણ દુનિયાએ તો સવલો અપરાધ નૂરજહાંનો કરાવ્યો.

૧
દાનના આ કાળા ધૈરના સમયમાં
નિરાધાર થએનાં

પિ

અને આ મ્હારો દાનપ્રો બધું

પૈમેજ શ્રીમત નદિ

પણ

દિવના એ શ્રીમતના

ખજી

હવાયની રોજના પૈસાએ

કરેલા દાનધીજ

ઉમયા હીએ

કેનજ

વનનાજ શ્રીમત નદિ

પણ

લિના ખરા શ્રીમતો

જ ર

નિની સાચી શ્રીમતાઈ

ખતારી

અમારા જેવાં અને અનાથોને
ગયાવો

રોજની જ જલમા હમને

શૂનતા ના

તેમજે જરૂર લાગે—

મત્રી હિંદુ અનાયાશ્રમ,

મડીઆ

આદ્ય ધ્યાની આયુર્દિદ્દે દો દર મ તથા એન્જીનીયર તરફી
 ૨૨૨ વ્યાસ ગરદીદ્દે મળ્યુ છે

સિદ્ધ કલ્પમકરવજ

ગમે તેના હઠીલા કરનામ, એ અહિંસુત મહાન રોધ

ગોધ—આયુવે રતી પડિત એન વી શ્રીમાચારનુશ્રીશ્રીમીયન ૧૭૨
 અને આયુવે દાઘ એન નરસિદાયાય રીગયર્ડ સન૭૬૨૬૨

આ અ સીર દયા ધણા બૂના વખતથી જણાયેની છતાં આનુ જમાનાની
 સરકૃતિયાગી પ્રોત્તપદ્ધતિથી બનાવવામાં આવી છે દીર્ઘવિન દેવામાં તે અ
 મૃતુ ૫ સિદ્ધ થા ની છે

અરણિ ત્વચારોગ ચ રી માધાનો દુખાવો નસોની મ્મતા ત હ માદ
 સધિવા વામ, હી ગીરીયા ઠાકપણ નતનો સોજો મધુપ્રમેદ દરસ દમ ક્ષય
 ઉ રોગ મર્મશયની પીડા મૂત્રરોગ, પ્રમેદ અમોના માસિક ધર્મને લગતો
 ઠાકપણ બળનો થાધિ વોરે સ્ત્રી પશ્ચેના ધણા ધણા ક્રિન રોગોને દૂર કરે

ડુવાવરમાં થતી બૂનોને લીધે પીડાતાં મનુષ્યો માટે આ માધ ૫
 સીર પ્રસાદ છે તે મોહીને ડુધારી ચઢે આ રગ લાવે છે અને નવુ વન અ
 પે છે

આ યા નાનવામાં મુકતા સુવજ્ય લેત અને ખીજ ચમત્કારિક વનસ્પ
 તિઓ આવે છે ગમે તે નવુમા કેમ પણ તની પરદેઝની પીડાવજરજ સ્ત્રી
 પુરુષ એક દાનિ તરીકે તે વાપરી શકે છે

મેનનરિધિ દરે સ્ત્રી નિ સાવેજ સામેન હોય છે નિમત ગોળા ની ની
 ૧ ના રા ૧ દસ વી પી આ નુજ

રેનિતરીક ને મ

Kalpam

MADI AS

ધો મદ્રામ આયુર્દિદ્દે મર્મસી,

ચોગ ને સ ન ૧૫૧

મદ્રામ

નખળી પાચન ગણિત

અને તેથી થતા ભારે દુખ જેવા દર્જાના સ્વર્ગી મોટા હરીફ
ડો. બે. મોતીવાળાની

વનસ્પતિની હજમીયતની ગોળીઓ

માથાનાં દર, ૧૫૨ ૧લી હજમના ખાટા ઓડ ૧૨, વાણુ ગળેની અથવા યરો
બાજેની છાસ પીત ચમક [દિરિરિઆ] કાઢ્યાત બેહર મારી ગયેનું મોજી પીક
મખેનાં ૨ તથા ધણાએક પ્રકારના બદ દુખ દેનારા ઉપદ્રવો જે નમળી અપુરતી અને
ધીમી પાચન રાખીથી પેરા થાય છે તે સરવે દરેને પાચન રાખી વધારી તના માત્રની
તેજ કરી એ વનસ્પતિની ગોળીઓ મળે છે જે બ્રહ્મા દિરિરિઆ અથવા ચમકથી
હેરાન થતી હોય તેઓ આ ગોળીઓ વાપરી જોરો તો નેના થોડા દિવસના ઉપોગથી
જે યુષ્ઠ થશે તે જોષ તેઓ જરૂર તાણુ યરો—જેમને અપુરતી પાચનશક્તિ
સાથે કાષ્ઠ ચામડીનું દુઃખ વાણુ પડ્યું હોય તો તેઓ માટે અમારી 'દરાજની ભુકી
બહુજ ઉત્તમ છે અને તેઓએ આ ભુકીને કાઢી 'દજમીયતની ગોળીઓ સાથે ઉપોગ
ધરા ચુકુ નહિ જો આ ગોળીઓઈ સમત મજબુત નહી તુ તે તે મટે અમારે
વખણાયેલો વનસ્પતિનો જુતાગયે પાક દુરત મગલી વાપરો એ પાકથી થતા યુષો
જોષ દરે પોને અથ મો પાચ્યા રિતા રહેશે નહિ જેમના મોળામાથી ખરાબ વાસ ની
કળતી હોય તેઓએ આ ગોળીઓ સાથે અમારા કાતના સાધારણ રોજગતા વપરાસ
માટેના મજતોઈ ઉપયોગ ધરા લુતવુ નાં એથી મો મા વાચ દુર થવા ઉપરાંત
દાન મજબુત થઈ સુ ૨ થાય છે લોધીના બગા માટે અમારી ટોનીક ઓફ લાઈ
નામની દના બહુજ નજીતી યઈ છે

દિ મત— હજમીયતની ગોળીઓ ની પીથી ૧ ના ૩ ૧ ૮ રાત્રી બધી
ની શીથી ૧ ના ૩ ૧ ૮ જુતાગતા પાક ની ડળી ૧ ના ૩ ૧ ૮ તથા દરાજના
વપરાસમાટેના મજન ની શીથી ૧ ના ૨ ૧ ૮ તથા બી ૧ ના ૩ ૧ ૮ અને લોગીના
બીગા માટેની ટોનીક ઓફ લાઈ નામની દનાની પી પી ૧ ના ૩ ૧ ૮ તથા ૩ ૨

એકલા બનાવનાર—ડો બે મોતીવાળા,

મેરનેડ રોડ, લાયબલા કલબની બાજુમા, લાયબલા—સુમધ

સર્ટીફિકેટ

૧ મી અરેશર ખરો છુ ફરુ છુ ને એક વેળાના સુગળતા શેરીક તથા પા
રમી પચાયના ૧૨ગી સહેજના બેગ અને લુનાછટે ૨ રીની તથા વી ૩ ના મત્રી
જણાવે છે કે ન—રણુ રીમાર તથા પીત વી ૧૨ જેથી ૭ મારીયડીએ હરાન થતો તે
તમારી હજમીયતની ગોળીઓ વાપરવાથી મળ્યાં છે

૨ મી એત એમ વળા પા તે મય ખતામા ત માર ૧ આગીગટ મેમરી
સાહેબ લખે છે તમારી દજમીયતની ગોળીઓથી મને હારદે લાગે છે

વતવણી—મોતીવાળાની જુગી જુગી રાત્રી ધણુમેક બોગી નાવન થાય છે માટે
લેનારાઓએ ડી બી મોતીવાળાને મીત શી માને મો કડ ૧૨ રેખનેજ ના ની

ગનનંમે દામા રજીસ્ટર કરાવેનુ —

૬ ખારી દમ કેલેરા સમ્રાટી અનિસાર વગેરેની ૨૮ વર્ષ થયાં પરીક્ષાતીથી
યથેલી દવા કિમત ઠીકી ૧ ના આના આઠ ટપાલખર્ચ ૧ થી ૨ ઠીકી સુધી ત્રણ આના

કાકરની દવા

બગતરા કે વેદના વગરજ દા ગતે જઠમૂળથી નાસ પમાડનારી
કિમત-ઠીકી ૧ ના આના ચાર ટપાલખર્ચ ૧ થી ૨ ઠીકી સુધી ત્રણ આના

કુમળાં અને નખળાં ન ચાએને ક ૧૨ પુટ અને બગવાન કરનારી મીઠી દવા
કિમત ઠીકી ના આના ચાર ટપાલખર્ચ ૭ આના વિશેષ વિગત જણવાને
અમાર મોહોડુ પ્રાઇવેલિન્ટ મળાવે.

સુખસચારા રૂપની—મધુશ

આડતનુ ચોક્કસ કામ કરનારી

દુકાન કયા છે?

આવી ચિતા તા આગર અમારી દુકાન તમારી ચિતા પર પરશે અનુ ૧૧ હોય
એને ખાતી થશે

દળ તમા આકર થી એખા ગળા સોપારી ગાળ તેને દાળ ૧૫ ૧
મરચાં— આ સવળાંનું આડતને નિસારે દાવદામર વેચાય અમે કરી આ ઈએડીએ
તેમજ મધીનરી નિનપ્રેસ ચ બી વગેરે યાત્રિક સામાન પણ મેળવી આપવામા આવેછે

BALVANT KESHAV JADHAV
General Merchant &
Commision Agent
Victoria Market-SHOLAPOR

બળવંત કેશવ જાધવ
જારણ મરચ દા અને કમીશન એજન્ટ
ટે-પિ ટેપિયા મારેટ
ચોનાપુર

શું તમો કરકસર કરો છો!

જમનો ખારીક છે, કરકસર કરતા શીખો જો તમારે તમારા મકાન રંગવા હોય તો કરકસર કેમ કરવી તે અમો તમોને બતાવશું

અમારા ખનાવેલા રોગાન, બેનતેલ વારનીશ, બેન જાપાન, વિદેશીમાલ કરતાં કિમતમાં સસ્તા અને વાપરવાથી ધણા ઉત્તમ છે જો તમો વાપરશો તો તમને તે જરૂર કરકસર કરાવશે

દરેક જાતના પેન્ટ બેલનેલ મારનીશ ડીસ્કો પર માટે લખો—

ધી પાચોનીયર ઇન્ડીઅન પેન્ટ
એન્ડ ઓઇલ વર્ક્સ, લીમીટેડ.

લાયમ્સલા-મુંબઈ

ટેલીફોન ૩૮૫૩

તારતુ સરન્ડુ—બ્રહ્મીટ પેન્ટ

નાની છબી પરથી
લાઇફ સાઇઝસુવીના

એનસાઈઝમેન્ટો

[સિપિઆ-બ્રામાઈ]

આમારે લા સુર તથા વ્યાજળી દામે
અને વાયરેસર બનાવી આપનાર્માં
આવે છે
સ તોપકારક કામને નાસ્તે ખાસ
માગ અથે સ્ટુડીયો બધાવેલ છે,

સ્થાપના ૧૯૧૨

વધુ વિગતમાટે નજો

જોશી એ & નાગ

જામનગર ફોટો કમ્પની

જામનગર

WONDERFUL REMEDY FOR PILES

હરસમાટે અકસીર ઉપાય

જુનાગા જુના હરસને નાશુ કરવાનો
ધણેજ ઉત્તમ ઉપાય આ સારી નાસી-
પાસ થયેના નરીઓના અસલ કુખનો અ
ત આવે છે આ ગામતના ધણેજ મીમતી
અ શિષ્ટો છે આ લગાવનાથીજ આગમ
થાય છે

પે ૧૪ અને ટપાલ ખર્ચ ઉપરાંત રૂ
૫૦ની મીમત રૂ ૧-૦-૦

JAYANTI VEERAYYA
SASTRI

Ayurvedic Physician
Po CHODAVARAM
Wh Vizagapatam

સારસાપરિલા.

આ સારસાપરિલા કોઈપણ કારણથી બગડેલા લોહીને શુદ્ધ કરી તેની શક્તિ કમવામાટે અકસીર દવા છે

આ સારસાપરિલા ફક્ત લોહી સાફ કરે છે એમ્બુ બ નદિ પર તુ ખીખ મહાં દરેક જેવાં કે ગરમી મદર સધાનું રહી જુ મોર્મા બને શરીરના ખીખ ભાગોપર આઈ પડવા સ્મરણશકિત આછી થઈ જવી શરીરપર ફેલાઈ થઈ બાવવા ખુજલી-ખરજ દરાજ વગેરેને માટે પણ મહુખ અકસીર દવા છે

શીશી ૧ ની કિમત રૂ ૧૫ ટપાલખચ તથા પેકીંગ ખચ બાના પાંચ જુદુ ચાર શીશીઓ પીવાથી સારા શુષ્ક આપે છે ચાર શીશી સામગી મ માવનારને ટપાલ બને પેકીંગ ખચ સાથે રૂ. ૪૫ પડશે

માલેક—ડૉ. ગૌતમરામ કેશવરાવ એન્ડ સન્સ,

કાકરદ્વાર—મુંબઈ

રાજા મહારાજાઓ,

નવાગ્રે નામદાર સરકારના ધારાસભાના ઓનરેબલ મેમ્બરો સેથ સ જી મે કન લો મેજર કેપ્ટન નામદાર પોઈસરાયન ઓનરરી એ ડી સી લેફ્ટેનન્ટ પોલીસીકલ એજન્ટ સરકારી સીવીલીયન ઓફીસર યુરોપીયન સીવીલ સરજન એમ ડી ની ડી.પી. ધરાવનારા મોટા કાકટરો તથા દેશી અને યુરોપીયન બમલદારો અને મૃદરોમાં આદશાહી યાકુતી નામની જનજહેર દવા બહુ વપરાય છે એજ તેની ઉપયોગિતાની નિશાની છે—જવન મે ટ લેબોરેટરીમાં આ રજવાડી દવા એનાલાઇઝ મેલ છે

આદશાહી યાકુતી

બમે તે કારણથી યુગાવેલી તાકાત પાછી ભાવે છે પુરુષાતન કાવમ રાખે છે આ રાજ્ય વી યાકુતી વીધ વિમરના તમામ વ્યાપ્તિ મટાડે છે અને વીધ ધ બનાવી ખર પુરુષાતન આપે છે ખરી મદદ અપનાર અને નજલા માલુસને પણ જુવાનની માફક જોરાવર જનાવનાર આ દવાનો લાભ લેના અમારી ખાસ બલામણ છે આ દવા વખરવામાં કોઈ પણ બતની ધરેજની જરૂર નથી ય જોળીની ડબી એ ના રૂપીયા ૬૫

આદશાહી યુનાની લેપ

કમકા દવાઓમાંથી આ લેપ જનાવેલ છે ખરૂં પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ હેતુકેન્દ્ર ક્રિયાજ છે આઈમ એ ની ડબીના રૂપીયા આઠ

કાકરદ્વાર કાલીદાસ પોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ

ઔદીચ્ય જ્ઞાતિમા તેજસ્વી પ્રકાશ પાડતુ

ઔદીચ્ય પ્રકાશ—(માનિક) સ્વજ્ઞાતિના અનુચ્ચ સાધન વિષયો ધમ અથ
કામ અને મોક્ષની મિદિના હેતુભૂત લેખો, અને ચરિત્રો રસમય વાર્તાઓ
આદિ ઉપયોગી સામગ્રીથી ૧૨ માસે નિયમિત પ્રગટ થતુ ખાસ અંકો અને
બેઠની છુક સાથે સચિત્ર આગતિઓથી બહોળો ફેલાવો પામેનું આ માસિકતુ
વાર્ષિક લવાનમ ૩૧ ૧-૧૨-૦૦ ભરી તુરતજ માહક યથ પરમ યોતિમય
પ્રકાશ સ્વરૂપ થાઓ.

ઔદીચ્ય રહસ્ય—ઔદીચ્ય ભાષ્યોના ગોળ, પ્રવર વે સાખા કુળદેવી
શિવ ગણપતિ ભૈરવની આગળ તથા ઉત્પત્તિ સાથે સમરત ગુર્જર બ્રાહ્મણોની
ઉત્પત્તિ ઔદીચ્ય ભાષ્યોનાં ઘન પ્રકરણ મિત્રા સ્થિતિ અને ઉત્કર્ષ સાધન
વિષયોથી સચિત્ર ભરપૂર પુસ્તક મૂલ ૩૦૧ રૂ ૧૨-૦૦ માહક થતા સત્વર
લખો. —

“ઔદીચ્ય પ્રકાશ” કાર્યાલય

કુળસાર, પો - દાદા-કાઠીઆવાડ

સર્વ સહાયક—

વી મેરેજ પ્રોફીટબલ ફંડ

જો તમારે કે તમારા ઊંચા ઊંચાઈનું
લગન કરવું હોય તો રૂ ૨) ખલ શી અને
રૂ ૧) કેન ટીપોલીટ મળી રૂ ૩) મની
ઝોડગી મોકલી તાકીદે નામ ખાત કરાવો
ઝોડલે દાખલ સર્ટિફિકેટ આપવામાં આવશે
આ લ ૧ થતા સુધી જેનું લગન થાય
તેનો રૂ ૧) કેલનો ક પનીપર મેમ્બરનો
ખસ માસિક કે વાર્ષિક મંદિર ભરવાનું હેજ
નહી લગન થતા નમ કમી યથ લખ કે
આ ક પની સર્વ મેમ્બરના હિત માટે પ્રથમજ
ફિન્ડુસ્તાનમા રચાપવામાં આવી છે અને
સેટની ઉમ્મરના અને સર્વ જાતિના
મેમ્બર યથ શરે છે નાહક મેમ્બરનારને કમી
અન ૧૦ માહકે રૂ ૧) ૧ ૦ નહકે રૂ
૩૨-૮-૦ ૧૦૦ માહકે રૂ ૫ ૦] અને
ચાંચ હજાર નાહકે રૂ ૫ ૦૦ કમીશન આ
ધવામાં આવે છે જવાબ માટે ટીપોલીટ બી
કવી [બેકસ એક—ઝોડ બોગમે]

ધી મેરેજ પ્રોફીટબલ ફંડ,

આશીસ—મુબઈ નં. ૪

શામાટે હિસ્ટીરિયાથી ડરવું ?

તેના લગણાં બને લખકર હોય પણ તે
મધ્ય મર ૨૪ કલાકમાં અસર ઉપજવનાર
૦ ન ૧૬૬-૧૮ વાળી દવા વાયુમુ તાજ છે
તેનો હાયદો કાયમનો છે ખી ૩ પ] પો લુદ્ધ
બાળકોમાટે ખી ૨] પો લુદ્ધ તથાનું દાત બ
ધારા ગભરામણ દાયપગવળી જવા ચક્રી પેગેનો
કુખાવો પક્ષાવાત ધનુર ચિત્તશ્રમનું તોહાન
મટે છે ધાનજી બન્યાની આચકી તો કલાકમાં
અગ્રે છે દેશીનામુ શિખરાનું ઉત્તમ પુસ્તક
ટેકસ જી કી જી પો લુદ્ધ

છગનલાલ લલ્લુભાઈ દેશીનામાવાળા,
પેલેસરામ-વડોદરા.

મફત?

મફત?

૨૦ ચીજો તદ્દન મફત

ના ૧

લેવે રેમ્યુવર ઝનામી ઘડિયાળ

અમે આત્મીયતાથી જોઈએ કે સજાગૂતક આ ઘડિયાળ તાજવાથી વપરાશી ઘડિયાળોને ત્યાં જવું પડતું નથી, અને તેથી નવું વર્ગની લો ગેરદી આપવામાં આવે છે એમણે છતાં આ તો ખરીદનારાઓને નીચેની વીચારીને ત ન મફત આપવામાં આવે છે

૧ એન	૭ જાન કિડનારનો સહુ	૧૩ કમલ જન
૨ રમાન,	૮ ન નીનગજડેલસોનાનીવીટી	૧૪ પેનસીલ
૩ મોજા	૯ દેવસાનની વીંગ,	૧૫ સહી
૪ અરીસો	૧ આનદસુધા	૧૬ એક કમલ લખવાના કાગળ
૫ સાથુ	૧૧ ચુનાગુચ અતર	૧૭ વોરે વગેરે વીસ ચીજો
૬ ખમીસનાં મગન સટ ૧	૧૨ ખુશમોદાર તેલ ચીશી ૧	

આટલાં મનામો છતાં આ ઘડિયાળની કિંમત માત્ર રૂા ૮-૮- મનામાં છે અને પોસ્ટ ખર્ચ ૦-૧૨- બાર આના

ના ૨

અધારામાં પણ જોઈ શકાય તેવું ઉત્તમ ઘડિયાળ—આ ઘડિયાળમાં અધારે ૫૫ સારી રીતે સમય જોઈ શકાય છે અને તેની સાથે પણ ઉાર જપ્ત વેરી વીસ ચીજો મનામમાં આપવામાં આવે છે

મળવાનું કેશાડ—મેનેજર આનદસુધા' કંપની,

અનાપડા નાં ૧-મથુરા

Be a Doctor Yourself

To save your own family and your neighbours in times of epidemic which create a havoc in the country

Here is your opportunity to save your poor brethren helpless and it is your time to be a helping hand to them

Shall we tell you the way you will discharge this philanthropic duty?

Buy a **SAMPLE BOX** of **DR BURMAN'S SPECIICS** Contains—1 Camphor - Cure for Asthma 3 hola Tonic & Nervine Tonic Pill 5 Purgative Pills 1 Essence of Mint put up quantities sufficient for the purpose For details ask a copy of The Medicines you want

1r 1e 1-8 Per Box

Postage 4 Annas

DR S K BURMAN

3 Lachand Dutt Street—CALCUTTA

ખેતી ઉપયોગી

ધુરંધે મજૂકો—	૧	જમીન
“	૨	ખડ-ઝોનર
“	૩	ખાનર-સલાળી
“	૪	ખીયા સાચવણ
“	૫	પટેર-ઝાખર (છપાયછે)

વિદ્વાનોએ રખાણેન-પ્રસિદ્ધ પત્રોની પમળી
પામેલ—

[મિત—ચાર મળકાનો રૂપીઓ એક [ફરેક મ
મળકાના આના ચાર]   ની પી ખચ જુદ

નાવોરી હીરાચદ માતીચદ રતનસી,

જામનગર

રજિસ્ટર
નંબર
૮૪૧-૧૦

ચારુતરકા

કિંઠરુ ગાં
પાટેજ સાથે

સા તમા સા ત માયાના દુખાવો એ જ મીનીમા આ
[મ] સંધીના અંતે તા ના મ્પાતર ઉપર વણજ અમસીર !
ખાલી ફફળમી આ । ઉભી જુદ મિગેરે પર સચાટ અસર !
મોલ । ઉપરતો ખાનાનીજ ના । ન-પાતના દુખાના ઉપર
જનદુઃખ ઉપચાર ! મીછાના ખખના અખન । ઉપાય । ખીજા અ
નમ રાગા ઉપ અમત્તમરી વા તરીકે સારતરનું અમૃતખિ ઉ
આજે ધરધેર વધરાત છ વા ધા પો રેજ માફ કેટલોગ
મફત !   અમૃતખિ   એ નીકુ—નાડયાદ

અમૃતબિન્દુ

આતંકનિગ્રહ ઔષધાલયનાં અમૃતતુલ્ય ઔષધો

૧. અહસ્તપુટી અભ્રકભસ્મ—સુષ્કજેવા લય કર વ્યાધિને મટાડવામાં આ અષધનું ફેલે શાસ્ત્ર અને અતુલ્ય એ બન પ્રમ જોયી સિદ્ધ થયેલ છે ઉષરસ દમ અરકિત વગેરેને તો તે તરત મારી દહાવે છે કિમત તોલા ૧ ના રૂપિયા ૫ પચ્ચામ
૨. ઉચ્ચી કિમતનો ઉચ્ચો સુરમો—આખના ન મટે તેવા દહીલા દરદાને પાણી દહીલાને આખોને રોગદહિત અને તેજસ્વી કરે છે કિમત તોલા ૧ ના રૂ ૨૪ ચોવીસ
૩. લોહભસ્મ—લોહીને સુધારે છે લોહીને સુધારે છે અને શરીરને લોહી તેવું મજબુત બનાવે છે શરીરને ધસાઇજનુ તુરત અટકાવી નિવરણ બનાવે છે કિમત તોલા ૧ ના રૂપિયા ૫ પાંચ
૪. આરોગ્ય અવલેહુ—શરીરમાં તાકાત અને શક્તિ આપે છે પાચનશક્તિને સુધારે છે મુખતા અને પથરીને મારે છે ફજતા દરમને શાત કરે છે અને વખતવગર ધોળા વાળ ચપ્પ જવા તેને અટકાવે છે કિમત તોલા ૨ ધિયાના ડબા ૧ ના રૂ ૨-૮-
૫. હરીતકી અવલેહુ—શરીરમાં સુસ્વરૂપના ખીજરૂપ ગણાતી ઉષરસ આ અવલેહુના સેવનથી નાણુદ થાય છે તેનાથી દરન સાફ આવે છે ફનો પ્રકોપ મટે છે અને અખડ આરોગ્ય તથા બળ ટકી રહે છે કિમત તોલા ૨ ના ૫ ના ૧ ના રૂ ૨ બે
૬. અમૃતાશવ અવલેહુ—પિત્તપ્રકોપથી સતત થયેલ લોહી તથા વીરને સુધારી શરીરને શક્તિવાળું તથા તેજસ્વી બનાવે છે વાદ્યકિતને સતેજ કરે છે સમદ્રશીજેવા ફુલ દર દોનો નાશ કરે છે અને લડપાને દૂર રાખે છે કિમત તોલા ૨ ના ડબા ૧ ના રૂ ૨ બે
૭. વાણકરજુ તેલ—કમપુરતર મટાડામાટે બદારી સગાવવાના છનાજરૂપે આ તેલ અદ્વિતીય-અમરકારક છે કિમત તોલા ૧ ની બાટળી ૧ ના રૂ ૫ પાંચ
૮. બાળામિત્ર—બાળકોને ત દરરત તેજસ્વી તથા ત કાલવળા બનાવવાને આ ગોળી તેવું સેવન કરાવવું જોઈએ કિમત ૧૫મમ ૩ ગોળીની ડબી ૧ નો રૂ ૧ એક
૯. આતંકનિગ્રહ ગોળીઓ—શકિતની તમ મ દવાઓમાં અજગ સત્તા ધરાવનારતરીકે પ્રથમપદ બોગવતી આ ગોળીઓ અખ કાદી અવનારી અમરિક ગોળીઓ છે કિમત ગોળી ૩૨ ની ડબી ૧ નો રૂ ૧ એક

વધુ રૂ દવાઓની વિગત જાણવાને અમર પ્રાઈસિસ્ટન્ટ મગ મે

વૈદરાસી મહિગડુ ગોવિંદુ

જામનગર—કાશિયા

અધિપતિ શકરલાલ મહિશકર ગાવિંદભાઈ બાં એ

અંકુશ.

ANKUSH

પુસ્તક ત્રીજું]

આગ્રિયન

[અંક ૧૨ માં]

લાખોટી-ડોહો-જામનગર

વાપિક વવાજમ હિંદ માટે ૧-૮-૦

૧ ૧ દશાવર માટે ૩ ૩-૦-૦ પોસ્ટેજ સહિત

જામનગર-કાઠીઆવાડ

શું તમો કરકસર કરો છો!

જમનો બારીક છે કરકસર કરતા ચીખો જો તમારે તમારા મકાન રંગાર હોય તો કરકસર કેમ કરવી તે જમો તમોને બતાવશું

અમારા બનાવેલા રોગાન બેલતેલ વારનીય પ્લેક બપાન વિદેશીમાલ કરતા કિમતમાં ઘણા અને વાપરવાથી ઘણા ઉત્તમ છે જો તમો વાપરો તો તમને તે જરૂર પ્રસન્ન કરાવશે

દરક જાતના પેન્ટ બેલતેલ ચારનીય કીસ્ટ પર મારે લખો--

ધી પાઓનીયં ઇન્ડીઅન પેન્ટ

એન્ડ ઓઇલ વર્ક્સ, લીમીટેડ

લાયબલા-સુ બર્ધ

ગ્રેફિન ૩૬૫૦

નારનું સરન મુ—૦૬૫૮૬ પેન્ટ

નાની છંખી પરથી

લાઇલ સાઇકલસુનીના

એનવાર્ડમેન્ટો

[સિપિઆ-ચામા]

અમારે ત્યાં સુર તથા બાજી ભે અને વાપરેસર મનારી આપરાના આવેલો

મતોપકારક ધામન વામન ખાસ મોટા ખચે મટીયો મધાવેલ છે

સ્થાપના ૧૯૮૧

૧૫ મિનિયનમાર્યા ૧૧

એશી એ ૮ ના ૮

જાનન ૧૨ મોડા -મપની

જાનનગર

WONDERFUL REMEDY FOR PILES

હરસમાટે અકસીર ઉપાય

જુનામા જુના દરસને નાથુ રરાને પળોજ કિતમ ઉપાય આ દનાથી નામી પામ થોના દગીઓના અમથ દુ ખતો ન ત આવે ૭ આ માતના વળાજ મીમતા સર્ગશીક્ટો છે દરા વગાવવાથીજ આગમ થય ૮

પે જિ અને મપાન ખચ વિરાત ૧૧ મીની કોમત રૂ ૧-૦-૦

141 ANTI VTERA YA SASTRI

Ayurvedic Pharmacy
Po CHODAVARAM
Wh. Vialapattam

ઔદીચ્ય જ્ઞાતિમા તેજસ્વી પ્રકાશ પાડતુ

બાલ્ય પ્રકાશ—(માસિક) સ્વચાલિના અત્યુપસાધક વિદ્યો ધમ અર્થે કામ અને મોક્ષની સિદ્ધિના હેતુશ્ચ લેખો અને ચરિત્રો વસમય વાર્તાઓ આદિ ઉપયોગી સામગ્રીથી દર માસે નિષ્ક્રમિત પ્રગ્ન થતુ ખાસ અઠો અને એટલી છુક સાથે સચિત્ર આવૃત્તિઓથી બહોળો રસાવો પામેત આ માસિકનું વાર્ષિક લગ્ન મ રૂ ૧-૧૨- બરી વરતજ આદક યા પરમ જ્યોર્નિમય પ્રકાશ સ્વરૂપ યાઓ

બાલ્ય રહસ્ય—આઠીચ્ય બાલ્યોના ગોત પ્રવર વેદ શાખા ગરેળી શિવ ગણપતિ મેરવની યોગખ તથા ઉત્પત્તિ સાથે સમસ્ત યુગ ર બ્રાહ્મણોની કૃતપત્તિ આગીન્ધ સાધનોનાં દાન વરણ રિત્તાર સ્થિતિ અને ઉત્પ સાધક વિષયોથી સચિત્ર બરપૂર પુસ્તક મૂલ રૂ ૧-૧૦- આદક યવા મત્વર લખો —

“ઔદીચ્ય પ્રકાશ” કાર્યાનય

કળશાર, પોષ્ટ ઘાઠા-કાઠીઆવાડ

સવ સહાયક—

ધી મેરજ પ્રોડીટેબલ કંડ

જો તમારું તમારો છોકરા છોકરીનું લગ્ન રતુ હોય તો ૩ ૨) દાખલ રી અને ૩ ૧) કોન ડીપોઝીટ મળી ૩ ૦) મતી યોગ્યથી મોકલી તાકાદે નામ દાખલ કરાવે. એવે દાખલ સર્ટીફિકેટ આપવામાં આવશે બાદ લ ન થતા સુધી જેનું જેનું લગ્ન થાય તેના ૧ ૧) કોલોના કપનીયર મેકરનાની બમ માનિક કે વાર્ષિક કાર્મજ બરવાનું છેજ નહી લગ્ન થતા નમ કમી થઈ જાય કે આ કપની સવ લોકોના હિત માટે નયમજ દિ દુરતાનમા રથાપવામાં આવી છે મમે નેટલી ઉમ્મર ૧૧ અને સવ નાતિના મેન્મર થઈ શકે છે આદક મેજનાનને કમી સન ૧ આદકે ૩ ૧) ૧ મદકે ૩ ૧૨-૮- ૧ આદકે ૩ ૫) અને સવ દળાર આદકે ૩ ૫ મીશન આ પવામા આવે છે જવાન માટે મીશ બી વી [મે સ-મે -મોશ બોરમે]

ધી મેરજ પ્રોડીટેબલ નું કં

મોશિસ—સુબઈ ન ક

શામા હિસ્તીચિયાથી કરવું

તેના લખણા અને લખકર હોય પણ તે બધા પા ૨૪ કલા માં અસર ઉપભવનાર ર ન ૧૬૬-૧૪ વાળો દર વાયુમ ના ૭ તેના કામદો કામમતો બ ૩ ૫) પો જુદ કામદોમાટે કી ૨) પો જુદ તથાતુ દાન ૫ કાના ચબરામજુ લાઇપનવળી રવા ચકરી પેરો કામદો પક્ષ રાન મનુ મિત્તવમન તોશાન મટે છે યાવચા જ-મની આચકી તે કલાકમ અર્થે છે દેશીન મુ સિ મવાન વતમ પુસ્ત કેકસ જુ કી દા પો જુદ

છગનવાય નંનુવાઇ કેટીનામાવાળા

વેરેમ ૧ વેરે ૨

સજીવનામૃત આપણે હવેમા બનાવેલી—
તાવ તથા કોલેરાની ગોળીઓ.

હિંદુસ્તાનની હવાને અતુકૂળ પડતો, કઢીપણુ ખાતી નહિ જાય તેવો ઉપાય એક વખત મોતના પળમાથી છુટકુ હોય અને અમરમણુ ધારણુ કરકુ હોય તો આ અમારી બનાવેલી તાવની ગોળીઓ વાપરો આ ગોળીઓ સર્વળી જાતના તાવ તથા તેમના ઘેરનો એક મ નાશ કરેછે હ ફુગ્ગેન્ઝા મલેરિયા નેમુનિયા ઠાનીયા ગરમ, એફતરા ચોથીઆ પ્તેગ નતના તાવો માટે આ ગોળીઓ ઘણીજ અકસીર છે મિ ગોળી ડરની ડબી ૧ નો ૩. ૧ કોલેરાની ગોળીઓ જાડો તથા ઈનનીમાટે અકસીર છે મિ ગોળી ડરની ડબી ૧ નો ૩. ૧ વાપરવાની રીત ડબી સાથે આવશે

સધળો પત્ર-વવહાર અમારા એજન્ટ સાથ કરો

સોલ એજન્ટ	1 વૈ. શાહ શીવજી જેઠાલાઈ
શાહ જેઠાલાઈ રત્નસિંહ મોખાયા	જાદવજી
ગુડસેલર	ગ્રોપ્રાઇડર-સજીવનામૃત આપણા
૬ માડવી અમલદ પુલકેપર	હેડ ઓ-નાગલપુર ૪૨૭ પે ૨-માડવી
મુખર્જી ન ૩	ધ્યાન્ય કન્વેન્સ-માડવી ૫૬૨

સજીવનામૃત સગજ નામનુ પુસ્તક મફત મોખલગર્મા આવશે પોતાનું નામહામ ડેગાણ શુદ્ધ અમરે અમારા એજન્ટને લખો

માગ મરહોને માટેજ

મંસાર સુખમા અલ્પયજ્ઞ નદદ

પુરુષ રત્ન ગોળીઓ

આ ગોળીઓ કાઠપણુ નકારથી મદ પડેની શક્તિન તૃપ્ત કરે છે સૂગી પ્રતાપનીને દૂર કરી પુરુષરત્ન નક્ષે છે મ ન રાચજ દીરસમા પ્રેરો ચમ મગીક ગુણ ખતાવે છે કમત ગોળી પાચતો રા ૧

એ એમ જ હજુરી

ગ્રંથાલ્પ-સુરત

અગ્નિનો ધાસ્તી વગરના, ગજવામા રાખવાના

વિજળીના દીવા
ELECTRIC POCKET LAMPS

તેન - દીવાસળીની જરૂરગર રૂપ એક ચાપ ખસેડ તાગ રાશની ચાપછે ફિક્કત નર ૨૫, ૩૫, ૪૫, ૫૫, ૬૫ અને ૮૫ પોરજ ૮ આના, સ્પેર બેટરીનો રા ૧ ડેગાણ-સી ગોવિંદ એન્ડ કંપની-અમદાવાદ

મફત

૨૦ ચીજો તદ્દન મફત

મફત

ના ૧

રેલવે રે યુનર ઈનામી ધડિયાળ

અમે ખાતીપૂર્વક કહીએ છીએ કે સમાજપૂર્વક આ ધડિયાળ રાખવાથી વરોસધી ધડિયાળોને ત્યા જવું પડતું નથી અને તેથી ત્રણ વધતી તો ગેર ટી આપવામાં આવે છે એટલું જતાં વળી તે ખરીદનારાઓને નીચેની વીસ ચીજો તદ્દન મફત આપવામાં આવે છે

૧ મેન	૭ આવ જીવનનો સાથ	૧૩ દત્તમ જન
૨ સમાન	૮ નકતીન મજહેલ સોનાની વીંટી	૧૪ પેનસીલ
૩ મોબા	૯ દેવદાસની વીંટી	૧૫ સહી
૪ અરીસો	૧ આનદ મુધા	૧૬ એક કબજન લખવાના કામડા
૫ સાથુ	૧૧ યુલાયતુ અતર	વગેરે વગેરે વીસ ચીજો
૬ ખમીસનાં મદન મટ ૧	૧૨ ખુશખો ૧૦ તેલ શીશી ૧	

આટલાં ઇનામો જતાં આ ધડિયાળની કિંમત માત્ર રૂ ૮-૮- સાકામાં છે અને પોસ્ટ ખર્ચ -૧૨- ખાર આના

ના ૨

અધારમાં પણ જોઈ ત ૧૫ તેવું ઉત્તમ ધડિયાળ—આ ધડિયાળમાં અધારે પણ સારી રીતે સમય જોઈ ચકાવે છે અને તેની કાપે પણ ઉપર જમાવેલી વીસ ચીજો ઇનામમાં આપવામાં આવે છે

મળવાનું ટેકાડ—મેનેજર, આનદ મુધા, કપની,
અ તાપા ૧ નં ૧-મથુરા

Be a Doctor Yourself

To save your own family and your neighbours in times of epidemics which create a havoc in the country

Here is your opportunity to save your poor brethren helpless and it is your time to be a helping hand to them

Shall we tell you the way you will discharge this philanthropic duty?

Buy a SAMPLE BOX of DR BURMAN'S SPECIFIC. Contains—1 Camphor 2 Cure for Asthma 3 Kola Tonic 4 Nervine Tonic Pills 5 Lurgative Pills 6 Essence of Mint put up quantities sufficient for the purpose For details ask a copy of The Medicines you want

Price Rs 1-8 Per Box

Postage 4 Annas

DR S K BURMAN

5 Tarchand Dutt Street—CALCUTTA

‘ભાવસાર શુભેચ્છક’

સામાજિક વિષયોની ચર્ચા કરતું-ઉત્તમ માસિક
વાર્ષિક લવાજમ રૂ ૨-૦-૦

ભેટનું પુસ્તક દર વર્ષે આપવામાં આવે છે
તૈયાર છે તાકીદ મંગાવો તૈયાર છે
આમી ગમતીરથના વચનામૃતો
નો

સર્વોત્તમ ગ્રંથ

આમીરામની હજી સહિત કિંમત આઠ આના
પોષ્ટજ સાથે પી પી ખચ લુહુ અગર આ. આ
નાની પોષ્ટની ટીકીટા મોકલા મંગાવો—

‘ભાવસાર શુભેચ્છક’ ઓફીસ
રાયપુર વચના રોડી-અમદાવાદ

THE HOMŒOPATHIC DIRECTOR.

The only popular English monthly of its kind in the East conducted by the best Physicians of the Homoeopathic world Helping towards your getting full Responsible Government from the Homoeopathic point of view Annual subscription—Rs 3/ordinary and Rs 5 Royal Postage Annas six only Editor Dr R C Ghose H M B the renowned High-potency Homoeopath of No 42/10 Doctor lane Calcutta

Published by—Arya Chemical works Ltd

Homoeopathic Deptt, 2, Wellesley St
CALCUTTA

III
**Indian Commercial Museum and
Intelligence Bureau**

RAJKOT

Kathiawar—India

This Bureau aims to promote and consolidate Indian business with various parts of the British Empire and friendly countries put its services **FREE** of CHARGE at the disposal of respectable firms and furnishes Agent Agencies Addresses of Exporter Importer Manufacturer etc

The Museum exhibit Indian and foreign merchandise samples and articles of reference on its premises keeps up correspondence with various commercial & industrial bodies inland and abroad exchange printed matter undertake distribution of sample and advertisement furnishes enquiries and reports translates catalogues and price lists into various Indian languages and supplies information for the inland raw products etc

**NOW IS THE TIME TO INCREASE
YOUR TRADE
— WITH —
ASIA.**

The Indian Directory and Year Book containing a mass of very useful information regarding the Government Native States, trades and industries of India Illustrated with photoes of ruling chiefs and gentry Price Rs 25 or £ 2/

The Directory of Merchants and Manufacturers in India This edition contains not only the addresses of Merchants and Manufacturers in India dealing in each class of goods, classified in alphabetical order but it also includes various useful facts and figures concerning Indian trade and industry with patent and design acts interesting account of Native States and Political divisions of India and up-to-date list of Societies, Hospitals, Colleges, Schools, Newspapers, Clubs, Physicians, Libraries and other information not accessible in customary Directories Price Rs 10 or 15 Shillings

The Indian Mercantile Directory, containing carefully selected lists of Leading Business Houses located in various commercial and manufacturing centres throughout India, British, China, Straits Settlements etc Price Rs 10 or Shillings 15

The Mercantile Directory of Japan, giving the names of the Merchants, Manufacturers, Exporters, Importers, Agents & Industrial Establishments located in Japan with notes for tourists etc Price Rs 10 or Shillings 15

PROPRIETORS —

LAXMICHAND DOSSABHAI & BROS

Head Office —

RAJKOT [INDIA]

For Shareholders Only

The Encyclopædic Directory Co., Limited

ALLAHABAD

LOANS DEPARTMENT

1 Loans are usually granted or arranged for upon the security of—

(a) Promissory note debentures stock and other security of the Government of India or of the United Kingdom of Great Britain and Ireland and securities of the Government of Ceylon

(b) Bonds debentures and annuities charged by the Imperial Parliament on the revenues of India

(c) Stock or debentures of or shares in Railway or other joint Stock Companies

(d) Debentures or other securities for money issued by or on behalf of any Municipal body or any District Board or any body of Commissioners for making improvements in any port or of trustees of any port

(e) Life Policies having a surrender value

(f) Bullion or other goods which or the documents of title to which are deposited with or assigned to the Company as security for such loan

(g) accepted bills of exchange and promissory notes indorsed by the payees and Joint and several promissory notes of three or more persons or firm unconnected with each other in general partnership

2 Loans are secured only for *Shareholders of the Company*

3 The maximum amount that can be recommended for any shareholder is *five times* the face value of shares held by him

4 The minimum rate of interest charged is 9 percent and the maximum 15 percent

5 The shareholder shall pay to the Company one percent as commission on the amount of loans granted or arranged for

6 All correspondence is strictly private and confidential.

“આ તેવ મેસજ કરમનાસ લઇ (રાજેન્દ્ર રોડ-જામનગર) ને જુયાથી મળજો”

અલક-
-રજન
તેલ.

બહુ જીરોદાર, સ
વાસિત તેલ વાળને ચમ
ચાકિત બનાવે છે અને મનને
મધુર બનાવે છે વાળ ખરી
પડતા અટકાવે છે અને
મગજને શાંત કરે છે

એક લીટીના રૂ ૧
ત્રણ લીટીના રૂ ૨૮
એક ડઝનના ૧૦૦

અરઝીના (૨૭૨૮૩)

જુવાનીમાં થતી લયબર બૂનેને અગે ચતા લોહીના બગાડમાટે સર્વોત્તમ છે
ચામડીના દરેક રોગને નાશ કરી લોહી સુધારવામાટે પ્રેર છે ચાર આસની શીશીના
રૂ ૧-૧૨- નજી શીશીના રૂ ૫ ડઝનના રૂ ૨૦ એ- તનના રૂ ૧-૮-

અવરીન

સારીર અને માનસિક નબળાગે દર કરવાનું ઈનિક છે હરકોઈ જાતની
નબળાગે દર ખરી સ્મરણશક્તિને સતેજ કરે છે નમણી તદ્દુરસ્તીને બળવાન બનાવી
હરકોઈ કારણથી ઉત્પન્ન થયેલ અશક્તિને દૂર કરે છે ૧૪ ડઝની શીશીના રૂ ૧-૦-
ત્રણ શીશીના રૂ ૨-૧૨-૦ ડઝનના રૂ ૧૧ રપક ડઝનના રૂ ૩-૮-૦

ઈન્ડિઅન કેમીકલ એન્ડ ટ્રાન્સપોર્ટિકલ વર્કસ

ટેલી એડ્રેસ-“અરઝીના” કલકત્તા

૧ હોગલ કુરિઆ-કલકત્તા

એન્ટ-કલકત્તા મેડીકલ એન્ડ સર્જિકલ સ્ટોર્સ ટ એક રીડ કો-મુબઈ

— વિપયાનુક્રમ —

વિષય	પૃષ્ઠ
(૧) ઇશ્વરેન્દ્રા ત્રીય તી (કવિતા)	૪૪૧
(૨) મહાનવમ્ના દ્વિમાસ્યતીસ	૪૪૨
(૩) ધિક્કાર (કવિતા)	૪૪૮
(૪) મંત્રરસ્ય	૪૪૮
(૫) સંપ્રીતે (કવિતા)	૪૫૧
(૬) મેગનહરી	૪૫૨
(૭) ત્વં કયા નયછે (કવિતા)	૪૫૪
(૮) સંકુલ નયિકતા	૪૫૫
(૯) જનસેવા એજ પ્રતિભા [કવિતા]	૪૬૧
(૧૦) મેઘના	૪૬૨
(૧૧) દ્વિદયી કા સમુદ્ધી તી દરિયાઇ મુસાફરી	૪૬૯
(૧૨) ખ્યાન દુનિયાદારો (કવિતા)	૪૭૭
(૧૩) સામિત્રાય સ્ત્રીકાર	૪૭૪
(૧૪) ચાલ અને દોટલથી ચતી ખરાબી	૪૭૭
(૧૫) ખિરગલની બેગી	૪૭૮
(૧૬) સમાજ અવલોકન	૪૭૯
(૧૭) સુવિચારમાતા	૪૮૦
(૧૮) વિદી રમાર (આતુવાર્તા)	૧૮૫ થી ૧૮૨

વિષયાનુક્રમ

વિષય

લેખક

પૃષ્ઠ

અગ્નિમાઘ અને અશ્વિની
ઉત્પત્તિ ચતા રોગો

શ્રીયુત વૈદ્ય કાનીદાસ પોપટભાઈ

૭૭

અપકારપર ઉપકાર

ચદ્રશ કર ધીરજીરામ પડયા

૧૮

અભિલાષ

નલિની । ત

૩૫૫

અમારો સેનાધર્મ

ન દન

૧૦૦

અમીરોના અસાચાર

મગનલાલ નિ પ્રાણુનાથ મેતા

૪૨૬

અયો કિરમત

ચદ્રશ કર ધીરજીરામ પડયા

૪૧

અત્યજનો સસગ

મલુતચરામ મળવચરામ વૈરા

૧૦૧

આત્માન

બાલકવિ

૨૦૨

આયુર્વેદનું તથા ધર્મશાસ્ત્રનું
પૂર્વજન્મવિષયે અંશભલ

૩૧૪

ઉચ્ચ ડવન

શુભાનંદ મૂળચંદ

૪૨૮

ઉઠો ઉઠો ભારતને ઉઠાડો

૭ એ રિ વરાગી

૧૮૬

ઉત્પત્તિ યાત્રી ચાચ?

ચ શ કર ધીરજીરામ પડયા

૩૮૫

એ?

ચદ્રકા ત મગળજી ઓઝા

૪૧૩

એક પત્ર

રમણિક ર મહેતા

૨૮૭

એક પત્રિત આત્માની નોંધવા
લાયક સખાવતો

૨૨૯

એક રૂપીરાની આત્મ કથા

૨૭૦

ફૂલ અને દેવરાની

ભાષ્ય કર મેરજ શુક્લ

૩૪૬

કમ પ્રધાન જીવનજી જીવન છે

કવિ અ બાશ કર દરિશ કર

૩૨

કહેશે નહિ

ચદ્રકા ત મગળજી ઓઝા

૪૫૭

કાલિયાવાડમા વ રોળિયાનો
લાય કર પ્રકાપ

કવિ કદાનજી ધરમસી

૩૧૮

કાચાની માથા ખોટી છે

વણીશ કર જાનજી દવે

૧૪૯

કિશુકા પોકિત

વેણીશ કર જાનજી દવે

૪૨૧

કુદરત

દરિરામ

૨૩૧

કે કે જાણના જેવું

૩૫૬

કે દૂર રહેતા રીખ્યો

૨૧૭

કુની

વસનજી લાધાભાઈ આશરા

૨૩

સુદારો કે સિક્કર	શ્રીયુત	કવિ અભાશ કર દરિય કર	૨૭
વસત વણુ ન		ચાત્રી કેશવલાલ રેવાડ ૨	૧૭૨
વિધિની અકલિત કૃતિ		ચદ્રસ ૨ ધીરજરામ ૫ યા	૧૧૩
વિમાનમા બેઠેલા વૃદ્ધ યદો			
યુવાન યદને ૫ વીનું કરા			
વેનુ અવલોકન		મદાદમા નયુરામશર્મા	૧૨૨
વૈરાગ્યપથકની ગુજરાતી વ્યાખ્યા		પકિત શિવસ કર સમા	૧૪૭-૧૮૨
			૨૨૨
ચાને દુલાવો લોખ ઝો		નનિનીકાન્ત	૧૮૧
શિયાળામા તિ કનુ વણુ ન		ચાત્રી કેશવલાલ રેવાડ ૨	૩૭
શિલ્પી		રમણલાલ નાથનાથ શાહ	૨૩૨
શુ કામના ?		રાગેશ	૩૭૩
શેઝી ગોપાનજી વિશ્રામની			
વિષયા ગોષીખાખેનો સ્વચ વાસ			૧૫૮
નાવણુ ભાસનુ વણુ ન	"	ચાત્રી કેશવલાલ રેવાડ કર	૧૭૧
આવણી પૂણિ મા		વસતમિત્ર	૩૮૬
મીઠ્ઠાકાકામનુ વણુ ન		ચાત્રી કેશવલાલ રેવાડ ૨	૧૧૬
શ્રીસદ્ગુરની દક્ષિણામૃતિ			
રૂપે સ્તુતિ		દનપતરામ ગારીશ કર નવલખા	૨૭૬
સખી ૧ સમોધન		જમનાદાસ નારાયણ અનીઆ	૧૮૧
સમરકના સદુપયોગની સૂચન			૪૧
સમળતણા સાથી ૧૫૧		રમણિક ૨ મહેતા	૨૭
સમાજ અવલોકન		જેથી રામચ રવિશ કર	૪૦
સાક્ષિપ્રાપ સ્વીકાર			૨૮-૩૧-૧૧૪-૧૪૬
			૧૮૮-૨૭૮
			૩૧-૩૫૮
			૩૮૮-૪૩૪
સાહિત્યચર્ચા		જમજાન કાળીદાસ પાઠક	૧૩ ૧૭
સુવિચારમાળા		ચળલાલ ગોવિંદ ૭ જવેરી	૪ ૭ ૪૮
સલ્લખીને	"	વિષયા જ્ઞેસમ માવજી	૪૫૧
સંધારને કેમ સમજાવવો		કવિ અભાશ કર દરિય કર	૩૬૭
સીવિજ્ઞાન		ચાત્રી કેશવલાલ રેવાડ કર	૪ ૨
સીદ્ધિત શિક્ષા		ચાત્રી ગોવિંદ ૭ અભાશ કર	૧૬૨
સ્વતંત્રતા		મધુવચરામ જનરચરામ વોરા	૩૨૨
સ્વરાજ ઠાજ આગથી સ્વ			
દેશ ભક્તિ	૮ એ	કવિ વૈરાગી	૫૪
દ્વિદશી કા સ સુધીની દરી			
યાજ મુસાફરી		અરેશર એસ નાથના	૩૫ ૩ ૨
			૪૬૮
દિનું સ્થેય		ચદ્રકા ત મુજળજી એસ	૨૯

અંકુશ.

ANKUSH

પુસ્તક નીચું

આથી ૧૯૭૬

અંક ૧૨ મા

“ઈશ્વરેચ્છા બલીયસી”

(હરિગીત)

જન ઉછળે દુખ ગિમિઓ સસાર સિંધુ પટપટે,
ખધન કરે છનનતણી ઇશાયે નૌમા ખરે,
પામે શિશુ સુખ સ્વર્ગનું ગોઠે છુપી નિજ માતની
તેથી મધિક મરણમહી સુખ મળતુ જગતાતની
બળતુ દૃઢ્ય સતપવા મગર મહી ગબડુ ભવે!
ત્રિભુ મામની ગર્યાવિના આમ બીજે ના મળે,
આદેશ જે કિરતારનો વર્તવ્ય તહેને દુ ગણ,
મારું ધણીનું થાય છે ' એ પાક અવરગા બાહ
મન ય ખીડુ ઉઠવા મધે અસારકેરી બાળમા
સુકિા પુત્રી વધ ના મને સાચો વાજો ગ્યામમા
ઇશા પ્રભુની આત્મકેરા પુષ્પને વિકસાવતી,
સ્વાન તતા સુજ દૃઢ્ય ॥ ત્રિભુ આશરે રિગજતી

કેવજ ગયાનય

ગિનિગર

રમણિક ન. મહેતા

એ તેમની હદ સાંસુધી પહોંચી કે ડિગા
સ્થતીસના વિદ્યાગુરુને શી અગ્ની પા. પુગી
આપી નહિ અને તેથી તેનો વિદ્યાભ્યાસ
અનુરોધ રહ્યો. િમારથનીસ ખચપણથીજ
કુશળો હતો તેની માતાની તેનાપર અતુલ
પ્રીતિ હતી પોતાના પુત્રને અવશ પરિશ્રમના
કામે રૂના દેરા નહિ એની તેની છુટા હતી
આ તેના લા માં ઉઠેરવાના નીના સ્વભાવમા
િમારથનીસના સાથીઓ તેની હાંસી કરતા

એકવાર દેલીગેજસનામના એ વખતે
જાહેર પાખ્યાન આપ્યું જે સાબળવાને
માટે ધણા પ્રસિદ્ધ શુદ્ધરથો એ. થરા હતા
િમારથનીએ થણ તેભાપગ સાબળવાજવાની
પોતાના મારતરપાસે આજ્ઞા માગી પ્રથમ
તો તેજો આનામની કરી પણ પડી ખુલીથી
રમ આપી િમારથનીસે આનંદપૂર્વક તે
ભાપણ લદા આપી સાબળ્યું સરળગિ
તે મોટું લીરેગસની વખતેવશમ્તિમાટે
નસસા પ્રવા નવા તે સાસળીને અમાજમા
વક્તાઓની ની મજા છે તો પ્રકાશ
િમારથનીસના અતરમા સારો પડે તે
સાથે પોતે વક્તા બનવાની તેની અભિનાસ
સતેજ થઈ વળી દેલીગેજસનું ત્રણ વારીઓ
તરફથી થએન ઉત્તમ ગગન જોને તો
તેની મહત્વામાયા અધિકજ વધી

િમારથનીએ તે વિસ્તી રચવા દુષાડ
પુગી દી. અને નીગેજસ અર સમા. ત
ત્યાસુ ની િમારથનીએ સર્વમાન તેની પમે
રદા તે વળા નવાને અવિરત પ્રયત્નો
આન પી. તરેગસના ખાલજી િમારથ

નીસના વનનું એટલું મહુ પરિવર્ત. થયું
તે તેનો સહ પ હવે એજ હતો કે પોતે
તુરત વક્તા ની રીતે જાની છે.

હાનમાં તેની ઉમ્મર હવે ૧૮ વર્ષની થઈ
હતી તેજો પોતાના રક્ષણાર્થે રટેલા સમા
સબધી નોકરો વિગેરે ઉપર પોતાના પિતાનું
ક્રમ દરણ કરવાનો લેા મા થો તેમા
િમારથનીસતે પોતાના નરક્ષમાની વિદ
પ્રેરુ પા. પ. ધાની પ્રીતિન ઉગમની પગી
લારે તેમા તેની ત થઈ પણ પ્રતિપધિ
ઓએ પ્રથમથીજ કેનોક માલયાન ઉાની
દીધો હતો એને પિતાની સપત્તિથી તે
બેનમીય રજા હતો એ પ્રસધી પ્રત્યક્ષએવો
તેને કાઠ લાલ ધયો નહિ પણ તેની વખત ન
રક્ષિ કાઠ વધારે ખીની ખગી

િમારથનીસે વધારે પોતાનું પહેલું જાહેર
ખાલજ જનસમા નમાં આપ્યું લારે મોગે
તેની હામી રી મજ તેને વહ ધીમુ લો
તાની દવ હતી તે સાથે તે સ પેન્યાર
પા રપટ મગી કુનો નહનો વળી તેને
તુરતતુરતમા સ્વાસ થયે આવતો એને
બોલતા મોવતા તેને વનગા ન અમ્મુ પ તુ
ગેતુ પાંખામ એ આવતુ કે તના આરખ
તવગા એ મ નગળ સમ. દ તા ત
નને એ ન નમી પ તા

સના વિલજ. થયા પડી િમારથની
દરમાતી ની. તોજ આમતેજ દરવા લા
મા વારે એક દહ માગુમે તો ૧૦૦
તમે દનાસ કેપ ગયા ૧૧ માપમે નમના
તો તો તાલ નખેથી દસા તે તો જ

રાજર પ્રવન રો તો તેજ તમારી પાછી
પ્રશસા કરશે

કેટલાક વિસમુધી તેની જનસમાજમાં
રાજર માનપ્રતિષ્ઠા ન થાયથી તેની આ
લાલતા હવે સુખના લાગી તે મહેતા નાગો
૨- અહા! કેવી આશ્ચર્યની વાત છે કે
વક્તા જનવાનો જનમ મ છુ રાત્રિદિવસ
તેજ ૧૫ પાઠન મડો રુદ્ધ તો પણ જ
નસમાજ મારા લાપાપર પુરુષ ધ્યાન પણ
આપતો નથી અને થીત અગ મથક
બોલવાવાળાઓનું સ માન થાન છે

એ સાબળી સોટાઈરસે મ્યુ- વિશ્વાસ્યની સાં
નિરાશ ન થાઓ આજે નાનાઓ તમારા બા
પણ ઉપર તાળીઓ આરે એવો તમને
વધીકરણ મન જતાં છે વિવિધ પર ત
૧૬ લાવણ આપુ દોષ તેનો મેકારો
હરો મને આપો

વિશ્વાસ્યની સાં નિવ જતા રો નેરાઈરસે
તેમા ચચાચિત મીડુ મર્યુ ઉમેરીને હાથ
લાવ સાથ એરીતો પદસિધી તે કહી ત્યા રો
૨ જ એ સાધારણ વાત છતાં અસાધારણતા
હારેની અદ્ભુત થઈ પડી

વિશ્વાસ્યની સાં હવે સમજાય કે હારજાવ
સાથે હેનાથી તેની નાતાપર જાદુ અસર
થાય છે

સોટાઈરસે આમગ કેડુ પશુતનો આ
શય ગમે તેવો ગળી ગો ઉતગ હોય તો
પણ જો બોનવાની છતાં મહેવાનો વ
ખત અને હાવલાવ એ ઉદિષ્ટ આશય

અનુજાર ન હોય તો સમાજ ઉપર તેની
કાર્થપિણ અસર થતી નથી ઉધા ધા પર
મને તેટલુ પાણી રે વામા આવે પણ તે
વપથ છે

એ પછી વિશ્વાસ્યની સાં એકાલમાં પોતામાટે
એક પાંતલાલય ધના ધુ જ્યા તે હમેશા
પોતાનો ઉંચોરવર થવા શુદ્ધ ઉચ્ચાર કરવાની
દેવ પાડના અને વનુત્વશક્તિની ખીલવણી
માટે અપમાસ કરના જતો અને કોઈ કોઈ
વાર બખે તજવણ મહીનામુધી ત્યા
હેતો વળી તે રીવાના મપાવ જતો
અને મારે સમુ નદરીઓ પવના પેલનથી
ગજના કુની મુખી ત્યારે તે ૧૦ સ્વરે તા
લાવજ મારુ રવા ૬ ૧ની લાના તમા મા
જસોના ૧૩મઠમાં પણ લાવણ હરવાનો
અપમાસ પોતાને થાય પોતાના પર્મા રે તાને
હાવલાવ કરવાની બરાબર દેવ પટે તે સ્વા
તો એક અરિઓ રા પોતાને તે અગીલા
સામે ઉમેરી રહી તે એકવાર પોતે જાનજ
કરતો અને તે પછી એ જાહેર મેળાવમાં
જાણુ આપતો તેને જાનજ કની વળી
ખમા હાવવાની દેવ બરાબર હતી એ
મેકા ફર કરનાને માટે તેજે મેની એક ૩
કિત કરી હતી ૨ પોતાના નરમા એ
રુદ્ધ રાખી ઉપર ઉમે પે ઉશકી તરવારો
દામી હતી કે ૨ પોતે રુદ્ધ ઉપર ઉમે
રહી બોને તારે ખમો હવાવસ જતો ત્યા
છટકની તરવારોની આગળી અપી તેના
ખજાપર ખચની તથી એ આ ત મેની
ગણ તે બોનવા જા અકાનો હતો
એ ફર કરવામા મેળામાં કાકા રાખીન

બેનવાનો તેણે અભ્યાસ કર્યો તેમ લાગે
દમ એ સવાની ખાતર તે ઉચા પદાકોપર
ચાલે અને આસપોર ઉતરતો અને ઉતરતી
વખત તે પોતાનું બાપજી બેસતી બેસતો
બેસતો ઉતરતો

તે ઢાઢ ઢા ઢાર પોતાને અરધમાથે દબા
નત કાઢતો કે જેથી તે પોતાના વક્રત્વ
અકિતા પરિમિત મનમાં કટાક્ષી બદા દિવ
બદેનાના જવાની પછા થાય તો તે અ
ત્યુ મોઢક માથુ-નિરૂપતાબેલ યથ જતા
સરમથી અટકાય કોઇ માણસ ને મળવા
જાવે અથવા પોતે અ યને મળવા જા
તો વાતચીતમાં એવાજ વિષય પસ કરતો
કે જેનાપર પુખ્ત વાદવિવાદ કરી ગકામ
અને તેથી પોતાની વસ્તુત્વશક્તિ વધે પો
તાના મિત્રવર્તમાથી તે છુગે થયો કે
તુરત પોતાના પાનાવધમા આ પો જતો
અને ને માં વાન ડીન થયેની હોય તે ફરી
સભારી સવાળા ને મોડી જતો અને
કદરથ કરતો લોકો કહેતા કે ડિમારયનીસને
પ્રાકૃત વસ્તુત્વ શક્તિ નથી તે પોતાના
વાળા પુત્રો સધળા ભ્રમ અથવા મુદ્દાને ભા
લખી નેજા જેથી ડિમારયનીસ મોટીથી
બાળક આવી રહ્યો નથી બહુ લખેડ
ગોડી બદા છે એવી જનસમાજની માન્ય
થઈ ગઈ પણ જ્યારે રોગપ્રત્યાયી મન
ચતા પ્રશ્નસાદ દિલીને આથે સાર દુખનો
કુવાનો વિચાર થયો તે વખતે આથે સવા
બાથે બોદિવાના લોકોપાસે મદદની માગણી
કરી ને જણીને દિલીએ બોદિવાના અધ્યવ
ધામે પોતાના ધણા રાજદૂતોને મોકલ્યા

જેમા એક પાછળના નામનો વકતા પછુ હતો
તેણે આથે સનાળાઓની ગૃહાધિગે જોદિ
યાના લોકોમાં બહુ ઉગી અસર કરી પા
આવા સકટસમયે ડિમારયનીસે પાનાના
સ્વદેશના દ્વિતત્તુ મહાન કામ્ય કર્યું
તેણે એવા પ્રકારની સત્ર વા નારા ચલાવી
કે જે વક્રત્વવલ્લિ અને મુદ્દાસર બાપજી
કરવાની છટાથી પોતાના દેશમાંની બોદિમામાં
થયેન ઉધી અસર એમદમ બદલાઈ ગઈ

પોતાના લખવાના રૂમમાં લેખ મુખને તે
પોતાના બાપજીના વિષયો ગતિની રાત્રિઓ
લખ્યા કરતો જે બાપજી મામળા તેની
ધ્યા કરવાવાળા કહેતા કે એ બાપજીમાં
તેનની વાસ આથે છે તે સવારમાં બહુજ
વહેલો ઉઠતો ને કોઇ દિવસે ઢાઢ તેના
પહેના ઉઢીને મેઢેલ છે એવું તેના જ્ઞેવામાં
આવતું તો તેને બેઢેલ એક થતો તેણે એક
ને ડાકો ને નતની પ્રથમ કરવામાં તેના
અથને પોતે આઠ વખત લખ્યા હતા

દિલિપની વિરહની તેણે ધણી ધણી બહુ
પડો કરી તેથી રાજદારી બાબતમાં તેના
ઉત્તમ મસિદ્દિ યથ અને મીસદેલના વતની
ઓથે તેનું બહુ તમાન ને પાત્રતા
મા માટે પા તેને બેસાડો નો જનુ
પરિણામ એ આ કે દાવો મિનીય પછુ
તેના નરમ આ રજુદિથી નેના લાગો

મિત્ર મનીને મીવ રાને મિનીય ને
એકો ઉમરો એ સમિત વા ને આ
થે સ એ રાજદારી મોમરો પ મો મિત્ર
રયનીમે પોતાની વસ્તુત્વ અકિતા યા

થીવ સને મોહિત કર્યો અને તેથી મોતિવાનો અધિકારી થયું તેની તરફેણમાં મગી ગયો. યુનાનવાસીઓ તેની આજ્ઞા પાલન કરતા હમેશા તૈયાર રહેતા. યુનાનીઓને જ્યોતિષિઓપર સપૂર્ણ વિશ્વાસ હતો અને કેઇ સત્તુ દેશપર ચડી આવતો ત્યારે ને ભવિષ્ય વેત્તાઓને દશની ચનારી સ્થિતિનિરે પ્રગી નતા.

જ્યારે ફિનીષે યુનાનપર સ્વારી કરી ત્યારે યુનાનવાસીઓએ એક ભવિષ્યવેતાને પુછ્યું કે ફિનીષ વિજયી થશે અથવા ?

તે બે યો— યુનાનવાસીઓ ફિનીષપર વિજય નામત કરી શકશે નહિ. ડિમાસ્થનીસે એ વાત મિનકુલ જીડી હોવાનું કયું અને વિરોધમાં ફિનીષે એ જ્યોતિષીને ધપાવ્યું. શવત આપેલી હોવાથી તે તેમ કહે છે અમ જણા યુ ફિલીપે દુરત સ્વારી કરી તેમાં ડિમાસ્થનીસ કાપરતા જતાવી નાસી અને ફિનીષે યુનાનીઓપર ઝન મેગતી જેથી ૨૮ લા યુનાનિઓએ ડિમાસ્થનીસપર એ પરાજય થવાનું હોવારોપણ કયું પણ સધળી પ્રજા તેનાપર એટલો અધે પ્યાર ધરાવતી હતી કે તેને નિદાન કહી ઊઠી મુકી. એ તુજ નહિ પણ થોડીજ સુદતમાં તેને પોતાનો નેના સ્થામ્પે.

ફિનીષ મુદત ૧૫૧. ફિનીષ માર્થિ ર્યો એ વાતથી આધે સભા લેડે ૧૫ પ્રશ્ની થયા તેમજ પાનદ જા ર ક લા એક મેગાજડો કર્યો કે નેમ ડા સાગમય સાતમેજ દિસે ડિમાસ્થનીસની એક પ્રિય પુત્રીનું મરણ થયું.

હવે તેપણ તનો સોમ બા તુ મુકી મે મેનાવગમાં લેઉમ ગમી હાજરી આપી તે તેની કત ચનિગથી ફરી સર્વત્ર તેની વાદવા ઘષ તેજે પારીસના આ સાહને સિક દરવિશ્ક સતાતા આપવા સખ્યુ સિમ્દરે આધે સપર સારી કરી અને આધે મ્ની મગતો ગવ મદર્ન કર્યો આધે સનાસીઓના હાજી ગમી ગયા તેમજે જગતવિજયી સિક રપાતે વકીવ મોકલ્યો જેની સાથે ડિમાસ્થનીસને ૧૫ મોકલ્યામાં અ યો વણ તે થોડેમુધી જઈ પાડે વળી આ પે.

સિક્કરે વકીવસાથે ફેરવા તુ કે જો આધે સમાગા પોતાના દેશમાં દસ વલામો આપે તે સુના મને આ માનપૂર્વિ રિશ્તું એક નેમદાર બપડ તેજે જાહેર પ્રતિષ્ઠા અપડુ આ મરે ડિમેડસ નામનો એક વક્તા સિક દરપામ મે. અને વક્તાની માગણી માટે ક્ષમા માગી ડિમાસ્થનીસે કમળ સનુતી જવાવમાટે પોતાના પદરના પથા ખ ડીને આધે સનો દિસાનો ઘણી મજમુન કાલી પ્રતિ તરફથી તેના શખ પર રહેલુ વજન અને તેનું ચતુ સ માન જોડ તેજ પ્રતિ સ્પર્ધા બહુ ખી નાયા તેનાપર એક ખોડ તહોમન મુકી તેને કોટ મા ખેડે. ૧૫ આખરે ન્યાયાધીશે ડિમાસ્થનીસને નિદોષ ઠગવી છોડી મુકે.

જ્યારે સિક્કરે ભારતપર સ્વારી કરી હતી ત્યારે તે હરમેનુસ નામના માજુમને પોતાનો ખજાનયી બનાવી આવ્યો હતો. આ નમાથી સિક્કરે ૫૭૦ નહિ આરે એમ મારી હર

પેનમે ધણુ ન દ્રવ કે તરી નીધુ પણ જ્યારે
સિકદર પાછો આવેછે અમ તેણે મળુ
ત્યારે તેને બહુ ચિતા થવા લાગી
બાકી રહેતુ દ્રવ વદાણુમા ભરી પોતે
આથેનમ લઇ આ રો અને ત્યાના
લોકો પામે શરણુ માગ્યુ ડિમારથનીસે એ
વાત મ્હુન નહિ રાખવા મ્હુ કેમકે હરો
લુસને આશરે આપવાથી સિકદરનો ક્રેધામિ
પાછો પ્રજ્ઞાપિત થયો અને આથે સપર રવા
રી ખરી જે નમોદાન કરી મૂકશે! ગાટે તેને
આથે સમાથો વ્રુત રત આતરી જોએ

નિગીતીસથે લખતુ પડેછે કે ડિમાર
નીનમા અહીં સ્વતંત્ર ચક્રિતથે એક
મેટો દુશ્મનુ હતો. મુશ્કીળ મદિમા અદ
મ્હુન કે તેના મોતિની પપ્પ અજા કે
તેનો એ દાસ હતો એક કનિતુ કહેતુ તો
બર છે કે-

અનન્ય ચત્રી ગહી, નેમલ્લા મહુડો

ડિમારથનીનને હરપેતુસે એક સુદર સો
નાનો પથો જો અથો એન તેને નિ
નારખનટાનો મોન થી તે લોમાનો મીજેદિએ
પોતાના કડને ફરતો રૂ તરીગને સમજમા
આ રો અને છારાથી મુન થુ કે પોતાનો
કંઠ બેમી ગયો છે ગયુ સેછ ગયુ કે
ને મોની શકાતુ નથી આમ કનમા તેનો
એ હેતુ હતો કે પેતાને હરપેતમ વિરુદ્ધ
કાઠ મોનતુ ન પડે પણ તેની આ યુતિતો
આથે સરામીઓ કમી ગય તેમણે હરેતુ
સને આશ્ર નહિ આતા રજ આતી નીધી
જેમણે તેની તરફેણ કરી તેમનાપ કેસ થ

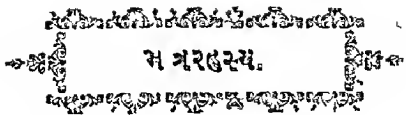
લો. તેમા ડિમારથનીન પણ અપરાધી
હોઈ અને તેનો પૃ ૨૧૮ દડ બધો તે
રકમ ન આપે તો કેઠ લોખવે

ડિમારથનીસને જેનમા મોકલવામા આ
વો પણ કેટલાક મિત્રોની સહાયથી તે
લાગી નાસી છુટો. લારપગી મકુનિયાના
લોખવિરુદ્ધ તેણે સખન જાનણુ કર્યું જે
સામગીને આથે સરાસીઓએ તેને ફરી બો
લાવો અને તેની પ્રથમ માફક ફરી માન
માનતા તે જાનના લાગ્યા પણ તેના
નસીમમા એ આનદ લખ્યો નહોતો યુના
નીઓના કુર્ભાંગના દહડા ફરી આવ્યા તે
ફેનોની લડાઈમા દારાં બો મરદુનિયાના
સેનેકો અથે સર્વા દાખન થવા ડિમારથનીસ
પાછો નાહો અને Neoplaton ના મનિરમા
જર ભરાયો પણ સિદ્ધાંતોને તેને પકડવા
મોનનમા અથા તે રોધતા રોધતા એ
મનિરમા ગાગી પહોંચ્યા તેમણે ડિમારથની
સન કર્યું કે અમારી સાથે થાનો

‘હુ મારા કુટુંબીઓને કાંઈ સમાચાર
મોકલી પડી માતુ’ આમકહી ડિમારથનીસ
મનિરમા તો અને ત્યા મોનામા કનમ
સારી વિચર કરતો બેઠો કે જેની જોનારને
તે કાંઈ રખાતો વિચર કરતો હોય એમ
જણાવ પણ નસુત તેમ ન હતુ એ કન
મમા કલિત એર દત્તુ અને તે આતી યુતિથી
તેણે C રસ્ય કર્યું થોડીતાર પડી સિવાત
આથે આવી જોયુ ત્યા મહાન વક્તા ડિમા
રથનીસના ત્રણ આનંધર જગતને છોડી
ગયા હતા!

મનરહસ્ય.

લેખક—શ્રીયુત સદુરન્દરામ બાળવચગમ—મુરત

(અનુમધાન પૃષ્ઠ ૪૧૮ થી)

મૂળાધારથી આત્માચક્રસુધીના છ ચક્ર
[૩] રે કદક વિશેષ કથન ઉપર કરવામાં
આવ્યું છે સાતમું ચક્ર સર્વથી ઉપર મન
કર્મા બહારથી આગળ છે આત્માચક્ર અને
બહારથી અથવા નહરનાં ૧૧ મધ્યે જ વેળા
નરેશ કારણસરીનું સ્થાન છે એ પ્રદેશમાં
અન્ય અક્ષો અને શક્તિઓ રહેલા છે જેના
વચ્ચેની આ રેખાને વિરના નહ ૧૦ થી ૫
વાને લય છે એટલે તે વર્ણન કરાવો.
મોહ આપણે મુખી દ્રવ્ય મન એ નહક
વિકૃતરૂપ છે અને તેની ગતિ ધણે સ્થગે છે
ના મિદુ ઉપનિષદ ના ૧૮ માં મનની
લીલામાં લખ્યું છે તે ખરૂં છે કે—

નાદે પ્રવાલંત ચિત્ત નાદેન સહ લીયતે ।

નાદની પ્રવૃત્તિથી ચિત્તની પ્રગતિ છે । અને
નાદનો લય થતાં તેનો લય છે ઉ મની મનો
મની અમન કે અવસ્થા જે હેવાય છે તે
અવસ્થામાં મનનો લય હોય તે ચિત્તવૃત્તિનો
સંચાર નિરોધ તે આ છે પ્યાનમિદુ ઉ
પનિષદના છે તા મનપ્રમાણે—

॥ દ્વાત્મન પુરુષ પામેન્મનસ્તત્ત્વ લ્વ ગતમ્ ॥
જેમથી મન નિકળ્યું હતું તેમાં તે તણ

વળાને બળી ગયું માણસનાં શરીરનો રચ
નામાં નાના પ્રકારની નાડીઓ આવેલી છે,
તેમાં આકાશ વ્યાપી રહેલું છે, વાયુની
પ્રવૃત્તિ છે પ્રાણ નિરતર ચાલી રહેતો છે
આ બધાને પરિણામે તેમાં અખડિત શબ્દ
નિરતર માળ્યા કરે છે શરીરનો એકપણ
ભાગ એવો નથી કે જે શબ્દગદિત હોય
આપુ શરીર શબ્દમય છે, અને શબ્દથી
મન છે માટે શરીર મનમય છે જે લક્ષ
પૂર્વકે શ્રવણ કે તેને તે સંભળાય છે
એ મન તે સોડ મન છે જેને નજાન કહે છે
પ્રાણવાયુથી શ્વાસ ઉપ્પત્તિએ ચાલે છે અને
વ્યથાનની ગતિ નીચે છે, એ ગતિથી પ્રાણ
અથાનની પ્રવૃત્તિથી જે નાદ અહોનિશ,
ક્ષણે ક્ષણે ગર્જના કરી રહેતો છે તે સોડ
સેડ છે આકાશમાટે શાંતિ ય ઉપનિષદમાં
કહ્યું છે કે

અકારાદિત્રયાણા સર્વકારણમેકાક્ષરજ્યોતિ
પ્રણવ ભવતીતિ પ્યાયે ૧ ।

સોડ મન સ્વાભાવિક છે અને તેનો અર્થ
તે હું એટલે હું જે શ્રવણ છું તેજ શિવ
છે અથવા શિવ તે હું પોતાનું સાથ સંગ
સમજાવને અનર્તા કણે કણે છતી ઉપ

દેશ કરે છે, શિક્ષણ આપે છે પણ સસારના
 મોટા ઘોઘાટોમાં મચેલો જીવ આ સૂચક
 ચળ અપાડી કરતો નથી મનુષ્યજીવનનો
 પરમહેતુ શું અને તે હેતુ કેમ સિદ્ધ કરવો
 તે એ દર્શાવે છે મનના નાદમાં જેમ જેમ
 ઉચે ચડાશે તેમ તેમ ઉચું પદ પ્રાપ્ત થવું
 જશે ઉ મની અનરથાનું પદ દૂષમયથી
 આદ્ય છે એ આદ્યના નામ સનિતાસહસ્ર
 નામપ્રમાણે ૧ છંદુ ૨ રોધિતી ૩ નાદ
 ૪ નાદાત ૫ શક્તિ ૬ પાપિની ૭ સમના
 અને ૮ ઉ મની અથવા મનો મની છે સદ
 સાર પચની નીચે નિ ટમાં ઉ મની છે છંદુ
 થી ઉ મની સુધીમાં જે ધ્યાન યાપ તે સ
 દ નિષ્કલ છે અને આદ્યા ચક્રની નીચે
 મળાધારસુવી મહેલ સકલ છે કેવળ નિ
 જ્ઞાન ધ્યાન ઉ મનીથી પર છે મનને અતે
 નાદ છે ત નાદમાં લીન થઈ એકરૂપ એક
 રસ થઈ જવાથી શાંતિની પ્રાપ્તિ થાય છે
 જળના ઉગતા પ્રવાહમાં વસ્તુનું પ્રતિબિંબ
 થાય રહે છે એ તેનું સાચું સપૂર્ણ
 સ્વરૂપ સમજાવું નથી જ્યાં સ્થિરતા છે ત્યાં
 સ્વરૂપનું સારી રીતે દર્શન થાય છે સ્વરૂપ
 ાધનારને સ્વરૂપની ઓળખ થાય છે આ
 સ્થિતિ પરમ આનંદની છે ઉપર જે જે
 ચક્ર કથન કીધા તે પ્રત્યેક ચક્રમાં આનંદ
 રહેતો છે પણ સર્વનો આનંદ સમાન નથી
 પણ બિન્ન વિભ પ્રકારનો છે જે જીવ મન
 ઉપર આરૂં થય છે તેને મન આનંદ માં
 લઈ જઈને મુકે છે એ આનંદમાં સસારના
 સર્વ દુખો જીવિસરી જાય છે તે સ્થિતિ
 નિર્મા સમાર તેને આપી કરતો નથી અને

દુષ્પ્રમાથી મુકન થવાની છંદા જે પ્રત્યેક
 મનુ રમા રહેતી છે તે પાર પડે છે આદ્ય
 મનનું પરિચય કેટલું મધું છે

મનમાં જેમ નારવાની ઘડેલ છે તેમજ
 મારવાની પણ છે તેનો ઉપયોગ સારો કરી શકાય
 છે તેમજ માફો પણ થઈ શકે છે મનન માત્ર
 સારા વિચારનું જ હોતુ નથી અને તેના ઉપર
 મનના બળનો આધાર છે સસાર વ્યવહારમાં પણ
 મનની ઉપયોગિતા છે દૈવી સપતિ અને આસુરી સપતિના
 પ્રકારનાં મૂળ કારણ રાગ અને દ્વેષ અનુ
 ક્રમે છે રાગની સદૃશ્યો અને દ્વેષની
 દુર્દૃશ્યોની વૈપતિ છે નીળને દાગિ કરતી
 એ દૃશ્યિ છે સ વુ પે ગમની ગતિ છે
 કેલાક રોમની શાંતિ મનથી થતી આપણે
 જાણીએ છીએ તેમજ તેથી મારણ અર્થ
 ાદ્ય પ્રયોગ પણ થાય છે સપ અને વિ
 છીના એર મનથી ઉનાવામાં આવેલા ધણી
 દાખવામાં આપણે નજરે જોઈએ છે આનંદ
 બહારી જેનો પ્રત્યેક મનેક યાદ રખ મનાય
 છે તેનો મન જે મનના સમજામે તે
 પ્રત્યેક મનથી શું શું થાય તે આપણે
 જાણીએ દષ્ટાંત લેતા તેનો ૪ થો મનોક જેની
 પહેલી ટીંગ રજાના પાનિઆમ થી અરજ
 થાય છે તેનો જપ સવ વ્યધિનાશકર્તા
 છે એનો જપ રૂઢિવસસુધી દરરોજ
 ૩ કરવાનું કહેલું છે પણ પ્રયોગમાં
 ક્યો મન લેવાનો છે સુરણનાં રૂપાં
 ત્રાખાના કે અપ કે ચાના પત્રફલ તે
 કાતરવાનો છે તે તેમજ તે પરમા ક્યો
 બીજમન લખવાનો છે તે બનાવનાર

ગુરુ છે જૂત પ્રેન, પિણ્યાદિથી ચી પીડા
ટાળવામાટે પશુ મનુ સામર્થ્ય જગત્ર
સિદ્ધ છે

ઉપર જે કાંઈ કહેવામાં આવ્યું છે, તેથી
જણાશે કે મનનો મહિમા જેવો તેવો નથી
તે ધર્મનું સ્વરૂપ છે અને તેથી ધર્મસ્તી
ત્રણે શક્તિઓ તેમાં ગુપ્ત રૂપે રહેલી છે
મનનો વિષય ધણો ગદ્ગદ આ કઠિન છે
મોટા મોટા પડિતો તેમાં ગુચ્છાઈ પડે છે
તો મારા સરખા અલ્પજ્ઞનું તો એ જરૂરમાં
પ્રવેશ કરવાનું ગતું ક્યાથીજ હોય તેમ
જન આ લેખ લખવામાં આવ્યો છે તેનો
હેતુ માત્ર એટલોજ છે કે તે પ્રત્યે સ

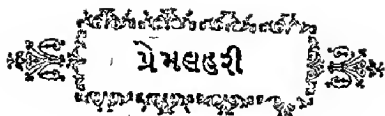
મર્થ, વિદ્વાન શાસ્ત્રિમંડળનું લક્ષ્ય એમનું કે
જેથી તેઓ આ મહાન અગત્યના મનુષ્ય
જ મનો હેતુ સિદ્ધ કરાવવાવાળા, અતિ ક-
લ્યાણકારી વિષયઉપર વિશેષ પ્રકાશ પાડી
સમસ્ત જનમંડળને પેતાને આભારી કરે
મારી અલ્પ જુદિના કારણથી આ લેખમાં
અનેક દોષો દૃષ્ટિગ્રાસ્ત થશે, તને માટે
સુચ વાચક વર્ગને અને શ્રવણ કરનારાઓને
મારી નમ્ર વિનંતિ છે કે તેઓએ હસી
પેટે પપ ને પાણીને છુદાં પાડીને પથને અ-
લ્પ કરવું અને પાણીને ફેંકી દેવું, તેઓના
પ્રેમાગ્ર મનની ઉદારતા દોષોમાટે મને ક્ષમા
કરશે એવી આશા છે

“સંબંધીને”

રામતાલ-મંદિર

શાના તમે તો અમારા સંબંધી શાના તમે તો અમારા
આ ભવમાં પાછા ભેગાવો આ ભવથી ન મુક્ત કરાવો-સ
માત પિતા ગુરુદેવ સ્વજન યજ્ઞ ખાલી કા સેવ કરાવો-સ
પતિ પત્ની, વા મિત્ર પ્રજા હોષ દુષ્ટા આ વેડ કરાવો-સ
શુદ્ધ ભાવે કલંક કદાચ નહિ માર્ગ ન સુખનો જતાવો-સ
રે વા પ્રભુપદ પ્રેમે ન પ્રીછો (તેમાં) યાવ ન સ્થિર કરાવો-સ
યાઓ તમે તો અમારા સંબંધી યાઓ તમે તો અમારા,
એ આ ભવથી મુક્ત કરાવો -સ
માત પિતા ગુરુદેવ સ્વજન યજ્ઞ સુમેથી સેવ કરાવો-સ
પતિ પત્ની, વા મિત્ર પ્રજા હોષ ભને આ વેડ કરાવો-સ
શુદ્ધ ભાવે કલંક કદાચ નહિ માર્ગ ન સુખનો જતાવો-સ
પ્રેમે પ્રભુપદ દાખવી તેમાં સ્થિર યજ્ઞને કરાવો-સ

વિદ્યાર્થી જેસ મ માવજી ચોદાણુ-કગચી

લેખક—શ્રીયુત પ્રસારકર મગજી દિવેની-૧૫૧૨

[૧]

સસાર પરિવર્તન - તીવ્ર છે તરાતી જે
ભાનથી ડરપન કરાતા છે તેજ ભાનથી
હજી પશુ તેવોજ છે કાણે કાણે રગ ૧
લાખ છે આજ ભાન ને કન પી ૧ કાન
નાર ઉઝળો તો કોણ તાર કાણો ૨
જોના ના ૨૦ ચડતા ના ૧૨ જુના
રંગોડુ પરિવર્તન થાય છે ૧ ૫
તે પીનાર અયો તેજ રગ આ સુધી હેન
છે કોણવાર કુખ કોણવાર સુખ કાઈ તર
આશા કોણવાર નિરાશા કોણવાર ૧ ૩
કવાર વૈર ઇલાદિ નિરિધ ભાવેન પરિવર્તન
થી તે નિરતર અસ્થિર છે કોણ કોણ ૨ કોણ
ગોળી દિવાની કોણ જાણે કેટલા સૂર ન
ચાલા લાપથી પોતાની તાનેને ગડે છે પરવુ
તો નથી પોતે તે મહમજતી કે તો
સમ ૧ ૧ સામાનના સસારની લીના કાણક
આવા ૧ પ્રારની છે આ જીવન વીણા
રાત દિવસ અનેકાનેક તાનેથી બળવાજ
દરે ૧ કોણ નથી સમ ૧૫ કે કારે એક
તાન ગડીને બીજી તાનને કહાયો કોણ
કોણવાર સુખ સર્ગીનમા કુખ સર્ગીત સમ
જાય છે કોણ/જાણે કાણ ઉ રાથી આ
તીણા આજલુપી વાગતી રહી અને આ
વિરિધ તાનેન પરિવર્તન કરતી રહી

આ સસારને ચમન કહીએ મરજીમિ
કહીએ અથવા કોણ અપૂર્વ લોકનું પય
દાર કહીએ શુ કહીએ? હું તો કીક શી
સકતો નથી ને ચમન કહીએ તો લા કે
વગ બદારજ છે કાંઈ અદર નથી એ
ધી પશુ વસત ધિર રહેનો નથી મન
માનને સુખ પાન કોણવાર હૃદયને
ભરનો ના તે મનુષ્ય પિત્રે નો નેની
મરીવકા ખાત છે તીવ્ર છે અથવા કોણ
અપૂર્વ જીવાસુધી પડોચામાટેનું એક
૧ ૨ ૨ લીને તો આ ચાણાર પડીને
અમી રાતમ સુખની નિ કપા છે
હુમવાવાળા તો મયાના વાગ પશુ હોડા
નથી ચાહે નો અતી જેટલું જનદીથી
ચાહુ જા ૧ તેજ સરીવત છે ૧ ૨
ત્રિષ રંગથી શુ કારો? જે હોય તે
તેને એક ૧૨૨ કીએ અથવા હેનું અ
મરી તમારી આપો એવી નથી કે તેના
જટિય તોને અજાણમા જોઈ લઈએ
કોણ જાણે કેષમે જોડુ હોય તે પરવુ
ધણાઓએ પોતપોતાને અનુભવ અવને
ખાયા છે હવે આ પધારામા કાકા મા
તા દરુડ મે કીક છે કે નેનો આપ
લમન માગી રહ્યાં ને અપેખર માન
મળી યો તો પછી શુ વાંધે છે નો ન

મળ્યો તોપણ હું ચિંતા છે? એક ઉચ્ચ પ્રવરન થયો.

હવે આ પ્રમુદ્ધ ધણાણને એ અસાર નિર્માણ કહીએ કે હીનાનું એક નિશાન સ્થાન કહીએ અથવા કોઈ અદૃશ્ય માત્ર સન્નિતને અધીન એક પ્રેતક્રમય દેવ કહીએ? કોઈ સમજાવતું પી તેની આવી દગવગ રતી પાતો જમ છે? કોઈ બરાબર વ્યવસ્થા કેમ નથી? જો જાણુકાની કમ્પા હોય તો આ આ નિશૂ તત્ત્વેમા પૂગીને જાણી લો તે કોઈ પ્રાચીન અધિયન અને અનિ વર્તની નિયમપર બાની રજા છે કથાન લહરીએ ઉઠે છે પ્રાય અજાણત થાય છે કથાન પ્રમુદ્ધગી પ્રેમ આકાશમા ન જાણે કેટલી વેદનાથી ગર્ભિ રહે પાક કિ હોના જામ્જનાગી? અને પાક મુખની મસ્તી બળે છે આ બધું જોઈને આ સમરો પશુ ચચળ તથા અચ્ચવગ્રિયન દેવો એ ચ ચાય છે પણ આજ સુધી નવન મેવેની ગજના યથાથી પશુ સુખની મી ગજતી જાવી છે અને નિનાસ-જોની રીનામા કાનતુ નિટ તાડના ચાલીજ રહ્યું છે ન ન્યાય પાતો પણ જેનીને તેવીજ ચય છે અને યથાનીજ છે સસાર પોતાના નિયમ-મર્થાનો વ્યતિક્રમ કરતો નથી આ જીવન આ વિવિધ તરોડપી કોરડા ખાવે જાવે ખાવે જો કોરડા ખાતા ખાતા ધણપર પડ્યો તોપણ વૂઝાગાએ પણ ઉરાતુ તો અચ્ચનુજ જો કે હા પ્રપટને પ્રપટ નાજો આ પાતાર નાધાન થાય તોપણ

તેને રાજી રાખે તો તો પડી તેને આ લો કનો દુઃખ કેમ કહેવાય? માથ તેને અડખી રો નહિ, તસાર તેને ખેની રાખી રાખે નહિ

જીવનને એ તરંગિણી રદનએ જો કોઈ ઉત્તમ દિમા-જન અદ્ય પરતપરથી નીકળીને અનેક સ્થાનોપરથી લોલ કટનોન કરતી કેણુ જાણે કથા વિગ્ન અવતમા મળી જાય છે આ તીવ્ર ધારાપર આપણો હાય રાખવો એ મન સમસ્થા છે તેના ધેધને મનય-વાયુના રીતન સુમનની મા પ્ર રી લેવી પડો જો ધોધ ખમતા રોશો તો રોજુજ પશે એમ નથી જનવાનું કે રોવાનો જ નો તમને મી હા મળશે જ યથા મોઢ દયાદ ચિત તમારા આક્રુને પેનાશ ઉઝાની લોશો જો દસતા રહેશે તો પછી હું કહેવું? ત્યા તમારી વસત વામિ જાવો અને ત્યા તમાર ન તકાનન યજો

હાના પાકક! અહીં આવીને વૈજયુવ ગતવુ તહજ નથી સસાર મદિરા પીરાત્યા સિરાય માનશે નહિ જીવનપર એકવાર અથવા વધારેવાર નિગો અવરન નડે છે આ મેગી મોની કુજોમા ધાના ધડા બધા છે પીરાનવાનાગા મસ્ત જતીને હાયમા ગગીત ખાતા ધગીને પૂકાર્યો રે છે મ દિરા નિશાવાળી છે તીવ્ર છે સરસ છે મોહક છે અને પીવામા પીયૂતથી પણ મ સુર છે તેની મીની મધુર સુગંધ પારિજાતથી પડુ હિતમ છે પેણુ નિશા એકવાર પડ્યા

પછી જલદી ઉતરતો નથી હોઝમાંથી તરસ તે નિશો આખો હૃદયમાં મોજુદ છે ફરીથી
 છૂટી નથી ઉચ્ચ પદની છાયામાં કનક મતવાલા મરતોતે એક એક મઠકી પીવા
 ચિ તોના અમરકારમાં તથા કામિનીની આ વાળાને નિશાનો નોક ઝોક હોવો કાંઈ અ-
 ખોમાં સસારે જે નિસાણકત ધારાને ખેચી ,નુચિત નથી, ખારા પાઠક-પાઠિકા જ-દા
 રાખી છે તેના બે છુટકા પીધાથીજ શાન્તિ જીવનમાં તે પહેલો નિશો હતો! અન્તિમ
 થતી નથી આ વિરાટ જૂલજૂલામાં અજા ધરો કે નદિ તે કાણુ જાણે ? *

રત્ન! કયા જાય છે !

આવ એ રત્ન! અહીં તું આવ-૨૧

દેવમુતિ યા દેવાવપમા જન્મ સાથેક બીજી જા
 સુવર્ણના શૂપતિના મુકુટે તુજ કાંતિ જતલાવ-

આવ એ રત્ન! અહીં તું આવ ૧

અથવા સુદર રાજ્ય રાણીનો કઠકાર બની જા

અથવા કોઈ કીમત જીવનમાં રહી કૃતારથ યા-

આવ એ રત્ન! અહીં તું આવ ૨

કકર કૃષ્ણમાં લોટી લોટી નહિ અપમાનિત યા

મણિ મુક્તાની સાથે મગે જો તો સાચુ કહેવા-

આવ એ રત્ન! અહીં તું આવ ૩

જ્યા વૃજમાં ખડવા પડવા રહી ઐશ્વર્ય આવ ૫માવ

અબ એજ છે અરજ અમારી સદસ ગતિ પદ રહા-

આવ એ રત્ન! અહીં તું આવ ૪

કવિ અબ-બાકાનેર

સત્પુત્ર નચિકેતા,

યા તો

આર્યાવર્તની ધર્મભાવના અને આત્મદષ્ટિ.

લેખક — સ્વીયુત હસપતશમ ગૌરીશંકર નવલખા-જામનગર.

(અનુસંધાન ગદ્યા અંક ૮ માં ના પૃષ્ઠ ૩૦૪ થી)

એ બધું નચિકેતાએ યાદ રાખી પાછું
યમરાજને કહી સભગાળ્યુ આથી યમરાજ
અસજ થયા અને એ રસજતાના બહસામા
વધારાનો એક વર આપ્યો કે એ અગ્નિ
તારા તામથી પ્રસિદ્ધ થશે

આ નચિકેતા અગ્નિના જ્ઞાન અધ્યયન
અને અનુજ્ઞાનવાળો ત્રિષ્ટાચિકેતા માતા,
પિતા અને આચાર્યના સબધથી શિક્ષા
પામી યજ્ઞ વેદાધ્યયન અને જ્ઞાનરૂપ ત્રણે
કર્મનો કર્તા યજ્ઞ જન્મ મૃત્યુને તરી શોધ
રહિત થાય છે અને સ્વર્ગમા આનંદ પામે
છે એમ જણાવી ત્રીજો વર માગતા યમ
રાજાએ નચિકેતાને હુ

નચિકેતા—કોઈ આત્મા છે એમ કહે
છે અને કોઈ આત્મા નથી એમ કહે છે
મુએલા મનુષ્યમા જે સચ્ચ છે તેનો નિ
ર્ણય કરો. આ હુ ત્રીજો વર માગહું

યમ—આ વિષયમા દેવે એ પછુ સકા
કરેલી છે તે સદ્ગત હોવાથી મુએવ નથી
માટે અમ વર માગ અને મને શોધ નહિ

દ્રવ્ય દીર્ઘ આયુષ અને અપ્સરા આદિ
ધુન્ડા પ્રમાણે માત્ર, પણ મરણસબધી
પૂછ નહિ

નચિકેતા—વિષયો વિનાશી અને ઇદ્રિ
યોનું તેજ દરવારાળા છે, વળી ગમે નેરહુ
સણુ આયુષ પણ કાળના પ્રમાણમા અ
સ્પષ્ટ છે માટે મોક્ષસબધી (આત્માના
જ્ઞાનના) આ વત્સિવાય ખીનું હું માગનાર
નથી

યમ—ત્રેય [મોક્ષસાધન] અને ત્રેય
[ભોક્ષસાધન] આ બે ને કિન્ન છે એવું
અદ્ય કરનાર પરમ આનંદ પામે છે અને
ત્રેયનુ અદ્ય કરનાર પુરુષાદ્યથી રીણ થાય
છે ત્રેય વિધારૂ છે અને ત્રેય અવિધારૂ
છે તને ત્રેયરૂપ બોલો સદ્ગતારી ન શકયા
અને તેને તે તજ દીધા માટે હું નચિકેતા
વં વિદ્યા એટલે ત્રેયનો અધિકારી છે

અવિદ્યામા વત્તાતા છતાં પોતાને શુદ્ધિમા
ન ને રહિત માનનારા અવિદ્યેયો અનેક
મનિએને [જ મ-મરણને] પમે છે તેમના

વડે દોરતા અગાનીઓ આધવાની પુઠે સવનો આત્માજ જન છે તે જલ સગર
જતા અધિવાઓની પેઠે હુ ખાનુસવજ અને નિયુજુ એમ બે પ્રકારનું છે તેનું વા
કરનારા છે એક અને પ્રતીક ॥૭૦॥ છે

અમારી અને અમેાતમાં મૂ રથેના
અગાનીઓત પરનોકનારિતા સાધનો ન
લીત યતા નથી પરલોક નથી અને માગ આ
લોકજ છે એમ માનનારા તેઓ વારનાર
મૃત્યુને પામ છે

॥૭૦॥ નુ અવતળન ૧૬ છે અને
જણનાર પૂ ૬ થાય ૬

૪૧૨ આત્મા જ મતો તપી મગ્નો
નથી તે કોઈની થશે થી તેમ તેનાથી
દ્રાષ્ટ થયુ નથી તે સુન્મથી અતિ સુક્ષ્મ
છે અને મદાનુદી અતિ મદાનુ છે

આત્મા નણા પુરનારડે સાંભગવામા પડા
આવતો નથી થો ! જેઓ સામ ૮ છે તે
ઓમાનો મોરો ભાગ સાગ ૧૧ છતાં આ
આને જાડી શ તો નથી આત્માનો વજા
આવથ ૨૫ [૧૭] છે અને દુરાગથી
રિતા પામનારે [જાત] પણ આનંદ રૂ
છે આ માને પામનારા (ઓગખી) અતુભ
વનારા) ૪ ૧૨ નિપુણ ૯

નિ કામ દુરા પ્રતિવાદિ તાં નિમળપ
પુરી આ માને જોઈ શકે છે અને શોક
રહિત થાય જે રિયતિરહિત શરીરમાં અ
શરીરીસ્થિત છે તે સવ ધમવીરહિત માન
અને વ્યાપક આત્માને જાણીને બુદ્ધિમાન
શો કરતો નથી

વૈતીય, સભ્ય અને આનંદશી એ પાત્ર પુરુષથી પર કંઈ નથી તે (પુરુષ) સર્વોચ્ચ અધિ ઉપાસનારા અને નાચિકેતને ઉપાસનારા પણ એગજ (૯૫) અને આત્મને જાણ્યા અને આત્મપર્યેષ્ટ કહે છે

કર્મ કરનારના મેતુરુપ નાચિકેતનો અભે બાવે [આત્મારો] જાણના ઉપાસના અભે શક્તિમાન ડીએ લયરદિન નરના ઇતિહાસના પારકા પરમ અક્ષર ક્ષાને પણ અબોદ ઉપે [આત્મારવરો] જાણના આ જાણવાને અભે શક્તિમાન ડીએ

આત્માને ગ્યો પ્રાપ્તી કરીને રથ જુદિને સારથી માને લગામ ઇંચિને અપે અને વિચારો માગ જાણના

વિવેકી સારથી ગો ર ગામથી સારા અપેને વશ મળી શકે છે તેમ વિવેકી જુદિ મનની એકાગ્રતાવડે ઇંચિનો વશ રાખી શકે છે અને જ મનુ પો તેના પ ને પામે કે એ પ વિચારુ પરમ પદ છે

અવિવેકી આરથી ઓ ર લગામથી જ અપેને વશ રાખી શકતો નથી તેમ અવિવેકી જુદિ મનની એકાગ્રતાવિના ઇંચિને વશ નથી શકતો નથી ન જ મ મરથુ ર સસારોજ મામા પ્રે છે

કો ગોર [નિરાશ મ અંચો મદાન] રિપો વિચારો પર મન મનથી પર જુદિ રિદિથી મના આત્મા [અગતિ નેજસ ૩૧ દિવ્યમગજ] મદાન આ માથી પ અગ્રમ (મામા) અને અવ્યમથી પર ૩૧ ૨ એ

આ પુરુષ અત્મા સર્વ પ્રાપ્તીમાં રહેનો હતા દૂષણને લક્ષ કરીને જાણવામાં આતો નથી એકાગ્ર અને સુદ્ધ જુદિને મનમ શાંતિથીજ તે જાણી માય છે

વિવેકી પુરુષ માની ગો રિ ગો ગો નાન ર જુદિને વિંચો જુદિને મદાન આત્મા વિંચો અને મદાન આત્મા રા ર આત્મા (સર્વના અવધિ ૩૧ ૩૩) ગો રિ લી પ્રી આત્મારો દૂરથ ક્ષાનો સાત્વતકાર પ્રે છે

એ આત્મારૂપ ક્ષા શા રપથ પ રસ ઓ મધ રદિત નિચ અગ્રમ અ નત અનાં અને ૧૨ છે તે જાણીને શુદ્ધ દિન થરાં છે

માત્ર વિચારને પ્રકાશના રિંચો તેમા પ્ર કાસક અતગતમા નદિ જોના માત્ર જોયા રે રે અગ્રમપણને છ જો કો વિંચીજ તેમા [ઇંચિનો] વિંચો કરીને ત્વચાત્માન જુદો છે

અ પ જુદિનામા મદારના વિંચોપ્રતિ જાણ છે અને સરભાળીથી વિંચારનામા મ રાના પાગો પામે કે વિવેકીએ અગ્રમ અગ્રમપણો જાળીને અગ્રિ અગ્રિ રા મના નથી

સ રાશ પ રસ મધ આ મામા રપદ ગીન જોનાર ન આત્માજ ૧૧૧ મ ૨ તેજેજ જાણ નામ વ્યવેમા

સદ દરમિયાન જોવાર છે એ આત્મારૂપ થવાને
જાણીને જુદામાન મોહરૂપિત થાય છે

જગત્તા સ્થલ સદ્ગમ અને કારણ રૂપના
અભિમાની વિશા દિરૂપમગ્ન અને મનર
અને તે મનર છે જગત્તાને એ સદા રૂપ
અને તે જ સદા આપણા સ્વ સ્વરૂપમાં આત્મા
રે રહેલું છે અને આપણામાં આત્મારૂપે
રહેલું છે એ જ જગત્તાના મનરૂપ
છે તેમાં જો જોનારો જ મ મરણ પાત્રના
કરે છે જેમાં કષ્ટપાલ બેઠ નથી તે આ
એક અને આત્મા પ થતા મનરૂપે જ નામ
કરતા થાય છે

ઉગ્ર દેશમાં રહેલું જગત્તા પિંગા પ્રદેશમાં
રૂપક જાણીને જેમ વિનાશ પામે છે તેમ
થઈ આ મને રૂપ જોતો જ તાને પાછી
જ મ મરણ પા તા કરે છે

જેમ શક જગમાં નાતે રૂપક જગ તે
જુલ (શક અને એ રૂપ) રહે છે તેમજ
ના આત્માન શક અને એકરૂપ જાણનાર
મનિનો આત્મા પાણુ યા રૂપજ રહે છે

અગીઆર દ્વારવાળા આ શરીરરૂપ પુરમાં
જ માં થી રૂપિત નિત નિમાનવાળા આ
ત્મારૂપ રાગમનુષ્ય માન કરનાર પોતે
કરતો નથી તે મુક્ત જતા મુક્ત થા છે

એ આત્મા સદા શરીર પમાં રહેનારો
હોવાથી જગત્તાને સવ વ્યાપી એકજ આ
ત્મા છે

નાણુ અજાણને મનરૂપને તેમની મનરૂપ
રિગત મા મનરૂપ આત્માને જ સદા રૂપ

છિયો છપારો

આ શરીરમાં રહેનારો પારે શરીરથી
બહાર નીકળવાનો થાય છે ત્યારે અદિ
(શરીરમાં) હું નિમળ થઈ નાચ પામે
છે માણસ નાજ-અપાનથી છૂવતો નથી
પણ તે બને જેમાં રહેલો છે તેડેજ
છવે જે આજ તે મન છે

આત્માને નદિ જાણનારો અજાણી મરણ
પા તા પછી પોતાના કમ અને વાવના
અનુસાર પીરસાર ગભમાં પ્રવેશે જે
અથવા પ્રકાશરૂપે રચાઈ વાવને પામે છે

છિયો લીધા થતા મ જોતો તમા
સ્વપ્નને રચતો ? પૂરારૂપ આ આત્મા
ના તે જ શક કદા છ તે અનિમાની
અને સવ પો આત્મા તેને કાલપણુ ઉલ
લો નથી

જેમ એક રૂપ આ અને એકજ પાણુ
લોકમાં મરેજ પામી રૂપ રૂપનિ પ્રનિરૂપ થાય
છે અને તેનારી હાર પણ રહે જે તેમ
સરનો અતરસાત સદા મા જતા તેથી બ
દાર રૂપ રહે છે આ એક જતા શરીર
શરીરપ્રતિ તેને પ નિરૂપ પણ થાય છે

૧. જેમ સવ લોકના થપુ અને હદ
રતા દોરથી લેવાતો નથી તેમ સ્વીતરસા
પોતે કુ જોથી લેવાતો નથી

જે એકરૂપ નિરતા અતરસાત પ
એક રૂપને બા પ કરે છે તે શરીરમાં ર
હવા છે તણી જે અનિમામાં જતા નિત્ય
છે કિંકારી માત્રિકા માનોમાં અનિમારી

સ્વરૂપમૂલ ચેતન છે અને એક છતાં અ
નેકને બોલો આપે છે તે બુદ્ધિમા રિયત કે
ઓ સાક્ષાત્ અનુભવનાર રિવેકીઓજ
નિત્ય શાંતિ અને નિલ સુખ છે મીનઓને
હિ

વિદ્વાનો તેને પ્રત્યક્ષ અનુભવી શકે છે
તેને ચન્દ્ર સૂર તારા નિષ્પત્ત અને અગ્નિ
પ્રકાશી શક્તા નથી એ શબ્દ કલ્પના વા
રના પછીજ વાગે છે ઓ જ્ઞાનના પ્રકા
વરેજ પ્રતીત થાય છે

આ મૂળાસાથે મીન સાખાવાળો નામ
કાળથી અગત્ય થોલો આ (૧૬૬૧-૫૧૧૩
૧) મીપથો છે તેજ કારણુગરો ૧૬
અગ્નિ અગ્નિ દી છે સૂર લેવો તેમા આ
ના માગેલા છે તે કોઈ ઉત્તરવતુ થી

સર્વ જગત્ તેમા રહેન પ્રાણ પ કલ્પ
કન્ન એકા કરે છે તે ચન્દ્ર ઉગામેના નજરે
અને મનુજ લગર છે તેના બાધી અગ્નિ
તપે છે સૂર તપે છે મદ્ર નરે છે મા
મા છે તે મુલ્યુ ગે છે

એ કલ્પને શરીર પા પહેલાજ ને ન
બા સામર્થ્ય માન થાય તે મુક્તિ મળે છે
હિનો ગરીબ ધારણુ કરના પગે છે મી
ગેથી જ મ મરણના ચક્રમા બાંધકુ થાય છે
કાંચમા જેમ તેમ બુદ્ધિમા જળમા જેમ
તેમ ગદ્યરચિકમા સ્વપ્નમા તેમ તેમ
નિવૃત્તોમા અને ગયાતકકાની જેમ
કલ્પનોમા આત્માનુ શાંત થાય છે

પ્રથમ કલ્પન થયેલી ઝિગોના વિનક્ષા

સ્વભાવને અને તેના ઉત્પત્તિ લખને જાણીને
તેમા આત્મપણ તદિ મરનારો બુદ્ધિમાન
શોક ક નો નથી

મિથિયોથી મન મનથી બુદ્ધિ બુદ્ધિથી મ
તાન આત્મા મહાન્ આત્માથી અવ્યક્ત અ
તાન અને અચાનથી પ્રજા વાપક અને
અસિમ કે તેને (પુરુષને) જાણીને મુક્ત
ચરાચ છે અને અમૃતપણને પમાય કે

પુરુષને પામ્પણ નેપરડે નેતો નથી
૫ મમા રિયત ને વિક પરદિત ન પો મા
ન સમગ્ર દશ દારેજ જાણી શકા છે
તે જાણનાર અમર માળે

પરે ત્ર ગાનેદ્રિયો મારી સાથે નિ
તાયો નિદ્રત યજ આત્મામા રિયત થાય છે
અને જી મેષ્ટા કરતાં થાય તારે તે અ
વરથા પરમગતિ કહ છે એ જ મોગ
પણ કા છે એ મોગાનુષ્ઠાન રાખમા
મા ગદિત રહેડુ નેમ્મ

વાળીન મારે ચમર્ત આ આ
ત્મા નારત કરવાને શકા તા સદ્મૂળ
જેમ મહાણ કરમાતેગર છે અસદ
હેનારને કોઈ નકારે જાણુમા આ મો
થા

તેમાસક અને તા રારપ એ મેમા
પ્રથમ નાપાક (સ ૫૫૧) તેમજે વાલી
સ્વરૂપમૂલ તત્ત્વમા અનુભવી શકા છે

બુદ્ધિમા રહેલી કામનાઓ અને મુદ્ધિની
માઠો જપારે નાશ પામે લારેજ મનુ પ મરણ
રિત થાય અને અદિજ મનાતાવે

પામે છે બીજી નાડીઓનહ તો જ મ મ
રખમા પડે છે

હીરની મધે અશુદ્ધપ્રમાણ દ્રવ્યમા
ત્રીત ધનાર અશુદ્ધમાત્ર પુરૂષ અતરાતમા
રે તે જૂન શરિષ્ઠતો નિષામક સમરદિત
નકાશ તુલ્ય અને જે આ રે છે તેજ કારે
રહેનાર છે એને જાણીને રક્ષણ કરવાની
છાછા રહેતી નથી તેને મુજની સગીની રેડે
રેપાંવડે દ્રવ્યથી જે વખતે પૃથ કદે તે
વખતેજ શુદ્ધિમાન અમૃત ને ગદ્ધ થાય છે

એ પ્રમાણે મમરાજપાસેથી જોમ સા
ભગી નચિકેતા રિદ્ધાને અને યોગવિધિને
સામી ધમકમ તથા શ્રુત્યથી રદિન થયો
જાતે પ્રાપ્ત થયો અ ન પલ પ્રેમ અ
ધ્યામો જાણે તો તે મૃતુરદિન થાય

સ્વિતાથ — હાના નેખમાથી નીચે પ્ર
માણે સાર નીકળે છે

(૧) સત્પુત્ર—[સત્-પુ-ત-સારી રીતે
ગદ્ધ રનાર સાધન તે સત્પુત્ર] શદવાવ
સ્થાથીજ નદાનાન ધમ કમ નો હેતુ પૂણ
નરિ નો નેજ ખિત્ર યનાર પિતૃ મજુમા

રનાપણ કરનાર સચમા પ્રેમ રાખનાર
પિતાની નિ પિ પ્રસન્નતા તથા એદને રવ
હત્થ માનનાર અને આ લોક પરોક્ષનાં
ઉત્કૃષ્ટ મુખો સપા ન કરનાર હોર રે

(૨) ધમ બાનામા યન દાન વચન
પાલન અતિથિનો સત્કાર અને અગિનું ઉ
પાસન એ મુખ્ય છે યન જગત્ત્વા મારજ
પોષણમાટે દાન આત્રિતોને સતોષવા
માટે રચનપાલન સવ કાર્યની સિદ્ધિ
માટે અતિથિનો સત્કાર દિત અને જીજ્ઞાસી
પ્રાપ્તિમાટે અને અગિનું ઉપાસન રિરાદપદ
મામવામાટે છે

(૩) આત્મદષ્ટિ—એ સર્વ શોકનો પા
રને અમૃતત્વને અને નિલ શાંતિને
અનુભવાવનાર છે ત્રા રવાગી છર્મિના નિ
રોધવાગી અનતરને છ ળનારા જો પ્ર
માદરદિત રિદેશી ૩ । આત્મદષ્ટનના અ
ધિ રી છે આત્મા મુખ્ય આપક અચળ
અનાદિ અનત નાનવાન હૂ રવનકાસ
અને પરમ મિત્ર ૧ રે છનિ સિમ્બ

પત્રવ્યવહારથી શીખવાની શોર્ટહેન્ડ પદ્ધતિ

આ પદ્ધતિ છ માસની અદર શીખાય છ ફી રૂ ૨૫ (માસિક ફી રૂ ૪
તથા હાખય ફી ૧૧) ટીકાણું—ધી મુનિપરસપ ઝાટહે ૩ બરો,

દીરહી

જનસેવા એજ પ્રભુસેવા.

તકાડહ વહુ સ્વામ વામ્ય તુતિનુ વિખ્યાત વિશ્વે રહ્યું
ને એથી જનજદ સા વિનતાળી વિરાજ મૂત અન્ય
આખા વિશ્વતણા આજ આજમહીં ચૈત ય વ્યાપી રહ્યું
ને એ ના પરુ-પદ્મી-ગાનનમદી અમ્ય પે વર્યુ ૧

ભિજ પ્રભુ માનવી નહીં માનવી પણ પ્રભુ નણ્ય
જનસેવા એથી અહીં મોઘી માનવ હાણ્ય ૨

જેના દિલે બસ આસબર જાગે સ્મરણ જન સેવના,
જેની નસે શોણિત વહે સેનાતણા ધમકારમા
જેની સુમતલ ભારના લાવે સ। જન ભક્તિને
જ્ઞાની પરમ યોગી-મહદ્ વિભુભક્ત ગણ્ય એ વ્યક્તિને ૩

દુખી વિવિધ જન તાપને અચુ ઝરે જે આખથી
જે જે હૃદય રેસાય છે હા' ગીસ સુધીને આત્મની
પરદુખ જે હૃદય જે દુખ ઓધથી ઉભરાય છે
પ્રભુમય હૃદય એકીજ એ પ્રભુભક્તમા લેખાય છે ૪

જન સેવના અમે તજ્યા વૈભવ વિવિધ નિલાસને
જન સેવમા નમૃત હી સાગરો સકલ આત્મને
સેવાતપી વેદીપરે બલિ ન દેહ અપાય છે,
એ એ / ઉત્તર હ ન હા' યાગીમહીં લેખા। છે ૫

સર્વસ્વનો જેણે કયો છે યાસ જનસેવામહીં
જનસેવ સાગી સ્વર્ગમા ધ-૭ વડી રહેના નના
જેવામહા સાર્થકર લગી દુ પણ્ય બહુ હોમી દીધુ
એ શુદ્ધ આત્માએ અહીં સ વરન છે સાચુ લીધુ ૬

અશીષરાલય,
દુધરેજ } વિજયગકુ ત્રિભુવન તિવેદી

બેહુલા

લેખ — શ્રી ૩૫ ડૉ. ભાગલાલ નરસેથ કર અધિકારી-જામનગર

[અનુસંધાન ૧૩ ૪૨૭ થી]

જે દેવતા હુખનાન કરે છે કિવા સાં
સારિક નુખનારા ભખાને પુરસ્કાર આપે છે
હુ તેનો સેવક નથી મે વિવેચને લીધે મન
સાહેબીની ઉપેક્ષા કરી નરી મારી નાનીમાં
તેનું કાષ્ઠ પ્રયોજન નથી મને હુખની લા
લસા કે હુખનો ભર નથી હુ આત્મ-વ
સ્તુ છુ-મારો નાશ હજ નહિ ચિત્સ્વરૂપ
આન મધ છુ મારો સોપારીનો ખગીયો
ગયો કિવા સાન વદાણ મી ગયા અથવા
સાતે માન હુરો નાશ પામ્યા-તેમા ૧૨
નનિત થયો નરી સમસ્ત રૂપીનું એકર
મારાપાસે અનિ તુ ૭ છે એ મારેજ મે
મનસાહેબીને અગ્રાવ કરી છે સસાર સમુ તુ
સમસ્ત દલાદલ મારાપાસે કષ્ઠ લેખામા
નથી એ મારેજ મે મનસાની ઉપેક્ષા કરી
છે એ હુખમુખતા નરજો મલિક તથા
મિલા છે હુ નિત વસ્તુની શોધમા રુ છુ
હુ ઓઝોની પેરે દેવતાના મરિમા જઈ
સાસારિક કોષ મમના-સિદ્ધિમા માનના
નેનાર ધણી નથી હુખમા હુ રિગન-રૂપ
છુ અને હુખમા લય પામતો નરી રૂદા
હુ મારા હ પર્તુ ગળ જાણુનો નથી એ

થીજ તુ કહે છે હુ અને આધીન વર્ષ
થઈ તેની સાથે હુ મરણ એ દેવતા માથે
ચડી દાવી થવા માટે છે હુ તેને પૂજા
ચડાવીશ નહિ જ્યાં તે પૂજની લાલચ
સખે છે મનસા જે લઈ શકે છે જથવા છ
શકે છે તેનો હુ ઉપાસક નથી હુ રાવા
સ્તે તેની પૂજા કરે? મારા દેવતા તેના
રતા વશ રાજે ઉંચા છે હુ તે મારા અ-
તરમા અનુમતુ ૩ ૭ નોકો નુખ શોધ
છે તેઓ હુખ પામે છે તે કારણે લીધે
હુખ હુખની કર્તા મનસાની પાળની મે થ
નાઈ કરી છે ૧

રૂદા કહુ મિલા વાન છુ હુખ હુખ
માંની પરવારી બેરો નથી હમણાજ
વન્ની કર તથા બેહુલાના પુનરાગમનથી થ
ચેત પ્રુચાવીરી તથા આશકાથી તાર હુજ
વિચલિત થાય છે તું કોઈ રીતે આ મરણ
રત શકો નથી

આદ્ય મમળા હોરો રૂદાસામે એજી ન
જરે જોઈ રહેયો એ દેવગ સ પાસી નથી
મેતુ યોગમળ અસાધારણ છે મારો મને-

ભાવ તે જાણી શમ્યો કેવી રીતે? મનમાં તેનો નિર્ણય કરવા લાગ્યો.

ચાટે કહ્યું— હું જનમ જાતિની માફક અમરમા રહી સસારની ચિતામાંથી દૂર રહેના નમન કરીશુ વખતે વખતે સામાજિક સુધારા મનો ભાવે આપમેળે આ ઉદ્ધારણ છે, પણ તેને દૂર રાખવાનો પ્રયત્ન કરવો એજ પુરુષાર્થ છે.

વૃદ્ધે કહ્યું— તું જનક નરિ બની ત ક્યો નથી જનમ જાતિ ન સામાજિક સુધારા પછી દાગી જતા નહિ. વધારે તેની રાજધાની મિથિલાપુરી અગ્રિમા ભરમીભૂત થઈ જતી હતી સારે શુદ્ધે રાજધાની નિર્મિત બાવે વાપીતીરે બેઠોના ભેદ દરમ કના મો યા “મદારાજા” ભેદો નથી? અગ્રિમા માપની સમસ્ત પુરી નાશ પામી ગઈ રાજધાની હતી બો યા એ અગ્રિમા માફક કથુએ નાશ પામતું નથી. તું શુએ લાવે તારા નિષ ના દગના હોરી શકો છો? આ સાંતાની પતમા જ્યારે મદારાજા રોજનો પાઠ કરો ત્યારે વચમાં વચમાં ઉઠો નિસારો લાપ્તી લાપ્તી તારી પાતી બેઠો ગઈ કે ત રખતોરખત અનુજળ પાડી તારા હાથમાંના ગિદ્દર ન તથા ધતર પુખ્તને કનકિન કર્યા છે મદારાજા તે ઉપદાર મદલુ કરેન નથી. તું જે નિર્વાણ પદ્ધતો પાઠ કરતો હતો— તે જાતની તું રાજ ક પના કરે છે, તે નરૂતરપે અનુભવી થક્યો નથી એ જેને નીચૂન કે તેને સાગ રાસાવાનિક છે તે અખતોરખત, તેને જવાગાની ઉત્પત્તિ

યતી નથી તે અશ્વર્યાના દગલાપર બેઠો. યતો તેને ચિતા—ભરમીમાંથી ભુએ છે. આજ પેલવની કશીએ આકર્ષણી શક્તિ તેને બેચી શકતી નથી. તું જિનને ઇષ્ટદેવતા માની પૂજા કરતો રહેછે, છતાં તેની સદાયતાવિનય માવા પાશતુ છેદન કરવા પ્રયાસ કરે છે, તેનાથી પાશની શક્તિ ઉતરી વધારી નાખે છે. તું જે ગર્વિષ્ટ નહોત તો મનસાદેવી કામ હાડો તારી પૂજા મદલુ કરવા માગત નહિ તો રામા અલકાર ભયો પડ્યો છે, આ મન જથી શિવ—માયા—મુક્ત થઈશ એ સ્પર્ધિત અવાસદારા ભોગના દેવતાને આકર્ષે છે એટલામાટેજ તે તને છેડતો નથી. તું તેને પોતાની મેળે બોલાવી પોતાને સમજાવે છે કે તું તેને ધેડો મારી કદાગી મૂકી રાજીશ. તું શિવ—માયા—સ્વરૂપ મનસાદેવીને સ્તીકારી લે અને તેને પગે પ તોજ તેના અધિકારમાંથી મુક્તિ પામીશ. રાજસિક ભવને પ્રધાન્ય આપી નિર્ગુણ ભલમા લીન થવાની ક પના થય છે.

એ વાત સાંભળતા સાંભળતા જ્યારે તેના મનમાં સાત કોટિ રીણાનો નાદ થયો હોય એમ સો ભરના મનમાં મધુ આત્મવળથી નહિ— અવિનયથી નહિ પણ ભગવતશક્તિથી તથા પૂર્ણ વિનયથી પોતાનો હિન માયામાંથી ઉદ્ધાર થશે એ વાતથી તેના હૃદયમાં અશૂન દુઃ સાતવના વળા તે જે નિર્વાની જવ મામા જર્જરિત હતો તેમાં દોષએ જાણે અશૂન રેડી દઈ હોલની નાખી એમ જણાયું ન તાની મેળે તેના જન્મે હાય ભક્તિ સારે યુગ થયા પોતાની મેળે તેના અધુમાંથી તરત

અનુગ્રિહ ઉપદારસ્વરૂપ નિકળવા લાગ્યા
 પોતાની મેળે ભરભક્તિએ બને ધુટણ
 નમી પાયા અને અતિ વિનીતભાવે વૃદ્ધ
 સામે દૃષ્ટિ નાખી તે વખતે ત્યાં વૃદ્ધને ન
 જોઇ ભક જતી થો—તે રથે જતાજૂથો
 શોભતી રજતગિરિજાની કાતિરાણી અમે
 ભરમ ગોપરેવ કૃષ્ણના વનય કૃષ્ણદાર તથા
 કૃષ્ણ મુકુ સહિત કમકમ નદ કરતી મગા
 ની ધારાની ધોવાના જટાકલાપે કૃષ્ણની
 વિનયમાં શોભિતી વ્યાઘ્ર ચમદારા હકા
 ચેન કે એવેન્દુ વિરાજતા વિશાળ લલાટે
 તે મૂર્તિ આકાશ રસતે દીપી નિકળી સોદા
 ગરે જોઇ તે ઉપરાત તેજીબીજી પથ જોયુ
 હરના ત્રિનેત્ર જ્ઞાનના પ્રભાવે પ્રકાશ અપી
 રહ્યા હતા તેની સપ્તમી કાતિમા કામનો
 ખરાજમ થયો હોય એવા લક્ષણ વિષમાન
 હતા તેમ રાગ હા ધમ અધમ પાપ
 પુણ્યના ગિન્દમાત્ર જણાયા નહિ તે મૂર્તિ
 જોતાજ સોદાગર પોતે કે ના દીનહીન છે
 તે જણાય મદાદેવના દેહની ચિતાભરમથી
 અદિક સુખ ભરમ યજ્ઞ ગર્વા હતા પરણ
 ચરમાનદ જાનન સા હને અને તેના
 દેહની રજ અમની મયિનના માત્ર જણા
 વતી હતી.

સોદાગરને અનુભવ થયો કે મદાદેવના
 શ્વપરના ધતુરાના પુલમાં અપૂર્વ સુગંધી
 નિકળી રહી છે — સ્વપ મત્સ્ય કાષ્ઠપણ
 પુષ્પમાં તે નથી તેની નિમળ ધવળ યો
 તિમા જમતના બધા પુષ્પોનો વણ હરાઇ
 જાય છે તેના દરીદ્રમાં વિદાયેલા ત્રિદોહને
 નાસ પમ્પાનારા સર્પોના સ્પર્શમાં જાણે જે

ગિરનો પરમાત્મ ઉચ્ચાઇ જતો હોય—
 જે અનિચ છે તેને ૧૫૫ સહે એવું ને શ સ
 આવતો હોય એમ તેને જણાવું હતું

સોદાગરને જણાય કે ચંદ્રવૃંદે વિશદિત
 માટે વિશ્વની વિરાસિ ગ્રી છે અને ને ૧
 વિવે તેના કંઈને નીનો રજ ગી મૂકા કે
 તે રિપ સર્પરૂપે તેના સર્વ અગમા રિ
 જિત છે અને તેમ તના કાનપરના ધતુરા
 ના પુલમાં પોતિમાન છે

એ વિષયમુ નુ મયન કરી જે સુધાની
 ઉત્પત્તિ યજ્ઞ છે તેજ પાનદમયના ચંદ્રવ ન
 પર તથા ધતુર કુસુમની શુભ્રનામા પ્રતિમા
 પામી રહી છે તેની ત્રિને-કુદન દૃષ્ટિ પતા
 સમસ્ત જગત મદિમાં ત્રી શાસપુરીની શોભા
 પામી રથુ છે હનહન પરાસ્ત થાય છે અને
 યાદુલ તથા મેય સમ્પદસુને બધાય છે

સોદાગરે જોયુ-દિગ્ગજિતે પોતિમયના
 જે કરીને પ્રકાશે છે તે જ્યોતિજ પુ
 શ્વરના અભર-સ્વરૂપ મેરમાયાની મા
 નેરી જટા તથા નિનિઝ માદ કૃષ્ણના જાણે
 તેની છુગી રહી ગરેવ ૧૮જૂની ૭૫૫
 દિદિગત ૭૧૫ રહી છે એ એજ રૂપ
 જાણે ક્રમય જાનની ચિ મગી જણ ૧૧
 એવ જોયુ જાણે ને ચિનાલ મ લસાર
 અસાર સાગિન કરી નિત્ય સવને કસોગી
 કરી જતાવતી હોય નસે મ પાધારાની મુન
 વાગી આ રૂપીની પેલી તાર કોઇ એક આ
 નદમય ત્રી વાર્તા જાળકેર કરતી હોય એમ
 સોદાગરને જણાયા તે મુક્તિ કે તે મૂર્તિ
 સામે એજ દસે ધુટણ નમાવી ભેગી રહ્યા

અને તેની આખમા આસુ કેળી મદાર નિકળ્યા

તે વખતે તેને કાષ્ટ કહેતુ હોય તુ મહાસાને મારી આત્મજાળ જાળી વળાડે તે તેણે મુખ જોવાની તથા પગ ચડાવવાની ના કરી કે તો મ્હો ફરવી એ દાથે અજબી આપીશ તોયે તે પ્રસન્ન થશે જોના ન જોતાં તે મૃતિ અરુ યથ ગણ

સમસ્ત જગત જાગે જૂન-આવનાના ચિ દગદગ થા પગી ગળુ હોય એમ અ ધરને જણાના ઉર રવરે તે મો મો હ જમણે દાથે મનનકે બોલપર નમાવે તારી આત્મજાળની પૂન કરીશ

(૧૩)

મો મગર પેર પાછો વળી આ પો જાણા ને મિનારે અ મનગરના તમા નોકો કીમીની માફક ઉભરાઈ જતા તમા જોડામા આ મ સનકા મેટુલાને ખોજે નહ રડ્યા ક ની દત્તા તેના સાત દીપરાગો આ મ તમારી માપામે ઉભા દત્તા જે મે નોકોને તેના દત્તા ને મોની આખમાથી પાળી નહવાવગર દત્તા હોતા મો મગર ને ગગને આ પો એક મ્હોગે કવરન ઉપ પો મેટુલા રડના ર નાં તેને પગે પગી મો મગર અથ તાસાથ પેટ સા મા દેખાથો મદાપેરના કાનર પોતના ધન- મુમની અપર સુગવ નિમજીતી તે મદાદેરના પદમા કે કામનાલીન નિમજ કાલિ દત્તા પીક તેરીજ મે નાના ધમા જોવા લા પો, મેટુલાના નુતુ રજ મિની જગમારે તાગેતી મગના પવિત્રતા-

ચોડીવાર પહુનાજ તે તેના ઉપાસનમા નેમ આ પો દત્તો - તે મેટુલાના રૂપમા, - કંઈસ્વરમા તેમ અગ-સારલમા- કી નજો તેજ ઉપાસ્ય વતાની હાયા તરી રહી હાય એમ તને લાગ્યુ મેટુલા રડતી મોની પિતાઈ અમને કયા દિનની પાછા જ માત્ર કહેશો અમે મહામુગ્ધીએ તમારે આ પા કીએ મનસાપેવીની પજા દિ મો તો અમે તાછા ફરીથી આ પા જવડ્ય

અદ્રધરનો હિતર સાલગનામાટે આખી અ પકનગરીના રહવાસીઓ હિમે કાને લા નેઓના હૃદય ક પના લા પા સનકા માણ્યથી વિધાનેલ દરબીની માફક તે હિતર સાલગના માટે ત કા પાગી સાત પુત્ર માયુ નમા પે હોવા રહ્યા અને તેઓની આખમાથી આસુઓ ન્યમર વાગા

લાગુવાર યુન્યુપ રહી અ ધર માત પે મા રાતી કાઠાન કરતો દત્તો પજુ તતજ તેણે મગર ફધાર્થ જવા આવ્યુ અને તેના આનખરથી મે મિદુ અવના મમ તા પડ્યા તે મણીજ મરહેલીથી પેતાનુ મન દમ્હો રાખી મો મો માતા મે આપના પિસ સુરી શિવભક્ત કરી નથી પિ નાની પગ કરી કે તરી રીતે તેજ શિવપજ કરી કે તેમ ન હોવતા પગી તારા દેદમર શિવ જોનિ આથી મગરમા મદ રહી દીઓ કે આજ અધર રણિ તેના પાપનું નાશ પિત કે તે અને આજ પિતનો આત્મ પે રીની રજ પોતાને દાથે કરી ન સાથ કે રશે

મહોળા મહોળા મહાગિતના રંગભેદિપર
મધુરપિચ્છનું જ ડાહ્યે જગ બતાવરામા આ યુ
તેની ઝાઝરના હીરા મણિ તથા રિચિત્ર
વણુના પત્થરે જખા તેખા શુધાધ સ્વર્ણ
પ્રદીપોની જ્યોતિમા અગમ્યના સાગ્યા મનસા
દેવીની મૂર્તિ સોનાનાં ઘડવામા આવી અને
શ્રાવણ સુદિ પાચમને રોજ આદ્ય મનસાદેવીની
પૂજા કરતા તાપર થયો.

પુરોહિત જના નંદશર્માને કલ્ય પ્રાણ
પ્રતિગ્નના મંત્ર જાળ્યા છતા વિચલમા કક્ષિતો
સચ્ચાર થતો નથી કેમ? વિરિમત થઈ
આ ઉએ દૃષ્ટિ કરી જુએ છે તો ચતુષ્કુળ
સ્વર્ણ િચિત સાવ પીતાગર ધારેલી દસા
કા વિનદરી દેવી આકાશધાથી ઉતરવા તપાર
હોવા છતા મડપમા આવતા અચકાતા હાથ
એમ જાણાય બેઠુતા મુક્ત કરે દેવીને
અગિનાય નણવા જતા નબે સાબરુક
સો મારેની મત્તસિદ્ધિ દિતાગતી બેઠે
કાના કાળી કરી મને મડપમા આવતા
તરા આનાકાની કરવી પણ છે મો માર
ત મનમા નહીં પો આદિ તાલની તાક
દાથી દબે પો કાવ રજા નદિ

મને ના વિનય કરે આવી નહારન હિ
દેખ છે કે વિકરાળ લાગેલાળી

મો મારે તેજ અને દિતાગતી તાકડી
અગિમા તાળી ના હી અને તેના કારસા
મનસાદેવીની ધુણના ઉપયોગમા લીતા

હીને જિહ્વી આદ્ય મો મારે આસ્તોતી
ના કરો—

નીમન્ધામહીનો રાગપરવર્ણનાં
વાલ્કાન્તિ વર્ણનામ્

દહીંદામુન્દરામકણિતવધનાં
સવર્ણ સવર્દેવમ્ ।

સ્તેરાસ્યાં મહિતાંગી કનકમણિ
મણીનામરત્નરત્નેષ્વ

ચંદ્ર સાટનામસુદુચ્ચયુગલામ્
માગિની કામદયામ ॥

મનસાદેવીએ પ્રસન્ન થઈ એ ઘરને વર
દાન આપવા છત્તયુ એ પર સ્વયં સ્વદા
કામનાથી ઉએ રહેવા મથતો તો બળી તેજો
કયુ વરદાન મામત્રુ તેની ચિતામા પડ્યો
વર ન માગે તો વખતે વિનદરીને કુખ
લાગી આવે જાગી મુક્ત કરે તે બોયો
મારા પરમ મિત્ર શકે મા ધીને છવન
દાન આપે

મનસાની મુખાવડે શકર શારડી છતો
થયો આદતા રસમા કેમલાક દિસોમુખી
ક્રમાગત ઉત્સવ આજના સાગ્યા તૂટા તૂટા
દેશ દેશવરથી તેના નાતિમધુએ તે નસ એ
દાળજ થયા દતા સત્રાવદાનાઓની મ
ળીમાં એક ચક્રવર્તીના દાતિયધુ ઉચ વસતા
ગવ થો નાશ રહેલો નીભામર વાળીઓ અમ
શકે કરી બોયો—

સમગ્રી કરને કરે બોએ કે કરા નેતાએ
છરતો કયો તે ભગવાન જાળો! તરસ્તુવાન
કુળાધુ છ માસસુ હી પર છોડી ચાલી મછ
દલી તેજો એ માસ કેરીરીને અને કયા
કદાચના નેનો સાતી કામ છે નદિ સોપળી

આવીગીતે તો નરમા રાખવી એ દ્વાપળ
બરેનુ ન કહેવાય । આદની વિશાળ પુરીમા
મધુખ્ય લોકો દાગર દ્વતી એવા પીન
સદેદથી તેઓ લજવાઇ ગયા અને માયુ
નીચુ કરી બેઠી રહ્યા અનેકના મધુએમાથી
અતુ પ વા લાગ્યા કુટિન સમાજનીતિનો
ખાં નરખડનિવાસી જનાનરાન મોતો-
નીલામરબાઇ જે બો મા તે કીક છે ના
એની વહુને રધ રર માણે તો ઘણીજ
ખરામ વાત કહેવાય વદ માનવાસી ધુ
દત એ સાક્ષી પો મો આપુ વણિક વ્રુગ
જેના સતીત્વના માદાત્મથી ઉજળુ થયુ છે
તે પુખ્તગીજના સમઘમા એવી રાત અમે
સાક્ષીયા ચાળતા રથી

પણ નીનામર અને પનપતિ એ વાગ વદ
ચારેકે ર નએને ગોવવા લાગ્યા અને મધા
એને ચડાવતા મેકા મે નાપર મોટુ આગ
ના ઠી જ્યારે તેઓ પોલતા હ મૂંડે ગયા
ત્યારે ધુ રા ગરસાથી ક રતો કપતો સભા
છેગી ચાળે મો દરિયાધુ અને નીલામર
સને સાળા રાગરા । એ રને ત્યારે
દાથોદાથ મારામારીની અબીપગ આ રા ત્યારે
નિવાળેનો ક એ કરવાના ઉત્સથી ચ પીપ્રમા
ગો મરે કવ્ય બેજુના પી નજા પીને પરીત્યા
યવા પે ( ) લાખના રમા તેરે રામી
અને રરે અંશિ રદ આપી જુ પો રપરમા
ગીત ૯ એ અંશિ રમીમા પામ થગ દત્તા
(૨) મેદના પે જગીએ ચડા પી પરીત્યા મરવા
પે કલિમા મનનાનિ રામી કણ મેન પી પ ની
રમવની પનાથ એવી રીન પરીત્યામા પે
સામાપે તૈવાર થઇ હતી (૩ મગજ

જગના કખથી બેહુલા મચી જમ તો તેનુ
સતીત્વ સિદ્ધ થશે ઉર્જનનગરના ધનપતિ
મોદાગની ઓ ખુબતાએ એ પ્રમાણે પરીક્ષા
આ પી સાચ બતાવ્યુ હતુ એ રા ગો સતી દગ
તો વળે પગીલામા ઉતીજુ થઇ રાતાનુ સ
તીત્વ સ પીત ક એ અને પગી તે પે ધરમા
રાખવામા આરશે

નીનામરદારે એ પ્રતાપને અતુમો ન
આપ્યુ અરે રાદ મો મરને એ જામામા
સમ્મનિ આપતા રગી માયા પૂ કયાપગી
પેરો મ મર રરમીદો થઇ તિરરગરસાથે
મ્હોડ નીચુ કરી બેગે નાતિલાએની વિરુદ્ધ
ચઢસા । કરનુ તે તેને વિચારું મળ્યુ તકિ
તના મુખર કામ મકધકરા લાગ્યો અત
પુરમાથી પેહુલાને એ તીન રા રિવા ની
માહેતી મળી હતી તે રારમ મૂંડે સમામા
આપી દાગર થઇ તેના પ પખજીથી એક
પૂજાજેનિ સજાગૃહમા જગાઇ રહી તે
માયુ નમાવી । તે દાય નેડી પ્રચામ કરી
એવી મારી પરીત્યા કથએ પ્રયોજન
નથી મે મારા રતિના જીવનમાટ નાર્ય રા
કરી હતી અને તે મને મમેત છે ત્યારુધી
મારી સુરાદ રર પડી છે રવે તમેજ મો
ઝગી દેવા માગો છો તો નીઓ દુ આ
મગી મેમેજ ચાની એકલુ મ્હેતા કહેતા
પેલના તે સમાગ્રમા પડી મઇ સુ થયુ
થ થયુ મોનતા જરાએ તમા રકજેવા
થઇ જુમે છે તો મેનનાનો નાણુ ઉગી ગયો
અકરમાત ઉંચે એક નિઘ પલ્લુ ન્યોનિશિ રા
તે મલાગ્રમા રી આ રિરિમત પેરે તે
નિઘનમાગીમા અવધન થઇ પેલના તમા

બન્ની રને રંગ ને રતે વિનીત થઈ જતા
 મધ્યઓમે જોનાં તેઓ ઉપા તથા અનિરૂદ્ધ
 હતા દેવસભામાં કોઈ નવપ્રેમવિદ્ય શ
 રમાગ આશ્રયની પ્રેમની વાત બધ નેઓએ
 મરકરી હા કરી હતી તેઓ હિ તેઓને
 અભિશાપ આપ્યો હતો આઠ જ મારામુધી
 દુ ખસાથે વિરહ તથા ભોગવી આટલા દિવસે
 મે લોકોને મુક્તિ તમા મિનનનો વિભગ

આનંદ મ રો

પદ્ય પુરાણમાં કહેવામાં આયુ છે કે
 મનસાના વરદાનની આદ સો ગર તેના સ
 મરત પરિવાર વગ સહિત દિ ૧ ધામ જમ
 પરમ પ પામ્યો હતો ત્યારપછીથી મનસા
 દેવીની પગ જગનમાં પ્રથમિત યરામાં કથી
 નડતર રહી નહિ

જાહેર ખબર

અમલ કડા જાપનો મકલાઈ યુનો A. H. I મારકાનો અમારે લાયા મલશે
 ૧મ મમારતના જાધકામમાટે ખાસ જીઓમા પો મદરી સોદ પયરનો પકાવેસ
 યુનો ફરદ કવેનીગીનો ત્યાજમ મનશે

જહાર ગામના જયાજમ ઓરકરો દુરા પાડીએ છીએ એક વખત મત્રાની ખાતીકરશે

મેમજુ અબુબકર કાસમ

સં ૧૫૨ લાદી મકલાઈ યુનો તથા યુનાના વેપારી
 પોરજ ૬૨-કાગીઆત

અન્તરિયા સિરીલના ખેતીવાડીના પુસ્તકો

૧ ફીજા ૧૧ જાગનુ મગીયાનુ પુસ્તક (પા પુ)	શ ૧-૧૨-
૨ પાણીના ગોધ તથા તેના ઉપયોગી સાધન	૧ ૧-૮-
૩ હિંદુસ્થાનમાં વાવેતર કરવાની રીત	શ ૧-૪-
૪ ખેતર ખે તથા તેના દષ્ટીઆર ઓળખર વિગેરે	શ ૧-૪-
૫ ખેતીવાડીના ધવામાંની પેસા કમાવાની કુગી (તમામ નવના ખાતરની દષ્ટીકત સાથે)	શ ૧-
૬ રેશમના કીડા ઉકેરવાની રીત નવ કેતકી પુવાવેર કરી રેલા નવાવવાની રીત	-૬-
૭ કુરામાં પાણી વધારવા માટે ભોળી કરવાની દષ્ટીકતનો ખાસ અક	શ -૪
૮ ખેતિવાડી વિજ્ઞાન માસિક-વારિક જવાજમ	શ ૨- -
લાનખેરી માટે ખાસ ઓધુ જવાજમ	૧ ૧-૮-

નિરાય સી અજગીયા, લાદી તામ અમદાવાદ

હિ દથી ફ્રાન્સસૂધીની દરિયાઈ મુસાફરી

લેખક—શ્રી. અરદેશર એસ. નાગલા, બજાર મારતર-અમનગર

(અનુસધાન પૃષ્ઠ ૫૮૦ થી)

હવે તો અમારા મગજપર લડાઈની કાંઈ કાંઈ યાદ પડવા લાગી તરેહવાર વિચારે અગજને રોમ્મા લાગી પોતાનો વહાલો દેશ અને બચ્ચાઓ વધારે વધારે યાદ આવવા લાગ્યા, પણ સખર, દલુતો મુસાફરી ઘણી લાગી છે અત્યારમાજ દિ મત દારી બેસીશુ તો સધ જાણીએ કેની રીત પહોચશે ? અમે કાળો દેશ મૂની ગોરા મુનકમા હાખન થયા છીએ આગળ જોવાનું ઘણું છે સ્ત્રીમર ધીમે ધીમે-વહીજ ધીમે ચાલી જાયછે આવો દેખાવ ઝહીદરમાન એકાદ વખત જરૂર જોવાજોવો છે સનારતા પટોરમા દુ પણ બીજાઓસાથે યડકનાસ પેસેજરોની વોલ દીયરની ડેકપર બેસો, તો અમારી સાંપડમા એકસાથે સાત સ્ટીમરો ઉભેની જોરામા આવી તેમાંની એક સ્ત્રીમર તો કોઠ સર સની ટાગીની દોય એરી જણાઇ ત્યા એકસો રીટ સમયોરસ જગામા લગલગ ઝો માણસો દોય એમ ખેખાણુ પણ તે માનનાજેતુ ન હવે ખરીરીતે તેમા અીપુરા અને હોમ્મરો અગી એમો માણુમે દતા પણ દાનના માણુ સેના અસલ બાપદાદા હોવાનો હાવો કરન

રાઓના વશજ વાનરાઓની સખ્યા આસરે નજુસોની દરો અને તેની સાથે બાગીની સખ્યામાં બકરા મેળ મરધા કૃતરા મિનાડાં સસનાં દાથી અને સિદ્ધ એઓતો પચરગી મામનો બની રહો હતો તેઓને જોવાથી અમોને ઘણીજ રમુજ પડી આ સરખસ ટાગીને તેના કોઈ અકળ વેપારી કા સના મુનકમા લઇ જવામારે વાનરા વગેરેને તેના અસન મુનક અનેકઝા ડરીઆથી લાવેય દતા પણ આ વણુનમાં લીન થઈને આપણે સુવેઝકેનાન બૂનવી ન જોઈએ કે જેમા અમારી સ્ત્રીમર આગળ વધતી હતી

આ રૂપેરી કેનાન દરમાસે કેના દગ્ગર પિયા કેનાલ ક પનીને આપતી દરો ! બ ને બાજુથી રેતી ધસી પડે તે સાદ કગવાને ડેડરો રાખવાની તથા કેનાતમાંથી આગ બોટોની આનગ્ન તારમારફને રેગુને પ્રના વોરે મોગી ખરચાવ જોખમ ત્રી આ ક પની ઉપર છે ત્રા માનીતી સુવેજ કેનાન આશરે ૫ માઈત લાગી રજો તે પછાર પ્રતા મુમારે દશગા પ્રાક લાગે છે ૭ મહાન બેગ્ગએ આ ૫૦ માઈતનો જળીનનો ટુકડા

ટેન કેશની પેનેજ આગળ બધા એ દરિયા
 કિનારાપરના હોટેલના કમરાઉ કમા સુર
 બગીચો હતો તેની રચના ચિત્રાકર દત્તી
 ત્રીમરેટ અને ઇન્ટરમીડિયટ ટેમ્પલોની મેગી
 ટુકાનો ખાસ ધ્યાન બેસતી હતી પોટ સેદ
 અને મેડીટેરિયન સીના સમાગમમા દરિયા
 કિનારે જઈ એક નાના પથ્થુ સુદર બગીચામાં
 એક ઉંની જગાપર સુવેજની નહેરના સૌષ્ઠિક
 નદાન નરતું આવતું અમોએ ધણા આનંદ
 અને માનસાથે જોયું નહીં જઈ તેપરની
 તખ્તી પથ્થુ અમોએ વાની જેમા આ મદાન
 ગ્રેધ્ધ મોરચો ફરદીનડી લેસેપતી દુબી
 કમરબંધી કોતરેલી હતી જારતુ કદાવર હતુ
 અને સુદર ઢપે જીલુ કરવામા આવેન હતુ
 પડી થોડીવાર એક બગીચામાં આરામ લઈ
 ફરી જાગરમા આ યા ચારનો સમય થયો
 દશે તરસ લાગી હતી એક મિનના કહેવાથી
 અમે સૌ એક રેસ્ટોરામા ગયા લપકાબેર
 ત્યાંની ટેબલોપર બેઠા અને આ માગી તુરત
 ચર ૧ આ આવી અને તેની સાથે બરેડ
 આ મલુ અને બીસકેટ પથ્થુ આવી અમારા
 મનમા નિચાર થયો કે માખણ બીસકેટ
 વોરે જાણુ તો વધારે પેસા જોસવા પડશે
 લેગ અમેએ તો માત્ર આ પીધી અને પછી
 વાને રગગા તે તામા આના ખાડી કપ
 અને બીસકેટ વોરે પાણુ ઠાડી જઈ એક
 છાતિન વેરે બાજાન ધ મિત્ર લાવી
 અમારા હાથા મૂકયુ ચાર કપના રૂપિયા
 તથુ એ તારો દાદો મરે! આ શુ મન
 જવાન મળ્યો કે માખણ બીસકેટ પથ્થુ
 નાણુ હતુ શા અટ્ટે નાણુ? એ તમોરે

જયુ આ પથ્થુ નવું શિખવાનું મનુ નવું
 રૂપિયા દડામા આગળ વધી એક ગનીને
 નાકે આ ના ત્યાં એક મકાનમા ઉપર બે-
 વામતુ હતુ નીચે એક લાખી દાગીવાળો
 ચાહુડી બેઠો હતો સફાઈ ૧૨ કપામા સ ૪
 થયેલો તે યાહુડી જાનજાતના હાખના આગાડી
 લોકોને પોતાની તરફ ખેંચતો હતો અને
 કહેતો હતો કે ઉપર જાઓ કાઠ પેસા આ
 પગાના નથી આ વળી નવું શુ હશે? અમે
 તો હાર ગયા ત્યાં અમારા જોવામાં શુ
 આવ્યુ? જમનગરના સાતમ આઠમના
 મેળામાં જેમ પાટના અને ટેનોમા નગીનતુ
 ચક્કર ફેરવાયછે તેમ અહીં તો નરીનતુ ચક્કર
 ચાલતુ હતુ જુગાર રમનામાં કેટલાએક નાના
 પડીઓ મસથુન થયા હતા અમે તરત
 ચેતી ત્યાંથી નીચે ઉતરી આ યા અને પડી
 સીધા બદરઉપરજ આ યા રમીમરપર જ
 વાને એક હોડીમા બેઠા દનેસા ચાલુ થયા
 થોડીવારમાં હજી રમીમર તો દૂરજ હતી
 પથ્થુ હોડી આગળ વધતી બધ પડી રિથર
 ઉભી રહી અમેને લાલ લાગ્યો કે શુ થયું ?
 હોડીના તળાવામા બાકોઈ પડ્યુ કે કાંઈ
 એનુ બીજુ કારણ જાયુ? પપુ તદિ એ
 તો હોડીનાતો અમારી પાસેની બાકાના પેસા
 કાવવા અહીં થોભી ગયો હતો આમ અંધ
 વચ પેસા કાવવાનું કારણ પૂછતા હોડી
 વાળાએ જણાયુ કે ઘણી વખત એમ અને
 છે કે રમીમરપર પહોંચાડયાપછી પેસા મા
 ગીએ છીએ ત્યારે રમીમરપર ચગી ગીનાઓ
 અમને દાદ દેતા નથી તેથી અહીં અંધવચ
 અમારા લાકાના પેસા લઈ અમે નિમિત્ત

અમ્મએ છીએ ઠીક આ હોડીવાળો પણ માયાનો મરો નજરે પડી હતી વિવાહતથી આનતી
 અમ્મએ તેને બે કાક ચુકવ્યા એટલે જતી બધી રંગીમરો અહીં ટાનસો પાણી
 દુરત દુનિયા શરૂ થયાં અને જરાવારમા અને ખોરાક ભરી લેછે ચાલો દુનિ રાત
 અમ્મો અમારી રંગીમર બેગમપર આવી પહોં પડ્યા આવી હતી તેથી અમ્મો સા પોત
 અમ્મ આ પોર્ટસદ એક મોહોદુ બદર છે પોતાની આરામની જગાપર ગયા
 લોમા જુદી જુદી કપડીની સખ્યામધ રંગી અપૂર્ણ

ખ્યાલ દુનિયાદારનો.

(સ્વામી રાનતીયાના એક પદ ઉપરથી)

વસ તતિવકા

બહુ અહીં ધનિખતા રાસણાં સ્વીકારી,
 પ્રાપ્તિ કરી ધનતણી કદી જો ન કાઢ
 ને જો વળી કુશરના સહવાસથી દા!
 પુરી થઈ મનતણી મનકામના ના
 જાતી ગુરુ સહ વસ્યા ઠઈ કાળ ને જો
 ત્યાં નહિ હૃદયથી નિજ કાઠ દુખો,
 છે આમ તો અમરિયે વહી એ રત્નુ કે,
 'એ સગનો કદી પ્રસંગ પ્રભુ ન દેજે'

જનાબ—મમ્ત કુકીરનો

આચા કંઈ ઉરતણી યદિ સાધવાને
 ભાઈ કદી કુશરનો સહવાસ છાડે
 અન એ અવનવા અવનિતણા જો,
 જાતી ગુરુ સહ મળે કદી એમ છાડે
 ને ઉચ્ચ જ્ઞાન વળી આત્મતણુ રસારી
 મહાની રહો મૃગજળે યદિ વ્યર્થ આહી
 તેનું ખરેખર વૃથા વહી જવ આણુ,
 પ્રાપ્તિને રમરી રમરી સરી જાય વાણુ

આમળાસ લક્ષ્મીદાસ ગાધી—રાજકોટ

વહાલા !

વહાલી જે વસ્તુ વખતસર લાવો,
વોકોગેના વખત વ્યર્થ ન જાય.

પ્રથમ મગજને તર મરવા, બાલને ઘડ, લીસા
અને લાબા બનાવવા—

શે બીનીયા તૈલ

જોઈશે, કે જેની કીંમત ખાટલી ૧ નો રૂ ૧ છે,
તેથી બાવ સુધારી પછી એગ્રિકેટમા કપડા પડેરી સુગંધથી
બહુની નીકળ્યા—

ઓટો મોહીની

મેન્ટ જોઈશે કે જેની બહેકતી સુગંધ ચાર દિવસ સુધી
જેવી ને તેવી ટકી આનંદમા રસત બનાવે છે

આ બન્ને ચીજો સસારમા અગ્ર સુખનો અનુભવ મ્તાવી,
ગરીરની સાતે ધાતુઓમા કાંઈ એટલજ તેજનો વધારો મરે છે જે
સે ટાનો રાખ છે

એક આનાની ટીકીટ માકવનારને સુગંધી દાઢ મફત માકવ
વામા આવે છે

કિંમત રૂ ૨, બી, બી કાડ ડહન ૧ ના રૂમત આના બાર છે

કેકાજ

હિંદુસ્થાનના દરેક ભાગમા }
મળે છે

મોહીની એજન્સી

ભુમારજ—મુંબઈ

— સાભિપ્રાય સ્વીકાર —

ચીનની સંસ્કૃતિ—(શ્રી સયાજી સા
દિલભાણા પુષ્પ પપ મુ ઇન્દિરાસ ગુચ્છ)
ચીનનો મુલક કે ચીનનું મહારાજ્ય એ હિ
ન્દુસ્તાનને છેન્ અપરિચિત નથી જેમ છેક
અપરિચિત નથી તેમ પૂરી રીતે પરિચિત
પણ નથી કનકતા તથા મુળ્ય જેવા મો
હોગ શહુગમા આપણને ચીના લોકો જોરામા
આવે છે અને જરમાતર તે વધારે પ્રમા
ણમા નેવામા આવેછે તથા તેના સબધી
અહુજ પરિમિત તુટક તુટક વાનો નિદાણમાં
ઓસતી મોપડીઓમા નાદાના નાદાતા પાહરપે
નિદાર્થીઓના પ્યાનપર મૂકનામા આરી છે પણ
તેથી એ દેશની મહત્તાનો જોઇએ તેવો કાઇ
ખ્યાલ આપણને આવતો નથી આપણે તો
માત્ર તેઓના ગદા પોરાકવિરે અને કેટલીક
અણુગમતી ટેવોનિરેખ ધલોમાગે મહિત
સવા છીએ ચીનાઓને દૂર રચનાના અ
રીણી આગસુ વગેરે વિશેષોનાગી જાત
ગણી આપણે અગમી રૂઝીએ છીએ પણ આ
નાનુ સરખુ પુસ્તક તેના સબધમા ધણી
જાણવાજેવી દખીન આપણને પૂરી પાડે છે
ધણા પ્રાચીન સમયમા એગે હાલની
સુધરેલી ગણાતી પૂરાની પ્રજા જે સમયમાં
કેન્ ગણનામાજ ન હતી તે સમયથી ચીન
રાજદારી માર્મિક અને વ્યાવહારિક તત્ત્વમાં
આગળ વની ધારાધોરણથી કામ લેતા
લાગુ હવે સાદિત્વનુ માન તેમાં સારી રીતે
રેવાપેણુ હવે બાસા અને સિપિના મુધારા
વધારા કરનાગ વિદ્વાનો અમુક અમુક સમયે
તેમાં પાદેના છે તથા જૂના વખતમા લવાની

જે રીત હતી તે રીત કેટલેક અંશે હિન્દુ
સ્તાનમા પ્રાચીન સમયે લગવાની જે પદ્ધતિ
હતી તેને મળતી આવેછે તેઓની વૈદ્યક પદ્ધતિ
વર્ષની ચાર ઋતુઓ કે પીને તે તે
ઋતુના અમુક અમુક દરદો છે એમ માની
તેને લખતા આપણે આપવા એવી હતી આપણે
વૈદ્યકશાસ્ત્રમા જૂના જૂના રસવાગી ઔષધી
ઓના તેવા તેવા રસને લઇને જે સુલુ
જણાવ્યા છે તેવી પદ્ધતિપર તેઓ પોતાના
ઔષધો વાપરતા અને નાડીપરીયામા બહુજ
ઉંડા ઉતરતા

ચીનમા રહેનદાહી ૨ પપદ્ધતિ ધરાવી
પૂર્વે લગભગ સવાનમો વગેરે દાખલ થક
ગણામ છે સાથી અદર અદરના બખે ઓ
ગને લાઇઓ જગના છના એન્ રહેનદાહી
તનીએજ આખો દેશ રહેનો છે, જોકે તેન
વિસ્તારમાં કોઇ પોઇ વખતે વધવટ થતી
રહેતી છે રહેનદાહીના આરબમાંજ તાત્તર
લોકોના ધા પેમી આવતા અગ્રકાવવામાટે
૧૯૦૦ ગઉ લામી રાહસી દિવાલ તા બ
ધાયેની છે કે જે દિવાલ દુનિયાની મેમી
અન્યમી પોમાંની એક અન્યમી છે ના
ક્રિકાના જગની ભાગોમાં સલાગ એવ
સિચિય રીવાજોની સાથે સરખામખીમા ના
રહે મેવા કેમકાં દર રીવાજો પણુ હતા
વખતમા લા મોજુ હતા જેવા કે રહેન
દાહીનું મરણ થના તેો પ્રિય દોષ તે આજે
અને તોફારો પણ તેની સાથે મરણ પડુ કે
તેઓને પરાણે મારી નાખવામાં આવત
હતવાતમા લા દેન વચ ૪૦૦ વા ૧૯

આલ્યો હતો અને સારવાદ બીજા વચના શહેનગાહો થયા છે ત્યાં તાઓ ધર્મ, શુદ્ધ ધર્મ અને કો ક્યુરિયસ ધર્મ એ ત્રણ મુખ્ય ધર્મો છે જે પર રહેતે રહેતે શુદ્ધ ધર્મ વધારે બળવાન બનેલો છે ભૂત-પ્રેત સજાથી સમજા પિતૃઓ સજાથી માનીનતા ધણે ભાગે હિંદુઓના જેવી છે કો ક્યુરિયસના ધર્મો મૂત્રો મહત્વવાળા છે ચીનના શહેનગાહોને ધર્મ ૧૧ પુત્ર ૩૫ ગણવામાં આવતા તેના ઉચ્ચવર્ગમાં પિતૃ ભક્તિ એ બહુ મહત્વની આવત છે જાપાનની સાથે તેનો રાજદ્વારી સજા ધરવીમનના બી ન સકામા શરૂ થયો જી. કૈકામા સિયામ ટેલકા દરના પ્રશ્ન તરફ પણ રાજદ્વારી સજા બાધવાનો પ્રયત્ન થયો ટેમ્પલના શહેનગાહોએ પણ ચીનની સરકૃતિમાં પોતાનો સારો દિરસો આપ્યો છે મિગવશનો શહેનગાહ યુગ લો ૮૪ ધર્મી ૧૪૦૨ મા ગાદીએ આ ચો હતો તેણે પોતાના સમયમાં પાંચ વર્ષો સુધી એ દળર વિદ્યોને રાજીતે એ સાકરલેખીડિયા અર્થાત્ તમામ વિધાનો મોહોટો કોષ તે સાર કરાવ્યો હતો તેના ૨૨૮૭૭ ભાગ હતા અને તે ઉપરાંત અનુક્રમણિકા સાથે ભાગ હતા આઓ થય અગિયાર દળર પુસ્તકોમાં ભાવન હતો તેને છાપરામાટે લાકડાના બીનાં તૈયાર કરાવવાના ખર્ચ તે આકરો એ રો મોટો ચોરો કે તે પાત પડતી મૂકાઇ અને તેની હાથે લખેલી ત્રણ નકલો કરાવવામાં આવી ૫ છ જે દની વત એ જની કે ૧૬૪૪ મા મિગવશનો ક્રિસ્ટલ યની વખતે નાનકિન શહેરમાંની ને નકલોનો નાશ થયો અને ત્રીજી નકલ રહી હતી તે ૧૪ ટેકિનમા ૧૬ મા જે વખતે ખરદીઓના રહકાણાપર વેરા ૫ થો તે વખતે ક્રિસ્ટલિન થઈ ગઈ તેનાં દર્દી છાપા જે સુરતમે મળી શકે તે સમી રાજવામાં આવ્યા તેપરથી તેની મહત્તાનો ખ્યાલ

આવે છે ચીનની મહાન દિવાલને લગતા પ્રયત્નને યાદ કરાવે એવો આ સાહિત્ય સજાથી પ્રયત્ન પણ અવશ્ય નવાઇ પમાડનારો છે આ પછી ધરવી ૧૬૬૨ મા ગાદીપદ આવેલા મિગવશના ખાગ શિ નામના શહેનગાહે પોતાની દેખરેખનીયે મોહોટો શબ્દકોષ તૈયાર કરાવ્યો તે ઉપર બહુવેલ છે તેવો મોહોટો નહિ તોપણ અવશ્ય તે પણ બે ગીરથ પ્રયત્ન હતો તેનાં બસો બસો પાનાના ૧૬૨૮ પુસ્તકો થયા એમાં દળરો પ્રખ્યાત પુસ્તકો ૧૭૧૧ ચરિત્રોની સાથે ૨૪ ૦૦ પ્રખ્યાત ક્ષીઓનાં ૭૧૧ ચરિત્રો પણ સમાવવામાં આયા છે

ચીનને માટે આવી મહત્વની અને બહુવાળેમ જાખતોત્રુ બાન કરાવનાર આ પુસ્તક ૧૨ પ્રકરણોમાં વહેંચાયેલું છે એક દર પુસ્તકે અવશ્ય વાંચવાનાય છે કિમત રૂ ૧-૪-૦ અનુવાદક ગોકળદાસ મધુરાદાસ શાહ અને પ્રકાશક એમ સી કોહારી વડોદરા

દુસિનારમક લાપાશાઅ—(શ્રી સમાજ સાહિત્યમાળા વિદ્યાન ગુચ્છ પ્રુપ્ત ૩૮ મુ.) લેખક રા રા પ્રીતમલાલ નૃસિંહનાથ કચ્છી બી એ તથા પ્રકાશક એમ સી કોહારી લેખક પોતાની અરતાવનામાં જણાવે છે તેમ દુસિનારમક લાપાશાઅ કેવળ વાગ્વિલાસ શબ્દકોષર અને પાડિયપ્રદશન નથી પરંતુ અનુષ્ટોપમાંથી શાસ્ત્રોમાંનું એક નધાનમૂલ વિદ્યાપાજનનું સાધન છે આ પુસ્તકમાં લાપાની ઉત્પત્તિ અને તેનો વિકાસ એ વિષયનું વધુ ૬ કર્ણપછી આર્યન સીધીવન સેમિટિક પ્રારંભિયન સાહિય આફ્રિકન અને અમેરીકન વગેરે લાપાકુટીઓ જણાવેલા છે તેના પેઠાયા ૫૨૨૫૨ સજા ધરાવતી જૂદી જૂદી લાપાઓનો સમાવેશ માય છે આ સિવાય બીજા અનેક લાપાઓની ઉત્પાદક સાત શાખાઓ જણાવેલી છે જેથી કે ધર્મિયન ધરાનિયન

ગ્રીક ઇર્ષ્યા સ્વેચ્છાનિક કેટલેક અને જ
મેનિક આમાની હડિયન અને ધરાનિયન
પ્રાય એશીયામા અને આખીની શાખાઓ
યુરોપમા ફલાયેની છે આર્થન લાપાકુડ
અમા સરકુત ગ્રીક અને લેગિન એ ત્રણ
લાપાઓ ઘણી પુરાતન છે એ ત્રણે લાપા
ઓલનારાઓના પૂર્વજો બહુ નજીક મા રહેનારા
અને બહુ પરિચિત હોના જોઈએ કારણકે
તે ત્રણે લાપામા પરસ્પર ઘણી સમાનતાના
દાખલાઓ નામ અને નિરોધો ઉપસર્ગો
અને નિપાતો, સખ્યા વાચક શબ્દો ક્રિયાપ
અને ક્રિયાતોમા લેખકે જોડેના છે આગળ
ચાલતા ગ્રીક લાપા છોડીને સરકુત લેગિન
અને ઇર્ષ્યા લાપાની સમાનતાના દાખલા
લેવામા આ રા છે લારમાલ લેગિનને છોડીને
સરકુત, ઇર્ષ્યા અને દ્રેચ લાપાનુ સામ્ય
જોખાડેલું છે પછી સરકુત અને અસ્થાની
લાપાની સમાનતાના થોડા દાખલા દીધા છે
હવે યુરોપ અને એશિયાના અથવા દેશો
છોડીને હિંદુસ્તાનમા જોતા સરકુત પાની
અને પ્રાકૃત લાપાઓની તુલના કરવામા
આવે છે જેમા પાનીતાપા સરકુતને વધારે
નજીકમા અને પ્રાકૃત લાપા તેનાથી જરા
દૂર જાય છે પ્રાકૃત લાપાનુ સ્પર્શતર થતા
થતા તેને અપભ્રંશનુ રૂપ પ્રાપ્ત થાય છે
તેને લગતા દાખલા તથા કેટલાંક નિર્ણયોનું
પણુ દિશન કરાવનામા આવ્યું છે અને
મૂળ સરકુત તથા અપભ્રંશમા કેટલે જરો
રૂપ પડ્યો છે તેની તુલના કરવામા આવી
છે અને લાંબી આગળ વધી પાની પ્રાકૃત
જૂની ગુજરાતી જૂની હિંદી અને જૂની મ
રાહીના નમુના આપવામા આવે છે જૂની
ગુજરાતીનો નમુનો આપતા કા હડો પ્રય
શ્રમાથી લીધેની કવિતામાંથી અમે આર લા
કન અહીં આપીએ છીએ

તિળિ અવલરિ ગૂતરધર રાહ
સાર ગદે તામિ જોલાઈ ।

તિળિ અવગણિડ નાધવ વમ

● તાહિ લગઈ વિમલ આરમ ॥

મતનગકે તે અવસરે ગુજરાતનો રાગ
સાર ગદે નામે પ્રસિદ્ધ હતો તેજો માવવનામના
બ્રાહ્મણની અવગણના થી અને તેથી વિમ
લનો આરભ થયો આનીજ રીતે જૂની
હિંદી તથા જૂની મરાઠીના ખના દષ્ટિએ
સ્વરૂપ મમ ન હુને અને પછી તેઓમા વિભ
ક્તિ-પ્રયોગોને દેખાડેના છે જેમા બગાની
અને હંદુ લાપાને પણ સામેન કરીએ પગમી
સિધી અને હાં યાના લખાણના પણ સક્ષિપ્ત
નમુના આપના છે

છે તા ત્રીજા પ્રકરણમા લાપાના સયોગા
તમક પૃથક્ અભિનિત અવાશભિનિત
વગેરે પ્રકારોનુ વર્ણન આપેલું છે નાટક કે
તોલેનેની પેઠે આવા શાસ્ત્રીયપદ્ધતિસર વિચર
આપના પુરતો વાચવાની સાથે સપ્રવાદમા
લઈ શકતા નથી તે તો મહુ ધ્યાન આપી
કમસર અભ્યાસ કરવાજોઈ છે છુદ્ધિને કેળ
વવા અને તેનો વિકાસ કરવામાટે આવા
પુસ્તકો ખરેખર આસ્પદ છે આરા પ્રય
ત્નોથી લાપાનુ મહત્ત્વ વધારનારાઓને અમે
વિશેષ અભિનંદન આપીએ છીએ

વિષ્ણુ ૧૬—(૧૧૫૭ સાહિત્યમાળા-
અગ્રિય-૭ પૃષ્ઠ ૪૫૫) લેખ લાનુસ
ખરામ નિચુલરામ મેહતા પ્રકાશ એમ
ની કોઠારી સોગમા સેમમા થય ગયેલ
આ ગુજરાતી કવિ ખલાતનો રહેવાસી
તથા નાગરમાજીણ હતો એણે મહાભારત
રામાયણ વગેરે ઘણા કાવ્યો જૂની તૂટી રાગ
રાગણીમા રચેલ છે એમ એનું આ ચરિત્ર
વાચવાથી આપણા જાણવામા આવે છે લેખકે
કવિના જન્મસમયનુ અનુમાન કરવામા
અને તેની કવિતાપર મૂલ્યોના રસદીનતા
વગેરે અપવાને દૂર કરવામા સદમ અવનો
નથી સારો શ્રમ લીધેલો છે

ચાહ અને હોટેલથી થતી ખરાબી

પ્રયોગક—શ્રી ગુત માસ્ટર રામજી ભાવજી જોશી—જામનગર

સ વા ૮

સ વા ૬—રતિનાન રામજી

વિશ્વનાથ રામજી

રતિનાન—પ્રિયભાઈ વિશ્વનાથ તમારા હાથમા આ સુટે !

વિશ્વનાથ—એતો આજી ઘણી રાત્રી અને હના મોઢા સાથે અગીઝાર કરેન ચાહનો કોપ અને રકામી

રતિનાન—અરે ! એ જાણે તો કોપ મેંડિ કાળો ૨૨ વરતા પોણે ધમબજતા કરી છે એહા ચાહના અને રકામીએ તો બધ એકાકાર કરી દીધું છે દિલ્લુ મુમલખાન નમામ ન નને ચાહનો એપ મોગી ગયોછે સિવ ! સિવ ! આ તારૂં સત્યાનાથ બધાં તે તો દિલ્લારી એને દીનરીય રી દહ તેમના દાગ નરમ નાવી દીધાંછે હવેતો હદ ચહ માટે ત્વે નાતર પનાયન કરી જા તો રીક

વિશ્વનાથ—પણ ભાઈ રતિનાન ! ચાહની ખુમારી તો એર છે એતો હદરથની નિચાની છે સુ પારે આપણે યા કાઠ મિજનાન આપે તેને આતીરીન પત્ર નહિ ! એતો તમારો અરો ઉપદેશ ! નો ચાતને એ અમીરી અને મોખની વરતુ સમગ્રુધુ

રતિનાન—ચાહમા ખુમારી નરી પરતુ બિમારી છે પૈસા અને નનની ખુમારી છે તે પાચનશક્તિને મદ બનાવનારી છે ઉધને નાશ કરનારી છે, અમીરી નહિ પણ ફૂડીરી છે

અને શોખની વરતુ નહિ પરતુ શોકની વરતુ છે

વિશ્વનાથ—પ ! ભાઈ રતિનાન ! સાજના પાય સાત મિત્રો સાથે હોટેલમા ચાહ અને ના તો લેતા કરી જમન આવેકે હોટેલવા-ગાઓ તો હોટેલનો દોઠ શાનિટુદ અને કાઠ આનદલુનન એના એના નામ આપેકે

રતિનાન—મે શાનિટુદ નહિ પણ અઘા-નિટુદ છે આનદલુનન નહિ પરતુ શોક-બુવન છે ત્યાંતો બધો શલુમેજો થાયછે એકજ ટેનતપર કો ખાયછે આપણે આપણુદ ધમ ૭ વેગજો મૂખી અસાચાર આદરશુ તેદ પડી આર્થાવતની અધિગતિ થવામાં બાકી શુ રહેશે ! માટે જો આપો આપણા આપ-ધમ ૭ અલિમાન રાખતુ હોય અખિલ આર્થાવતને દીપાવવો હોય આપણા તન મનને તેજોમય બનાવવાં હોય વમનું પાલન રત હોય તો હોય આજથી નાતતા કે અમારે આ દરામ છે

વિશ્વનાથ—પ્રિયભાઈ રતિનાન ! એ વાત ચાહના ઉપાસકોને મદાય રી લાઈ કેમકે ચાહની સાથે ગમપણુ હોય ૨ તારે ૨ ચાહ મીનારાએને લેટેજત આવેછે પરતુ આ તમારો કડવો ઉપદેશ તેમને મો ૨ મ ઉનરો તમે જરા તમારા વ વૃત્તમાં કઠ ગમપણુ મિત્રણ કરોતો તેમને વખતે રચિર યહ પો

રતિનાલ—ભાઈ વિશ્વનાથ! મીઠી દવાથી રોગની સાતિ થતી નથી કહ્યું આપણે પરિણામે દિતકર થાય છે મહારોગ કેવા આપણવગર મટતો નથી આતો મહારોગ મટાડવો છે માટે મારું ક્યન કાઢને કહ્યું લાગેનો હામાયાચના

વિશ્વનાથ—પ્રિયભાઈ રતિનાલ! તારે તમારો છેવટનો શે ઉપદેશ છે?

રતિનાલ—ઉપદેશ તો માન એજ છે કે આજથી દિવસ મુસનમાન કરો અથવા પ્રતિના કે અમારે ચાહ પીવો નથી, હોટેલના ખાણ ખાવા નથી અને અગારી પહેને પ્રાણાત લગી પણ વગરના દેરી નથી અમારે ચાહ જેવી ધર્મશીલ અને કમળેર બનાવનારી મીઠાનો કદી અગીકાર કરો નથી

વિશ્વનાથ—પણ ભાઈ રતિનાલ! એ બધું આજ મુઠ્ઠાના? આટલા દિવસ કયા ઉવતા દેતા?

રતિનાલ—જૂ પા લાથી દરીથી ગણો જગ્યા લાથી સનાર થએલી જૂનનો પગા નાપ એ પણ નાવશિત ગણાય મા? વત

ન ચોવામિ" એ મુજાનુસાર બધુઓ! હવે જમ્યત થાઓ ચાહ અને હોટેલનો બદ્ધિકાર કરો આજથી દર પ્રતિદા કરો કે અમારે ચાહ અને હોટેલનુ ખાણ હરામ છે અને તન મન તેજેમય બનાવવામાટે ચાહ છોડી પપપાન કરો (અરુ)

વિશ્વનાથ—પ્રિયભાઈ રતિનાલ! મને તમારો ઉપદેશ યથાર્થ રાગે છે તું આજથી ચાહ છોડી દઈશ અને અથ બધુઓને વિનતિ કરશુ કે તમે પણ ચાહનો ભાગ કરો (અરુ)

રતિનાલ—છેવટ દીનભાવથી નાથના કરશુ કે હે પ્રભો! અમારા આર્થવર્તનુ ઝોરવ પુન સપાદન કરવા અમને સામર્થ્ય આપ અગારી અર્થવર્તનુએ સમતિ પ્રેર! અને અમારા દિલને પૂર્વવત્ સ્થિતિમા મૂકાએનો જોનાને અમને લાગ્યશાળી બનાવ (અરુ)

વિજય! વિજય! વિજય! અમિલ આર્થવર્તનો વિજય!

વિરબલની બેઠી

લેખક—ઐ. મણી અબારા કર દવી—વાઝાનેર
સિનીયર - થા સી શિક્ષક

રાજા મીરનનના મરનાપછી મદદશાહે તેની પુત્રીને પૂછ્યું કે 'તમારા પિતાની સાથે કેમલી રાણીઓ સતી થઈ? તેણે ઉત્તર આપ્યો કે—“વીરતા શુદ્ધિમતા” અને “ઉદારતા” એ ત્રણ તો વિરબલની સાથે સતી થઈ ગઈ હવે ફક્ત લનાઈ જ છૂ વતી રીછે બીજમલને શુરાઈ તો દતીજ નહિ એનો લલાઈનાજ ભરથાર હતો

વીરબલના છૂવતા એક દિવસ તે પોતાની પાંચ વરસની પુત્રીને લઈને બા રાહની પાસે

ગયો હતો આદશાટે તે પુત્રીને જોનાર્થ એસારીને પૂછ્યું કે બેગી તું કુછ મોલના જનતી હો છોકરીએ ઉત્તર આપ્યો હાજ ચોડા બહોત જાતી હુ બા શાહે કંઈ થે ક્યા માન? જાનખીએ કહ્યું કે જે મારાથી મોટા છે તેનાથી થોડા જાણુ મને જે મારાથી હાના છે તેનાથી થણું બોલી જાણુ તેનું નામ ચોડ વણુ બાદશાહે બહુ શુશી થઈ ધનામ આપી તેને વિદાય દીધી

સમાજ અવલોકન

અનુવાક—જોડી રામચંદ્ર રવિરાગર ઓગષ્ટ ૨૦

જિ હુનસમાજતરફ સુદૃઢ દૃષ્ટિથી જાણવો ન કરતાં નાસિ યોડી અને ખચ વિરોધ લક્ષ્મી છે પણ તેનો ઉપયોગ નથી કરમ છે-અતિ નથી ધમ છે-દાન નથી સ્વાસ્થ્ય વધ ની પ્રાપ્તિ મદદતા નાથ પાળી આપ મારવ નષ્ટ થયુ જગતા સ્થાપન થઈ ગૃહસ્થાશ્રમમા નિવાસ પામે ન શ્વેદધર્મ માં આભાસરૂપે રતા શ્વેદ છે ત્યા વિદુદ્ધિ નથી એવનક્રમમા મનુરતા નરી વાયક મહે વારં આ આપણી ઉત્તતિ કે અવનતિ ?

*

*

શ્રી છે પણ સીંગ નથી લક્ષ્ય છે-સરકાર નથી વસ્ત્રાલંકાર છે-અવનવૃત્ત નથી બાળ છે-પોશાક નથી દૃઢિતી છે-સુપુત્ર નિતા માતા નથી શૂમાર છે-રસ નથી સ્વાય છે પરમાન નથી વિષય છે-વિદુદ્ધિ નથી ભ છે-દાન નથી વત છે-ગૃહ નથી પતિ છે- પ્રા નરી સુતા ન અનાયકો વિચાર કરો કે આઓની આ ઉત્તતિ કે અધોગતિ ?

નહિ ચારિત્ર નહિ લાવના નહિ સરકાર નહિ થન કિવા પરિશીન ત્યા આઓનો ઉદ્ધાર ની રીતે ચશે ? યો ધ ગૃહિણી કિવા માતા સી રીતે પ્રતિષ્ઠા પામશે ? માતા કુલ કલ્યણુકારી ગૃહિણીના અગાવથી હિદુઓને ગૃહધર્મ નાથ પા યો, સ પતિ નષ્ટ થઈ

વિભૂતિ નાથ પામી ગાણુ મ્હી ય મે ? —
હિ આનો ગૃહધર્મ પૂવ વત સ રક્ષિત છે !

*

*

*

વિદ્યા છે પણ ઉપાસક નથી ઉપદેશક છે અધિકારી નથી અનરથા છે-અભય નથી લાજ છે-લેન નથી સુન તા છે-સુધમ નથી સુધારણા છે-વાત વ્ય નથી દેહ છે-આ મા નથી વિનાસ છે-મનુરતા નથી મારતર છે- ૩ નથી નથ છે-સ્વાધ્યાય નથી વિચાર છે-નિવે નથી નેખન છે-ઉદ્યાન નથી કળા છે-લાલિસ નથી નેત્ર છે-અવનો ન નરી લુધા છે-ખાદ્ય નથી મ્હો કે-આ દિ વ વિદ્યાથી-વન કે દાલિકતા !

આશ્રમ ધમ આભાસવત રો વિનય નિવેક રશ્મિપત્ર નપરથી દૂર થયો લક્ષ્મી વાન લક્ષ્મીના ગુનામ થયા મનુ યે પશુ ગતિનો સ્વીાર કયો લક્ષ્મી ખાને અમે નતવમા સમાજ આજ વધ્યો તીથ અતિ- આશ્ચર્ય કવા નદા નષ્ટ થઈ યોગીઓએ યોગને ત્યાગ કર્યો મહાનય જમીન દોરત થયા વિચારક વિપરી થયા સુધારક સ્વચ્છદી થયા વાયક ! હારે સામ્રાજ હિદુસમાજ ઉત્તતિના શિખરે ચો છે કે અધોગતિને મારે !

સુવિચારમાલા

અનુવાક — નબમ્લાલ ગોવિંદજી ઝવેરી

‘વિચારવૃક્તિ એક એવી તો પ્રમળ ।
મિત્ર છે કે જોવા પ્રકારના આપણા વિચારો
હોયછે તેવાજ પ્રકારની આપણી પરિસ્થિતિ
હિતજ યથ જાયછે સ્વાસ્થિપદ્ધતિ વિચારોથી
આ સસાર રંગના રૂપમા પરિણત થાયછે
અને નરના વિચારોમાં નિમગ્ન રહેતાથી
આ સ્વજ રૂપસસાર નરકના સ્વરૂપમા જ દટિ
ગોચર થવા માટે છે વૈભવના વિચારો અનરથ
વૈભવને ખેંચી લાવેછે અને દરિદ્રતાના વિચારો
કેવળ દરિદ્રતાના પરિણામનેજ લાવી ખનાવેછે
તને આજથી મારો એજ ઉપદેશ છે કે
નિરાશાવાદી મનીષ અને સપૂર્ણ આત્માવાદી
આ તારો સસાર અસાર થયો હોય તો તે
કેવળ તારા આત્મચળની ધનતા અને તારા
નિરાશાવાદનુંજ પરિણામ છે, અને આશાના તું
આ સસારને સસાર ખનાવવાનું કામ છે ।’

*

*

જો તું કશિયત્ત લાગ્યેલીની કૃપાથી
અનવાન યથ જાય તો મારો તને માર
એટલોજ ઉપદેશ છે કે તારી કૃપણતા તથા
નિર્દયતાની અથ લોકના મુખમાંથી નિ
નની જે એનો સપૂર્ણ વિચાર રાખજે અને
અત્યારની તારી આ કશાલ દાનતુ નિર
વાર સ્મરણ રાખીને દુખી જનોના દુખ

નિનારણુના કાર્યમાં તારી લક્ષ્મીનો નિરતર
યોગ્યતા તથા ઉત્તરતાથી વ્યય કરતો નહીં
મારુ કે જે તારી લક્ષ્મીનો તું યોગ્ય
ઉપયોગ નહિ કરે તો કાનો ચોરના હાથે
ચોરાઈ જશે અને કાનો અથ પ્રકારે તેનો
નાશ થશે અર્થાત્ ધાની ભોગ તથા
નાશ એ ત્રણ ગતિઓ હોવાથી જે તેનો
ભાગ તથા ભોગમા વ્યય ન કરાય તો તે ધન
અવરથ તૃતીય ગતિ એટલે કે નાશને આસ્ત
થાયછે એવો પરાપૂર થી આવતો આવેલો
ત્રિકાનામાધ્ય નિયમ છે અને તે નિયમને
તોડનાતુ ષષ્ઠપણુ મનુષ્યમા ષષ્ઠપણુ સામ
યજ છેજ નહિ

*

*

*

લક્ષ્મીની વિમુક્તતા જેમ મુખકાન્દિણી
છે તેમજ બીજીત્રિયની તથા દુખાવિણી
પણુ અસ્થ્ય છે પરંતુ લક્ષ્મીની વિમુક્તતાના
યોગે જેમ કેમનાક જેખમો મુખ ત્રિમસીને
સામા આવી ઉઠા રહેતે તેજ ત્રમાણે જે
લક્ષ્મીનો ઉપયોગ કરતા આવડે તો તે જોખ
એને ટાળી શકાયછે એ તુજ નહિ પણ
લક્ષ્મીના અતાપે આ લોક તથા પરનેક
ઉજ્ય મોકના મુખ સાધન મેગવી શકાયછે

તાલના આ ઠાગા કંઠેરના સમવર્ષા
નિગધાર યજ્ઞેતા

અને આ ગદારો ન્દાતકરો કાઇ

પગેજ શ્રીમત નહિ

પણ

નિના એ શ્રીમતના

ખરી

દાનની ટોચના પેલાએ

રેના દાનધીજ

ગયા હીએ

૩૫૧

નના / શ્રીમત નહિ

પણ

નિના ખરા શ્રીમતો

જરૂર

નિની સાચી શ્રીમતાઈ

ખતાવી

અમારા જેવા અનેક અનાથોને

અમારો

રોજની જ જાલમા દુખને

શૂલતા ના

તેમણે જરૂર લખે—

મત્રી-હિંદુ અનાથાશ્રમ,

નડીયા

બુક કીપીંગ અને શોર્ટહેન્ડ

ધેર ખેડે વગર સીક્ષક શીખી શકાય તેવા અગ્રેજ ગુજરાતી સમલુતીવાદી
સુસ્ત ક્રમ રૂપીઆ દસમા મલી શકે છે કાળો —

નેશનલ ટાઈપીસ્ટ એ ડૉક્ટરશિપ અનુદર્શ-વડા રા.

હુ હીની કે દાગેના અને હવેજી દરેથી રીચાતા દરદીઓ પણ અમારી દવાથી
સારા થતા છે

દમ અમુક દરસ મસા રસેળી કોલુમ, ખરોળ ભગ ર નાસુર રતવા
લકેવો પથરી આકડી કદમાળ નપુસકાડ સમહુડી નદર રત્નપિત વિગેરે લખ્યે
રે જોના ખામ —

ડો. દમના વીચાગેરી—સુરત

લોના ગુદિમાટે નિટોપીય વાપરા નિ. રા. ૨-૦-૦

આખોને માટે અપ્રતિમ ઔષધ

આ ઔષધના ઉપયોગથી અખિનું કુલ રતાત ખટકો પાણીનું પલુ ખીલ.
પાપણોતુ સુગ લાપ થઇ જવી વગેરે નિકારો તરત સારા થાય છે ગુજરાત ખેડના
લોકોને આથી ઘણો સરન ફાયદો થાય છે એમ અનુભવ થયો છે ડૉ. ગદે દહેજે કે—

ઔષધ અત્યંત ફાયદામય છે પડખ આવેવાને પ ર વિધર્મા ફાયદો થયે.

મિત—રૂપી ૨ ના આના ૮ આક તથા ટપાવખય આના ૬૦.

ગગાધર નારાયણ ઉર્સેકર,

૨૬ સનવાર-પુના.

મે સાહેબ એકા બેાા ત્રણાા

રૂઢીઓને માટે કે લેઓને—

(૧) વારનાર નસવકાને જાળમ આહુ નાવગુ દોષ (૨) રૂઢાવ. વખતે અમલ કુખ
અર્થ દોષ, (૩) નાલુખાધાને કારણે વધતીરતે ગજા ધારણ કરવાનો અયોગ્ય મનાવિ
દોષ વગેરે વેળાથી જી. જી. કારજોને અને અર્થ ધારણ કરવાની મનાઈ થઇ ગયે તે
ઓને વેળા તનાદનો ભગ નહિ થતાં જુવાની કામમ રાખી રતિવિલાસનો દેહાશ દમિય
કલ્યાણ આ જોગીઓ વિજળિક અસર ધરાવે છે નિ. ૮૦ ગાળીના રૂ. ૧૦ દજા

ધી મૈરાટ આયુરુદિ કામંશી લેવપૂર કાલિવા

સત્તાન થવાની ચોક્કસ દવા હુનીઆમા આ એજ છે,
 પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સ હી ના સજન ડાક્ટરે પાસ કરેલી દવા
ગર્ભજીવન

પ્રાર લોહીવા અનિયમીત રતુ પેકુમાં હુ ખાવો દિ ટીરીઆ સુવારોમ કોઠે
 રતવા — જુન વર ગલાઈયતો સોએ ને કમળના રોગ વિજળીની પેઠે નાશ પામી ગઈ
 રહે છે આ દવાથી આશા મુકેલી મોતી ઉમ્મરની સેકડો ક્ષીઓના ઘેર ઘોડીઆ
 બધાવા છે સદી ફીકેટો—હા તુલજરામ સુ ખાવાલા એન એમ એક એમ
 તમારી દવાઓ અ સીંગ છે ડા ડી ખી પાયા છ ખી વી સી એન એમ
 એન એમ નવમારી ગલ ડાન એ એક અતિ ઉત્તમ આરપીએ એમ મારે શુભ
 કરતુ પડશે તેના ઉપરોમથી મારા બે દરદી સુધારા ઉપર છે દરદીઓ પોતે જીવન કરે
 છે કે અમેને બહુજ સારો ફાયદો છે આવી ઉત્તમ ઔરધી બનાવવામા આપે ૭
 અથાગ નમ લીધેનો છે અને આ લગાએનો અસીરવાદ લીધેનો છે તે બદલ પરમાત્મા
 તમોમ દીવાંતુ બક્ષો ડા મુનશકર નાથાબાઈ એલ એમ બરોમ કેમ્પ તમારી વૃત્તિ
 પ્રસન્નપાત્ર અને ઉનેજન આવા લાયક છે આજુદરાપ દવે ખી એ એન એલ ખી
 રાજકોટ દવા વાપરી સતોન થયો છે મણીલલ નજુમાડ ખી એ નડીઆદ દવાઓ
 મણી ચારી છે માલે લાય બા માણુદાર તમારી દવાથી મી નો જ મ થયો વાગીતાલ
 નાયક ચોક્કથી વેજલપુર તમારી દવાથી મે સતાર થા ડાકોર સા પૃથ્વીસીદ—
 સદાસજ્જા તમારી દવાથી કુવર જનમ્યા ધનામ ૩ ૧૫) સ્વીકારશે ડા સા વાગ્યામ
 તમારી દવાથી કુવર જનમ્યા ધનામ ૩ ૧૨૫) લેશે કમલકર ગી સીરેતોર હાકોટ
 મુખાઈ બહેરખજરથી દુગાએસાએ તમારી દવાનો અનુભવ લેવે જોઈએ વીકલ સ
 વી માણુસા તમારી દવાથી બાગકા જ ખી સરત પ્રગાએ ૩ ૧ ગેડદવા છે
 મારતીનગીઆ ખી એ ધ રોકર કાલોલ તમારી દવાથી છોકરી જ ખી છે શેક સરપ
 ચદ દો માણુસા તમારી દવાથી મી નો જન્મ થયો મેતા હાથિય ડા પેઠાધુર
 તમારી દવાથી છોકરાનો જ મ થયો લવાનીશકર મે એ ધ સા જમનગર તમારી
 દવા દશ માણુસને આપી તેમાં એકે કેસ નિરૂપ થયો નથી રોરામ ૭ ૬ બજાતા
 મુખ ધ એક પુના હીરનીરીઆ લોહીવા ને પ્રદરના ત્રણ દરદી રજ કનાકમાં સાજ થયા
 કૃપાઆઈ રા હે મી સાદરા કુ નહોતી ધારતી કે ક્ષીવગ ની શેષ આટની ફોલમ દ
 નીજીએ કેશવલાન ૭ ડાક્ટર માણુસા—તમારી બે દવાઓ અજમાએસમાં લીધી
 બુલુ લખવા મુજબ છે વકીય વિદારાકર માણુ—ગર્ભજીવન દવામાં કાઈ ફેરી કમિત
 જીવુધ છે મદારાણી જલવતસીદજી દાંતા ચાર ખી ખીજ મોકનો મહેરબાન
 ડા દાવર તમારી દવાઓ રામખાણ છે

કુનીસ્તાન પોટલીઓ ને ખાવાની દવા પોટમાં વી ખી યી મોકની ક્ષીઓના દ
 વીલા દરદો દુક વખતમાં મગીએ છીએ ગમ ડાન દવાની કિમ્મત ૩ ૪)

પરબવહાર નીચેના સીરનામાથી કરવેા

ગેમાખાઈ માણુસાકર ૬ મી વિકટોરીઆ રકલ

મા માણુસા (ગુજરાત)

દિલ્હી દરબાર.

અનુવાદ -- શ્રીચુત વકીલ

પ્રકરણ ૬ ઠું ચાલુ

(અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૧૮૪ થી)

અર્ધા કલાકમા મહાન લશ્કર સહિત યાદ
શાહ મીકરીમા આની પહોચાઓ તેથી એ
દશ પહા ગુમાનની તે મહા જોખમ હતો સના
અન હમી સાથે ગામમા ગયો અને કુનારી
તે નાત પામેલા શહેરના યગનાઓમા અ ય
ચન મદમદનન કિતાવજો પગને વરમા ગયો
થે ઠીક સમય થયો પણ વ પાડો મોંનદિ
જગવાર પડી તે મનન પી નડ આવેલી
મા પી તે હક મોન પી બદા અ યો અને
કહ્યું હા શાહ રાજદન આવેન જણુ ર
છે

બીમન ન હાગે મીકરીમા પહોચ્યો ત્યારે
અયમ તે જ સન તના મકાનમા અન
ચ્યો જેતુતો દરવાજે ખુ નો દતો તમા કેઇ
અનુચ આકૃતિ નહેતી એ અડ મેરી
ચી ન ખડમા ગયો એમ વજા ખડ દર્દી
ચ્છો પાછળના ભાગમા પગેચ્યો ત્યા લૂનિઆ

સગીય મુ રી દોગતી દો ની તેના સામે
આવી તે કહ્યું મારા હા-- મારા હા

તેની ચિતા દૂર ધરવા બીમવસિદ્ધ મ્યુ
લૂનિઆ શામાટ આની ચિતાતુ જગાય
છે તારા હા નામને હા અગી પણ સ
તેમ નથ

લૂનિઆએ હુ અગી- હમી હા- મદમદ
ગન--

મોગને એ મને મીમન છે તાત બહુ
દસવાજેની ની મર

મહેરમાની મીને મો મતન કહેા

સવળુ ઉપાન દસવા દસવા બીમને કહ્યું
સગો સમય લૂનિઆ પણ દસની હતી
વાનને અતે તેળીએ કહ્યું આ રથજે આપણે
સી સનામન રહી મની હુ

ખીમવમિ હે કુ આ તગાનો અનુભવી
ફરી આમથો આ પીરહેવાગે મત મરે નહિ

લિઆએ કુ મુ સુખ થત કેવુ
કુ ખ હવુ ?

તે માટે ન હુ અહીં ડગી બચાવવા
રહેત હુ નહિતર પીરે ના પો ગયો દાત

લિઆએ કુ શામાટે તમારે બહા પી
જવુ જોઈએ કેવ તમને આત નહોતે ।

ખીમને કુ રારે ચુ આ પી ડગી
તારી નેનાતમા ક એમ તુ છ ડગી

કેમ- મારી તેનાતમા?

ખીમન લિઆનો હાથ પકડી નહુ લાવી
કહ્યુ તે નને ડગી નહુ તા તુ ખરે
ખર નિગીર થ રા

આ । તેએ લિઆની આખમા પાણી
આપવા અમે ન આપ્યા । । વ તરી મીતે
લિઆએ ન ન સ

લિઆને છાતીતરની ન પી પીમન ન
બન કહ્યુ

ખીમને કુ તે કાલ આ અમાગી
આતમારે નહુ મ ક હી તો આપણા રેમની
માદ પી એ પી નગીર કે નિ આ પી
જોગી મરે નહિ

રેમના આવેશમા લિઆ મુઝા પી રેમીરે
પૂછ્યુ મરે પાની મીતે મરે નેકે આ પી
ડગીમા મને તમે તરડે ગા નિ
કહો હો

લિઆ મારી ડગીનુ નૂર થમ ત
પણ આપણુ બનને છુટા કરી રા ને નહિ
તુ દમેશ્વા સ । સવ । મારીજ છે

તે સમયે તે ભૂમિ રવગ સમ પાની ગા

યોગે વાન શાન રદરાપડી લિઆએ
તુ ગા માત તેએ અહીં આપણને હેગન
વા આવેડ માદગાદોય થુ હો તો ન
રા નથી છતાં રાનાટે આ પી નરાદા

લિઆ તે માતનો વિચાર કરાતી
તે જ નહી આ નહી રા નહી ખા
પરે તારા કાલ મદા બાને અમાએ

મા । ને કાલ દર ત તે તેએ
નહિ રેનો મને તેની નુ ચિતા છે જગી
જોની માદ અમારે રહેતુ પો છે વદાદાને
આપણુ પણ નિમિત નહી નેજોરે કેમકુ
સદન કરેતુ પો છે?

દાન તેનો કાલ ઉપાત નહી વળી આ
વખત તો ચુ શદ પોતે અહીં માત છે

તુ માદલાદ પોતે કા માટે?

આ માટે પાવે છે તે નો ના ના

કુ ન શદ પોતે આવે કા માત મદા
માત મારી ના ના આવે ર અરે પી

નહિ લિઆની આખમા અદમો નાઈ
આ પા

ખીમને કુ લિઆ ગયા । પિ
જર પરે મારી ડગી આ પી તારા
વદાદાની ડગી બચાવવા

તે તો હુ જાણુ છું

આ સમયે ભય કર અવજ આ યો બીમને
જલ્દી આજ્ઞા આપેન જે હુ હાજર છું
હવે જરૂરને જોઈએ

જો આપણે નજરે પાયા તો પકડાય
જવાના

બીમને મુ આપણા રૂરિત્તીચરણની
જાણી પાપણે તવામા જોગળી જવાના
પણ દીપાવના તો નહિ

લૂચિઆએ કહ્યું તમારી જાણના
આલો આપણે જાણ્યો જે જાણનાદને
જોરેન નહી તેને જોવા માગીન મરજી છે
તે કેવા આપણે ?

બીમનસિહે હસતા હસતા મુ

જરામર આગે જોગળ

લૂચિઆએ માત્ર નમ વુ જાણનાસાર
હવે જાણની જોરે જોઈએ કહું છું અથ
જગરનુ ? Non eu e

પ્રકરણ છ મુ

ભયમર મમાચાર

જોદા સીકીના રહે તે આમન સ
જાણું જાણી નથી અવ જકન મ્ય
મારી જાણનામીચર આ જોગળી જા કે ન
જાણનાથા જો નહિ આ આજી ૧૬૪
જાણે ૩૨ મ ૧૫ જો ન જાણનારી જામ
જાણે ૨૨

એક સરદારે ધીમા અવાજે દિ મત ગળી
જલ્દી જાણનાદ ! આજ્ઞાદ જોગળ—

આ જાણે જવાન આજો કે તેણીના
જુકમને પણ માન આપવું

સરદારે અને સિપાઈઓ પોતની જવાબી
જોગળવા ગયા આ જાણે જોગળા દુરગીને
જોગળી કહ્યું જવારે મહારાણી પૂરતો જિયામ
લઈને ત્યારે મારી પાસે આવનાતુ તેમને
મહેને

જાણ જોગળાની જાણપૂર્ણીમાં જાણે જા ની
જોગળ હાવનો હતો ત્યારે એક દુરગીએ
આની નમન મ્યુ અને મ્યુ જાણના
આજ નામદારના જુકમને તામે થઈ જોગળનીને
જામમાધી જાણવામા આવેન છે અને તે આપના
જુકમની રાહ જુએ છે

આજજાણે જુમા યુ જાણે અહિ નામે
તેને એકનાનેજ અહિ જોગળે

હવેની દની ત સ જુ સમજવાનાટે
અહિ કહેતુ જ રતુ છે કે જાણે જાણ જાણ
જોગળ જુરન મુસામાન નજોગે મુસા
માળી ધમનુ જુગળ તેમનામા નહોતુ તેમ
તે ધમના કરમાન વિ જાણના કરતો
જમામા ધમ ની જામ મના કરવામા અવેજ
દા ૧ તેને સખત જાણના જોગળીવરદ
જા જાણને સાગી નામ ની નજાની જો તે જા
જો જોગળ જા સજુ નજા

સીકીના જોગળીને જા જાણ ને જાણીને
જોગળ મરદુમ સજીમા ૧૧ જો જા

રાખ્યા તેને રાખવામાં આવેલ હતો જદા
 ઠીર ગાદીઉપર આ ચો ત્યારથીજ આ
 મોનની હતો લોકો માન એટલુજ જાણતા
 કે એક મોનની ગીકરી મા રહે છે તે સિવાય
 ઈર્ષ અમર કાષ્ઠને નહોતી

તદ ઉગરાન સનાયતને દુનીઆનો ટાળો
 હોતો ધામિ જીવન ચુ નરન માટેજ તે બા
 ન્દાહને અરજ કરી સીકરીમા રજા દતો અને
 ત્યાથી ભગ્નેજ બહાર જતો રાજદ મારનુ
 નામ જ મોલવીમારફત રાખેતો

જદા ઠીર રાજ્યખ પ મારા માનુ મારેતો
 નહોતો પશુ તેના ધ્યાનમાં હતુ ૨ સી રીમા
 માત્ર બેજ -સનાયત અને મોનની- રહેકે
 બાદશાહને પ્રથમ નૂર હાનનરફથી અમર
 ચા દત્ત કે ખુરરમ અનારી નારી સીક
 રીમા સત એન છે આ દખી તનાં સત્વતા
 જાણુતા નૂજહાને અગતને સી રીમા ચે ૧
 વખત રહવા મોક ૧૦ હતો આ શાહે આ
 વાતને દસી હાડી દતી રણુ ૨ એક શા
 હબદાતા એકાએક અ રચ ચવાની તે ૧ બહુ
 દરનર કરી નહિ પણ પાઠગની તેને અમર
 ચવા ૨ પોતે જ રાજ્યમદીઉપર છે તેને
 માટે કાવતુ રચાય છે પોતાના પ્રિય પુત્રનુ મરણ
 ચવાથી તેના મનની સ્થિતિ બ હાથ ૧૪
 હમેશનો આનદી સ્વભાવ બદલાઇ ગયો

શુ આ સર્વે નૂરજહાનની પ્રથમ અજળ છે
 શુ શહેરીવારને ગાદી અપાવવા નરજહાને
 આ જાકર કૃત્ય કરાવે ૧ છે આ વહેમથી
 આગ્રહ પોતાની યુવાનીના વિસેમારફ
 હિસાહ આપી આજ પોતે વિષયસ પટ રાજ

નહિ પણ જદાઠીર મદા ૨ સર ૧૨ ૧
 રીકે મીકરીમા આ ૧૦ હતો

મોનનીએ નમન કયુ અને બાદશાહે તેને
 બેસવા વ્યુ જરાવારપત્રી મોલવીએ ક
 જતાપતાહ આ ૨ આ શહેરમા હુ એ
 કોજ છુ —

આ શાહે વચમાં કયુ કેમ? સનાયત કદા
 છે ૧ તે મીકરીમા ૧૦ નરી

તે આ ૧ સનાયતની અદિ હતો પશુ
 મનસજહાર મદમ મેની તેના ને ૨ અને
 સીસદિત તેને ૨ રી ગો

૧૧ હુકમ ૨

તે મને ખબ નથી

દાન તે આ ૪

મને અમર નથી કદાચ મ મદદે બી
 તેને સાથે લગ ૨ ૧ દોર —

નિ રીઓચતિ તે ૧૧ નરી

ત્યારે કાય તેઓ મારા ૧૧ દો

શુ કહે છે તદ સનાયત માને ૧૧
 કોન હુકમની

મને ૧૪ અમર નથી આ ૧ નામ રની
 પધરામણી સાંભળી હું અદિ મહ બેદ
 ઉમો છુ હવે આ નિ ૧૨ રથને એક
 રહેતુ તે મહા મુરફે રીનુ કાય છે માગી આપ
 નામદારને નમ અરજ છે કે અદિથી મને
 મુકા કરી આ કાય બીજાને મોતો

મોતવીનું આ લાણુ લાયણુ બા શાહે
આનપૂર્વક સાબળ્યું નહિ

બા શાહે મોતવીતરફ ન રૂંડી તારીક
અનનાકા રીકડું મોતવી સાહેબ તમારી
લક્ષિતમારું મને પણ મન કે મને માત્ર
છે કે નમે રેનકા નહિ થાયો

આપ નામ રાની મારાઉરર બુ કૃપા
છે

તમે વૃદ્ધ છે અને ઇસનામ ખમના
અનુયાયી તથા મોતવી છે તમે કી જુડું
બોનરો નહિ અને માગતરે તો દબો
નહિજ રમે

કી નહિ—નામ રાની કી નહિ

હારે મને કીદો કે તમે સનાયત તેને
નોકર અને દાસી સિવાય બા શહેરમા કોણ
રહે છે? તમારી પામેથીજ જાણવા મારી ઇચ્છા
છે તમણાજ નહિ પણ કોઈ પણ સમયે
ઉપર કહના સિવાયની તોબા મુખ્યઆ
કૃતિ આ શહેરમા રલી હતી?

જહાપનાક, ખારીરી મુ છું કે કોઈ
નહિ અને કહાય બે કોઈ રહેવું હોય તો
મને ખબર પડ્યાનગર રહજ નહિ તેમ
શુદ્ધ સનાયત મારાથી તે પાવે પણ નહિ

મોતવી સાહેબ તમારી જૂન થા છે
તમે તો ધમાત્મા છો રાજ્દારી આમતોથી
અજાન રહો છો અને સનાયતનો આમા
કહાય હાય હોયનો તે તમને જણાવે નહિ

“નામદાર—તેમ બનવા સભ્ય છે

તારે આ શહેરમા તમને ખબર પડે
નહિ તેની ગીને સનાયત કેઈયો છુતારી પણ
શકે

નામદાર મને રાજ્દારી આમતો કે
દાગે કે તેરી અ માન કછ કરી શ
નહિ

બા શાહે તબી મોતવીનત્યે તોફણ
નજરથી બેડું અને પૂઠયુ ‘જૂત પ્રેનના
બનાવોસબધી તમે શુ જાણો છો?

નામ રાની બુડું જુડું

શાઉપરથી તમે તેમ કહી શકો છો?

જે સ્થગ સનીમની રગાદથી પવિત્ર
છે અને જ્યા એક દિવસમા પાય વખત
નિયમિત પ્રાર્થના થાય છે ત્યા તેનું મની
સાહેબ નહિ

બા શાહ તમે અને જુડું તમને વધારે
વખત રોકના મારી મરજી નહી હું હમણા
જાતેજ ત્યા આવી અને મે રાત્રિ ત્યા
રહેના મારો રિવાજ

આપ કરી ગાદશાહે હુઝુરીને દાર જાવવા
કહ્યું જે જોઈ મોતવી મોની ઉપો તોગ્યા
તોબા

બા શાહ હરથો આ કહ્યું તમારો

યોગ્ય નમન કરી મોતવી ત્યાથી આ પો
ગયો તેજ સમયે ઝાવણીમા જે બપુર
અમારે થયા હતા તે એકદમ બધ મથમરા
કાચ અડુ રતી નામ

આમણી હરે તેની કાઠા પી જુદા રંગીજ નદિ
પણ મારી તે મારણા આજ નિ રંગનીવનીછે

નરજદાન આ સમગ્ર દિગ્ધ જની મધ
અને તુ મ દરે કયુ રાજદારીજાનના
જૂતખાં મો બડ મારી જાઠે એ મારે
કયુજ કરુજ પ મો પણ આપ નામદાર
મનિમા મોજ સકશે

જદાનીરે કયુ રૂ વાતુ અને ખાતી
છે કેવરે તારોજ વિજય તે થુ નુ દૂને
આને દજુ મરી મોન મા... જદાદ ધ
ધી માથુ જુદુ રે તે પદેદા તેજુ
તન છેવરના મેર લીડ દજુ તેની અસર
જસજર થતુ તેની ર દેખાવ ને એમ માત્ર
કે તે મરી મધ પણ મરેવા પદાર તેનું
મેન કયુ નદિ

તે વાતનાં મને દવે ખજર મધકે

તાત જોતી જુદે પી મોરન જરા
વધારે સાવધ રહેતુ જોતુ દડ

ન જદાનને પોતાના જુદોના ૧૨ જગી
અથા

જદા પીરે કયુ તુ નજેઈ કે તે એક
આજદાર માણસનાં દીકરી અને ઓરત દતી
વળી તને માણુમ દશે કે ફુ સીમો પોતાના
પતિને માણુકરના પણ અધિક લેખેઈ
જુસેખા પોતાના પતિના વિયોગપછી તારી
કામીતરીકે હી સતોર માનતી દશે એમ
તે મ કુ તે તારી જૂત દતી અને તેના
મતિનો વિયોગ કરાવનાર પણ તારો આજને
મળી ર દતે નયમધીજ તારે તેની અવિ
સ સ રૂવો જોધેવો દતો

માગી જૂત અને જણાવ છે

મામગ તે કરતાં પીછ લવ ર જૂત
પણ તે કરી મારે તેના ઉતર ને અવિ
આસની ચોડીઓ મળી ત્યારે તેની નીજા
સમા અને સક થો મારે તે મેવકા એમ
તને માણુમ પ થુ ત્યારે આજમધાન રવાની
તેની ગંગી કુકિનમા પણ તારે વિશ્વાસ રા-
ખવો જોધેવો નહેવો આ જુસેખા નાજસ
મરી મધ નથી તેના કિ રૂમ ચર તને મ-
ત્યા ૭

ના મામ ૧૨ મે એક નિમકદવા
મદર નનને તપામમા રો ૭૭

આ મદર ૧૨ તને મેવકા નદિ નીવ-
તેની થુ ખાતી

તેમા વિશ્વાસ ન માખવાન કાલકારણ
નથી

નગી ત્રિવ ખાતી દૂનેખાંની મખનમ
પણ નેમજ દનું કેમ નદિ

જદા પીમા ૨૨મ વખત નરજદાનને અ
અનુભવ થયો ખરી દતીકત તો એમ દતી
કે તે પીની દરે નીતય નજેપદ ખરીક ત
પાસ રાખવામાં આવતી દતી અને તે રાખ
નાર નરજદાનને ફરે રીને દકાવનાર વૂલે
ખાજ દતી

બાદશાહેને ત્યામ દેવા તેની દિ મત
નારી નદિ આરી રીતે અગાઉ કાલ વખત
બાદશાહે તેની સાથે વાતચીત રી તડોલી

ન જદાનની રિયનિ ખરેખર દવાજન દતી

અપૂજુ

સવિધ્યની ભાગ્યદેવી.

મનુષ્યજાતિએ પોતાનું સવિધ્ય મુકારવામાટે મજબૂત શરીર અને દૃઢ મન કરવાની ખાસ જરૂર છે અમારી પ્રબળ પ્રતાપી-

મદનમજરી ગોળીઓ

આતે ધાતુઓને પોષણ આપી શરીરને મજબૂત બનાવે છે અને ઓજા" નામના ધાતુને વધારી મનોબળ પ્રાપ્ત કરાવે છે અને તેથીજ તેને "સવિધ્યની ભાગ્યદેવી" એમ ઉપમા આપવામા આવી છે તે તોહીને સુધારી, તેમા પુરતો વધારો કરે છે વિધેને વધારી તેને ધક બનાવે છે પેશાબ અને સ્વપ્નમાં થતા વિર્ધસાવને અટકાવી સ્તબ્ધચક્રિત તથા સ્મરણશક્તિને વધારે છે પામનશક્તિને સુધારી, દરતને સાર લાવે છે જ્ઞાન તત્ત્વોને મજબૂત કરી શરીરને કમ્પર બનાવે છે એટલુંજ નહિ પણ દરેક પ્રકારના રોગોનો નશ કરી અર અને કાષ્ઠમનું પુરપત્ત બહે છે કિ ગોળી ૪૦ ની કબી ૨ નો રૂ ૧ એક

વધારે હકીકત જાણવા માટે 'તત્ત્વમંડલ મસલુ અમારૂ ૨૦૦ દવાઓનું મોટું કેટલોગ મગાવી વાચો. દરેક ગ્રામ માટે મલાલ પણ "તત્ત્વમંડલ" મહે છે લખો—

રાજવૈદ્ય નારાયણજી કેશવજી,

હેડ ઓફીસ—જમનગર—કાઠિયાવાડ આ મ—૧૮૭ કાવળોવી રો.—મુમુ

મત્તની
પરીક્ષા
કરો

સિદ્ધ વીસાયંત્ર
આદીનું તાવીજ

નકલીયાઓપદે
માવચેત
રહો

તન કોઠાઓમા અમૂલ્ય રત્ન

આ તાવીજના પ્રલાવધી મનુષ્ય વશ થાય છે ધારેલ રથને પ્રેમ જવાપછે, મુકદ્દમાઓ વચેટ સમર્થ કામોમા ક્ષેત્ર મળે છે શત્રુને હરાવી શકાય છે કર્પાય ભય કે લુકચાન થના નથી દ્રવ્યની પ્રાપ્તિ થાય છે, પુત્ર પ્રાપ્તિ થાય છે અર્ધની રહ્યા થાય છે, પ્રેમવચ્ચે રેની પીડા મટે છે અને બાળકોના રોગવચેટ પીડાઓની શાંતિ થાય છે

કિમત—૧-૫-૦

ખાત્રી ન થાય તો પાછુ રાખવામા આવશે

નોટ—પરચે અગ્રેમ મનુષ્યનું આવડું ન જ મળતું થનાર કાષ્ઠ સ્વપ્નમાં જાણી શકું તીર્થનાના, વિદ્યાપ્રાપ્તિ પરિક્ષામાં પાસ થતુ આ સવડું ઉપર લખેલ સિદ્ધવીસાલ પત્રથી સિદ્ધ કરવા માહત્તા હો તો ભેટ સહિત રૂ ૨-૭-૦ તથા—

ભૂગુપ્ત દ્વિતા—૧૭ જન્મની હકીકત જ્ઞાનમા આવે કિમત રૂ ૨-૪-૦

વચ્ચે ફળ—કરવાનો રૂ ૧-૪-૦ કાર્ડપણ પુષ્પનું નામ લખો—

Pandit Ayodhya

પકિત અયોધ્યાપ્રસાદ, જ્યોતિષીશ્રીશ્રી,

prasad Jyotishi

કે.—ન હર, જલદેવજીનું ચક્રિ—સાગર દરવાજા

JHANSI (Careetad)

મુ અસી.

નબળી પાચન શક્તિ

અને તેથી થતા ભારે દુખ દેતા દર્દોના સર્વથી મોટા હરીફ
ડા. એ. મોતીવાળાની

વનસ્પતિની હજમીયતની ગોળીઓ

માથાના દર ચક્કર ખાતી ઉપરના ખાટા ઝોડખર, વાધુ બગેલી અથવા ધરો બાગેલી જીભ પીત ચમક [હિસ્ટિરિયા] કમ ન્ખાત બેઢેર મારી મથેતુ મેલુ પી અથેના દરદ તથા ધણાએક મારના બહુ દુખ દેનારા ઉપ વે. જે નબળી અપુરતી અને ધીમી પાચન શક્તીથી પેશ યાગ છે તે સરવે દરદોને પાચન શ ની વધારી તથા માફાની નેજ કરી એ વનસ્પતિની ગોળીઓ મટાડે છે જે આંખો હિસ્ટિરિયા અથવા ચમકથી હેરાન થતી હોય તેઓ આ ગોળીઓ વાપરી જોશે તો નેના થોડાક વિચનના ઉપયોગથી જે શુષ્ક થશે તે જોષ તેઓ જરૂર લાગુ પડશે — જેમને અપુરતી પાચનશક્તી સાથે કંઈ ચામડીનું દરદ પણ લાગુ પડુ હોય તો તેવાઓ માટે અમારી દરાજની ભુખી બહુજ ઉત્તમ છે અને તેવાઓએ આ ભુખીને ઉપલી હજમીયતની ગોળીઓ સાથે ઉપયોગ કરવા ચુકવું નહિ જે આ ગોળીઓથી સખત કબજામાં નહીં હોય તો તે માટે અમારે વખણાયેલા વનસ્પતિનો જીલાબનો પાક દુરત મગાવી વાપરો એ પાકથી થતા શુષ્કો જોષ દરદી પોતે અચળા પાચ્યા વિના રહેશે નહિ જેમના મો. માથી ખરાબ વાસ નીકળતી હોય તેઓએ આ ગોળીઓ સાથે અમારા કાતના સાધારણ દરોજના વપરાશ માટેના મજનનો ઉપયોગ ત્યાં જીલ્લુ નહીં એથી મોઢ મા વાસ દુર થયા ઉ રાત કાંત મજસુત યજ સુ દર યામ છે લોહીના બગા માટે અમારી ટોનીક ઓફ લાઈફ નામની દવા બહુજ જરૂરી થઈ છે

કિમત— હજમીયતની ગોળીઓ ની શીશી ૧ ના ૧ 1= ૨૧ ની ભુખી ની શીશી ૧ ના ૩ 1= જીલાબના પાક ની શીશી ૧ ના ૩ 11 તથા દરદો ના વપરાશ માટેના મજન ની શીશી ૧ ના ૨ 1 તથા ડબી ૧ ના ૩ 11 અને લોહીના ષીશાક માટેની ટોની ઓફ લાઈફ નામની દવાની શીશી ૧ ના ૩ 11 તથા ૩ ૨

એલા બનાવનાર—ડા. એ. મોતીવાળા,

મારસે ૬ નૌક, લાયબલા કલબની બાજુમાં, લાયબલા—મુબઇ

સર્ટીફિકેટ

૧ મી અરેશર ખરદેહી દરદનું તે એ ગેળાના મુબબના સેરીફ તથા પા રમી પચાયતના તરદી સાહેબના પેટા બો યુનાઇટેડ સ્પીનીય તથા વી કુ ના મગા બહુને છે કે અરણ્ય વીકાર તથા પીત વી 12 જેથી હુ વારીપડીએ હેરાન થતા તે જરૂરી હજમીયતની ગોળીઓ વાપરવાથી મગ્યા છે”

૨ મી એન એક વહા પા તે ન્યાય ખાતામાં સરકારના આસીરટ્ટ સેક્ટરી કાઉન્સિલ છે તમારી હજમીયતની ગોળીઓથી અને ફાયદો લાગે છે

ત્રેતવણી—મોતીવાળાની જુદી જુદી દવાની ધણીએક બોળી બનાવટ થાય છે માટે દેનારાઓએ ડી બી મોતીવાળાન સીલ શીશીને બને છેડે ખરાબર જોધને 1 દવા લેવી

આદ્ય ઇન્ડિયાની આયુર્વેદિક કોન્ફરન્સ તથા એન્ડીબીશન તરફથી
 રસેટ કંપાસ મર્સીફીલ્ડ મળ્યું છે

સિદ્ધ કલ્પમકર વજ

ગમે તેના હુકીલા દરેકમાટે એક અદ્ભુત મહાન ગોપ

શોધક—આયુર્વેદરત્ન પતિ એ. વી. શ્રીરામાચાર્યુ શ્રી શ્રીચીયન ગામર
 અને આયુર્વેદવૈદ્ય એન. નગસિદ્ધાચાર્ય શ્રીગાયડ સમુદ્રાર

આ અમરીર દવા ધણા ગૂના વખતથી જાણ્યેલી છતાં આનું જમાનાની
 સરકૃતિવાળી પ્રયોગપદ્ધતિથી બનાવવામાં આવી છે. દીર્ઘકાલિત દેવામાં તે અ
 શ્રુતત્વ ય સિદ્ધ થઇ ચુકી છે

અતઃકિત ત્વચારોગ ચ રી માધાનો દુખાવો નમેની કમતામત હ મા
 સધિવા વામ, હીરગીરીવા કોષપણુ જાતનો મોજો મધુરમેદ દરસ દમ દાન
 ઉદરોગ, ગર્ભાશયની પીડા મૂત્રોગ, પ્રમેદ સ્ત્રીઓના માસિક ધમને લગતો
 કોષપણુ જાતનો વ્યાધિ વગેરે સ્ત્રી પુરુષોના ધણા ધણા કઠિન રોગોને દૂર કરે

સુવાવરયામાં ચતી બુદ્ધોને લીધે પીડાતાં મનુષ્યોને માટે આ આર્ય અમ
 રીર પ્રજાજ છે તે લોકોને સુધારી ચહેા મા રગ લાવે છે અને નવુ જીવન અ
 પેાં છે

આ દવા બનાવવામાં મુક્તા સુવણુ લેહ અને ખીજ ચમત્કારિક વનસ્પ
 તિઓ આવે છે ગમે તે સનુમાં કોષપણુ જાતની પરહેજની પીડાવગરજ આ
 પુરુષો એક રોનિક તરી તે વાપરી શકે છે

સેવનવિધિ દરે શરીર સાચેજ રુમેવ હોય છે િમત-ગોળા ૬ િ િગા
 ૧ ના રા ૧૦ દસ વી પી ચાજીલુદુ

ટેલિગ્રાફીક એડ્રસ
 Kalpm
 MADRAS

ધી મદ્રાસ આયુર્વેદિક ઝર્મસી,
 પોસ્ટ બોક્સ નં ૧૫૧
 મદ્રાસ

કસ્તુરીની અગરબત્તી

૨૫૪

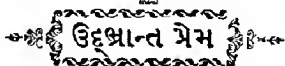
વગર

તમેને ચાલશે નહિ, કાગળ કે તે તમારો નમ યતીત મરી તમને જ્ઞાન દ આપશે
તમારા મુદ્ધમાં મુવાસ ફલાવી તેને મગ સમ બનાવશે

કિ મત એક રતના ૩૧ ૨-૮-૦

શાહ પોપટનાથ કસ્તુરચંદ જેન

અગરબત્તીવાળા—જામનગર

જ ગાલી સાદિયના અબાસી મીયુન ભાઇનાન નરભેશ કરે ઉદ્ભા તપ્રેમ એ

જ ગાલી અનુપમ થયો સાદી સરખ અને મધુર ભાષામાં કરેલ અનુવાદ

અથર્તા અને પ્રકરાકની ખાસ પરવાનગીથી છપાઇ તયાર થયેલ છે

કિ મત ૦-૨૨-૦

લખો

અ કુશ ઓડીશ—જામનગર

તાવની રામબાણુ દવા

૩ ૧૦૦ ઇનામવાળી

ફાયદો ન થાય તો પૈસા પાછા

ફાયદો ન થાય તો પૈસા પાછા દવાડવો એમનરીઓ ચોધીઓ ઉનો ટાનીઓ
તેમજ ચાલતા જમાનાના નવી નવી જાતના ઉડતા તાવો ઇ ફુગ્ગે ઝા અને પ્લેમના તાવો
અમારી દવાથી કુતરે છે બ્નો રોગીને આરામ થાય છે અમારી દવાથી તાવ નથી ઉતરતો
એવું સાખીત કરનારને લીધેના પૈસા પાછા આપીશું તેમજ અમારી દવાથી ચોધીઓ
તાવ નથી ઉતરતો એવું સાખીત કરનારને રૂ ૧ સો ઇનામ આપીશું ડબ્બી ૧ ની
કિ મત રૂ ૧ -

ઘણા દરદોનો તાકીદે નારા કરનાર--

શકિત-સજવન યાને વીર્યનો ઝરો

ધાતુને લમતા તમામ રોગો દોષ અને વિકારોનો નાશ કરી શરીરમાં શકિત અને
વીર્યનો વધારો કરી શરીરના તમામ અવયવોને પ્રુષ્ઠ આપી મજબુત બનાવે છે

કિ મત ડબ્બી ૧ ના રૂ ૨-૮-૦

ધાતુવિકાર

ધાતુને લમતા રોગોથી બચાવવા માટે આ પ્રુષ્ઠક અમૂલ્ય છે છતાં એક પોરટકા
જામી મજાવનારને મફતજ મોકનાય છે દવાલ અચ પચ લેવાતુ નથી લખો--

દૈવશાસ્ત્રી અમરધરવાલ કહાનંજી,

સુ ધોળકા—જામનગર

ગનનંમે દમા રજીસ્ટર કરાવેલું —

કહે, ખાસી દમ કાલરા, સન્દહણી, અતિસાર વગેરેની ૨૮ વર્ષ યર્ષા પરીક્ષાતીજી
અયેલી દવા કિમત- ૧૧૧૧ ૧ ના આના આદિ ટપાલખર્ચ ૧ થી ૨ શીશી સુધી નજી આના.

દાદરની દવા.

બગીચા કે વેદના વગરજ દાદરે બગીચાથી નાશ પમાડનારી
કિમત-શીશી ૧ ના આના ચર ટપાલખર્ચ ૧ થી ૨ શીશી સુધી નજી આના.

દુખગા અને નજી બચાવોને કાવર પુષ્ટ અને બળનાન કરનારી મીઠી દવા
કિમત રીશી ૧ ના આના બાર ટપાલખર્ચ ૭ આના વિરોધ વિગત બજાવાને
અમારે મોહોડું પ્રાપ્તસિદ્ધિ મગાવો.

મુખસચારક કુપની-મથુરા

આડતનુ ચોક્કસ કામ કરનારી

દુકાન કયા છે ?

આવી ચિતા શા માટે? અમારી દુકાન તમારી ચિતા દૂર કરમે અનુભવ લ્યો
એટલે ખાતરી થશે

દુજાન તમા, સામર ધી, મોખા, ગળી, સોપારી ગોળ, તેન, ફાળ, બગાડ
મરચા- આ સવળાનું આડતને નિસામે દાય ૧ મારક વેચાણ બમો કરી આપીએજીએ
તેમજ મશીનરી નિનત્રેસ ચ બી વગેરે યાનિક સામાન પણ મેળવી આપવામાં આવેલું.

BALVANT KESHAV JADHAV

General Merchant &

Commission Agent

Victoria Market-SHOLAPUR

બળવત કેશવ બાંધવ

બનરસ મરચા ટ અને કમીશન એજન્ટ

કે-વિઝોરિયા મારકેટ,

ચોલાપુર

હા વામન જોષાળનો

આયોજીત

સારસાપરિલા.

આ સરસાપરિલા કાઠપણુ હા જુગી જમડેલા લોહીને શુદ્ધ કરી તેની વૃદ્ધ કરનામારે અકરીર દવા છે

આ સારસાપરિલા કાઠ પેલી ગરુ દર છે જેનુજ નદિ પરવુ ખીજ ઘણા દરેકે જેના કે ગરમી પ્રદર સંધાનુ હી જુગી મોમાં અને વરીરના ખીજ ભાગોપર ચાર્ધ પડના રમરજુસ્તિ જોષી થઇ જવી સગીર કે તે કા થઇ આવવા ખુજલી-ખરજ દરાજ વગેરેને માટે પણ વધુજી અકરીર રા છે

પી પી ૧ ની ગિત ૧૧ માત ૧૧ તથા ચેંગ ખચ આના પાંચ ગુદુ ચાર વીશીઓ પીનાથી સારો ગુજુ વ્યાપે છે ચાર પીથી સામગી મગાવનારને દપાસ અને રોગીગ ખચ સાથે રા જા પડશે

માલેક—હા ગાઉમરામ કેશવરાવ એન્ડ સન્સ,

હાકોદ્ધાર—મુ બઈ

રાજ મહારાજઓ,

નવામે નામદાર સ કારના પારાસનાના ઓનરેમન મેખરો સેથ સ જ નો મન લો મેજર કેપ્ટન નામ ૧૦ માપસરાવના ઓનરરી એ હી સી લેફ્ટેનન્ટ પોલીનીકલ એજ ૨ સગકારી મીરીનીયન જોષીસર મુરોનીયન સીવીલ સર વન એમ હી ની હીમી ધરાવનારા મોટા હાકટરો તથા દશી અને મુરોનીયન અમલદારો અને ટ્રદરધોર્મા બાદશાહી યાકુતી નામની જગમગેર દવા બહુ વપરાય છે એજ તેની લેપથોગિનાની નિશાની છે—ગવન મેટ લેબોરેટરીમાં આ રજવાડી દવા એનાલાઇઝ થયેલ છે

બાદશાહી યાકુતી

મમે તે કારણથી યુનાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે પુરુસાતન ૧૫મ રાખે છે આ રાજવલી યાકુતી વીજીકારતા તમામ વ્યાધિ મટાડે છે અને વીંચ ઘટ બનાવી ખરુ પુ સાતન આપે છે ખરી મદદિ આપનાર અને નનલા માલુસને પણ લુવાનની માફક જેરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ ભલામણ છે આ દવાવાપરામાં કાઠપણુ જાનની પરેજીની રૂર નથી ૪ ગોળીની ડબી એ ના રૂપીયા દસ

બાદશાહી યુનાની લેપ

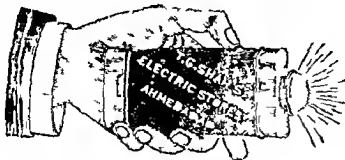
હમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે ખરુ પુરુસાતન લાવવા માટે આ લેપ રૂટેલનદ મલાજ છે આઉસ એમની ડબીના રૂપીયા આઠ

હા દર મહીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-મહીયાપાડ

રંગ બેરની રોશની આપે તેડા

વિજળીના દીવા.

ટેનીયાશીક એ સ
"Shah Bombay"

તોના મજરામા
રાખી રાખ્ય છે

અરિતી વિન નધારતી નથી

મિ — ૧ ॥ તથા ૧ પોરેજ ૮ આ ॥
૨ પેર બેરની રા ૧ પોરેજ ૩ આ ॥

મેક આ ૧ ૧૧તાજ સદે
ભમપકા રોતની થાય છે
મીજ આપ દયાવનાજ મ
જેની વાન અને નોડ આ ૧
દયાવનાજ મુ રલીની રોશની
ધાર છે

દી જ ગાકજ, દલેકટિક રોસા

ર. આરીસ—ગોળપીઠા મુઅર ૧ ૪

મ ય એ શીમ—આ રરતા-પ ય કુવા—અમદાવાદ

જ વર્ષ પૂર થવા આવ્યું છે ગ્રાહક મહારાષ્ટ્રને ચરત લવજમ
તુરત મોકલવા વિનનિ કરવામાં આવે છે કે જેથી આવતો અક
વી થી મોકલવો ન પડે

જમતજીવન આહ

આ આહ પ્રથમોદગ, પત્ર અને ગરસ જતા બાવમા કિફાયત હોનાથી ગરીમ અને
તવગર સરવેને કપરોગી થાયછે તેથી દુકાનદારોને સારો લાભ મળે છે એજ સી લેવી
હોય તો ધોનીની, સામ્રજ અને બાવની માદિ ધીમાટે તપ રતદાર કરો

વગરછંભએ ત્રાજ કાજાનો એમરાહી સા મુ-આ સ મુ જે જગાગે લગાડામાં અવે
રે તેજ ના તાગ પાય મિનિટમા ઘણી સફાઈથી દૂર થાયછે કિ મન-૧ ૧ ગોગીવાળા ગોક
ગાકસનો રા ૩ ॥

વગરછંભએ તાગ મકાનો એમરાહી પાઉ ૨-આ પાઉ રથી ફક્ત ૧ મિનિટમાજ
વજ દરે થાયછે કિ મન-વજ ધીલીનો ૧ ૧

ના તો મવમ—કિ મન રા ૧ પોરખય દરેકદુ જુદુ

પોરખ મેન ૧ ૨૧ ૦

બી એવ મદેન એ - કા - ૧૫૨તા

આતંકનિગ્રહ ઔષધાલયનાં અમૃતતુલ્ય ઔષધો

- ૧ સદગુપ્તી અભાષાસ્થ—સુરતેના ભરડર વ્યાપ્તિ મગ સામાં આ નામની
ફલદ લાખ બી અનુભા એ બને પ્રમાણથી સિદ્ધ થોડા છે ઉધરસ ના અલગિ
તોરને તો તે તળ મારી દાખે ૧ કિમત તોના ૧ નાહરપિના ૫ ૫ ચમ
- ૨ ટચી કિમતનો ટચી શુભો—આખનાં ન મટ તેના દળીતાં દરોને પાનુ દહાડીને
આખીને રોખનિ અને તે તરી રહે કિમત તોના ૧ ના શ ૨૪ ચોરીછ
- ૩ લોહભસ્મ—સોડીને મુખારેછે, લોની વધરેછે અને હારીને લોડેતુ મજબુત
બનાવેછે તો પસારજીવુ તુરત આ નામ ર બનાવે કિમત તેના ના
રપિના ૫ ૫ા
- ૪ આઝીય અરનેલુ—હી માં તાકાત અને મૂનિ આરે સાચનશ્મિને સુધારેછે
દુઃખના આ લખીન મારેછે દરતા દસો માન રહે અને વખતાર ધોળા
સાગ થક ત્વા તેને આરેછે કિમત તોના ૨ ચીશ ૩૩ના ૧ ના શ ૨૮
- ૫ હુરીતકી અરના—હરી માં દરોખા બી તરુષ મજાની ઉધરસ આ રતે ૧૧
મંદાથી નજુ ચાપછ તનવી દરત સહ આખરે મૂળો પ્રકોષ મરેછે આ અખડ
આખર નામ ૧૧ મજી રે કિમત તેના ૨ ના મા ૧ ના શ ૨ મે
- ૬ અમૃતાવ નાચેલુ—પિત્તમધમની સનમ થોડા લોહી તના બીજને સુધારી ચીરને
સકિતપાતુ તરા તે તરી નાવેછે વા રખિને સતેજ રહે સમદશી તેનાં કુદ છ
દાનો નશ ૧ અને ઘ ૫ તોર નાંડે કિમત તેના ૨ ૧૩ના ૧ ના ૧ ૨ ૧
- ૭ વાચ રુષ તન—મુખરના મગ સામાટે હારરી લગાવવાના દવાજો આ તે
અતિર નમદારિ છે કિમત તોના ૧ ના જાતી ૧ ના શ ૫ ૫ામ
- ૮ આગમિત્ર—સમકોને તદ્દુ ન તે તરી તના ત નામગી બનાવવો આ માગીનો
મેલ કરાર નેહમે કિમત નામ ૧ ૭ ગોળીની ૩ ના ૧ ના શ ૧ એ
- ૯ આતંકનિગ્રહ ગોળીઓ—સકિતની તમામ દવાઓમાં અજબ સત્તા મગર ૧ તરી
પ્રમથ ગોળીની આ ગોળીઓ અજ ૧૧૧ આખનાં મરારિ ગોળીનો
કિમત ૧૧૦ ૩૨ ના ૩ ના ૧ ના શ ૧ એક

વધારે દવાઓની વિષત ગણાવન અખડ પ્રા વિનિદા મારો

વૈદ્યાસો નામિત ગોળી

તમનગર—મધિયાના